

512C4

JAC. REINBOLDI SPIELMANN

Doct̄oris & Professoris Medici, Acad. Cæsar. Natur.
Curios. & Petropolit. Regiæ Berolin. Elect. Mogunt.
& Palatin. Sodalis, Regiæ Scientiarum Parisiens.
Correspondentis

INSTITUTIONES
MATERIÆ
MEDICÆ

PRÆLECTIONIBUS ACADEMICIS
ACCOMMODATÆ

INST. MED. PHARM.
Teg. 11
Biblioteca n. 114
Inv. Nr. 8931

11
02 JUL 2007

ARGENTORATI,
Apud BAUERUM & SOCIUM, Bibliop. 1774.
Cum Permissu Superiorum.

AUDITORIBUS SUIS

S. P. D.

J. R. SPIELMANN.

Numerum librorum, quibus Materia Medica traditur, augere nullus dubito, quotiescunque enim, Vestra commoda, quæ meis semper antepono, promoveri posse perspicio, nulla res tanta est, ut ab ea me unquam retineri patiar. Instrumentorum notitiam, quorum ope sanitas restituitur æque ac conservatur, Medico omnino necessariam esse, vel ex eo quod omni arti, sim-

P R Æ F A T I O.

plicissimæ quoque commune est, liquet, quarum nulla nisi perspectis mediis, quibus exercetur, potest administrari. Varii, id quod Vos non latet, Auctores Historiam remediorum concinnarunt, & eam varia ratione disposuerunt, quidam etiam tali, quæ non male Artis scopo videbatur respondere, eorum lectionem Vobis commendavi, & nunquam desinam commendare, varios etiam pro basi mearum Prælectionum selegeram, cum autem in tanta rerum, quas tirones in re Medica addiscere tenentur multitudine, non melius intellectui succurri posse ducam, quam singulas Artis partes ea ratione tradendo, qua proxime cum Praxi nequitur, hinc Materiam Medicam ordine therapeutico explicare, præ aliis methodis, quibus Auctores uti solent, magis proficuum mihi videbatur, & eam ad ductum, quo Vos Pathologiam Generalem doceo, componere, ita enim affecuturum spero, ut, junior Medicus quam primum perspicit, quid sibi sit agendum, statim in promptu habeat media, fini, quem in-

P R Æ F A T I O.

tendit, idonea. Omnia recensere medicamenta, quæ unquam morbis opposita fuerunt aut adhuc dum opponuntur, nimis magnum negotium fuisset, nec utilitas, quæ inde surrexisset, tempus quod & Vos & ego eo impendissemus, compensasset, sed nec rei medicamentariæ contractum nimis penum volui exhibere, qui compendiarium instructionem semper perniciosam esse, certissimus sum, multa sane sunt, quæ suadent plura in promptu habere corpora, quæ viribus vix differunt, & si quæ alii magni faciunt medicamenta, ipsi non vultis in usum trahere, ea saltem debetis nosse, & rationem callere, cur ea relinquenda esse judicetis; cum autem omnino ea, quæ crebrius in usum ducatis præ reliquis firmiter menti imprimenda sint, hinc minus, inter nos saltem, usitata, asterisco notavi, ut mox possitis videre, quæ recentissima semper memoria sint servanda, & ea ab illis distinguere, quæ modo aliorum ergo nosse, tenemini. Prolixior fui circa alimenta, quam alias in Materie Medica esse solent, (certur

P R Æ F A T I O.

enim facilius sanitatem conservari quam restitui, consultum fore duxi materiem, quæ tanti momenti est in morbis præcavendis, non perfunctorie tractare; omnes homines nutrimentis opus habent, medicamentis non nisi ægrotantes, nec hi illis possunt carere, ideo in tractatu unde Medici media, quibus suum scopum affectum possint, discere debent, non mediocrem alimentis locum dandum esse, judicavi. Corporum quæ recenseo & genericas & specificas notas adduxi, ut certo constaret, quæ debeant recipi. Circa animalia Eximios BRISSON & KLEIN maxime sum secutus; circa Vegetabilia Illustrem LINNÆUM, hujus cum jure maxima sit in Historia Naturali auctoritas, ejus denominationes ubique adjeci, etiam tunc cum alios characteres, quam ipse dedit, duxi assumendos esse, & cum adhucdum, non sine dolore videam, Rei herbariæ studium neutiquam ab omnibus qui stadium Medicum ingrediuntur pro dignitate tractari, vegetabilibus adjeci, qua tabula in Opere BLACWELLIANO eorum icon

P R Æ F A T I O.

occurrat, ut Medici inde saltem circa plantas officinales supplere possint, quæ in Academiis neglexerunt, & sibi cavere ne Rhizotomarum, seplasiariorum &c. fidei Artis dignitatem & hominum salutem superstruant. Analyses ex probatorum Auctorum & propriis experimentis adjeci, ut videre possitis sub qua forma optime medicamenta administrari & ad fines propositos accommodari queant. Cum non semper certo constat, num vox, quæ apud Veteres occurrit, idem medicamentum denotet, quod hodie eo nomine venire solet, id indicavi sincere, recentiorum medicamentorum epocham, quantum potui, determinavi. Cautionem & diligentiam adhibui in recensendis viribus; non eas, quas ex hypothesi finxerunt, aut quas tumultuariis ex experimentis collegerunt, sed ipsa Natura evidenter dicitur, aut quas haud fallax experientia confirmavit, adduxi; allegavi præterea Auctores præcipuos quorum fide nobis de illis constat. Plures errores typographicos, quos mihi permultis negotiis, uti

P R Æ F A T I O.

nostis, districto eliminare non licuit, ut mihi condonetis a Vestra humanitate spero: non paucos annotavi, multi metuo ne adhuc supersint. Valete & semper memineritis, ratione, qua studia academica tractatis, niti quicquid commodi per reliquam vitam ipsi expectatis, quicquid Respublica, cui soli vivit Vir bonus, a Vobis sibi pollicetur. Dabam ex Musæo Argentorati X. Calendarum Aprilis MDCCLXXIV.

PROLEGOMENA.

§. I.

ATERIES MEDICA ἡ ἀρχαία ἐστὶν δόξιν, quæ corporum naturalium in Corpus humanum effectus docet; receptum vulgo est in Materia Medica corpora simplicia & a Natura producta recensere, in Pharmacologia autem & Chemia ea enarrare, quæ ars parat, aut inter se miscet. Materix Medicæ *subjectum* est Corpus humanum; *objectum* ejus constituunt corpora naturalia; *finis* versatur in eo, ut Medicus adminiculis ad scopum obtinendum idoneis instruat. Elucescit hinc Artis antiquitas, nobilitas, dignitas; & simul evidens fit, quod is, qui eandem cum fructu cupit addiscere, callere debeat & *Historiam Naturalem*, quæ corporum naturalium characteres docet, & *Chemiam*, unde eorum natura patet, & *Physiologiam*, ut, qua ratione effectus in Corpus nostrum possint edere, perspiciatur.

§. II.

Corpora quæ homini applicata in ejus naturam mutantur, & partes nobis inquilinæ fiunt, dicuntur *Alimenta*; illa autem, quæ hominis, à quo recipiuntur, statum mutant, nec in ejus naturam verti possunt *φάρμακα*, *Medicamenta* dicuntur. Illi qui strictius loqui malunt, nonnisi illis Medicamenti denominationem reliquerunt quæ corpus ægrotum in sanum convertunt; *Venena*, quæ talem mutationem producant, unde mors sequitur; *Alimenta* autem, quæ dum assumuntur, etiam aliquid quod præter naturam obtinet, corrigunt, *Medicamenta Alimento-fa* vocant.

§. III.

Corpora naturalia agunt in Corpus humanum ex indole ipsis propria, ex natura hominis priva, & ex varia ratione qua applicantur: prius nunc explicatum imus, alterum ex Physiologia & Pathologia liquet, tertium Physices principia declarant, & quæ huc pertinent *Medicamenta creberrime Mechanica* solent appellari. Patet hinc quemvis, quo magis hypothesebus & ingenii lulis indulget, eo minus adæquate de actionis medicamentorum ratione præcipere, quemvis illam eo magis justè explicare, quo cultius & exquisitius Naturam sequitur.

§. IV.

Idem corpus diversos omnino effectus edere posse facile perspiciet, qui perpendit homines eorumque varias partes vario irritabilitatis & sensibilitatis gradu gaudere, ipsam variam rationem qua *Medicamenta* adhibentur, multum eorundem actionis modum posse

variare, in corpore ægrotante per ipsam mutationem morbo factam, assumtis varia posse commisceri a quibus eorum natura mutatur, & ipsam irritabilitatem a modo naturali recedere, nec nullos esse idiosyncrasie & consuetudinis effectus.

§. V.

Vires corporum externorum in humanum sola experientia nobis potest cum certitudine patefacere, præcipiente jam GALENO; probe autem cavendum est, ne quodvis quod post applicatum homini corpus videmus in illo oriri phænomenon, mox pro istius effectu habeamus, & ejus virtutibus deberi reputemus; tunc demum de efficacia corporum externorum in nos certi evadimus, quando eandem crebrius, iteratis vicibus, & sub variis circumstantiis obtinuisse nobis constat, nec id quod hac ratione inde surrexisse vidimus phænomenon, aliunde potest explicari: neglecta hæc cautela, ut pluribus medicamentis vires alienæ fuerint adscriptæ, erat in causa. Sed nec inde, quod aliquod corpus non semper aliquem effectum edat, licet eundem eidem in totum denegare; varia enim possunt obtinere in certis individuis obstacula, quæ morantur vim, quam in universum obtinere, plurima tentamina evicerunt.

§. VI.

Circa vires corporum, quas experientia nondum claræ luci exposuit, eruendas, non una ratione procedebant Auctores; id ipsum cum ad amplificandum artis nostræ ambitum plurimum faciat, quia experientia, monente HIPPOCRATE, periculosa, & longum tempus, antequam certi quid inde statui queat, requiratur, (§. V.) nimis diu etiam inter Medicos rece-

ptum fuerit corporum vires ad principia generalia potius, quam ad experientiam dijudicare, hinc non inconsultum erit, variam rationem, qua circa hoc argumentum versari mos erat, recensere.

Vetustissimi à brutis medicamenta addidicisse dicuntur, id quod quoque circa nonnulla quæ ex America nobis afferuntur, perhibere solent, multum hic omnino fabulosi subest, & hanc viam valde ambiguam esse, facile patet.

GALENUS ad hypothesin, quam de quatuor qualitatibus cardinalibus aluit, medicamenta quoque in humida, sicca, calida & frigida distinxit, pro qualitate nimirum præ reliquis eminente, quamlibet harum classium in quatuor gradus divisit, minimum primum, maximum quartum appellavit. Ratio hæc per quindecim secula in scholis Medicorum viguit; cum autem felici omine theoria Galenica ex arte nostra sit proscripta, & facile pateat, multo plures virtutes à corporibus externis in corpus nostrum exferi, quam quæ ad quatuor modo genera possint referri, eaque ipsa in singulis determinare plerumque multum difficultatis habeat, hinc hodie optime negligitur.

Illos hic non esse audiendos, qui, præcunte PARACELSO, sive ex siderum in corpora naturalia influxu, sive ex horum figuræ cum illa viscerum aut morborum causis convenientia, id quod *Signaturam* dixerunt, eorum vires indicare ausi sunt, quæ ultima ratio jam apud Veteres Ægyptios obtinuit, vix opus erit ut moneam; omnia enim hic imaginatione, nihil plane observatione casta determinari nemo non videt.

Sed & ipsa Chemica analysis hic crebro non sufficit, cum inde non raro remota duntaxat, non proxima corporum principia obtineantur, ex quas Chemia ex corporibus educit substantiæ, non semper etiam per vires corporis humani inde possint separari, principia præterea cum aliis in compositione corporum nexa,

plane alios creberrime edant effectus, quam sigillatim adhibita. Chemia omninò multum Materiem Medicam juvat, neutiquam autem ejus ope semper cum plenaria certitudine de viribus medicamentorum licet præcipere.

§. VII.

Corporum Naturalium in hominem effectus ex eorum odore & sapore dijudicare, jam HIPPOCRATES & GALENUS susceperunt, ad id ipsum per omnia secula Medici attenderunt & vel nostra ætate egregii Auctores uberius illustrarunt; cum hac ratione omnino ad vires corporum detegendas magnum nobis surgat adminiculum, hinc præcipuos, qui huc faciunt, canones exponere, non inconsultum fore judico:

I. Amara humores attenuant, solida roborant & stimulant, digestionis & venæ portarum vitiis maxime medentur, putredinem arcent, vermes necant.

II. Acrìa humores resolvunt, solida stimulant, sanguinem commovent, scorbuticis conducunt, urinam cient.

III. Aromatica humores fluidiores reddunt, solida irritant & roborant, vim nerveam augment, morbis capitis & primarum viarum maxime laudantur, putredini quoque resistunt.

IV. Austera, acerba, humores cogunt, solida roborant, ad sistendos fluxus præternaturales faciunt.

V. Acida, refrigerant, ad morbos biliosos maxime conducunt, putredini resistunt, laudantur scorbuticis.

VI. Salsa solida stimulant, humores attenuant, in morbis a mucò conducunt.

VII. Insipida, quæ non male in sicca, aquosa, viscosa & pingua distinguuntur, emolliunt, relaxant, obtundunt, crebro saponum vires edunt.

VIII. Dulcia etiam evidentiores insipidorum effectus edunt, ad nutritionem faciunt.

IX. Odore virulento prædita motus humorum sistunt, caput obnubilant, morbos phantasiæ gignunt.

X. Fragrantia motum spirituum incitant, morbis à debilitate oriundis profunt, omnes vires motrices intendunt.

Hæc licet creberrime obtineant, tamen nequam adeo constantia sunt, ut non corpora præter vires, quas sapor indicare videtur, interdum etiam alias habeant, quas non nisi experientia discimus; id quod nec HIPPOCRATEM latuit.

§. VIII.

Inde quoque quod plura genera, ad eandem classem pertinentia, viribus convenire videamus, non improbabilis conjecturæ nascuntur circa virtutem corporum, quorum effectus nondum per experientiam confirmati sunt. Post CÆSALPINUM Recentiores maxime hanc vires medicamentorum determinandi rationem stabilire conati sunt. En præcipua quæ inde hæctenus innotuerunt momenta:

I. Filices roborant & humores attenuant.

II. Gramina nutriunt & humores resolvunt.

III. Liliacea solida stimulant, humores spissos corrigunt.

IV. Flore composito instructa nutriunt, humores attenuant, obstructa referant.

V. Cruciformi flore instructa, ad tetradynamiam pertinentia, solida stimulant, humores exagitant & valide resolvunt.

VI. Asperifolia solida leviter roborant.

VII. Apocyna evidenter acria sunt.

VIII. Malvacea relaxant, obtundunt, inspissant.

IX. Oleracea nutriunt, refrigerant, attenuant, relaxant.

X. Verticillata morbis ossium præcipue medentur.

XI. Umbellifera nutriunt, humores commovent & solvunt, solida stimulant, maxime ad vitia digestionis adhibentur.

XII. Cucurbitacea refrigerant, vires saponaceas edunt, interdum alvum movent.

XIII. Pomifera & quæ baccas habent cum Cucurbitaceis conveniunt.

XIV. Crassifolia refrigerant, saponacea sunt.

XV. Leguminosa nutriunt, demulcent, relaxant.

XVI. Ringentia roborant, stimulant, resolvunt.

XVII. Amentacea adstringunt, nutriunt, balsamica sunt.

XVIII. Lactescentia ad §. VII. n° 1. 2. 7. 8. determinanda.

XIX. Pinguedines animalium secundum §. VII. n° 1. 7. 9. 10. dijudicandæ.

XX. Infecta aliquid acris habent, in renes maxime agunt.

XXI. Testæ testaceorum vires alcalium edunt, in putredinem excitandam pronæ.

XXII. Quicquid ad lapides vitrescentes pertinet, iners est.

XXIII. Calcarea in modum alcalium agunt.

XXIV. Bitumina resolvunt, abstergunt, vim nerveam varia ratione modificant.

Sed hic quoque notandum, non raro exceptiones valde insignes dari, & hos etiam canones non nisi conjecturis ansam præbere sola experientia (§. V.) confirmandis.

§. IX.

Ab effectu, quem medicamenta edunt, illa varie distinguere solent: *δραστικά*, generosa, heroica dicuntur illa, quæ exigua dosi assumta, insignes in homine mutationes producant: *Panacea*, qua voce Veteres

pro denotando medicamento polychresto, ad multos usus faciente, usi sunt, ab Alchemicis dicitur substantia, quæ omnibus omnino morbis medetur, talem medicinam ad non entia referendam esse, nec tyro Pathologiæ ignorat, & quid quæso magis absurdum potest cogitari, quam morbis à contrariis inter se causis oriundis idem medicamentum opponere velle? *Specifica* vocant illa medicamenta, quæ per rationes hactenus ignoratas in certas corporis partes agunt, vel propriis morbis medentur; eorum numerum multum auxere mox superstitio, mox fœda lucri cupiditas, mox falsæ theoriæ pathologicæ, mox veterum frequens in nostra Arte argumentandi ratio à particulari ad universale; hinc quo magis Medicina crescit, quo dignius Ars nobilissima exercetur, eo magis specificorum catalogus decrescit: eorum quæ omnino obtinent agendi ratio, ex eis quæ in Physiologia de certis corpusculis sanguini commixtis ad certas, præ aliis partibus, secedentibus demonstrat, aliquatenus potest illustrari; probe autem & circa specifica notandum, quod non debeant, nisi ex justa indicatione exhiberi. Medicamenta minus bene a partibus corporis humani, quibus præcipue mederi putantur, denominari prudenter jam GALENUS annotavit. Medicamenta *magnetica* & *sympathetica* Medicum rationalem, *Arcana* ingenuum, philosophum, christianum dedecent.

§. X.

Medicamenta *interna* appellantur ea quæ deglutienda offeruntur, agunt ea evidenter in fauces & œsophagum, non raro quoque in ipsam tracheam, nec non in ventriculum & canalem intestinale; quæ sub hoc retinere à vasis resorbentibus hauriri possunt, cum sanguine commiscantur, & inde ad omnes cor-

poris recessus perveniunt; sed etiam illa quæ in primis viis subsistunt, ob consensum, qui inter has & reliquum corpus intercedit, in remotas a canali alimentari partes operari quoque possunt; ea quæ sanguinem subierunt, magna humorum quantitate in vasis majoribus mersa, in minimis demum, per quæ globuli solitarii & cum difficultate transeunt, suas vires videntur exferere; ea præterea, quæ Physiologi circa singula viscera, per suam fabricam certas moleculas præ aliis admittentia, demonstrant, illustrent quomodo dentur medicamenta in propria viscera evidentius efficacia. *Externa* appellantur illa, quæ alio quovis modo quam per deglutitionem corpori applicantur; nec horum quoque effectus subsistit modo in parte, cui admoventur, ipsa enim circulatio & quicquid inde pendet, pro vario corporis externi habitu varie se habet, & omnis corporis superficies innumeris gaudet vasis resorbentibus, quæ ea quæ receperunt, sanguini, cordi & omni corpori tradunt; hinc medicamenta externa, partibus subtilioribus aut talibus instructa, quæ ab humoribus solvi possunt, eosdem effectus, ac si intus fuissent recepta, producere solent, hac sola differentia, quod mitius operentur quam interna, quæ integra sua mole in sensilem multum & irritabilem canalem alimentarium agunt.

§. XI.

Insignem medicamentorum farraginem recenset *Materies Medica*; Medicum enim nil debet latere, quod aliquem effectum in sanitatem edere certa fide compertum est, aut saltem dicitur; hæc autem omnia enarrare, cum multum limites *Compendii* excederet, hinc illa modo tradam, quæ in *Syllabis Parisino*, *Wurtembergensi* & *Nöjstrate* occurrunt, & ex his, omissis illis quæ tota evilerunt, amplam satis penum

proponere vel ideo consultum duxi, quia Medicus varia, quæ viribus conveniunt teneantur in promptu habere, cum ei incumbat ægrorum gustui, quantum id per morbi naturam licet, blandiri, idiosyncrasia quoque rationem habere, per quam non raro certa medicamenta ferri non possunt, & in morbis longis, eadem indicatione subsistente, non raro indicata mutanda sint; multa præterea virtute convenientia remedia Medicus nosse debet quia ejus opera non raro imploratur in locis, ubi medicamenta selecta ad manus non sunt, & tunc præstat minus efficax, quam nullum remedium dare. Medici prudentis interim est ad monitum ERASISTRATI pauca modo medicamenta & ea efficacissima in usum trahere, cum sesquipedales formulæ, coacervatio talium quæ viribus conveniunt, & crebra medicamentorum mutatio sive ignorantem sive fluctuantem artificem demonstrent, Pharmacopolæ præterea melius adstringi queant, ut medicamenta exquisita asservent, si pauca modo eorum curæ committuntur.

C A P. I.

§. 1.

Alimentum, Nutrimentum, τροφή, σιτίον, ὄμνη dicitur omnis illa substantia, quæ restituit ea, quæ per vitam erant deperdita. Distinguunt alimenta in εύπεπτα & δύσπεπτα, concoctu facilia & difficilia, in εύσλυτα porro & ἰλύα, quæ firmum nimirum, & quæ facile dissipandum nutrimentum largiuntur, præterea in πλούτοφα & ἐλιγότροφα multum & parum nutrientia.

§. 2.

Modus agendi ^{alimenterum} medicamentorum in eo consistit, ut eorum partes partibus corporis nostri analogæ, inde ope

viscerum chylopoicorum extrahantur, systemati arterioso tradantur, ejus actione in naturam nostram vertantur, fluida humoribus commisceantur, solida foveolæ fibrarum subeant & in eis se firmari patiantur; cum Physiologia evincat aquam, olea, mucilagines, glutina esse substantias, quæ corporis nostri partibus analogæ sunt, hinc quæ corpora alimentis sint adscribenda elucescit, & patet simul, quod singula ex propria non solum natura, sed etiam ex statu virium chylo & hæmatopoieticarum ejus hominis à quo assumuntur, debeant judicari; illa præterea, cum facilius aut difficilius partes alibiles, quas vehunt; dimittant, crassiora sint & teneriora, partes nutritias parcius sive largius vehant, & hæc, pro vario quo gaudent genio, magis aut minus firmiter partibus corporis nostri possint accrescere, hinc ratio differentiarum (§. 1.) perspicitur.

§. 3.

Ipsam vitam Nutrientia indicare Physiologia evincit, facile etiam perspicitur ea eo copiosius ingerenda esse, quo majus obtinet corporis incrementum, & quo major est consumptio; hinc infantes, sanguinei, qui sub cælo frigido vivunt, qui corpus multum exercent &c. largius sunt nutriendi, senibus, phlegmaticis, otiosis &c. ~~parciora~~ *parciora* alimenta sufficiunt; famæ in quantitate ciborum mensuranda optimus ut plurimum index est; consuetudinis præterea etiam ratio habenda est, nec non viscerum ad chylopoiesin & hæmatopoiesin facientium, hinc his se præter naturam habentibus, parcius omnino nutrientia erunt exhibenda. Quæ mala ex excedente nutrientium usu surgant, egregie tradit Illustri GAUBIUS.

§. 4.

Defumuntur alimenta ex omni Naturæ regno: Vegetabilia dant *Substantias farinaceas*, *Olera*, & *Fructus horreos*, *Nuces*; Animalium & solidæ & fluidæ partes nobis in alimentum cedunt; ex Fossilium ordine Aqua huc pertinet.

§. 5.

FARINAM appellamus substantiam pulverulentam, quam vegetabilia includunt, cum aqua in pastam reducendam, quæ fermentationi obnoxia est; illa cum in formam granulorum diffracta est *πίσάνη*, *Ptisane*, *Gruau*, *Grütz* dicitur; hæret sive in fructibus, sive in radicibus, sive in caudicibus. Fructus, qui farinam habent, sive ad graminum ordinem pertinent, & *Grana cerealia*, *Friumenta*, *Far*, *Blè*, *Getreide* dicuntur, sive defumuntur ex plantis flore papilionaceo instructis & *Legumina* appellantur, quia non secando, sed vellendo leguntur, *Legumes*, qua voce tamen etiam olera comprehendere solent, nostratibus *Gekærus*, *Gekirns*. Grana cerealia dum in usum cibarium recipiuntur, opus est, ut cribri ope tam à granis macilentioribus, quam à seminibus heterogeneis, quibus ab herbis peregrinis, vix non omnium agrorum pestibus, ~~separentur.~~ *inquinari solent*

§. 6.

Farina ab involucris, quibus à Natura obvoluta est, vulgo ope molendini separatur; hæc involucra postquam à farina fuerunt separata *πίτρυα*, *κηρύβια*, *Furfures*, *du Son*, *Kleyen* dicuntur; illis si in corpus nostrum vires sunt, eæ a farina ipsis adhærente, sive ab asperitate qua gaudent, erunt deducendæ. Cum

farina mucilaginem habeat, hinc nutrit, demulcentes præterea, relaxantes, imò abstergentes vires habet (*Instit. Chem. Exp. 4.*), eadem cum calore acida fiat, hinc refrigerat & putredini resistit, quod ultimum recentiora experimenta egregie confirmant.

§. 7.

Farinæ in cibum receptæ usus cum multum incommodi habeat, hinc à longissimo jam retro tempore obtinuit, eandem certo gradui fermentationis committere, quo ejus principia laxentur, eo autem cum pervenerit, ulteriorem resolutionis progressum caloris furni ope cohibere, surgit ita *Panis*, ἄρτος, *Pain*, *Brod*, quem a Mythologorum PANE quidam derivant; illi tam gratiæ ergo, quam ut si adhuc aliquid visceri retinuerit, mox medicina adsit, Salem communem adjicere solent. Commendat se panis albedine, levitate & substantia multis foraminibus distincta, quæ vulgo oculi dicuntur, ab aere, ope caloris & fermentationis expulso, relictis. Panis portio superior & ob majorem, quem passa est, furni calorem, & magis sicca & magis colorata dicitur *Θρύμμα*, *Crusta*, *la Croute*, *Rinde*; substantia mollis à crusta tecta *μαλας*, *Mica*, *Mie*, *Krume*, *Brosme*. Panis *αυτόπυρος*, *cibarius*, *secundarius*, *ater*, *confusivus*, *Pain de mission*, *Commisbrod* ex farina à furfuribus non separata coquitur; *θραύρον*, *sordidum*, *gregarium*, *squarrosum*, *acerosum*, *furfuraceum*, *Pain de recoupe*, *Kleyen-Brod*, *Hundsbrod* illum appellant, qui ex furfuribus coquitur, is pro varia ratione, qua furfures farinam retinuerunt, varius est. Panis iterata coctione siccissimus redditus *ναυτικός*, *ψωμός*, *buccellatus*, *nauticus*, *biscoctus*, *biscuit*, *Zwiback* dicitur, hic omni humido privatus longissimam ætatem fert, & cum nutriendam panis partem habeat in arctius volumen coactam,

hinc præ reliquis panis generibus largissime nutrit; hujus ad naturam Crustam supra dictam propius accedere facile patet. Sed multas adhuc panis solet induere differentias, pro vario cereali unde paratur, pro varia ejusdem farinæ ætate, ubi notandum, quod eadem quo recentior est, eo difficilius viscerum medelam assumat, pro varia ratione qua molendinum furfures a farina separavit, aut hæc ipsa a molliori molari inquinata fuit, de quo tristes observationes apud Ill. LINNÆUM prostant, pro ratione porro fermentationis & cocturæ, pro vario etiam humore quo farina subigitur, & pro variis substantiis quæ ipsi adjiciuntur.

§. 8.

Panis exequitur vires ejus cerealis unde erat paratus, & cum aquam facile subeat, nec ipsi lentorem conciliet, hinc facillime a primis viis subigitur, nec debilibus reformidandus, omni ætati & omni temperamento optimum alimentum. Calens panis plus aquæ & aeris habet quam pridianus, hinc difficilius digeritur & flatus gignit; ejusdem odorem excitantes vires edere DEMOCRITUS jam expertus est. Mica extus emolliendi ergo adhibetur; ejusdem ope medicamentis ex tempore formam pilularem dari posse alibi docetur; crusta cum successu ex jure coquitur pro illis roborandis, quorum ventriculo nec levissimus cibus conducit.

* *Aqua Panis* Wurtemberg. Est aqua spirituosa a crusta panis & aromatibus abstracta, roborandi ergo cochleatim exhibetur.

* *Emplastrum de crusta Panis* MONTAGNANÆ, præter crustam panis etiam varia aromata recipit; compositio Wurtembergensium magis aromatica est quam illa Nostratum, ventriculo aut umbilico imponitur in vomitu & vario diarrhoeæ genere.

§. 9.

Farina, dum aquam ipsi affundimus, ex eadem quidem se suspendi patitur, sed mora interposita, inde iterum secedit, & in substantiam abit non mediocri viscedine instructam, primis viis hinc ingesta validas earum vires exigit, ut digeri queat, & istis deficientibus, mala quæ a Viscido oriri Pathologi ostendunt, excitat, pueros inde tumido ventre languisse & hydropicos mortuos esse VAN SWIETEN vidit; præterea multum aeris fixi eidem inhærere cum HALES evicerit, hinc cur ejus esus flatulentus sit, evidens est. Dum autem validæ vires primarum viarum viscido subigendo pares sint & id ipsum nutrimentum non facile dissipandum largiatur, hinc farina hominibus robustis & qui valide corpus movent, non modo concedenda, sed etiam commendanda est. Romanorum antiquissimi fortes & bellicosi ea utebantur PLINIO teste. Varium pulmentorum, pultium, placentarum, bellariorum, crustulorum, artocreatum &c. genus inde paratur, quod præter ea, quæ nunc dixi, pro vario insuper Cerealis genere, variis quæ farinæ additæ fuerunt substantiis, vario etiam calore, qui ad ejus coctionem fuit adhibitus, dijudicandum est. Multo præterea in usu est eadem cum aqua subacta & in fila ducta, quæ *Vernicelli*, *Nudlen* nomine venit, in iis parandis maxime Italorum industria occupata fuit, hodie pluribus in locis parantur *Macaroni*, *Karagni*, *Vermicelli*, *Semouilles*, *Paters* &c. Farina extus adhibita integumenta relaxat, materiem acrem ad cutem hærentem demulcet, materiem perspirabilem absorbet, hinc digerendi, maturandi, dissipandi ergo ad erysipelas, intertriginem, tumores œdematosos, sub forma eithematis vel asperginis in usum trahitur.

Pulvis Erysipelatodes Mynsicht. Saturnina quoque & resinas habet, agit evidenter repellendo; inspergi-

tur parti affectæ & supra eam ope chartæ cœruleæ retinetur.

§. 10.

I. a. GRANA CEREALIA.

AVENA, ἄρῳμος, *Avoine*, *Haber*. Grana sistit strigosa, utrinque acuta, uno extremo obtusiore, facie una convexa, altera plana sulco medio distincta, sapore levissime dulci instructa, sub cuticula alba, flava, nigricante, medullam albam includentia.

AVENA. Locusta multiflora, corolla biglumis, aristam versus basin emittens, trianthera, digyna, calice mutico biglumi sustentata. *Sativa* L. BLAKWELL 422. locusta biflora, glumis & seminis glabris gaudet.

Ubi sponte crescat hodie ignoratur, ANSON se illam in Insula Maris Australis Ivas Fernandez reperisse testatur.

Varietas cortice nigro *Eichel-Haber*, reliquis præferri solet; illa quæ gryscæ est, reputatur vilissima cum parvissimam farinam vehat; flavicans, quæ alba Anglica vel gravis dicitur, reliquas largioribus messibus & granis majoribus & crassioribus vincit, copiose in Palatinatu & Bohemia, teste Cl. SCHREBER, colitur, creberrime etiam inter nos feri solet.

Avena nuda L. in Anglia septentrionali, *Avena fatua* L. in Dalekarlia colitur.

Seritur mense Martio, sub finem Julii, inter nos, maturefcit.

Farina Avenæ dimidium sui ponderis mucilaginis pellucidæ & albæ largitur. Cl. KESSELMAYER.

Refragante omnino experientia GALENUS avenam minus bonum alimentum hominibus largiri contendit, testatur enim PLINIUS Veteres Germanos pulte avenacea victitasse, & RAYUS cum HALE, rusticos Scotos & illos qui Angliam septentrionalem inhabitant robustissimos
homi-

homines, nullo alio cereali quam avena vivere; omne præterea avium & pecorum genus, equi quoque & ius optime inde nutriuntur. Pisanum avenæ, quam recentiores *Grualdam* dicunt, Medicorum Gallorum inventum, teste BRUYERINO, suavissimum omnino edulium est, & inter nos non modo ægrotis, tanquam cibus digestu facilis, exhibetur, sed etiam optimis mensis apponitur. Puls ex avena totta, in Helvetia septentrionali teste Illustr. HALLER, & inter nos comeditur. Panis ex avena paratus niger est, amarus & difficiliter digeritur; amara etiam observatur cerevisia ex avena parata.

Scopo medicato Avena ob largam, qua gaudet, mucilaginem, tam relaxandi, quam demulcendi scopo optime præscribitur & sub sorbitionis forma exhibetur, aquam cum eadem coctam, præeunte HIPPOCRATE, ad febres ardentes & inflammatorias exhibemus, ut inde tentioni fibrarum medeamur, acrimoniam temperemus, spirititudini medelam afferamus, putredinem arceamus, & cum præ reliquis cerealibus citius acescat, hinc hoc ultimo scopo etiam reliquis præferenda esse videtur.

Avenam degenerantem morbos phantasie producere plures Auctores cum FABRO tradunt, sed hic effectus granis Lolii temulenti, quod cum Avena adolevit, omnino est adscribendus.

* *Decoctum Avenæ Loweri* Hecticis, & illis quibus sanguis æstuat, multum commendatur; de eodem bis de die duo cyathi exhibentur.

* **FAGOPYRUM**, *Fagotriticum, Frumentum Sarranicum, Bled noir, Sarrasin, Buchweizen, Heidenkorn*, hoc nomine veniunt grana triquetra, quæ sub cortice nigro farinam albilissimam & insipidam includunt; a colore & figura ad fructus Fagi accedente, denominationis ratio petita est.

RUELLIO teste Seculo XIV. ex Oriente in Europam hæc grana fuerunt illata.

POLYGONUM Corolla 4 vel 5 fida, stamina à 5 ad 8, 2 vel 3 styli, semen unicum, nudum *Fagopyrium* L. Folia cordato sagitata, caules inermes, semina integerrima.

Asiæ indigena planta, hodie in terris sterilioribus & talibus, quæ facile a frigore vernali afficiuntur, feritur, cum semen versus Maji finem satum adhuc maturescat; post avenam demetitur.

Ad urbem nostram non colitur, nec inter nos in usum trahitur.

Panis inde coctus niger est, nec ejus mica cohæret.

Digestu facile esse & exiguum alimentum hominibus præbere dicitur; avibus saginandis exhibetur. Pultes inde paratæ, quæ cineritium colorem habent, hominibus alvi segnioris commendantur.

HORDEUM *αριστη*, *Orge*, *Gerst*, sistit grana oblonga, medio ventricosa, ad utrumque extremum acuta, angulata, facie magis convexa sulco notata, sub cuticula leviter flavescente, dulcescentem & albam farinam includentia.

HORDEUM locusta triflora, involucri hexaphyllo tres corollas biglumes, quarum una gluma in aristam terminatur, triantheras, digynas sustentat.

Hordeum Vulgare, L. *Orge quarre*, *Reisgerste*, BLACWELL tab. 423. flosculi omnes hermaphroditi, sextariam positi, ordinibus duobus magis eminentibus; grana cortice tenuiore tecta & magis flavicante; farina propius ad triticeam accedit.

Hordeum hexastichum L. *Wintergerst*, ab antecedente ordinibus omnibus æqualibus differt.

Hordeum distichum L. *Orge de Mars*, *kleine Gerst*, *Sommergerst*; floribus lateralibus muticis, masculis distinguitur. Hanc speciem sponte in montibus inter Sibiriam & Tartariam occurrere, monet Cl. HEINZEL-

MANN. Duæ priores species autumnò feruntur & sub finem mensis Junii maturefcunt, ultima Martio mense terræ committitur, ejus melfis fit mense Julio.

Hordeum fuo cortice privatum Veteribus *πτισσάνη*, *Ptifana* dicebatur, hodie *Mundatum*, *Orge mondé*, *gerolte Gerjt* folet appellari, cum integrum *Crudi* nomine veniat; illius plura genera molendinæ ope parari folent, grana quo funt minora & exquisitius rotunda, eo magis laudantur, optima à margaritis live ab Ulma nomen accipiunt.

Sed nec id omittendum, quod apud HIPPOCRATEM & GALENUM etiam aqua in qua hordeum decoctum fuit *πτισσάνη* dicatur. Hordeum tostum apud Veteres *ἄλευρον*, *Potentia* appellabatur; aqua ab hordeo vifcida reddita autem *πτισσάνης χυμός* *Cremor*, is hodie *Crème d'Orge*, *Gerjien-Schleim* audit.

Mucilago hordei dodrantem efformat KESSELMAIER.

Panis ex hordeo albus est, fed gravis & diu vifcedinem retinet.

Parum nutrire post ARISTOTELEM communis femper opinio fuit, interim illud antiquiffimum hominum alimentum fuiffè, tradit PLINIUS, & illo Suecos feptentrionales vitam fuffentare, teftatur Illuftris LINNÆUS, idem quoque de Alpicolis afferat Celeb. HALLER. Medicato fcopo HIPPOCRATI jam in creberrimo ufu fuit, quem etiam omnium ætatum Medici fecuti funt; maxime laudatur propter vim refrigerantem, quam folida laxando, humorum alcalcfcentiam arcendo, corundem acrimoniam obtundendo, & efficiendo ut aqua fanguinem phlogifticum fubire poffit, edere videtur; datur hinc ad omne februm genus; fed exhibetur quoque cum fuffefu in plurimis aliis morbis, ubi vel acrimonia peccat, vel ftrictura aut irritabilitas excedens; idem calculum diffolvere vidit LOBB. Propinatur vel fub forma *Cremoris* cum jure coctum, vel ejus una uncia cum dua-

bus libris aquæ usque dum grana diffilierint, id quod crepaturam vocant, coquitur, & pro potu ordinario datur, sive pro eodem scopo aliis vegetabilibus, morbo appropriatis, adjicitur; cum vix aliquid efficacis a glumis expectari possit, hinc mundatum semper crudo præferendum esse videtur; licet hoc etiam, imo ipsos furfures commendaverit HIPPOCRATES. Polentam quidam in modum fabarum Caffée solent assumere, illa autem cum igne aliquam acrimoniam contraxit, (*Inst. Chem. §. 80.*) hinc frustra hordei virtutes inde expectantur.

Farina hordei quatuor solventibus adscribitur. *Hordeatum Orgeate* ab amygdalis maxime suas vires habet, pro eo ex tempore parando prostat * *Syrupus hordeatus* Paris. *Decoctum hordei.* *Saccharum hordei* Sacchari vires sequitur. *Cerevisiæ* historia *Inst. Chem. Exp. 125.* tradita; illam vulgo ex hordeo solent parare, ejus in corpus humanum effectus, partim ex spiritu quo scetet, & cujus vires l. c. *Exper. 128.* recensui, fluunt, partim ex mucilaginoso quod de cereali recipit, ob hoc ad nutritionem facit, sed cum id ipsum fibras primarum viarum relaxet, hinc cereale torrendo & eidem amara, Lupulum maxime adjiciendo, ut Cerevisiæ ventriculo non obsit efficere tentant; horum igitur ad variam, quæ in variis cerevisiis obtinent, rationem attendendum esse liquet, & quia mucilago pro vario cereali variat, hinc etiam horum ergo, cerevisiæ sunt dijudicandæ; triticeam reliquis magis nutrire, sed etiam facilius viscera abdominalia obstruere docuit experientia, largiori præterea qua cerevisiæ gaudent mucilagini debetur hominum, ea pro potulento ordinario utentium, habitus ut plurimum spongiosus, humores mucosi, solida inertiora. Sed cum largam quoque aquæ copiam cerevisiæ habet, hinc hujus quo-

que vires exequitur & illas eo evidentiores, quo magis tenuis est, pauciora amara recipit, ex cereali minus tosto parata est. Cerevisia non rite fermentata producit mala a viscido & ab acrimonia fermentante oriunda, ea quæ acescit, morbos ab acri fermentante & acore surgentes suscitatur. Cerevisiam antequam fermentaverit pro potu ordinario haustam egregie ad ulcera phagædenica curanda facere experti sunt Cl. GIBSON & RUSH.

* MANNA *Schwaden, Polnische, Francfurter, Berliner Manna.* Grana exigua, fere cylindracea, cortice fulco instructa, quo privata albissima sunt, sapore dulci instructa.

FESTUCA L. Locusta multiflora, corolla biglumis aristam infra apicem emittens, biglumi calice sustentata. *Fluitans* L. panicula ramosa; spicæ subsessiles. Pons omnino reddenda.

Crescit in omni Europæ.

Mannæ quæ semen graminis est, restauratores Botanices meminerunt, omnes illud a specie quadam Panici derivarunt, num recentiores id quod hodie obtinet, illi veterum substituerunt? num MATTHIOLUS primus erravit & successores in errorem induxit?

In Germania septentrionali & regionibus ipsi vicinis colligitur, modum eam colligendi tradit Celeb. SCHREBER.

Hordeo minus nutrire, Milio facilius digeri dicitur; in suave pulmenti genus cum jure vel lacte solet cogi. Nostrates Gallos imitantes eidem alicæ Tritici Barbarici genus, quod SEMOULES dicunt, solent substituere.

* MAYS, *Fruimentum Turcicum, Blé de Turquie ou d'Espagne, türkisch Korn.* Sistit grana rotunda, inferne leviter angustata & compressa, utrinque plana, altera facie sulco distincta, altera substantia grani-

formi parva notata, sub cortice varie colorato, medullam albiſſimam includentia.

ZEAMays L. Planta relativa monophyta, mares loculta biflora, calyce & corolla biglumi, antheris tribus gaudent & in ſpicam laxam ordinantur, fœminæ calyce & corolla maribus timili, ſtylo longiſſimo inſtruuntur, & inhærent receptaculo magno, ſucculento, vagina foliacea incluſo.

Planta in America a longiſſimo retro tempore culta, ſub initium XVI Seculi in Europam allata, jam diu in regionibus meridionalibus feritur; in Germania ſerius coli cœpta eſt.

Frigoris impatientiſſima planta, menſe Aprili feritur, Octobri matureſcit.

Mays ultra dimidium ſui ponderis de mucilagine, grata aciditate gaudente edit Cl. KESSELMEIER. Panis inde paratus non ingratus eſt, & albus ſi ex granis albis coquitur, ſed gravis; cum autem Mays granis cerealibus, unde vulgo panis paratur, adjiciunt, bonus omnino panis ſurgit. Digelſtu facilis farina, obſervantibus HERNANDEZ & DUPUY DEMPOTES egregium omnino alimentum præbet, cum teſte HERNANDEZ hoc uno cereali Americani ab omni tempore vitam ſuſtentarint, & vulgari experientia conſtet, omne armentorum, porcorum, avium &c. genus inde optime ſaginari. Aciditas quæ eius mucilagini ineſt, illud refrigerandi ergo vel aliis cerealibus præferendum eſſe ſuſpicare facit, quam ſuſpicionem etiam HERNANDEZ confirmat.

Receptacula florum fœmininorum tenella, cum aceto condita, ſuaviſſimum edulium cum carne comedendum ſiſtunt.

* *MILIUM* *ἴσχυρος*, *Millet*. *Hirs* habet grana exigua, rotunda, ſplendentia, ſtriatâ, gryſca, ſubſtantiam albam farinaceam includentia.

PANICUM Calice triglumi, unifloro, corolla biglumi gaudet. *Miliacum* L. paniculam laxam ha

bet, flores muticos, foliorum vaginas pilosas. Apud Indos sponte crescit, quo tempore in Europa cœli cœperit ignoratur.

Martio mense feritur, sub finem Augusti ejus messis fit.

Molendinæ ope in grana flava frangitur & hac ratione in usum trahitur.

Farina paucissimam aquam recipit & in panem abit viscidum, gravem & cujus mica nulla foramina habet.

Æthiopum & Sarmatarum olim cibo, a multo jam tempore Itali utuntur, Gallis quoque & Hispanis usitato; pultes inde paratæ, ad illas quæ ex Manna cereali coquuntur, videntur accedere, illas difficilius digestionis & pauci alimenti esse, omnes per omnia secula tradunt Auctores, alvum inde stringi jam HIPPOCRATES monuit, qui ipsa grana ad varios morbos commendavit; apud nos nonnisi infirmæ plebi in usu sunt.

Variarum aliarum *Panici* specierum grana quæ hinc inde in Europa, calidiore maxime, coluntur, ratione virium cum Milio videntur convenire.

ORYZA, ὄρυζα, ὄρυζον, *Ris*, *Reis*, ejus grana sunt oblonga, ventricosa, uno extremo acuminata, altero obtusa, striis distincta, albißima: eadem quo majora, magis alba, quoque propius ad pelluciditatem accedunt, eo meliora.

ORTZA, Calyx biglumis uniflorus, corolla ex quatuor glumis inæqualibus, quarum una aristata est, efformatur, hexanthera, digyna.

Panis ex oryza coctus illi similis est qui ex Milio paratur.

Planta Indiæ, Nigritiæ & Insulis Philippinis, Americæ quoque indigena, hodie vix non in omni Oriente colitur, inde ejus 1200000 centenarios ex una Damiatæ Ægypti in Europam duci testatur HASSELQUIST; sed colitur præterea in Carolina, Geor-

gia, Jamaica nec non in Italia & Hispania. Orientalis & Hispanica rubet, Carolinensis Europæam magnitudine & albedine superat.

Vulgaris cum sit omni Orienticibus hinc ipsi vires nutrientes nequeunt denegari, eas autem cedere illis quibus triticum, secale & hordeum gaudet, docuit experientia; eadem cum aquam facile subeat, nec ipsi tenacem visciditatem conciliet, hinc manifestum, quod digestu facilis sit, mucilagine qua scatet demulcentes quoque vires edit & hordeo substituitur. Vim alvum sistendi, quam ipsi secundum DIOSCORIDEM vulgo solent adscribere, tunc demum videtur obtinere, quando alvus, ob acrimoniam in intestinis hærentem, laxa est. Calculum inde dissolvi LOBB observavit. In Oriente grana emollita per aquam, ad omne ciborum genus, ea ratione qua inter nos panem adhibemus, solent comedi; Europæi eam sub forma cremoris mensis apponunt, scopo medicato quoque decoctis adjiciunt.

Arack spiritum inflammabilem ex oryza paratum esse, vulgo perhibent, sed RUMPHII & SHAW fide constat, Indos omnem spiritum inflammabilem hoc nomine insignire, OSBECK asseverat illum qui ad nos affertur ex oryza, saccharo & coccos nucibus confici.

SECALE, *Seigle, Roggen, Korn*. Exhibet grana strigosa, inferne acuta, superne obtusa, teretia, sulco longitudinali notata, sub cuticula flavicante vestigio nigri tincta, farinam albißimam includentia.

SECALE. Calyx biglumis, glumis acutis, bi- vel triflorus, sessilis, corollæ unagluma in aristam terminata, aspera. *Cereale* L. BLACWEL 424. glumas scabras habet.

In Sibiria spontaneum esse dicitur.

Vernum grana minora & leviora, sed farinam magis albam largitur, illud apud nos non colitur; hybernæ quod autumno feritur, primis mensis Julii diebus apud nos metitur.

Ejus dodrans a mucilagine efformatur **KESSEL-MAIER**.

Secalis dimidiam partem a spiritu acido, undecimam circiter ab oleo constituit **Cl. ROSE**, ope distillationis, est expertus.

Cereale quod nunc *Secale* dicitur, a Secali veterum diversum esse, ex descriptione, quam **PLINIUS** de eodem tradit, est evidentissimum, ad id cum multi non attenderint, hinc nostrum Secale vilissimæ notæ frumentis adscribere nulli dubitarunt.

Bonum inde alimentum surgere Germania & regiones magis septentrionales, apud quos panis secalinus frequentissimo in usu solet esse, abunde probant, est is quidem triticeo minus albus, sed ejus sapor eundem multis commendat, nec non quod præ omni reliquo, ex aliis cerealibus cocto, minus cito arefcatur; non raro vel apud Nostrates farinæ triticeæ aliquid secalinæ adjicitur, pro coquendo pane familiari.

Secale tostum ultra $\frac{7}{8}$ sui ponderis de extracto aquoso largiri, $\frac{1}{4}$ modo Extracti resinosi **Cl. ROSE** tradit; **SCHWANECKE** & **Cl. NONNE** $\frac{3}{8}$ modo Extracti aquosi adducunt, ejus infusum illi fabarum Caffee substitui posse asserit **DILLENIUS**, sed obtuso omnino gustu gaudent, qui unum ab altero vix distingui posse contendunt.

Secale cum aqua maceratum facile acorem contrahit, hinc vulgo ferro quod stannum recipere debet solet illiniri, nec male forsitan refrigerandi scopo reliquis cerealibus anteponeretur. Secalis viridis succum ad nephritidem facere **TIMÆUS** à **GULDENKLEE** monet, & illum non sine successu adhibitum fuisse novi.

In locis septentrionalibus, ubi nullus viticulturæ locus est, ex secali fermentato spiritum inflammabilem parant, qui gratia & viribus genuino spiritu Vini multo inferior est.

Accidit interdum ut grana Secalis proprio morbi genere afficiantur quo præter modum elongantur & turgent, creberrime quoque incurvantur, extus fusco vel nigro colore tinguntur, aspera & striata evadunt, intus substantiam albam includunt, circa quam ego saltem nihil acris potui detegere, talia grana *Secale tingidum*, *cornutum*, *Clavos Siliginis*, *Ble ergotte*, *Korn-Zapfen*, *Mutterkorn* solent appellare, inde, si ab hominibus comeduntur, gravissimos morbos convulsivos & gangrænas deterrimas excitari multi Auctores observationibus probare nituntur, sed alii & inter hos magnæ auctoritatis Viri, hos ipsos morbos non tam Secali cornuto, quam potius epidemiæ, quæ ab eodem tempestatis vitio, quod fecale corrumpit, etiam homines afficiente, originem duxit, vel etiam aliis causis adscribendos esse ducunt, experimenta inter nos circa homines, columbas, gallinas & canes instituta illud innocuum nobis stiterunt, & licet nostrum fecale crebro hoc vitium & quidem uno anno copiosius quam altero habeat, tamen epidemiæ, quas inde oriri alibi observarunt, nunquam apud nostros homines obtinuerunt; id unum adhuc addendum esse duco, observatores Gallos a Secali cornuto ortas gangrænas, Germanos autem convulsiones recensere.

Glumæ Secalinæ in fasciculum collectæ pro scarificatione oculorum adhibentur.

TRITICUM τριττικ *Froment*, *Waiizen*. Exhibet grana cylindroidea, utrinque rotundata, una facie planiore sulco longitudinali notata, sub cuticula flavescente farinam albiſſimam includentia.

TRITICUM. Calyx biglumis glumis obtusis. 3 vel 4 florus, sessilis, corolla biglumis una gluma semper mutica, altera mox aristata, mox non.

Triticum æstivum L. *trimestre* τριμνηθιος, σιτάριος Veterum, calyces quadriflori, flores aristati, nostras hyemes non fert & grana graciliora dat, in montibus

Sibiriam inter & Tartariam sponte crescere dicit HEINFELMANN.

Triticum hybernum L. BLACWEL 40 f. 1, 2, 3 locustæ quadrifloræ, flores mutici, sed ejus varietatem multum aristatam, etiam colunt nostrates in agris sylvis vicinis & incursum ferarum expositis.

Triticum spelta L. ζυζὶ δίκοκκος, *Arinca*, *Kern*, *Dunckel*, *Spelt*, *Epautre*, locusta mutica, quadriflora, sed cujus duo modo flores fertiles sunt; in fabulosis Alfatix inferioris agris colitur. Cum farinam & pauciolem & leviolem det, panis ex ea confectus citius arefcatur, hinc non nisi solo pro reliquis speciebus nimis macro, mandatur.

Varia ratione *Triticum* molæ ope solent frangere, illud si ita comminuitur, ut inde corculum modo remaneat sub forma grani exigui & albissimi χόνδρον, *Alica*, *Gruau*, *Grütze*, *Gries* dicitur, farina quæ hoc ambiebat *Pollen* πρῶσι, *Semoule*, *Farine de blé*, *Boll* audit, alica in farinam redacta *Similago*, σερμάλις, *fleur de Farine*, *Farine de Bourgeois*, *Semmel* appellatur.

Panis qui ex *Tritico* surgit omnes reliquos albedine vincit.

Triticum omnia reliqua cerealia nutriendi facultate anteire, omnium seculorum experientia evincit, hujus vis ratio patet per experimenta a Cel. BECCARIO primum instituta & a Cl. KESSELMEIER repetita, ex quibus quippe patet eidem præter substantiam farinaceam, aliam ad naturam animalelem proxime accedentem, caseosæ lactis parti valde analogam inesse, quæ cum ex se in aqua solubilis non sit, ope substantiæ farinacæ disponitur, ut se ex aqua suspendi patiat, & ejus rationem in vario tritico variam esse observavit KESSELMEIER. Hinc elucescit minus bene illum acturum, qui reliquis cerealibus vellet triticum in febribus substituere. Dum grana tritici cum aqua calida infunduntur, usque dum eorum farina inde

digitis exprimi possit, dein ex illis, proprio molendine genere, quod habet laminas metallicas foraminibus perforatas, elisis, farina in lacum ligneum eliquatur, ea iteratis vicibus per angustius cribrum transmittitur & ab omnibus furfuribus separatur, id quod dein subsidet *αμυδον*, *Amidon*, *Amylung* dicitur, & duplici facie apparet, infima tenacior optimum Amylum constituit, id saccis immittitur ut omnem aquam dimittat & dein in aere exsiccat, est hoc amyllum albißimum, est friabile, glutinosum & aquam cui committitur viscidam reddit. Lotricibus & tinctoribus multo in usu est, ut pannis splendor concilietur; pulverem cosmeticum inde parari notissimum est, a Medicis demulcendi & glutinandi ergo, tam extus quam intus adhibetur.

§. II.

I. β. LEGUMINA.

Siliquæ tenellæ *λόβοι*, *Gouffes*, *Schiffen* quæ si in cibum assumuntur, proxime ad olera accedunt, ejusdem fere naturæ sunt grana recentia nondum indurata, grana adulta vero & exsiccata farina gaudent difficilius præ cereali digerenda & multo aere fixo foeta, hinc nisi sub eorum esu validior corporis exercitatio organorum chylo- & hæmatopoieticorum actionem intendat, flatus inde excitari, & chylum crudum sanguini varium acrimoniæ genus affricare observamus; cortex, quibus farina inclusa est, ipse etiam magis primis viis oneri est.

Legumina fracta *Fresa*, *ἰριτὰ*, *egyligés*, *geschroten* appellant, farinam ipsam *Lomentum* *λίωμα* Veteres dixerunt.

* **CICERES** *ἰρέβιδος*, *pois Chiches*, *Kichererbsen* sunt grana rotunda, pisus majora, inferne in acumen producta, hinc inde levissime compressa, includunt sub cortice rufo-fusco, medullam flavicantem, insipidam.

CICER BLACWEL 557. Calicis laciniis quatuor vexillo incumbentibus, vexillo reliquis petalis majore, carina minore, fructu irregulariter rotundo, inflato gaudet.

Sponte in Europa Meridionali & Syria crescit.

In Helvetia meridionali, Gallia meridionali, Italia, Hispania & Lusitania ubi calidius cælum minus culturæ pilorum favet, copiose feritur & in usus cibarios recipitur, inter nos, cum nonnisi ad usus medicatos recipiatur, hinc inde modo, & quidem satis parce feritur. Multum nutrire, sed flatulentum esse Auctores contendunt, urinam inde moveri HIPPOCRATES jam monuit, & adeo validos esse ejus in vias urinarias vires quidam asserunt, uti illud in ulcere aut calculo vesicæ non usurpandum esse moneant; Calculum renalem autem ejus ope comminui tradit GALENUS. Ego non video, quod aqua cum his granis decocta præter leves vires abstergentes, alias adhuc inde possit acquirere. Farina extus adhibita potenter resolvit & abstergit, tumoribus mammarum & testiculorum maxime commendata.

FABÆ, φαβου, φύμα, *Fèves de Marais, welsche Bohnen, Saubohnen* magnitudine & colore multum variant, nostrates gilvas & minores colere solent, oblongæ sunt, uno margine hilo exciso, sub cortice duriore medullam albam & inspidam includunt.

VICIA. Calice bilabiato, vexillo reliquis petalis majore, carina minore, fructu oblongo, acumine terminato gaudet, *Faba* L. cirrhis caret.

Ægypto indigena, apud nos copiosissime in agris colitur, cum ejus fructibus frequentissime pro pabulo brutorum utantur.

Fabas flatulentas esse post HIPPOCRATEM omnis ætas affirmavit, virides quæ non raro, cortice privatæ, mensis nostris imponuntur, præ siccis magis flatulentas esse nemo GAIENO credet; siccarum flatulentiam ad-

jectis ipsis aromatibus tentant corrigere, diarrhœam chronicam inde curatam vidit SIMON PAULI.

Farina cum abstergens sit ad eandem ac præcedens adhibetur usus, quatuor resolventibus adscribitur, scopo quoque cosmetico usurpatur.

Flores fragrantissimum spirant odorem, qui diutius, circa agros ubi obtinent, obambulantibus non raro caput afficit; ex siccati omnem fragrantiam amittunt, plane inertes evadunt.

Aqua florum Fabarum. VAL. CORD. ob fragrantiam ad medicamenta cosmetica recipitur. * *Sal Fabarum* præ aliis salibus alcalinis nihil proprii habet.

LENTEΣ *φάρυι*, *Lentilles*, *Linjen* sunt grana rotunda, utrinque convexa, margine acuto cincta, colore albido instructa, includunt farinam quæ coctione fusca evadit.

LENS. HALLER. Fructu brevi & lato ab *Ervo* cui a LINNÆO adscribitur differt. Sponte crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in agris colitur. Quarta lentium pars extracto gummoso badio & nauseoso constat KESSELMAIER.

Lentes minus bonum nutrimentum largiri vix non omnes Medici docuerunt, GALENUS pessime de eis judicat & inde affectus cutaneos imo cancrum excitari tradidit, de legumine quod decoctum ad nigrum colorem accedit, morbos quos a melancholia deducere solebat, excitatum iri finxisse videtur: docet sane experientia lentes non alia incommoda quam quæ grana sicca aliorum leguminum producere solent, gignere. Arabes decoctum lentium variolis opitulari contendebant, morbo sub quo corpus intumescit, melancholiam id est, siccitatem inducens medicamentum opponendum esse rati; explosa absurda theoria, cur tamen a non paucis adhuc retinetur, inde deducta medendi ratio? HIPPOCRATES Decocto lentium abstergendi scopo est usus.

* **LUPINI**, *δέγμα*, *Lupins*, *Feigbohnen*. Sunt grana compressa, rotunda, margine leviter angulato, utraque facie levi sulco rotundo notata, sub cortice albo, medullam flavam & amaram includunt.

LUPINUS. Calycem bilabiatum, petala fere æqualia, fructus oblongos habet. *Albus* L. calycibus non appendiculatis & seminibus compressis gaudet. Quibusdam in hortis apud nos curiositatis ergo colitur.

Reliquis leguminibus minus malorum facere ab **HIPPOCRATE** dicitur.

In Europa meridionali in cibum recipiuntur, apud nos eorum farina non nisi ad usus medicatos adhibetur, quæ ob amaritiam qua gaudet, reliquas farinas leguminosas vi abstergente vincit.

PHASEOLI, *φασόλοι*, *δέλικοι*, *Haricots*, *Bohnen*, quibusdam *welsche oder türkische Bohnen* sunt semina fabis minora, facie utrinque convexa, convexo utroque extremo, in uno margine hilo excisa, sub cortice variis coloribus ludente, substantiam albam includunt.

PHASEOLUS. Calicem bilabiatum, carinam spirali-ter convolutam, fructum oblongum, acumine terminatum habet. *Vulgaris* L. flores racemosos, geminos, vexillum alis æquale, siliquas turgidas, pendulas & glabras sistit. Sponte in India crescit apud nos in agris & hortis colitur, frigoris impatientissima planta.

Innumeræ ejus varietates colore florum & maxime feminum, altitudine & firmitate caulium, nec non rectitudine fructuum differentes hodie obtinent.

Tertiam circiter Phaseolorum partem mucilago efformat **KESSELMEIER**.

Phaseolorum siliquas jam Veteres in cibum acceperunt, digestu faciles si recentes fuerint, nam sive exsiccatae sive muria asservatae ventriculo oneri sunt, leve est quod inde surgit alimentum, iisdem nostrates Satureiam solent adjicere. Ipsa grana exsiccata etiam

cibum recipiuntur, ea minus flatulenta esse reliquis leguminibus HIPPOCRATES statuit; eadem tritico adjecta in bonæ notæ panem coqui posse nuperiora experimenta probant.

PISA πικρα, *Pois*, *Erbſen* sunt semina rotunda quæ sub cortice gryſeo, vel flavescente, medullam flavam includunt, hilo longitudinali in uno latere notata, coctione in pulcem flavam proprio odore & sapore instructam abeuntia. Pifa tota viridia rarissime adhuc apud nos in usum trahuntur.

PISUM. Calyx bilabiatus, vexillum reliquis petalis majus, carina minor, stylus triangularis, fructus latus plus minus tumidus. *Sativum* L. BLACWELL 83 pedunculos habet multifloros & petiolos teretes.

Apud nos in agris & hortis copiose colitur; plurimæ ejus varietates occurrunt quæ rectitudine & altitudine caulis, colore floris & feminis, & siliquorum crassitie & teneritate differunt.

Pifa sui ponderis dimidium mucilaginis largiuntur.

Eadem minus flatulenta esse post HIPPOCRATEM vulgo solet assumi, sed inter nos saltem experientia omnino evincit eadem multum flatuum gignere, alvum obstruere & chylum crudum efficere, hæc incommoda dum cortices inde auferuntur, minuuntur quidem, non autem tolluntur; eadem tenella nondum matura, minus nutriunt sed facilioris digestionis sunt. Siliquæ tenellæ, magis pulposæ, *Pois goulus* olim Gallis & Belgis multum usitatæ inter nostrates *Schiffen* dicuntur & frequenti in usu sunt, ratione virium ad siliquas Phaseolorum accedunt, eis tamen difficilius digeruntur.

In locis montibus vicinis ubi Pisum sativum facile a phalænis destruitur Lathyri fativi L. grana loco pisorum serere solent.

§. 12.

I. 2. RADICES.

Veteres jam confueverunt farinam ex radicibus parare, recentior ætas plurimum talium radicum notitiam accepit, cum varia calamitate preffi mortales, deficientibus granis cerealibus, quicquid urgentem famem lenire posset conquisiverint, cum etiam tales regiones fuerint detectæ, quarum incolæ omnis agriculturæ expertes, ea tantum, quæ sponte ex terra nascuntur, in cibum recipiunt. Tuberosas maxime farinam alibilem largiri, quæ hæcenus prostant observationes evincunt, illæ quæ multa acrimonia gaudent, aut quæ alia aliena qualitate scatent, succum ex iis exprimendo, aut easdem multa aqua macerando, ad usus cibarios aptantur; earum duplex maxime genus apud homines nostros in usu est.

* **POMA TERRÆ**, *Topinambours*, *Erdäpfel*. Sunt radices tuberosæ quæ interdum ad duorum pugnorum magnitudinem ascendunt, plura in tubera elevatæ, sub cuticula ex rufo-fusca substantiam albam, proprio sapore instructam, continentes.

HELLANTHUS. Florem compositum habet, calice imbricato sustentatum, receptaculo paleaceo & seminibus tetragonis, involucri proprio cinctis gaudet. *Tuberosus* L. radice tuberosa instructus est.

Planta Americæ meridionalis civis, per ætatem altissime sub terram descendit, hinc nostras hyemes optime fert, mense Octobri apud nos floret. In Europa sub initium seculi superioris jam innotuit, sed versus ejus finem demum crebrius cœpit coli; inter nos hinc inde in hortis plantatur, in sabulosis, Alsatia inferioris maxime, agris & montibus vicinis colitur.

Non nisi ex menstruo aquoso coctæ hæc radices recipiuntur in usum cibarium, ob majorem qua gaudent

visciditatem & ad panificium & ad acetaria ineptiores. Evidenter nutrientes possident vires, sed cum majori gaudeant viscedine, hinc digestu difficiliores sunt. Nostrates eas non nisi pro alendis brutis adhibent, & hoc quoque valde raro obtinet. In Alsatia Inferiore, Lotharingia & Ducatu Bipontino crebriori in usu sunt.

PYRA TERRÆ, *Pommes de Terre*, *Tartuffen*, *Grundbieren*, *Kartofflen* sunt radices tuberosæ mox rotundæ, mox oblongæ, hinc inde protuberantiis notatæ, sub cortice, pro varia varietate sive rufescente sive albo, carnem album includunt, quæ exsiccata, radulæ ope, in tenerrimam farinam potest reduci, integra comesta sapore proprio, ad Castaneas accedente gaudent, varia magnitudine instructæ, quæ apud nos vix pugnum excedit.

SOLANUM. Corolla campaniformi quinquefida, calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna & bacca biloculari polysperma instruitur: *Tuberosum* BLACWELL 523 a & b & 587. caulem habet inermem, folia pinnata, pinnis integerrimis & pedunculis divisis.

Americæ meridionalis planta, versus finem seculi sexti & decimi jam in Italia sub nomine *Taratouffe* colebatur, inde Belgio & reliquæ postea Europæ innotuit; hodie copiosissime per omnem Europam seritur; nostras hyemes non fert, radices exiguæ aut majores in frusta sectæ mense Martio terræ committuntur, Julio florent & Octobri radices e terra eruuntur; dantur varietates præcoces, ubi radices jam versus finem mensis Junii ita adolescunt, ut ex terra possint erui.

Quartam sui ponderis partem mucilaginis largiuntur Cl. KESSELMEIER.

Multum & egregium inde alimentum & hominibus & brutis surgere, innumeræ observationes evincunt, quæ etiam confirmant easdem omni-

no digestu faciles esse; crudæ assumuntur, nec non tostæ, etiam elixæ, earum farina, unde Americani panem coquunt, optime Triticæ adjicitur, utriusque si recipiuntur pares partes surgit optimus panis, non adeo cito arefcens & per aliquot menses absque ulla læbe asservandus. Amylum egregium inde parari posse Recentioribus innotuit. Has radices calculum quoque solvere LOBB est expertus.

§. 13.

I. ♪. CAUDICUM MEDULLA.

* SAGO. Hoc nomine ad nos adducuntur grana illis sub quibus Hordeum mundatum prostat, similia, non raro angulosa & variæ magnitudinis, extus ex albo flavicantia, intus medullam albißimam includentia, saporis & odoris expertia, evidenti tenacitate instructa, ita ut in teneram farinam nequeant reduci.

Formantur hæc grana, teste RUMPH, ex duplici Palmarum genere. SAGO nimirum & *Cyca* L. illud relativum monophytum est, mares polyantheræ, fructus drupa aliquot nuces continens, spadix ramosus, ejus species quatuor RUMPH recenset; *Cycæ* character nondum innotuit. Crescunt in Insulis Moluccis & Australibus nec non a Borneo ad Siam usque. Ex his palmis medulla ope aquæ eluitur, exsiccat, denuo cum aqua in pastam reducitur, quæ ope lapidum foraminibus exsculptorum, in panis modum coquitur, & formam sub qua ad nos mitti solet induit.

Hæc grana tota in aqua fervida solvuntur & eam viscidam reddunt, bonus quoque panis inde potest parari Cl. STECK. Angli primi eadem sub initium hujus seculi ad usus medicatos adhibuerunt, anno 1740 a Gallis & anno 1744 a Germanis fuerunt recepta.

Farina Sago in omni Asia meridionali pro cibo vulgari utuntur, tenue inde alimentum surgere annotat RUMPH. In Europa pro nutriendis infantibus & sustentandis phthisicis adhibentur grana, quæ cum menstruis aquosis, lacte, interdum etiam cum vino coquantur, eundem plane in modum quo Hordeum mundatum exhiberi solent.

§. 14.

II. OLERA.

OLUS, λάχανον, *herbe Potagere, Legume, Gemüs, Gartenwaar*, dicitur omnis plantæ pars, præter fructum, quæ in usum cibarium recipi solet & nullam farinam condit.

Nutriunt olera ratione mucilaginis qua scatent, hæc cum in ipsis semper multum diluta obtineat, hinc paucum & tenerum est quod inde surgit alimentum; eidem cum pro vario olere, varia in ratione partes terrestres, aer fixus aut etiam principia acria adhæreant, hinc olera, tam respectu alimenti, quod inde surgit, quam respectu effectus in primas vias, differunt.

Coctio olera teneriora reddit & multum aeris fixi inde expellit, unde digestu faciliora evadunt; pessime eadem prius cum aqua coquere, hanc aquam rejicere & denuo demum oleri menstruum aquosum adjicere solent, cum priori aqua enim, observante jam GALENO, optimas & efficacissimas oleris partes rejiciunt. Quæ condiendi sine oleribus elixis adjiciunt, non parum tam ad eorum saporem quam ad rationem, qua digestionem parent contribuunt.

Ea quæ cruda comeduntur & gustui & primis viis magis accommodantur, aceto, sale & pipere, quæ ipsis solent adjicere; oleum quod addunt *Acetaria* gustui, secus ventriculo accommodant. Olera fruxa vix non omni propria vi carent, facile præterea acrimoniam oleosam excitant,

ACETOSA, ὄξαλις, ὄξυλάπαθρον, *Oseille*, *Satterampfer*. Inde radices ad usus medicatos, folia ad eosdem & culinarios scopos adhibentur. Radices sunt fibrosæ ex uno capite plures fibræ longæ & tenues procedunt, sub cortice ex rufo flavescente, medullam albidiorum includentes, sapore gaudent leviter amaricante, qui evidentius adstringit & in aquam transit; decoctum præterea colorem rubellum habet, quem acida destruant, alcalia non mutant, martialia fuscum reddunt.

Folia sunt oblonga, sagittata, pro varia varietate sive oblonga sive evidentius rotunda, sapore gaudent evidenter acido.

RUMEX. Corolla tripetala, simili calice sustentata, diplosanthera; isogyna, monosperma; species quæ huc pertinent sunt relativæ diphytæ. *Acetosa* L. BLACWELL 230. foliorum sagittas rectas habet, copiose in pratis omnis Europæ occurrit, hæc inter nos præcipue in hortis colitur & in cibum recipitur. *Lapathum* n. 1598 HALLER. folia magis rotunda, superne obtusa, sagittas parvas, divergentes habet, in Europæ septentrionalis & Helvetiæ montibus crescit, in hortis inter nos quoque culta, *Hispanica* dicitur. Succus Rumicis Acetosæ $\frac{1}{8}$ circiter sui ponderis partem Salis essentialis largitur.

A radicibus ego saltem præter adstringentes, vix alias vires expectarem. Folia in cibum recepta vix videntur nutrire, grata autem qua pollent aciditate appetitum excitant, digestionem juvant, hinc ad embammata recipiuntur, inspidis quoque aliis oleribus adjiciuntur, aut cibis animalibus, quorum in alcaliscentiam nisum corrigunt. Eadem attenuandi & refrigerandi ergo cum successu ad febres adhibentur. GEOFFROI eorum succi uncias sex aut octo, ante quemlibet paroxysmum exhibitis, febrem intermittentem vidit curatam. BARTHOLINUS, MORIN, III. LIN-

NÆUS scorbuticos inde curatos viderunt, & LOBB calculum dissolutum. Extus adplicata egregie resolvunt & maturant.

* *Syrupus ex Succo MESUE*. Refrigerandi & sitim extinguendi ergo adhibetur. * *Aqua destillata NIC. PRÆPOS.* iners omnino. * *Conserua*.

ALLIUM, *σκόροδον*, *Ail*, *Knoblauch*. Ejus triplex genus in usum recipitur; *Vulgare* quod radicem sinit ex multis bulbis, quæ olim *ἄλλιας*, *γάλας*, *nuclei*, *spicæ* audiebant, *Zehen* dicuntur, efformatam, qui incurvi sunt & ad margines angulati, superne in acumen educti, sub cuticula levissime rufescente carnem albam, solidescens, proprio, forti & evidenter acri odore & sapore præditam includentes; quælibet radix plures fasciculos harum spicarum habet, tunicis albis & siccis involutos. *Ascalonicum*, *Eschaliottes*, *Chalottes*, *Schalotten* structum ex pluribus bulbis qui nulla communi tunica in caput colliguntur, singuli bulbi sub tunica rufescente includunt bulbos prioribus minus angulares, convexo concavos, suaviori odore & sapore minus acri quam antecedentes instructos. *Scorodoprason*, *Rocambole* exhibet bulbos qui in umbella inter flores colorati sunt, magis ad figuram rotundam accedunt, ad latera compressi, cuticulæ color ad violaceum vergit, sapore & odore parum Allio vulgari cedunt.

ALLIUM. Corolla hexapetala, isanthera, monogyna, fructu triangulari & triloculari, vagina marcida communem florum ortum sustentante constituitur: *Sativum* L. stamina alterna tricuspidata, umbellam bulbiferam, folia plana habet; ex Africa in Europam, Veterum fide, illatum, hodie ubique colitur. *Ascalonicum* L. nequaquam Veterum, stamina tricuspidata, umbellam nudam, scapum nudum, folia subulata habet. *Palæstinæ* civis inter nos in agris colitur. *Scorodoprason* L. staminibus gaudet tricuspidatis,

umbella bulbifera, foliis planis, scapo ante maturitatem contorto; cum antecedentibus colitur; varietas sylvestris in Gallia, Helvetia, Germania & Septentrione frequens.

WEDEL ex Allio Vulgari Spiritum acidum cum pauxillo Olei obtinuit, GEOFFROI largam quantitatem Acidi, minorem Liquoris alcalini volatilis, aliquid Salis volatilis & Oleum empyreumaticum: NEUMANN Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{8}$, Olei odorati $\frac{1}{12}$: Spiritum ammoniacalem VERATTI. Ego ex bulborum, unde omnes pelliculas separaveram, libra una accepi libram dimidiam spiritus colorati, qui levissime colorem Syrupi Violarum mutavit, Mercurium ex ejus solutione non dejecit, & ob oleum quoscatebat cum alcalinis non effervuit, huic spiritui paucissimæ modo Olei moleculæ inhærebant. Aqua a sex libris Allii abstracta mihi exhibuit unicam drachmam olei, quod omnia reliqua olea odorata odore penetrante vincit, in aqua fundum petit & citrinum est. LEWIS observavit Allii succum inspissatum omnes suas vires retinere, Extractum aquosum iners esse, spirituosum vires Allii fervare, spiritum a bulbis abstractum illos paucissime redolere.

Ob evidentem, qua pollet, acrimoniam vix nutrientes poterit edere vires, sed eadem acrimonia in causa est, ut cum summo successu tanquam condimentum cibus adjiciatur, hinc in frequenti usu esse solet in regionibus calidioribus, ubi ventriculi languent, nec non in regionibus frigidioribus & apud homines victu duro utentes, ut viscidis menstruis primarum viarum opem ferat. Sed medicato etiam scopo adhibetur, & quidem ad non pauca morborum genera, cum ad minimos quoque vasorum ordines penetret, & stimulantæ æque ac incidentes vires edat testibus anima, lacte, perspiratione &c. eorum qui illud assumerunt, & BLAIR observavit plantis pedum appli-

catum animam olidam reddidisse, BENNET autem quarta a comeltione hora fonticulos inde fuisse vellicatos, ad mucum pulmones obidentem jam HIPPOCRATI celebratur, qui idem in humoribus spissis abdomen vel uterum occupantibus quoque laudat; colicam a mucositate inde curatam viderunt GALENUS & TOURNEFORT; ad hydropem conducere præter HIPPOCRATEM, DIOCLES, FORESTUS, SYDENHAM, COHAUSEN observarunt, huic morbo medetur etiam ob evidentem, qua pollet, virtutem diureticam, qua quoque adversus calculum valere a BARTHOLINO, HOYER, MOEHRING, LOBB, GOETZ confirmatum est, sed etiam acri in massa humorum hærenti medelam affert. Scorbuticos inde sanatos RIEDLIN vidit. BINNINGER ejus vires anthelminticas, jam DIOSCORIDE memoratas, probat, has vel inter nos innumera experimenta extra dubitationem ponunt. Podagricis inde medelam affert, id quod TILEMANN annotasse lego, aliquoties inter nos fuit observatum, sed habemus quoque exempla, quod apud eosdem in casum fuerit tentatum. Scopo medicato ad tres ejus spicarum pro dosi dantur.

Ejus usum illis qui morbo sacro laborant HIPPOCRATES, siphyliticis etiam FALLOPIUS interdicit.

Extus bulbi vel inter cineres cocti, sive pinguedine recepti, rubefaciendi ergo, imponuntur, odontalgiam curatam post SERAPIONEM, PARE vidit & WEDDEL verrucas inde consumtas; extus quoque ad morbos varios, ob quos intus commendatur, solet adhiberi.

APIUM, *απίον*, *Ache*, *Eppich*. Inde recipimus in officinas Radices quæ ex capite crassiore aliquot fibras emittunt, sub cuticula flava carnem albam condentes, vix odoratam, sapore acri ad illam Pastinacæ accedente, diverso omnino ab illo, quo varietates hortenses gaudent, instructam. Culinæ utuntur varietate quæ *Celeri* dicitur, cujus radix ex capite crasso fibras

interdum ad calami anserini crassitiem accedentes dimittit, sub cuticula nigricante carnem albam, dulci, cum grata acrimonia, sapore instructam, proprio non ingrato odore, nares irritante, includit. Inde duplex varietas prostat, una cujus radicum capita valde crassa evadunt ita ut pugnum excedant, *Rüben* vel *knollen Selery*, altera radices minores habet, magis albas, dulciores & gratius odoratas, *Französischer Selery* hujus folia prioribus latiora & lætius viridia, sub terra condita, ut dealbentur, suavissima redduntur & una cum radicibus ad acetaria recipiuntur, utraque varietas iterum alias produxit, quæ in hortis nostris coluntur.

APIUM Flores umbellatos habet, involucro utroque pauci folio instructos, semina convexo plana, profunde sulcata. *Graveolens* L. BLACWELL § 33. pinnis cuneiformibus gaudet.

Passim crescit per omnem Europam, præter maxime septentrionalem. Sub initium Seculi superioris Celeri tanquam propriæ plantæ cœperunt meminisse, ipsum Veteres semper adhibuisse certum est. Extracti aquosi sui ponderis dimidium, resinosi $\frac{1}{5}$ circiter largitur NEUMANN. Spiritus Vini inde Saccharum extrahit, tinctura ulterius evaporata Resinam albidam, dulci & pungente sapore linguam afficientem sistit, Extractum aquosum dulce est, omnis aromatis expers. Semina aliquid Olei odorati fundunt, omnem odorem & saporem Spiritui Vini cum ipsis digesto relinquunt. LEWIS.

Planta evidenter aromatica tanquam condimentum cum aliis cibis recipitur, ut appetitum excitet, digestionem promoveat, flatulentiam arceat; Radices, annotante HIPPOCRATE, obstructionibus medentur, quinque aperientibus annumerantur, nec non medicamentis urinam moventibus.

Calculus inde dissolvi LOBB vidit, PLINII & TRALLIANI commenta de Apio oculis, & illis qui

morbo comitiali laborant noxio, experientia non confirmavit. Folia & Succum inde expressum quidam ad ulcera mundanda laudant. Seminum usus exolevit cum habeamus alia semina carminativa quæ magis grata sunt.

* *Aqua destillata* NIC. PROP. * *Conserva*. * *Syrupus*. * *Unguentum Mundipicans de Apio* Lugd. Inconcinna compositio.

ARMORACIA, *ῥαβανὶς ἀγρία*, *Raisfort*, *Meerrettich*. Recipimus inde Radices quæ cylindræ sunt in varios ramos divisæ, totæ albæ, inigni acrimonia & nares & linguam vellicant, comeltæ spiritum alliacæo odore afficiunt, brachium humanum interdum æquant.

COCHLEARIA. Florem cruciformem, siliculam sphæroideam, stylo notatam habet: *Armoracia* L. BLACWELL 415 folia lanceolata & flores spicatos.

Crescit in Europa magis septentrionali, quæ in temperata spontanea occurrit, ex cultæ seminibus surrexisse videtur.

Non est *ῥαβανὶς ἀγρία* DIOSC. & multa dubitare faciunt nostram plantam esse *Armoraciam* Romanorum. Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, spirituosi $\frac{1}{6}$, circiter $\frac{1}{3}$ olei odorati in aqua subsidentis, linguam non adurentis vehit NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{1}{16}$, oleum odoratum parcissimum CARTHEUSER. Coctione & exsiccatione sua acrimonia privatur, eandem tam aqua quam alcohol inde recipiunt LEWIS. Ego inde accepi $\frac{2}{3}$ spiritus ammoniacalis & $\frac{1}{4}$ circiter olei empyreumatici tenacissimi.

A radice insigniter acri vix vires nutrientes possunt expectari, recipitur ad intinctus, ut digestionem promoveat. Multum inde humores attenuantur, vermes expulsos vidit SEBIZIUS, calculum & scorbutum curatum BARTHOLINUS, arthriticos levatos RAYGER, a vi diuretica jam DIOSCORIDI erat laudata.

Folia extus applicata inflammationem curasse vidit GOHL nec non erysipelas HERRMANN & VRATISLAVIENSES.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

ASPARAGUS, ἀσπάραγος, *Asperge*, *Spargel*: induriones, quos Græci ἀσπάραγος dixerunt, in usus cibarios, radices in medicatos recipimus.

Turiones pro varia varietate variam habent magnitudinem, variam crassitiem, colorem mox album, mox viridem, capite gaudent squammoso, sapore dulci & urinam eorum qui ipsos comedunt, foetentem reddunt.

Radices ex uno capite crassiore multas fibras longas emittunt, striis longitudinalibus notatas, sub cortice leviter lutescente medullam albam includunt, insipidæ.

ASPARAGUS. Corolla gaudet hexapetala, isanthera, monogyna, bacca polysperma: *Officinalis* L. caule inermi, foliis mollibus & capillaribus nec non ramis erectis agnoscitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime septentrionalem & meridionalem, cultura suavior & crassior fit.

Veteres *Asparagum acutifolium* L. sub nomine *Corrudæ* coluerunt, nostra species demum TIBERII ætate innotuisse videtur.

Turiones alvum sistere vix aliquis credet HIPPOCRATI, experientia etiam contra GALENUM, quod omnino boni succi sint, testatur, renes inde abstergi CELSUS annotat & fœtor inde in urina excitatus, cujus primus SIMON SETHI meminit, probat; rationes & observatio quibus HELMONTIUS calculum inde gigni evincere contendit, nullius momenti sunt; calculum ab eis solvi LOBB vidit; adeo valide urinam pellere ut etiam mictus cruentus inde surrexerit SCHULTZ affirmat; ad rem veneream ob vim diureticam facere videntur.

Radices ob vires aperientes laudantur, & quinque aperientibus adscribuntur, diureticæ quoque habentur, valde metuo vires solis turionibus competentes festinanter nimis radicibus fuisse adscriptas, cum interim aquæ cum qua coquuntur aliquid acris soleant attricare, hinc nollem eis vires aperientes denegare.

* **ATRIPLEX**, ἀνδράραξκ, *Arroche, Bonne ou Belle dame, Milten, Melten*. Folia exhibet triangularia, evidenter mollia, farina quali conspersa, pro varia varietate sive rubra sive viridia, sapore fatuo instructa.

ATRIPLEX. Corollam habet pentapetalam, irregularem, isantheram, monogynam, semen unicum, nudum: *Hortensis* BLACWELL 99 & 552 foliis triangularibus distinguitur.

Aliæ septentrionalis civis, in nostris hortis culta mense Augusto semen maturat & perit, semen Octobri terræ committitur & sequente anno folia, antequam caulis prodierit, in usum recipiuntur.

Rarius hodie mensis apponitur, per id anni tempus, ubi Betæ folia nondum germinarunt, illis substituitur.

Humida HIPPOCRATI dicitur, ventriculum gravare & exiguum alimentum præbere GALENO, illis maxime qui alvum strictam habent laudatur. In tanta, quam habemus Emollientium copia, ad usus medicatos non recipitur.

BETA, τέτλον, *Betta, Poirée, Mangold*. Variarum ejus varietatum Folia, duarum Radices in usum trahuntur.

Folia magna sunt & lata, ovata, ad marginem plicata, magnis & latis petiolis sustentata, varie pro varia varietate colorata, levi dulcedine instructa, quæ etiam in petiolis evidentior est.

Radices ex capite rotundo subito in caudam gracilem terminantur, evidenti dulcedine instructæ, & vario, pro varia varietate, colore.

BETA. Corollam viridem habet, quinquefidam, regularem, isantheram, digynam & capsulam mox mono mox polyspermam, *Cicla* L. floribus congestis agnoscitur. Crescit in Europa meridionali. Apud nos in hortis colitur.

Varietas vulgaris alba vel pallefcens est *τεῦλον σικελικόν*, *Beta Sicla*; rubra & lutea major, *Englischer* aut *Römischer Mangold* Seculo XVI innotuit, hujus cauliculi maxime recipiuntur.

Radices desumuntur ex *Beta Vulgari* L. quæ flores ternos habet, & quidem sive ex *Beta rubra radice Rapæ* C. B. *Beta nigra* Veterum BLACWELL 235, quæ Seculo XVI nondum in aliis præter Germaniam regionibus colebatur, sive ex *Beta radice flava*. Sola varietas *Sicla* nostras hyemes fert, omnes biennes. Ill. MARGGRAFF ex succo *Betæ* albæ $\frac{1}{16}$ sacchari, *Betæ* rubræ $\frac{1}{25}$ obtinuit.

Alvum inde solvi HIPPOCRATES annotat, facile sed parcum nutrimentum largiri GALENUS, uterque resolvendi ergo nostrum olus exhibuit, quam vim quoque sapor ejus suspicare facit. Succum errhinis GALENUS adscribit & BORRICHIVS confirmat, inde in cephalalgia BAGLIVIVS, in odontalgia Cl. VOGEL egregios effectus viderunt. Folia recentia cuti, unde epidermis ablata fuit, cum successu imponuntur.

BRASSICA, *βράσσις* Græcis antiquissimis, *κράμβη*, *Olu*, *Caulis*, *Choux*, *Kraut*, *Kohl*.

Plantæ ab antiquissimis retro temporibus cultæ plures species, plures varietates, pluresque partes culinæ inferuntur, quæ omnes dulci sapore gaudent, & aquam, cum qua coquantur, fætidissimo odore afficiunt.

BRASSICA. Corolla cruciformi, calice tetrapetalo, deorsum gibbo, siliqua tereti, polysperma, parvo apice eminente instructa gaudet: *Oleracea* L. calyce virescente, foliis petiolatis, siliqua quadrangulari gaudet: ad mare crescit. Num recte LINNÆUS ex hac una omnes reliquas tanquam varietates surrexisse contendit?

Illæ species, quæ superficiem rugosam habent a Sabaudia denominantur, nostratibus *Kohl* vel *Wirsing*, *Chou de Milan*, an *Cumana* PLIN. Superficie lævi instructæ capitata L. nostratibus *Kraut*, alias *Cappis*, audiunt, *Choux*, hujus varietas rubra inter nos ad acetaria & usus medicatos recipitur. Eæ quarum folia profunde & tenuiter laciniatæ sunt, *Apiacon*, *Selenoides* Veterum, *Chou-Brun*, *Blau-Kohl*, *Feder-Kohl*; hæ tunc demum cum gelu expertæ sunt, omnem suam gratiam assequuntur. Eæ quarum germina florum in cibum recipiuntur *Botrytis* L. *Pompejana* Veteribus, *Choufleur*, *Blumen-Kohl* dicuntur & varietates tenerioribus caulibus instructæ *Broccoli* Italorum, *Aricinia* PLIN. *Spargel-Kohl*. *Gonyglodes* L. dicuntur illæ quarum caulis in tuber excrefcit, *Choux raves*, *Kohltraben*, harum demum Auctores Seculi XVI mentionem faciunt, videntur cum Botrytide & aliis forsam speciebus per exercitus Christianorum, ex Oriente in Europam allatæ fuisse. Ex his speciebus plures surrexerunt varietates, quæ largissime inter nos coluntur; omnes præter *Botrytidem* L. quæ annua est, & *Selenoidem*, quæ perennat, sunt biennes.

Aqua cum Brassica cocta nullos alcalium effectus edit, sed Mercurium ex solutione in Acido Nitri albo colore dejicit, id quod etiam eadem destillata facit; ipsa Brassica per se destillata Spiritum ammoniacalem fundit.

Olus jam a PYTHAGORA celebratum, ab HIPPOCRATE dicitur boni succi esse, ad secessum facere & biliosam ducere, CATONEM illud ad omnes morbos commendasse constat; ANDROCYDIS, de Brassica crapulam sedante, commentum, quod ab ARISTOTELE receptum, maximam auctoritatem accepit & ad nos usque descendit, debetur falsæ Veterum opinioni de vite Brassicæ adlita inerticula evadente. Omnem Brassicam inflare CÆLSUS rectissime monet; in univer-

sum, quo quævis ejus varietas est tenerior, eo citius digeritur, eo minus in primis viis moram agit & ad majorem corruptionis gradum ascendit; Botrytidis cymæ præ reliquis citius digeruntur, Gongylodes autem difficilius.

Brassica capitata, ratione inter Turcas quoque obtinente, solet condiri, & ita condita in cibum recipi; cum & sal & fermentatio olus attenuent, multum quoque aeris fixi inde expellant, hinc eam digestu faciliorem reddi, verosimile esse videtur.

Folia Brassicæ mammis solent imponi pro discutiendo lacte.

Brassicam ad usus medicatos adhibituri, nescio qua ex ratione, rubram recipere solent, ea ob vires abstergentes, quæ tantæ sunt, ut inde verrucas consumtas viderit PAULI, ad morbos pectoris pituitosos multo in usu est, nec male datur in principio ulcerum pulmonalium. LOBB inde calculum vidit dissolvi. Concionatores & cantores ejus decocto cum Passulis frequenter uti ad arcendam raucedinem GEOFFROI monet, eadem hydropicum curatum adducit GRUBE. Brassicam muria conditam multum classiaris ab Illustr. LINNÆO commendari reperio.

Semen Brassicæ rubræ exolevit.

Syrupus Brassicæ MESUE sapore suavi, odore ingrato gaudet, egregium ad morbos pectoris pituitosos remedium.

CAPPARIS, κάππαρις, Capres. Inde gemmæ florum ad usus culinarias, Cortices ad medicatos adhibentur.

Gemmæ virides sunt, pedunculo instructæ, variam habent magnitudinem, angulares, constant ex aliquot petalis, quæ rudimenta antherarum includunt, sapor ipsis est proprius & levis; adducuntur ad nos aceto, ad morem a GEOFFROI indicatum, conditæ, senio viriditatem perdunt, quam pessima ratione, opere æris, illis reddere vulgo audent. Exiguæ, Cubebis non majores, virides, pedunculo præditæ optimæ habentur.

Cortices defumuntur a radice, variam longitudinem & crassitiem habent, convoluti adduci solent, striis transversalibus & longitudinalibus notati, flavicantes & aliqua tenacitate instructi, odore nullo, sapore leviter amaro, cum vestigio acris gaudent.

CAPPARIS. Corolla gaudet tetrapetala regulari, polyanthera, stylo unico, bacca carnosâ: *Spinosa*. L. pedunculos solitarios & folia rotunda habet.

In Europa Meridionali, Asia & Africa crescit: Tolosæ præcipue colitur, & inde gemmæ per Europam divehuntur,

Aqua cum corticibus cocta colore ex rufo citrino & levissimo sapore acri instruitur, iidem dant Extracti rufescentis, salini $\frac{1}{2}$; resinosi, rufi, amaricantis $\frac{1}{12}$.

Gemmæ suas vires ab Aceto maxime habent, hinc præcunte GALENO non male tanquam condimenta assumuntur; observationes quæ de earum efficacia ad morbos splenis occurrunt, suspectæ sunt.

GALENUS Cortices aperiendi ergo multum commendat & eos tam intus, quam extus adhibet.

Oleum de Capparibus DE DONDIS. Varia Dispensatoria varias ejus præscriptiones habent; ad induratum hepar & lienem adhibetur.

CEPÆ, κρόμμυα, *Oignons*, *Zwieblen*: Exhibent radices & folia.

Radices sunt bulbosæ mox sphæroides, mox utrinque compressæ, mox oblongæ, albæ vel rubræ, continent sub aliquot tunicis siccis, carnem albam, quæ linguam, nares & oculos valide afficit.

Folia viridia sunt & fistulosa, sapore & odore bulborum, sed mitioribus.

Allium Cepa L. stamina alterne trifida, & scapum nudum inferne ventricosum habet, folia fistulosa.

Patria ignoratur, apud nos variæ varietates copiosissime coluntur.

Allium fistulosum L. staminibus simplicibus, scapo foliis vix altiore & radicibus oblongis a priore differt. *Jacobs Zwiebel.*

Ego a quatuor libris Ceparum cum abstraxerim aquam, illam odoratissimam inde accepi, linguam non ferientem, cui nec guttula olei adhærentis innatavit, nec ex duodecim libris Ceparum NEUMANN aliquid ejus obtinuit, qui expertus est Cepas exsiccatas $\frac{3}{4}$ extracti spirituosi, aquosi autem $\frac{4}{5}$ circiter largiri.

Ratione compositionis & virium proxime ad Allia accedunt, quibus autem minorem acrimoniam habent; & odorem minus nauseosum.

Calidæ, æstuosæ, nullum alimentum corpori exhibentes, urinam moventes dicuntur HIPPOCRATI; inter nos albæ ad affectus pectoris maxime adhibentur, ad quem scopum duæ aut tres pro dosi, ex jure vitulino coctæ, exhibentur. LANZONUS solo esu ceparum asciticum curatum vidit. Eædem sub cineribus asatæ, hypogastrio imponuntur pro pellenda urina, nec non abscessibus quibuscunque maturandis.

CHÆRØPHYLLUM, *Cerfeuil, Körbel-Kraut.* Recipimus inde folia quæ læte viridia sunt, duplicato pinnata, pinnis parvis & integris & incisis, oblongis, exigua spinula terminatis, ut plurimum ternis, ultima impari; sustentantur folia petiolis convexo-planis, sulco notatis: nervi foliorum hinc inde pilos habent; proprius & aromaticus odor & sapor ipsis est. Nostram herbam eandem cum illa Veterum esse dubito.

SCANDIX flores umbellati, involucrium parziale, femina convexo plana, rostrata. *Cerfolium* L. BLACWELL 236, feminibus lævibus, laciniis obtusis agnoscitur.

In Gallia Australi, Helvetia, Suecia sponte crescere dicitur: annua planta, vulgatissimus nostrorum hortorum hospes, ex sponte cadentibus feminibus quotannis resurgens, per ipsam hyemem durat.

Succus inspissatus evidenter salinus est, levissime Chærophyllum sapit; aqua & Spiritus vini, si cum herba digeruntur, ejus odorem & saporem recipiunt. LEWIS. Parum olei odorati, Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, resinosi fere totidem fovet NEUMANN.

Non tam alimenti, sed potius condimenti loco ad cibos recipitur, cum appetitum excitet, flatulentiam & viscositatem ciborum corrigat. Scopo medicato solida stimulando, & humores attenuando morbis a debili, mucos, obstructionibus oriundis egregie conducit. GEOFFROI ejus succum, quarta quaque hora assidue sumtum, in qualibet hydropisi maxime proficuum est expertus, & eundem paulo ante paroxysmum ad uncias sex epotum, febres intermittentes prostrigasse asserit. Ad grumos sanguinis, post partum in utero hærentes, post SCHENCK commendat CRANZ. ERHARDT, Ill. HALLER & PLENK viscera inde referata fuisse observarunt. Diuturniorem ejus usum tussim excitare & hinc hæmopticos ejus usu interdicens esse GEOFFROI monet. Mammæ induratas eo curavit PLENK. PAULLI eodem ex butyro frixo & pectini imposito ischuriam sanavit, abdomini imposito & enemati commixto gravissimam colicam; mos ab EODEM recensitus idem extus ad cardiogmum infantum applicandi, etiam inter nos viget. Sugillatis, mammis induratis, hæmorrhoidibus cum successu imponitur, herba quæ per omnem annum recens haberi potest, & quæ exsiccatione vix non omnem virtutem perdit, semper recens adhibenda.

Aqua destillata omnino efficax est. * *Oleum destillatum* Wurtembergenses habent. *Oleum coctum* a Chærophylo nihil habet, quippe cujus virtus coctione in auras agitur.

CICHORIUM, *κικώριον*, *κικώρη*, *πικρία*, *Intibus*, *Ambubeja*, *Chichorée*, *Wegweis*. Inde recipiuntur radices & folia; flores & semina jure eviluerunt.

Radix fibrosa sub cuticula levissime fusca carnem & medullam albam includit, illam dulcem, hanc amaram.

Folia petiolis latis sustentantur, ex fine angusto latefcunt, utrinque levissime hirsuta, viridia, amara, laciniis latis eundo crescentibus dentata, ad marginem notata.

CICHORIUM. Florem habet compositum ligulatum, calice ex duplici serie squammarum constante sustentatum, receptaculum paleaceum, semina dentibus coronata: *Intybus* L. BLACWELL 177 & 183, caule glabro, floribus sessilibus, radicibus perpendiculariter sub terram descendentibus gaudet.

Crescit per omnem Europam.

Planta sylvestris in hortis culta omnes partes majores experitur, lacinæ foliorum minus profundæ sunt, minor ipsis foliis hirsuties, quæ etiam non raro aliquid purpuræ recipiunt; nostratibus *Holländische Cichorien*, inde varietas cujus radix & folia pulcherrime purpura variegantur, surrexit.

Pro usibus cibariis varietates hortenses, pro medicatis planta sylvestris adhibetur. Folia ad acetaria adhibenda terra obruendo, alba & dulcia reddere solent.

Coctione nihil perdit, plus extracti aquosi quam spirituosi largitur, hoc præ illo linguam evidentius afficit. LEWIS.

Cultura amaritie privata planta optime in cibum recipitur. Sibi relicta ob amaritiam roborat & succo suo saponaceo spissis humoribus medelam affert, hinc variis in morbis refrigerantes effectus edit; foliorum assidue in acetariis comestorum usu diuturnas & contumaces febres profligatas vidit GEOFFROI; decocto radicum melancholiam hypochondriacam RHODIUS, phtisin HOYER, ulcus serosum tibiæ HENNING. VAN SWIETEN solo decocto meraciore Cichorii icteros fatis pertinaces curavit.

Aqua destiliata NIC. ΠΡÆPOS. Iners. * *Syrupus simplex* BAUDERON paratur ex succo. *Syrupus compositus* FLORENTINI; varix ejus prostant præscriptiones; simplicissima est illa Wurtembergensium, Nostrates minorem rationem Rhabarbari, quam reliquæ admittunt. * *Extractum* efficax omnino. * *Conditum Radicum* VAL. CORD. * *Conserua Florum*.

CINARA, κύναρα, *Artichaut*, *Cardou*, *Artischock*. Inde calyx σπίνδυλ[Ⓞ] GALEN. *Archiocco* Italarum, & petioli cum costis, mensis nostris apponuntur.

CINARA. Flores compositos tubulosos, calice imbricato, spinoso, & carnosio sustentatos habet receptaculo fetoso gaudentes, semina tetragona, pilosa. *Scolymus* L. BLACWELL 458. foliorum nervo angustiore, foliis inermioribus, pinnatis & integris distinguitur. *Dracunculus* L. foliis omnibus pinnatifidis & nervo foliorum latiore gaudet.

Utraque in Europa & America meridionali nec non Syria crescit, varias varietates produxit, in hortis colitur, apud nos per hyemem contra frigus defendenda est, altero demum a satione anno floret. Primæ speciei calyces, mense Majo prodire cœperunt; alterius folio quæ prodit autumno, antequam caulescat, ligantur & contra lucem defenduntur, ut alba & dulcia evadant.

Calices, resecta squammarum parte non eduli, cum aqua cocti, eam viridescentem & levissime sapidam reddunt, $\frac{4}{7}$ circiter extracti aquosi largiuntur.

Calicum primæ speciei antequam flores excludunt receptacula, & squammarum basis edulia sunt, proprium & illum non fortem saporem habent; varietas ab Hispania denominata, cujus calices parvi sunt, conoidei, rubri, suavissima ad acetaria reputatur. Petioli & costa, ablatis spinis, de Cinara Dracunculo adhibentur, varietas a Turonio Gallix denominata, pinnis angustioribus & copiosioribus spinis instructa

præfertur. Etiam Cinaræ Scolymi L. costas edules esse, hodie constat.

A vegetabili tenero & dulci cur GALENUS melancholiam metuat, ego saltem non video, tam calices quam nervos foliorum digestu faciles esse, innumeræ observationes evincunt, urinam inde foetidam reddi experientia non confirmat. Decoctum radices in gonorrhœa proficuum vidit LANG. Succus foliorum cum paribus Vini Maderensis partibus mixtus, & ad tria cochlearia mane & versus vesperam assumtus, tanquam specificum contra hydropem laudatur in *Journal Etranger*.

DAUCUS, *Daucus*, *Carotta*, *Carottes*, *Vogelneß*, *gelbe Rüben*, *Möhren*. Inde desumuntur radices & semina ex specie vulgari, aliud feminum genus ex propria planta.

Radices fibrosæ sunt pro varia varietate albæ, luteæ, rubræ, proprio gaudent aromatico odore, & sapore multum dulci.

Semina *Vulgaris* sunt convexo plana, altera facie striis rigidis, quæ singulæ pilis rigidiusculis albis obsidentur, notata, fusca, sapor eorum est evidenter aromaticus, cum quadam amaritie.

Semina *Dauci Cretici* cylindræ sunt, vix striata, villosa, sapore antecedentibus simili, sed evidentiore instructa.

DAUCUS. Flores umbellatos habet, utroque involucri, quorum lacinia divisæ sunt, sustentatos, semina hispida: *Carotta* L. Umbella ad basin usque divisa gaudet.

Crescit per omnem Europam; varietates hortenses flosculo centrali purpureo sterili carent.

ATHAMANTA flores umbellatos sistit utroque involucri, cujus lacinia integræ sunt, instructos & semina villosa, *Cretensis* L. BLACWELL 4-1, minus bene, pinnis linearibus, hirsutis distinguitur.

In montibus Helvetiæ, Austriæ, Galliæ Meridionalis crescit.

Utrumque semen aliquid olei odorati largitur, extractum aquosum amaricat, resinofum fortem saporem, exiguum autem odorem habet. LEWIS.

Daucum & Pastinacam Veteres videntur confuisse. Radices bonum alimentum largiri & ex earum sapore est evidens & experientia evincit, licet fecus videatur GALENO, qui flatus inde gigni, recte monet; diureticiæ quoque vires ab iis non male expectantur; resolvendi ergo ab HIPPOCRATE adhibebantur. *Berliner Sammlungen* radicum & seminum vires ad nephritidem calculosam, observationibus ex variis novellis collectis, probant. In *Journal de Medecine, Observations by a Society of Physicians*, III. RICHARD *Recueil d'Observations* multæ exhibentur observationes de radicum, cum aqua in cataplasma reductarum, egregiis effectibus ad ulcera cancrofa.

Semen utrumque a vi carminativa & diuretica laudatur, quam ultimam etiam observationibus HELMONTIUS probat.

DRACUNCULUS Barbar. *Estragon, Dragun, Keyser Sallat*. Inde in usum trahuntur folia quæ angusta sunt, oblonga, integerrima, acuta, atro viridia, sapore grato, acri, aromatico instructa.

ARTEMISIA. Flores habet compolitos tubulosos, calice imbricato sustentatos & receptaculo nudo, femina quoque nuda.

Dracunculus L. BLACWELL 116 foliis integerrimis & glabris distinguitur.

In Asia septentrionali sponte crescit; apud nos in hortis colitur, perennis.

Ad embammata & acetaria inter nos multum recipitur tam gratiæ ergo, quam ad juvandam digestionem.

* *Acetium* odore & sapore gratissimum.

ENDIVIA, *Scariola* Barbar. *σῆνις ἁγία* Ⓞ, *Intibus*

Sativus, *Chicorée blanche*, *Endivie*: inde recipimus Folia, quæ pro varia unde desumuntur varietate, sive lata sunt & sinuata, sive angustiora & in tenuiores lacinias divisa, non raro crispa, succo lacteo turgent, amaro multum sapore gaudent, quo ad usus culinariorum recipienda privantur dum sive vinculis colliguntur, sive terra obruuntur, usque dum alba evaserint.

* Semina a Scariola denominata, & quatuor frigidis minoribus annumerata, evilerunt.

Cichorium Endivia L. BLACWELL 378 floribus pedunculatis & radicibus horizontaliter sub terra repentibus distinguitur.

Sponte in Palæstina dicitur crescere, annua planta, apud nos in hortis colitur; mense Junio folia adolefcunt & per omnem æstatem & autumnum vigent.

Cum Cichorio ratione virium convenit, folia magis succulenta, etiam efficaciora sunt.

* *Aqua destill.* NIC. PRÆP. iners.

FUNGUS, *Mûre*, *Champignon*, *Schwamm*. Est vegetabile nihil herbacei excludens, nec filamentosum, nec crustosum, a consistentia mucii ad eam qua lignum gaudet, ascendens.

AGARICUS. Pilei superficiem inferiorem lamellatam habet: *Campestris* L. *Champignon* stipite gaudet, pileo convexo & integro, lamellis integris; odorem proprium non ingratum habet; per æstatem & autumnum copiose occurrit, copiose quoque in hortis colitur. Interdum etiam adhibent alios, qui sunt *fungi verni*, *Mouçerons* dicti J. B. *Dornschwamm* avelana non majores, toti albi, petiolo rugoso, pileo convoluto, proprio & grato odore & sapore instructi. Primo vere in Germania, Gallia, Italia, Borussia occurrunt.

PHALLUS. Subtus glaber est, superne callis reticulatus, *Esulentus* L. *Morille*, *Morchel* stipitem latum, planum, rugosum habet, pileum nulla valva

tectum, recens ochroleucus, exsiccatuſ gryſeus, ſapore gaudet fatuo, odore proprio.

In omni Europa, præter maxime ſeptentrionalem, occurrit.

TUBER, *ჭფრთ*, *Truſſe* Parum a figura rotunda recedit, fufcus, extuſ ſquammiſ aſper, intuſ ſubſtantia fufca lineiſ albiſ variegata gaudet, odoris & ſaporis aromatici, magnitudiniſ variæ. Eſt *Lycoperdon*, quod figuram ſubrotundam habet, *Tuber* L. apice non dehiſcens & radice carens. Occurrit in tota Europa, autumno demum ſapidum fit & odorum. Veteres tubera immatura recepiſſe videntur.

Phalli exſiccati dederunt $\frac{7}{16}$ ſpirituſ urinoli, $\frac{1}{16}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{3}$ Carboniſ.

Tubera recentia perparum olei limpidiſſimi & fragrantis, ſpirituſ urinoluſ & ſalem volatiliſ exhibuerunt.

Minuſ bonum alimentuſ fungoſ præbere, poſt *GALENUM* omniſ ſemper Medicorum ſchola contendit; nec a cibo facillime in putredinem ruente, & cuiuſ ſtructura adeo evidenter ab illa qua noſtra alimenta gaudent, recedit, bonam nutritionem expectamus. Cum præterea multa dentur fungorum pernicioſorum genera, quæ facile pro eſculentiſ poſſunt aſſumi, hinc cauſiſſime circa fungoſ in cibum recipiendos verſandum eſt. Tubera ob oleum odoratum, quo ſcatent, fibraſ primarum viarum irritant & motuſ fluidi nervei incitant, hinc aphrodiſiacæ ab illiſ expectantur vires, languentiſ & decrepitoſ inde juvari *WOLFF* eſt expertuſ,

LACTUCA, *ჭქიſაქ*, *ჭქიſანი*, *Laitue*, *Lattich-Sallat*. Inde recipiuntur folia tenella quæ colore, magnitudine, figura &c. plurimuſ variant, in planta adulta, quæ cauſem producit, amara ſunt & lacteo ſucco turgent.

Semen oblonguſ eſt, utrinque acutuſ, ſub cu-

ticula leviter flavicante paucam medullam albam & dulcem includit.

LACTUCA. Flore composito ligulato, calyce cylindraceo, receptaculo nudo & seminibus pappo stipitato coronatis gaudet: *Sativa* L. BLACWELL 88, foliis rotundis & lævibus distinguitur.

Plantæ, a vetustissimis retro temporibus in hortis satæ, originem ignoramus, numerosissimas varietates colimus: hæ ad duo genera reducuntur, quorum unum, folia in caput plus minus rotundum colligit: *Lactuca rotundicaulis*, *Laconica*, *Astylida*, *Eunuchion* *Laitue pommée*, *Kopf-Sallat*; alterum folia in medietullo, in formam oblongam, chire cogit *Romana* CRESCENT. *Chicon*, *welscher Sallat*. A primo vere ad hyemem usque nostri horti mensis Lactucas exhibent.

Frigidam esse & imbecillitatem corpori asferre HIPPOCRATES monuit, optimis cibus eam GALENUS adscribit, tenerum olus digestu facile esse & tenue alimentum præbere, liquet omnino, illud cum non in modum plurimorum ex reliquis oleribus, flatu gignat, somnumque turbet, somnum inde excitari putarunt Veteres & ipsi vires refrigerantes adscripserunt. GALENUS in se ipso somnum illud conciliare expertus est, malum hypochondriacum ejus esu curatum viderunt LANZONIUS & GEOFFROI.

Senien cum paucissimum medullæ vehat, hinc hodie evuluit, olim quatuor frigidis minoribus adscriptum.

* *Aqua destill.* VAL. CORD. iners.

LACTUCA AGNINA, Barb. *Valerianella*, Barb. *Locusta*, Barb. *Miche*, *Blanchette*, *Rebkressen*. Sumimus inde Folia quæ ex basi angusta in finem latiore & obtusum educuntur, lævissime crenata, lacte viridia, sapore grato austeriusculo instructa.

VALERIANA. Corollam quinquefidam irregularem, stamina quatuor pauciora, stylum unicum,

fructum non dehiscentem habet: *Olitaria* L. flores triandri, caulis dichotomus.

Communis per omnem Europam, maxime septentrionalem si excipis, planta, etiam in agris & hortis colitur, unde majora & crassiora folia accipit. Annuæ & per hyemem perstans.

Aquæ, cum qua coquitur suum saporem impertit, camlevissime modo tingit, $\frac{1}{15}$ extracti aquosi largitur.

A Recentioribus demum in usum tracta, digestu facilis est, & resolventes vires habere videtur.

* LEPIDIUM, non λεπίδιον Græcorum, *Passerage*, *Pfefferkraut*: inde recipiuntur folia quæ longa sunt & mediocriter lata, ferrata, in acumen desinentia, sapore evidenter acri instructa.

LEPIDIUM. Corolla cruciformi, calice quadrifolio sustentata, silicula compressa, non marginata, stylo instructa gaudet: *Latifolium* L. BLACWELL 445 foliis latis distinguitur.

In Gallia, Anglia & Helvetia sponte provenit, nostris hortis molestissima planta, cum ejus radices insigniter repant.

Danorum mos a PAULI recensitus, quo illud ad intinctus recipiunt, etiam apud nos obtinet; ad quos appetitum excitando, humores attenuando, digestionem promovendo eximie conducit.

* *Aqua destill. Paris.*

LUPULUS MESUE, *Lupus Salictarius*, PLIN. *Houblon*, *Hopfen*. Inde turiones & strobili ad alimentarios æque ac medicatos usus recipiuntur. Turiones parvi & graciles sunt, exiguis nodis distincti; angulosi, extus subrufi, intus albi, sapore amariuscule, qui aliquid aromatici habet, instructi.

* Strobili efformantur a squammis flavescensibus, laxis, uni communi axi affixis, odorem spirant aromaticum, saporem aromaticum & amarum habent.

HUMULUS L. BLACWELL 536. Planta relativa di-phyta; mares corollam quinquepetalam isantheram habent, foeminæ in amentum seu strobilum collectæ monopetalæ, digynæ, unum semen concludunt.

Per omnem Europam copiosus, in Anglia, Belgio & Germania colitur. Turiones primo vere, strobili autumno colliguntur.

Aqua cum turionibus infusa roseum colorem induit & extracti salini $\frac{1}{3}$ inde recipit.

Spiritus vini æquæ ac aqua principia strobilorum extrahunt, utrumque extractum cum aromate amarum est LEWIS.

Turiones, quos nos tanquam oleris recipimus, cum evidentiore quam Asparagi sapore habent, eis etiam scopo maxime humores attenuandi, præferendi esse videntur, eosdem non male ad juscula medicata aperientia recipimus.

Strobili amaritie sua & aromate primas vias roborant, humores resolvunt, obstructa reserant, solida stimulant & urinam movent.

Eos extus applicatos ad discutendos humores & dolores multum facere observat PAULI.

* *Extractum* Paris. quod est succus inspissatus.

NASTURTIUM, κάρδαμον, λεπίδιον, Kresson, Kressen. Ejus quadruplex genus in usum recipimus *Hortense* nimirum, *Aquaticum*, *Sylvestre* & *Indicum*. *Hortensis* folia angusta sunt, oblonga, obtusa, irregulariter & profundius dissecta, pallide viridia, sapore acrisculo, cui aliquid amaricantis accedit, instructa, odorem acrem spirant; Semina sunt oblonga, glabra, rufa, sapore oleoso non multum acris instructa.

Lepidium Sativum L. foliis difformiter sectis instruitur.

Planta annua per longe maximam anni partem in hortis colitur.

Ad eosdem scopos ac Dracunculus & cum eodem effectum adhibetur. PARE hæc folia cum Axungia Porci subiecta multum ad tineaam commendat. * Semen HIPPOCRATES & GALENUS resolvendi & excretionem aquosam promovendi ergo in usum receperunt; & extus rubefaciendi scopo

* *Aqua destill.* VAL. CORD.

Nasturtium Aquaticum, *κρηθριον*, *σικε*, *Cresson d'eau*, *Brunnkressen*, recipiuntur folia cum cauliculis, quæ sunt impari pinnata, pinnis rotundis leviter incilis, sapore acri, amaricante, odore proprio & sapore analogo gaudent, cauliculi cavi, sulco longitudinali distincti.

SISYMBRIUM. Corolla cruciformi, calice non dorsum gibbo sustentata, siliqua tereti, parvo stylo notata gaudet, *Nasturtium Aquaticum* L. pinnis rotundatis distinguitur.

Crescit ubique, in Germania quoque coli cœpit.

Ejus principia activa tam ab aqua, quam a Spiritu vini extrahuntur, utrique etiam menstruo inde abstracto accrescunt, a planta exsiccata absunt, extractum aquosum salinum est, oleum odoratum recens vegetabile fundit LEWIS.

Tanquam condimentum, ut antecedens, adhibetur. Scopo medicato multum a GALENO ad calculum laudatur, cui RIEDLIN, GRUGER & ZWINGER observationes suffragantur; ejus vires multum attenuantes in dolore ventriculi gravativo RIEDLIN, in morbis pulmonum MUSCHEL DE MOSCHAU & ZWINGER, in caro FORESTUS sunt experti. Ad scorbutum, præeunte EUGALENO, ab omnibus laudatur. Adjicitur jusculis manipulus illius, succus inde expressus ad uncias quatuor pro dosi datur.

* *Aqua destill.* VAL. CORD. parum efficax. * *Syrupus* e succo LEMERY. * *Conserva*.

* SYLVESTRE, *κρηθριον*, *Cresson Sauvage*, *Feldkressen*. Folia habet longa, laciniis angustis pinnata, sapore prioribus proximum est.

Cochlearia Coronopus L. BLACWELL 120, foliis pinnatifidis agnoscitur, Vulgaris per Europam.

Olim recipiebatur ad acetaria, hodie eviluit, illi cum ratione foliorum similis sit *Plantago Coronopus* L. hinc hunc interdum ad acetaria solent recipere, inertem & insipidum.

Nasturtium Indicum, la Capucine, Capucinerlein: recipiuntur gemmæ florum nondum apertorum & flores ipsi.

* Gemmæ virides sunt, sapore gaudent leviter aromatico & odore qui ad fructus Rubi Idæi accedit.

Flores ex fundo conoideo, qui cum cucullis Capucinatorum solet comparari, in quinquepetala ciliata terminantur, colore sive aurantio sive luteo gaudent, odore proprio, sapore acriusculo.

TROPÆOLUM. Corollam quinquepartitam irregularem habet, simili calice sustentatam, stamina octo, stylum unicum, fructum carnosum, irregulariter angulatum: *Mimus* L. foliis integris & petalis acuminatis distinguitur.

Sponte in America meridionali crescit, inde a MONARDES in Europam allatum, hodie ubivis hortos ornat; per omnem ætatem & autumnum flores excludens.

Flores non evoluti, cum carne comeduntur aceto conditi, & gemmis Capparidis ob majorem gratiam & evidentius aroma omnino præferendi videntur; evoluti acetariis admiscuntur; eos ad scabiem malignam insigniter facere PAULI annotat.

Aqua a floribus destillata odore acri nares ferit. CARTHEUSER.

PASTINACA, σαφύλιος, *Punais, Pestnigel*: inde radices in cibarios, semina in medicatos usus recipiuntur.

Radices figura ad Daucum accedunt, carne magis laxa instructæ, albæ, proprio odore & sapore, cui

præter dulcedinem etiam aliquid aromatici accedit, gaudent.

* Semina flavicant, odorem plantæ habent, saporem evidenter acrem & aromaticum.

Pastinaca flores habet umbellatos, involucri nullo sustentatos, semina plana, elliptica, marginata, striata *Sativa* L. BLACWELL 319. foliis simpliciter pinnatis distinguitur.

Passim per Europam crescit; cultam, quæ omnia majora habet, neququam ex sylvestri surgere observavit MILLER.

Radices oleum odoratum fundunt, Alcohol inde extractum dulce sistit: semina $\frac{1}{4}$ olei odorati mediocriter acris exhibent, extractum eorum tam aquosum quam spirituosum acre & amarum est LEWIS. Radices $\frac{1}{8}$ extracti aquosi exhibent KESSELMEIER. Saccharum ex radice obtinuit MARGGRAFF.

Ratione virium ad illas, quas Daucus habet videtur accedere. Si unquam radicum annosiorum esum morbi phantasie secuti sunt, ut post REBECQUE varii Auctores observationibus probare contenderunt, illi sive radicibus Cicutæ pro radicibus Pastinacæ assumtis, sive aliis causis debentur, radices saltem Pastinacæ cum annotinæ jamjam lignescant, nemo pro olere assumisile videtur.

PETROSELINUM, *πετροσέλινον*, *Persil*, *Petersilien*.

Radices fibrosæ sunt, sub flavicante cuticula includunt carnem albam, sapore dulci, cui aliquid acrisculi accedit instructam.

Folia insident petiolis fulcatis, duplicato pinnatis, pinnis & integris & juncis, ternatis, omnibus acutis, sunt glabra, sapore aromatico proprio similique odore instructa.

* Semina convexo plana sunt, oblonga, profundius striata, sapore leviter mordicante, minus suavi gaudent: illa semina quæ a Macedonia denominantur his

ipsis similia sunt, leviter hirsuta, evidentius aromatica.

Apium Petroselinum L. BLACWELL 172 pinnis acutis distinguitur.

Fide COLUMNÆ in Sardinia crescere dicitur, sed non extat in Indice PLAZÆ. Copiose cum suis varietatibus apud nos colitur.

* Semina Petroselini Macedonici largitur BUBON quod flores umbellatos habet, involucro utroque sustentatos, semina striata, pilis mollibus ornata, *Macedonicum* L. BLACWELL 382 foliis ovatis & crenatis distinctum. Orienti indigena planta, Seculo XVI ex Macedonia in Italiam allata.

Ex radicibus Alcohol omne actuosum extrahit, resinam dulcem efformat, $\frac{1}{12800}$ olei odorati spissi largiuntur, herba $\frac{1}{2560}$, similis olei, semina $\frac{1}{17}$ olei odorati in aqua fundum petentis, eadem parum virium aquæ impertiunt, resina inde parata mordax est & amara. LEWIS.

Recentiores demum Petroselinum in usum receperunt; ad vires Apii accedit. * Semen monente GALENO, humores incidit & commovet, urinam quoque pellit, herbæ ad tussim effectus FORESTUS observavit; radicem autem ad expellendas variolas facere observavit Ill. DU HAMEL. Folia mammis imposita lac discutere a CASTRO & WELSCH viderunt.

* *Aqua* VAL. CORD. melius secundum Parisinos a feminibus abstrahitur.

PIMPINELLA, Barb. *Sanguisorba*, Barb. *Pimprenelle*, *Pimpernell*. Folia pinnata in usum recipiuntur, nervo hirsuto notata, margine profundius crenato, sapore nullo proprio instructa.

POTERIUM. Planta relativa diphyta corollis quadrifidis, calice triphylo sustentatis, live polyantheris sive digynis, capsula disperma gaudet; *Sanguisorba* L. BLACWELL 413 habitu inermi & caule subanguloso distinguitur.

Non ultra Saxoniam ascendit.

A vi leniter roborante laudatur, olim hæmoptycis multum commendabatur, hodie ad acetaria recipitur aut jusculis vernalibus adjicitur.

PORRUM, *πράσον*, *Porreau*, *Lauch*: ejus duplex genus culinæ nostræ recipiunt, unum quod folia longa, plana, profundius viridia, odorem proprium, saporem reliquis cepaceis mitiorem & cui etiam aliquid dulcis accedit habet; alterum Recentiores *Schænoprasum*, *Schnittlauch*, præeunte DODONÆO, appellant, sunt illi folia fistulosa sive juncea, odor & sapor priori magis mordicantes, reliquis cepaceis mitiores.

Allium Porrum L. BLACWELL 421 caulem foliaceum habet, stamina alterna trifida, & radicem foliariam.

Patria ignoratur.

Allium Schænoprasum L. scapum nudum, folia fistulosa, stamina simplicia habet; in Alpibus Helveticis, Tyrolensibus, Hercynicis, Oelandicis, occurrit, apud nos in hortis colitur.

Ejus varietas foliis crassioribus & majoribus *Ciboule*, etiam a nostratibus feritur.

Prius tanquam olus coquitur, alterum tanquam condimentum ad embannata recipitur.

Vires ad cepaceas accedunt; vocem claram inde reddi post ARISTOTELEM plures monuerunt, diureticum HIPPOCRATES monuit & ejus vires contra calculum observatione probavit, id quod quoque LOBB experimenta confirmant.

PORTULACA, *Ανδράχην*, *Pourpier*, *Birzel*: Exhibet folia quæ rotunda sunt, inferne angulata, crassa, viridia, multo succo scatent, saporis & odoris nullius.

* Semina exigua sunt, nigra, sapore oleoso instructa.

PORTULACA. Corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, polyandram, monogynam, caplu-

capfulam polypyrenam *Oleracea* L. BLACWELL 287
foliis cuneiformibus distinguitur.

In Saxoniam usque ascendit, in hortos translata
succulentior fit & suavior.

Planta succo aquoso & saponaceo gaudens ape-
rientes, demulcentes, refrigerantes vires edit, obser-
vante GALENO, ad scorbutum quoque commendatur.
Semina quæ refrigerantibus minoribus adscribebantur
eivilucrunt, ab HIPPOCRATE emenagogis adscripta.

Aqua destillata VAL. CORD. Iners. * *Syrupus*
SCHROED.

RAPA, *Rapun*, ραπυζάνη, *Rave*, olim *Navet*, *Na-
van*, *Räbe*, hoc nomine veniunt radices rotun-
dæ, aut fere totæ cylindræ, illæ autem quæ pro-
pius ad figuram fusiformem accedunt NAPI, : : *Steck-
vel Stäckel - Riben*, nostratibus *Französische
Ruben* audiunt.

Rapa totæ rotundæ parvam caudam emittentes
olim feminæ appellabantur, oblongæ autem mares,
multæ earum porro varietates occurrunt, tam ratione
coloris quam magnitudinis differentes; omnibus odor
proprius est, sapor antequam adoleverint amarus,
sed dulcissimus in adultis.

Brassica Rapa L. BLACWELL 231, stylo superstitie
majore & foliis caulinis dentatis agnoscitur.

Belgio & Angliæ indigenæ plantæ, varietates apud
nos in agris & hortis coluntur.

Extractum aquosum inde paratum flavicat, Rapa-
rum odorem non habet, subdulce est, & radicum quar-
tam partem æquat. LEWIS.

Optimum pabulum inde brutis surgere vulgaris
experientiæ res est, qua etiam constat, earum sapo-
rem & in lac & in carnes animalium, quæ eis vescun-
tur, transire, homines inde quoque aluntur, easdem
longiorem coctionem requirere, ut flatulentiam exu-
ant, observavit GALENUS; ob vim evidentem sapo-

naceam in morbis, ubi resolventia indicantur, multum conducunt, morbis nimirum pectoris & faucium, observantibus LANZONO & KETELAER, hydropi præterea, atrophix, renibus mucò obfessis.

Externum ad perniones usum jam CELSUS refert.

Radices Napi ad variam magnitudinem solent ascendere, inter nos cultæ ad pedis longitudinem perveniunt, non raro etiam quatuor pollicibus crassiores, sub cuticula nigricante carnem albam, quæ nucleorum dulcedinem linguæ imprimit, includunt, cui autem evidenter aliquid acris accedit, cæterum odor Raparum.

* Semen *Rubscamen*, *Rebs*, *Levat*, *Colfat* rotundum est, sub cortice modo fusco, modo rufo nucleum album, multo oleo turgidum includit, inodorum, nec gratum, nec nauseosum.

Ultra $\frac{1}{3}$ olei unguinosi limpidi inodori & insipidi usæ obrinui.

Desumitur a varietate, quæ habitu magis glauco, foliis angustioribus, radicibus minoribus & gracilioribus instructa est.

Brassica Napus L. BLACWELL 410 foliis sessilibus lyratis, caulinis amplexicaulibus integris distinguitur.

Crescit in littore maris septentrionalis Europæ, unica adhuc dum ejus varietas pro usibus cibariis inter nos colitur. Germani Teltavienfes & Marchicas maxime laudant. Galli Vaugirardienses & Frenesenses.

Cum Rapis ratione virium conveniunt, inter nos juribus ad affectus pectoris solent adjici.

Semen venenis mederi Veteres tradiderunt, hinc in officinas receptum est, sed non videtur aliquid proprii præ aliis feminibus oleosis habere.

* *Syrupus*. Paris. *Oleum* ex feminibus expressum, quod vulgò prostat, cum multum calorem passum sit sub expressione, flavum & sapore & odore minus gratum solet esse, multum a nostratibus ad lucernas adhibetur.

RAPHANUS, *ράφανος*, *ῥαβδινός*, *Radicula*, *Radix*, *Rave*, *Rettich*: Semen quod Veteres *ῥαβδινός* appellarunt, hodie evuluit: Radices fibrosæ pro varia varietate magnitudine, colore, figura, acrimonia differunt, proprio odore & sapore acri gaudent.

RAPHANUS. Corollam tetrapetalam regularem, calice tetraphyllo sustentatam, siliquam oblongam semibus eminentibus distinctam habet: *Sativus* L. BLACWELL 81, siliquis glabris & bilocularibus distinguitur.

In China dicitur sponte crescere, numerosæ ejus varietates inter nos coluntur.

Vires Armoraciæ edit, sed debiliores, non male tanquam condimentum cibus adjicitur, sed flatulentum esse experientia evicit, succum intus datum in spissitudine mucosa egregium opem attulisse, observavit SCHROECK. Rubefaciendi ergo plantis pedum interdum applicatur.

* *Aqua* VAL. CORD.

* *RAPUNCULUS* Barb. *Raiponce*, *Rapunzel*: hoc nomine veniunt radices digito minimo angustiores, albidæ, sapore dulci instructæ.

Variarum plantarum genus hoc nomine culinas solet ingredi, earum nulla inter nos colitur, sed nostrates hoc nomine recipiunt radices *PHYTEUMATIS* corolla quinquefida recurva; calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna & capsula multiloculari instructi, *Orbicularis* L. capitulo rotundo & foliis ferratis gaudentis, & *Spicati* L. quod capitulo oblongo distinguitur: Europæ temperatæ civium: nec non *ENOTHERÆ* corolla tetrapetala calice quadrifido sustentata, diplosanthera, fructu tetragono & quadriloculari gaudentis: *Biennis* L. foliis ovato lanceolatis, dentatis, glabris, caule tuberculato præditæ, superiori Seculo ex Virginia allatæ, nunc per Europam, præter septentrionalem, spontanæ.

SCORZONERA Barb. *Scorzonere*, *Scorzoneren*.
 Culinæ æque ac officinas ingrediuntur Radices quæ longæ sunt, fibrosæ, pollicaris ut plurimum crassitiei, cuticula nigra obductæ, sub qua substantia alba, proprio sapore dulci instructa, & quæ diffracta lac fundit, continetur: hæ radices, ablata inde cuticula, exticcatæ in officinis asservantur, extus rufæ, intus albæ, fere insipidæ.

SCORZONERA. Flores compositos ligulatos, calice imbricato & receptaculo nudo sustentatos, semina pappo sessili coronata habet: *Hispanica* L. caule ramoso, foliis amplexicaulibus & serratis distinguitur.

Hispaniæ, Siberiæ & Corsicæ civis, medio Seculi XVI. in usum recipi cœpit; primum a JOHANNE ODORICO MELCHIORIO memorata, inter nos copiose colitur; radices primo aut altero a satione anno in usus eibarios recipiuntur, trimæ vel quadrimæ ad medicatos.

Extractum tam aquosum quam spirituosum dulce est, prius radice dimidiam, alterum tertiam partem æquat. **CARTHEUSER & LEWIS.**

Ad usus medicatos primum recepta radix, demum superiore seculo ad culinarios assumpta fuit, tenera, saponacea, dulcis, omnino egregium cibum esse apparet, apud debiles flatu excitare observatur, ad morsus serpentum commendata, inde quoque denominata, contra morbos malignos, a veneno quippe oriri creditos, diu usurpabatur, sed experientia medicamentum falsa theoria nixum, nunquam confirmavit; resolvendi ergo ad spissos humores attenuandos facit omnino, viscera abdominalia inde referari, **PAULI** confirmat.

Succum ad abstergendas cornæ maculas solent adhibere.

Aqua destill. **SCHROED.** plane iners. * *Extractum* efficax omnino. * *Conditum* **SCHROED.**

SISARUM nequaquam *σισαρον* vel *Siler* Veterum, *Chervi*, *Zuckerwinklen* inde recipiuntur ad usus culi-

narios Radices tuberosæ, quæ oblongæ sunt, teretes, circulis distinctæ, quarum plures capitulis cohærent, includunt sub cuticula flavescente carnem albiſſimam, spongiosam, admodum dulcem, cui aliquid aromatici ad Petroselinum accedentis commixtum est.

SIVM. Corolla umbellifera gaudet, involucri utroque sustentata, & feminibus ovatis convexo planis, striatis: *Sisyrum* L. foliis floralibus ternis distinguitur. Patria ignoratur, apud nos in hortis, sed minus frequenter quam alia olera, colitur.

Radices tenerimæ vix coctionem admittunt quin dissolvantur: Saccharum inde paravit Illustr. MARGGRAFF; aquam coctione levi flavedine tingunt, protracta coctione aroma perdunt, evidenter salino sapore linguam feriunt, Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ largiuntur.

Radices teneræ & dulces omnino tanquam egregius cibus commendandæ sunt, cum etiam istas aroma quod habent, primis viis valde acceptas reddat.

SPINACHIA Barbar. *Epinars*, *Binetsch*, nostratibus *grün Kraut*. Folia inde recipimus, quæ ex ovatis rotunda sunt, ad basin hastata, appendicibus rotundis, utrinque viridia, sapore levissimo instructa.

SPINACIA planta relativa diphyta, mares quinquefidi, isandri, feminæ quadrifidæ, isogynæ; semen unicum nudum: *Oleracea* L. fructibus sessilibus agnoscitur.

Planta annua, quæ autumnosata, per hyemem viget, ex Hispania in nostros hortos venit, primi Arabes ejus mentionem fecerunt.

Folia Spinachiæ aquam, cum qua coquuntur, non tingunt, eandem autem protracta coctione dulciusculam reddunt, edunt $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi adeo salini ut & crystalli in ipso possint distingui.

Cum huic oleri, dum illud ad usus cibarios præparant, multum semper butyri soleant adjicere, hinc primæ viæ apud non paucos inde debilitantur, alvus

solvitur, interdum quoque nausea excitatur, ergo minus bene olim illis quibus debilis ventriculus est, laudabatur.

TRAGOPOGON, τράγοποιόν, *Sersifi*, *Salsifi*, *Haberwurzen*, *Artifsen*. Radices exhibet fibrosas, Scorzonæ figura, magnitudine. crassitie similes, sub cuticula flava albam carnem includentes, lacteum succum fundentes, Scorzonera magis, Sifaro minus dulces.

TRAGOPOGON. Flores compositos, calice simplici & receptaculo nudo sustentatos habet, atque semina pappo stipitato coronata: *Porrifolium* L. calice corolla longiore & foliis integris, strictis, glabris distinguitur.

In Europa Meridionali & Anglia sponte crescit, apud nos in hortis colitur, radix plantæ, quæ floruit, lignosa est.

Radix vetustioribus abhinc temporibus mensis apponitur, cum Scorzonera viribus conveniens, qua tamen magis flatulenta observata est.

TARAXACUM Barb. *Dens Leonis* Barb. *Pissenlit*, *Pfaffenwurzlein*, *Seichblumen*: interdum in usus cibarios recipiuntur folia tenella, primo vere erumpentia, oblonga, pallidius viridia, majoribus dentibus dissecta, leviter amara, lac fundentia: ad usus medicatos autem adhibent scapos teneros, lacte leviter amaro turgentes: Noltrates in officinis asservare jubent * Radices, quæ exsiccatae sub cortice nigricante medullam albam & dulcem includunt; recentes lac amaricans largiuntur.

LEONTODON. Flores compositos ligulatos habet, calyce ex duplici serie squammarum constante & receptaculo nudo sustentatos, semina pappo stipitato coronata: *Taraxacum* L. BLACWELL I. calyce inferne reflexo distinguitur.

Vulgaris per Europam planta.

Folia sicca $\frac{1}{8}$ circa resinæ viridis, & quæ non ingrata acrimonia linguam ferit, $\frac{1}{3}$ Extracti Gummosi, nec non salem vere nitrosum largiuntur. DELIUS.

Classe & sapore a Cichorio haud distat, ad quod etiam a Veteribus relatum fuisse videtur, hinc ejusdem quoque vires jure inde expectare licet; ejus succum ad icterum laudat VAN SWIETEN, sanguinem viscidum inde attenuari, vidit DELIUS, ejus vires ad referenda viscera abdominalia patent ex observationibus BONAF. apud Illustrem RICHARD & Lipsiensem apud Cl. BOEHMER.

§. 15.

III- Fructus HORÆI, *Obst.*

Denominantur ab anni tempore, quo in suo vigore ultra citraque consistunt, æstate nimirum, quam Græci ὤρην dixerunt; pertinent huc omnes fructus, qui substantia succulenta gaudent & in usus cibarios recipiuntur, eisdem non male sub Romanorum *Pomi* denominatione comprehendunt. Recentiores hos fructus distinguunt in *Poma*, quæ pulpam consistentem, & in *Baccas*, quæ distillantem vehunt. Pro scopo qui huc facit, eos ratione saporis distinguimus in acidos, dulces, adstringentes & amaros.

§. 16.

Hos fructus ab HIPPOCRATE jam minus laudatos, GALENUS perniciosos pronuntiat, factum est inde, ut per omnia Secula nostro superiora, nonnisi cum metu & varia ratione præparati, ab illis qui suæ fanitati prospicere voluerunt, fuerint assumpti. Sed ratio æque ac experientia evincunt, crassissimum vel huc quoque errorem errasse Scholam; principia enim nostrorum fructuum verum saponem constituere probatum dedit BOERHAAVE; & eisdem saponum effectus edere evici in *Inst. Chæmiæ*, incredibili vi solvente

omnia fundere, testatur VAN SWIETEN, jure itaque effectus solventes & abstergentes inde expectamus, & cum eodem eximio Auctore adoramus creatorem, qui eos jussit abundare eo tempore, dum molebo calore æstuant sub æquo sole homines, & disponitur sanguis ad atrabiliarium, nec non inflammatoriam cacochymiam, durant in autumnum usque, ut illorum usu solvi possit, & blanda vi aëriam laxante expelli melancholica saburra, æpatis tempore collecta; nec inde dysenteriam excitari, ut vulgo creditur, evicit inter multos alios Illultris PRINGIE; tam eorum dulcedine, quam exemplis primævorum hominum & plurium calidarum regionum incolarum, vires nutrientes possidere liquet, acido quoque. quod pluribus eorum inest, & egregie sitim sedant & putredini resistunt, hinc eximie conducunt in morbis a putrido oriundis, iidem autem cum larga aeris quantitate scateant, hinc flatus inde gigni, non raro est observatum, cum porro eorum succus in fermentationem pronus sit, hinc largius debiliori ventriculo, si ingeruntur, mala varia & gravia solent excitare: Evitantur hæ noxæ, si modice assumuntur, & si pro debilibus ex aqua coquantur: vinum, dum ipsis superbibitur, efficit, ut citius iter per canalem intestinalem absolvant. Saccharo si condiuntur, eorum vires solventes & nutrientes etiam intenduntur, Spiritu Vini omni virtute orbantur. Optime ingeruntur ventriculo vacuo, qui integras suas vires in eos exercere, aerem inde solutum valide expellere, ipsos, antequam fermentent, ex canali intestinali propellere valeat.

c. ACIDI.

BERBERIS Barbar. *Epine Vinette, Saurauch.* Inde radices & baccas recipimus.

* Radices fibrosæ sunt ad insignem magnitudinem & crassitiem perveniunt, sub cortice rugoso & fusco lutæ sunt & insigniter amaræ.

Baccæ cylindraceæ sub cute transparente succum vehunt læte rubrum, acido sapore instructum & semina includunt oblonga, sapore adstringente instructa, exsiccatione nigrescunt.

BERBERIS. Corollam habet hexapetalam, calyce hexaphyllo irregulari sustentatam, isantheram, baccam umbilicatam, oligopyrenam. *Vulgaris* L. *BLACWELL* 165 floribus racemosis distinguitur.

Crescit in omni Europa, Oriente quoque & America.

Autumno baccæ maturantur, tunc demum omnem gratiam habent, quando pruina fuerunt expertæ.

Aqua cum radicibus cocta flava & intense amara evadit, extracti aequali lutei, amari, salini $\frac{1}{4}$ inde extrahit, Spiritus Vini inde etiam flavescit & amarus evadit, ejus ope $\frac{1}{2}$ resinæ nigricantis & amaræ obtinetur.

Baccas primi Arabes in usum traxerunt, ob virtutem saponaceam, indolem acidam & sitim sedantem multum refrigerant, commendantur cum successu ad morbos inflammatorios & biliosos; *ALPINUS* eas Ægyptiis multo in usu esse ad febres ardentes & pestilentes testatur, ipse febre pestilentiali cum diarrhœa biliosa inde curatus, id quod idem etiam in se ipso expertus est *PAULI*.

Alvum a radicibus duci amicus *CLUSII* expertus est & confirmatur a *VAN SWIETEN*, apud *Cel. CRANZ*, eisdem egregie contra Icterus facere *RAJUS* observavit; rarissime hodie præscribuntur.

Conditum *VAL. CORD.* * *Rob* *VAL. CORD.* huic suavius *Gelatum* solet substitui. *Syrupus* *SCHROED.* *Tabula* *SCHROED.*

CERASI, *κίσαροι*, *Cerises*, *Kirschen*. Sunt fructus varia figura rotunda instructi, vario colore, rubro maxime, præditi, sapore gaudent plus minus acido & includunt ossiculum rotundum, in quo nucleus albus pellicula fusca cinctus, amarus & rotundus hæret.

PRUNUS. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, polyantheram, monogynam, baccam monoppyrenam: *Cerasus* L. BLACWELL 449 floribus aggregatis & pedunculatis distinguitur, hanc arborem ultimo ante Christum natum Seculo ex Cerasunte Ponti oppido Romam delatam fuisse testatur, PLINIUS. Varietates aliquot sylvestres copiose occurrunt, plures in hortis coluntur.

Præstant Cerasa acida abunde quæ de fructibus horæis in univèrsam monui, VAN SWIETEN viginti & ultra libris quotidie comestis, gravissimas manias vidit solutas, decocto exsiccorum plures melancholicos convaluisse testatur FERNELIUS, Idem non raro iis, qui febribus acutis afficiuntur, nostrates propinant; ad eundem quoque scopum saccharo condita exhibentur.

Syrupus SCHROED. ut majorem gratiam accipiat, ex Cerasis cum nucleis contulis parandus. *Conditiones* Wurtemberg.

CITREUM MALUM, Medicum, μήλον μηδικόν, τρισιχῆν, κηδρόμηλον, κίτριον, λιμωίον, Citron, Limon. Fructus varia magnitudine præditus, figura ut plurimum ovata instructus, creberrime superne in papillam eductus, inferne calice residuo notatus; sub cortice per maturitatem flavo, fragrante, proprio odore & aromatico sapore instructo, substantiam albam spongioso tenacem minus sapidam & odorem vehit, sub hac, cui varia crassities est, reperitur pulpa in novem ut plurimum loculos distincta, succo flavo odorato & qui frequenter acidus est, interdum dulcis, interdum etiam austerus repleta. * Semina oblonga, inferne angustata, ad latera compressa, leviter flavescencia, parum odorata, amara, condit.

CITRUS. Corollam habet pentapetalam regularem, polyantheram, polyadelpham, monogynam, pomum

novem loculare, polypyrenum: *Medica* L. BLACWELL 361 petiolis linearibus distinguitur.

Arbor Orienti indigena, jam PLINII temporibus in Italia culta fuit, a Lusitanis in Americam translata est, hodie in Gallia Meridionali, Insulis Stœchadibus ad Lacum Benacum & in territorio Genuensi maxime colitur; inter nos cultæ fructus vix cedunt iis, qui ex regionibus meridionalibus adducuntur. Varietas *Bergamotte* dicta ob olei fragrantiam, multum laudatur. Ad usum internum Citra, primo a C. N. Seculo recepta fuisse, ex ATHENÆO patet. Centum poma unicum unciam olei odorati largiuntur. FERRARIUS.

Cortices. qui etiam *Flavædo* dici solent, non modo gratiæ ergo vario ciborum generi adjiciuntur, sed etiam refocillandi scopo, nec non ad roborandas primas vias, in usum trahuntur; ad priorem finem recentes præferendi, ad alterum qui exsiccati prostant tenues, substantia spongiosa privati, plicati, grata amaritie instructi. Pulpa, quæ etiam *Caro* dicitur, omnem suam virtutem a succo habet, qui, cum multum saponaceus sit, humores attenuat, obstructions reserat, digestionem juvat, evidenti præterea qua gaudet aciditate, appetitum stimulat, sitim extinguit, æstum sanguinis temperat, putredinem arcet, princeps ad febres inflammatorias & malignas remedium, notante FRANCO, nec non ad scorbutum, observante RIVERIO & testibus passim *Itinerariis*, ad varium quoque vomitus genus, annotantibus PISONE, PAULI &c. facit, ejus usu nephritidem calculosam curatam, testantur *Berliner Sammlungen*, contra venena facere jam Veteres annotarunt, WEPFER & LOSS confirmant & ex nota virtute acidorum vegetabilium in venena narcotica liquet; externe cosmetico scopo ad abstergendas cutis fordes adhibetur.

Seminum, quæ ad vermes & morbos viscerum abdominalium commendabant, usus evuluit, & in

locum Florum, Aurantium flores adhibentur. Po-
ma integra cibus condimenti loco adjiciuntur, gratum
inde & fanis & qualicunque febre correptis surgit
potulenti genus, si, præeunte MYNSICHT, eorum tria
in taleolos secta cum sex libris Aquæ ad remanentiam
librorum quatuor coquuntur, & decoctum colatum
tribus uncis sacchari edulcoratur.

Vinum cum corticibus infusum & saccharo edul-
coratum olim inter nos multum appetebatur.

Aqua a Corticibus abstracta SCHROED. aromatica,
* eadem a *Bergamotte* destillata etiam prostat; *Oleum*
odoratum & destillatione & expressione ex corticibus
paratum, hoc illo majorem evidenter gratiam habet,
& ex Italia sub nomine *Quintæ Essentiæ* adducitur,
prostat etiam ex *Bergamotte* elicatum. *Elæo saccharum*
optime paratur saccharum pomis recentibus affrican-
do. *Conditum Corticum* nec Arabibus ignoratum, sic-
cum *Citronade* dictum, ex Italia ad nos advehitur, liqui-
dum VAL. CORD. *Syrupus Corticum* MESUE, eum Parisini
addito Elæo saccharo gratiorem reddunt, Wurtem-
bergenfes ad morem Arabum granis Chermes tingunt.
* *Spiritus* Wurtemberg. est claretum Stomachicum gra-
tum. * *Electuarium de Citro* MESUE Parisini parum
mutatum receperunt & sub forma Morfulorum aser-
vant, inconcinna compositio, quæ resinosa purgan-
tia recipit & ad drachmas sex pro dosi præscribitur.
* *Conserua ex Pulpa* PH. AUGUST. *Rotule ex Succo*
Nostrat. & adhuc gratiores ex *Succo* & *Elæo saccharo*
proxime ad *Morsul. de Citro* SCHROED. accedunt.
Syrupus Acetositatis Citri MESUE & hunc suavitate su-
perans *Syrupus Citri e toto* Wurtemberg. ab illo
non differt * *Syrupus Limonium* VAL. CORD.

MALUM; *Pomum*, μήλον, *Pomme*, *Apfel*. Græca
& latina vox interdum pro omni fructu sumitur, pro-
prie autem denotat fructum varia superficie, varia
magnitudine, vario odore instructum, utriusque exca-

vatum, sub cuticula varii coloris, pulpam varietintam proprio sapore, qui autem varios quoque modos allumere solet, includit, ipsi innidulantur semina ex angusto sine obtuse & latius terminata, convexo-plana, quæ sub cuticula nigricante medullam albam & dulcem continent.

PYRUS. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, pentagyna, pomo nudo, quinque loculari gaudet: *Malus* L. BLACWELL 141. pomis basi concavis & foliis ferratis distinguitur.

Arbor Orbi temperato propria, quæ in regionibus calidioribus non bene vegetat, in frigidioribus autem fructus non maturat. Hujus loci sunt varietates, quæ vinolo sapore gaudere dicuntur, eæ autumno solent maturefcere, per tempus asservatæ demum summam gratiam acquirunt.

Malis multum aeris fixi inesse, docet unanimis Medicorum ab HIPPOCRATE ad nostra usque tempora consensus, nec dubium, flatulentiaæ vel idiosyncrasiaæ attribuendos esse malos effectus, quos inde natos HOFFMANN, PAULI, J. BAUHINUS &c. observarunt; evicit sane experientia, quod mala bene maturareliquorum fructuum horæorum virtutes omnino exferant. Ob fragrantiam quæ pollent, analepticas quoque vires edunt.

Ex succo malorum, sylvestrium maxime, & earum varietatum, quæ proxime ad ea accedunt, fit Vini genus *ιδρύμαλον*, *Pomatium*, *Cidre*, cujus parandirationem GEOFFROI, *Journal Oeconomique*, III. DU HAMEL &c. tradunt, illud si bene paratum fuerit, ad septem & ultra annos potest asservari, Vini effectus, infra dicendos, edit, acidulum & pauciore Alcoliole foetum ætate maxime bibitur, optimum in Normannia paratur, minus bene defæcatum, aut nimis recens colicam Pictonum gignit. *Gelatium* SCHROED. suave multum.

* *Syrupus MESUE.* * *Compositus SAVOR Regis*, ejus uncix uni duo circiter scrupuli foliorum Sennæ respondent; *Helleboratus Parisin.* *Unguetum Pomatum PH. HAG.* correctum Parisini habent, ad cosmeticos maxime usus adhibetur. *Unguentum Pomatum Rubrum. Paris.* ad fissuras labiorum conducit.

RIBES Arab. *Grossula Barbar. Johannis-Beeren; Groseilles* sunt baccæ rotundæ pisis majores, sive rubræ sive albæ, umbilico notatæ, sapore acido proprio instructæ: illæ quæ nigræ sunt *Chassis*, saporem minus acidum, & nauseosum cimum odorem habent.

RIBES. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, polypyrenam: *Rubrum L. BLACWELL 285* racemis glabris & pendulis distinguitur. Crescit in omni Europa, & copiose in hortis colitur, varietas alba Seculo XVI. innotuit: *Nigrum L. BLACWELL l. c.* pedunculos villosos habet, occurrit ubique, Europa maxime septentrionali excepta.

Prioris speciei baccæ ad vires succi Citri accedunt, Ischiaticum inde refocillatum allegat WOLFF, earum pelliculæ difficiliter digeruntur, hinc varia mala inde surrexisse observatum est, testibus HANNEMANN & GRUBEL; Ribesia nigra primum a SCHWENCKFELD ad morbos tentata, ob vim diureticam solent laudari.

Conditum VAL. CORD. Rob VAL. CORD. quod aqua dilutum in morbis acutis egregium medicamentum esse, propriis experimentis confirmat Ill. HALLER; in angina salutare vidit Cl. VNTZER. * *Syrupus PH. AUGUST.*

β. DULCES.

ANANAS Barb. Est receptaculum varix magnitudinis, ovatum, sub cuticula solidiore quæ fructus

tegit, flava & multum fragrante, includit pulpam citrinam, septis tenacibus distinctam, gratissimo sapore, dulci & vinoso instructam.

BROMELIA. Corollam trifidam habet, simili calice sustentatam, diplosanthera, monogyna, pomo polypireno gaudet: *Ananias* L. BLACWELL 567 & 568 receptaculo simplici distinguitur.

Americæ Meridionalis civis, in Madagascar quoque occurrit, apud nos in hortis colitur.

Multum negotii cum facessat ejus cultura, magnum modo mensis solet apponi, fragrantia suamotum spirituum refocillat, succo saponaceo humores attenuat, digestionem hinc promovet, urinam quoque pellere dicitur. In taleolas dissectam a febricitantibus ore detineri, refrigerandi & sitim sedandi ergo, annotat HERNANDEZ.

ARMENIACA MALA, *μῦλα Ἀρμενίαια*, *Abricots*, *Apricosen*, *Mollelin*. Nostr. sunt fructus variæ magnitudinis qui figuram rotundam habent, sulco longitudinali in uno latere notati, sub cuticula pellucida pulpam solidiusculam, flavam, fragrantem, sapore proprio dulci instructam sovent, hæc includit officulum læve, rotundum, inferne compressum, quod nucem globosam, sub flavicante cuticula medullam suavem, amaricantem sistentem, vehit.

Prunus Armeniaca L. BLACWELL 281 floribus sessilibus & foliis subcordatis in acumen productis distinguitur.

Plures ejus varietates horti nostri colunt.

Ob dulcedinem, qua pollent, nutrientes vires edunt, Persicis a GALENO præferuntur, quia solidiora sunt, nec ita facile corrumpuntur, neutrum experientia circa nostratia confirmat.

* Nuclei effectus saponaceorum, oleosorum & amarorum edunt.

AURANTIA Barb. *ἠνεμόνισσα* Græc. Rec. *Oranges*,

Pomerantzen. Fructus ut plurimum rotundi sunt, illi qui dulces sunt superficie lævi, per maturitatem crocea, umbilico non multum eminente, pulpa sive flavicante sive rubra gaudent, sapore vinoso, dulci, gratissimo prædita, cortex sive insipidus sive levissime modo amarus est.

Flores a Napha denominantur, albi sunt, carnosissimi, odorem spirant gratissimum, saporem habent amaricantem, exsiccati multum de sua gratia perdunt & flavescent.

Folia sunt ex ovatis oblonga, firma, læte viridia, sapore gaudent aromatico, amaro, odor eorum est fragrans.

Citrus Aurantium L. BLACWELL 349 pedunculo cordiformi distinguitur.

Arbor à Veteribus communi cum Citro nomine comprehensa, Seculo XIII. circiter distingui cœpit, iisdem cum Citro locis crescit & colitur, frigoris minus patiens.

Aurantia dulcia ut plurimum desumuntur ex arbore Chinæ indigena, unde primum Olyssiponem traducta sunt, hinc *Aranza de Sina* dicuntur.

Folia destillatione cum aqua oleum odoratum fundunt; Florum libra una vix grana tria olei flavi, odoratissimi exhibet. FERRARIUS.

Folia quidem passim ab Auctoribus laudabantur, sed Illustris DE HAEN demum ipsis magnam famam conciliavit, dum exempla adducit de convulsionibus quæ eorum decocto aquoso æque ac ipsis in pulverem redactis, sublatae fuerunt, quibus etiam observationes Cl. HANNES, LOCHER & STOERCK accedunt; Cel. TISSOT non magnos inde effectus vidit.

Flores, ob fragrantiam, qua pollent, motum spirituum intendunt & in illis casibus, ubi analeptica indicantur, locum habent, id quod autem præcipue de recentibus valet, ope sacchari in confectionem siccam

cam redacti, non male pro mensis secundis apponuntur.

Pulpa, cum illa pomorum Citri, ratione virtutis solventis convenit, eidem ob majorem gratiam, & ubi humores etiam demulcendi sunt, præfertur; in affectibus pectoris, febribus biliosis & inflammatoriis cum successu propinatur; scorbuticis quoque solet laudari: integrum pomum cum cortice ante paroxysmi accessum comestum, tertianas sæpe curasse RAJUS notat.

Aqua florum, illam vernacula Italica *Nansa* qua voce aquam fragrantem denotant, inter primos RENODÆUS *Aquam Naphæ* appellavit; cadaveris Comitibus cujusdam, qui ante mortem per plures dies hac aqua usus fuit, omnia viscera & omnes ventres eandem redoluisse, expertus est HEISTER; præcipuus ejus inter nos usus est, ut medicamentis gratia concilietur.

* *Oleum* ex floribus destillatum colorem rubrum habet & *Neroli* dicitur, illud cum sit valde pretiosum, hinc ei vulgo oleum Behen cum floribus digestum & inde eorum odore imbutum, solent substituere, optimum Grassæ & in territorio Nicæensi paratur. * *Syrupus Florum* Paris. * *Conserva Florum* SCHROED. * *Spiritus florum per ferment.* Paris. *Tinctura florum* Paris. *Unguentum sive Pomatum florum.* Paris.

CERASA dulcia, ab acidis sapore maxime differunt, varia illis est magnitudo, color niger, ruber, albidus, consistentia plus minusve solida. Plurimas varietates habet, quæ desumuntur ex varietate sylvestri, *Cerasus major ac sylvestris*, fructu subdulci nigro colore inficiente dicta, parva sunt, nigra, dulcissima *Merises*, nostratibus *Ruprechtsauer Kirjschen*, *Actiana* PLINII creduntur esse: illa quæ magna & lateribus compressa sunt *Bigarottes*, *Herzkirjschen* dicuntur, *Duracina* PLIN. & hujus denuo multas varietates nostri horticolunt.

Cerafa dulcia ratione virium fatis prope ad mala armeniaca accedunt, non video cur GALENUS ea digeftu difficilia dixerit. Nigra vetus fabula, quæ autem vix Seculo XVI. antiquior eft, morbis nervinis mederi, tradit.

* Nuclei funt oblongi, ventricofi, fub cuticula pallida includunt medullam albam, multum gratam.

* GUMMI flavescens eft. pellucidum, infipidum, inodorum, fordes fi habet, folutione in aqua, colatione & inſpiſſatione depuratur.

Succus ceraſorum nigrorum cum nucleis contuſorum cui ſaccharum adjicitur, ſi vino commiſcetur *Vinum Ceraſorum* furgit, quod Noſtrates magni faciunt, qui quoque multum delectantur Clareto *Ratafia* dicto, quod ex ſucci quatuor partibus, cum una Spiritus Vini mixtis, & ſaccharo edulcoratis paratur.

Aqua VAL. CORD. omnem gratiam a nucleis habet. *Spiritus per fermentationem SCHROED.* copioſe a monticolis noſtratibus paratur, & poſt largiora prandia, ut digeſtionem promoveat bibitur, a non paucis omnibus reliquis claretis anteponitur.

Nuclei cum Armeniacis viribus conveniunt, laudantur maxime ob virtutem diureticam.

Gummi pro acrimonia demulcenda exhibetur, & iis maxime commendatur, qui difficultate urinæ laborant, rarius in uſum trahitur, ab Illuſtr. LINNÆO nutriendi ſcopo commendatur.

* CITRULLI Barb. *Anguria Barb. Melons d'eau, Waſſermelonen.* Sunt fructus prægrandes, ita ut HASSELQUIST in Ægypto viderit, quorum diameter longitudinalis tres pedes & tranſverſalis duos æquavit, glabri, virides, qui ſub cortice teneriore, pulpam rubram multo ſucco ſaccharina dulcedine inſtructo gaudentem, Cucurbitas redolentem includunt; in pulpa nidulantur ſemina majora ex ovatis oblonga, utrinque compreſſa, quæ ſub cortice nigro, ad baſin mar-

ginato fovent medullam albam, inferne acutissime terminatam.

Cucurbita. Planta relativa, monophyta: Corolla quinquefida, simili calice aucta, nectario ornata mares anthera unica intruuntur, tribus filamentis sustentata, feminae stigmatate trifido, & pomum trilobulare efformant. *Citrullus* L. foliis multifidis distinguitur.

Alia civis in Europæ hortis colitur, rarius inter nos.

Evidenter nutritii fructus, ita ut vulgus Ægypti, per omne id tempus quo vigent, teste HASSELQUIST vix alio nutrimento utatur, succo, quo scatent, saponaceo humores solvunt, attenuant & contra calcificationem defendunt, hinc ætate sanis multum prolici, in morbis calidis quoque multum laudantur; ad noxas ab assumpto opio conferre RUMPH expertus est, Cl. KALM autem quod fortiter urinam moveant: cum intigniter refrigerent & facile fermentent, hinc cum prudentia debent in usum trahi. Optime mensis secundis apponuntur.

Semina cortice privata, unguinosorum & saponaceorum effectus edunt, humores demulcendo & solida relaxando æstum sanguinis imminuunt, refrigerantes vires exerunt, unum ex quatuor feminibus frigidis majoribus constituunt, per morem receptum vix non semper reliquis tribus adjecta in usum trahuntur, & quidem sive sub forma Emulsionis, sive quod eis contusis repleatur venter pulli gallinacei exenterati, qui dein cum libris tribus aquæ ad remanentiam librarum duarum coquitur, & sub nomine *Eau de Poulet* exhibetur.

* *Aqua Citrullorum* Paris. inters. * *Oleum S. quatuor frigidorum* VERNY.

CUCUMIS, *Cucumer*, *civve*, *Concombre*, *Cucumer*. Est fructus oblongus, variis tuberculis obsessus, non raro incurvus, utrinque obtusus, per maturitatem,

pro varia varietate sive flavescens sive albescens, pulpam albam multo succo scatentem, proprio odore & sapore leviter dulci instructam includens; in pulpa hærent copiosa semina parva, oblonga, utrimque compressa, ad unum extremum levissime emarginata, ad alterum, apicem acutissimum & exiguum emittentia & quæ sub cortice duriusculo, flavescente, medullam albam & dulcem continent.

CUCUMIS. Planta relativa dihyta, Corolla quinquefida simili calice sustentata, maribus anthera unica, tribus filamentis insidens, feminis monogynis stigmata tria bipartita, pomum triloculare. *Sativus* L. BLACWELL 4 foliis angulatis & angulis acutis distinguitur.

Ejus varietates in nostris hortis coluntur, fructus per omnem ætatem obtinent.

Cucumim pinguefacere HIPPOCRATES tradit, id quod de fructu, quem nostra ætate nondum maturum assument, vix auderem promittere, vires quas de Citrullo dixi, etiam a Cucumere non male expectamus, ut eorum in fermentationem nisus, & quæ inde oriri possent mala, minuatur, portionem succi inde exprimere, eosdem quoque aromatibus condire solent, antequam in usum trahantur: refrigerandi, abstergendi, urinam movendi ergo ab HIPPOCRATE laudantur. Pulpam jusculis incoctam cum succellu febricitantibus dari, monet RAJUS; lepram Cucumeribus sanatam vidit HEURNIUS; in variis mente captis eosdem utilissimos expertus est HOFFMANN; Succo Cucumerum ad duas uncias bis de die exhibito, tabidos & hecticos curatos vidit SCHULZ.

Fructus tenellos sale & aceto conditos, *Cornichons*, cum carne comedere solent, horum vis, vix non omnis, a condimentis pendet, cavendum ne tales assumantur, qui, ut læte virides sint, ære inquinati fuerunt. Semina cum reliquis frigidis majoribus usurpantur.

Aqua destill. Paris. iners.

CUCURBITA, κολοκύβη, Courge, Kürbis, Calabasse Indis & Hispanis. Est fructus variæ magnitudinis & figuræ, cortice instructus, qui ut plurimum per maturitatem flavescit & totus siccus evadit, sive lævi sive tuberculis obfesso, pulpa autem magis quam in congeneribus sicca, ut plurimum insipida, includente femina majora, utrimque plana, medullam albam vehementia; illa ex *Pepone* tota margine tumido cincta sunt, superne ovata, inferne quasi resecta, eorum nucleus cuticula viridi tegitur.

Cucurbita Pepo L. *Plebeia* PLIN. foliis asperis & pomis lævibus distinguitur.

Colitur in hortis & prægrandes fructus sistit.

Cucurbita Melopepo L. *Pepo* Veterum *Pfaffenhitzel* caulem erectum habet & poma depresso nodosa.

Inter nos in agris copiose colitur.

Pepones nostrates maxime ad saginandos porcos adhibent, Melopepones cum lacte a plebejis in cibum recipiuntur.

Cucurbitas parum nutrire GALENUS monet, refrigerantes & abstergentes inde effectus HIPPOCRATES pollicetur. Pulpa Cucurbitæ capiti imposita phreneticos curatos testantur BORELLUS & BARTOLETTUS.

* *Syrupus ex jacco* MESUES, illum ex America sub nomine *Syrup de Calabasse* etiam adducere & phtificis multum commendare solent.

Semina inter quatuor frigida majora recipiuntur.

DACTYLI, φοίνικες, φοινοβάλανοι, Dattes, Dattlen sunt fructus qui ad Prunorum majorum magnitudinem accedunt, recentes καρώται, teste KÆMPFER, carnem habent pellucens, mollem, rufescentem, dulcissimam, vinosam, exsiccati quales inter nos prostant, sunt *Tragemata* Veterum, figuram habent oblongam, superne pulvinati, umbilico cartilagineo notati, inferne parum angustati, rugosi, sub cuticula

tenerima carnem includunt viscidam, ex rufo flavescens, quam sequitur membrana ex multis lamellis constans, alba, in qua ossiculum hæret convexo planum, oblongum, albidum, in facie plana sulco longitudinali distinctum.

Rejiciuntur profundius sulcati, albidi, molliores æque ac aridi, flaccidi & qui conculsi sonitum edunt.

PHOENIX, Palma relativa diphyta, corolla hexapetala irregularis, calice trifido sustentata, marium isanthera, feminarum monogyna. In Asia Occidentali, Africa & Americæ regno Mexicano sponte crescit, in Europa Meridionali & Occidentali colitur, sed nunquam fructus maturat.

Utilissima arbor cujus folia corbes, scopas, flabella, lignum egregiam materiem, liber funes, spatha masculina gratissimum & aphrodisiacum obsonium præbent, truncus vulneratus autem dulcissimum & suavissimum potulenti genus, ossicula fructuum recentium in pabulum camelis cedunt.

Dactyli inter nos prostantes ex Syria, Ægypto & Regno Tunetano adducuntur, in ipsa arbore sole exsiccati. Hispanicos & Salonenses rejiciendos esse *GEOFFROI* monet.

In Ægypto integras familias folis Dactylis vivere, & eosdem per omnem Turciam in cibum cedere testatur *HASSELQUIST*, eosdem in Persia olus & panem plebi præbere *KÆMPFFER* monet, hinc nutrientes ipsis vires esse, facile liquet; levis adstrictio cum pulpæ saponacæ accedat, hinc non male mensis secundis apponuntur, ipsi demulcentes & relaxantes non male aliis hujus generis medicamentis adjiciuntur ut nimiam relaxationem moderentur. Aquam ex Dactylis *HIPPOCRATES* ad diarrhœam commendat.

* *Electuarium Diaphœnicon* *MESUE* Parisini mutatis dosibus receperunt, inconcinnum medicamentum.

FICUS, *σῦκον*, *σύκη*, *Figue*, *Feige*. Est substantia; quæ figura rotunda & turbinata variat, cuticula violacea vel alba includens concolorem pulpam dulcem, proprio odore & sapore instructam, per quam plura grana sparsa sunt, quæ & vulgus cum **PLINIO** *Grana* appellat, Botanici flores & femina esse evincunt.

Ficus immatura *ἀλυνθος ἔρινη*, *Grossus* dicitur; exsiccata *ἰχθῆς Carica* colorem flavum habet, saporem dulcissimum, cuticulam arctissime cum pulpa cohærentem.

Caricarum triplex genus tabernæ asservant, unum est magnum flavum & rotundum, denominatur a *Smyrna*, alterum a *Genua* nomen habet, magnum, flavum & oblongum, tertium est *Massiliense* flavum, rotundum, dulcissimum & gratissimum, quod autem vix ultra unum annum potest asservari. Rejiciuntur sicciore, pulvere albo obsessæ, vermibus exæstæ, nigricantes & quarum sapor sive ad acidum sive ad austerum vergit.

Ficus. Receptaculum pulposum excludit, quod & masculinos & femininos flores continet, illi trifida corolla gaudent, isanthera, hi corollam habent quinquefidam, monogynam & semen nudum. *Carica* L. **BLACWELL** 125 foliis palmatis, & quod relativa monophyta sit distinguitur.

Vulgaris in Europa Occidentali & Meridionali arbor, nostras hyemes, nisi terra vel stramine defendatur, vix fert, plurimas dedit varietates. In Archipelago crescit species nonnisi flores mares vehens circa quam *τὸν ἐξηλασμένον*, *Caprifitationem* jam **THEOPHRASTO** memoratam, egregie a **TOURNEFORTIO**, **PONTEDERA** & Illustri **LINNÆO** descriptam, solent instituere, ficus hac ratione fecundatæ, ne a larvis teredinum ficariarum destruantur, clibano exsiccari solent, sed inde eorum gratia & virtus multum imminuuntur.

Ficus dulces multum nutrire Veteres jam noverunt, hinc, PLINIO teste, eas athleticis exhibuerunt, hodieque præcipuum Archipelagi rusticorum alimentum constituere, TOURNEFORTIUS refert. Multum virtute abstergente & relaxante pollent, observante HIPPOCRATE, ad alvum strictam, morbos pectoris etiam & renum, quia demulcentes quoque vires habent, cum successu, præcipiente GALENO, adhibentur; notat Illustri LINNÆUS, "quod si quis ante prandium insignem caricarum copiam comederit, tamen consuetam fere ciborum quantitatem, sine ulla ventriculi molestia consumere queat"; Sed hoc ipsum de omnibus fructibus horræis valet; easdem ad minores usque vasorum ordines penetrare, sudoris fœtor, quem frequentem earum usum excitare, post ATHENÆUM, SIMON PAULI quoque observavit, nobis persuadet; hinc non male ab AVICENNA ad exanthemata laudari videntur, num etiam inde GALENI effatum, a multis Medicis confirmatum, quod eis crebro utentes pediculis infestentur, id quod tamen jam ATHENÆUS refutavit, explicandum est? certe vis earum contra venena, post GAIENUM & PLINIUM, ab Arabibus maxime commendata, inde erit deducenda.

Sed extus quoque cum successu resolvendi ergo adhibentur, aîlatæ imponuntur abscessibus, illis maxime qui ad gingivas hærent, aqua cum iis cocta ad morbos faucium, præcunte HIPPOCRATE, adhibetur, nec male suppositorii vice ano intruduntur.

FRAGA, *Franjes, Erdbeeren*. Notri fructus ab illis Veterum diverſi esse videntur.

Radices tenues sunt longæ, repentes, plurimas fibrillas capillares emittunt, sub cortice ex fusco rufescente substantiam magis albam includunt, sapore gaudent evidenter adstringente.

Folia ternata, ex ovatis oblonga sunt, serrata, hirsuta, adstringentia.

Fructus sunt receptacula carnosâ sive oblonga sive rotunda, eorum tota superficies acinis efformatur, sive rubra sive alba, odore proprio vinoso, sapore simili nec non dulci gaudent.

FRAGARIA. Calice decemfido corollam pentapetalam, regularem sustentat, polyantheram, polygynam, fructus est receptaculum pulposum, copiosa femina in superficie gerens. *Vesica* L. BLACWELL 77 foliis ternatis distinguitur & quod flagellis repat. Vulgaris per omnem Europam planta; in nostris hortis variæ eius varietates coluntur & quidem præcipue le *Fraisier*, *Fresant DU CHESNE*, le *Fraisier Ananas* EJUSD. & le *Fraisier ecarlate*. EJUSD.

Radices exhibent $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi, fusci, multum salini, Fraga ipsa similis Extracti fusci, sapore amaricante, grate vinoso instructi $\frac{1}{7}$.

Radices cum aqua decoctæ eam rubro colore afficiunt, & hoc decoctum etiam sæces rubras reddere est observatum, celebrantur multum ad viscera aperienda, in ictero conducere a BARTHOLINO & S. PAULI annotatum fuit. Adstringendi quoque ergo in usum trahuntur.

Folia ad eosdem ac radices usus commendantur. NEBEL eorundem usum ad ulcera pedum iteratis observationibus probavit.

Fraga ipsa, fructibus horràis hætenus recensitis, nequaquam viribus cedunt, ab HILDANO observatæ noxæ, quæ eorum abusum excipiebant, neutiquam ea suspecta reddunt; cum largius comesta evidenter suo odore urinam imbuant, notante GEOFFROI, hinc evidens fit eorum virtus ad vitia viarum urinariorum jam a GESNERO perspecta & a LOBB confirmata; hæcticos inde curatos SCHULZ vidit, & phtisicum HOFFMANN. Furentissimos melancholicos & maniacos ad viginti libras quotidie per aliquot septimanas comestis VAN SWIETEN curatos allegat, fragis quotannis copiose comestis per plures annos a podagra immunis vixit Ul. LINNEUS.

Mos non laudandus esse videtur, quo fraga sive vino & aromatibus, sive lacte condita assumere solent, prior ratio præcipuas eorum vires enervat, altera coagulo lactis ventriculum onerat.

* *Aqua Fragariae* VAL. CORD. iners. *Aqua Fragarum* VAL. CORD. licet odorem fragorum habeat, eorum tamen vires frustra inde expectantur. *Syrupus Fragarum* SCHROED. * *Spiritus Fragarum per ferment.* SCHROED.

GRANATUM, *Mahon Punicum*, ῥὸν, σιδά. Recipimus Flores *βελόυσια*, *Balaustia*, quos, si germen in ipsis jam intumuerit, κοτίνας dixerunt, pomi præterea pulpam, & qui ipsam ambit, Corticem, hic σ.δ.α., unde Barbarorum *Psidium* ortum, nec non *Malicorium* dicitur.

Balaustia plena modo nostras officinas ingrediuntur, efformantur a petalis pluribus sanguineo colore fulgentibus, ovatis, inodoris, sapore leviter adstringente & amaricante instructis; calyce comprehensis solidiore, tenaci, magno, quinquefido, flavescente & purpura tincto, amaro & adstringente.

Fructus est rotundus, varia magnitudine præditus, umbilico quinquefido coronatus, includit sub cortice extus purpureo intus luteo, solido, rugoso, multum adstringente, pulpam liquidam, rubram, fragrantem, vinoso & dulci sapore præditam, septis carnosis distinctam, & cui semina κοκκῶνες innidulantur, propria membrana rubente *Cico* inclusa, oblonga, ventricosa, angulata, sub cortice duro medullam amaricantem includentia.

PUNICA. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, polyantheram, monogynam, pomum calice coronatum, novemloculare, polypyrenum. *Granatus* L. BLACWELL 97 foliis lanceolatis distinguitur.

In Asia, Africa, Europa Meridionali & Occi-

dentali sponte provenit, nostras hyemes difficiliter fert.

Aqua & alcohol pallida a Balauftiis rubedine & sapore adstringente imbuuntur, extracta evidenter adstringunt, spirituosum præ aquoso parcius obtinetur, pallidius & magis adstringens: Cortex sui ponderis dimidium extracti aequali largitur; alcohol vix aliquid inde recipit. LEWIS.

Balaustia adstringendi scopo ad omne genus fluxuum intus ad drachmam unam pro dosi exhibentur; externe roborandi ergo ad medicamenta gingivalia; nec non ad injectiones & epithemata adstringentia recipiuntur. *Malicorium* HIPPOCRATES puerperis exhibuit, valide adstringit, nonnisi caute ægrotis propinandum, mensium obstructiones inde referatas observavit LANGELOTT. *Pulpa* reliquorum fructuum horæorum vires exequitur, cardialgiam inde curatam vidit HIPPOCRATES, id quod etiam FABRICIUS apud SIM. PAULI observavit, ille quoque eandem ad humores attenuandos commendat. Succo granatorum, diarrhœas & dysenterias curavit VAN SWIETEN. * *Semina* hæmorrhoidariis conducere BARTHOLINUS & LENTILIUS viderunt.

Syrupus MESUE egregium medicamentum roborans & æstum sedans. * *Vinum Granatorum* PALLADII proxime ad Syrupum accedit.

JUJUBÆ Arabum, *Jujubes*, *Brustbeeren* exsiccatae quales apud nos prostant, ventricosæ sunt, cylindraceæ, utrinque pulvinatæ, sub cuticula sicca, præ laxitate rugosa, rubra, pulpam includunt, flavam, dulcem, fungosam, quæ condit officulum ventricosum, utrinque acutissimum, nucleum crassiusculum includens, qui sub cuticula rubra medullam albam continet.

RHAMNUS. Corollam quinquesidam habet regula-

rem, squammis auclam, isantheram, mono vel digynam, fructum baccam officulo biloculari gaudentem. *Zizyphus* L. BLACWELL §69 foliis ovato oblongis, aculeis geminatis, rectis distinguitur. In Italiam tempore AUGUSTI translata, hodie in omni Europa meridionali copiosa est.

Recentes in Gallia Meridionali vulgarem populo cibum largiuntur, scopo medicato caricis vulgo solent adjici, cum autem pulpa parciore & minus suavi gaudeant, hinc prudentius omitterentur.

*. *Syrupus de Jujubis* MESUE mutatum Wurtembergenses recipiunt, adhuc magis a præscriptione MESUE. Nostrates recedunt; demulcendi & relaxandi ergo ad morbos pectoris commendatur.

MALA DULCIA inertia licet a GALENO dicantur, tamen & vires omnibus fructibus horraïis proprias habent, & præter effectus, quos ob fragrantiam edunt, egregiam opem ferunt ubi demulcendi scopus obtinet, laudantur maxime ad morbos pectoris, strictiones laxandi, acre temperandi, mucum attenuandi scopo. Huuc in finem sive datur aqua cum eis cocta, sive ipsa comeduntur assata, sive ex aqua cocta & cum saccharo edulcorata, solent quoque umbilicum inde refecare, ejus in locum fructum sacchari Candi illis committere, & ita assare.

MELO, *Μηλοπέπων*, *Melou*, *Melone*. Est fructus varie magnitudinis interdum malo non major, interdum ad cucurbitarum volumen accedens, figura gaudet mox rotunda, mox oblonga, superficie viridi sive levi, sive reticulo obducta, sive tuberculis notata, cortex etiam variam crassitiem habere solet, pulpa interdum viridis est, crebro rubra, creberrime flava, odore grato qui varios gradus habet, sapore dulci, leviter vinoso, cui interdum aliquid aromatici accedit, gaudet; includit semina minora, compressa, ex albo flavicantia, inferne marginata & angustata, quæ sub

cortice duriusculo medullam albam & dulcem fovent.

Cucumis Melo L. foliorum angulis & pomis rotundatis distinguitur.

Ex Oriente ad nos descendit, varietas cujus tota superficies in tubercula elevata est, & quæ carne duriuscula, cui evidenter aroma accedit, gaudet, ex Armenia in Europam delata est & cum primum Cantoloupx in Italiæ Marchionatu Anconitano culta fuerit, inde quoque denominatur.

Ob vinosum & aromaticum quo gaudent principium cucurbitis & suaviores sunt & citius e ventriculo descendunt, hinc quoque a GALENO laudati. Perspirationem inde minui, diuresin autem augeri annotat SANCTORIUS; BORELLUS phthisicum Melonum esu curatum adducit. Immaturi tenelli in modum cucurbitarum conditi, harum quoque in modum dijudicandi sunt.

Semina quatuor frigidis majoribus adscribuntur.

Aqua Paris. iners.

MORA, *συκάμινα*, *μόρα*, *Mæures*, *Maulbeeren*. Sunt fructus qui prunorum minorum magnitudinem habent, ex acinis rotundis constati, succulenti, sapore dulci vinoso instructi, colore sanguineo præditi.

* *Radices* fibrosæ sunt, dulces potius quam amaræ, flavo colore præditæ.

MORUS. Plauta relativa diphyta: mares amentacei tetrandri, feminæ corollam habent tetraphyllum, digynæ. *Nigra* L. BLACWELL 126 foliis cordatis & scabris distinguitur.

Europæ Meridionali indigena arbor, apud nos copiose colitur & optime nostras hyemes fert.

GALENUS radices contra lumbricum latum laudat. Fructus vires reliquorum horræorum habent, ego saltem nihil adstringentis in eis possum deprehendere. Laudantur quoque ab HIPPOCRATE,

Syrupus jam ante GALENUM usitatus, ad morbos oris & faucium maxime adhibetur. Rob NICOL. Syrupus optime substituitur.

PERSICA MALA, μήλα περσικά, *Pêches*, *Pjrsching*. Sunt poma varix magnitudinis, superficie sive lanuginosa instructa sive glabra, hæc *Nucipersica* Barbaris, *Brugnons*, *Nectarines*, *nackete Pjrsching* dicuntur, colore varie rubro & flavo variant, odore fragrante gaudent, sapore plus minus vinoso, includunt officulum ventricosum, oblongum, fulcatum in quo nucleus hæret compressus, qui sub cuticula fusca, medullam grata amaritie linguam ferientem continet. Persica quorum pulpæ officulum fortius adhæret dicuntur *Pavies*.

Flores asservantur cum calycibus, roseo colore, proprio & suavi odore nec non sapore amaricante gaudent.

AMYGDALUS. Corollam pentapetalam calyce quinquefido sustentatam habet, polyantheram, monogynam, fructum drupam. *Persica* L. fructu pomis distinguitur.

Americæ & Asiæ indigenæ arboris aliquot varietates in agris & vinetis crescunt, plurimæ, magis exquisitæ, in hortis coluntur.

Saluberrimi fructus non paucis, nimis Veterum auctoritati tribuentibus suspecti sunt, quippe qui non raro quæ de Persia arbore venenata, hodie ignorata, dicebantur de nostris quoque fructibus metuebant; Decocto hordei intrita in obstructionibus & febribus biliosis solatio fuisse vidit VAN SWIETEN. Saccharo, Vino, coctione fictitias eorum noxas correcturi, laudandas qualitates imminuunt. Spiritu Vini condita hæc mala cum inde indurentur, minus bene mensis secundis apponuntur.

Nuclei demulcent, abstergentes quoque, cum amari sint, vires habent, laudantur illis qui renum laborant.

Flores exsiccati aquæ cum qua infunduntur, suavem odorem, qui nucleos refert, affricant, saporem evidenter amarum, & cui aliquid acris junctum est, colorem flavum ad rubrum accedentem habent. Extracti aquosi fusci, amaricantis, parum salini $\frac{1}{3}$ circiter, exhibent.

Resolventes & catharticas vires edunt, majori dosi, aut hominibus delicatioribus dati, tormina & vomitum excitasse observatum est, non male quoque scopo anthelmintico exhibentur. Ad drachmas duas pro dosi sive cum sero lactis infunduntur, sive medicamentis eccoproticis adjiciuntur.

* *Oleum ex Nucleis expressum* SCHROEDER. Nescio cur specificè ad dolores capitis laudetur. * *Aqua destillata Florum* Nostrat. unice pro parando Syrupo aservatur. * *Conserva Florum* Nostrat. *Syrupus Florum* MESUE ratione a Nostratibus tradita præparatus & fragrans & multum efficax evadit; infantibus ad unciam dimidiam, adultis ad uncias duas cathartico scopo exhibetur.

PRUNA, *προύμνα*, *κοκκομήλα*, *Prunes*, *Zwetschen*, *Pflaumen*. Sunt Fructus ab avellanæ usque ad majoris ovi magnitudinem variantes, vario quoque colore tincti, sive oblongi sive rotundi, sapore dulci, qui interdum aquosus, interdum acidulus est, præditi, includunt osliculum ventricosum sive rotundum sive oblongum, in quo nucleus dulcis hæret, cui paucissima amarities est.

Prunus Domestica L. pedunculis subsolitariis, foliis lanceolato-ovatis & ramis inermibus distinguitur.

Ex arbore Europæ Australi indigena, varietates copiosissimæ in nostris hortis coluntur.

Prunus Insitiva L. quæ pedunculis geminis & ramis spinoscentibus gaudet, copiose apud nos crescit; ejus fructus sub nomine *Haberschlehen* a plebe comeditur.

Pruna cum malis Armeniacis ratione virium conveniunt; varietates magis aquosæ facilius in ventriculo fermentant; dulces exsiccatæ vi sua saponacea alvum laxant, observante jam GALENO, & hoc scopo eorum decoctum non raro apud nos adhibetur.

* *Pruna laxativa* Wurtemberg. ratione virium cum Passulis laxativis conveniunt. * *Electuarium Diaprunis simplex* Paris. demulcentes & adstringentes vires habet. * *Electuarium Diaprunis laxativum* Paris. Eius uncia una grana duo Diagyridii vehit. *Electuarium Catholicum simplex* Nostrat. Ad sesquiunciam in clysters stimulantibus & flatibus pellentes recipitur.

RUBI, *βαῦρα*, eorum tria maxime genera in usum trahuntur; unum *Rubi mora*, *Meures de Renard*, *Brombeeren*, fatis prope ad mora ratione figuræ appropinquat, colore nigro, odore nullo, sapore aquoso dulci, cui aliquid visceris accedit gaudet, secundum primo simile saporem magis aquosum habet & colorem cærulescentem, tertium rubrum est, interdum album, sapore gratissimo vinoso, odore suavissimo gaudet.

Rubus. Corolla pentapetala regularis, calyce quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna, fructus ex multis baccis tanquam totidem acinis exstructus. *Fruticosus* L. BLACWELL 45 foliis quinatis & ternatis subtus tomentosus, fructu glabro distinguitur, *Cæsius* L. folia ternata utrinque viridia habet, *Idæus* L. a primo, caule magis recto, aculeis rigidioribus instructo & fructu hirsuto differt. Hæ tres species per omnem Europam copiose crescunt.

Priorum specierum fructus effectus horræis communes edunt, cum minus suaves sint, hinc non nisi a ruriculis in cibum recipiuntur. Idæi ob fragrantem quo scatent odorem, analepticis quoque adscribuntur, humores attenuandi, litim sedandi, ælitum

æstum sanguinis refrænandi ergo cum successu recipiuntur, & optimo consilio, præcuntibus GESNERO & BARTHOLINO, febricitantibus exhibentur.

Rubi Idæi Aqua destill. & odore & acidulo sapore se commendat: *Syrupus* SCHROED. * *Conditum* Wurtemberg. *Rob* Wurtemberg. * *Vinum* Wurtemberg. Syrupo etiam gratius est: * *Spiritus per ferment.* Paris.

UVA, *εραφύλα*, *Raisin*, *Traube*. Est racemus lignosus, qui baccas gerit *Acinos*, *Beeren*, *grains* dictas variæ magnitudinis, varii coloris, figuræ sive rotundæ sive oblongæ, saporis dulcis, sub cuticula tenaci includentes pulpam plus minus solidescentem & semina *vinacea*, *γινάφλα*, sapore leniter adstringente prædita.

Vitis corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, polypyrenam.

Vinifera L. foliis lobatis & sinuatis gaudet; *Laciniata* L. *Ciutat*, *spanische Trauben* foliis multifidis distinguitur.

Prior maxime species innumeras varietates dedit, colitur in Europa calida & temperata, nec non in omni reliquo orbe ubi ætates non nimis breves sunt, aut clima non longiores pluvias gignit. Viticulturam non ultra quinquagesimum primum gradum septentrionalem & trigesimum versus æquatorem locum habere observarunt. Ultimo demum ante C. N. Seculo Romæ, in Avernis nec non & Sequanis vites coli cœperunt, in Gallia Narbonensi postquam ipsa in provinciam Romanam redacta fuit, in reliqua Gallia demum post Seculum quartum, versus finem tertii in Alsatia, octavo autem in Rhingovia.

Uvæ sive sole aut clibano exsiccatae sive recentes in usum trahuntur, priores *Passule* dicuntur.

Passularum duplex genus tabernæ asservant, unum quod dicitur: *Corinthien*, *Rosinlein*, *Raisins de Corinthe*

efformatur ab acinis varietatis *Apyrenæ* L. sunt illi exigui, ribesii minores, ex purpura nigricantes, saporis dulcissimi, cui levis aciditas accedit. Reji-
ciuntur aridæ, situm redolentes, & quæ ob mel ipsis aspersum humidæ sunt. Olim petebantur ex Corin-
tho, ibi autem hodie non ulterius coluntur, nostra ætate in Maris Jonici insulis Ithaca, Cephalene & Zacyntho, nec non in Morææ Natholico, Vostiza & Patris parantur, acinos sole & aere exsiccando, & propriis cellis, superne apertis, committendo, ubi sub-
sident & adeo fortiter coherent, ut nonnisi instrumen-
torum ope separari possunt, ex his cellis, doliis im-
mittuntur, pedibus conculcantur & aqua marina con-
sparguntur. Quotannis ultra centum millia centena-
riorum divendi tradunt.

Passularum majorum, *Zibebarium* Arabum, *Meer-
trauben*, *Zibeben* duplex genus prostat, maximæ par-
vis prunis æquales, denominantur a Damasco sive a
Smyrna, *Raisins de Damas*, oblongæ sunt, compressæ,
rugosæ, fulvæ, non raro sale, saccharo simili con-
spersæ, dulces, minus gratæ; ab his sapore magis
grato & quod ventricosæ sunt, differunt *Raisins aux
Rubis*, quæ in Gallo-Provincia exsiccantur, Calabrinæ
his similes, racemis adhuc adhærentes & filo connexæ
prostant; minores in Gallo-Provincia exsiccantur,
ubi lixivio, quod oleum habet, immittuntur, sole
coquantur, in areis exsiccantur.

Passulas a vi saponacea & sopiente jam HIPPOCRA-
tes laudat, alvum laxant, egregie demulcent, & hinc
ad varium affectuum pectoris & renum genus, cum
succesfu, adhibentur; nutrientes quoque vires habent,
notante HIPPOCRATE.

* *Passula laxativæ* August. ad unciam unam & ultra
assumuntur ab illis quibus alvus stricta est.

Uvæ recentes immaturæ *Verjus*, succum habent
ῥιμακίον & vernacula Italica *Agresta*, acidum, multum

adstringentem, qui ab HIPPOCRATE ad lippitudinem laudatur, hodie rarius scopo medicato usurpatur, juri-
bus gratiæ ergo adjicitur.

* *Syrupus de Agresta* MESUE cum alios Syrupos acidulos habeamus, evuluit: * *Rob Uvarum* Paris.
* *Unguentum de Uvis* Brandeb. egregium ad herpetem & fissuras labiorum remedium, quo magis omnino præstat *Unguentum ad fissuras labiorum* Nostrat.

Uvæ recentes fructuum horæorum vires exequuntur, ventriculo debili largius ingestæ facile in eodem fermentant, pelliculæ earum difficillime a primis viis subiguntur, notante jam GALENO, & KERCKRING observavit uvas per tres menses integras in ventriculo substitisse.

Vinacei adstringentes vires possident, ab HIPPOCRATE puerperis laudantur. Id quod ab uvis remanet, quando succus inde expressus fuit *Vinacea*, *σιμφουλα*, *Mare*, *Draberen*, *Treberen* adstringentes vires, & ob multum, quod ipsi adhuc adhæret, roborantes quoque habet, sive sub epithematis sive sub balnei forma adhibetur illis qui sive rheumaticis sive paralyticis affectibus laborant; egregias inde in sistendo sphacelo vires vidit Cl. PLENCK.

Succus ex uvis expressus *λαϊκόν*, *Mustum*, *Moust*, *Moff* appellatur, sine pressione effluens *πυρροπον*, *Lixivium*, *Mere goutte*, *Vorlauf*, id autem quod post primam pressuram, ex incisus vinaceis obtinetur *Circumcidaneum*, *Tortivium*, *Vin du pressirage* dicitur. Est autem Mustum liquor turbidus & dulcis, qui licet linguæ blandiatur, tamen bibendus non est, dum facillime inde noxæ a fermentatione in primis viis oriri possint, monente HIPPOCRATE, id quod observationibus confirmarunt PLATERUS, ZACUTUS LUSITANUS &c.

Mustum ad tertias partes decoctum *ψημα*, *Defrutum*, *Weinnus*, *Vin Cuit* dicitur, *Sapa* autem *σιζαιον*,

Mustum si ad dimidium, *Carenium* denique si ad duas tertias; nostrum mustum etiam ad quartas reducendum est pro parando inde *Defruto*. Mustum coctione spissius evadit, saporem acidulum, & colorem qui ad nigrum accedit induit.

Musto varia ratione inspissato olim tanquam medicamento saponaceo mustum utebantur, illud etiam adhibebant ad condiendos cibos, ipsi hodie mel vel saccharum solemus substituere; *Defrutum* patrum nostrorum ætate in deliciis erat, *Sapa*, quam Parisini in officinas recipiunt, vulgo pro semine *Sinapcos* in embamma reducendo adhibetur.

Mustum iusta fermentatione in Vinum vertitur, quod ex aqua, alcohole, mucilagine, resina & tartaro constat, ab alcohole generositatem habet, a reliquis principiis cæteras, quibus pollet, qualitates; innumera cum prostant vitis genera, varia tellus & varium cælum quoque uvas diversissimis rationibus alant & coquant, hinc diversissima quoque Vina obtinent, ea pro nostro scopo non incommode ratione coloris & saporis distinguuntur in talia quæ propria dulcedine saccharina linguam ferunt, & in talia quæ hac dulcedine carent; in alba porro & rubra; in albis semper evidens acidum eminere, refutatur a Vinis albis Burgundiæ & Aquitanix, rubris autem omnino semper aliquid adstringentis inest.

Vina dulcia illa sunt quæ ex regionibus orientibus & Europa meridionali, orientali & occidentali ad nos adducuntur; hæc vina enim cum ob cæli calorem facile in fermentationem acetosam transeant, siue aliquid careni illis adjiciunt, more apud Romanos usitato, siue eadem aliqua aquæ portione, vel parum coquendo vel calcis vivæ ope, privant, siue ronnisi uvas passas exprimunt & ita Veterum *Vinum passum* parant; tale in Alsatia superiore conficitur, quod a itramine denominant, & quod nec optimo Cana-

riensi suavitate cedit. Hæc vina multum generosa sunt, hinc Gallis *Vins de Liqueurs*, Italis autem *Vini Secci* dicuntur, cum plura eorum ex uvis passis parentur.

Hujus generis vinorum generositas non a largiore alcoholis ratione pendet, cum post PORZIUM per experimenta NEUMANNI pateat, illa ejus nonnisi modicam vehere portionem, sed potius a majori partium resinifarum, qua scatent quantitate, quippe quæ fibras evidentius stimulant, deducenda esse videtur, id quod experimenta ejusdem Auctoris, sicca horum vinorum viscositas, saturatus magis præ aliis color & eminentior vis corpora ipsis commissa contra corruptionem defendendi, evincere videntur.

Vina etiam secundum patriam distinguere solent, circa quod argumentum BOECLER, BÆHR & NEUMANN mire copiosi sunt; cum autem innumeris fraudibus, hac distinctione admissa, locus concedatur, idem etiam terræ tractus diversissimæ indolis vinum largiatur, hinc melius ex qualitatibus, quas in vinoprehendimus, quam secundum patriam, quæ ipsi non raro affingitur, ejus præstantiam dijudicamus.

Lora, *Swepiac* *divoc*, *Piquette*, *Leger*, surgit ex aqua vinaceis affusa & in fermentationem acta, tanquam tenue valde vinum dijudicanda.

Plurium vinorum analyses NEUMANN habet, nimis prolixas, quam quæ hic adduci possent.

Neocomense $\frac{1}{7}$ alcoholis vehere *Prince* vidit; HOFFMANN eandem vinum Rhenanum proportionem servare expertus est, in Franconico $\frac{1}{5}$ alcoholis, in Hungarico $\frac{2}{7}$, in Burgundico $\frac{2}{8}$ invenit.

Vinum partes quibus constat, si respicimus, alios atque alios edit effectus; hinc HIPPOCRATES jamjam pro variis casibus varia vini genera commendat; ab aqua, ejus vires diluentes & sitim sedantes pendunt; ob gummosas partes demulcet & nutrit, observante GALENO; alcohol caput petit, exhilarat, ebrietatem cau-

fatur, motum humorum accelerat, sudorem promovet, hinc ad febres malignas a LENTILIO, RIEDLINO commendatur, & ubi ægroti refocillandi sunt, omnibus analepticis omnino præferendum est, sed ob eandem causam, & cum evidenter sanguinem & serum cogat, ego nollem in febribus inflammatoriis, continuis & intermittentibus illud concedere, licet ab HIPPOCRATE, GALENO, CÆLIO AURELIANO, BORRELO, HELMONTIO &c. multum commendatum; resinosa, quibus scatet, partes & multum ad odoris & saporis suavitatem faciunt, & roborantes æque ac exaltantes ejus vires augent; tartaro debet diureticas vires ab HIPPOCRATE & GALENO celebratas, a RIEDLINO confirmatas, nec non quod scorbuto medeatur observante SACHSIO. Idem fragrantia, qua pollet, ad subitanam refectionem multum facere, omnis ætatis experientia docet.

Vina dulciora præ reliquis in usum trahuntur, cum vires multum augere animus est; rubra roborandi & adstringendi ergo reliquis præferuntur; alba præ cæteris evidentius sitim sedant, & urinam movent, minus caput petunt. Illa vina in quibus fermentatio suppressa fuit, & quæ eam, cum aer ad ipsa accedit, denuo suscipiendo multum spumam faciunt *Vins moussieux*, tam quia partes mucilaginosas non debita ratione attenuatas habent, quam quia non possunt non in primis viis fermentationem violentam continuare, ab iis qui sanitati suæ consulere student, nunquam haurienda sunt.

Vini cura, quam HOFFMANN commendat, ubi homines per aliquot septimanas nullo alio potu quam vino uti jubentur, vix nisi apud valde phlegmaticos videtur locum posse habere.

Infantibus licet vinum HIPPOCRATES commendet, & RIEDLINUS exempla proferat infantum, quibus matres manimas præbere non potuerunt, solo vino aqua

temperato sustentatorum, ego tamen ætati teneræ, summe irritabili, potum qui caput petit, fibras densat & stimulat, humorum impetum intendit, commendare nunquam auderem; illi quoque qui vinum, lac senum esse reputant, meminerint quæso, ejus usu rigiditatem solidorum, unde præcipue senectutis incommoda pendent, non posse non augeri.

Id præterea circa usum vini adducendum esse duco, mucilaginem ejus, quando per fermentationem non sufficienter fuit attenuata ad renos ferri & calculi ortui occasionem dare, id quod vulgo pessime a tartaro, sive calce, quæ nunquam in vino obtinere potest, derivare solent.

Sed externe quoque vinum conducit, adhibetur fofus vel balnei forma ad partes roborandas, nec non ad fluida loco errantia discutienda, eodem butyro sive oleis unguinosis juncto ad ulcera abstergenda & ad cutis squammas auferendas utuntur; vinum rubrum præcipue pro roborandis partibus in tencismo, prolapsu &c. adhibent.

*Acetum simplex, Acetum destillatum, Spiritus Vini, rectificatus, tartarizatus, Tartarus, Cremor Tartari, Sal Tartari, Tinctura Tartari, Terra foliata Tartari, Tartarus Chalybeatus, Tartarus Emeticus, Tartarus tartarizatus, Sal Polychrestus de Segnette, Sal Tartari, oleum Tartari per deliquium; de singulis in Instit. Chemiæ egi. * Syrupus Acetosus* MESUE multum hodie in Gallia ad Julapia recipitur: *Tinctura Tartari acris* Wurtemb. vix videtur a *Tinctura Tartari vulgari* differre: *Liquor terræ foliatæ Tartari per deliquium, limpidus* est solutio terræ foliatæ in quadruplo aquæ secundum Noltrates, in triplo vero ad normam Wurtembergensium: * *Sal Tartari volatile* Wurtemb. * *Sal Tartari volatile* TACHENII: * *Specificum Tartari pharyngicum* ZOBEL absurda compositio.

UVÆ CRISPÆ, GESNER., *Grofeilles à maquerau*, *Krifelbeeren*. Sunt baccæ ex rotundis ovatæ, umbilico eminente notatæ, per maturitatem sive flavæ sive rubræ, striatæ, multum dulces.

Ribes Uva crispa L. habitu spinoso & fructu glabro distinguitur; crescit per omnem Europam; in hortis culta, fructus majores sistit. Fructus immaturi loco uvarum immaturarum ad condiendos cibos recipiuntur; maturi cum cerasis dulcibus, vires quod attinet, conveniunt.

γ. ADSTRINGENTES.

CORNI, κράνια, κράνια, *Cornouilles*, *Cornes*, *Cornel*, *welsche Kirschen*. Sunt fructus umbilicati, qui olivarum figuram & cerasorum magnitudinem habent, vel cerei vel sanguinei, sub cuticula tenui includunt carnem dulcem, cui aliquid adstringentis accedit & in qua ossiculum hæret, quod fructui parum magnitudine cedit, durissimum, duos nucleos exiguos condens.

CORNUS. Corollam habet tetrapetalam regularem, calyce quadrifido sustentatam, isantheram, monogynam & pomum umbilicatum dipyrenium. *Malus* L. BLACWELL 121 involucrio umbellas æquante distinguitur.

Habitat in Europa temperata, non ultra Saxoniam ascendit.

Proxime ratione virium ad pyra minus adstringentia accedunt, minus bene a GALENO adstringentibus fortioribus adscripti.

* *Aqua destill.* Paris. iners omnino: * *Rob VAL. CORD.* demulcendi & refrigerandi ergo laudatur.

CYDONIA, *Cotonæa*, κυδόνια, κούμαλα, *Coins*, *Quitten*. Sunt poma variæ magnitudinis, turbinata, mox plus mox minus rotunda, plus turbinata a Pyris, rotundiora a Malis denominantur, umbilicata, ad um-

bilicum angulis eminentibus notata, cute aurea instructa, quam densior lanugo tegit; caro firma est, flavicans, multum adstringens & acida, proprio odore prædita, quinque loculis ossileis instructa, in quibus *Semina* hærent oblonga, mucò obducta. quæ sub cortice spadiceo medullam albam vehunt, & cum aqua consilientiam mucilaginis induunt.

Pyrus Cydonia L. BLACWELL 137 foliis integerimis distinguitur. Ex Creta in Italiam advecta hodie per omnem Europam colitur, multis etiam in regionibus spontanea occurrit.

Una seminum pars viginti quatuor aquæ partes viscidas reddit, eadem dimidium sui ponderis de mucilagine vehunt.

Fructus nimis acerbus, recens per se non potest comedi; in taleolos sectus & exsiccatum multum de sapore acerbo deponit, evidentes vires adstringentes habet, notante jam HIPPOCRATE, & ideo tam mensis secundis imponitur, quam ægrotis exhibetur, varia ratione præparatus. Eorum decoctum ad procidentias commendat GALENUS, analeptico quoque scopo ob fragrantiam laudantur. Semina primi Arabes in usum traxerunt; mucilago inde parata demulcendi & relaxandi scopo apprime inservit, cum fructu ad morbos faucium, & cum acre in ventriculo hæret, exhibetur; extus ad ambusta, fissuras, ophtalmiam usurpatur.

Conditum Græcis & Romanis jam usitatum, hodie adhuc mensis apponitur: * *Panis* Recentiorum, *Diacydonium* VAL. CORD. *Μηλοπλακῶν* Iberiæ edulium GALENI, vël hodie adhuc tam *simplex* quam *aromatizatum* prostat: *Syrupus* Arabum *ὑπόζωμαλον* PAULI, ab hoc parum differt *Rob* Wurtemberg. Parisini *Rob* simplex habent: * *Miva* Arabum exolevit: *Vinum* SCHROEDERI ad illud DIOSCORIDIS accedit, ab illo Veterum, quod per fermentationem

parabatur, diversum est: * *Spiritus per fermentationem* Wurtemb. rarissime usurpatur: * *Diacydonium*, *Cognac*, *Quitten-Lattweg Simplex* Augustanorum, *Marmeluta* SCHROED. *Aromatisatum* GALENI: * *Diacydonium laxativum pellucidum* ZWOELLFERI, Nostrates hoc modo parant ut $\frac{1}{20}$ circiter resinæ Jalappæ vehat, vix non in totum evuluit, crebrius usurpatur *Diacydonium Jalappinum*, quod ope menstrui aquosi in haultum reducitur & $\frac{1}{16}$ resinæ Jalappæ continet, securum satis medicamentum, si rite fuerit paratum: *Oleum Cydoniorum* DIOSCORID. leniter adstringit, id quod MESUE habet cum Omphacium receperit, validius erat.

* *MESPILI*, *Μέσπιδα*, *Nefles*, *Mespeln*. Sunt fructus turbinati, qui ad magnitudinem minorum malorum accedunt, umbilico cavo coronati, rubiginosi, villo conspersi, qui ab arbore decerpti, elapso demum aliquo tempore mollescunt, & saporem gratum, vinosum, cum evidenti adstrictione, induunt, clibano exsiccati, quales in officinis prostant, fusci sunt, evidenter adstringentes.

MESPILUS. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, pentagyna, bacca coronata, umbilicata, pentapyrena gaudet: *Germanica* L. foliis lanceolatis integerrimis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, ultra circulum Rhenanum in Germania non occurrit.

Crudi comeduntur, minus quam Cydonia adstringentes, sed rarius in mensas ditiorum assumuntur. A virtute adstringente jam HIPPOCRATI laudati fuerunt, alvi fluxus inde sopitos vidit FORESTUS.

* *Aqua Paris. incrs.*

MYRTILLI Barb. *Vitis Idææ fructus* GESNER *Airelles*, *Heidelbeeren*. Sunt fructus globosi, umbilico no-

tati, cæruleo-nigricantes, labia inquinantes, ex styptico dulces.

VACCINIUM. Corolla quadrifida vel quinquefida calice simili sustentata, diplofanthera, monogyna, bacca globosa gaudet. *Myrtillus* L. BLACWELL 463 folia habet ovata, glabra, ferrata.

Crescit in omni Europa.

Præter vires omnibus fructibus horæis communes, etiam adstringentes edunt, eorundem usum in cachexia scorbutica vidit BSCHERER.

* *Syrupus* Brandeburg. raro in usum trahitur.

OLIVÆ, *Olea*, *ελαια*, *Olives*, *Oliven*. Sunt fructus subovati, variæ magnitudinis, maximi ex Hispania adducuntur, carnosissimi, virides, per maturitatem albescentes, demum nigricantes, sapore adstringente, plus minus amaro gaudent & includunt ossiculum oblongum, & durissimum, in quo nucleus parvus & dulcis hæret.

OLEA. Corollam regularem quadrifidam, simili calyce sustentatam habet, oligantheram, monogynam, fructus drupa est bilocularis. *Europa* L. BLACWELL 119 & 213 foliis lanceolatis distinguitur.

In Europa meridionali & Asia orientali sponte crescit & copiosissimæ ejus varietates coluntur, pro quibus & fructus & oleum inde obtinendum differunt.

Fructus versus initium mensis Octobris colliguntur, nondum maturi, lixivii cinerum ope, privantur amaro, qui ipsis proprius est, sapore, tunc collocantur cum aromatibus per strata, & aqua ipsis affunditur, hac ratione conditi eduntur & embammatisbus adjiciuntur, *αλμάδες*, *καλυμβάδες* Græcis dicti.

Vires roborantes edere olivæ creduntur, & appetitum excitare, notante jam GALENO. Pro bono oleo unguinoso inde acquirendo nec immaturæ, nec tales quæ justum maturitatis terminum excesserunt, debent recipi; illæ oleum amarum & quod difficulter clarum fit, hæc tale

quod acrius, rancidum & nimis pingue est, largiuntur; Novembri mense ut plurimum justum maturitatis terminum solent assequi, mox postquam decerpæ fuerunt torculari committendæ sunt, nam fermentatio si conceditur, copiosius quidem, sed quod minus bonum est, solent largiri oleum; id quod primum defluit, *Virginium* dici solet, & præstantissimum est; vilioris autem conditionis id habetur quod obtinent, dum Olivis jam expressis aqua adjicitur & denuo torcular adigitur. Limpiditas & saporis & odoris absentia, de olei bonitate testantur, his adde ut non nimis unctuosum sit, quale Hispanicum esse solet.

Oleum vires oleorum unguinosorum exequitur, apud gentes meridionales loco butyri ad cibos recipitur, scopo medicato non male oleo amygdalarum substitui solet, ejus vires contra venena quæ animalium ictus vulneri instillat, observationibus evincere annuntur *Philosophical Transactions*, VATER POUTENU, sed has dubias reddunt experimenta a GEOFFROI & HUNAUD coram Academia Parisina instituta, nec non observationes BORGIANI & Illustris LINNÆI. OLIVER, præeuntibus GALENO & DIOSCORIDE, hujus olei abdomini illiti ope, hydropem tolli asseverat, & Cl. MEDICUS observationibus confirmare satagit. Hoc oleum vix non omnia Emplastra, Unguenta, Liniamenta, Olea infusa & cocta officinalia ingreditur; creberrime quoque clysteribus adjicitur, cum autem ad hæc medicamenta ut plurimum vilius oleum, aut quod per ipsam præparationem corrumpitur, soleat recipi, hinc illa potius ab abstergente quam a demulcente & relaxante virtute sunt commendanda.

Sapo vid. *Institut. Chem.*

* *Pilula Saponacea* Paris. sunt sapo in formam pilularem redactus: * *Oleum Saponis* JUNGKEN vires oleorum empyreumaticorum exequitur: * *Oleum Philosophorum* vid. *Instit. Chem.*

PYRI, *ἄπια*, *Poires*, *Birnen*, *Bieren*. Sunt fructus turbinati varix magnitudinis & varii coloris, sapor eorum varium adstrictionis gradum habet, eidem creberrime aliquid aromatici aut vinosi jungitur, femina in eis hærentia proxime ad malorum femina accedunt; eorum quidam cito a maturitate in corruptionem ruunt, quidam demum postquam per septimanas, imo menses collecti fuerunt, omnem gratiam acquirunt; quidam acerbum saporem nunquam deponunt, & nonnisi aqua cocti & saccharo edulcorati in usu sunt.

Pyrus Communis L. pomis basi productis agnoscitur; ejus innumeræ varietates in hortis coluntur; fructus speciei sylvestris *ἄχραδς*, *Holzbiereu* nunquam, ob acerbum nimis saporem, in cibum recipiuntur; pauperiores rustici ex iis Pyraceum parant.

Pyra cum malis dulcibus ratione virium conveniunt, primæ viæ inde minus laxantur, HIPPOCRATES alyum ducere asserit.

SORBA, *ῥα*, *Cornes*, *Sorbes*, *Speyerlinge*, *Aschenröslein*. Sunt fructus rotundi, umbilicati, parvorum pyrorum magnitudinem habent, uno latere pallidi, altero rubri, pulpam includunt flavam, adstringente & leviter vinoso sapore instructam; aliquo demum, postquam ab arbore decerpti fuerunt tempore, edules sunt.

SORBUS. Corollam habet pentapetalam, regularem, calyce quinquesido sustentatam, polyandram, trigynam, pomum tripyrencum. *Domestica* L. BLACKWELL 74 foliis pinnatis & subtus villosis distinguitur.

In iisdem cum Mespilo locis crescit.

Sorba alyum sistere HIPPOCRATES monuit, mepilis autem minus adstringere GALENUS. BRUYERINUS eorum ope dysenteriam curavit, apud nos infantum & plebis, deliciæ, ad usus medicatos nunquam recipiuntur.

S. AMARI.

AURANTIA AMARA. Immatura solent *Citracassavica* dici. Conveniunt aurantia amara, ratione fragrantiae, cum dulcibus, ad intinctus recipiuntur, & vel integra vel eorum cortex ad usus medicatos, nimirum ad roborandas primas vias & referandas obstructions viscerum abdominalium, adhibentur. Pomis his, ex vino albo coctis, sutorem quendam quartanam pertinacem curasse, RIVERIUS refert. Corticibus, quos *Flavedinem* dicunt, rejecta, qua intus obducuntur, substantia albescente, fungosa, tanquam inutili, Medici maxime utuntur; eisdem multum ad flatu discutiendos commendat HOFFMANN, ob vires aperientes fluxum menstruum & hæmorrhoidalem inde moderari vidit WERLHOFF, & hydropicos curatos HEISTER, eorum evidentes in curandis febribus intermittentibus effectus observationibus adstruunt LANZONIUS, NIGRISOLIUS, WERLHOLFF, MOEHRING, HEISTER.

Aqua SCHROED. efficax omnino; * *Aqua vinosa* Wurtemberg. * *Spiritus abstractivus* Paris. * Ille Wurtembergensium est claretum gratum & stomachicum: *Syrupus* ZWOELFFER, ipsi oleum essentielle Parisienses adjiciunt, iidem cum Nostratibus cortices cum aqua infundere jubent; Wurtembergenses, præscripto ZWOELFFERI inhærentes, vinum recipiendo, cum & gratiorem & suaviorem parant: *Conditum siccum* ex Italia adducitur: *liquidum* VAL. CORD. ad Electuaria recipitur: *Essentia ex Corticibus siccis* Augustan. ex *corticibus recentibus* Hamburg. parata omnino præferenda: * Eandem quoque cum *Vino Malvatico* Wurtembergenses parant: * *Elixir balsamicum stomachicum temperatum* HOFFMANNI egregium ad roborandas primas vias medicamentum: circa * *Oleum essenziale* ea, quæ circa Oleum Citri monui, retinenda:

* *Eleosaccharum* Angustanis *Essentia Corticum Aurantiorum* dicitur.

§. 17.

IV. NUCES.

Nuces, κάρνα, sunt substantiæ, quæ involucro plus minus duro, substantiam siccam tegunt, oleo unguinoso foctam, quæ πυρήν, *Nucleus*, *Noyau*, *Kern* solet dici. Dum nuclei & oleo unguinoso gaudent & etiam mucilaginem habent, quæ efficit, ut illud ab humoribus nostris possit recipi, hinc evidens est, quod multum ad nutritionem faciant, cruorem enim & pinguedinem ab oleo præcipue constitui, alibi evincitur; cum autem mite modo oleum in nostrum nutrimentum possit verti, hinc de illis solum Nucibus hic verba faciam, quæ dulci, quem linguæ imprimunt, sapore de miti olei, quod vehunt, natura testantur. Sed medicatos quoque effectus Noces edunt, ratione olei enim, quo scatent, acria obtundunt, & hinc *Demulcentibus* adscribuntur, stricturas quoque relaxant & ob utramque hanc virtutem annumerantur *Refrigerantibus*, sopientes præterea effectus edunt; cum autem inde primæ viæ debilitentur, eadem insuper diutius in primis viis subsistentes facile corrumpantur, hinc sive nimia quantitate ingestæ, sive ab hominibus, quibus ventriculus debilis est, assumptæ, viscera digestionis debilitant, acrimoniam etiam oleosam causantur. Ea denique, quæ in *Inst. Chem.* circa tollionem monui, evincunt, quod inde Noces quidem sapidiore reddantur, sed cum evidenti virium medicatarum & nutrientium dispendio.

AMYGDALÆ, *Nuces Græcæ*, ἀμύγδαλα, θάσαι, *Amandes*, *Mandlen*. Sunt nuclei oblongi, mox ventricosi, mox compressi, variæ magnitudinis, sive dulces, sive amari, albi, cuticula tenui, rufescente vestiti.

Amygdalas longas *Jordanicas*, latas *Hispanicas*, parvas *Barbaricas* quidam solent appellare: graciles, quarum medulla flavescit, diffractæ, rugosæ rejiciuntur.

Amygdalus Communis L. BLACKWELL 105 fructu exsucco dignoscitur.

Arbor Syriæ & Arabiæ indigena, CATONIS ævo ex Græcia in Italiam allata, in Europa occidentali & meridionali copiosissime colitur, apud nos quoque & in Palatinatu viret. Flores sub initium Aprilis apparent, autumno fructus maturat.

Amygdalæ dulces sui ponderis dimidium Olei fundunt, quod levissime flavicat & amygdalas redolet; fursures ab expressione reliqui, semper aliquid olei retinent, hinc cum aqua lactescunt, & vires saponaceas edunt. Amaræ sui ponderis quartam partem olei largiuntur, antecedenti simillimi, amarities in mucilagine & partibus terrestribus hæret, ab aqua & spiritu vini recipitur & ab iisdem supra alembicum ducitur. LEWIS. Aqua ab amygdalis destillata proprium odorem, quem nucibus denominant, habet.

Nutrientes, demulcentes & resolventes vires amygdalis inesse HIPPOCRATES jam monuit, pro his scopis sive in emulsionem redactæ, sive varia ratione cum saccharo mixtæ, ad sopiendam tussim, mitigandos dolores intestinorum & viarum urinariorum, nec non sanguinis qualescunque fluxus adhibentur; nutricibus dantur, ut ipsis lac augeatur; refrigerandi quoque scopo in multo febrium genere usurpantur: externe ad exco-riationes, fissuras, ambustiones præscribuntur.

Amygdalæ amaræ, cum evidentem acrimoniam habeant, brutis omnino lethalem, observantibus *Ephemeridibus Naturæ Curiosorum*, WEPFERO &c. hinc resolvendi sine, præeunte GALENO, laudantur, roborandi appetitus ergo, ad mucum renum solvendum SOLENANDRO & UNZERO monen-

monentibus; nec non scopo anthelmintico adhibentur, earum vis ebrietatem arcendi, a DIOSCORIDE celebrata, jam diu eviluit: ad præcavendam hydrophobiam facere Cl. THEBESIVS cit expertus. Externe ad delendas cutis maculas, & ut ipsi nitorem concilient, usurpantur, quo scopo easdem in pastam tundunt, illis varia adhuc cosmetica nec non suaveolentia adjiciunt; diversæ tales compositiones sub nomine *Pates d'Amandes* prostant.

Oleum Amygdalarum dulcium COSTÆI cum gratia reliqua olea unguinosa vincat, hinc præ reliquis intus exhibetur. * *Oleum Amygdalarum amararum*, ratione virium a priori non differt. * *Ceratum Amygdal* Paris. non male *Refrigeranti* GALENI substituitur.

AVELLANÆ, *Nuces Ponticæ*, *Prænestinæ*, *καρυά ηρακλωτική*, *Noisettes*, *Hafelnüsse*. Sunt Nuces calice viridi complexæ, qui si nuce minor est *Calva* Veteribus audiebat, sive rotundæ, sive oblongæ. majores, minores, sub cortice lignoso, fragili, umbilico notato, includunt nucleum album, pellicula sive alba, sive rubra tectum, suavi & proprio odore instructum.

CORTLUS. Arbor relativa monophyta, amentacea. Mares inter singulas squammas ad 8. usque antheras habent; feminæ solitariae, stylis duobus gaudent: *Avellana* L. Itipulis ovatis & obtusis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Primo vere flores prodeunt, sub finem æstatis fructus maturescunt.

Varietatis propriæ fructus, quæ præcipue in Abbelino Regni Neapolitani Ducatu colitur, sub nomine *Romische Hafelnüsse* in nostris tabernis per omnem annum prostant.

Avellanæ sui ponderis dimidium olei unguinosi fundunt, amygdalino, præter odorem, simillimi.

Est his nucibus evidens quædam adstrictio, hinc præteruntur amygdalis, ubi roborandi scopus obti-

net, ad alimentarios potius quam ad medicatos usus adhibentur.

Ligni & Visci Coprylini usus eviluit, nec non Olei empyreumatici, quod sub *Heracleotici* nomine olim celebrabant.

* *Oleum Avellanarum* MESUE maxime ad augendum capillorum incrementum laudatur.

CACAO NUCES subrotundæ sunt, interdum oblongæ, includunt sub putamine rufescente fragili, duriusculo, medullam siccam, oleosam, in plures partes inæquales divisam, extus fulvam, intus fuscam, sapore proprio grato, leniter acerbo, levissime amaro instructam, & odore proprio levi præditam.

Quadruplex harum genus in tabernis solet proflare. *Caraccas* a Nicaragua, Regni Mexicani regione, denominatæ, reliquis majores sunt, earum cuticula externa miculis albis ut plurimum videtur conspersa esse, nucleus spadiceus & evidenter oleo turgens; *Barbichies* priores magnitudine sequuntur, pellicula ex rufo fusca, medulla profundius quam antecedens tincta, minus olei vehit, ex Antillis majoribus afferuntur; *Insularum* reliquis minores & magis aridæ a Caribæis nobis mittuntur; *Bajilienses* reliquis longiores sunt & magis rufæ.

THEOBROMA. Corollam quinquefidam, calice quinquefido sustentatam, nectariis instructam, isantheram, monogynam, fructum oblongum, multas nuces continentem habet: *Cacao* L. foliis integerrimis gaudet.

Præter regiones jam dictas ad fluvium Amazonum quoque crescit, ab Hispanis in Insulas Philippinas etiam transplantata, per omnem annum fructus gerit; nuces ex fructibus exemtæ, in acervos colliguntur, ut incalescant, & inde sapore acerbo & amaro priventur.

Nuces Cacao seculo sexto & decimo, imo superioris medio adhuc parum frequentes in Europa fuisse

ex CLUSIO & SCHROEDERO patet; sui ponderis tertiam circiter partem Olei albilissimi, quod in nostro climate consistentiam spissam habet, & hinc *Butyrum* dicitur, fundunt. $\frac{1}{2}$ Extracti resinosi amari & acerbi exhibent. CARTHEUSER.

Hæ nuces ob oleum unguinosum, quo scatent, vires nutrientes omnino edunt, cum autem idem spissum sit & hinc difficilius digeri queat, ideo vix nudæ in usum trahi solent, si autem torrentur, saccharo præterea & aromatibus condiuntur, quo fit ut facilius viribus coctionis cedant, & humoribus nostris commilceri queant, tunc demum corpus nostrum inde insigniter nutritur, hinc jam Hispani, cum primùm Regnum Mexicanum adierint, viderunt quod Americani istas tostas & cum aromatibus mixtas sub *Coccolite* nomine receperint; Chocolata ante medium superioris seculi in Europa in usu esse & parari cœpit, priores illam parandi rationes fuerunt admodum prolixæ, hodie simplicior & melior componitur, parant refert, ex qua urbe petatur, dummodo rite fuerit confecta; illam quæ aromatibus & Vaniglia caret a *Santitate* solent denominare, quam ego saltem cum Chocolata medicamentum roborans esse debeat, alteri nequaquam vellem præferre. Tanquam insigne nutriens senibus & debilibus exhibetur, phthisicum inde curatum MUNDIUS vidit, aphrodisiaco quoque scopo laudatur. Ejus uncia cum aqua aut lacte pro dosi datur. Recipitur quoque ad Electuaria, Morfulos &c.

Butyrum quod, refragante omnino experientia, nunquam rancorem recipere dicitur, tam ad internos quam ad externos usus spermatis ceti substituitur, imo cum eodem majorem gratiam habeat, etiam præfertur.

CAFFEA, *Cofea*, dicuntur Semina variæ magnitudinis, ovata, convexo plana, quorum facies plana sulco longitudinali notata est, odore pauco, sapore

leniter austero, colore flavicante gaudent, sub cortice sicco medullam siccam includunt.

Hæc semina pro varia patria unde advehuntur, varia ratione differunt: illa quæ ex Arabiæ Yemen adducuntur ab Oriente denominantur *du Levant*, parva sunt, pallide flava, cum vestigio viroris, reliqua gratia vincunt; his proxime accedunt quæ Mocca nobis largitur, prioribus magis flava; ea sequuntur in Insula Bourbon collecta, propius ad albedinem accedentia; Java grana majora & quæ evidentius flava sunt nobis mittit, his etiam majora sunt Surinamensia, quibus præferri solent minora, quæ Martinica subministrat.

COFFEA. Corollam quinquefidam regularem habet, calice quadrisido sustentatam, isantheram, digynam, fructum baccam habet: *Arabica* L. bacca dipyrena gaudet.

Arabiæ indigena arbor, in Insulis Americanis circa annum 1715, in Asiaticis anno 1719 in Java anno 1723, in Insula Bourbon anno 1726 circiter coli cœpit, illam anno 1680 RAUPES Divioni suo horto intulit, anno 1710 in horto Amstelodamensi ex seminibus surrexit, hodie non infrequenter in caldariis curiosorum occurrit. Ubi sub libero cœlo crescit per omnem annum fructibus maturis abundat, largissimas menses Majo mense fundit, baccæ ab arbore decerpæ sole exsiccantur & cylindris ligneis agitantur, ut semina dimittant.

MAPPUS destillatione spiritus $\frac{3}{16}$, olei $\frac{1}{16}$, DU FOUR olei $\frac{1}{6}$ fere, BOURDELIN spiritus $\frac{1}{2}$ fere, olei $\frac{1}{6}$ fere, GEOFFROI spiritus $\frac{3}{8}$ fere, olei ultra $\frac{1}{3}$ NEUMANN spiritus $\frac{3}{8}$ fere, olei ultra $\frac{1}{3}$ Cl. ROSE spiritus $\frac{7}{16}$, olei $\frac{1}{7}$ fere inde obtinuerunt. Ex fabis tollis NEUMANN Extracti aquosi suavis dimidiam earum partem & quartam Extracti spirituosii extraxit, Cl. ROSE de Extracto aquoso eandem quantitatem ac

NEUMANN accepit, Extracti autem spirituosi $\frac{1}{3}$ fere. Aqua & spiritus vini, si a fabis tostis abstrahuntur, earum odore & sapore imbuta destillant.

Infusum horum feminum versus finem Seculi XVI in frequentissimo usu apud gentes Orientales fuit, ipsa femina anno 1657 primum Massiliam & anno 1669 Parisios fuerunt advecta; ex illo tempore immensa quotannis quantitas in Europam adducitur. DU FOUR testatur eorum ultra 120000 Centenaria quotannis ex Arabia divendi; anno 1723, 19061 Centenaria Amstelodamum fuisse advecta memorant *Breslauer Versuche* & ex Martinica anno 1756, 180000 Centenaria Europam missa fuisse refert Cel. JAQUIN.

Fabæ Caffæ antequam in usum trahuntur, torrentur, unde & sapidæ & odoræ redduntur, ita ut multum earum gratia a justo tostionis modo pendeat, sed inde quoque earum oleum attenuatur & disponitur, ut & aquam possit subire & ventriculum irritare & ad humores nostros pervenire.

Infusum cum amarum sit & evidenter linguam stimulet, ideo rectissime medicamentis, quæ digestionem promovent & obstructionibus viscerum medentur adscribitur (§. VII.) hoc scopo etiam, teste ALPINO, apud Orientales laudatur & ejus ad cephalalgiam sympathicam utilitatem a BONETO, BAGLIVIO, STAHL, DU FOUR, LENTILIO, NEBEL, Cl. RITTER &c. observatam accepimus, evidens porro sit, quod prudenti consilio post prandium hauriatur, ex hac ejus virtute vitia digestionis corrigendi patet, cur febres & diarrhœas inde curatas viderit DU FOUR & vertiginem DE MURALTO. Sed idem infusum etiam pro indole olei empyreumatici, quo scatet, solida stimulando & humores attenuando agit, quem ultimum effectum quoque, dum sanguini e vena fluenti affunditur, quotidiano experimento possumus videre, denuo itaque, quod ad referandas obstructiones egregie

faciat, patet, hinc ALPINUS & DU FOUR catamenia inde referata viderunt, ultimus quoque podagram curatam & althma pituitosum sopitum. Hoc autem infusum, quia penetrante suo odore evidenter quoque in nervos agit, hinc somnum arcere & tremores inter dum excitare observatur, sed id quod abusui aut idiosyncrasie debetur, nihil contra virtutes optimi petulenti probat. HOFFMANNI hypothesis, quod Caffee usus ortui exanthematis miliaris causam præbuerit, vel ex inde refutatur, quod probante Cl. ALLION hoc exanthema obtinuerit, antequam illa in usum tracta fuerit, & quod apud plures gentes hoc demum seculo exanthema fuerit observatum. Vapore decocti Caffee grandinem curatum vidit ZWINGER, & eodem sub forma clysmatis injecto apoplexiam sanatam MALLEBRANCHE. Optime fabarum tostarum & in pulverem comminatarum uncia una cum uncis sex aquæ semel modo ebullire permittitur.

Varia semina oleosa, dum torrentur, dant infusum, quod ad illud fabarum Caffee accedit, sed omnia quæ hæcenus tentata fuerunt, ipsi omnino gratia multum cedunt.

CASTANEA, *βλάνας*, *Chataigne*, *Castanie*, *Keste*. Est Nux ventricosa, ex ovato triangularis, umbilico notata, uno latere convexa, altero plana, inferne in exiguum macronem producitur, sub cortice coriaceo, tenaci, badio, interne multum tomentoso includit nucleum album, solidum, proprio suavi odore & sapore dulci instructum, cuticula striata & fulva tectum.

FAGUS. Planta relativa monophyta, marium amentum corollas quadri, quinque ad sex fidas, octantheras continet, feminarum corollæ quadri, imo sex fidæ, trigynæ, amento oblongo inclusæ, capsula spinosa polypyrena est: *Castanea* L. BLACWELL 330 Amentis maribus prælongis & foliis nudis dignoscitur,

inoculatione in fativam mutatur, cujus fructus *Marons* dicti, sylvestres & volumine & gratia superant.

Crescit in Europa minus frigida, non alte in Germaniam ascendit; fativa in Gallia Meridionali & Italia colitur.

Ex duabus Castanearum libris torcularis ope nullum oleum, sed succum, qui in fermentationem vinosam ruit, obtinui.

Castaneas efficaciter nutrire GALENUS monet, eadem Græcos olim pro pane comedisse XENOPHON testis est, hodie etiam vulgarem monticolarum in Gallia Meridionali & Italia cibum constituunt; elixando vel torrendo digestu faciliores redduntur; minus bene nuces difficilius a ventriculo subigendæ cum butyro mensis secundis apponuntur.

COCCOS NUCES quæ fructus τῆ φείνικῃ ἐλάτης, videntur esse, prægrandes sunt, irregulariter rotundæ, fulcæ vel nigræ, inferne uno foramine & duabus foveolis semilunatis notatæ, sub cortice duro, præter liquorem dulcissimum, medullam albam, duram, dulcem, sapidam includunt.

Coccos L. Palma relativa, monophyta, spatha univalvi & spadice ramoso gerens corollas tripetalas simili calice exceptas, in maribus diplosantheras, in feminis autem monogynas, drupa gaudet coriacea, fibrosa, obsolete trigona, nucem includente.

Crescit inter Tropicos.

Nuces Indi comedunt, & variarum insularum Americanarum coloni eis solis vitam sustentant; recentium succus in potum recipitur, nec non liquor qui ex vulnerata spatha stillat, quem *Vin de Palma* dicunt, probe distinguendum a Vino, quod ex Palma una Canariensium insula ad nos adducitur.

De his Nucibus tegmen osseum ad nos mittitur, quod sive tabernas Sephasiariorum ornat, sive vario artificio condecoratum in musea recipitur; ha-

bemus præterea oleum inde expressum, quod in officinis dicitur.

* *Oleum Palmarum*; albilimum, inodorum, insipidum & in nostro aere consistentiam spissioris unguenti habens.

Emplastrum Diapalma seu *Diachalciteos* GALENI, hinc inde Dispensatoria a præscriptione GALENI recedunt. Multum exsiccatur, ad inflammationes dissipandas & ulcera exsiccanda adhibetur; a GALENO præterea rheumaticis, arthriticis, herniosis commendatum.

JUGLANDES NUCES, *Persicæ, Regiæ, καρύσι, καρύνα, β-σπινα, Noix, Nüsse*. Sunt nuces rotundæ, variæ magnitudinis, quæ sub putamine viridi, tenaci, adstringente, amaro, digitos nigredine inficiente, sulco longitudinali notato, *Caliola* Barbarorum, includunt ossiculum durum, albicans, rugosum, sub quo nucleus quadrilobus, septo distinctus, rugosus, dulcis, cuticula flavicante & adstringente tectus reperitur. Juglandes ossiculo fragili tectæ *Tarentinæ* PLINIO *Moluscæ* Recentioribus audiunt, qui illas, quæ præduro cortice gaudent, *Moracillas*, illas vero, quæ magnitudine multum eminent *Caba'inas*, Junio mense demum vernantes, a *sesto Johannis* denominant.

JUGLANS. Planta relativa monophyta, flores mares amentacei, corolla sexfida, polyanthera gaudent, feminæ calice quadrifido, corollam quadrifidam, digynam sustunt, fructus drupa: *Regiæ* L. BLACWELL 247 foliis pinnatis quinatis & septenis agnoscitur.

Syriæ civis apud nos copiosissime in hortis, agris & ad vias colitur; floret mense Aprili, Septembri fructus maturat.

Exsiccatæ dimidium sui ponderis olei fundunt, dulcis, flavicantis, suavissimi, nullo frigore consistentis, pictoribus utilissimi.

Nuces immaturæ, sub nomine *Cerneaux* mensis solent imponi, substantia potius aquosa, vilicida, quam

oleosa gaudent, justo majore quantitate si assumuntur, ventriculum gravando & in eodem corruptionem subeundo, graves noxas excitant. Maturæ & recentes nutriunt evidenter, ab omni tempore contra venena fuerunt laudatæ, quem effectum ratione olei videntur edere. Per aliquod tempus asservatæ flavescunt & rancorem suscipiunt, tunc omnino noxius est earum usus.

Reliquæ Juglandum partes siue ad Medicinam non adhibentur, siue evilerunt.

* *Aqua de jillata.* * *Oleum* SCHROED. vix amygdalino inferius, olivaceo ad lucernas magis præstare dicitur, intus sumtum tæniæ mederi GEOFFROI, PASSESAT DE LA CHAPELLE & BINET observarunt. * *Conditum* VAL. CORD. ob putaminis vires adstringentes ventriculum roborat. * *Rob* GALENI vires resolventes & roborantes habet, ad collutiones & gargarismata maxime adhibetur.

PINEÆ NUCES Barbar. *Nuclei Pinei Veterum*, *σφόβιλα*, *κόκκοι*, *Pignons*, *Pinien*. Nuclei parvi, oblongi, ventricosi, utrinque obtusi, albißimi, tunica rufescente, sicca, gracili vestiti, sapore dulci cui aliquid proprii, minus grati accedit gaudent.

PINUS. Arbor relativa monophyta, amentacea, flores mares in racemos dispositi, plura stamina inferne connata habent; femine in conum squammis ligneis efformatum disponuntur, monogynæ, fructus nux est, ala membranacea superne aucta. *Pinea* L. BLACKWELL 198 foliis in juniore planta solitariis distinguitur.

Crescit in Hispania, Italia & Gallia meridionali.

Ultra tertiam sui ponderis partem olei unguinosi fundit.

Ab HIPPOCRATE ad morbos inflammatorios commendantur, eas multum nutrire GALENUS perhibet; a gentibus meridionalibus in cibum recipiuntur, inter

nos vix nisi ad resinosa in pulverem aut emulsionem reducenda adhibentur.

PISTACIÆ NUCES, *πισταρία*, *Pistaches*, *Pistacien*. Nuclei oblongi, obsolete trigoni, sub cuticula rufescente includunt medullam viridem, dulcem, suavem.

PISTACIA. Arbor relativa diphyta. Mares amen- tacei corollam quinquefidam, ilantheram, feminae trifidam & trigynam, drupam autem siccam monopyrenam habent. *Vera* L. BLACWELL 461 foliis impari pinnatis & foliolis subovatis distinguitur.

Sponte in Asia crescit, colitur in Europa Meridionali & Occidentali, quo primo nostræ æræ Seculo fuit delata.

Olei aurei $\frac{1}{11}$ circiter largiuntur.

Ratione virium ad Pineas accedunt, eis suaviores in bellaria & morsulos, scopo nutriendi, recipiuntur.

* *Oleum expressum* SCHROED.

* **TRIBULUS AQUATICUS**, *τριβύλλος*, *tribulus*, *Cha- taigne d'eau*, *Wasserrißse*. Est fructus castanea minor, quatuor alis acutis instructus, qui sub cortice nigro, nucleum cordiformem, album, sapore dulci præditum condit.

FRAPA L. Calice quadripartito sustentat corollam tetrapetalam regularem, tetrantheram, monogynam.

Crescit in omni Europa, præter maxime septentrionalem.

A GALENO contra inflammationes laudatur, pro- xime ratione virium videtur ad Castaneas accedere.

§. 18.

Animalia cum vehant gelatinam, hæc autem sit præcise id, quod solida nostra restituit, serum quoque a gelatina restituatur, pinguedo præterea ad reparan- das oleosas, quas continuo perdimus partes faciat, & præcipuum cruoris principium constituat, hinc

evidens est, animantia ad nutriendos homines apprime facere, quia autem quodlibet animantium genus propriam & gelatinam & pinguedinem habet, quæ tunc demum nos nutrire valent, quando per nostras vires in nostram naturam mutantur, eadem præterea pro vario animali, aut varia ejus parte, variam digestionis operam requirant; hinc Medicorum est determinare, quomodo varia animalia & variæ eorum partes sese circa nutriendos varios homines gerant.

§. 19.

Docuit autem experientia, gelatinam teneriorem, facilius per vires digestionis extrahendam, & nutritioni aptandam, largiri animalia juniora & animantium musculos, qui sub *Carnis* nomine veniunt, succiosiores, viscera porro laxa, nec non ossa spongiosa & tenera; hæc gelatina, quo tenerior est, eo tenuiores gignit humores, eo laxiora inde surgunt solida, eo citius per vitam consumitur alimentum quod submittrantur: gelatinam viscidiorum, digestu difficiliorem, difficilius nostris partibus assimilandam, humores densiores, solida firmiora efficientem, ægrius per vitam consumendam, exhibent animalia annosiora, carnes tenaciores, cartilagineas, tendines, ligamenta, membranæ, viscera spissiora membranacea, ossa denique duriora. Observandum præterea est, quodlibet animal non modo eo meliorem gelatinam vehere, quo ipsum magis perfecta sanitate gaudet, sed etiam reliquorum succorum, quo gaudet, rationem habendam esse, cum illi una cum gelatina nostrum corpus subeant, hinc non alia, nisi quæ integra sanitate gaudent bruta, quæ loca salubria inhabitant, & quæ vitam rite exercitiis temperatam vivunt, sunt assumenda, & probe attendendum quo pabulo fuerint passa. Carnes animalium, quæ in sylvis & agris

versantur, optime laborant, sanguine abundant, locis minime aquosis, siccis & æstuosis vitam agunt, reliquis magis nutrire, monuit HIPPOCRATES. Alcalinum principium, quod in brutis victu animali utentibus obtinet, in causa est, ut minus homines nutriant, & varium morbi genus ipsis facile attricent. Quadrupedum structura cum proxime ad nostram accedat, hinc eorum gelatinam nobis proxime accommodatam esse evidens est, & docuit experientia inter hæc, pecora nobis nutriendis præ reliquis aptiora lacte nutrita & foemellas digestu quidem faciora, sed minoris nutrimenti esse, castrata optime digeri & largissimum alimentum præbere. Post quadrupeda aves nos optime nutriunt, sequuntur pisces, ipsi ab amphibis excipiuntur & hæc a vermibus.

§. 20.

Animalia, si testacea excipimus, rarissime cruda assumuntur, horror quo corripimur, si eis crudis vesci debemus, num exemplo debeat, an sit vox Naturæ, hic non disputo; comeduntur sive *Elixa*, ubi menstrui aquosi ope fibræ emolliuntur, & digestioni aptantur, sive *Affata*, cum carni is admovetur caloris gradus, ut cruor & serum in exterioribus valis densentur, fibræ exsiccantur, & ita crusta excitetur, sub qua coerciti in interioribus humores per continuantem calorem agitantur, in vapores resolvuntur, fibræ omnes in vero balneo vaporis maceratæ emolliuntur, sive *Frixa*, dum ope pinguedinis calore densatæ, crusta carnibus inducitur, sub qua ea fiunt, quæ sub affatione contingere dixi, sive *Sale condita* & *siuno indurata*. De carne elixa multum gelatinæ aquam, cum qua coquitur, subit, quæ inde *Juris* nomen induit, hinc si coctio modum excedit, talis caro plane iners redditur, notante jam HIPPOCRATE; dum sub

affatione optime fibræ emolliantur, nec quicquam de gelatina perdatur, hinc pro optima carnem ad cibum præparandi ratione jure habetur; Frixæ facile incommoda ab acrimonia oleolâ metuenda causatur. Dum sale carnem condimus, sub ipsa conditura multum gelatinæ inde eluitur, fibræ rigidiores & hinc digestu difficiliiores redduntur, sal qui fibris accrescit, in gelatinam usque penetrat, resolutioni, quæ in primis viis fieri debet, obicem ponit, gelatinam ad nutritionem minus aptam reddit; fumus, dum vernice quasi fibras obducit, empyreumate quoque ipsam gelatinam afficit, ea quæ a sale fieri dixi, etiam auget, imo ipsam pinguedinem carni interpositam rancore afficit; hinc tali ratione præparatam carnem minus laudandam esse, evidens sit.

I. QUADRUPEDA.

α) C I C U R A.

Bos. Animal quadrupes, pedibus bisulcis instructum, utraque maxilla duodecim molares, inferior præterea octo incisivos gerit; *Taurus* L. cornibus erectis, teretibus, fronte glabra, dorso non gibboso juba mediocri a congeneribus differt. Pro varia patria magnitudine quoque boves distant, septentrionales maximi sunt, meridionales minimi, illi maxime quos Barbaria alit.

Mares ταύροι, *Tauri*, *Taureaux*, *Stiere* versus secundum ætatis annum puberes evadunt, & ad hanc vitæ periodum usque δαμάλαι, *Juveni* dicuntur, taurus castratus proprie βῆς, *Bos*, *Ochs*, *Bœuf*, appellatur; femellæ κῆς, *Vaccæ*, *Vaches*, *Kühe*, selsqui ætatis anno puberes, ab Aprili ad Julium usque taurum admittunt, prægnantes *Hordarum*, *βοων ἐγκύων*, *Vaches pleines*, *tragende Kühe* nominibus veniunt, per novem menses utero gerunt, & edunt *Vitulum*, *μόλον*, *Veau*,

Kalb, qui sexta a partu septimana optimus ad cibum est; tauri & vaccæ post nonum ætatis annum decrefcunt, vix ultra quintum & decimum vitam extendunt.

Bos ut plurimum in latus finiftrum folet decumbere, hinc hujus lateris renem, quem Galli *Rognon* dicunt, majorem eife, & copiofiozem pinguedinem habere obfervatur; triennis novos dentes & nova cornua producit, quæ ultima quotannis novo circulo augentur; decennis ad ufus cibarios adhibendus eft, & tunc granis cerealibus & radicibus alendus.

Caro bovina $\frac{1}{16}$ fere gelatinæ, vitulina ultra $\frac{1}{12}$, cor vituli $\frac{1}{2}$, fere, pedes ultra $\frac{1}{2}$ vehunt. Gelatina ex carne bovina & corde vitulino nunquam confiftentiam ficcã acquirat. GEOFFROI.

Carnem vitulinã bovina leviozem eife, monet HIPPOCRATES, eft illa mollis & tenera, & ideo digeftu facilis, fed debilius inde furgit alimentum, multum eadem præterea mucii vehit, hinc jura vitulina in morbis, ubi demulcendi & relaxandi animus eft, præ reliquis commendantur, & patet cur in morbis pectoris & inflammatoriis multum laudentur. Pulmones præ carne plus mucii vehere evicit experientia.

Caro taurina & vaccina ficcior, durior, digeftu difficilior eft bovina, quam difficilius digeri minus bene dicit HIPPOCRATES. Eodem affèrente, & fuffragante omnino experientia, reliquis validius roborat, cum autem varii mufculi varianã firmitatem habeant, hinc omnino caro bovina, pro vario loco, unde defumitur, varia eft, five lanionum five culinæ vitio debetur omnino quod veteres eam minus commendarint.

Lingua dotes optimæ carnis fequitur.

Ventriculi in frufta diffecti, fub *Trippes*, *Kuttelfleck*, *Bletzer*, *Caldauen* nomine veniunt, membranacci cum fint, hinc difficilius digeruntur, & minus nutriunt.

Medulla est liquor oleosus, qui omne ossium longorum cavum replet, ipsa pinguedo largiori aquæ portione instructa, & hinc facilius, quam ea, quæ in membrana cellulari hæret, humoribus nostris commiscenda, hinc recte validioribus nutrientibus adscribitur; extus si quidem reliquis pinguibus præstat, id ipsum majori, qua gaudet, penetrandi virtuti erit adscribendum.

Sebum. Pinguedo consistentiæ solidæ & duriusculæ, proprio nauseoso odore & sapore gaudet, nunquam interne datur, externe scopo demulcendi & relaxandi adhibetur interdum; œconomicis maxime usibus relinquitur.

* *Sanguinem Tauri*, præeunte NICANDRO, Veteres venenis adscripserunt, ut videtur, ex hypothesi potius quam ex experimento.

Fel Tauri cui creberrime bovinum substituitur, inspissatum, a quibusdam ad morbos ab inertia bilis oriundos & ad viscerum abdominalium obstructions referendas adhibetur: HOFBERG eodem, ad dramam unam bis de die exhibitio, epilepsiam vidit curatam: externe abstergendi, resolvendi, vermes necandi ergo adhibetur, ab HIPPOCRATE suppositoriis producendis sæcibus immiscebatur.

Lac Vaccinum, γάλα, *Lait*, *Milch*; est liquor albus in uberibus vaccæ secretus, ex triplici principio constans *Cremore*, πῆμα, πῆμα, *Creme*, *Rahm*, *Saane*, *Sero*, ὑρίδιον, *petit Lait*, *Molcken*, *Schotten* & *Caséo τυρός*, *Frommage*, *Käse*. Cremor quoad maximam partem ex oleo constat in *Butyrum* efformandus, serum copiosissimam aquam habet, aliquas partes oleosas & sale essentiali, qui inde sub *Sacchari* nomine educitur, calceus genium animale fert.

Cum Lac constituatur a chylo circulationem passio, quæ ejus partes in naturam animale vertit, hinc illud sicuti pro vario animalium genere, ita & in varia ejusdem generis specie, imo in eodem individuo pro

assumptis, constitutione corporis, motu humorum, ætate, distantia a partu &c. differt; id quod ex vacca trienni, nigricante, tribus circiter a partu mensibus, tempore verno, cælo sereno, matutino tempore emulgetur, pro optimo habetur. In universum, lac per quod albedo æqualiter diffusa est, odoris alieni expers, & quod illam pinguedinis rationem habet, ut ejus gutta supra unguem effusa non diffluat, commendari solet.

Lac vaccinum, caprino & equino levius esse, copiosorem quam reliqua usitata aquam vehere, post ovillum largius oleum, parciolem quam ovillum & caprinum, caseum habere probavi in *Dissertatione de optimo infantis recens nati alimento*.

Secedit lac in sua principia mora, calore, acidis, alcalinis, spiritu vini. Si semel aut bis ebulliverit diutius sine secessione principiorum potest asservari.

Innumeri, quos lac præstat usus, ad tres potissimum classes possunt revocari.

I. Cum sit liquor per fabricam animale ad nutritionem aptatus, hinc inter nutrientia primum locum habet, eodem non modo integræ gentes vivunt, observante jam ARETÆO, sed idem, illis quorum viscera chylo & hæmatopoietica ita debilitata sunt, ut non sufficiant nutrimento ex cibis parando, optimum alimentum est, cum habeat partes nutritias, per viscera vacæ jamjam ad nutritionem aptatas. Infantes loco lactis materni non raro vaccino nutriuntur, quod aqua diluunt, amygdalarum ope ejusdem partes caseolas ita temperari, ut humano proximum fiat, ostendi in *Dissertatione citata*. Rusticum, qui lacte potissimum vescebatur, ultra centum annos vixisse GALENUS refert, & BETTUS adducit aliquem, qui lactis usu ad centesimum quinquagesimum secundum ætatis annum ascendit. Tabidis ab HIPPOCRATE commendatur.

Lac calidis primis viis ingestum, & quæ vix non semper aliquid acidi continent, in eis quidem secedit,
sed

sed caseosæ partes a saponaceis liquoribus chylopoieticis ita attenuantur, ut oneri esse non possint, debili autem ventriculo cum lac ingeritur, id ipsum, ne is a partibus oleosis relaxetur, aqua diluere, unde Galorum *Lait coupé* surgit, sive adjecto saccharo, momente AVICENNA, ejus fecessum in partes impedire solemus.

II. Ob dulcedinem & oleosas, quibus scatet, partes ad omnem acrimoniam, si acidam exceperis, commendatur, ejus usum ad scorbutum omnes Auctores post EUGALENUM laudant; in morbo articulari ad præcepta HIPPOCRATIS, a WERLHOFF, PYE, GALLO &c. confirmata usurpatur, sunt qui his morbis sæpius vexatis *diætam*, quam *lacteam* dicunt, commendant, sub qua, per plures menses, imo annos nullus alius cibus præter panem & lac assumitur, & non paucos magnum inde solamen expertos esse, constat omnino, sed cum sub tali vitæ regimine primæ viæ debilitentur, & solida digerere desuescant, hinc non raro, si ad pristinam diætam redeunt ægroti, ut plurimum graviores recidivas experiri solent, SYDENHAM & VAN SWIETEN observantibus; ad venena, acria maxime, lac etiam ob omni tempore, tanquam optimum remedium fuit in usum tractum; illis etiam qui ulceribus internis laborant, tam pro demulcendo ichore, quam pro alendo debili corpore, exhibetur, HIPPOCRATIS & GALENI consilia, auctoritate & propriis observationibus longe plurimi Auctores commendant, inter quos GALLO, GULLMANN, MORTON, HOFFMANN, BOERHAAVE, VAN SWIETEN, Cl. TRALLES, Ill. PRINGLE allegasse sufficiat; sed interdum in his morbis obtinent dispositiones, quæ optimi medicamenti usum dissuadent, quo præter febrem fortio rem, etiam ab ejus usu surgentes cardialgia, ructus, pressiones ventriculi, diarrhœæ &c. pertinent; his in casibus lac erit diluendum aqua

hordeata aut infuso quodam roborante, vel ad monita MORTONI & HOFFMANNI aquis foteriis; id præterea notandum, prudentes medicos etiam lac appropriata morbo vegetabilia sive vaccæ exhibendo, sive cum lacte in fundendo, suo scopo adhuc magis aptare.

III. Ratione omnium suarum partium fibras relaxat, stricuras & inde surgentes morbos tollit, spasmos mitigat, dolores lenit; alvum ejus ope laxari, post DIOSCORIDEM omnium seculorum observata docent, TRALLIANUS & GALLO hæmoptylum, WEPFER colicam, SYDENHAM passionem hystericam, SYLVATICUS malum hypochondriacum, HIPPOCRATES Dysenteriam, RIVERIUS tussim chronicam, GALLO motus convulsivos, tussim convulsivam, anginam, gravia a vermibus symptomata, nephritidem &c. curata videntur.

Curam lacteam suscipiendi purgante eccoprotico primas vias evacuare tenentur, mane & versus vesperam ejus, mox postquam e vacca emulctum est, uncias sex bibant, sensim sensimque ad duas libras usque de die hauriendas ascendant, eidem saccharum adjicere nunquam obliviscantur; pessime agunt, qui illud coquendo & sollicitè cuticulas inde auferendo, dum nescio quam viscedinem inde auferre volunt, illud spissius reddunt, & ut difficilius ex alvo exeat, id quod jam Veteres perspexerant, efficiunt, & subtili principio privant, cujus præsentiam egregie VAN SWIETEN evicit; id denique adhuc notandum, quod per omne, quo cura lactis usurpatur, tempus, id quod ad minimum per quatuor septimanas extendendum est, cibus eupeptis, vino generoso, rubro maxime, debeant uti ægroti, corpus decenter movere, puro & libero aere vesci, omnes graviores animi motus evitare &c. & ut omnia paucis comprehendam, talem debeant sequi vitæ rationem, ut lactis effectus inde juventur, corruptio arceatur.

Lactis usu febricitantes interdicens esse HIPPOCRATES rectissime monuit, cum tales homines vires digerentes vitiatas habeant, nutriendi non sint, & major, quo ardent, calor facile pinguedinem lactis rancidam posset reddere, hypochondriaci quoque inde abstinere debent, nec non illi quibus viscera abdominalia obstructa sunt, observante GALLO etiam tuberculis pulmonum laborantes, plethorici porro, phlegmatici & obesi. Gravia quæ usum lactis præposterum excipiunt symptomata, egregie delineavit HOFFMANN; dentes quoque inde lædi GALENUS monet. Externe ad cataplasmata, balnea, encinata emollientia, nec non ad abluendas partes excoriatas adhibetur.

Serum, præ equino paucioram aquam vehere evici in Dissertat. citat; ejus partes oleosæ, & si quas adhuc fovet, caseosæ paucæ sunt, & principio saponaceo, quo gaudet, solutæ, hinc qui a lactis insignioribus viribus nutrientibus & laxantibus, aut ab ejus in partes secessu metuuntur effectus, sub feri usu locum non habent.

Pingues partes, quibus serum scatet, ut illud vires nutritias habeat, efficiunt, eo solo BOERHAAVE per aliquot menses, FERGUSON per octodecim annos vixit; medicato scopo ob vim saponaceam maxime commendatur, inde ejus vires alvum ducendi, GALENO notatæ, fluunt, & quidem sine commotione, ita ut in febribus continuis ipsis, suadente jam HIPPOCRATE, cathartico scopo possit exhiberi, in quibus ipsis sanguinem diluendo, spissitudinem phlogisticam arcendo & tollendo, stricturas relaxando, excretiones aquosas promovendo, egregie conducit; dysentericis quoque, secundum HIPPOCRATEM, cum successu datur, nec non illis qui qualicumque acrimonia laborant; hinc tempore verno optimo consilio, ad eluendas e corpore sordes per hyemem collectas, exhibetur spissitudini cuivis humorum egregie medetur. SYLVATICO ob-

servante ad obstructions viscerum abdominalium referandas, mala hypochondriacum & hystericum sopienda, ad rheumaticos porro & arthriticos morbos arcendos & curandos, secundum observata SYDENHAM, præstans omnino medicamentum, multum quoque ad mitigandam drasticorum virulentiam, & leniendas, quæ inde ortæ fuerunt, noxas conducit, confirmante HIPPOCRATIS monita HOFFMANNO. Datur sive solum, sive cum medicamentis morbo appropriatis unitum, ad libram unam pro dosi, non malo consilio quoque pro potu ordinario præscribitur. Idem GALENUS abstergendi scopo ad ulcera adhibuit, & intestino recto infudit.

Serum Lactis dulce HOFFMANNI acido evoluto caret, copiosiores partes pingues fovet, & illas levi empyreumate instructas; ubi demulcendi scopus est vulgari præferendum, in febribus autem & obstructionibus referendis isti omnino postponendum.

* *Aqua destillata Serii lactis* Paris. iners. * *Aqua Lactis Alexiteria* BATEI. parum mutata a Parisinis recipitur; nomini non respondet.

Butyrum, βύτυρον, *Beurre*, *Butter*. Est pinguedo ex lacte, ope agitationis, a sero separata & collecta, eadem autem & serii & casei partes adhuc connexas manere, docet ejus coctio, qua illæ partim quoad maximam partem in auras abeunt, partim cum his sub nomine *Anckentrost* secedunt.

Cum butyrum ex lacte surgat, hinc hujus indolem sequitur, & evidens fit, cur Majale reliquis præferatur.

Optimum habetur, quod satis pingue est, flavo colore gaudet, gratum præterea saporem & odorem exhibet.

Alcohol inde aliquid recipit, ultra $\frac{1}{2}$ olei, ultra $\frac{1}{6}$ aquæ, vix $\frac{1}{3}$ terræ vehit. NEUMANN.

Ut atatem ferat, sive sale condiri, sive coctione disponi solet, hæc moderato igne instituitur, usque

dum per butyrum limpidissimum fundus vasis possit videri & fordes, quæ sub coctione secedunt, probe inde remouentur. Optimum butyrum salitum ad nos ex Belgio adducitur, Galli id quod in Normannia aut Gallo-Britannia paratur maximi faciunt, eo rarius utimur, cum ex montibus Alsatix superioris & sylvæ Martix larga quantitas butyri nobis aduehatur, quod coctione, ut asservari possit, nostrates disponere solent.

Butyrum, Scytharum præparatum, monente HIPPOCRATE, & Barbarorum cibus secundum PLINIUM, hodie creberrimo in usu solet esse, oleorum unguinorum & virtute & nocendi facultate pollet, large nutrit, sed primas vias quoque relaxat, & acrimoniã oleosã gignendo, non raro gravissima excitat symptomata. Medicato effectu in morbis a rigiditate fibrarum, aut cum hæ præter naturam irritantur, conducit. Butyrum calore dissolutum & saccharo mixtum feminas Lusitanix ad menses dolorificos haurire, ZACUTUS refert; illi qui per vitæ rationem vaporibus acerbis sese exponere coguntur, non male Butyrum jentaculi loco assument; Externe relaxandi & demulcendi scopo in usum trahitur, clysmatibus quoque, emolliendæ alvi ergo, adjicitur.

Butyrum coctum, beurre fondu, Ancken; coctione aliquam mutationem passum est, hinc & odore & sapore a butyro integro recedit, eo maxime culinæ opus habent ad paranda ea frivorum genera, quæ sicca fragilitate debent gaudere, Medici eodem vix interne, crebro autem externe utuntur, abstergendi maxime scopo. **Unguentum Potabile Rubrum* August. parum mutatum Wurtembergenses & Argentoratenses recipiunt, cur medicamento, quod resolvendi scopo commendant, adstringentia addantur, non video. *Unguentum Potabile Viride* SCHROEDERI. Wurtembergenses alicqualiter a SCHROEDERO recedunt, absur-

diffima compositio, evidentur roborans, a nostratibus crebro ventriculo infantum, qui cardiogmo laborant, solet inungi.

Casius formatur a lactis partibus tenacioribus, illæ pro varia forma qua secedunt, varie denominantur. Serum & caseus, dum cremore in butyrum acto, remanent, *Lactis ebutyrati* Barb. *Babeure*, *Buttermilch* nomine veniunt, si lac effuso acido cogitur, $\xi\gamma\lambda\alpha$, $\chi\iota\sigma\circ$, *Lacschjstum*, *Recocta* Barb. *Lait caillé*, *Zieger* appellari solet, inde si serum effusum & ponderibus quoque impositis expressum est, *Casus* surgit, variat is non modo pro vario lactis genere unde fuit paratus, sed etiam eo, quod quidam ex integro lacte paretur, butyraceis hinc partibus scatet, pinguis, alius ex lacte surgat, unde prius cremor fuit ablatum, hinc siccior. Vaccinum ovillo minus, reliquis magis tenacem esse in Dissertatione citata ostendi.

Quidam casei ex regionibus ubi parantur famam affecti sunt. *Parmesani* præparatur ad Parmam, nec non in Laudensi Ducatus Milanensis tractu, flavus, recens, non pinguis eligitur; ex Helveticis *Gruyerenfes* ab oppido pagi Freiburgensis denominati, annosi, pingues & *Glaromenfes* multum acres, siccissimi & Trifolio Meliloto cœruleo L. viridi colore, nec non sapore & odore aromatico imbuti laudantur; inter Belgicos, illi qui crustam rubram habent, reliquis præferuntur, ad eos *Castrienfes* Anglorum proxime accedunt, inter Gallicos *Cassenaticum Delphinatus* & *Briensem* ad Campaniæ Meldas paratum valde laudant; *Roquefortensis* ex lacte ovillo conficitur.

Ab acidis & alcalibus quoad maximam partem dissolvitur, ultra $\frac{1}{2}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{16}$ salis urinosi, $\frac{1}{4}$ fere olei, $\frac{1}{2}$ circiter aquæ fundit. NEUMANN.

Cum caseus ex partibus lactis jam in naturam animale[m] versis surgat, hinc eundem multum nutrire

est evidens, ut jam HIPPOCRATES monuit, qui autem etiam eundem difficilis digestionis esse, sagax perspexit & non pauca quæ inde surgere possunt mala adduxit, id quod ex insigni, qua gaudet tenacitate, facile patet, hinc quoque videmus ejus abusum primas vias onerare, chylum spissum & acrem sanguini infundere, varium acrimoniæ genus gignere, calculos renum inde causari GALENUS monet, cum recocta & lac ebutyratum caseum saponaceo sero dilutum vehant, hinc securior est eorum usus, id quod & GALENUS monet.

Caseus extus applicatus resolvit & glutinat, in arthritide & vulneribus egregios ejus effectus vidit GALENUS.

* CANIS, *κύνων*, *Chien*, *Hund*. Animal quadrupes quod in utraque maxilla sex dentes incisores habet, digitos unguiculatos quinque in pedibus anterioribus, quatuor in posterioribus. *Familiaris* L. cauda sinistrorsum recurva distinguitur. Animal carnivorum, innumeris varietatibus ludit, hinc difficillime ejus characterem naturalem determinare licet, nono aut decimo ætatis mense puber evadit, tempus libidinis per decem circiter dies durat, & bis de anno obtinet, graviditas per duos menses obtinet, plures catuli uno partu excluduntur, vitam canes ad vincti usque annos protrahere solent.

Stercus caninum $\frac{1}{8}$ extracti spirituosi, $\frac{1}{12}$ aquosi salini, $\frac{1}{6}$ fere phlegmatis, $\frac{1}{11}$ spiritus $\frac{1}{64}$ olei empyreumatici NEUMANN dedit.

Carne canina in Insulis Canariensibus, India, China, Africa & Canada vesci solent, illam facile digeri & parum nutrire HIPPOCRATES præcipit, qui ejus esum ægris inflammationibus, alvo adstricta aut visceribus abdominalibus obstructis laborantibus commendat. ROBERTI FLUDD animadversionem de podagra lambitu canum curata Illustr. LINNÆUS confirmat, observationes

de epilepsia & aliis morbis in canes transplantatis mitto.

* *Stercus*, quod Barbari *Album græcum* dixerunt, eligitur siccu & quod ab inmixtis olium recrementis a'buu. illud GALLENUS aliquem suorum Præceptorum ad anginam, dysenteriam, ulcera inveterata adhibuisse, se quoque cum optimo successu eodem usum esse, testatur. In Suecia tanquam polychrestum remedium ad mammas induratas adhiberi refert VIGELIUS. Stercus, oleo acri & alcali constans, vires resolventes editurum facile largior, sed non video cur caninum aliis sit præferendum, & in tanta remediorum resolventium quantitate quam habemus, sordidum medicamentum sit in usum trahendum. * *AXUNGIA* nihil proprii videtur habere. * *Hepar Canis rabidi* virtutes antilyssas nondum probavit. * *Oleum Catellorum* Paris. ad morbos nervorum laudatur.

CAPRA, *διξ*, *Chevre*, *Geis*. Cornubus rectis a bove differt: *Hircus* cornua apice recto instructa, semel modo arcuata, extus rotundata, intus cultrata, pilos rectos, aures minores habet.

Mares *τρίαι*, *Hirci*, *Tragi*, *Boucs*, *Bæck*, anniculi jam puberes sunt, sexennas jam effecti; capræ, quæ non raro cornubus carent & pauciores quam hirci dentes habent, septimo ætatis mensē puberes, per quinque menses utero gerunt & tunc deponunt *γίβας*, *Hædos*, *Chevrax*, *Zickelchen*, *Geisbæckgen*, *Geislein*; per quinque a partu menses copiosissimum lac fundunt, septimo ætatis anno effectæ, hædi sexto a partu mense castrantur, & tunc *Capri* solent dici.

Gens caprina in septentrione procerior esse solet, vix ultra duodecimum annum vitam extendit.

Cum & hircorum & caprarum caro durior sit, hinc nonnulli hædorum in cibum recipitur, quæ de ejus

minus salubri esu adducunt HIPPOCRATES & GALE-
 NUS hircinam & caprinam non hœdorum spectant,
 quippe quam & digestu facilem esse, & bonum ali-
 mentum largiri quotidiana experientia docet.

Lac caprinum afinino & equino copiosorem pin-
 guedinem vehere, & minus casei, qui vaccino tene-
 rior est, ejus serum post ovillum minus oleosarum
 partium habere, evici in *Dissertat. citat.* Cum capræ
 plantis adstringentibus vescantur; hinc earum lac,
 cum roborare volumus, reliquis præferre solemus,
 eodem ad malum hystericum cum successu usus est
 GALLO.

* *Sanguis Hirci inspissatus* unde ventriculus, præ-
 ter quasdam partes empyreumaticas, nihil extrahere
 valet, jure exolevit inter Medicos rationales. * *Se-
 rum Hirci* præ bovino nihil proprii habet, ni-
 si quod mollius sit, & ad colorem cœrulescentem
 vergat.

OVIS, *πρόβατον, ôc, Brebis, Schaaf.* Cornubus re-
 trorsum versis a pecoribus cicuribus reliquis differt.
Aries L. caudam rotundam, brevem & corpus lanigerum habet.

Mas *μαρς, Aries, Belier, Widder* sesquiennis pu-
 ber, octennis effœtus, ad decimum quartum annum
 vitam extendit, sexto ætatis mense castratur & tunc
ὄρις, Vervex, Mouton, Hammel dicitur. Ovis anni-
 cula puber est, duo loco cornuum tubera in fronte
 fert, per quinque menses utero gerit, per octo men-
 ses a partu lac fundit, octavo ætatis anno effœta;
 ejus catuli *ἀγρς, Agni, Agneaux, Lämmer.*

Oves, in locis siccis vitam degentes, multo me-
 liorem carnem largiuntur, quam illi, qui humida in-
 habitant, antequam macello committuntur, cereali-
 bus & leguminibus nutriri solent.

Caro arictis tenax est, & in modum hircinæ sa-
 poris nauseosi, ovilla insipida, viscida, vervecina

fucculenta, digestu facilis, ultra $\frac{1}{11}$ gelatinæ largitur, GEOFFROI; præ reliquis transpirationem auget observante SANCTORIO; agnina caro, notante etiam HIPPOCRATE, facillime digeritur, $\frac{1}{32}$ gelatinæ teneræ & mucosæ fundit.

Lac ovillum præ reliquis copiosius & tenerius butyrum, largiorem & tenaciorem caseum vehere in *Dissertat. citat.* monui; patet hinc quod cæteris magis nutriat quidem, sed difficilius digeratur.

Pedes vervecini glutinosi sunt, in morbis ubi acre intestina tenet, aqua cum eis cocta ano injicitur.

Lana Succida est talis, quæ pinguedine facta est, ea inde aquæ ope extracta $\delta\iota\upsilon\tau\alpha\tau$ dicitur & non videtur aliquid proprii præ reliquo adipe habere, momente jam GALENO; lana succida e collo & abdomine pendens $\iota\sigma\omega\pi\epsilon\tau\alpha$ Græcis dicitur, calore partes quibus applicatur fovet & hinc relaxat, mammis induratis, membris luxatis, collo, cum fauces affectæ sunt, imponitur, creberrime, ex præcepto HIPPOCRATIS, tanquam vehiculum, quo medicamenta emollientia partibus affectis imponuntur, adhiberi solet.

PORCUS, *Sus*, $\beta\epsilon$, $\chi\omicron\iota\zeta$, *Cochon*, *Schwein*. Est quadrupes dentibus incisivis in utraque maxilla & pedibus bifulcis instructum.

Sus Scrofa L. cauda pilosa, auriculis oblongis, abdomine non ad terram usque propendente distinguitur, ubique in antiquo orbe occurrit, Hispani eam demum Americæ intulerunt, in regionibus meridionalibus nigra & procerior est.

Mas Verres, *Verrat*, *Eber*, nono mense puber evadit, dentes caninos extra os prominulos habet, triennis effectus est, sexto ætatis mense castratur & tunc *Majalis*, *Barg* solet dici. *Scrofa*, *Truie*, *Mohr* bis de anno porcellos, *Fercklein*, *Heizlein* deponit & illos plures qualibet vice, porcelli qui ubera ducunt, *Cochons de Lait*, *Spanfercklein* duos seu tres menses

nati in cibum recipiuntur, scrofa vulgo postquam quarta vice peperit evadit effœta.

Gens suilla simplici ventriculo gaudet, & intestina habet illis, quæ in ruminantibus obtinent, multo minoræ, ad vigesimum usque ætatis annum solet pervenire. Vegetabili æque ac animali victu vescitur, optime impinguatur glandibus Quercus & Fagi, sed hæ lardum minus solidum gignit.

Lardum, Lard, Speck. Est pinguedo dura in panniculo adiposo subcutaneo hærens; *Axungia, Saindoux*, dicitur mollior pinguedo ex intestinis, mesenterio &c. collecta.

Caro suilla digestu difficilis est, & chylum viscidum largitur, hinc non nisi hominibus robustis & qui vitam exercitatem vivunt concedenda, eam hac ratione in usum tractam copiose nutrire HIPPOCRATES tradit, multum inde transpirationem imminui observavit SANCTORIUS. Porcellos digestu difficiliores esse, & alvum laxare jam HIPPOCRATES præcepit & experientia confirmat.

Farcimina quæ ex hac gente maxime parantur ex eis quæ de visceribus & partibus animalium fumo induratis, sub Bovis historia dicta fuerunt, dijudicanda sunt, aromatibus quæ ipsis adjici solent & linguæ & ventriculo magis accomodantur.

* *Stercus* quod CUMMIUS contra febres intermittentes commendat, Ill. LINNÆUS autem ad drachmæ pondus intus datum dysentericis, extus ad hæmorrhagiam narium laudat, in tanta quam habemus, meliorum & minus nauseosorum remediorum caterva negligitur.

* *Vulvas* Romanis olim multum usitatas MOELLEBROECK & LEDEL in incontinentia urinæ auxilium asserre tradunt, sed quis talibus fidem adhibebit?

β. FERA.

Quadrupeda fera cum sub cœlo libero vivant, & illa maxime, quæ sicciora & montana loca inhabitant, exercitatum magis quam cicura vitam agant, hinc præ his melius alimentum præbere videntur, cum autem eorum caro, ob eam vitæ rationem, magis firma sit, hinc validiores vires digerentes exigunt, nec conducunt debilibus; ut caro tenerior & sapidior cadat, animal demum aliquot a morte diebus solent in cibum recipere, ubi autem probe cavendum, ne putredo justo majores progressus fecerit, & ab ejus usu acrimonia putrida surgat; fera animalia præ cicuris sicciora, crudiora, digestu faciliora esse & minus nutrire tradit HIPPOCRATES.

APER, *χελίον αἰγίον, κάρσιον, Sanglier, Wildschwein* auriculis brevioribus & subrotundis, dentibus caninis longioribus, cauda brevi & magis recta a Porco domestico differt; tardius quam verres puber fit, Decembri & Januario mensibus æstu venereo agitur, capto, si per paucas modo horastesticuli relinquuntur, omnis caro nauseoso inde afficitur odore, femina *Laye* catellos *Marcafms, Frischling* Majo vel Junio excludit, horum cutis per sex aut septem a partu menses striis variegata esse solet.

Cum aper corpus suum magis quam porcus domesticus exerçeat, alimento etiam minus sordido, quam *Sus scrofa* utatur, hinc ejus caro suilla & sapidior est, & digestu facilior.

Dentes canini Defenses, Fangzähne ut plurimum ex maxilla inferiori desumuntur, toti cavi sunt, albi, in annosiore animali flavicant, in arcus formam flexi sunt, tribus faciebus longitudinalibus instructi, ad pleuritidem laudantur, sed quis a substantia absorbente aliquid boni ad morbum inflammatorium expectabit?

CAPREOLUS, *σαρκάς*, *Chevrenil*, *Reh*. Pedes bifurcos, cornua ramosa, in maxilla inferiore octo, in superiore nullos dentes habet. *Cervus Capreolus* L. cornubus teretibus, erectis, nudis distinguitur.

Sub finem Octobris venire agitatur, femella *Chevrette*, *Liege*, circa finem Aprilis per viginti & duas septimanas utero gerit, circa finem Aprilis duos ut plurimum catulos edit *σαρκάδια*, *Faons*, *Rehkitzlein*, qui duodecimo jam a partu die matrem sequi possunt. Capreoli non gregatim vivunt, singule familie ex parentibus & catulis anniculis composite singulatim vivunt; eorum vita vix ultra decimum & quintum annum extenditur.

In variis Gallie provinciis nulli, nulli in Anglia, pauci in Italia & Suecia, in America copiosi. Colles amant & sylvarum regiones steriliores, agris cerealibus vicinas, in sylvas densiores se nunquam immittunt.

Mares anniculi typhos exiguos, *Dagues*, *Spiese* edunt, eos ad finem autumnii deponunt & per hyemem restitunt, Martio mense cutim, qua nova cornua teguntur, abradunt; singulis annis usque ad quartum, ramorum, in quos cornua dividuntur, *Andouillers*, *Ende*, numerus augetur. Caro capreolorum biennio majorum, quos *vieux Brocards* solent appellare durior & minus sapida est, catellorum mucosa, anniculorum optima, exquisitissima ad lumbos *Filet*, *Ziener* hæret, hanc sequitur illa pedum posteriorum *Schlegel*, *Cuiffot*.

* **CATUS**, *αἴλουρος*, *Chat*, *Katze*. Differt a cane unguibus hamatis & retractilibus, nec non lingua aculeis instructa. *Felis Catus* L, caudam elongatam, annulis distinctam & pilos ex fusco, nigro, flavicante & albido variegatos habet. Sylvestris per omnem Europam occurrit.

A plebe interdum comeditur, ejus carnem ad leporinam accedere, testatur GESNER.

Aliquoties de anno libidine agitur, femella per duos circiter menses utero gerit, primo jam ætatis anno puber evadit, raro vitam ultra decem annos extendit. animal carnivorum.

* *Axungia* præter vires cum reliquis communes aliquam acrimoniam ob catorum victum animale & vitam valde agitatam videtur possidere, & hinc evidentiones effectus resolventes edere.

CERVUS, *ἄρκος*, *Cerf*, *Hirsch*. Dentis in inferiore maxilla octo & cornua ramosa habet, *Nobilis* L. cornubus teretibus nudis, solidis, ad latera incurvis & collo non jubato distinguitur.

Septembri mense libidine agitur & per omne hoc tempus, quod raro ultra quatuor septimanas extenditur, multum furit & validissimum odorem spirat. *Cerva Biche*, *Hündin*, *Hirschkuh* per octo menses utero gerit, & Junio mense unum *Hinnulum*, *Faon*, *Hirschkalb* excludit, cujus corpus striis & maculis variegatur, accipit is sexto ætatis mense, si mas fuerit, tubera in fronte, quæ si in cornua simplicia excreverunt, animal *παραλία*, *Subulo*, *Daguet*, *Spieshirsch* dicitur, a tertio ad quintum vitæ annum *Furcarius* Barbar. *jeune Cerf*, *Gabelhirsch* appellatur, septennem Galli *Cerf de dix Cors*, annoliorem *vieux Cerf* denominant. Ad octavum usque ætatis annum crescit, quadragesimum raro excedit, singulis annis mense Aprili cornua deponit, Augusto cuticulam, qua nova teguntur, ad arborum truncos abradit, caltratus nova cornua non protrudit, ramorum, in quos cornua finduntur, numerus nihil constantis habet, sed pendet a quantitate & qualitate alimenti, idem cervus uno anno plures & altero anno pauciores habet, apud nostrates raro ultra duo & viginti occurrunt.

Gens cervina hyeme gregatim pascitur, vere juniores modo se in greges colligunt, cervi colles,

valles, planitiem inhabitantes majores sunt, & capita magis rufa habent. Vescuntur vegetabilibus.

Dum HIPPOCRATES & GALENUS carnem cervinam difficilem & mali succi esse pronuntiant, de cervis annosioribus aut hyeme captis verba faciunt, quæ a cerva vel subulone desumitur satis tenera, sapida & nutritia solet esse; maxime si a talibus animalibus recipitur, quæ loca altiora inhabitant. *Typhi* Barbar. *Crues*, *Kolben* cornua tenella, a prolongatione integumentorum periostei & vasorum, quæ apophyses frontales cingunt, efformata, alimentum quidem gustui gratum sed viscidum, hinc digestu difficile, & unde minus bonus sanguis surgit, largiuntur.

Cornua una cum basi quæ ea nectit *Merein*, *Ge-weih* nomine veniunt, cornu corpus *Perche*, *Stange*, rami *Andouillers*, *Ende*, basis eorum tumida *Meule*, *Rose* dicitur. Cornuum omnis superficies tuberculis *Perlen* obsidetur, majoribus ad basin *Pierrures*, minoribus per reliquum corpus *Perlures*.

Cornua ultra $\frac{1}{6}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{29}$ fere olei empyreumatici, ultra $\frac{1}{12}$ salis volatilis fundunt. *Inst. Chem.* NEUMANN inde ultra $\frac{1}{11}$ spiritus urinosi, ultra $\frac{1}{8}$ olei, $\frac{1}{13}$ fere salis obtinuit. Gelatinæ $\frac{1}{4}$ fere. *Inst. Chem.* NEUMANN, CARTHEUSER.

Rasura Cornu Cervi est cornu radula comminutum, minus bene ex officinis famiariorum, cultriorum &c. recipitur, quippe tale non raro ramentis æris inquinatum esse solet, nec placet cornu cervi torno comminutum, quippe quod caret interna cornuum substantia, præ exteriori largiorem gelatinæ rationem vehente. Coquitur ex aqua & illi vires relaxantes & demulcentes impertit, ejus drachma circiter ad libram aquæ hoc scopo recipitur.

Gelatina SCHROED. demulcendi & nutriendi scopo adhibetur, ejus uncia dimidia duodecuplo juris diluta pro dosi datur, ad morbos pectoris & febres

lentas maxime adhibetur. * *Gelatina sicca* Nostrat. ad pulveres demulcentes, ubi acrimonia primis in viis obtinet, adhibetur: * *Gelatina Cornu Cervi Citrata* Wurtemb. egregium medicamentum ad febres lentas. *Cornu Cervi usitum* a GALENO adstringendi scopo commendatur, præter absorbentes, nullas alias vires exferit, pessime ad decocta præscribitur. *Cornu Cervi philosophice preparatum* SCHROED. per ipsum quo preparari solet, laborem iners redditur, bezoardicæ quæ ipsi adscribuntur vires debentur somniis superiorum seculorum de vi cervi alexipharmaca. * *Cornu Cervi auratum* FINCK antecedenti viribus par est. * *Decoctum Album* SYDENHAM non placet. *Aqua Cornu Cervi Citrata* Nostrat. inconcinna compositio, quæ si quas virtutes habet, illas corticibus citri maxime debet, mixturis mediis, gratiæ ergo solet adjici. * *Pulvis Cervinus* CAMERAR. Inconcinna compositio, quæ præter absorbentes, nullas alias vires habet. *Spiritus, Oleum, Sal*, vid. *Institut. Chem.* * *Spiritus Cornu Cervi externus* Wurtemb. est spiritus vini oleo empyreumatico fœtus. * *Aqua destillata e typhis Cervi* SCHROED. iners omnino, * *Aqua e typhis Cervi composita* Wurtemb. est aqua vinosa analeptica, parum efficac. *Liquor Cornu Cervi Succinatus* vid. *Succinum*.

Medulla Cervi etiam HIPPOCRATI laudata, vix aliquid proprii præ bovina videtur habere.

* *Os de Corde Cervi planum*, figura irregulari instructum, est portio cordis ad ortum utriusque orificii arteriosi, per frictionem, indurata, de substantia ossea, jam a PLINIO ad usus medicatos laudata, quis aliquid efficacis expectabit?

* *Aqua e Corde Cervi* MYNSSICHT correctæ a Wurtembergensibus recipitur, vires, si quas habet, eas vino & aromatibus debet.

Oleum Animale DIPPELII. vid. *Institut. Chemie.*

CUNICULUS, *δαυσακς*, *Lapin*, *Kunigle*, *Kanini-chen*; ad lepores pertinet qui pedibus digitatis. unguiculatis, duobus in utraque maxilla incisoribus, caninus nullis, cauda minima gaudent: *Lepus Cuniculus* L. pupillas rubras habet. Frigus regionum septentrionalium non fert; cuniculos sylvestres semper gryseos esse, domesticos nullas foveas fodere, quibus se cum catulis abscondant, Perillustri BUFFON annotat; sexto ætatis mense puberes fiunt, marem vel sexies in una hora congregi cum femellis ferunt; femella per unum mensem utero gerit, & quolibet partu sex ad octo catulos, *Lapraux*, edit, quibus per sesqui mensem mammas præbet, duplicem uterum habet, minus frequenter tamen quam lepus superfœtationem experitur, ad nonum usque ætatis annum cuniculi perveniunt, caro albicat, præ leporina magis succulenta, alimentum dat laudabile.

* *Axungia* a Leporina parum differt.

LEPUS, *λάγως*, *Lievre*, *Haas*. *Lepus timidus* L. auriculis apice nigris distinguitur; in Europa copiosissime, parcus in Asia, paucissime in America occurrit. Primo jam ætatis anno puber est; femella *Haajè* per unum mensem utero gerit, uno partu tres ad quatuor catulos, *Levrants*, excludit, & mox a partu marem denuo admittit; ob uterum duplicem, quo gaudet, facile superfœtationem experitur, per viginti dies catulos lactat. Lepores qui loca paludosa inhabitant, *Ladres*, carnem habent nauseosam; nec exquisiti saporis sunt, qui in planitie & vallibus degunt; monticolæ & majores & magis bruni sunt, & carnem habent magis acceptam, in locis septentrionalibus per hyemem albi sunt, sed tales quoque interdum in Gallia fuerunt observati.

Tali eorum $\frac{1}{16}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{4}$ aquosi salini, $\frac{1}{5}$ fere spiritus, $\frac{1}{12}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{8}$ salis volatilis exhibuerunt. NEUMANN.

Carnem leporinam digestu facilem esse, & corpus bene nutrire HIPPOCRATES & GALENUS tradunt; vires pilis jam ab HIPPOCRATE, vesicæ & talis, superioribus seculis adscriptas, experientia non confirmavit.

* *Axungia* flava est, resolvendi & abscessus maturandi ergo laudatur.

* *LUTRA*, *éroupic*, *Loutre*, *Otter*. Dentibus in utraque maxilla sex & digitis membrana inter se junctis gaudet, *Mustela Lutra* L. digitis palmatis, glabris, æqualibus agnoscitur. Vivit piscibus & avibus aquaticis, piscinis perniciosissimum animal; caro ejus dura est, tenax, nauseoso piscium putridorum odore perfusa, difficilis digestionis, mali nutrimenti.

* *TAXUS* Barb. *Meles*, *Blaireau*, *Dachs*. Est animal quadrupes, quod dentes incisivos in utraque maxilla sex, digitos in singulis pedibus quinque, & pollicem reliquis digitis proximum habet. *Ursus Meles* L. Corpus supra fordide cinereum, inferne nigrum, caput tæniis albis & nigris variegatum ostendit. Animal carnivororum maximam vitæ partem dormiendo transigit.

In Europæ spissioribus sylvis occurrit.

* *Axungia*, pinguedini cati sylveltris similis, cum meles vitam parum agitatam agat, minus resolvens esse videtur.

* *URSUS*, *ἀρκίον*, *Ours*, *Bahr*. Non male ab Ill. LINNÆO ad idem cum melibus genus reducitur & cauda abrupta distinguitur.

Occurrit in Alpibus, Germania & regionibus magis septentrionalibus.

Animal carnivororum, autumno libidine corripitur, per centum & duodecim dies utero gerit, raro ultra quintum & vigesimum annum vitam extendit.

Pedes ursi gratum edulii genus constituere, Perillustis BUFFON monet.

* *Axungia* alba est, porcina mollior, ego nullum proprium in eadem odorem possum detegere, ad alopeciam laudari GALENUS refert, hinc eam vel hodie adhuc, vulgus pro accelerando incremento pilorum adhibet.

* VULPES, ἀλώπηξ, Renard, Fuchs. *Canis Vulpes* L. cauda recta distinguitur, animal carnivorum proprium factorem emittens, hyeme libidine agitur, ad quatuordecim annos vitam extendit.

Interdum in cibum recipitur, & tempore vindemiarum pro exquisita habetur, ut post GALENUM Perillustris de BUFFON monet.

* *Pulmones* cum arteria aspera exsiccati asservantur, probe cavendum ne vermibus exedantur, nauseosum saporem habent, & præeunte GALENO, ab omni tempore asthmaticis fuerunt commendati, per se vix hodie præscribuntur, sed crebriori in usu est.

Loch de Pulmone Vulpis quod MESUE a GALENO deducit, resolvens omnino medicamentum, ad morbos pectoris non inutile, ex quo optime Pulmones Vulpis exularent.

Oleum Vulpis simplex GALENUS, quod in principio arthritidis profuerit, se crebro expertum esse, testatur; Wurtembergenses & Parisini, præeunte MESUE, varia vegetabilia aromatica ipsi adjiciendo illud magis resolvens reddunt, Wurtembergenses majorem præ Parisinis aromaticorum rationem recipiunt.

II. AVES.

Aves facile digeri, sed parum nutrire HIPPOCRATES præcipit, circa eas æque ac circa quadrupeda experientia docuit, annosiores carnem tenaciorem habere, quæ autem etiam validius nutrit, inter eas granis vel bacis vescentes, eis quæ insectis vivunt, & hæ ichtyophagis præferuntur, cadavera sectantes a mensis ho-

stris jubemus exulare; minus bonum præ reliquis alimentum, eas quæ ad aquas vivunt præbere, jam HIPPOCRATES monuit; verno tempore, avium in universum esus minus laudatur, quippe quo plurima earum genera rem veneream exercent, migratoriæ autem, post longiora itinera, ad nos veniunt. Illæ etiam quas in cortibus alimus, cum largiore alimento nutriantur, illis quæ vaga Cerere vivunt, præstant. Aves annosæ sive ad jura recipiuntur, sive in ollis lutatis per plures horas vapore aquæ maceratæ, elixantur; aves exiguæ frixantur, reliquæ omnes solent assari.

α. GRANIS CEREALIBUS AUT BACCIS
VESCENTES.

ALAUDA, κόρυς ♂, *Alouette, Lerche*. Gaudet digitis quatuor, quorum unus posticus est, & cujus unguis ipsum digitum magnitudine superat, rostro subulato & naribus detectis. *Vulgaris L. Feldlerche* dorso nigricante, griseo, rufescente & albido vario, abdomine ex rufo albo, tænia supra oculos albo-rufescente distinguitur.

Inhabitat prata & agros cereales, inter solsticum vernale & hybernum ter ova, & singulis vicibus quatuor, deponit, primo vere & autumnogregatim solet volare, & tunc in cibum recipi, verius Calendas Novembris nostras terras relinquit, ad decimum annum usque vitam extendit.

Caro facile digeritur & bonum alimentum largitur.

ANSER, χῆν, *Oye, Gans*. Rostro crassitie, latitudinem æquante ab anate differt. *Domesticus BR. Anas Anser domesticus L.* corpore inferiore semper albo, superiore cinereo, albo, fusco ludente gaudet, rostrum & pedes in adultis rubent.

Herbis & granis vescitur, anseres, qui ad loca

paludosa degunt, majores & obefiores sunt illis qui in ficcis vivunt; a Martio ad Julium usque ova excludunt, mensẽm integrum in cubando transigunt, vere & autumnò deplumantur.

Anseris carnem digestu difficiliorem esse HIPPOCRATES & GALENUS annotarunt; hepar hodie multum a delicatioribus expetitur, ut illud voluminosum & pingue multum evadat, variis artificiis solent obtinere; esu omnino suavissimum, ventriculo minus amicum est, multum nutrit.

* *Axungia* vix aliquid proprii habere videtur.

* *Sylvestris*. BR. *Anas Anser ferus* L. *Oye Sauvage*, *Schneegans*, dorsum cinereo fulcum, pectus album, rostrum nigrum in medio croceum habet & pedes luteos aurantios.

Tenacioris carnis avis hyeme in artocreata recipitur.

* **CARDUELIS**, *χρυσοπίττης*, *Chardonneret*, *Distelfinck*. Digitos quatuor habet, quorum unus posticus, pedes ad calcaneum plumosos, rostrum conoideum in verticem gracilem, acutum, elongatum abiens. *Carduelis* BRISSON. *Fringilla Carduelis* L. tænia nigra utrinque, a rostro ad oculum, protensa, dorso ex fusco rufescente, pectore albo, rostro albo & pedibus fuscis distinguitur: *Ligurinus* BRISSON. *Fringilla spinus* L. *ἀναρθίς*, *Zifel*, *Zeisig*, dorsum ex viridi olivaceo flavescens, pectus citrinum, rostrum candidum, pedes nigros habet.

Bonum chylum largiri & facilis digestionis esse dicitur.

COLUMBA, *πικιστά*, *Pigeon*, *Taube*; digitos quatuor habet, quorum unus posticus, pedes ad calcaneum usque plumosos, rostrum conoideum, mandibulæ superioris apicem crassum & incurvum: *Domestica* L. parte dorsi inferiore alba, pedibus rubris, rostro fusco, materia farinacea tecto solet distingui;

plurimæ ejus varietates profant, aliquoties de anno bina ova ponit, per viginti dies incubat, tres septimanas educationi pullorum impendit, quinto ætatis mense puber. sexennis effæta, ad vigesimum ætatis annum pervenire dicitur; caro juniorum, *pigeon-naux* quæ nondum volare possunt, digestu facilis est, & bonum chylum largitur; adultiores elixatione ventriculo accomodantur, & bonum alimentum fiunt: Qui columbam dilaceratam capiti aut pectori phreneticorum, apoplecticorum, pleuriticorum &c. imponunt, præter vires a calore expectandas dum nihil sibi promittere possunt, caveant ne præter horrorem, quem cruento spectaculo ægroto incutiunt, putridas animalis partes, massæ humorum in putredinem abeuntium ingerant. Columbæ species sylvestres apud nos non in cibum recipiuntur.

COTURNIX, *κόττιξ*, *Caille*, *Wachtel*. *PERDIX*. BRISSON. digitis tribus anticis, uno postico, rostro conico incurvo, capite paleis destituito, pedibus nudis gaudet: *Coturnix*, *Tetrao Coturnix* L. tres in capite tænnias, dorsum nigrum, rufo & paucis gryseo variegatum, pectus rufum, nigricantibus maculis varium, rostrum cinereum, pedes carneos habet; ad Septembrem usque ova ponit, singulis vicibus ad quatuordecim usque, Octobri mense nos relinquit, Majo reditura.

Ob pinguedinem, qua abundant, digestu paulo difficiliore sunt, sed copiosum & bonum alimentum largiuntur, frequentissime cum inter nos edantur, nec unquam evidentem noxam inde surrexisse fuerit observatum, hinc morbi qui a GALENO, RIEDLIN, NEBEL inde orti recensentur, aliis omnino causis, quam optimis avibus sunt adscribendi.

* *A. ungia* Wurtemb. officinalis est.

GALLINA CORYLORUM Barb. *Attagen*, *ἀττάγας*, *Gelinotte*, *Häselhuhn*. *LAGOPUS* BRISSON. Cruribus ad calcaneum usque plumosis, tribus digitis anticis,

uno postico gaudet, rostro conico incurvo, capite paleis destituito, pedibus plumosis: *Bonasa*, *Tetrao Bonasa* L. dorsum cinereum, lineis minimis & punctis fuscis, rufis, nigricantibus varium, faciem maculis albis distinctam, pectus album inter quod fuscum translucet, rostrum nigrum, pedes gryseo-fuscos habet, appendiculis squamosis ornatos.

Ad decem ova usque ponit, in calidiore Europa non occurrit, altiora coryleta & pineta inhabitat.

Carnem teneram & albam habet, bonum alimentum largitur.

GALLUS, ἀλέκτωρ, *Cog*, *Hahn*. Rostrium conicum incurvum, tres digitos anticos, unicum posticum habet, caput paleis ornatum, pedes ad calcaneum usque plumosos: *Domesticus* BRISSON. *Phasianus Gallus* L. paleis binis longitudinalibus, sub guttore pendulis & crista membranacea in fronte distinguitur; varietates *Caudata* L. ex Persia, *Morio* L. ex Guinea & Senegal, *Puffilla* L. ex Bantam in Europam fuerunt allatæ; mares calcaribus distinguuntur & duabus rectricibus mediis longissimis, reflexis: femina ἀλέκτορις, *Poule*, *Henne*, æque ac mas quarto ætatis anno efforta evadit, *Poussins*, *Glucklein* ex ovis per tres septimanas incubatis prodeunt, ad aliquot septimanas cum pervenerunt, *Poulets* dicuntur, mares tertio ætatis mense castrantur & tunc *Caponum*, *Chapons*, *Capouen* nomine veniunt. GALLO PAVO BRISSON. *MELLEAGRIS* L. *Dindon*, *Cog d'Inde*, *Calecutischer Hahn*, *welscher Hahn* palea unica sub guttore pendente, ornamento frontis carneo gaudet. Malabar & Coromandel veram ejus patriam esse, asseveratur apud OSBECK. Inter nos coloribus ludit, harum avium greges quotannis ex Lotharingia ad nos adductos, omnes nigro colore gaudent, quem Americanis proprium esse, testatur Illustris LINNÆUS. Per integrum mensem ova incubant, bis de anno ad

quindecim usque ova excludunt. * *MELEAGRIS* BRISON. *NUMIDA* L. *Pentade*, *Perlhuhn*, palcis huius ad rictum oris pendentibus & cornu conico in fronte distinguitur. Africana avis, rarius in nostris cortibus ob horridos, quos edit, clamores educatur, ejus caro ad carnem gallo-pavonis accedit.

Galli, qui crebrius rem veneream exercuit, caro sicca, tenax, digestu difficilis est, elixatione emollitur. ejus gelatina sextam partem æquat, recipitur præcipue ad jura nutrientia. Gallinæ, quæ aliquoties ova excludit, caro etiam tenax est, hinc nonnulli eæ quæ nulla adhuc ova ediderunt & *Poulerdes* dicuntur, aileri solent. Galli æque ac gallinæ juniores & digestu faciles sunt, & egregium chylum largiuntur, HIPPOCRATI multum laudati, jus inde paratum, demulcendi & relaxandi ergo commendatur, nostrates illud puerperis exhibent, pertinacissimam alviobstructionem ejus ope felicissime curatam vidit OVELSUN. Jus ex pullis paratum, ad attenuandos humores & relaxanda solida egregie facit, hinc in morbis inflammatoris, acutis & ubi prima viæ spasmu agitantur, cum successu solet exhiberi. Capo & sapore & facili digestionem & nutriendi facultate præstat. Gallo-pavo Gallo domestico etiam validius nutrit.

Ventriculi membrana interior, roborandi ergo laudatur, nostrates illam infantibus pro firmando ventriculo exhibent, videtur hunc effectum ratione acidi, quod ejus vis lac cogens evincit, exferere.

Ovarium albumen quod $\frac{7}{8}$ fere phlegmatis, $\frac{1}{24}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{8}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{32}$ falis volatilii NEUMANN fudit, cum sero sit analogum, hinc nutritioni omnino inservit, egregium præterea medicamentum est demulcens, hinc ad morbos pectoris multum commendatur, cum mucii defectum suppleat, etiam ad vocem eloram reddendam multum confert; extus relaxando, lubricando, demulcendo, contra

ærem defendendo, in inflammationibus & ambustis, nec non ubi epidermis deficit, egregiam opem fert. Calore induratum, digestu difficillimum est. *Vitelus* multo oleo unguinoso turgens, unde NEUMANN destillatione $\frac{6}{11}$ fere aquæ, $\frac{1}{9}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{3}$ olei empyreumatici obtinuit, cum totus in aqua dissolvi possit, hinc multum saponaceus est, digestu facilis & multum alit, viribus medicatis cum oleis unguinosis convenit, aqua agitatus & edulcoratus ad pertinacissimas tusses, sub nomine *Lait de Poule* adhibetur. *Testæ*, destillatione $\frac{5}{9}$, spiritus urinosi, paucissimum olei empyreumatici, $\frac{1}{8}$ salis volatilis fundunt secundum NEUMANN. Præter vires absorbentes nullas alias habent. Cum itaque ova habeant substantiam nutritioni aptissimam, quæ sine dispendio primarum viarum sanguinem subire potest, hinc vel ægrotis cum successu, nutritionis ergo, exhibentur, consentiente HIPPOCRATE, sed simul elucescit quod in febribus exulare debeant.

* *Aqua Caponum* quam VAL. CORD. a Florentinis recepit, phthisicis laudatur, rectissime ZWOELFFER jura, aquis destillatis præfert. * *Axungia Gallinæ: Oleum Ovorum.* vid. *Injt. Chem.* * *Loch de Ovo Parisiensium* suave medicamentum demulcens & relaxans.

OTIS non Veterum, *otic*, *Outarde*, *Trappe*. Pedes tridactylos habet, crura inferiora denudata, rostrum conicum incurvum. *Tarda* L. maris os pennis gryseis barbatum est, dorsum nigricans, flavo & rufescente variegatum, pectus album, cui aliquid fulvi accedit, rostrum gryseo-fuscum, pedes cinerei.

Nonnisi rigidior hyeme nos accedit, caro dura, vix elixatione in vasis clausis emollienda, & tunc validum nutrimentum largitur.

* PASSER, $\epsilon\pi\alpha\sigma\epsilon\sigma$, *Moineau Franc*, *Sperling*, *Spatze*. Crura ad calcaneum usque plumosa habet,

tres digitos anticos, unum posticum, rostrum conicum attenuatum, apice crasso & brevi terminatum, mandibulam utramque rectam, integram, rostri basi capite multo minore: *Idomesticus* BRISSON. *Tringia domestica* L. tænia spadicea per occiput ad alterum oculum ducta, dorso superne nigro & rufo, inferne gryseo & rufo variegato, pectore cinereo-fusco, rostro nigricante, inferne ad basin flavicante distinguitur. Ter de anno quinque ova ponit, præter grana cerealia insecta quoque assumit.

Passeres juniores pingues sunt, sed raro in cibum recipiuntur, cum inde epilepsiam excitari posse, vulgus reputet, cui faventes etiam observationes quidam Medici litteris consignarunt, figmentum fallissimum omnino.

PERDIX, *περδίξ*, *Perdrix*, *Feldhuhn*. *Grysea* BRISSON. *Tetrao Perdix* L. dorsum ex cinereo, rufo & nigro transversim varium, pectus ex cinereo-cærulescens, nigrum, transversim striatum, maculis rufis ornatum habet, rostrum & pedes cinereo-cærulescunt. Mares calcar in pedibus gerunt.

Formicas quoque in cibum recipiunt, 16 ad 18 ova ponunt, hyeme gregatim incedunt, a Julio mense ad hyemem usque optimæ; in Europa temperata & septentrionali obtinent.

Caro digestu facilis & egregii alimenti est; annosæ in jura nutrientia recipiuntur.

* *Kubra* BRISSON. *Tetrao rufa* L. Dorso gryseo fusco, pectore dilute cinerescente, rostro & pedibus rubris, qui in maribus calcar habent, agnoscitur. In Europa calida maxime, apud nos rarius occurrit.

A quibusdam, priorem gratia superare, dicitur, id quod alii negant, decidant delicata lingua præditi.

* *Græca* BRISSON. *Bartavelle*, *Rebhuhn*; prioribus maior, dorso & pectore cinereis cum aliqua rufi mixtura, tænia nigra utrinque a naribus supra oculos per

collum ad pectus ducta, rostro rubro, pedibus pallide rubris, in maribus calcaratis. Italia: propria avis, in Alpibus Helveticis quoque occurrit, & inde ad nos mittitur; exquisiti omnino saporis est.

PHASIANUS, *φασιανός*, *Fasian*, *Fasan*. A Perdice cauda longa differt: *Phasianus* BRISSON. *Phasianus Colchicus* L. dorso fusco, castaneo-purpureo, maculis albis variegato, pectore castaneo, purpureo, nigricante, splendente agnoscitur; femina & magnitudine & pulchris coloribus mari cedit.

Sylvarum incola, nonnisi Martio & Aprili mensibus venerem exercet, ad triginta ova ponit, & per quinque & viginti dies incubat.

Exquisiti saporis avis, facile digeritur, & optimum alimentum largitur.

TURDUS. Crura ad calcaneum usque plumosa, tres digitos anticos, unum pollicum habet, rostrum sub rectum, maxillam superiorem convexam, apice deflexo & utrimque emarginato habet: *Major* BRISSON. *Viscivorus* L. *Grive*, *großer Grammetsvogel*, dorso gryseo-fusco, ventre ex albo flavicante, maculis nigris notato, rostro gryseo-fusco & pedibus fuscis distinguitur; vescitur baccis & insectis, bis de anno ad quatuor usque ova ponit, optimus versus hyemem.

Bonum alimentum largitur, digestu facilis.

* *Minor* BRISSON. *Musicus* L. *petite Grive*, *Drossel*, magnitudine & pectore rufescente, rectricibus, nullo albo marginatis a priori differt; nidificat in sepibus, insectis maximo vescitur, hinc minus quam reliqui salubris.

* *Iliacus* BR. & L. *Mauris*, *Weindrossel*, tænia utrimque a naribus ad occiput ducta, albo-flavicante, dorso gryseo-fusco, pectore maculis gryseo-fuscis variegato, rostro nigro, pedibus dilute gryseis agnoscitur. Gregatim autumno ad nos advolat, uvas maxime appetit, in sepibus nidificat.

Pilaris BRISSON & L. τριγὰς, *Litourne, Tourdelle, Krammetsvogel*. Dorsum superne fusco-rufescens, inferne cinereum, pectus rufescens imaculis nigris variegatum, rostrum flavicans, pedes nigros habet; autumnno nos adit, vere relinquit, baccis juniperi maxime vescitur, quas quoque ejus caro sapit, in Europa non nidificare dicitur.

* *Merula* BR. & L. κόττινος, *Merle, Ansel*, corpore toto in maribus nigro, in feminis fusco, rostro luteo & pedibus nigris distinguitur, vere ad nos venit, autumnno nostras regiones relinquit, bis de anno quinque ova ponit; qui hyeme apud nos manent, omnes mares sunt; caro minus quam antecedentium æstimatur.

VROGALLUS Barb. *Lagopus Vrogallus major* BR. *Tetrao Vrogallus* L. *Coq de Bruyere, Auerhahn*. Dorso tenuis transversis undulatis, alterne cinereis & nigricantibus instructo, pectore ex fusco-nigricante, maculis aliquot albis variegato, rostro cinereo albo, digitis fuscis, appendiculatis, utriusque squammosis gaudet.

Copiosus in pinetis, septentrionalibus præcipue, occurrit, gemmis abietis vescitur, quas etiam ejus caro sapit, per ætatem baccis & insectis vivit, tempore verno venere agitur, femina ultra tredecim ova excludit & ea per quatuor septimanas incubat. Caro ejus duriuscula, sicca, validum alimentum largitur.

* *Lagopus Vrogallus minor* BR. *Tetrao Tetrix* L. *Coq de Bruyere à queue fourchue, Birckhahn*. Dorso & pectore nigro violaceo, cauda biturca, rostro nigro, digitis fuscis, utrinque appendiculatis, dignoscitur.

Ad Europam calidam non descendit, montium altiorum betulaceas sylvas inhabitat, femina duodecim ova ponit, vario genere vegetabilium & insectis vescitur.

ρ. INSECTIS VIVUNT:

* **FICEDULÆ** Br. *Motacilla* L. Crura ad calcaneum usque plumosa, tres digitos anticos, unum posticum, qui in arcum flexus est, rostrum subulatum, nares nudas habent, plures species in cibum recipiuntur.

Digestionis facilis & boni alimenti esse reputantur.

* **HIRUNDO**, *χελιδών*, *Hirondelle*, *Schwalbe*. Cruribus ad calcaneum usque plumosis, tribus digitis anticis, uno postico, rostro minimo, basi compresso, apice adunco gaudet. *Minor seu Rustica* BRISSON. *Urbica* L. capite & dorso nigro-cærulescentibus, collo inferiore, pectore & ventre niveis, pedibus lanugine alba obsessis, rostro nigro, cauda bifurca distinguitur.

Martio mense nos adit, Augusto ulterius migrat, sub tectis nidificat, bis de anno & qualibet vice quatuor aut quinque ova excludit.

Rarius in cibum recipitur & inde minus bonum alimentum subministrari dicunt, a virtute antepileptica SERENO SAMMONICO laudari cœpit, quam autem æque ac illam, qua visus aciem acuere & morbis faucium mederi, Veteribus dicebatur, experientia non confirmavit; pro his scopis eos in cineres combustos solebant exhibere: nidum hirundinum ad anginam adhibere, jam ante GALENUM in more fuit, & hodie adhuc a quibusdam laudatur, si qui inde effectus sequitur, is debetur resolventi stercoris, quod continet, virtuti. Proprium lapidis genus quod in ventriculis & nidis hirundinum reperiri olim asseruerunt, *Chelidonium* dixerunt, & de eo miras vires prædicarunt, hodie evuluit, ipsi *Achates Chelidoniums minerales* WALLER. solent substituere, inertes omnino.

* *Aqua Hirundinum cum Castoreo* August. Ad spasmos hysteriarum commendatur. * *Aqua Hirun-*

dimin sine Castoreo August. præ aqua Sambuci vix aliquid proprii habet.

* PARUS, αἰγίσταλ.Ⓞ, *Mefenge*, *Meife*. Digitos tres anticos, unum posticum habet, crura ad calcaneum usque plumosa, rostrum subulatum, nares plumis tectas: *Fringillago* BR. *Major* L. *Charbonniere*, *Brandmeife* macula utrinque candida int̄ a oculos, dorso viridi, olivaceo, pectore flavescente, rostro nigro, pedibus plumbeis distinguitur.

Autumno in hortis & sylvis occurrit, novem ova excludit, nucibus, muscis, cadaveribus, vescitur, saporis minus boni est & difficilis digestionis.

PLUVIALIS Barb. digitis tribus, omnibus anticis, cruribus inferne nudis, rostro, recto brevi gaudet. *Aurea* BRISSON. *Charadrius Pluvialis* L. *Pluvier doré*, *Brachvogel*, extimo digito cum medio postice, ope membranæ, nexo, dorso nigricante, flavo variegato, pectore gryseo fusco, cum maculis flavis, rostro & pedibus nigricantibus agnoscitur; in campis & ad aquas degit.

Exquiliti saporis avis, digestu facilis, alimentum inde surgens facile dissipari asserit LEMERY.

* RALLUS Barb. tribus digitis anticis, uno postico instructus est, cruribus inferne deplumatis, rostro longo, recto, lateraliter compresso: *Aquaticus* BR. & L. *Rasle-d'eau*, *Rohrhuhnlein* dorso in medio nigricante, ad margines ex fusco rufescente, pectore cinereo, rostro ad originem rubro, reliquo nigro, pedibus fusco viridescentibus agnoscitur.

Julio mense ova ponit.

Exquiliti saporis est, difficiliter digeri, minus bonum alimentum præbere dicit. LEMERY.

* *Marquette* BR. *Porzana* L. *Weinkernel* dorsum medium nigrum, margine fusco olivaceo, maculis candidis vario, pectore cinereo, olivaceo, maculis

albis distincto, rostro & pedibus fuscis olivaceis gaudet; ad aquas cum priori occurrit.

* *Ortygometra* BR. *Crex* L. *Rasle de Genet*, *Roi des Cailles*, *Wachtelkönig* dorsum nigrum gryseo rufescente variegatum habet, pectus cinereum, cui aliquid rufi accedit, rostrum antecedentibus brevius, cum pedibus gryseum.

In pratis & ericetis occurrit, ad octodecim, per annum, ova excludit.

Prioribus & exquisitioris saporis est, & digestu facilior & magis probum alimentum subministrat.

SCOLOPAX, *σκολόπαξ*, *Beccasse*, *Schnepfe*. Pedes tres anteriores, unum posticum sinit, crura inferne denudata, rostrum gracile, longissimum, rectum, apice obtuso: *Rusticola* L. tænia nigra utrinque ab ore ad oculum descendente, dorso castaneo, & nigro variegato, pectore gryseo rufescente, nigricante, transversim striato, rostro ex gryseo ad carneum tendente, inferne nigro, pedibus gryseo-fuscis distinguitur.

Occurrit ad loca paludosa, autumnio optimus.

Exquisiti saporis, avis, sed monente LEMERY, digestu minus facilis.

Gallinago BR. & L. *Beccassine*, *Wasserschneepfe*, prior minor, dorso nigricante & fulvo diluto, utrinque binis tæniis notato, pectore albo, rostro fusco in extremitate nigro, pedibus fusco virescentibus gaudet.

Ad rivos & paludes degit, prior sapidior & digestu facilior.

STURNUS, *Στῆρ*, *Etourneau*, *Staar*, tres digiti anteriori, unus posticus, pedes ad calcaneum usque plumoli, rostrum integerrimum, rectum, convexum, apice obtuso, latiusculo: *Vulgaris* BR. & L. dorso & pectore nigris, albo maculatis, rostro flavescente, pedibus luteis distinguitur.

Habitat ad paludes & stagna.

Multis in deliciis est, sed antequam in cibum re-

cipiatur, multa aqua abluendus est, ut amarities ejus carni propria inde auferatur.

* *TRINGA* Barb. tres digitos anticos habet, unum posticum, crura inferne nuda, rostrum gracile, longum, apice obtuso & levi. *Glareola* L. *Cul blanc*, *Stengall*, digito medio utrimque membranula aucto, dorso fusco & candido maculato, tæniis utrinque duabus a rostro supra oculos ductis, pectore albo, rostro & pedibus virescentibus distinguitur.

Habitat ad stagna, annumeratur avibus saporis exquisiti & digestu facilibus.

* *Guinetta* BRISSON. *Hypoleucos*, *Guignet*, *e*, *Pfisterlein*, digito medio membranula aucto, dorso gryseo-fusco undulato, pectore albo, fusco variegato, rostro & pedibus fuscis distinguitur: ab Aprili ad Novembrim inter nos occurrit; priori etiam præfertur.

* *Totanus ruber* BRISSON, *Gambetta* L. *Chevalier rouge*, *Rothbeinel*, digitum medium utrinque appendiculatum, dorsum ex fusco & gryseo variegatum, pectus album, gryseo-fusco variegatum, rostrum fuscum, pedes rubros habet.

A vere ad autumnum usque apud nos obtinet, carnem habet exquisitam, autumnno optimam.

VANELLUS Barb. $\alpha\zeta$, digitis tribus anticis, uno postico, crurum parte inferiore denudata, rostro recto, ad apicem crassiore, unguiculis brevissimis instruitur.

Tringa Vanellus L. *Vanneau*, *Kibitz*, *Fifitz*, cristam nigram habet, dorsum viride aureum, pectus album, rostrum nigrum, pedes ex fusco rufescentes.

Degit ad aquas, autumnno & hyeme optima, quatuor ad quinque ova excludit, digestu facilis, minus bonum alimentum largitur. LEMERY.

Gryseus Br. *Squatarola* L. $\pi\alpha\rho\delta\alpha\lambda\theta$, *Koppel*, dorsum ex albo & fusco-variegatum sinit, pectus album, fusco nigricante distinctum, rostrum cum pedibus nigrum. Gregatim volat, ejus caro priori quoque præfertur.

2. ICTHYOPHAGI.

ANAS, *nisca*, *Canard*, *Ente*. Tres digitos membrana nexos, posticum solutum habet, crura extra abdomen posita, rostrum, cujus latitudo crassitiem superat, denticulatum, superne convexum, in apicem unguiculatum, obtusum terminatum. *Domestica* BR. *Boscus* L. Rostro recto, ex viridi flavescente, capite nec cristato, nec papilloso, collo torquato, cauda parva, pedibus aurantiis, pectore castaneo, dorso cinereo variegato distinguitur: mas *Canard*, *Entrich*, *Erpel*, *Entvogel*, rectricibus quatuor intermediis sursum erectis, torque, capite, gutture, collo viridi aureo splendentibus &c. a femella *Came*, *Ente* differt; hæc ad quatuordecim usque ova excludit, & per quatuor septimanas incubat. Octobri mense & per omnem hyemem gregatim volat, & mensis apponitur, eadem avis etiam in cortibus coli solet.

Anatis feræ caro suavior & digestu facilior est, quam caro domesticæ, quæ omnes sordes devorat & corpus minus movet.

* *Axiungia* nihil proprii habet.

Querquedula BRISSEAU & L. *Sarcelle*, *Kernel*. Priori magnitudine multum cedit, tæniis candidis ad oculos, dorso fusco, pectore rufescente, fusco, undulato, rostro nigro, pedibus ex fusco plumbeis gaudet.

Querquedula minor BR. *Crecca* L. *petite Sarcelle*, *Dräsel*. Antecedente minor, tæniam a bo-rufescentem per omnem faciem habet, aliam quoque exiguam sub utroque oculo, dorsum striis albidis & nigricantibus undulatum, pectus rufescens, nigro variegatum, rostrum nigrum, pedes gryseos.

Utraque querquedula exquisitioris saporis & digestu facilior quam boschas reputatur.

* ARDEA, *igwdrics*, *Heron*, *Reiger*. Digitis nudis, tribus anticis, uno postico ad extimum anteriorem

Inclinato, rostro longo, recto, acuto, superne sulco longitudinali gaudet: *Cinerea* L. Caput habet cinereo nigrum, dorsum gryseum, tæniam, quæ inferius corpus percurrit, nigram, rostrum ex flavo viridescens, pedes virescentes.

Botaurus BR. *Stellaris* L. ἀστρίας, *Butor*, *Rohrdammel*, priori minor, tænia fusca utrinque a maxilla inferiori ad collum ducta, dorso & pectore fulvo & nigro variegato, rostro fusco & pedibus viridi flavicantibus distinguitur.

Caro pisces sapit, chylus inde minus bonus surgit.

COLYMBUS Barb. Digito quatuor habet, quorum tres anteriores membranis lobatis connexi sunt, crura ad podicem posita & intra abdomen abscondita, rostrum rectum, acutum. • *Auritus* BR. & L. *la Grebe à Oreilles*, *Tauchentein*. Dorsum ipsi ex fusco nigricat, pectus, venter & crura albescent, latera candida, aurantio variegata, rostrum nigrum, pedes exterius obscure viridescentes, interius rubescentes, ad utrumque oculum fasciculus plumarum aurantiarum obtinet.

Pisciculos sapit, minus bonum chylum largitur.

FULICA, φαλαγίς, *Foulque* Pfaff. Tres digito anticos, unum posticum, totos membrana lobata obfesos, rostrum conicum, lateraliter compressum, crurum partem inferiorem nudam, frontem deplumatam, callosam habet. *Atra* L. fronte coccinea, dorso & pectore gryseis, rostro flavo-olivaceo & pedibus fusco-olivaceis distinguitur.

Boni saporis est, nec illaudabilem chylum subministrat.

GALLINULA Barb. Crura inferne deplumata habet, æque ac sinciput, tres digito anticos, unum posticum, per totam longitudinem membranis fissis & simplicibus auctos. *Gallinula minor* BRISS. *Fulica fusca* L. *Poule d'eau*, *Wasserhühnelein*. Caput, collum, dorsum, fusco-olivacea sunt, pectus & venter cine-

reum colorem habent, sinciput crassissima membrana flavo-olivacea obducitur, rostrum & pedes viridi-olivaceum colorem habent.

Exquisiti saporis, nec digestu difficilis est.

* STERNA Barb. digitos tres anticos membrana nexos, posticum solutum habet, pedes extra abdomen positos, parvos, rostrum rectum, lateraliter planum, mandibulam utramque æqualem: *Major* BR. *Hirundo* L. *grande Hirondelle de Mer*, *Spyrer*: capite toto nigro, dorso cinereo, pectore niveo, rostro & pedibus rubris distinguitur.

Ab Aprili ad autumnum usque inter nos occurrit, in Rheni insulis nidificat.

Ejus caro minus tenera est, & pisciculos sapit.

Minor BR. *Nigra* L. *Fischerlein* sincipite albo, reliquo capite nigro instructus, pectore niveo, rostro & pedibus rubris.

Mense Majo optima, priori præfertur.

Nigra BR. *Fisipes* L. *l'Epouvantail*, *Brandvogel*. Caput nigrum, dorsum cinereum, pectus ex cinereo nigrum, rostrum nigrum, pedes obscure rubros sistit.

Cum insectis potius quam piscibus vescatur, hinc reliquis pro cibo præfertur.

III. PISCES.

Teneram ob carnem, qua gaudent, digestu faciles sunt, sed cum eorum fabrica ab humana insigniter distet, hinc alimentum leve largiuntur, docente HIPPOCRATE, quod facile dissipatur, nec hominibus multum virium subministrat, eadem caro cum facile in putredinem ruat, hinc non auderem illis accedere, qui febricitantibus aut a graviore morbo reconvallescentibus pisces commendant. Marinos, ut sapore, ita quoque salubritate anteire, vulgo asserere solent, ad nos cum rarissime nisi saliti adveniant, carnes salitas autem minus salubres esse, monitum fuerit,

(§. 17.) hinc tale encomium inter nos non merentur; illi qui limum fluviorum aut stagnorum inhabitant, multo inferiores sunt, HIPPOCRATE jam observante, illis qui in fluviis aut torrentibus crebro motu agitantur. Sed etiam idem piscium genus, pro vario quo vescitur alimento, observatur differre, hinc minus laudantur pisces quos in fluviis, ad majores urbes, multo sordium genere inquinatis, capiunt, notante GALENO: pinguedo pisces commendat gustui, digestu difficiliore reddit; multi tempore verno minus commendandi, cum per hyemem & vernerem fuerint exhausti: ætas non tantam in piscibus differentiam facit, quam in quadrupedibus & avibus.

α. FLUVIATILES.

* ACIPENSER *Elops*, ἀκκρτίσιον, γαλαξίας, *Esturgeon*, *Stær*. Branchias apertas habet, corpus longum, versus caudam attenuatum, os in acumen eductum, edentulum, pronum. *Sturio* L. ore obtuso, quatuor cirrhis instructo, cute tuberculis rigidis aspera, non maculata distinguitur.

Piscis marinus, a Majo ad Septembrim usque in Rheno capitur, olim apud nos rarissimus, nunc frequentior, ad novem pedes longitudine, ad trecentas libras pondere accedit, quod omne volumen in fluviis acquirit, cum in mari vix cubitum excedat; femellæ maribus majores sunt, caro marium præfertur, bovinæ pingui similis, lactes maximi fiunt, ejus ova contrita & sale condita, sub nomine *Caviar* per Russiam, Italiam & Turciam in cibum recipiuntur.

Digestu difficilior ob copiosam, qua scatet, pinguedinem; validum alimentum dat, exsiccatus aut sale conditus multum gratiæ perdit, ventriculum magis gravat.

ALOSA, *Alosa*, *Mayfish*. Ad HARENGOS a ΚΛΕΡ

NIO refertur, qui branchias apertas, pinnam unicam brevem ad medium dorsi, corpus cultellatum spissum, caput imberbe habent: *Clupea Alosa* L. ventre ita compresso, ut carina ejus in aciem producat, dorso ex albo flavescente, lateribus nigro maculatis distinguitur.

Ex Oceano, Aprili mense nos adit, quo etiam ad cibum optimus est, sub finem Maji semen emittit, Junio nostras aquas relinquit, minus piguis apud nos est, quam ad mare captus, digestu facilis, mediocris alimenti.

BARBO Barb. *Barbeau, Barbe, Barbele. MISTUS* KLEIN. branchiis apertis, pinnæ una solitaria brevi, ad medium dorsi, corpore cultellato, ore barbato gaudet: *Cyprinus Barbus* L. maxillam superiorem longiorem, caudam bifurcam, dorsum cultellatum, dilute olivaceum, punctis nigricantibus distinctum habet.

Illi qui in Ello capiuntur Rhenanis præferuntur, Junio sperma dimittunt, optimi Augusto, non exquisitissimis piscibus annumerantur, digestu faciles, ova nauseosa & emetica esse dicuntur.

BRAMA Barb. *Breme, Bresem.* Branchias habet apertas, unicam pinnam dorsalem & illam brevem, ad medium dorsi, corpus præterea latum & spissum; *Cyprinus Brama* L. dorso ex cœruleo nigricante, ventre plumbeo & pinnis ex cœruleo nigricantibus distinguitur; in fluviis & aquis stagnantibus occurrit; Febuario optimus esse reputatur, Majo sperma emittit; ejus varietas occurrit minor, magis nigricans & pinguior *Wasserbresem*, hæc elixata, illa frixa, mensis imponitur. Difficulus digeri, SEBITZ annotavit.

Cyprinus Ballerus L. *Bordelure, Blicck;* corpus ex plumbeo argenteum habet, pinnae fuscas, caudam ex rubro liventem. Vilioribus piscibus adscribitur. *Cyprinus Rutilus* L. *Rottel* pinnis omnibus, præter pectorales, cum cauda rubris, dorso fusco cœrule-

fcence, ventre argenteo, iride rubra agnoscitur: Aprili semen emittit, Febuario & Martio optimus, in fluviis & stagnis occurrit; ad pisces meliores refertur.

CAPITO, *Schnotfisch*. Ad *LEUCISCOS* KL. pertinet, qui branchiis apertis, pinna brevi ad medium dorfi, corpore castigato, ore imberbi, dorfo ventreque æqualiter arcuatis gaudent. *Cyprinus Döbula* L. pinnam dorsalem glaucam, squammas in dorfo fulvas, ad latera argenteas habet. Febuario semen emittit, ad pedis longitudinem & libræ pondus interdum excrescit; digestu facilis, mediocris saporis.

* *Cyprinus Jeses* L. *Kopp*, dorsum carinatum habet, latera pressa, pinnas rubescentes.

LEUCISCUS Barb.: *Cyprinus Leuciscus* L. *Vandoise*, *Laucke*. Ventrem argenteum, pinnas albas sinit & ventrem linea recta divisum. Junio semen emittit, optimus Aprili & Majo, boni saporis est & digestu facilis; ejus squammæ adhibentur ad margarithas artificiales.

LUCIUS, *Brochet*, *Hecht*. Branchiis apertis instructus est, pinna dorsali unica, parva, ano proxima. *Esox Lucius* L. mandibula inferiore longiore, dentata, dorfo fusco, ventre albo, & pinnis maculatis distinguitur. Lucii annuculi *Brochetons*, *Heuerling*, solent appellari.

Primus **AUSONIUS** Lucii meminit, fuit is in propriam gentem, & anates feras jam in ejus primis viis fuisse repertas, sunt qui asserunt, Lucii vel viginti libras pondere excedentes in fluviis nostris occurrunt; Martio & Aprili semen emittit, optimus a Junio ad Decembrim.

Digestu paulo difficilior esse reputatur, sapore exquisitus, bonum alimentum largitur; hepar ejus a delicatioribus multum laudatur; ova nauseosa & cathartica esse, sunt qui asseverant.

* *Mandibule* inferiores, antice sursum flexæ dentibus prioribus parvis, posterioribus majoribus instructæ in officinas recipiuntur, $\frac{1}{50}$ circiter Extracti spirituosî, $\frac{1}{3}$ fere aquosi, $\frac{1}{3}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{8}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{2}$ fere salis volatilis edunt. NEUMANN. Præter vires absorbentes vix alias possident.

* *Fel* abstergendi ergo ad ulcera cornæ & meatus a. litorii adhibetur.

NASUS Barb. *Cyprinus Nasus* L. rostro oblongo, pinnis flavicantibus, fusco & rubro variegatis, ore edentulo agnoscitur.

Illi qui in Ello capiuntur, Rhenanis meliores reputantur, Aprili semen emittunt, optimi Junio esse censentur, ad trium librarum pondus interdum accedunt, mediocribus cibus adscribuntur, digestu, teste SEBITZ., difficiles.

PERCA, *πέρκα*, *Bersing*, *Kaulbarsch*, *Perche*. Branchias apertas, pinnam dorsalem unicam, longam, interruptam habet. *Perca fluviatilis* L. pinnis duabus ventralibus cum cauda rubris, corpore nigris maculis consperso, agnoscitur.

Ad quatuor librarum pondus ascendit, Martio & Aprili semen emittit, piscium prædator, in aquis non multum agitatatis habitat. Julio optimus, ob carnem duriusculam minus bene digeri reputatur.

* *Lapides Percarum* sunt exigui, elliptici, albi, semipellucidi, superne duplici linea longitudinali distincti, inferne albi, duri, insipidi, cum acidis effervescent, hini in singulis piscibus, ad ossis occipitalis inferiorem partem, vertebris vicinam, hærent. NEUMANN inde Extracti aquosi, $\frac{1}{4}$ fere, $\frac{1}{3}$ liquoris empyreumatici obtinuit.

Præter absorbentes nullas vires habent.

* PERCIS KL. penna dorsali sinuata ab antecedente distinguitur: *Perca Cernua* L. *Kutt*, caput compressum habet, & pinnæ dorsalis radios duos minores,

Majo & Junio semen emittit, Aprili optimus, priori æquiparatur.

SALMO, *Salmon*, *Salin Trutta* Kl. branchiis apertis, pinnis dorsalibus duabus, quarum una cutanea est. agnoscitur. *Salmo Salar* L. corpore argenteo, maculis distincto gaudet, & rostro acuto. Piscis marinus, qui inde in fluvios ascendit, plurimus in Rheno.

A Februario mense ad Augustum nostratibus *Lachs* dicitur, a Martio ad Junium usque pro cibo optimus esse reputatur, ad sexaginta librarum pondus interdum excrevit; Novembri semen emittit, Majo mense ejus ova inter lapides excluduntur: juniores *Salmling*, *Salmonceaux* a Septembri ad Majum usque capiuntur, Majo optimi, eo elapso ad Oceanum descendunt, nec ad nos redeunt usque dum ad quatuor circiter librarum pondus excreverint, in torrentibus exciisi, in illis ad secundum usque ætatis annum hospitantur, Rhenanis majores, flavescentes, rubris punctulis notati; cum Rhenani albi sint, nigris maculis distincti.

Caro Salmonis rubet, & coctione ejus rubedo intenditur, caput reliquis partibus solent præferre, ob pinguedinem, qua abundat, digestu difficilior est, cum primæ viæ validæ sunt, bonum alimentum largitur; Salmerones & facile digeruntur, & probe alunt.

THYMAILLUS Barb. *Salm*, *Ombre*, *Asche*. *Salmo Thymallus* L. ventre plano, ore edentulo, dorso in acumen contracto agnoscitur.

Martio semen emittit, Junio ad cibum optimus, illi qui in torrentibus occurrunt minores & sapidiore sunt fluvialibus, digestu faciles sunt & boni alimenti.

* *Axungia* abstergendi scopo & ad oculos & ad aures adhibetur.

TRUTTA, *Truitte*, *Forelle*. Ejus duæ maxime species nostrates in cibum recipiunt: *Salmonem* nimirum *Furionem* L. qui os dentatum, ventrem album, maculis conspersum habet, hæ maculæ si rubræ fuerint *Lachs-Forelle*, *Truitte Salmonée* dicitur; in torrentibus occurrit, Novembri mense semen emittit, optimus Junio & Julio habetur, nostri piscatores hunc piscem culturæ ope ad sex librarum pondus ascendere faciunt, omni respectu egregius piscis, & * *Salmonem Truttam* S. *Weisforell* qui cauda æquali, corpore albo, maculis nigris & rubris distincto agnoscitur, raro inter nos occurrit, ex Rheno piscatur, *Furioni* quoque antepositur.

Æ. LIMO INHABITANTES.

• ANGUILLA, ἄχλωρ, *Anguille*, *Aal*. Ad *CONGROS* a *KLEINIO* refertur, qui branchias occultas habent, pinnati sunt & spiraculo unico gaudent: *Murana Anguilla* L. dorso fusco, ventre ex flavo albo, tubulis brevissimis in mandibula superiore, distinguitur.

Semper sub aqua in limo hæret, pisciculis, cancris & insectis vescitur, ad trium pedum longitudinem ascendit, in vivariis culta vel decem libras pondere excessisse est observata, Majo mense semen emittit, piscis viviparus.

Exquisitissimi saporis est, sed digestu difficilis & humores viscidos gignit, hinc mentis imponendus si ve aromatibus si ve linapi conditur.

* *Hepate anguille* nyctalopiam curatum fuisse, quis credet *PAULLINI* observationi? & mulier, quam exuviis intus assumptis ischuria liberatam, refert *CRUGER*, aliis medicamentis potius suam debuit salutem.

* *Axiungia* abstergendi scopo commendatur.

* *CENTRISCUS* Barb. *Stichling*. Branchias apertas & corpus aculeatum habet: *Gasterosteus ac-*

leatus L. aculeis tribus in dorso; duobus in ventre uno ad anum distinguitur.

Aquas stagnantes inhabitat; Aprili semen emittit, vilioribus piscibus a nostratibus annumeratur.

COBITIS, *Goujon*, *Grundling*, *Grundel*. *Εγκλη-
λιτος* a KLEINIO adscribitur, *Cobitis Barbatula* L. cirrhos sex, maculas fuscas, corpus flavescens, pin-
nam dorsalem brevem habet; in fundo fluviorum
occurrit, Martio mense optimus habetur, Aprili
semen emittit, exquisitioribus piscibus annumeratur,
digestu difficilior est: * *Cobitis tania* L. *Peree*,
Steinbeisser cirrhos sex, pinna dorsali brevi, maculis
rotundis, nigricantibus, lineas longas efformantibus
agnoscitur & aculeo utrimque retro oculos distin-
guitur.

Sub finem Junii sperma emittit, optimus Aprili, aquas stagnantes inhabitat, carne tenaciore gaudet, inter viliores pisces numeratur.

CYPRINUS, *καρπίνος*, *Carpe*, *Carpfe*. Branchias apertas, pinnam dorsalem unicam longam, æqualem & os edentulum nobis sistit: *Cyprinus Carpio* L. ore quatuor cirrhos instructo, dorso fusco, squammis majoribus distinguitur.

In fluviis & lacubus copiosus, multi etiam ex Lotharingiæ lacubus nobis advehuntur, qui autem æque ac illi qui in piscinis coluntur, illis quos ex fluviis piscantur, gratia multum cedunt, quam vero, si fluviis per aliquot menses immittuntur, assequuntur; Aprili optimi, Majo & Junio sperma ejaculant, ad quadraginta libras interdum ascendunt, ultra centum annos vitam extendunt.

Digestu non adeo difficiles sunt, paroxysmos podagricorum inde excitari dicitur in *Suite de la Matière Medicale* de GEOFFROI.

* *Lapides Carpinum* sunt cartilagines inter palatum & primam vertebra sitæ, cornu consistentiam

& colorem habent, facies eorum altera linea longitudinali divisa est, & duabus facieculis gaudet, cum acidis non effervescent, $\frac{3}{4}$ gelatinæ vehunt. **CARTHEUSER.** $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{8}$ aquosi, $\frac{1}{4}$ spiritus ac $\frac{1}{3}$ olei empyreumatici, $\frac{1}{4}$ salis volatilis fere. **NEUMANN.** Quas ipsis adscribunt vires antepilepticæ & diureticæ, experientia non confirmat.

GOBIO. *Loche, Kresse. Cyprinus Gobio L.* a reliquis **ENCHELTOPIS** KL. cirrhis duobus, ventre albo, pinna dorsali brevi, dorso nigris maculis consperso distat.

Ad fundum fluviorum occurrit, Aprili & Majo optimus, Junio semen emittit, primus **AUSONIUS** ejus mentionem fecit; annumeratur piscibus mediocribus, frigus maxime comedi solet,

* **LAMPETRA**, γαλεξία, *Lamproie, Lampret, Neunauge.* **PETROMYZON** KL. branchias occultas, pinnas laterales & ventrales nullas, spiracula septem, habet: *Petromyzon fluviatilis L.* ore nudo, unico ordine dentium minorum, præter inferiores majores, duabus pinnis cutaneis dorsalibus, una ad caudam gaudet. Martio mense nos adit & tunc optimus est, Aprili semen emittit, carne gaudet tenaci & quæ limum sapit, digestu difficilis est & minus boni alimenti; qui conditi ad nos adducuntur adhuc minus salubres sunt. * Varietas corpore minore & lineis transversalibus nigris distincta, *Brüke* Februario & Martio mense nos copiose adit, Aprili semen emittit, priore digestu facilius esse reputatur. * *Petromyzon branchialis L.* *Neunhacken* ore edentulo, appendicibus in margine oris agnoscitur, Martio & Aprili semen dimittit, a Januario ad Martium optimus; vilis valde piscis.

MUSTELA FLUVIATILIS, *Lotte, Ruffolck.* **ENCHELTOPIS** a **KLEINIO** annumeratur, qui branchias apertas habent & corpus anguillæ-forme. *Gadus*

Iota L. pinnam dorsalem longam habet, mentum barbatum & caudam dabellatam.

Junio & Julio mense optimi habentur, a nostris piscatoribus culti, ad sex librarum pondus usque ascendunt, saporis exquisiti sunt, alimentum bonum largiuntur, digestu non multum difficiles.

TINCA Barb. *Teinte, Tanche, Schley.* BRAMA a KLEINIO adscribitur. *Cyprinus Tinea* L. cauda atra, integra, pinnis circinatis nigris, corpore ex atro viridi & flavicante distinguitur.

Occurrit in aquis stagnantibus & turbidis, Major optimus esse censetur, Junio semen emittit, ad quinque librarum pondus non raro ascendit. Digestu difficilis & minus boni alimenti est.

7. MARINI.

ASELLUS, , *Callarias* KL. branchiis apertis & tribus pinnis dorsalibus gaudet; *Gadus Morhua* L. ore cirrhato, cauda æquali, corpore fordide olivaceo, maculis flavis notato, agnoscitur. Recens *Cabelian*, exsiccatu *Merluche, Stockfisch*, salitu exsiccatu *Morue* dicitur.

Occurrit in Oceano septentrionali, maxime ad Terram novam, nec non in mari Baltico, interdum etiam ad Galliam septentrionalem, piscibus & cancris vescitur. Piscatura ejus quæ anno 1500 cœpit, a Martio ad Octobrim usque instituitur.

Piscis recens exquisitissimi saporis est, inter nos non nisi exsiccatu prostat, digestu difficilis & omnem gratiam a condimentis accipit.

Gadus Ægelfinus L. *Callarias* PLIN. *Merlan, Labberdan, Bolchen* ore cirrato, cauda divisa, corpore albicante distinguitur: copiose in mari Baltico & ad littora Galliæ septentrionalis occurrit, vescitur ut antecædens animalibus; recens reputatur saluberri-

mus, ad nos sale conditus adducitur, hinc digestu facilior est, sapidior & magis salubris.

ENCRASICOLUS Barb. Ἐγκρασικολός, *Anchois*. *Clupea Encrasicolus* L. Maxilla superiore longiore & squammis exiguis, facile decidentibus distinguitur. Hi pisces ex mari Mediterraneo ad nos adducuntur, muria conditi, condimenti loco apud nos aliis cibus, in modum gari Veterum adjiciuntur; appetitus inde excitatur, & viscidum ciborum corrigitur.

HARENGUS Barb. *Clupea* PLIN.? *Harang*, *Hering*. *Clupea Harengus* L. corpore toto argenteo, cum interlucente cœruleo, distinguitur.

Insignes turmæ mare Germanicum ex ulteriore Septentrione, lacubus Kamtschakæ maxime, adeunt, eorum piscatura, cujus initia ad annum 1565 referuntur, a festo Johannis Baptistæ ad Decembrem usque instituitur; varix ejus varietates a mercatoribus Belgis recensentur: *Virgineos* illos appellant in quibus genitura nondum potest distingui, reliquis pinguiores, *plenos* dicunt, qui eandem integerrimam habent, *clausos* denique, qui venerem exercuerunt, hi viliores esse reputantur; illi qui ad Magnam Britanniam capiuntur, reliquis præferri solent. Adducuntur ad nos haleces sive sale conditi sive infumati; rationem illos condiendi BEUKELSEN circa initium Seculi XV. reperisse dicitur, illi, præ reliquis, sal marinus & quidem Hispanicus & Lusitanicus conducit, infumati *Büking*, *Pickling* parantur dum muria macerati, capitibus ex veribus suspenduntur, & sub eis per quatuor & viginti horas ligna, quæ multum fumum emittunt, comburuntur.

Haleces recentes & digestu facillimi esse & exquisiti saporis dicuntur, saliti digestu difficiles sunt & alimentum subministrant & tenæ & ad gignendam acrimoniam pronum, deteriores etiam sunt fumo indurati (§. 17.) *

SARDINA, *σαρχίας*, *Sardine*, *Sardelle*. Encrasicoli varietas, minus longa & lata, sex maculas nigras ad latera habet; cum encrasicolo piscatur, salita nobis adducitur & eodem modo ac ille in cibum recipitur.

IV. AMPHIBIA.

Ad naturam piscium propius accedunt, carnem habent digestu minus facilem, & unde minus laudabile alimentum surgit, cum hæc animalia ut plurimum ad loca paludosa degant, nec corpus multum moveant.

RANA, *βάρραχ*, *Grenouille*, *Frosch*: corpore quadrupede, cauda & alis carente, gaudet: *Esculenta*. L. Capite producto & antice acuminato, dorso viridescente, maculis nigris consperso, tæniis tribus flavis longitudinalibus distincto, agnoscitur: ad aquas & paludes copiosa occurrit, ultra sedecim annos vitam producit, juniores sub finem Martii, annotiores ad finem Aprilis ex limo, quo se per hyemem recipiunt, prodeunt; æstate & autumnno optima pro cibo est; insectis & junioribus aviculis vescitur, tertio demum ætatis anno puber evadit: cum hæc rana ferius ex limo prodeat, hinc evidens est, quod femora, quæ primo vere comedere solent, sive a *bisonibus* sive a *rana temporaria* desumantur.

Digestu difficilem esse & humores viscosos gignere, observatur; scopo medicato jura ex femoribus cocta, demulcendi & relaxandi ergo, cum successu allumuntur; hinc, præeunte HIPPOCRATE, hæcticis & phtisicis laudantur, nec non illis, qui affectibus cutaneis laborant; hoc scopo sex ad octo paria femorum, cum carne vitulina & vegetabilibus indicationi infervientibus, cum tribus libris aquæ ad remanentiam libræ unius decoquuntur.

* *Sperma Ranarum* substantia alba, viscida, albumen ovorum referens, germina novorum animalium, sub forma corpusculorum rotundorum & nigrorum gerens, recipitur, tempore verno aquis innatans, a *Rana Bufone* L. sive a *Rana temporaria* L. emissâ. A PARACELSO in usus medicatos receptum, extus modo adhibetur, demulcendi & refrigerandi scopo laudatur.

* *Oleum Ranarum* coctum, quod Arabibus in usu fuit, eviluit, ejus in locum hodie adhibemus *Emplastrum de Ranis* VIGONIS, cujus descriptiones in Dispensatoria receptæ variant, nullæ non reprehendendæ; resolvendi ergo adhibetur, quam virtutem, id cui Mercurium addunt, eminentem possidet, & cum successu ad glandulas induratas adhibetur, si ejus uncia drachmam Hydrargyri suscepit, cum simplo Mercurii dicitur præparatum esse. *Emplastrum de spermate Ranarum* ZWOELFFER, correctum hodie prostat, ad inflammationes dissipandas, levia vulnere & ulcera curanda conducit; gangrænam unquam inde fuisse curatam multum dubito, egregias ejus vires ad dissipandum lac in mammis stagnans expertus est FISCHER.

* *Oleum de spermate Ranarum* Wurtemb. vix præ simplici oleo olivarum, aliquid proprii videtur habere: * *Aqua spermatis Ranarum*, quam PARACELsus sub nomine *Sperniolæ* descripsit, plane iners est: * *Sperniola* CROLLII, absurdum medicamentum, pessime ad sistendas hæmorrhagias commendatur.

Bufo L. *Rubeta*, *øðvø*, *Crapaud*, *Krott*, *Kröte*. Pedibus posticis minoribus & duplici tuberum genere retro oculos, quorum posticum foraminibus pertusum est, distinguitur.

Vitam ultra quindecim annos extendit, tempore verno venerem exercet, Junio mense ejus pulli apparent.

Bufonem venenatum esse, post NICANDRUM omnium temporum scholæ Medicæ asseruerunt, non pauci id idem lepidis fabulis confirmare allaborarunt; postquam Medici curatius observationes instituere, & res naturales propriis, non alienis, oculis considerare, nec cuilibet historiæ fidem adhibere, sed ipsi in veritatem eorum, quæ facta fuisse dicebantur inquirere, cœperunt, numerus observationum de effectibus venenatis animalis vulgatissimi, multum est imminutus: BORELLUS, CLAUDE, VALISNERIUS bufones sine noxa comestos viderunt, id ipsum testantur innumera exempla eorum, qui ipsorum crura, loco crurum Ranæ esculentæ, primo vere, assument; BLAU vidit liquorem e Bufonibus lacessitis in oculos jaculatum, non nisi pruritus excitasse, urina eorum manibus æque ac vultu excepta SAUVAGES nulla noxa affectit, ROESEL se creberrime pulmones bufonum impune inflasse testatur. Minus recte itaque effectus venenati a bufonibus metuuntur, licet omnino concedendum sit, animal quod vulgo horre solent, apud homines seniles præternaturales affectus producere posse.

* *Bufones exsiccati* a MARCELLO primum laudati, si unquam hæmorrhagiam narium stiterunt, illud horori inde excitato adscribendum.

* *Cineres Bufonum*. Illorum, sub forma amuleti adhibitorum, laudes apud prudentiores recte ridentur, si vera est SOLENANDRI de hydrope, eorum usu interno curato observatio, id ipsum a virtute cineribus communi erit deducendum.

* TESTUDO, χελών, *Tortue*, *Schildkrote*. Est amphibium quadrupes, carne molli gaudens, caput & pedes verrucis, in modum squammularum obsidentur, testa dura, ex duabus laminis constante, variis maculis picta tegitur. *Orbicularis* L. pedibus palmaris, testa orbiculata, planiuscula distinguitur.

Occur-

Occurrit in Gallia meridionali & Italia.

Seculo decimo quinto ad ulcera interna usurpari cœpit, ejus usus in Gallia & Italia maxime obtinet: una testudo, rejectis capite & pedibus, ex aquæ libris duabus ad remanentiam unius coquitur & pro una dosi exhibetur. Mihi nulla exacta observatio nota est, quod hoc jus, a BIANCHI maxime laudatum, præ aliis gelatinosis proprias vires ediderit.

* *Syrupus de Testudinibus resumptivus* RENOD. Syrupus egregie demulcens est, maxime si melius ad artis regulus, quam præscriptio jubet, præparatur.

V. INSECTA.

CANCER, *καρκίνος*, *Ecrevisse*, *Krebs*. Animal exsangue, pedibus sex pluribus, duobus prioribus chelatis, oculis duobus, cauda articulata, inermi gaudet: *Astacus* L. corpore cylindraceo, cauda squamata & longa, thorace levi, basi utrinque dente simplici aucta distinguitur: duplex ejus inter nos varietas prostat, una cujus chelarum basis rufescit *Edelkrebs*, illa in altera albelcit, nec coctione colorem mutat *Steinkrebs*, hæc nonnisi ab infima plebe in cibum recipitur.

Vescitur insectis, amphibiiis, interdum in proprium gentem furit, mense Augusto totam, qua tegitur loricam deponit, una cum interna ventriculi tunica, & tunc cuticula modo tectus est, hoc tempore ad ventriculum lapides, quos *Oculos* dicere solent, occurrunt, substantiæ pro firmando & indurando novo thorace collectæ, hinc eodem confirmato disparent.

Caro digestu difficilior est, & aliquid acris fovet, quod non raro fauces, sub deglutitione incommodat: exanthemata, cardialgias, affectus arthriticos excitasse est observatum, gelatina quæ inde sanguinem subit &

valde nutriens est, & demulcentes vires exerit, hinc jura cancrorum debilibus, heclicis, vitiis cutaneis laborantibus laudantur, humectare & ventrem refrigerare ab HIPPOCRATE dicuntur, a FRANCO & BRUNNER tam ore hausta, quam ano injecta, multum ad gangrænam intestinorum commendantur; alcalina esse, nec in gelatinam consistentem cogi posse, observarunt BONONIENSES, RIVINUS esu cancrorum melancholicam vidit curatam, & SCHULZ scorbutum.

Oculi Cancrorum Barb. *Yeux d'crevisse*, *Krebsaugen*. Substantiæ rotundæ, convexo-concavæ, recentes cœrulescunt, dein albi evadunt, proprio odore gaudent, ex lamellis arcte sibi invicem incumbentibus, ad faciem concavam laxioribus conflati, hærent inter utramque ventriculi tunicam, unus in utroque latere; maxima eorum copia ex Ruffia, ubi ad confinia Tartariæ leguntur, ad nos solet adduci. ibi cancos sive pistillis ligneis contundunt, sive in acervos collectos putredini relinquunt, carnem aqua eluunt, & hac ratione lapides colligunt, observante BAKER. Sed factitii quoque interdum prostant ex qualicumque terra alba alcalina parati, hos CRUGER a veris differre monuit absentia impressionis venularum, levitate, friabilitate, fortiore ad linguam adhæsiōne, minori, si calcinantur, falsedine & spuma cum in acidis dissolvuntur, citius subsidente. Exhibent $\frac{7}{2}$ spiritus urinoli, NEUMANN. Hujus medicamenti usus seculo superiore non videtur antiquior esse; quæ ipsi præter absorbentes, adscribuntur vires Auctorum luxurianti ingenio & hypothesi de acido communi febrium causa, debentur.

* *Sal vel Solutio & Magisterium Oculorum Cancrorum* SCHROED. rectissime exoleverunt. *Oculi Cancr. citrati Act. Med. Berol.* cum sint terra ope acidi, vel absorbendi virtute privata, mihi saltem inertes esse

videntur. * *Tabella de Oculis Cancrorum* Paris. ad acrimoniam acidam non ineptæ sunt.

* *Cancræ Paguri* qui cauda parva, thorace utrimque obtuso plicato, & chelarum apice nigro gaudent, Oceani civis, chelæ recipiuntur ad * *Putrefere chelis cancrorum* HAMILTON, eidem viperas Parisini adjiciunt, nullas alias nisi absorbentes vires edit; ingredientia pretiosa omittendo, Brandeburgenses eum *incompletum*, nequaquam virtute minorem reddunt.

VI. VERMES TESTACEI.

COCHLEA, κοχλίας, *Limaçon*, *Schneck*. Ex numerosa gente recipitur *HELIX*, testa spirali, cujus apertura coarctata est, semilunata, segmento circuli deficiente gaudet: *Pomatia* L. eo quod subovata sit, decolor, umbilicata & anfractus in figuram conii sibi invicem impositos habeat, agnoscitur.

In Europa temperata vel nimis vulgaris, hortorum nostrorum peltis.

Animal oviparum, cujus ova crusta quadam obducta sunt & conglutinata; copiosissimo semper mucro turget; hyeme sub terram descendit & testæ orificium mucro claudit, qui in operculum prædurum cogitur. Vescitur vegetabilibus. Hodie etiam, more apud Romanos multum usitato, cochleæ propriis receptaculis sive vivariis asservantur, ut semper hyeme præsto sint.

Multum in cibum recipiuntur & gratum omnino edulii genus constituunt, si probe a mucro, qui ipsis extus adhæret, mundantur; mollem carnem digestu non difficilem fore prævideo, sed ab animali, adeo insigniter a nostra natura diverso, non auderem multum alimenti promittere, plane aliter visum fuit GALENO, cui plures Medici subscribunt. Cum hæc animalia plures partes viscidas aquæ, cum qua coquantur,

largiantur, hinc jura inde parata ad acres humores demulcendos maxime laudantur, multo hinc in usu contra tussim sunt, nec hec̄ticis dantur sine successu: scopo medicato earum octo ad decem cum una aquæ libra decoquantur.

* *Aqua destillata* LEMERY hec̄ticis laudatur.

OSTREA, *Huitre, Aujter*. Animal quod foramina lateralia sinistra gemina habet, & in testa bivalvi, cujus valvæ inæquales sunt & cardine edentulo, fossulam ovatam intercipientem, uniuntur habitans: *Edulis* L. femi orbiculata est, valva superiore undulata, inferiore plana, integerrima, gaudet.

Oceani civis.

Magnitudine & colore variat; quæ ad Angliam piscantur, & illa quæ in fossis ubi aqua marina stagnat reperiuntur, virides evaserunt, reliquis solent præferri. Digestu facilis est, alvum laxat, paucissimum alimentum nobis subministrat. GALENUS.

Testæ vires absorbentes habent; quæ circa illa observatæ fuisse leguntur vires antilyssæ, jure suspectæ sunt.

§. 21.

Fossilium ordo multa quidem condimenta, unicum modo alimentum nobis subministrat, cum enim quotidie multam aquæ jacturam faciamus & hæc omnino, si sanitas stare debet, sit restituenda, hinc hujus loci omnino est.

AQUA, *ὕδωρ, Eau, Wasser*. Liquor qui certo frigoris gradu in substantiam solidam, pelluentem, decolorem, quam Glaciem dicunt, abit.

Aquæ elementi considerationem Chemia suscipit, eam, quæ vulgo in usum trahitur, pro nostro scopo, distinguimus in insipidam, quam *dulcem* appellant, & sapidam quam Recentiores *Mineralem* dicunt, de ea intelligendi sunt Auctores. quando simpliciter de aqua loquuntur.

AQUAM DULCEM sive desumimus ex terra, sive meteorora illam nobis subministrant.

Fontana, *Eau de Roche*, *Quellwasser*; semper ex strato siliceo, creberrime media inter saxa, scaturit, ex aqua marina, calore subterraneo in vapores resoluta, surgens, qui per fissuras montium in cavernas ascenderunt, ad eorum lacunaria in guttas densati, inter silicea decurrentes, in propria gazophylacia collecti, per canales inde descendentes, vi quæ a lapsu surgere solet, ex terra erumpunt; vehit quidem hæc aqua principia quæ aquæ marinæ propria sunt, sed ea vehit in parca adeo ratione, ut nullos plane effectus edere queant, hinc hæc aqua omnem reliquam, ratione levitatis & puritatis, vincit.

Putealis quam labente ævo etiam *Aquam fundi* nec non *vivam* appellare consueverunt, *Eau des Sources* vel *des Puits*, *Brunn* vel *Grundwasser* occurrit, quando terra corticalis ad usque stratum siliceum foditur, & sub hoc argilla obtinet; est ipsa aqua fontana, quæ ex receptaculo in stratum argillosum descendit, & ibi collecta, in conspectum nostrum prodit, sive quando ipsi incumbens terra fodiendo removerur, sive quando hujus adeo exigua ratio est, ut propria vi inde erumpere possit, sive fluvius quidam ad ipsam usque terram penetravit; interdum etiam efformatur a pluvia ad stratum argillosum usque descendente, creberrime utraque ratione surgit: ea si nulla strata percurrit, unde aliquid peregrini dissolvere potuit, æque pura est ac antecedens, imo si heterogeneis etiam inquinata fuerit, dummodo antequam se hauriendam præbeat, per stratum siliceum fuerit filtrata priori omnino erit æquiparanda: variam itaque hæc aquam esse perspicitur, mox purissimam, mox variis alienis inquinatam, salia si vehit, ea affusione alcalium deteguntur, terras & sapor & quod legumina non emolliat declarat, in grumos inde coiens sapor acidus index

est; juxta evaporatio & reliqua ad principia Chemiæ accomodata analysi; cum plena demum certitudine quas fovet substantias determinat.

Fluviatilis, Eau de Rivieres, Bach- sive Flusswasser, ex fontana surrexit, non raro putealem quoque recipit, meteorica eam etiam subit. Dum per sylvas, vicos, urbes fluit, plures fordes accipit, inquinatur præterea a stratis alveum fluvii efformantibus, nec non a piscibus, amphibis, vegetabilibus, quæ vehit, tam integris quam putredine resolutis, unde ejus limus, & hinc a motu impedita adeo facile putrescit; cum autem fluvius celeri cursu supra arenam aut sili-ces fertur, suas fordes deponit & hinc hæc etiam aqua pro vario fluvii alveo, variis locis quibus vicinus decurrit &c. variæ puritatis solet esse.

Aqua Lacuum, Eau de Lacs, Seewasser, non multum a genio fluviatilis recedit, minus hæc mota, etiam minus bona esse reputatur.

Palustris, stagnans, Eau de marais, Sumpfwasser, ob insecta, quibus scatet, vegetabilia putrescentia, inter quæ stagnat, innumeras fordes, quæ in ipsam illabuntur, & ob soli laxitatem inde non secedunt, omnium deterrima est, ita ut vel ejus exhalationes gravissimos morbos excitare constet.

Ad aquas meteoricas pertinet.

Pluvialis, Eau de Pluie, Regenwasser. Ab Alchemicis multum celebrata, recte a BOERHAAVE atmosphæaræ lixivium dicitur, continet quicquid ex terra in aerem ascendit, sed quantis sordibus hinc inquinetur nemo non videt, diversissima præterea pro vario unde ascendit solo, pro varia qua decidit tempestate, pro vario quo adducitur vento; Cl. RUTTY in eadem alcali fossile, salem mirabilem, salem communem, nitrum, petroleum, & terram calcaream detexit; Ill. MARGGRAFF nitrum, salem communem & terram calcaream, sed vehit præterea innumera in-

secta, ovula, semina vegetabilium &c. unde mox sulphur, mox sanguinem habere credita fuit, hinc ex eadem, vegetabilia surrexisse mirati sunt Alchemuci, & ideo jure impurissima habetur.

Nivalis, Eau de Neige, Schneewasser: cum aqua frigore constricta omnes sordes deponat, hinc si pura nix fuerit liquata, aqua surgit si quæ alia pura, formata quippe a vaporibus in altum elevatis, & hinc ab omni heterogeneo liberis, per frigus autem ab omni heterogeneo, quod ipsis accreverat, depuratis; eadem ac antecedens principia habet, præter nitrum, terra quoque in ipsa in minori ad reliqua ratione est. KUTTY & MARGGRAFF; cum autem laxæ nivi facile aliquid heterogenei, siue dum ex aere descendit, siue dum terram tegit accrescat, hinc ea omnino purior esse videtur

Aqua Grandinis, Eau de Grêle, Hagelwasser, quippe quæ in altioribus atmospheræ locis efformata, quæ vix sordes habent, in glaciem concreta quicquid heterogenei habuerat deposuit, & sub hac forma per inferiorem aerem descendens, etiam nihil peregrini potuit recipere.

Aqua Rosæ, Eau de Rosée, Thauwasser: formatur ab exhalationibus, calore in non magnam altitudinem elevatis, hinc impurissima est, pro variis unde surgit locis & vario anni tempore, varia omnino, hinc patet iteratas quoque analyses, nihil certi circa ejus naturam posse determinare.

Depuratur aqua dulcis quiete, coctione, filtratione per sabulum, putrefactione, optime destillatione, sed nec hæc omne heterogeneum inde valet auferre, in aqua destillata ELLER & acidi & olei vestigia deprehendit, BOYLE & Ill. MARGGRAFF ex aqua iteratis destillationibus non mediocrem terræ quantitatem obtinuerunt, ita ut aquam in terram mutari, non pauci crediderint, & phænomenon ab aqua calore agi-

tata, semper aliquid terræ secum elevante, pro metamorphosi aquæ in terram habuerint.

AQUÆ MINERALES quæ calore gaudent illo, quem temperata atmosphæra habet, majorem, *Thermæ* dicuntur, surgit ille sive a calore, quo viscera terræ semper calent sive a stratis in quibus pyritæ resolvuntur, & quas tales aquæ, brevi antequam ex terra scaturiverint, perfluxerunt. Thermæ æque ac aquæ minerales frigidæ a sapore vulgo solent distingui, in terrestres, *tophaceas* W. duras vulgo, salinas & sulphureas. Salis sapore instructæ, sive vinosi quid linguæ imprimunt *Acidula*, *Eaux aigres*, *Sauerwasser* sive salem communem sapiunt *Salina*, sive amaritiam, junctam habent, quæ nauseosissima est in *Aqua Marina*, *Eau de Mer*, *Seewasser*, multo mitior in *Amaris*, *Eaux Ameres*, *Bitterwasser*. Sulphureæ hepar sulphuris & olent & sapiunt.

Multa ratione in principia aquarum mineralium inquirere solebant, illa quæ per reagentia fit, multum ambigui habet, optima est cum largam aquæ quantitatem rite evaporant, prudenter singula, quæ ita obtinentur, examini subjiciuntur, probe observando id quod creberrima experimenta evicerunt, nimirum eandem aquam, vario tempore tentatam, variam principiorum rationem exhibere.

Aquæ tophaceæ vel ipso sapore sese produnt, terram quam habent calcaream, seleniticam, argillaceam, corporibus supra quæ decurrunt, aut quæ illis immittuntur, appendent, varias incrustationes, varia lapidum genera, quæ *Tophi* vel *Stalactites* dicuntur, efformant, legumina non emolliunt, terram, qua scatent, cum ipsis alcali adjicitur, dimittunt; eisdem pro elixandis piscibus, candefaciendis linæis, paranda cerevisia, conficiendo cæmento, scopis tinctoriis &c, reliquis præstare Cl. RUTTY annotavit, innoxie bibi BORRICHIIUS & SCHEUCHZER observa-

tionibus probant, sed videtur hic aliquid consuetudini dandum esse, terra enim harum aquarum vix non primis viis potest non oneri esse, & ad viscera delata & obstructions & varia concrementa causari.

Acidulae sive martiales sunt, sive alcali fossili scatent; ochra, quam tales aquae ad fundum dimittunt, violaceus insuper vel niger color, quem cum vegetabilibus adstringentibus induunt, martiales ex tempore detegunt; hae aquae vix non semper etiam alcali fossile vehunt, quod, dum illae supra terram erumpunt, vitriolum, sub cuius forma ferrum receperunt, aggreditur & effervescentiam excitat, sub qua aer fixus, qui his aquis copiosior, per experimenta Cl. VENEL inhæret, vi quadam erumpit, aquam in bullas agit, ut ea propria ratione linguam afficiat, efficit & vitra quibus includitur disrumpat, hic aer, ita per effervescentiam agitatus, constituit illum spiritum æthereum, circa cuius naturam explicandam & vires prædicandas adeo multi sunt Auctores. Vitriolo omni resoluto, ferrum, quod in aqua hærebat, inde dejicitur, & perit omnis ejus qualitas, quæ ab effervescentia sive a ferro pendeat; sed dantur etiam aquae martiales quæ sive nullum sive paucissimum modo alcali vehunt, ex his ope evaporationis verum vitriolum martis obtinetur, nec in illis spiritus æthereus hæret, testibus SHORT, Cl. RUTTY, Cel. CADET; interdum etiam vitriolum sub terræ jam fuit destructum, tunc aquae neququam vinosum saporem habent, nihil spirituosum exhibent & saltem mirabilem, dum evaporantur, sistunt, observante Cl. BROUZET: *Acidulae alcali fossili* scatentes etiam aere fixo copiosiore gaudent & acidum vehunt, quod, quando supra terram erumpunt cum alcali coit & effervescentiam excitat, hinc ipsis quoque spiritum æthereum solent adscribere; hoc genus aquarum, antequam acidum cum alcali coit, alcalijum effectus solet edere.

Aque Amara: A sale mirabili Glauberi, quo sca- tent, & saporem & vires habent, hinc sal cum terra quædam alcalina in varia ratione juncta sit, hinc salia amara crySTALLIFICATIONIS ope ex his aquis obtinenda, tam a sincero sale mirabili, quam singula a se invicem differunt.

Aque Sulphureæ: Odore, qualitatibus alcalinis, colore nigro, quam metallis, quæ ex eorum menstruis dejectiunt, affricant, aut argento ipsarum vaporibus exposito, non raro etiam sulphure solidis sca- turigini vicinis accrescente, agnoscuntur.

Quando ad ea quæ de ortu aquæ fontanæ monui applicantur observationes apud Auctores occurrentes de pyritis resolutis, alcali fossili, sulphure, sale communi & vaporibus acidi vitriolici creberrime sub terra occurrentibus, harum omnium aquarum origo facile perspicitur & ratio patet, cur in illis crebro præter reliqua principia, selenites, sal ammoniacus fixus & sal communis occurrant.

Immensus est numerus aquarum mineralium quæ hactenus innotuerunt, copiosissimæ earum descriptiones prostant, præcipuas collegit Cl. RUTTY, de Germanicis multum meruit Cl. ZUCKERT. En illas quæ apud nos usitatæ sunt.

MARTIALES.

Petrina salis mirabilis $\frac{1}{870}$, terræ calcareæ & vitrescentis $\frac{1}{1020}$, salis ammoniaci fixi, acidi salis, petrolei, ferri vestigium. BOECLER.

Pyrmontana ferri $\frac{1}{2580}$, salis mirabilis $\frac{1}{248}$, selenitæ $\frac{1}{140}$, terræ calcareæ $\frac{1}{720}$, alcali fossilis vestigium. SFIP.

Rippelsavienses salis mirabilis $\frac{1}{370}$ terræ calcareæ & vitrescentis $\frac{1}{340}$ salis communis, ammoniaci fixi, ferri, petrolei, vestigium BOECLER.

Schwalbacensys salis mirabilis & alcali fossilis $\frac{1}{443}$, ochræ $\frac{1}{823}$. HOFFMANN.

Spadane falis mirabilis $\frac{1}{1132}$, totidem terræ martialis, terræ calcareæ $\frac{1}{823}$. SPRINGSFELD.

Sulbacenses alcali fossilis $\frac{1}{113}$, terræ seleniticæ, calcareæ, vitrescentis $\frac{1}{148}$, falis mirabilis, ferri, petrolei, vestigium. HAUSMANN.

Wadwilenses $\frac{1}{920}$ falis mirabilis cum ochra mixti. MOREL.

SALINÆ.

Castonacenses falis mirabilis $\frac{1}{98}$, falis communis $\frac{1}{380}$, terræ vitrescentis & calcareæ $\frac{1}{113}$, petrole vestigium. KÜRSCHNER.

Plunbaria saponacea substantiæ ex petroleo, argilla, calce, sale communi & alcali fossilis compositæ $\frac{1}{2880}$. MALOUIN.

Selterane falis communis & alcali fossilis $\frac{1}{20}$, terræ $\frac{1}{80}$. VENEL.

AMARÆ.

Sedlizensis falis mirabilis $\frac{1}{36}$, terræ $\frac{1}{576}$. WALTH.

THERMÆ.

Aquisgranenses calore gaudent ad illum aquæ ebullientis proxime accedente, $\frac{1}{213}$ alcali fossilis, $\frac{1}{960}$ terræ calcareæ, totidem falis polychresti, nec non sulphur continent. SPRINGSFELD.

Badenses in Marchionatu, præcalidæ scaturiunt, $\frac{3}{20}$ falis communis, ochram quoque & selenitem vehunt. *Abhandl. von dem im Marggrafthum Baden gelegenen warmen Bad.* 1756.

Bourbonenses multum quidem calent, sed albumen ovorum inde non induratur, substantiæ ex sale mirabili, petroleo, sale communi, selenite, terra calcarea, alcali fossilis & sulphure constantis $\frac{1}{92}$, continent. BAUDRY.

Carolina Sprudel calore ad 165 gradus Farenheit, ascendente calent, falis mirabilis $\frac{1}{92}$, alcali fossilis $\frac{1}{60}$, falis communis $\frac{1}{440}$, totidem fere terræ sovent; *scaturigo Molendina* thermometer ad 123° ascendere

facit, continet falis mirabilis $\frac{1}{248}$, alcali fossilis $\frac{1}{378}$, falis communis $\frac{1}{1440}$, terræ ultra $\frac{1}{1020}$. BECHER.

Ferinarum Wirtembergensium calor 100° æquat, exhibent $\frac{1}{2880}$ fere substantiæ ex sale communi, petroleo & selenite constantis. GESNER.

Niederbronnenses calorem 63° habent, falis communis $\frac{1}{440}$, falis mirabilis $\frac{1}{3840}$, falis ammoniaci fixi, terræ vitrescentis, petrolei, ferri veltigium. LEUCHSENRING.

Piperinæ ad 93° calent, terræ pinguis $\frac{1}{1020}$ fere, falis communis veltigium, habent. RAHN.

Wishadenses falis communis $\frac{1}{384}$ & veltigium ferri vehunt. HOFFMANN.

Aqua Marina nauseoso sapore gaudet, si destillatur prima aqua insipida est, posterior autem nauseosa, acido falis foeta, eandem ab alcali fixo abstrahendo, optime depurari, & potui aptari, viderunt Recentiores; in eadem præter sale communem, alcali fixum quoque, sal Glauberi & petroleum hæret. RUTTY.

Dum rimamur maximam humorum nostrorum quantitatem ex aqua efformari, ejusdem autem non mediocrem quantitatem nunquam non per varium excretionis genus e corpore eliminari, nullam præterea non lædi functionem, si humores iusta aquæ ratione non attenuantur, nulli omnino dubitabimus aquæ dulcis maximam esse ad sustentandam vitam necessitatem. Sed eadem non modo præcipuum est alimentum, optimis etiam omnino medicamentis adscribenda est si quod aliud polychresti nomine celebranda: glutinis dum in solidis auget rationem, emollientes edit effectus, medetur præterea ex sua natura *Institut. Chemicæ*. omni morbo a spissitudine oriundo, eadem, cum omnis acrimonia genium salinum habeat, ipsam & mitigat, & ut e corpore eliminetur, efficit, excretiones aquosas præterea promovet, & quicquid commodi inde nobis surgit; ab indicatione vitali ita-

que semper, a reliquis creberrime indicatur, vix non omnes Observatores ab HIPPOCRATE ad recentissimum quemque, essent adducendi, si morbos ubi aquæ potus profuisse observatus est, vellem colligere.

Sed insignis quoque est aquæ usus, quando externe adhibetur, sive ea partes modo abluantur, & ita a sordibus liberentur, sive eadem partibus extus patentibus injecta, eluantur in ipsis quæ hærent heterogenea, ipsa relaxentur, sive eadem dum sibi partes corporis immittuntur, *Balnei* vice fungatur; hujus & antiquissimus & amplissimus omnino usus est, inde non modo auferuntur sordes & transpiratio restituitur, sed pars eidem commissa relaxatur evidenter, hunc effectum moderatus balnei calor etiam multum juvat, hic si excedit, omnia mala ab aucto præter naturam calore oriunda, debent timeri omnino: aquam ex alto in partes induratas cadentem eas quoque efficacius emollire, Auctores mediæ sæculi primi perspexerunt, hanc rationem a Græcorum *ἐμβροχία*, *Embrocationem* dicunt, *Ducia* quoque, *la Touche*, *Tropfsbaad* solet appellari, & vel hodie cum successu in usum trahitur, si aliquam partem insignior durities occupat, aut si suspicio est, quod a nervo presso morbus originem habeat, hoc in casu, sive vertici capitis, sive medullæ spinali, sive loco, sub quo non multum ab integumentis remotus nervus decurrit, aqua ex alto infillatur: maxime autem vires aquæ emollientes intenduntur, si ea sub forma vaporis applicatur, hic mos crebro olim apud Lacedæmones obtinuit, hinc talia balnea *Laconica* solent dici, *καλὰ ἕξια*, *Balnea sicca*, *Sudatoria*, *Etuves*, *Schwitzbader* &c. ea aut per artem parantur, dum in conclavi detinentur vasa aqua plena, ex quibus suppositus ipsis ignis, continuo vapores ascendere facit, sive sub conclavi excitati vapores per varia spiracula in illud admittuntur, sive instituntur in propriis domunculis, quas mediæ ævi Auctores

Stuphas appellarunt; aut nativa occurrunt ad metalli fodinas, montes ignivomos, scaturigines fontium, ubi vaporibus copiose ex terra ascendentibus fornices superstruuntur, tales plures in Italia occurrunt, Pyramonti quoque obtinent, teste SEIPP. Cubiti articulationem, ob indurata ligamenta immobilem, pristinam flexilitatem per talia balnea recuperasse, VAN SWIETEN vidit & CAPPEL contracturam a Mercurio in corpore retento, curatam. Cum humores semper eo ruant, quo ipsis minus resistitur, hinc balneorum ope ab interioribus ad exteriora, a ramis aortæ superioris in inferioris, vel vice versa, evocantur, hinc pro varia Medici intentione, variæ partes balneo solent committi; sed nec negligenda est aquæ a vasis cutaneis resorptio, quam balneantes experiuntur, id quod experimentis ad flateram captis MARTYN, & alii a Cl. SPRINGSFELD, & Illustr. HALLERO, citati auctores evincunt, inde cur balnea excretiones aquosas promoveant, in scabie aut aliis exanthematibus retropulsis adeo egregie conducant, ad viscera indurata vel stricta, laxandam alvum faciant &c. fit evidens; pressio denique, quam experiuntur partes balneo mergæ omnino quoque debet attendi, ejus effectus eo sunt majores, quo altior est aquæ columna corpori imminens, cam, si ad duos pedes mergimur, vel 2280 libris æqualem esse, WAINWRIGHT evicit, inde roborantur vasa, acceleratur refluxus sanguinis venosi, retardatur arteriosi sanguinis motus, novum de vi balneorum aperiente argumentum surgit. Commoda & pericula, quæ ab excedente balnei calore vel frigore oriuntur, ex eis quæ circa effectus caloris & frigoris Pathologia præcipit, sunt dijudicanda, quicquid etiam in laudem talium balneorum adducatur, illa mihi saltem, cum omnem mutationem subitanam periculosam esse nemo ignoret, semper sunt suspecta. Ex his quæ de effectibus balneorum hæcte-

nus monui, sequuntur regulæ, quæ sub eorum usu observandæ sunt, earum præcipuæ sunt, monente HIPPOCRATE, corpus a sordibus prius liberandum; plethora venæsectionibus imminuenda; frigus & omnes mentis perturbationes sedulo vitanda; ætate maxime usus balneorum suscipiendus, debiles præcipue, nonnisi sensim sensimque in balneum descendant, in universum regulis diæteticis accuratissime sit obtemperandum.

Aquæ minerales, quas etiam Veteres adhibuisse, FALLOPIUS probat, præter effectus, quos ratione aquæ edunt, propriis quoque a reliquis quibus scantent principiis, pollent, omnes cum salia media vehant, hinc omnes vires aperientes edunt, spissos humores attenuant, excretionem urinæ & transpirationis intendunt; illæ quæ Ferrum sovent, evidenter etiam roborant & ad morbos, qui ab humoribus difficiliter per systema venæ portarum movendis surgunt, cum magno successu adhibentur, & si quæ aliæ ad ulcera interna etiam cum successu possunt adhiberi, cum ichorem diluant & temperent, viscus debilitatum roborant, vires bonum sanguinem præparantes restaurant, id idem MORTON & SEIP multa experientia sustulit confirmant, mirandum omnino quod AVICENNÆ commentum de his aquis ad morbos pectoris noxiis, adhuc dum etiam nimis frequenter obtineat: aquæ, quæ *Alcali fossile* vehunt, cum mucum pulmonum attenuent, & aliquid roboris pulmonibus dare videantur, hinc ad pulmones debiles aut tophis obsessos laudantur; illæ quæ *salis mirabilis* eam vehunt rationem, ut etiam amaræ inde evadant & incidentes effectus edunt, & alvum movent; *sulphure* scatentes ad promovendam diaphoresin, roboranda solida, ulcera interna solidanda, præcipuis faciunt. Spiritus, quem præeunte HOFFMANN, vulgo mire extollere solent, ad virtutem harum aquarum plane

nihil facit, cum Physiologi uberrime evincant, aerem elasticum sanguinem subire non posse, & si eum subiret perniciosissimos editurum effectus; ex eis præterea, quæ in Pathologicis circa elasticorum in primas vias effectus docentur, sequitur elasticum aquarum mineralium ventriculo & intestinis adeo non conducere, ut eis etiam noxium esse jure reputetur, eodem sane res redibit, aer sive per fermentationem sive per effervescentiam extricatus & calore primarum viarum rarefactus, tragediam ludat. Circa potum hauritum aquarum, præter ea quæ sanitatis leges in universum suadent, cavendum ne a non assuetis nimis frigida assumentur, ne major quantitas, intervallis nimis brevibus, ingurgitetur, ne ventriculo cibus repleto ingerantur; purgantium dosim limitat numerus secessuum, inde excitatus, reliquæ non per dies sed per septimanas sunt usurpanda, usque dum effectus, quem inde expectamus, obtineatur; earum quantitatem de die hauriendam, determinat ventriculus inde non gravatus; tandem & id adhuc est observandum, quod aquis foteriis, quarum ope demulcendi nobis animus est, aut a quarum stimulo noxiam quandam irritationem metuimus, optimo consilio lac adjiciatur.

Aquæ minerales, si sub forma balnei adhibentur, se ratione aquæ gerunt, ut supra dictum est, cum autem & ferrum & salia & sulphur & terræ, quibus scatent, fibras roborant, hinc effectus quidem balnearum aquæ dulcis edunt, quamdiu corpus ipsis immersum est, cum autem cuti applicatas relinquunt partes, quæ illam firmiorem reddunt, alios quoque qui ipsis proprii sunt edunt effectus, hinc eadem quoque & vario alio fine præscribuntur & multis calibus vel aquæ dulci præferuntur. Cum salia resolvant, terræ & inter has maxime selenites, nec non sulphur & ferrum evidenter adstringant, alcalia insigniter abstergant, maxime si petroleo unita sunt, argillæ saponis effectus

effectus edant, hinc patet quomodo pro varia Medentis indicatione varium balneum debeat feligi, imo quomodo balnea naturalia per artem etiam efficaciora possint reddi.

Cum ex haftenus dictis liqueat, aquas foterias ratione principiorum quæ sovent, agere, hæc principia autem iusta analysi quam accuratissime possint determinari, hinc evidens est, easdem, monente jam GALENO, ubivis posse imitari, nec opus esse ex longinquo accersere aquas, aut longo itinere adire, quas domi æque efficaces possumus parare: cum autem mutationi aeris, remotioni ab objectis domesticis, vitæ, toti prospiciendæ sanitati accomodatæ, non paucæ omnino vires sint ad mitigandos & curandos, chronicos maxime, morbos, ratio quoque fiducia in medicamentum a multis laudatum habenda sit, hinc nollem in totum morem ægrotos ad fontes foterios mittendi improbare.

De sedimento thermarum, quod vulgo *Lutum* dicere solent, non est quod multa verba faciam, sequitur illud naturam substantiarum unde efformatur, has Chemia inde eruit, earum autem facultates suis quæque locis dicentur.

Aqua destiliata tanquam purissima ad scopos medicatos adhibetur.

C A P. II.

R O B O R A N T I A.

§. 22.

Alimenta robur nativum conservant, id si per morbum fuerit imminutum, *Medicamentis Roborantibus* restituitur; imminuitur autem robur nativum sive vitio fluidorum, & tunc his prospiciendum vel per Chi-

rurgiam, vel per medicamenta suis locis indicanda, five vitio solidorum, horum robur, cum tam a soliditate pendeat, quam a propriis, quibus in corpore vivo gaudent, viribus, irritabilitate nimirum & vinnervca, hinc Roborantia quadruplici maxime modo videntur agere 1) glutinis rationem imminuendo, 2) partes terrestres augendo, 3) irritabilitatem intendendo, 4) vim nerveam excitando, duo priora *Amarâ*, *Adstringentia* & *Resine* præstant, duo posteriora *Resina* & *Aromata*, ultimum, præprimis *Fragrantia*.

§. 23.

Placuit Auctoribus Roborantia pro variis, quæ ex eorum actione fluunt, effectibus variis nominibus appellare: *Visceralia* Barb. dicuntur, dum viscerum robori medentur, & cum Recentioribus receptum sit justum viscerum robur tonum appellare, hinc eadem etiam *Tonica* solent dici, imo ipsis sequior ætas pro vario viscere, quod roborare putabantur adhuc propria nomina indidit *Cephalica*, *Cardiaca*, *Stomachica*, *Uterina* &c. aut pro varia quæ inde intenditur actione *Carminativa*, *Aphrodisiaca*, *Emmenagoga*, *Nervina* &c. eadem quia efficiunt, ut vasa minorum ordinum, crassiores quos acceperunt humores, majoribus reddant, *Discussientia* solent appellari. Indicari Roborantia quoties nativum robur deficit, aut id ipsum ex intentione Medici intendendum est, facile liquet: eorum abusus, in universum morbos a rigiditate, ab angustia, ab errore impactorum, a retentione excernendorum post se ducit; de indicantibus & contra indicantibus singularum Classium, singulis titulis dicetur.

§. 24.

I. AMARA.

Præ reliquis roborantibus indicantur *Amarâ* 1) cum debilitati lentor quoque junctus est. hinc maxime

conducunt in obstructione viscerum abdominalium, 2) si bilis sive iners est, sive non rite in canalem intestinalem effunditur, 3) si acrimonia alcalina primas vias obsidet, 4) si vermes obtinent, hinc *Anthelminticis* sequioris ævi adscribuntur, 5) Extus, ad humores frigidos resolvendos 6) Ad sphacelum exteriora occupantem.

Eorundem abusus, systema Venæ Portarum præcipue offendit, intestina exsiccant & inflammant, alvum obstruit, hæmorrhoides, febres & turbas in utero excitat.

α. VEGETABILIA.

ABROTANUM vid. *Aromata*.

ABSINTHIUM, ἀψίνθιον, *Absinthe*, *Wermuth*.
Ejus duplex genus hodie in officinis prostat, unum quod *Vulgare*, alterum quod *Ponticum* dicunt; valde probabile videtur, nostrum vulgare Veterum ponticum fuisse.

Vulgaris Folia laciniata sunt, laciniis latiusculis, utrinque alba, proprio odore, minus grato & sapore amarissimo instructa.

* *Pontici* Folia tenera sunt, tenuissime laciniata, odorem non fortem spirant, saporem habent levissime amarum, evidenter aromaticum.

Artemisia Absinthium L. BLACWELL 17. Receptaculo villoso, foliis multifidis, floribus cernuis, caule tomentoso distinguitur: *Pontica* L. receptaculo nudo, foliorum laciniis linearibus, floribus cernuis & caule herbaceo agnoscitur; prior in omni Europa; posterior in Helvetia & Germania Orientali occurrit, in hortis nostris colitur.

Folia *Vulgaris* $\frac{1}{3}$ fere Extracti aquosi largiuntur, quod amarissimum est, sed nauseoso odore caret, alcohol inde ex viridi flavicante colore tingitur, & omnem ejus odorem, æque ac saporem retinet; aqua inde destillata & odorata & sapida est, spiritus vini

parum sub destillatione inde recipit. LEWIS. Olei flavi & amari $\frac{1}{2}$ fundit.

Sanguinem dissolvit SCHWENCKE.

Absynthium vulgare, insigni qua gaudet amaritie, & oleo æthereo quod fovet, potens medicamentum est ad roborandas primas vias, attenuandum mucum, & corrigendam bilis inertiam, hinc ab omni tempore tanquam medicamentum polychrestum ad vitia digestionis fuit commendatum. HIPPOCRATES illud ad icterum, GALENUS hypochondriacis laudat, febres inde curatas ALBRECHT, ascitem VOLCKAMER vidit, & ad arcendum calculum, præeunte ÆTIO, Ill. LINNÆUS laudat; longo usu podagram avertisse expertus est Ill. HALLER qui & ejus vires ad icterum & hydropem vidit, EUGALENUS autem antiscorbuticas; idem cum egregie ad cavendam putredinem faciat, hinc celebratur ad omnes morbos malignos, & nimis frequenter præservationis ergo vino infusum, more a PALLADIO jam laudato, adhibetur; nec inefficax est ad necandos vermes & nidum eorum destruendum. Sed probe semper sub ejus usu retinendum, motum humorum inde augeri. Ejus uncia dimidia cum libra aquæ aut vini infunditur. Externe scopo stomachico & anthelmintico adhibetur, nec non discutiendi & contra sphacelum defendendi ergo.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. efficax omnino, * *Spiritus* parum proprii habet. *Conserva* VAL. CORD. *Syrupus simpl.* LEMERY: * *Syrupus compositus* MESUE non ingratum medicamentum: *Sal* VAL. CORD. præ aliis salibus alcalinis, nullas proprias vires habet: *Essentia simpl.* ZWOELFFER. * *Essentia composita* JUNGKEN, simplicior est illa quam Parisienses habent: *Oleum destillatum* VAL. CORD. ob acrimoniam qua gaudet vix intus datur, extus scopo carminativo & anthelmintico præscribitur: *Oleum coctum* VAL. CORD. ad unguenta & clysmata carminativa, anthelmintica,

stomachica recipitur: *Extractum VAL. CORD.* * *Vinum* tam per fermentationem paratum COLUMELLÆ, quam id quod infusione fit, olim magni fiebat. *Species pro Vino Absynthii* Nostrat. non male ad infusa stomachica adhibentur.

Ponticum ab aromate potius, quam ab amaritie judicandum est.

AGARICUS vid. *Purgant. Specific.*

ALOES vid. *Purgant. Specif.*

AMMEOS SEMEN vid. *Aromata.*

AMMONIACUM GUMMI. Succus concretus mediocri calore lentescens, qui sub forma magnorum frustorum ad nos adducitur, constat ex grumis flavescens, quibus copiose grana lactei coloris, quæ sequior ætas *Ungues, Lachrymas, Amygdalas* dixit, immixta sunt, odorem habet fragrantem, saporem amarum, acriusculum, nauseosum.

Quo pluribus unguibus gaudet, eo melius.

Nostrum non videtur *Συμίαμα ἀμμωνιακόν* Veterum esse; ignoramus plantam unde desumitur, femina, quæ ipsi interdum commixta reperiuntur, illud ex umbellifera quadam planta desumi, videntur suadere.

Ex deserto Africæ Barca, ubi olim Jovis Ammonis templum celebrabatur, Alexandriam & inde ad nos ducitur.

Totum se ex aqua suspendi patitur & ipsi lacteum colorem affricat, inde autem elapso aliquo tempore denuo recedit, alcohol ejus dimidium dissolvit; nec oleum odoratum fundit, nec aqua inde abstracta evadit odorata, spiritus inde destillatus levem odorem contrahit. Extracti aquosi, debiliore sapore instructi $\frac{9}{10}$ circiter & $\frac{3}{4}$ circiter extracti spirituosi sapidioris inde obtinuit CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{5}{6}$ circiter, spirituosi $\frac{3}{4}$ NEUMANN.

Validas vires resolventes possidet, laudatur ma-

xime ad mucum pulmonum attenuandum, nec non ad obstructa viscera abdominalia. Datur ad drachmam dimidiam, sub forma sive emulsionis sive pilularum. Extus quoque cum magno successu adhibetur ad resolvendos tumores scirrhideos, scrophulas, tophos &c. Applicatur sub forma cataplasmati, emplastri, unguenti &c.

* *Spiritus* ☞ *Oleum* VAL. CORD. præ aliis spiritibus & oleis empyreumaticis vegetabilibus nihil proprii videntur habere: *Pilula de Ammoniaco* QUERCETANI. Rationem G. Ammoniacy auxerunt Noltrates, & adhuc magis Wurtembergenses, qui minus extracti Aloes & Myrrhæ quoque recipiunt; medicamentum variam adhuc correctionem admittens, vi resolvente insigni gaudet, & cum successu ad attenuandum mucum pulmonalem, & referanda viscera abdominalia adhibetur, scopo resolvendi ad scrupulum unum, purgandi ergo ad drachmam dimidiam datur; magis placent * *Pilula Tartaræ* BONTII, cum simpliciores sint, in his Tartarus Vitriolatus expungendus. * *Syrupus* Wurtemberg. egregium ad affectus pectoris mucosos videtur medicamentum esse. *Emplastrum sive Ceratum de Ammoniaco* FOREST. Recentior nostri Dispensatorii editio præscriptionem Wurtembergensium sequitur, magis placet illa FORESTI, laudatur hoc medicamentum ob vires resolventes, quas & ad ipsa viscera extendere dicitur,

ANAGALLIS, *Mouron*, *Gauchheil*. Recipimus Cauliculos cum foliis, quæ ovato oblonga sunt, acumine terminata, integerrima, sapore acri & amaro linguam feriunt.

ANAGALLIS. Corollam habet quinquefidam, rotatam, regularem, isantheram, monogynam, calice quinquefido sustentatam & capsulam horizontaliter dehiscentem: *Arvensis* L. BLACWELL 43 & 274 foliis

ovatis & sessilibus agnoscitur, vulgo illa quæ florem phœniceum habet, solet in usum trahi.

Crescit in omni Europa, præter maxime septentrionalem.

Dat extracti aquosi & amari $\frac{3}{8}$, resinæ magis amaræ & acris $\frac{1}{4}$. BUCH. SCHRADER inde $\frac{1}{3}$ extracti aquosi, ultra $\frac{1}{3}$ resinosi obtinuit.

Resolvendi ergo jam a GALENO laudatur, hinc feminae Westphalæ illam ad pellendos menses adhibent, teste HOFFMANN; sub seculi superioris initia, QUERCETANI & HARTMANN maxime auctoritate, ejus contra melancholiam vires cœperunt extolli, unde quoque Germanica denominatio surrexit, BOENNCKEN eas etiam propriis observationibus confirmare nititur; maxime autem ejus vis antilyssa solet laudari, quam post TRAGUM plures Auctores adducunt, MAROLDUS & BRUCH propriis observationibus evincere cupiunt, inefficacem Ill. HALLER vidit; sed & fateor me semper plus Chirurgiæ, quam cui-cunque etiam specifico, cum homo ab animali rabido morsus fuerit, fidere. Datur singulis diebus demorsis ad scrupulos quatuor, sub forma pulveris, quem quoque quotidie vulnere, usque dum consolidatum fuerit, jubent inspergi. Externe abstergendi ergo ab HIPPOCRATE commendatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners æque ac * *Oleum coctum* August. quod nescio cur ad dolores colicos laudant.

* **ARISTOLOCHIA.** Potius a viribus secundum PLINIUM & DIOSCORIDEM, quam a proprio alicujus Viri nomine, ut CICERO autumat, denominata esse videtur. Sub hoc nomine varium radicum genus officinæ recipiunt.

Aristolochia longa, *mis*, ἀριστολόχια μακρά, ἀρίη, *Aristolochie longue*, *lange Osterluceywurzel*, pollicis circiter crassitiem, dimidii pedis longitudinem habet, leviter

rugosa, extus dilute fusca, intus ex luteo-albens, leviter spongiosa, odore nullo, sapore aromatico, quem acriuscule amarus excipit, instructa.

ARISTOLOCHIA. Corolla nuda gaudet, ex basi ventricosa in limbum producta, hexanthera, monogyna, capsula sexangulari: *Longa* BLACWELL 257 foliis cordatis, integerrimis, petiolatis & floribus solitariis distinguitur.

Crescit in Europa meridionali.

Tam aquæ quam alcoholi suas vires transfinitit, spiritus vini inde si destillatur, fere iners, aqua odorata & sapida, cum ipsi oleum odoratum sit immixtum, Extractum spirituosum saporem radicis retinet, resinofum nauseosum est. LEWIS. Extracti aquosi rob sambuci redolentis, subsalfo amaricantis $\frac{1}{3}$, spirituosoli aloen spirantis, valde amari, austeriusculi $\frac{1}{4}$ obtinuit inde CARTHEUSER.

Ob vires abstergentes, quarum suspicionem ejus sapor præbet (§. 7.) in morbis pectoris frigidis, obstructione viscerum abdominalium aut vasorum uterinorum, præeunte HIPPOCRATE, laudatur. Externe ab ejus pulvere egregios in ulcere cacæthico tibiæ effectus vidit S. PAULI.

Aristolochia rotunda, *Malum terra*, ἀριστολόχια στρογγύλη, Ἰνδιάν, *Aristolochie ronde*, *runde Osterlucsey*. Radices nobis subministrat ex pluribus tuberibus concretas, rugosas, priore pallidiores, intus rufas, antecedente acriores & magis amaras.

Aristolochia rotunda L. BLACWELL 256 folia cordiformia, parum petiolata & flores solitarios habet.

In iisdem cum priori locis crescit; simili quoque ratione se ad menstrua habet. LEWIS.

Præ longa magis abstergere, GALENUS monuit & sapor suadet, tincturæ spirituosæ inde extractæ vires antarthriticas celebrat KLAUNIG.

* *Extractum* Wurtemb.

Aristolochia Clematidis, *Cretica*, ἀριστολόχεια κληματίτις, *Aristolochie de Vigne*, *Ostertlucey*. Radices & Folia officinae recipiunt.

Radices longae sunt, fibrosae, digito minimo angustiores, extus rufescunt, intus pallidae, antecedentibus minus acres & minus amarae, inodorae.

Folia cordiformia, firmula, viridia, sapore acrisculo praedita sunt.

Aristolochia Clematidis L. BLACWELL 255 foliis cordatis & floribus confertis axillaribus distinguitur.

Etiam in Europam temperatam ascendit, creberrimum ad vites nostras vitium.

Radices ad eisdem ac antecedentes adhibentur usus, iis evidenter debiliores, ab HELDIO multum ad arthritidem celebrantur. Folia nostrates vino macerant & tanquam vulnerarium polychrestum adhibent.

* *Extractum* Wurtemb.

Aristolochiae Pistorlochiae, *Polyrrhizae*, *Aristolochie menue*, *petite Aristolochie*, Radices ex communi capite plures fibras longas & tenues emittunt, sublutae, odore non ingrato, sapore acris & amaro gaudent.

Aristolochia Pistorlochiae L. foliis cordatis crenulatis & floribus solitariis gaudet.

Crescit in Europa meridionali.

Proxime antecedentis vires habet.

Aristolochiae fabaceae Barb. *Holwurzel*, Radices sunt bulbosae mox solidae, mox cavae, cute fusca tectae, sub qua caro alba & amara haeret.

FUMARIA. Corolla irregulari, in calcar educta, calice nullo aut diphylo sustentata, hexanthera, monogyna, silicula uniloculari gaudet: *Bulbosa* L. caule simplici & bracteis longitudine florum distinguitur.

Copiose in Europa calida & temperata crescit, in Eorussiam usque ascendit.

Extracti aquosi valde amari ultra $\frac{3}{4}$, resinosi amari, acris $\frac{3}{4}$ circiter sistit. CARTHEUSER.

Inter primos TRAGUS has radices Aristolochiis annumeravit, nulla propria vi, præ aliis amaris, instructas.

AURANTIA AMARA v. *Fr. Horrai*,

* BDELLIUM GUMMI, *βδέλλιον*. Sub hoc nomine hodie aservamus massas majusculas ex rubro fulcas, quarum portiones a sordibus liberæ pellucunt, inter dentes friabiles, & eis leviter adhærentes, earum fumus suavem odorem spirat, sapor evidenter amarus est.

Ex Arabia, India & Africa ad nos adducitur, nondum constat ex quo vegetabili.

Et alcohol & aqua largam ejus portionem dissolvunt, aqua inde abstracta ejus odore imbuitur, spiritus vini levissime. LEWIS. Extracti aquosi amaricantis & aromatici ultra $\frac{1}{4}$ & totidem spirituosi largitur. CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{5}{6}$, spirituosi $\frac{1}{4}$. NEUMANN.

Valide resolvit, hinc jam a GALENO ad mucum viarum primarum & urinariarum nec non pectoris, externe quoque ad tumores aquosos & mucosos commendatur; multi quoque illud, præeunte FORESTO, sive intus sumtum, sive acceuli fumum, ano recipiendum, ad hæmorrhoides laudant.

BEHEN NUCES vid. *Emollientia*.

BERBERIS RADIX vid. *Fr. Horai*.

BRYONIA vid. *Emetica*.

* BUGULA Barb. *Consolida media* Barb. *Bugle*, *Goldengunsel*. Folia recipimus ovato oblonga, longis petiolis sustentata, margine dentato notata, sapore amaro instructa.

ARUGA. Corolla labiata, cujus labium superius bifidum & minimum est, inferius trifidum, calyce

quinquefido sustentata & feminibus nudis gaudet:
Reptans L. stolones reptantes habet.

In Borussiam usque ascendit.

A vi adstringente laudata, hodie evilescece cœpit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. plane iners.

CALAMUS vid. *Aromata*.

* **CALENDULA** Barb. *Soncy*, *Ringelblume*. Flores læte luteos exhibet, ligulatos, superne incisos, qui exsiccati omni odore & sapore carent, aquam autem, cum qua infunduntur, amaram reddunt.

CALENDULA. Flore mixto gaudet, calice simplici multipartito, receptaculo nudo, feminibus triangularibus, incurvis: *Officinalis* L. BLACWELL 106 feminibus crassis, muricatis & foliis spatulatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in hortis colitur.

Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere, $\frac{1}{4}$ circiter spirituosum inde obtinuit CARTHEUSER.

Cum hi flores exsiccatione omnem odorem, quem recentes spirabant, exuant, hinc ab illis minus bene siue aromaticæ siue balsamicæ vires expectantur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. omnino iners, * *Acetum* & * *Conserva* Seculo XVI in officinas intrarunt, cum flores Calendulæ multum cœperint ad pestem, laudari.

CAPPARIS CORTICES vid. *Olera*.

* **CARDIACA** Barb. *A. ripeaume*, *Herzgespann*. Sistit Folia quæ ex angustiore sine dilatantur & tribus dentibus inæqualibus terminantur, odorem nullum, saporem intentius amarum habent.

LEONURUS. Corollam exhibet labiatam, calice pentagono & quinquefido sustentatam, labium superius integerrimum, villosum, inferius tripartitum, parum inæquale, reflexum, femina nuda: *Cardiaca* L. foliis triadis, laciniis vix incisus distinguitur.

Ubique in Europa occurrit.

Ob amaritiem viscidos primarum viarum humores attenuare, easque roborare videtur, hinc ad distenta hypochondria & cardiognum infantum multum olim laudabatur.

Unguentum Cardiacum SCHROED. Cardiacam non pro bali habet, medicamentum resolvens, multo in usu est ad cardiognum.

CARDUUS BENEDICTUS Barb. *Chardon Benit, Cardenbenedicten*. Et Folia & Semina adhibemus: illa sunt oblonga magnis sinibus dentata, hispida, inodora, intense amara; hæc majuscula, ventricosa, striata, flava, margine rotundo coronata, qui in setas rigidas educitur, medulla alba & dulci farta.

CENTAUREA flores compositos tubulosos, calice imbricato comprehensos habet, receptaculum setosum, semina papposa: *Benedicta* L. calice per maturitatem clauso, duplicato spinoso, floribus parum difformibus, foliis semidecurrentibus, denticulato-spinosis distinguitur.

Europæ Meridionali & Orienti propria planta, FRIDERICO Imperatori ex India, sub initium Seculi XVI allata, teste TRAGO, apud nos in agris colitur.

Extracti spirituosus $\frac{1}{7}$ circiter, aquosi autem $\frac{3}{4}$ circiter largiuntur folia. NEUMANN.

Primæ viæ a foliis roborantur, hinc eadem ad febres intermittentes & alios morbos a læsis digestionis viribus commendantur: laudari quoque solent a vi propria sudorifera, non video quo jure, & si quidem ad morbos malignos profunt, de quo mihi saltem nulla iusta observatio innotuit, proderunt virtute omnibus amaris communi. (§. VII.)

* Semina unice ratione nuclei oleosi agunt, hic cum parvam ad involucrum, quo cingitur, rationem habeat, & sæpe carie exeli in officinis occurrant, hinc rarius in usum trahuntur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners: * *Extractum* EJUSD. *Essentia* NORIC. * *Syrupus* QUERCET. * *Sal per incinerationem paratus* nihil proprii habet.

CARLINA vel CARDOPATIUM Barb. *Ebertswurzel* num χαμιλῶν Veter. ? Desumitur inde Radix quæ fibrosa est, digitum crassa, aliquot pollices longa, rugosa, superne in aliquot ramos divisa, extus fusca, intus ex albo flava, odore proprio nauseoso, sapore acri & multum amaro instructa.

CARLINA. Florem compositum habet tubulosum, calice imbricato & cujus squammæ externæ siccae sunt cinctum, receptaculum paleacum & semina papposa: *Acaulis* L. BLACWELL § 32 caule unifloro distinguitur.

Non ascendit ultra Germaniam septentrionalem, nec in Anglia occurrit.

Aqua parum inde recipit, $\frac{1}{2} \frac{1}{2} \sigma$ olei odorati spissi largitur. LEWIS. Olei spissi $\frac{1}{108}$, Extracti resinosi ultra $\frac{1}{11}$ & ultra $\frac{1}{2}$ aquosi inertioris NEUMANN inde obtinuit. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{8}$, resinosi $\frac{1}{4}$ circiter. CARTHEUSER.

A viribus contra pestem maxime laudatur, quas cum in exercitu CAROLI M. probasse dicitur, inde nomen suum accepisse volunt, hodie rarissime hominibus exhibetur, multus autem ejus usus est in Mulo-medica.

CASCARILLA vid. *Aromata*.

CENTAUREUM MINUS, κενταύριον μικρόν, λιμναϊόν, *Centaureum Lepton*, *Fel Terra*, *petite Centaurée*, *tausend Gulden-Blumen*. Ejus Flores adhibentur cum summis caulibus, quos aggregatim terminant, rubri, modori, intense amari, cum sensu acrimoniæ.

GENTIANA. Corollam monopetalam, cujus laciniarum numerus varius est, calice sustentatam, pentantheram, digynam, capsulam unilocularem habet:

Centaureum L. corollis quinquefidis, infundibuli formibus, stylo unico, & caule dichotomo distinguitur.

Crescit ubique per Europam.

Tam aquosa quam spiritiosa menstrua vires inde extrahunt. LEWIS. Extracti spirituosi $\frac{1}{2}$ fere, aquosi $\frac{2}{3}$ exhibet. NEUMANN

Multum laudatur ad roborandas primas vias & aperiendas obstructiones viscerum abdominalium, monente jam GALENO, hinc ad fugandas febres multum commendatur, ad podagram ab ÆTIO; a MAUR. HOFEMANN hydropicis auxilium attulisse fuit observatum. Extus ad ulcera maligne laudatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. & odore & sapore fatis evidentibus, sed minus gratis gaudet, evidenti acrimonia linguam ferit, hinc nollem inertem dicere: * *Extractum* EJUSD. ad scrupulum dimidium pro dosi datur: * *Essentia* Wurtemberg. a collectoribus Dispensatorii ad drachmas duas data, alvum ducere est observata: * *Syrupus* ZWOELFFER. * *Conserva* Hafniens. *Sal per incinerationem* SCHROED.

CHAMÆDRIS, χαμαΐδρις, χαμαΐδρις, λιβάρις, *Germandree*, *Gamenderlein*. Inde prostant Folia parva, oblongo-ovata, crenata, inodora, amara.

TEUCRIUM. Corolla labiata, labio superiore deficiente, inferiore quinquefida, lacinia media maxima, calice quinquefido sustentata, gymnosperma gaudet: *Chamædris* L. BLACWELL 80 foliis ovatis petiolatis & floribus pedunculatis, crenatis distinguitur.

Crescit in Europa minus septentrionali, in Saxonia adhuc occurrit.

Tam aquæ quam alcoholi suas vires largitur, Extractum aquosum magis amarum est quam spirituosum. LEWIS. Utrumque in pari ratione vehit. CARTHEUS.

A vi resolvente & aperiente maxime commendatur, præeunte GALENO. VESALIUS ad podagram com-

mendam recenſet, RAJUS polychreſtam ad referandas menſium obſtructiones & curandas ſcrophulas, RIVERIUS & CHOMEL ad febres intermittentes. †

* *Extraction VAL. CORD.*

CHAMEMELUM, *Chamomilla* Barbar. χαμαίμηλον, ἀνθίμικ, *Camomille, Camillen.* Aſſervamus ejus Flores, qui parvi ſunt, compoſiti, mixti, radio albo & diſco flavo inſtructi, odorem proprium fortem ſpirant, ſapore gaudent amaro, cui quædam acrimonia juncta eſt. Triplex ſorum Chamæmeli genus recenſetur inter plantas officinales quorum uni *Vulgaris* nomen relinquunt, alterum a *Roma*, tertium a *fetore* denominant.

Primum deſumitur a *MATRICARIA* floribus mixtis, calice hemiſphærico, cujus ſquammæ fere æquales ſunt, ſuſtentatis, receptaculo & feminibus nudis inſtructa: *Chamomilla* L. BLACWELL 298 receptaculis conicis, ligulis non deflexis & foliis ſetaceis, parum tomentolis diſtinguenda.

In omni Europa vulgaris.

Secundum eſt *ANTHEMIS* floribus mixtis, calice hemiſphærico, feminibus nudis, receptaculo-paleaceo inſtructa: *Nobilis* L. BLACWELL 526 foliis ſetaceis & canefcentibus diſtincta.

In Europa temperata, inter nos quoque occurrit & in Anglia.

Officinæ Germanicæ nonniſi varietatem floribus plenis recipiunt, quæ minus odorata eſt, & minorem ſaporem habet; in hortis apud nos colitur.

* Tertium ſubminiſtrat *Anthemis Cotula* L. receptaculo conico, ligulis anguſtiſſimis & foliis viridibus agnoſcenda: in iſdem cum prima locis creſcit.

Florum Chamomillæ Vulgaris libra, olei quod per plures annos cæruleum colorem ſervat, Cl. LEWIS drachmas tres, NEUMANN ſcrupulum unum, mihi drachmam unam ſubminiſtravit, flores Chamomillæ

Romanæ LEWIS olei flavi drachmas quinque exhibuerunt, ego ex triginta libris florum Chamomillæ foetidæ plane nihil olei recepi. NEUMANN porro expertus est Vulgares æque ac Romanos $\frac{1}{2}$ extracti aquosi & $\frac{3}{4}$ extracti spirituosi vehere, quod utrumque inertius est. Ex floribus Chamomillæ Romanæ CARTHEUSER $\frac{1}{2}$ fere extracti aquosi, $\frac{1}{3}$ spirituosi, ex Vulgaribus similes fere rationes obtinuit.

Possidet Chamæmelum vires insignes ad referendas obstructions viscerum abdominalium, observante GALENO, & ab HOFFMANN insigniter ad malum hypochondriacum laudatur, principio, quo scater, odorato evidenter in nervos agit, hinc jam ab Ægyptiis, ad febres intermittentes fuit commendatum, id quod quoque plurimi ex posterioribus Medicis observarunt, inter quos GASER, ZACUTUM, DIEMERBROECK, BAGLIV, MORTON, WERLHOFF, HOFFMANN, SCHULZ, BOERHAAVE nominasse sufficiat, ejus vires sopientes etiam, in omni spasmodorum genere insignes fuerunt observatæ, ad dolores ventriculi & intestinorum multum a FORESTO laudatur, ad nephritidem a S. PAULI & HAGENDORN, ad dolores post partum a FORESTO, ad referenda lochia a TREW, & intus & extus applicatum se egregie gerere ad tormina dysenterica vidit Illustris PRINGLE & eximias vires antisepticas habere.

Extus cum magno successu ad epitemata & cataplasmata discutientia & resolventia adhibetur.

Aqua destillata VAL. CORD. efficax omnino. *Aqua Carminativa* DORNCRELLII præter flores Chamomillæ, etiam varia alia carminativa recipit, concinnior omnino posset parari, ad duo cochlearia pro dosi datur in colica flatulenta. * *Aqua Carminativa* SCHROED. vinosa est, calidiora quoque quam antecedens ingredientia habet, hinc nonnisi in calibus frigidis adhibenda. * *Aqua Carminativa* Wurtemb. est

est *Dorncrelliana* correcta: * *Aqua Carminativa spirituosæ* Wurtemberg. Calidum medicamentum, quod ad aliquot drachmas, post usum flatulentorum, assumitur: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. ad guttas octo intus datur, egregium antispasmodicum: *Oleum per Infusionem* AETII, male per coctionem parari jubetur, discutiendi & sopiendi ergo præscribitur, cynanchen gravissimam ejus usu externo sopitam vidit SARTORIUS: * *Syrupus* August. * *Tinctura Spirituosa* Paris.

CHAMÆPITYS, χαμαίπιτος, ἄλκυρον, ἰωνία, σιδνήτικη, *Ivette*, *Schlagkrautlein*. Folia exhibet officinis hirsuta, trifida, odore nullo, sapore amaro, qui aliquid aromatici habet, instructa.

Teucrium Chamæpitys L. BLACWELL 528. folia trifida habet & flores sessiles, solitarios.

In Marchiam usque ascendit.

Aqua æque ac alcohol vires inde extrahunt, Oleum odoratum fundit, Extractum aquosum amarum est & salinum, spirituosum dulciusculum & acre. LEWIS; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ & totidem spirituosi largitur. CARTHEUSER.

Ad eosdem ac antecedens, præeunte GALENO, morbos adhibetur, ob evidentius principium balsamicum vel præferenda esse videtur.

CICHORIUM vid. *Olera*.

CHINÆ CORTEX vid. *Aromata*.

CINÆ SEMEN Barb. an *σαντινον* Veterum? hanc vocem in *Sanctum* inflexerunt, prouti Itatorum *Zina* in Cina, *Semen Contra*, *Wurmsamen*. Prostant his nominibus Semina oblonga, flava, stipitibus inquinata, sapore amaro cui aliquid acris junctum est, odore forti, nauseoso instructa. Id quod ab *Aleppo* denominatur reliquis præstat, hoc excipit *Oriente*, *Indicum* ab exiguis flosculis, *Barbarum* seu *Africanum*, a cauliculis maxime constituitur.

Artemisia Judaica L. foliis caulinis obovatis, obtusis, lobatis, floribus paniculatis & pedicellatis distinguitur. Crescit in Syria, Persia &c.

Tam aqua quam alcohol ejus saporem & odorem recipiunt, infusum spirituosum majorem, præ aquoso, gratiam habet, Extractum aquosum inodorum est LEWIS: NEUMANN $\frac{7}{17}$ Extracti spirituosi $\frac{1}{2}$ $\frac{3}{4}$ aquosi, fere inertis obtinuit: CARTHEUSER autem hujus ultra $\frac{3}{8}$, illius $\frac{5}{8}$.

Inter Latino-Barbaros hoc medicamentum cœpit in usum trahi, nec male remedium, quod acrimoniam habet, sætet & amarum est, ad hunc scopum recipitur. Datur ad scrupulum unum. Cum multi, nauseosum medicamentum horreant, hinc a MATTHIOLI ætate prostat, saccharo incrustatum sive

Confectio: * *Pulvis contra Vermes* Nostrat. præter semen Cinæ etiam alia anthelmintica & cathartica recipit; inde parantur *Tabule* Nostrat. * *Morsuli contra Vermes* Wurtemb. $\frac{1}{4}$ Æthiopis mineralis & totidem radice Jalappæ vehunt.

COLOCYNTHIS vid. *Purgantia Specifica*.

* COLUBRINUM LIGNUM Barb. *Bois Couleuvre*, *Schlangenholz*. Adducitur ad nos sub forma fructuum, quæ dimidii pedis circiter crassitiem habent, solida sunt, ponderosa, colore albo, cui lutescens accedit instructa; cortex, quo teguntur, castaneus est, rugosus, & tuberculis concoloribus, sparsis gaudet, odor nullus, sapor valde amarus.

STRICHNOS. Corollam quinquefidam, simili calice sustentatam habet, isantheram, monogynam, baccam unilocularem, feminibus villosis factam: *Colubrina* L. BLACWELL 403 foliis trinerviis distinguitur.

Crescit in India.

CARTHEUSER inde $\frac{1}{7}$ circiter Extracti aquosi amarissimi, $\frac{1}{4}$ fere spirituoſi æque amari obtinuit, & obſervavit aquam inde abſtractam, balsamicum odorem ſpirare.

Ab Indis commendatur ad morſus ſerpentum; ſæculo XVI in Europa innotuit, ad curandas febres & enecandos vermes a quibuſdam laudatur: HEYDE inde ſtuporem, tremorem, fatuitatem, ſurrexiſſe obſervavit. A medicamento ſuſpecto, & quod præ aliis ſecurioribus nihil proprii habet, jure abſtinemus. Commendatur ad ſeſqui drachmam, aqua infuſum.

* CONSOLIDA REGALIS Barb. *Calcatrippa* Barb. *Δελφίνιον?* *Pied d'Alouette*, *Ritterspörlein*. Inde recipimus Flores qui cœrulei ſunt, amari, inodori, & qui cum aqua infuſi, tincturam ruſam ſiſtunt.

DELPHINIUM. Corollam quinquepetalam irregularem, nectario caudato inſtructam, polyantheram, mono- ſeu trigynam, capſulam unam ſeu tres habet: *Conſolidā* L. nectariis monophyllis, caule ſubdiviſo gaudet.

Creſcit ubique in Europa.

Extracti ſpirituoſi $\frac{5}{24}$, aquoſi ultra $\frac{3}{8}$ largitur, utrumque Extractum odorem ſuavem ſpirat. CARTHEUSER.

Præter vires, quas cum omnibus amaris communes habet, ego ſaltem nullas proprias inde expecto, nec video quo jure ipſi olim traumaticas adſcripſerint.

Aqua deſtillata VAL. CORD. Cur ad morbos oculorum laudetur non perſpicio.

* *COSTUS*, *κόστος*. Noſter ab illo Veterum evidenter diverſus eſt; primus AVICENNA amari mentionem fecit, Græci recentiores demum dulcem addiderunt; inter Recentiores de hoc non conſtat, hodie pro eo Canellam albam exhibere ſolent; tam dulcis quam Arabicus, quos POMET habet, ex mente potius

ficti esse, quam vere obtinere videntur; unicus igitur modo prostat *Costus* nimirum *Amarus*, qui constituitur a Radicibus aliquot pollices longis, unum crassis, extus flavis, intus profundius tinctis, medulla laxa fartis, violas olentibus, sapore evidenter amaro & acri instructis.

Costus L. Corolla a quatuor petalis efformatur, quorum unum labiatum est, labio superiore simplici, inferius sexpartitum, calice tridentato supero sustentata, monanthera, monogyna; fructus est capsula trilocularis, polypyrena.

Crescit in India.

Extractum aquosum vix odorum, non multum amarum $\frac{2}{3}$, spirituosum magis amarum, vix $\frac{1}{5}$ radicis æquat.
LEWIS.

Amaritie, qua gaudet, & principio acri humores attenuat & solida roborat, expectorantibus, diureticis & diaphoreticis adscribitur.

Dosis ad drachmas duas in Infuso.

* *Caryocostinum* BAYRI est medicamentum purgans quod $\frac{1}{17}$ Diagrydii vehit: * *Extractum Maracostinum* MINDERERI, absurda formula in qua Aloes primas, *Costus* autem & Marum exiguas valde rationes habent, Wurtembergenses aliquatenus correctum præscribunt: * *Oleum Costinum*, nec hujus compositio placet.

CROCUS vid. *Aromata*.

CUPRESSI NUCES vid. *Adstringentia*.

* CYANUS Barb. *Bluet*, *Kornblumen*. Recipimus Flores ex calice evulsos, tubulosos, in plures lacinias dissectos, pulchre cæruleos, inodoros, qui, si sicci gustantur, insipidi sunt, aquam autem, cum qua infunduntur, evidenter amaram reddunt.

Centaurea Cyanus L. BLACWELL 270 calycis squammis ferratis & foliis linearibus distinguitur.

Crescit per omnem Europam, ætate floret.

Vires resolventes, aperientes, diureticas inde se expertos esse, HOFFMANN & ALBRECHT testantur.

Aqua destillata SCHROED. quid ad curandos oculorum morbos debeat facere, ego saltem non perspicio.

DICTAMNUS ALBUS vid. *Aromata*.

ELATERIUM vid. *Vomitoria*.

ENDIVIA vid. *Olera*.

* EUPATORIUM, *εὐπατόριον*, illud Græcorum est omnino Agrimonia, quos quoque AVICENNA sequitur, id autem cujus MESUE mentionem facit, ita vage descriptum reperio, ut nihil de eo audeam decidere; quod hodie *Cannabini*, *Kummigundskraut*, *Eupatoire* nomine prostat, sub Latino-Barbaris demum cœpit in usu esse. Ejus recipimus Folia cum floribus, illa sunt digitata, oblonga, acuminata, ferrata, amara, hi parvi, rufescentes, tubulosi, femini papposo insident.

EUPATORIUM. Floribus compositis tubulosis, calice imbricato, inæquali sustentatis, thalamo nudo insistentibus & feminibus papposis instruitur. *Cannabinum* L. foliis digitatis gaudet.

Crescit ad aquas, rarius in Septentrione occurrit.

Ad aperienda viscera abdominalia olim laudabatur & ad referandos menses, & ad curandum hydropem commendabatur; extus contra œdemata & hydrocelem in usum trahitur.

EUPHRASIA potius *Eufragia* Barb. *Eufraise*, *Augentrost*. Caules officinis exhibet teneros, foliis viridibus, rugosis, dentatis, levius amaris, adstringentibus, salinis vestitos, nec non floribus albis, qui live luteis live purpureis lineis picti sunt.

EUPHRASIA. Calice quadrifido sustentat florem labiatum, cujus labium superius concavum, inferius tripartitum est, laciniis æqualibus, capsula gaudet biloculari. *Officinalis* L. BLACWELL 427. foliis ovatis, argute dentatis distinguitur.

Frequentissime per omnem Europam occurrit.

Ad vitia oculorum a Latino-Barbaris commendata, HILDANUS ejus ope septuagenariis videndi facultatem restituit: LANZONIUS eandem ad caliginem curandam cum successu adhibuit, inter nos Vir vixit qui vino cum Euphrasia, ad monitum VILLANOVANI, confermentato utens, octogenarius optima visus acie pollebat; num hi effectus vere Euphrasiæ adscribendi sunt? vix id mihi persuadere possum, & nullus dubito, noxas, quas commilito LOBELII a vino, quod Euphrasiam habuit, expertus est, potius vino in nimis magna quantitate hausto, quam innocenti omnino herbæ, adscribendas esse. Scopo oculos roborandi, sive cum musto confermentatur, sive pani incoquitur & per annos ejus usus continuatur; vires quas ab hac herba in referendis obstructis viis biliariibus HOFFMANN est expertus, ex ejus indole amara & subsalsa fluunt. Extus quoque ad effectus oculorum adhibetur.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. iners omnino est.
 * *Conserva* VAL. CORD. * *Tragea Ophthalmica* Wurtemberg. in morbis oculorum a spissitudine humorum conducere videtur.

* *FABÆ ST. IGNATII* Recent. sunt Nuces oblongæ, avellana majores, angulares, substantia duriore, intus splendente, ad cornu accedente, efformatæ, extus gryseæ, sapore amarissimo instructæ.

CAMELLUS ad insulas Philippinas Missionarius primus harum fabarum meminit sub finem seculi superioris, arborem unde desumuntur adeo imperfecte describit, ut ejus character definiiri non possit; ipsas fabas, venenis resistere & incantationibus asserit, antifebriles præterea, diureticas, emenagogas, aristolochicas, anthelminticas, stomachicas vires possidere, vomitum, catharsin, tremores & convulsiones inde excitari quoque vidit. Medicamento, de cujus viri-

bus nonnisi per tumultuaria experimenta constat, rectissime hodie abstinemus.

Continent $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{24}$ spirituosi. NEUMANN.

FOENUGRÆCUM vid. *Emollientia*.

FRAXINUS, *μυρία*, *Fresne*, *Efchenbaum*. Inde Cortex & Semen ad usus medicatos adhibentur, ille gryseus est cum admixto fusco, sapore evidenter amaro gaudet; hoc oblongum, compressum, fuscum, tenax, sapore adstringente præditum est cum quadam acrimonia, cui aliquid oleosi & levissime acris accedit, obvolvitur involucro sicco, dilutius fusco, quod ipsum multum excedit, progrediendo dilatatur & obtuse terminatur, unde a Latino-Barbaris *Lingua Avis* dicitur.

FRAXINUS. Corolla mox bifida, mox quadrifida gaudet, interdum calyce sustentata, flores mox hermaproditii, mox relativi sunt, & hi in quibusdam monophyti, in aliis diphyti, mares diandri, feminæ monogynæ; semen crusta membranacea compressa & producta, tectum, characterem essentialem constituit: *Excelsior* L. BLACWELL 328 foliis ferratis, oblongis, floribus apetalis, androgynis agnoscitur.

Crescit in omni Europa.

Semen HIPPOCRATES ad dolores uteri & pellendam urinam adhibuit, FLOYER quartanam inde vidit curatam, vis aphrodisiaca, quam ipsi Arabes adscribunt, fabuloso de signaturis commento nititur.

Corticem a longo jam retro tempore multum ad aperienda viscera abdominalia commendant, sunt qui eundem ligno quajaco omnino substitui posse contendunt.

FUMARIA Barb. *κρίνον*, *Fumeterre*, *Taubenkropf*. Ejus prostant cauliculi teneri, ramosi, quadrangulares, quibus longis petiolis insident folia tenuiter secta, una cum floribus parvis & rubentibus; tota planta evidenti amaritie gaudet.

Fumaria officinalis L. BLACWELL 237 pericarpium monospermis & foliis nudis distinguitur.

Per omnem ætatem in omni Europa obtinet.

Extractum aquosum amarum est & salinum, spirituosum parum amarum est, neutiquam salinum. LEWIS.

Ab omni tempore ad referenda viscera abdominalia laudata fuit, ictერი & vomitum inde curatos vidit RIVERIUS, efficax præterea ad scorbutum est & ad dyscrasiam, unde varium scabiei genus surgit, ut S. PAULI observationibus probat, de LINDERN illam cum egregio successu tæniæ latæ opposuit. Datur five succus ad uncias quatuor, five ejus manipulus cum appropriato, ad Medici intentionem, menstruo, infunditur.

Aqua Fumaria VAL. CORD. iners omnino aqua, quam, JUNCKERI auctoritate seducti non pauci Medici, sanguinem acrius commovere & impellere sibi persuaserunt: * *Conserua* VAL. CORD. * *Extractio* VAL. CORD. ad scrupulum unum exhibetur: * *Syrupus* Augult. * *Essentia* Wurtembergens.

GALBANUM vid. *Resolventia*.

GENISTA vid. *Diuretica*.

GENTIANA, γεντιάνη, *Enzian*. Radix ejus exsiccata, aliquot pollices crassa est, rugosa, fungosa, secedit in plures fibras digitum crassas, extus fusca, intus flava, odore nullo, sapore amarissimo instructa.

Gentiana lutea L. Corollis quinquefidis, rotatis, verticillatis distinguitur.

Ad Lapponiam & Norwegiam usque ascendit, non occurrit in Floris Saxoniz.

Spiritus vini inde majorem, quam aqua amaritiam extrahit. LEWIS.

Extracti aquosi $\frac{9}{17}$, spirituosi $\frac{7}{16}$ fere obtinuit NEUMANN. CARTHEUSER autem illius fere $\frac{3}{8}$, hujus ultra $\frac{1}{2}$.

A GENTIO Illyriæ Rege, qui XXXVIII ab orbe condito seculo floruit, primum in usum tracta radix

primas vias roborat, obstructions abdominales referat, monente jam GALENO, ad curandas febres intermittentes & necandos vermes adhibetur, laudatur quoque podagricis, nec non ad curandum calculum. Ill. PRINGLE ejus vim antisepticam confirmavit; Cl. PLENCK efficaciam extracti ad scrophulas.

Extus inde turundæ efformantur ad dilatanda orificia vulnereum & ulcerum, adhibetur quoque ad mundificanda ulcera.

Extractum DIOSCORIDIS ad drachmam dimidiam præscribitur: * *Essentia* Brandeburg.

Passim, in Germania maxime, Radices *Gentianæ rubræ* L. recipiunt; non crediderim illam, quæ a *Gentiana cruciata* desumitur, ratione virium a priori differre, hinc miror utrasque in quibusdam Indicibus publicis prostare juberi.

GRATIOLA vid. *Emetica*.

HELENIUM vid. *Incidentia*.

JAPONICA TERRA, *Cachou*. Est substantia, sicca, dura, exius rufa, nigricans, intus e rubro fusca, sapore adstringente primum dulci, deinde amaro instructa.

Rejicimus, quæ in ore detenta non tota deliquescit, nec non illam quæ arena, aut aliis sordibus inquinata est.

Neutiquam ex Japponia, sed ex India ad nos adducitur, pessime quoque terra appellatur, cum succus sit, qui ex variis *MIMOSÆ* L. speciebus, & diversis aliis plantis, cortice adstringente & rubro præditis, paratur, referente de JÆGER; cum hoc succo tanquam masticatorio utantur, ex nucibus autem *Areccæ Catechu* L. Indi quoque masticatorium parent hinc fama obtinuit, terram Japonicam esse hunc ipsum succum, cum autem Auctores autoptæ de *Arecca* loquentes nostri præparati non meminerint, *Arecca Catechu* teste GARÇIN in variis locis, unde tamen ne-

strum medicamentum adducitur, non crescat, hinc potius narrationi testis autoptæ credo adhærendum esse, quam hypothefi in Europa effictæ.

Vix non tota, si pura fuerit, in aqua potest dissolvi, non parum ejus etiam spiritus vini recipit. LEWIS: ejus $\frac{1}{16}$ aquam $\frac{3}{4}$ Alcohol solvere, NEUMANN vidit.

Hujus medicamenti usus, medio superioris seculi inter nos obtinuit, scopo adstringente maxime adhibetur, in vomitu, fluxibus alvi, hæmorrhagiis, gonorrhœa, fluore albo HAGENDORN & WEDEL non spernendos inde viderunt effectus, medicina roborans & resolvens etiam bene se gerit in affectibus mucii, hinc ad morbos catarrhales multum laudatur, ulcus sordidum narium, & pertinaciores tulsæ eodem HAGENDORN curavit, idem non male ad restituendas vires digestionis adhibetur. Datur sub forma pulveris ad scrupulum unum; extus ad dentifricia adhibetur.

Essentiam Nostrates spiritu vini, Wurtembergenses spiritu Cydoniorum parant, multum adstringit; *Trochisci* præter saccharum etiam varia suaveolentia recipiunt, Wurtembergenses majorem sacchari rationem admittunt quam Nostrates & Parisini, Ambram & Moschum quoque adjiciunt, efformantur ad figuram muscardarum, ut commode possint sub lingua teneri, cum præcipuus eorum usus sit ad oris fetorem corrigendum. * Alijs adhuc Wurtembergenses habent qui succum Liquiritiæ & species Diatragacanthæ recipiunt, & quos multum hæmoptycis commendant: * *Tablette* Paris.

Prostant interdum in tabernis * Placentulæ variæ magnitudinis, aliquot pollices latæ, lineam circiter crassæ, extus saturatius flavæ, intus pallidiores, albescentes, sapore aromatico, amariusculo, subadstringente præditæ, quas *Catagamber* appellant, eorum jam JÆGER anno 1684 meminit, SEBA refert

eas parari ex Cachou cum argilla mixto, affusa aqua & calore solis in fermentationem acto, spuma liquori fermentanti supernatante collecta, & in modulis orbicularibus exsiccata, harum placentularum drachmæ duæ, cum aqua per aliquot horæ minuta infundunt, & in morbis pectoris, oris &c. adhibent, DU BUISSON easdem cum successu in anginosis & aphthosis faucium affectibus, nec non in diarrhœis, dysenteriiis &c. adhibuit. GEOFFROI meminit * pastillorum, qui nucis vomicæ magnitudinem & figuram habent, ex terra Catechu, variis aromatibus mixta, parantur & a Belgis nomine *Siri Gata Gamber* in Europam advehuntur.

IMPERATORIA vid. *Incidentia*.

LAURUS vid. *Aromata*.

ILICUM CONVALLIUM vid. *Aromata*.

LUPINI SEMEN vid. *Legumina*.

LUPULI FLORES vid. *Olera*.

MARRUBIUM, *πράσιον*, *Andorn*. Folia nobis largitur quæ subrotunda sunt, margine crenata, rugosa, inferne maxime tomento obsessa, inodora, sapore amaro, cui aliquid salini accedit, instructa.

MARRUBIUM. Corolla labiata, quæ calice mox quinquefido, mox decemfido sustentatur, & cujus labium superius bifidum, inferioris trifidi lacinia media latior & emarginata est, gaudet, gymno-sperma: *Vulgure* L. BLACWELL 479 foliis crenatis, superne viridibus distinguitur & calice decemfido.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi inertioris $\frac{9}{16}$, spirituosus viridis, odorati, amari $\frac{5}{16}$ inde obtinuit NEUMANN. Extracti spirituosus ultra $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{5}{16}$ CARTHEUSER.

Ejus decoctum sanguini e vena fluenti affusum eum rubicundiorum & fluidiorum reddit. SCHWENCKE.

Humores spissos resolvit, hinc a GALENO ad ob-

structiones pulmonum, viscerum abdominalium & uteri laudatur, nec non extus detergendi scopo ad vitia oculorum & aurium. Arabibus maxime ad morbos pectoris pituitosos in usu fuit, BORELLUS asserit se innumeris comprobavisse exemplis marrubium mire ad menstrua promovenda, stomachum roborandum, appetitum restituendum, cachexiam & fœdos virginum colores curandos fecisse; vermem inde expulsam LENTILIUS vidit; salivationem quæ ultra annum juvenem, cui curandæ luis ergo Mercurius exhibitus fuerat excrucieverat, brevi se ope nostræ herbæ sustulisse, testatur Illustris LINNÆUS. Eximii HALLER & DE HAEN in abscessibus pulmonum bonos inde viderunt effectus, sed non constanter; LOESEKE & HALLER in difficili screatu.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. quam & sapidam & odoram CARTHEUSER dicit, prouti vulgo prostat, plane iners est. * *Syrupus de Prasio* DIOSCORID.

MENTHA vid. *Aromata*.

* MATRICARIA Barb. *μαρθίνιον*, *Matricaire*, *Metram*: inde prostant Folia pinnata, pinnis ovatis & crenatis, albicantia, nullo, si exsiccata fuerint, odore, sapore leviter amaro instructa.

Matricaria Parthenium L. BLACWELL 192 pinnis ovatis, incisis distinguitur.

Vulgaris per Europam minus Septentrionalem, in Boruffiam usque ascendit.

Oleum destillatum fundit observante jam SCHROEDER: Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{2}$ inde separavit NEUMANN.

Varie ipsi adscribuntur vires, quæ omnes ab ejus principio odorato pendere videntur, quod cum a planta exsiccata ablit, non multum virtutis inde audeo polliceri.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. si ex herba paratur, plane iners. * *Spiritus* Paris. etiam vix aliquid proprii videtur habere.

MYRRHA, *σμύρρα*, *Æolibus μύρρα*, sub variæ magnitudinis fructis, quæ mox avellanas, mox juglandes æquant, ad nos adducitur; pellucida, intus rufa, diffracta maculas albas, quas *ungues* dicunt, exhibet, gaudet sapore subacri, aromatico, insigniter amaro & odore proprio gravi; hanc speciem Veteres *σακίν*, dixerunt, cum sponte ex arbore effluerit, nec non *προγλοδίν*, a tractu in quo provenire dicebatur, magis tincta *πλάση* illis audiebat, incisione arboris obtenta, hodie ambæ sub communi *Electæ* nomine prostant; frustra ad nigredinem vergentia, arida, sordibus inquinata apud sepulchros *in Sorten* appellantur, rejicienda omnino.

Planta, unde obtinetur, nos adhucdum latet.

Adducitur ex Arabia & Æthiopia, inde magni sacci ex corio confecti quatuor aut quinque centenarios ponderantes apportantur, in quibus variæ bonitatis grana hærent, pro varia forsan patria, ubi colliguntur, differentia; Veteres sane Myrrham, pro vario ejus loco natali, distinxerunt.

Exhibet $\frac{2}{3}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{16}$ spirituosi, & cum destillatur $\frac{3}{8}$ spiritus acidi, $\frac{1}{9}$ circiter olei empyreumatici fundit, aquæ ab ejus una libra abstractæ, tres drachmæ olei innatant NEUMANN. Eandem olei odorati quantitatem inde obtinuit HOFFMANN, ego solummodo aliquot guttas olei butyracei accepi. Ultra $\frac{7}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{2}$ spirituosi refert CARTHEUSER.

Valide resolventes & abstergentes vires possidet, jam a GALENO ad asthma & tussim laudata, ob easdem virtutes, quibus etiam roborantes accedunt, ad læsam digestionem & aperienda viscera abdominalia cum successu adhibetur, ad febrem singultuosam & dolores uteri ab HIPPOCRATE commendabatur, Cl. CARTHEUSER hypochondriacum ejus ope vidit curatum, præterea ab omni tempore vis ejus putredinem

arcendi fuit celebrata, hinc ad ulcera interna quoque cum successu fuit applicata, Cl. CARTHEUSER in hæmoptysi ad phtisin tendente, in ipsa phtisi LOESECKE egregios inde viderunt effectus, nec non in ulcere renali, & multi illam in febribus malignis præscribunt, contra vermes quoque facere facile perspicitur, sed probe notent quæso Medici, motum humorum etiam insigniter sub usu Myrrhæ incitari, abortum inde excitari monet GALENUS, & mictum cruentum ab eadem excitatum a LEBENWALD observavit. Cum experientia evicerit hanc Myrrhæ vim æstuantem, a religioso præcipue ejus principio pendere, hinc prudenter nonnisi ejus extractum aqua frigida paratum, ad usus internos recipitur.

Datur ad scrupulum unum pro dosi, HIPPOCRATES eam ultra drachmam dimidiam extendit.

Extus abstergendi, contra putredinem defendendi & consolidandi ergo adhibetur, ab HIPPOCRATE medicamentis ocularibus adscripta, & ad ulcera capitis, morbos aurium a muco, scirrhum uteri, referenda catamenia &c. præscripta, ad cariem ossium etiam & ulcera cacoethæ, probante CARTHEUSER, cum successu adhibetur, nec male medicamentis dentifriciis adjicitur, Cosmetiis Veteres annumerabant.

* *Aqua destillata* Wurtemberg. non inefficax medicamentum, roborans & analepticum videtur esse: * *Spiritus* & * *Oleum* Paris. præ aliis empyreumaticis nihil proprii habent: *Tinctura* sive *Essentia* Hamburg. pro vario Dispensatorio variam Myrrhæ rationem recipit, Wurtembergenses & Nostrates etiam *alcalifatam* pro usibus internis præscribunt, commovens valde medicamentum dosi viginti guttas non excedente propinandum. * *Oleum per deliquium* vid. *Inst. Chem.* * *Trochiscorum de Myrrha* RHAZES prolixam jam descriptionem, adhuc ampliolem reddide-

runt Parisini. Medicamento insigniter commovente jure abstinemus.

* **OPOPANAX**, ὀπποπανάξ. Est succus spissus, qui sub forma granorum, quorum maxima, vix ad juglandem accedunt, ad nos adducitur, extus hæc grana lutescunt, intus albida, saporem habent amarum cum pingui & proprio nauseoso mixtum, odor ipse est balsamicus non ingratus; eodem autem etiam nomine ad nos adducuntur massæ majores, in quibus grana, substantia quadam granulosa variis fordibus inquinata, conglutinata sunt.

Ex Oriente ad nos adducitur.

Pastinaca Opopanax L. foliis bipinnatis distinguitur & in Europa Meridionali crescit.

Ex aqua se patitur suspendi, ea inde abstracta odorata evadit. LEWIS. Ultra $\frac{1}{3}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{2}$ aquosi inde NEUMANN obtinuit.

Cum Gummi-resina sit, hinc humores valide attenuat & ad morbos a viscerum abdominalium obstructione oriundos, aut a pulmonibus mucos obseffis, cum successu exhibetur.

Datur ad drachmam dimidiam pro dosi.

Externe quoque ad qualescunque indurationes, resolvendi ergo exhibetur.

PAREIRA BRAVA Recent. Est Radix sive Sarmentum lignosum, cujus frusta variæ crassitie, quæ interdum ad brachium usque accedit, sub cortice rugoso, fusco, substantiam lignosam, obscure flavescentem, inodoram & amaram condunt. Denominatio Lusitanis debetur, qui Parra vitem & brava sylvestrem appellant.

CISSAMPELOS. Relativa dyphyta, mares monopetali indivisi, calice quadrifolio sustentati, tetrandri, feminæ superæ monopetalæ, trigynæ, bacca monopyrena: *Pareira* L. folia peltata habet.

Crescit in America meridionali.

Anno 1688 ex Lusitania per Dominum AMELOT Galliae Oratorem, Parisios fuit allata, & cum ibi fuerit tentata, in officinas recepta.

Extracti spirituosus ultra $\frac{1}{4}$, aquosus autem priore debilius $\frac{7}{24}$ inde obtinuit NEUMANN, qui praeterea vidit, nec aquam nec spiritum vini, si inde abstrahuntur, ejus aliquid recipere.

Eximia gaudet vi resolvente & ad renes depurandos & urinam pellendam jam a PISONE laudatur, id quod etiam Medici Parisini apud POMET, HELVETIUS, LOCHER & GEOFFROI confirmarunt, duo posteriores etiam propriis observationibus ejus vires ad obstructions viscerum abdominalium & asthma evicerunt. Drachmae duae cum sesquilibra aquae ad remanentiam librae unius coquantur.

* *Essentia* Wurtemb.

PERSICAE NUCLEI & FLORES vid. *Fructus Horaei*.

* PETASITES, *πετασίτης*, *Pestilenzwurzel*. Radices habet fibrosas, digitum crassas, extus fuscas, intus albas, sapore acriusculo & amaro praeditas.

TUSSILAGO. Flore composito mox tubuloso mox mixto, calice imbricato cylindraco sustentato, receptaculo nudo, seminibus papposis gaudet: *Petasites* L. BLACWELL 222 thyrsum ovatum habet & flores tubulosos.

Crescit in omni Europa.

Aqua inde abstracta odora est, & aliquid olei odorati sistit; Extracti aquosus $\frac{1}{4}$ circa, spirituosus autem $\frac{1}{8}$ exhibet. CARTHEUSER.

Radix a GALENO ad curanda ulcera laudata, putredini opem ferre creditur, FORESTUS in peste utilem fuisse testatur, nondum certis observationibus, quod aliquas virtutes proprias habeat, est evictum. Folium membro podagrico applicatum eidem magno solatio esse, observavit RAJUS.

PIX vid. *Resinas*.

POPULI OCULI vid. *Resinas*.

QUAS-

* *QUASSIÆ LIGNUM* Recent. Hoc nomine afferuntur fructa Radicis, varia longitudine & crassitie instructa, ponderosa, cortice ex gryseo albo tecta, nonnunquam fissis, tenui, intus albescente, lignum flavicat & in tenues lamellas scedit, odor nullus, sapor intense amarus.

QUASSIA L. Corollam habet pentaphyllam, simili calice sustentatam, quinque nectariis, decem antheris, uno stylo instructam, fructus a quinque capsulis, receptaculo carnosio innatis, monopyrenis, efformatur.

Crescit in Americæ Meridionalis Surinam.

Extracti aquosi $\frac{1}{7}$ inde Cl. SCHLEGER obtinuit, Cl. PAARMANN vix $\frac{1}{3}$ Extracti aquosi amarissimi, $\frac{1}{24}$ spirituosi separavit.

Medicamentum, quod Surinami ad putridas febres multo in usu esse dicunt, servus nigrita *QUASSIA* Illustri DAHLBERG recentissimis temporibus detexit, qui illud Celeberrimo LINNÆO misit, a quo tentatum, & laudatum fuit, ab aliis postmodum Medicis in usum tractum. Ejus vires adstringentes in sudoribus nocturnis hecticorum, salivatione nimia, diabete & diarrhœa colliquativa expertus est Cl. SCHLEGER, ad roborandum ventriculum etiam ipso cortice chinæ præstare, observationibus nisus, contendit Eximius TISSOT. Evincent Cl. SCHRADER Exper. G+SNER & Cl. SCHLEGER, nec non Illustr. HALLER observata, ejus virtutem resolventem in podagra retropulsa, Ill. LINNÆUS in doloribus podagricis cum successu adhiberi nec non Cel. VALMONT DE BOMAR & SCHLEGER probant, qui etiam ejus successus in lue venerea, apoplexia & hydrope vidit, vermes inde curatos TISSOT adducit; de ejus virtute antiseptica, etiam SCHLEGER testatur, quam tamen cortici chinæ multum cedere, experimenta Cl. PAARMANN evincent, a quo etiam respectu virtutis febrifugæ vinci, & Ill. TISSOT & inter nos instituta experimenta evincent.

Datur optime sub forma Infusi aquosi, unam ejus drachmam cum libra aquæ infundendo & aliquoties de die aliquot cochlearia exhibendo.

RHABBARUM vid. *Purgantia Specifica.*

RUTA vid. *Aromata.*

SABINA vid. *Aromata.*

SALVIA vid. *Aromata.*

SCHOENANTHUM vid. *Aromata.*

SCORDIUM, σκορδιον, *le Chamaras, Lachen-Knoblauch.* Exhibet folia ex ovatis oblonga, crenata, hirsuta, odore proprio ad allium accedente, sapore amaro, acrisculo instructa.

Teucrium Scordium L. BLACWELL 475 foliis ex ovato oblongis & floribus geminis pedunculatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi $\frac{9}{16}$, spirituosus magis amari & efficacioris $\frac{3}{4}$ silit. NEUMANN. Illius ultra $\frac{3}{8}$, hujus vix $\frac{1}{8}$ obtinuit CARTHEUSER.

Duobus demum retro seculis in Germania innotuit.

Ejus vires, qua putredini resistit, GALENUS observatione probat, IDEM illud ad recludenda viscera & promovendas excretiones laudat, KLEINKNECHT anasarcam inde curatam & catamenia reserata vidit, ob vires anthelminticas multum a RIVERO laudatur; nostram herbam ad morbos malignos adhiberi probe meminerint, observante jam GALENO, corpus inde caleñeri. Extus ad ulcera adhibetur & gangrænam.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. licet recens aliquid odorati habeat, tamen prouti vulgo in officinis prolat, omnino iners est. * *Extractum* VAL. CORD. minus omnino quam herba efficax. * *Syrupus* August. non contemnendus: * *Essentia* vel *Tinctura* STAHL integerrimas plantæ vires habet, multum calefacit: * *Essentia de Scordio composita* seu *Diascordium liquidum* HOFFMANN præter scordium multa insuper cale-

facientia & opium recipit, Wurtembergenses Camphoram omiserunt: * *Essentia Alexipharmaca* STAHL præter scordium plura ingredientia calida habet, in compositione Nostratum scordium omisum est: * *Essentia Alexipharmaca temperata* STAHL minus quam antecedens calefacit; omnes hæ essentiæ, cum hodie evictum sit, quam perniciosâ sit therapia calida, rarissime adhibentur: *Diascordium* FRACASTORII prolixæ & inconcinne compositioni Parisini & Nostrates rosas adjiciunt; cum vini & mellis ratio, tempore labente, imminuatur, hinc non accurate, quantum opii certum ejus pondus vehat, potest determinari, in præscriptione Nostratum drachma una tertiam circiter grani partem opii habet. Medicamentum evidenter adstringens, hodie unice adhibetur ad sistendos alvi fluxus, & minus bene ad febres commendatur.

SERPENTARIA vid. *Aromata*.

SIMAROUBA Recent. Hoc nomine ad nos adducitur Cortex in fructis teneris, pede etiam longioribus, aliquot pollices latis, in laciniâ divisis, fractu contumacibus, tenacibus, extus levissime rugosis, intus magis albis, odore nullo, sapore valde amaro instructis: * *Ligni* frusta, quæ nobis mittunt, crassa sunt, levia, alba, insipida.

BURSERIA L. Corollam tripetalam habet, simili calice sustentatam, diplosantheram, monogynam, bacam sexlocularem.

Crescit in Americæ Meridionalis insulis, sed dubitat Ill. JAQUIN autopta, hanc arborem esse Simaroubam & BANCROFT memorata Simaroubæ arbor a Bursera omnino differt.

Largitur $\frac{1}{4}$ fere extracti aquosi amarissimi, nauseosum odorem spirantis, $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi. CARTHEUSER. CRELLIUS inde $\frac{1}{7}$ Extracti aquosi obtinuit.

Jesuitæ fratri SOLEIL collegio Parisino adstripto

anno 1713 quædam hujus corticis specimina miserunt, ille in dysenteria gravi, quæ anno 1718 Parisiis furebat, jussu Regio, fuit tentatus, bonos inde observatos effectus, anno 1723 reiterata experimenta uberius confirmarunt, variis itaque in locis in usum tractus efficaciam suam in sistenda dysenteria ubivis probavit DEGNER, SCHWENCK, TISSOT, GRABHUIS, BOENNIKEN, WERLHOFF testibus, efficacem quoque in alvi fluxu chronico & hienteria SCHWENCK, TISSOT, BOENNICKEN, JUSSIEU sunt experti, in hæmorrhagia uteri DU BUISSON & JUSSIEU: has ejus virtutes non modo a vi adstringente, qua pollet, pendere, sed illam ipsam materiem quoque horum morborum corrigere & e corpore educere, SCHWENCK & JUSSIEU ex eo probant, quod sub ejus usu excretiones aquosæ promoveri observentur.

Datur sive sub forma pulveris ad scrupulum unum, sive & quidem melius, cum a pulvere ventriculum gravari DEGNER observavit, corticis tenuiter incisi drachmæ duæ cum duabus libris aquæ, ad tertiæ partis consumptionem coquantur, & decocti quatuor unciz tertia quaque hora exhibentur.

SQUILLA, *Scilla*, *σκίλλα*, *Meerzwibel*. Est Radix bulbosa, quæ non raro ad aliquot pugnorum magnitudinem accedit, ex basi angustiore rotunda, fibrillas emittit, mox in corpus amplum & ventricosum distenditur, quod in formam conoideam contrahitur, & ex apice primum flores, deinde folia emittit, aliquot strata cuticulæ siccæ, aridæ, rubræ tegunt bulbi squammas albas, levi rubore suffusas, sapore exquisite amaro instructas, cui propriam adhuc acrimoniam accedere non potui detegere, meditullium, τὸ μυσώδες HIPPOCRATIS multo minorem amaritiam habet.

SCILLA. Corollam habet hexapetalam, nudam, isantheram, monogynam, capsulam trifurcam, trilo-

eularem : *Maritima* L. scapo spicato ante folia erumpente & bracteis flexis distinguitur.

Crescit ad littora maris Europæ Meridionalis, Asiæ Occidentalis & Africæ.

* Varietatem radice alba instructam *Marem* PLIN. etiam quædam officinæ, qua ex ratione non perspicio, asservant.

Aquæ & spiritui vini suas vires communicat, ejus amaritiam alcalina infringunt, largitur Extracti resinosi, evidenter acris $\frac{1}{20}$ circiter, aquosi $\frac{1}{8}$ fere. SCHULZ.

Ad vetustissima, quæ habemus, medicamenta pertinet, de ejus viribus volumen condidisse PYTHAGORAM, testatur PLINIUS. Ejus amaritiei propriam inesse acrimoniam uno ore omnes contendunt Auctores, catos & cuniculum inde periisse, vidit Cl. HILLEFELD, ut acrimonia temperetur, radicem pasta farinacea, ad præceptum DIOSCORIDIS, obduci jubent & clibano coqui, hunc morem, rationibus, quæ minus placeant, impugnat ZWOELFFER. Ab omni tempore a vi resolvente laudabatur, & a Veteribus ac Recentioribus æque ad urinam pellendam, & hydrophem curandum commendata fuit. DIOSCORIDEM, SCRIBONIUM LARGUM, HOFFMANN, WAGNER, VAN SWIETEN, COHAUSEN, KOEHLER, JOERDENS, SCHUSTER, D'APPLES, hic allegasse sufficiat, in asthma egregias ejus vires viderunt HESSE, ALBRECHT, BAUMLIN, SCHULZ, in nephritide calculosa & pituitosa WAGNER; ipsis empyicis ab HIPPOCRATE præscribitur, qui eandem quoque extus tanquam pessarium in usum traxit: ad verrucas & pernioles in oleo fervescens, aut cum resina liquefactam efficaciter illini, monet Cl. VOGEL.

Dosis est ad scrupulum dimidium, etiam minor ejus quantitas apud delicatiores cardialgiam & anustiam solet excitare.

Acetum ex schola PYTHAGORÆ ad nos descendit, infusio viginti quatuor horarum omnino sufficit, eximium medicamentum resolvens, quod etiam in pleuritidis faucium morbis, prudenter sub forma gargarismatis adhibetur. *Oxymel Sciliticum* Nostrates rationem NICOLAI PRÆPOSITI sequuntur, & gratia & viribus priore præstat; ab eo vix differt * *Syrupus Wurtembergensium*, *Oxysaccharum* Londin. his omnino inferius est * *Mel sciliticum* BAUDERON. * *Vinum* quod COLUMELLA per confectionem parat, Parisini per infusionem jubent conficere: * *Loch ad Asthma* MESUE non male resolvendi ergo in morbis pectoris adhibetur: * *Essentia* Wurtemb. nunquam placent spirituosæ, cum resolvendi animus est: * *Pulvis compositus* STAHL, præeunte HELMONTIO, scillæ radix vincetoxici adjicitur, non video cur? * *Pilule* Edimburgens. scopo aperiendi ad pectoris æque ac abdominis morbos cum successu adhibebuntur: * *Trochisci* ANDROMACHI differunt præscriptiones Dispensatoriorum, inconcinna compositio non nisi ad præparandam Theriacam adhibetur.

SENNÆ FOLIA vid. *Amara*.

SPICA NARDI vid. *Aromata*.

TAMARISCUS, *Tamarix*, *μωρίκη*, *Tamaris*, *Tamarisken*. Ejus caulium recipimus Cortices, qui sunt tenues, angusti, extus rufi, intus albi, sapore amaricante, qui evidenter adstringit, instructi.

TAMARIX. Corollam habet pentapetalam calice quinquefido sustentatam, quinque vel decantheram, trigynam, fructum unilocularem, seminibus papposis fartum. *Germanica* L. corolla diplosanthera agnoscitur.

In Austria, Ponia, Helvetia & apud nos crescit.

Præeunte GALENO ad obstructions lienis & omnes morbos inde oriundos commendatur; datur ad drachmas duas in Infuso.

* *Sal per incinerationem paratus*, si ex Tamarice

Gallica paratur, est sal mirabilis Glauberi observante MONTET.

TANACETUM Barb. *Tanais*, *Rheinfarn* siltit:

* Folia quæ longa sunt, viridia, pinnata, pinnis dentatis, odore proprio minus grato, sapore amaricante instructa.

* Flores tubulosi sunt, flavi, odore & sapore foliis similes.

Crescit in omni Europa.

Spiritus vini, saporem & odorem inde, magis quam aqua extrahit. LEWIS. Flores ultra $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{7}$ fere spirituosi, linguam evidentius ferientis, largiuntur. CARTHEUSER.

Oleum odoratum quod fundit flavum est, acre & amarum.

Ad vermes maxime laudatur, nec non ad morbos uteri, scopo aperiendi etiam, a quibusdam adhibetur, nauseosum medicamentum eviuit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* Wurtemberg. ad aliquot guttas pulveribus anthelminticis adjicitur: * *Extractum* Wurtemb.

TRIFOLIUM FIBRINUM, TABERNÆMONT. *Menyanthe*, *Biberklee*. Recipiuntur folia quorum tria uni petiolo insident, ovata sunt, firmula, odore nullo, sapore intenso amaro prædita.

MENTANTHES. Corollam habet monopetalam, quinquefidam, hirsutam, calice quinquesido sustentatam, isantheram, monogynam, capsulam polypyrenam; *Trifoliata* L. BLACWELL 474 foliis ternatis distinguitur.

Occurrit per omnem Europam.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ & Oleum odoratum largitur. SCHROER.

CORDUS inter primos, hujus plantæ meminit, ejus vires antiscorbuticas PAULI, DOLÆUS, WILLIUS & SCHROER sunt experti, in roborandis primis viis per

observata VAUGHAN, & attenuando muco, aperiendis obstructionibus viscerum abdominalium conducit egregie, œdemata inde curata SCHROER, hydropem DOLÆUS, febres intermittentes WILLIUS, arthritidem SCHULZ & DOLÆUS, paralyfim WILLIUS, videre.

Optime datur sub forma infusi aquosi, ejus pugillus dimidius pro dosi, cum aquæ unciis quatuor aut sex infunditur.

* *Aqua destillata* Paris. iners. * *Extractum* quod Parisini habent, est succus inspissatus: * *Essentia* Augustan. * *Spiritus abstractivus* Wurtemb.

* VERBENA, *Verveine*, *Eisenkraut* non est *Verbena* Romanorum, quibus omnes herbæ sacræ hoc nomine venerunt, nec est *πικιστικὴ* Veterum; Folia, quæ hodie ita appellantur, sunt longiuscula, laciniata, laciniis denuo divisis, viridia, sapore amaro instructa.

VERBENA. Corolla instruitur monopetala, quinquefida, irregulari, di vel tetranthera, monogyna, fructu capsula: *Officinalis* L. BLACWELL 41 corollam tetrantheram, caulem solitarium, folia multifido laciniata habet.

Crescit in omni Europa.

Quæ apud Veteres de virtutibus verbenæ legimus, & superstitioni debentur & non ad nostram plantam spectant, quæ præ reliquis amaris omnino nihil proprii præstabit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. plane iners.

VINCETOXICUM vid. *Resolventia*.

VOMICÆ NUCES Barb, *Noix Vomiques*, *Krachenaugen*. Sunt Nuclei rotundi, utrinque plani, sive levissime convexo-concavi, villosi, gryseo albidi, intus cornei, amarissimi.

Strychnos Nux vomica L. BLACWELL 395 foliis ovatis & caule inermi distinguitur.

Crescit in India.

Extracti aquosi circiter $\frac{1}{2}$, resinosi ultra $\frac{3}{8}$ vehit.

NEUMANN.

Primi Arabes harum nucum mentionem faciunt, easdem contra ictus serpentum homines immunes reddere, si una aut duæ per duos continuos annos quotidie assumuntur, testatur VAN RHEDE, FALLOPIUS se a Germanis audivisse memorat, eas ad drachmam unam in peste assumi cum successu, febres intermittentes inde curatos WEDEL adducit, & confirmant Collectores *Dispensatorii Brandenburgici*, nec non MURALTUS & Medici Scaphusienses apud KOENIG, qui quoque eas in gonorrhœa virulenta præfens remedium esse, asserunt, THEBESIUS earum vires ad hydrophobiam, & ad delirium hypochondriacum est expertus, MONTINUS Lappones contra colicam, dimidiam nucem vomicam cum spiritu vini non sine successu assumere, testatur. Cum interim GESNER, WEPFER, LOSSII, DE HEYDE, SEUTTER, Cl. HILLEFELD &c. experimentis pateat canes, feles, cuniculos &c. inde convulsos perire, MATTHIOLUS quoque, HOFFMANN, DE SORBAIT & SEUTTER exempla adducant homines inde convulsos imo necatos fuisse, prudentis Medici esse duco, cum securiora prostant medicamenta, ab usu suspecti desistere, & licet, præter quas adduxi observationes, etiam MELICHIUS, GEBAUER & omnes, qui olim famosum *Electuarium de Ovo* laudarunt Auctores, nuces vomicas impune assumi posse fidem faciant, ego saltem eas unice pro necandis animalibus, gliribus &c. ad quem scopum etiam in frequenti usu sunt, duco esse adhibendas.

ZEDOARIA vid. *Aromata*,

e. ANIMALIA.

FEL TAURI vid. *Bos*.

* LAPIS PORCINUS Recent. *Lapis Hystricus, Pedro del Porco* Lusitanis. Ejus duæ species in commercio prostant, quæ secundum patriam distinguuntur, *Malaccensis* multo majori pretio quam *Zeilanicus* venit, illius unum vidi, qui unciam dimidiam circiter pon-

dere æquabat, cui pretium septingentorum florenorum mercator Amstelodamensis statuerat. Uterque lapis evidenti amaritie gaudet, quam etiam aquæ, cui immittitur, communicat *Malaccensis* mox ovatam, mox rotundam figuram habet, utrinque compressam, colorem corneum cum rufo mixtum, superficiem lævigatam, splendens, aqua, si ipsi affricatur, aliquid viscerum, in modum saponis sistit. *Zeylanicus* quem possideo, coloris nigricantis est, consistentiam habet, qualem solent habere succi inspissati, quorum quoque in modum superficies externa in squamas dehiscit, quas Auctores tunicas solent appellare, sapore gaudet amarissimo, quem etiam aquæ communicat, unam circiter unciam pondere æquat, pro eo trecentos florenos solvi.

Dicitur reperiri in vesicula fellea *ERINACEI*, qui duobus dentibus incisivis in utraque maxilla gaudet, quibus etiam canini accedunt: *Malaccensis* L. auriculis pendulis distincti. Asiæ civis.

Luxurians gentium Orientalium ingenium, huic lapidi maximas ad vincenda venena adscribit vires, illum deinde Europæi ad omnes febres malignas & exanthematicas multum facere asserunt, accedebat his auctoritas ab enormi ejus pretio surgens, & molimina eorum, qui eos possidebant, ut sibi de quæstu bene prospicerent: fateor me non posse perspicere, quod calculus felleus Erinacei præ aliis debeat aliquid proprii habere, & quod bili inspissatæ, cui particule terrestres accreverunt, adeo insignes videntur vires, quales ab hoc calculo in febribus malignis DECKER, RAYGER, BEHRENS &c. observationibus probare sunt annisi, morbus a Natura victus non raro remedio creditur cessasse, quod eo tempore dabatur, quando ejus causa a Natura fuit superata.

Dantur aliquot grana pro dosi, aut integer lapis sili cui aquæ destillatæ per horæ quadrantem immittitur & infusum exhibetur.

Ægagropilarum quoddam genus rotundum, fuscum, valde leve, cujus diameter sesqui pollicem circiter æquat, in animalis ventriculo reperiri dicitur, & sub nomine *Lapidis hystricis spurii* a curioliis asservatur.

§. 25.

II. AROMATA.

Vegetabilium partes solidæ, quæ linguam acri & calefaciente sapore afficiunt, & evidenti odore nares stringunt, dicuntur *Aromata*, roborant ista fibras irritando & fragrantia, qua pollent, vim nerveam intendendo. Cum eorum usu cor & arteriæ stimulentur, hinc *Calefacientibus* adscribuntur, dum sanguinem solvunt & ejus motum intendunt, sudorem movent, ab hac earum vi, & a virtute, qua gaudent, antiseptica *Alexipharmacis* solent annumerari. Abusus aromatum circulationem augendo febres acutas gignit, primas vias rigidas & torpidas reddit, proprio acrimoniæ genere humores inficit. Cum eorum vis ab oleo odorato, quo scatent, pendeat, hinc patet, quomodo sub forma concentrata possint dari, & quod vinum & spiritus vini sint optima menstrua, quando eadem sub specie Infusorum exhibendi animus est. Ob gratiam, qua gaudent, & vires stomachicas æque ac carminativas quas habent, creberrime tanquam condimenta cibus adduntur. Indicantur præcipue 1) cum spissitudo frigida obtinet, 2) quando debilitas a vi musculari imminuta originem ducit, 3) in debilitate viscerum. Extus in usum trahuntur, ad dissipandos humores, in inflammatis, contusis, fugillatis, œdematosis, rheumaticis, arthriticis, contusionibus capitis &c. nec non ad membra resoluta.

* **ABROTANUM**, *αβροτανον άππεν*, *Aurone*, *Stabwurzel*. Ejus asservamus cauliculos herbaceos, foliis setaceis, albis, oblectos, forti & grato odore,

nec non sapore aromatico proprio instructos, cui aliquid amari accedit.

Artemisia Abrotanum L. BLACWELL 555. Caule frutescente erecto & foliis fetaceis distinguitur.

Sponte in Europa Meridionali crescit, apud nos in hortis colitur & optime nostras hyemes fert.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ fere, $\frac{3}{8}$ spirituosus efficacis largitur. CARTHEUSER. Valde exiguum quantitatem Olei odorati. LEWIS.

Ad peripneumoniam ab HIPPOCRATE laudatur, calefacere, vermes necare, incidere, digerere, discutere jam a GALENO est observatum, qui autem minus bene monet, stomacho inimicum esse, & ejus cinerem cum oleo subactum ad alopæciam, & promovendum crinium incrementum conducere; raro hodie in usum trahitur, non quod iners sit, sed quod per seculi mores, alia, quibus similes vires sunt, medicamenta usurpantur. Laudatur ad fugandos cimices.

* *Oleum coctum* SCHROED. melius per infusionem paratur.

* *Montanum* ἀβρότανον θῆλυ, la Garde robe: inde recipiuntur cauliculi teneri, cum foliis angustis, dentatis & albentes, odore grato, sapore levi, aromatico & amaricante instructis.

SANTOLINA. Flores compositos tubulosos, calice imbricato, hæmiphærico sustentatos, receptaculum paleaceum, semina nuda habet:

Chamæcyparissus L. folius dentatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, nostras hyemes non fert.

Priore vires remissiores habet.

ABSINTHIUM PONTICUM vid. *Amara*.

AGNUS CASTUS vid. *Adstringentia*.

* AMMI, ἄμμι, κύμινον ἀδιστικόν? prostant hoc nomine semina exigua, ovata, grysea, sulcata, inodora,

sapore aromatico & amaricante instructa; hæc semina, præeunte LOBELIO, a Creta denominantur. * *Ammi Vulgaris* semina, exigua sunt, fusca, striata, sapore levissime aromatis, odore nullo instructa.

Prius nobis exhibet *Sison*, quod flores umbellatos habet, involucrum utrumque pauci folium, semina ovata striata: *Ammi* L. foliis decompositis, illis quæ vaginam petiolarem terminant, reliquis longioribus distinguitur.

Crescit in Italia, ubi Seculo XVI innotuit.

Alterum desumitur ab *AMMI* quod floribus umbellatis, involucri utroque polyphylo, universali pinnatifido & feminibus striatis gaudet: *Majore* L. cujus foliorum inferiorum pinnæ laciniatæ sunt, superiorum lineares.

Crescit in Europa Meridionali, eadem cum priori æra annotata.

Prius modicam Olei odorati quantitatem fundit, $\frac{1}{5}$ fere Extracti spirituosi, totidem aquosi. *CARTHEUSER*. Non parvam quantitatem Olei, Extractum aquosum amarum, spirituosum aromatico sapore gaudens. *LEWIS*.

Creticum vulgari efficacius esse, monent Auctores, ad movendam urinam a *GALENO* laudatur, ad morbos ventriculi ab aliis.

AMOMUM, *ἀμωμον*, illud Veterum nos latet omnino, Parisini ejus in locum Cardamomum substituant; vulgo, præeunte *CLUSIO*, sub nomine Amomi recipiuntur Fructus, variæ magnitudinis, pisces crebro majores, badii, rotundi, umbilico notati, rugosi, biloculares, in utroque loculo semen utrinque depresso, uniforme, fuscum, rotundum includentes, sapore acri caryophyllos & cinamomum referente, similique odore instructos.

MIRTUS. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata, polyanthera, monogyna,

bacca triloculari, calyce umbilicato gaudet: *Pimenta* L. BLACWELL 355. Calyce duplici, corolla tetrapetala, fructu biloculari distinguitur. Non male a BROWN ad *Caryophyllum* videtur referri.

Jamaicæ indigena planta.

Baccæ, antequam plenariam maturitatem induerint, colliguntur & in sole exsiccantur.

Largiuntur Oleum in aqua subsidens, ad oleum Caryophyllorum accedens, Extractum aquosum iners, spirituosum aromaticum. LEWIS; Olei proxime ad oleum Caryophyllorum accedentis $\frac{1}{17}$, Extracti aquosi fere inertis ultra $\frac{1}{4}$, spirituosii viridis ultra $\frac{1}{8}$. NEUMANN. Olei $\frac{1}{257}$ CARTHEUSER.

In Anglia crebro, loco aliorum aromatum ad condiendos cibos adhibetur.

Ratione virium, medium inter antophyllos & caryophyllos locum videtur tenere.

ANETHUM, ἀνίθον, *Anet*, *Dyll*. Prostant ejus Semina, ovata, fusca, flavo margine marginata, una facie levissime convexa & evidentius striata, altera plana & obscurius striis notata, odore leviore, sapore aromatico instructa.

* *Herba* constituitur a foliis glaucis, tenuissime dissectis, odore gravi, sapore aromatico instructis.

ANETHUM. Flores umbellatos habet, involucrium neutrum, semen ovatum, striatum: *Graveolens* L. BLACWELL 545 feminibus planiusculis, marginatis distinguitur.

Sponte in Lusitania & Hispania crescit, inter nos colitur.

$\frac{1}{17}$ Olei odorati inde obtinui, ad ejus infusionem melius spiritus vini quam aqua recipitur. LEWIS.

Herbam olim ad condiendos cibos recipiebant. Semen HIPPOCRATES ad morbos pectoris maxime adhibuit, ad usus carminativos laudatur, in cohibendo singultu a DIOSCORIDE commendatur, & egregias inde

vires vidit FORESTUS. Non raro illius carboni inijecti fumum, odontalgia laborantes ore hauriunt.

* *Oleum coctum* ex herba GALENUS, ad conciliandum somnum, & digerendi ergo præscribit: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Oleum ex seminibus expressum* habent Parisini.

ANISUM, *ανισον*, *Anis*. Semen quod hoc nomine inter nos aservatur ab illo Veterum differt omnino. Est illud rotundum, & cum ut plurimum duo grana cohærentia occurrant, hinc ventricosum solet protare, striatum præterea est, cinereum, odore proprio suavi instructum, sapore evidenter dulci cum levissima acrimonia.

PIMPINELLA. Flores sistit umbellatos, petalis cordatis efformatos, involucri neutro sustentatos & semina striata: *Anisum* L. BLACWELL 374 foliis radicalibus & trifidis distinguitur.

Sponte provenit in Ægypto & Syria, apud nos large in agris colitur, largissime in Thuringia, nec non apud Turonenses Gallia & in Hispania, quod ultimum ab Alona denominatur, reliquis minus & magis aromaticum.

Omni odorem & saporem spiritus vini inde recipit, Olei destillati $\frac{1}{4}$, expressi $\frac{1}{8}$. LEWIS. Olei destillati $\frac{1}{3}$ circiter NEUMANN. Ego olei destillati $\frac{2}{3}$, expressi, viridis $\frac{1}{6}$ obtinui. CARTHEUSER Extracti aequali inertis $\frac{1}{3}$, spirituosi efficacis $\frac{1}{6}$ fere.

Multum extollitur ob vires, quibus pollet, humores spissos attenuandi, ventriculum roborandi, & flatus discutiendi, non raro cibus tanquam condimentum adjicitur, sæpe quoque scopo carminativo cathartici validioribus admiscetur. HEURNIUS observavit ejus scrupulo uno, recens natos egregie purgari.

Aqua destillata VAL. CORD. efficax omnino: *Oleum destillatum* VAL. CORD. thermometro ad gradum temperatum descendente, substantiam albam

crystalli in modum pellucetem sistit, magna quantitate in Thuringia paratur, & inde late per Europam devehitur; minor illi quam aliis odoratis, acrimonia inest, non modo intus datur, sed etiam extus; scopo carminativo usurpatur cum successu, tumoribus a contusione ortis inunctum citam opem ferre, observavit FORESTUS. * *Oleum expressum* CHARAS vix in usum trahitur: *Spiritus abstractitium* pro remedio polychresto ad discutienda tormina adhibent, multum ejus Manhemio ad nos adducitur, & sub titulo *Mannheimer-Wasser* prostat: * *Confectio Anisi simplex* SCHROED. * *Confectio Anisi laxativi* August. varix ejus compositiones in variis Dispensatoriis prostant, omnes resinosa recipiunt, medicamentum incertum omnino. *Eleosaccharum* August. frequentissimo in usu est ad tormina infantum. * *Balsamum sulphuris Anisatum* MYNSICHT. differunt præscriptiones ratione sulphuris ad oleum, nauseosum medicamentum prudentiores negligunt: *Spiritus salis Ammoniaci Anisatus* Hamburg. ad effectus pectoris & intestinorum, cum resolventia & roborantia indicantur, præscribitur: * *Species Dianisi* MYNSICHT. congeries plurium aromaticum, quæ ad restituendas vires primarum viarum a mucosis humoribus dejectas facit: * *Elixir Proprietatis* MYNSICHTI si quas vires habet, illas debet spiritui Anisi.

ANISUM STELLATUM Recent. *Anis de la Chine*, *Stern-Anis*. Hoc nomine prostant fructus ex pluribus, ad octo usque, capsulis efformati, fuscis, oblongis, inferne convexis, superne apertis, in figuram stellæ horizontaliter connatis, non raro inæqualibus, compressis, quælibet capsula continet semen rotundum, quod sub cortice splendido, spadiceo, fragili, nucleum album condit, proprio odore & sapore aromatico dulci instructum.

ILLICIUM L. Corolla polypetala irregularis, calice quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna; fructus, capsulæ ad duodecim usque, in formam stellæ concretæ

Hæc arbor in Japonia & Florida crescit.

Primus CLUSIUS seminis Anisi stellati mentionem facit, & refert illud sub finem Seculi XVI in Europam ex Insulis Philippinis fuisse allatum. ELSHOLZ illud multo in usu apud Russos esse tradit, & ab eis *Badiani* appellari monet.

Oleum odoratum fundit, Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ circiter inertioris, spirituosii aromatici $\frac{1}{4}$. CARTHEUSER.

Laudatur a vi aromatica, carminativa, fœtorem oris corrigente. Prostant interdum * Cortices convoluti, qui digiti crassitiem & dimidii pedis longitudinem habent, rugosi, grysei, sapore aromatico, cui dulcedo jungitur, similique sapore, instructi, quos *Cortices Lavola*, vel *Seminis Anisi* appellant.

ANTORHYLLI vid. *Caryophilli*.

ARISTOLOCHIA LONGA vid. *Amara*.

ARTEMISIA, *Armoise*, *Beifus*. Ejus folia sunt pinnata, pinnis latiusculis, dentatis, inferne tomentosa, sapore aromatico instructa.

Artemisia Vulgaris L. caule herbaceo, foliis pinnatifidis incisus & floribus erectis distinguitur.

Copiose crescit per omnem Europam, nec non in Asia.

Oleum odoratum inde BAYER obtinuit: Extractum aquosum amarum, levissime sapidum, spirituosum aromaticum inde educi testatur LEWIS, utrumque iners esse, asseverat CARTHEUSER.

Artemisiam ad pellenda ea quæ utero continentur, facere contendit HIPPOCRATES, unquam autem abortum inde excitatum fuisse, ut AMMANN contendit, dubito, ZACUTUS ejus infusi ope, menses per decennium obstructos curatos fuisse testatur:

* *Moxa* qua gentes Orientales membra eorum qui morbo articulari laborant, curare solent, est tomentum ab Artemisia probe exsiccata & trita remanens, quod digitorum ope in turundam formant; hoc medicamentum non tam ratione Artemisiæ, quam quia cauterium est, operatur.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Extractum* Wurtemb. Utrumque medicamentum iners, * *Syrupus simplex* Parisiensium. * *Syrupus compositus* FERNELII, etiam auctus apud Parisinos occurrit, Wurtembergenses sequuntur Augustanos: * *Oleum destillatum* SCHROED.

* CALAMINTHA, καλαμίνθη, Calament, Bergmuntze. Recipimus inde Folia petiolata, ex ovatis-oblonga, hirsuta, evidentius crenata, quæ exsiccata parum odoris & saporis aromatici habent.

MELISSA. Calice bilabiato quinquefido sustentat corollam labiatam, cujus labium superius fornicatum est, inferius trifidum, lacinia media majore: *Calamintha* L. flore parvo, foliis minoribus, minus acutus differt. Crescit in Europa Meridionali, Helvetia & Anglia.

Prostant interdum folia *Melissæ Nepetæ* L. pedunculis axillaribus, dichotomis, folia excedentibus, distinctæ, quæ minora sunt, magis ovata, magis odorata & sapidiora.

In iisdem cum priori locis crescit.

Oleum odoratum fundit, Extractum aquosum iners est, spirituosum aromaticum. LEWIS.

Vires reliquarum plantarum aromaticarum habet, a melissa & mentha depressa, exolere cœpit, cum Ill. HALLER a Melissa Nepeta vesicas excitari viderit, hinc ea præ reliquis propius ad Calamintham Veterum accedere videtur.

CALAMUS AROMATICUS Barb. ἄροζον Veterum, *Calmus*. Prostant hoc nomine Radices longæ, com-

pressæ, lineis longitudinalibus & transversis, nec non tuberculis notatæ, quæ exsiccatae, extus ex flavo rubent, intus albæ & fungosæ sunt, fractu faciles, odore gaudent grato & aromatico, sapore amaro, linguam feriente.

ACORUS L. BLACWELL 466. Spadice amentaceo, flores hexapetalos, isantheros, monogynos, in capsulas triangulares abeuntes gerit.

In Europa, præter maxime Septentrionalem multum occurrit, ultra Alsatiam in Galliam non ascendit.

* Radices tenuiores interdum prostant rufescentes, odore jucundiore, sapore leviter amaro, aromatico, minus acri instructæ, ex varietate Acori in India Orientali & China Septentrionali crescente desumptæ, & has *Radices Acori veri* solent appellare.

Olei odorati vix $\frac{1}{125}$, ultra $\frac{3}{4}$. Extracti spirituosi multum aromatici, $\frac{1}{2}$ fere aquosi inertis largitur NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere, $\frac{1}{4}$ circiter spirituosi CARTHEUSER. Spiritus vini a radice Calami abstractus parum sâpidus & odoratus inde evadit. LEWIS.

Vi multum resolvente & primas vias roborante gaudet, hinc in aëctibus ventriculi maxime, in obstructionibus mensium cachecticarum, morbis pectoris pituitosis, multum laudatur, lotii suppressione laborantes eodem FALLOPIUS curavit; ad drachmam dimidiam in hæmorrhagiis internis exhibitum, egregios effectus edidisse LE BEAU observavit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Electuarium de Acoro* SCHROED. minus bene Pseudacorum recipit, ex magna farragine medicamentorum aromaticorum concinnatum, & ad roborandas primas vias laudatum: * *Extractum spirituosum & aquosum commixta*, Wurtembergenses aservant: * *Conditum* VAL. CORD. *Confectio* SCHROED.

* *CARDAMOMUM*, καρδάμωνος, hoc nomine occurrunt Folliculi sicci, ventricosi, trifido septo

intus distincti, seminibus angulatis, aromaticis foeti.

Majus L. BLACWELL 385 & 584 appellantur folliculi oblongi, aliquot pollices longi, turbinati, superne apertura lacera hiantes, cinereo-rufi, striati, tenaces, quæ semina includunt coriandro non minora, sub cute ex cinereo-ferruginea medullam albam vehementia, sapore acri, ad camphoram accedente, linguam ferientia, singula septi productionibus involuta.

Ex Syria, Malabaria, Ægypto & littore Orientali Africæ ad nos adducitur, creberrime cum folliculo Granorum Paradisi confusum.

Olei essentialis ex albo viridescentis, $\frac{1}{3}$ circiter, Extracti aquosi ad caryophyllorum saporem accedentis $\frac{1}{5}$, Extracti spirituosi parum aromatici $\frac{1}{12}$ largitur.

Rotundum, Javanicum, Medium LOBEL. Figura & magnitudine avellanas refert, in tres angulos obtusos distinguitur, extremitas superior parum eminent, neutiquam hiat, folliculus fragilis est, color plus minus flavus, semina angulata, cinerea, fusca, intus alba, suavem odorem spirant, sapor aliquid amari habet, evidenter ad Camphoram accedit.

Ex Java & Malacca nobis mittitur.

Extracti aquosi, spiculis salinis distincti, butyrum Cacao sapientis $\frac{1}{4}$, spirituosi inertioris $\frac{1}{32}$, olei odorati pellucidi $\frac{1}{16}$ fere fundit.

Zeylanicum, Majus CLUS. *Medium* MATTHIOL. fiunt folliculi triquetri, unciales, apice acuto, fusco instructi & seminibus badiis, rugosis, angulosis, odore suavi, sapore amariuscule, minus quam antecedentium acri, gaudentibus.

Ex Ægypto, Persia, India & Java, in Europam fertur.

Olei odorati, spiculis salinis distincti $\frac{1}{16}$, spirituosi acris & aromatici $\frac{1}{20}$ exhibuit.

In Germania præcipue usurpatur.

Minus, Malabaricum, Majus C. B. Folliculos semiunciales circiter habet, subflavos, levissime striatos, in tres angulos distinctos, papilla in apice coronatos; semina angulosa sunt, rugosa, subrufa, sapore & odore Camphoræ propiora. Desumitur ab

Amomo. Corolla quadrifida irregulari, calice trifido sustentata, monanthera, monogyna, capsulæ triloculari gaudente: *Cardamomo* L. FLACWELL 584 & 585 scapo simplicissimo & bracteato distincto.

In Malabaria & Zeylana crescit.

Olei odorati pellucidi $\frac{1}{26}$, Extracti aquosi omnis aromatis expertis, salini $\frac{1}{3}$, spirituosi aromatici $\frac{1}{16}$, inde extraximus: NEUMANN Olei odorati $\frac{1}{24}$, Extracti aquosi $\frac{1}{21}$, resinosi $\frac{1}{32}$: CARTHEUSER autem Extracti aquosi $\frac{1}{8}$, resinosi perparum; LOESECKE Olei odorati $\frac{1}{2}$.

Reliqua Cardamoma, quæ unquam in usum recepta fuisse non novi, mitto, id saltem adhuc monens quod Cl. HERRMANN evicerit, PLINIUM primum Zeylanici meminisse, rotundum a DIOSCORIDE & GALENO intelligi, quando simpliciter de Cardamomo præcipiunt, majus autem ab Arabibus.

Medicamentis uterinis HIPPOCRATES Cardamomum adscribit, a DIOSCORIDE roborandi ventriculi ergo laudatur, nec non ad movendam urinam & necandos vermes, quos etiam effectus ab indole ejus aromatica jure expectamus, & præcipue quidem a rotundo; extus discutiendi scopo, nec non tanquam masticatorium, ut factorem oris corrigat, solet adhiberi.

Oleum Cardamomi Majoris sub nomine OLEI CAJEPOET in officinis prostat, ejus inter primos LOCHNER, undecim circiter retro lustris, meminit, videtur succedaneum esse olei, quod apud Indos ex foliis *Melaleuca Leucodendra* L. quam ipsi Cajepoet dicere solent, paratur, illud ad cephalalgiam, odontalgiam,

retrogressa exanthemate & apoplexiam, egregium medicamentum BEYER est expertus. In *Commercio Norico*, valide inde sudorem moveri, convulsiones, epilepsiam, catalepsin mitigari, ab una aut altera ejus gutta, gossypio excepta & denti dolenti immissa, odontalgiam ferofam fascini instar curari, cæcitatem, podagram retropulsam, cardialgiam curari observationibus probatur, Cl. RAMSPECK eximios inde effectus in morbis convulsivis & vertigine vidit: * *Oleum destillatum Cardamomi* VAL. CORD. * *Essentia* Brandeb.

CARUM, *καρύον*, *Carvi* LONICER. *Carvi*, *Mattenkümmel*. Semina exhibet convexo-concava, incurva, oblonga, striata, subnigricantia, odore & sapore proprio, aromatico, suavi instructa.

CARUM L. BLACWELL §29. Involucrum nullum, flores fere regulares, semina oblonga, striata habet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Meridionalem, occurrit adhuc in Lombardia; hinc inde colitur.

Spiritus vini inde plus saporis, aqua plus odoris recipit, Extractum spirituosum aromaticum, gumosum fere insipidum est, Oleum odoratum $\frac{1}{30}$ æquat. LEWIS. Ego inde saltem $\frac{1}{4}$ obtinui, CARTHEUSER ultra $\frac{1}{7}$ Extracti spirituosi, aquosi autem $\frac{3}{7}$ fere.

Radices olim ad usus alimentarios recipiebantur, eas ad urinam ciendam, & flatu pellendos GALENUS commendat, illis scopo medicato efficaciora hodie substituuntur semina, puellas Suecicas inde pallidas reddi, monet Illustris LINNÆUS, & illud in tertiana non floccificandum esse; nostrates ejus aliquot pugillos ex jure carniuum coquunt, & inde in colica flatulenta egregios experiuntur effectus, idem, more apud Veteres jam usitato, cibus flatulentis adjicitur, sed a semine paulo acriore caveant sibi homines sensibiliores. Clysmata carminativa, nec non epithemata discutientia non male ingreditur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum expressum* Paris. *Oleum destillatum* VAL. CORD. Ob evidentem acrimoniam rarius interne usurpatur, externe ad unguenta & clysmata carminativa recipitur.

* *CARYOPHYLLATA* Barb. *la Benoite, Benediktenwurzel*. Exhibet Radices quæ ex capite crassiusculo, fibras emittunt capillares, extus rufas, intus albas, odore ad caryophyllos aromaticos accedente, & simili sapore, qui aliquid adstringentis linguæ imprimit, instructas.

GEUM. Calice decemfido, sustentat corollam pentapetalam regularem, polyantheram, polygynam, gymnospermam: *Urbanum* L. BLACWELL 253, feminibus caudatis, uncinatis, floribus erectis & foliis lyratis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Oleum destillatum album, spissum, fragrans, *Extractum aquosum* leniter adstringens, spirituosum aromaticum & adstringens largitur. LEWIS ultra $\frac{1}{6}$ *Extracti aquosi* subministrat.

Potius a vi adstringente, quam ab aromatica videtur esse dijudicanda, hanc tamen non omnino negligendam esse ex Ill. HALLER observatione patet, qui inde in febre maligna deliria excitata fuisse vidit, & OVELGUN ejus vim aphrodisiacam attestantis; ab Ill. LINNÆO post PARACELSUM ad conservandam cerevisiam laudatur. Extus discutiendi scopo adhibetur.

CARYOPHYLLI Græcorum recentiorum, *Cloux de Geroffles, Nagelein*: sunt germina, quæ aliquot pollicum longitudinem habent, inferne obtusa, superne in quatuor lacinias æquales dissecta, quibus creberrime globulus, ex quatuor petalis convolutis constans, insidet, floris rudimentum, rugosa, rubiginoso colore tincla, saporis proprii, linguam urentis, odoris proprii, fragrantissimi. Varietas, cujus latera in ali-

quot quasi alas producantur *Caryophyllorum regionum* nomine venit.

Pinguiores, acriores, & qui pressi humidum pingue digitis affricant, eligendi sunt.

Carpuntur hæc germina antequam florem dimittant, mensibus Octobri & Novembri, collecta per aliquot dies fumo exponuntur, unde colorem rufum contrahunt, deinde in sole exsiccantur, unde illum induunt colorem, quo ad nos mittuntur.

Caryophylli, quando arbori relinquuntur, ut matureſcant, abeunt in fructus, qui exſiccati, noſtras officinas intrant, & dicuntur. **ANTOPHYLLI** Barbar. *Cariophylli mares* AVICENNÆ *Meres de Geroffes*, *Mutternägelein*, unciam circiter longi, ventricofii, utroque extremo parum anguſtati, inferne exiguo pedunculo inſtructi, ſuperne umbilico quadrifido coronati, in cuius medio exiguus ſtylus conſpicitur; ſub eorum cortice fulco & tenui hæret ſubſtantia nigra, ſplendens, ſinu longitudinali in duos lobos diviſa, odore & ſapore caryophyllorum, ſed remiſſioribus gaudent.

CARYOPHYLLUS L. BLACWELL 338. Corollam tetrapetalam habet, calice quadrifido ſupero ſuſtentatam, polyantheram, monogynam, capſulam umbilicatam, monospermam.

Arbor, quæ olim in omnibus Mœluccis copioſe creſcebat, ex conventione Belgarum cum Rege Ternatenſi anno 1652 pacta, ubivis deſtructa, hodie nonniſi in Amboina colitur. In Tartaria quoque creſcere dicitur.

Caryophylli, olei limpidi $\frac{7}{32}$ fundunt, quod integris minus acre eſt, Extracti ſpirituofii acerrimi, minus odorati $\frac{1}{4}$, ſpiritus vini inde minus odoris, ſed plus ſaporis quam aqua, recipit. LEWIS, Olei odorati $\frac{1}{2}$ circiter, Extracti ſpirituofii $\frac{3}{8}$ & paulo ma-

jorem quantitatem aquosi CARTHEUSER obtinuit: NEUMANN olei odorati $\frac{1}{7}$, Extracti aquosi $\frac{5}{12}$ circiter, spirituosi $\frac{5}{16}$.

Caryophylli fragrantia sua, motum spirituum augent, acri, quo pollent sapore, fibras stimulant, & hinc non male tanquam condimenta cibis adjiciuntur, ad morbos præterea, a primis viis debilitatis, aut mucosissimo oriundis, apprime adhibentur. Probe autem circa eorum usum cavendum, ne acrimonia aromatica inde excitetur. Dantur ad scrupulum dimidium & in Infusis ad drachmam unam. Extus ad epithemata stomachica recipiuntur.

* *Oleum destill.* WECKER gratiæ ergo aliis medicamentis adjicitur, & ad ossa cariota maxime adhibetur. * *Aqua destillata* SCHROED. minus bene evulsiße videtur. * *Conditum* VAL. CORD. ex India ad nos adducitur.

Antophylli, quorum primus AVICENNA meminit, easdem vires cum Caryophyllis habent, sed remissiores.

CASCARILLA Recent. hoc nomine veniunt Cortices in tubos convoluti, aliquot pollices longi, lineam crassi, extus rugosi, cinerei, intus nigri, odore proprio, sapore amaricante, acriusculo, aromatico instructi, & qui accensi odorem non ingratum spirant.

Desumuntur hi cortices fide Ill. LINNÆI a

CROTON. Planta relativa monophyta, cujus mares corolla interdum pentapetala gaudent, simili calice sustentata, nectario ornata, diplos-interdum polyanthera, staminibus connatis; feminarum corolla masculinæ similis est, trigyna, capsula triloba, trilocularis: *Cascarilla* L. foliis lanceolatis, acutis, subtus tomentosis distincta.

Crescit arbor in America Meridionali, præcipue in Peru.

Extracti resinosi $\frac{5}{8}$ BOULDUC inde obtinuit, HOFFMANN olei odorati $\frac{1}{28}$, CARTHEUSER Extracti aquosi

inertioris $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosum autem parum sapidi $\frac{1}{4}$;
Ego $\frac{1}{4}$ extracti aquosi & ultra $\frac{1}{2}$ olei odorati.

Primus STISSER sub finem seculi superioris, nostri corticis tanquam novi medicamenti, quod in Anglia, nicotianæ, cujus fumum hauriunt, adjicere solent meminit, & addit, suo tempore eundem pro cortice Chinæ venditum fuisse, id quod etiam DE LA CONDAMINE testatur, qui ipsum corticem Chinæ, in regno Peruviano Cascarillam dici, refert, quod ab Hispanis factum non miramur, qui omnem tenuem corticem, *Cascarilla*, suo idiomate solent appellare. Ex homonymia ortus error, APINUM seduxit, ut febre epidemica annis 1694 & 1695 grassante, hunc corticem ad fugandas febres adhibuerit, illum deinde omnis secta Stahliana, pro summo, quo corticem Chinæ prosequerentur, odio, est secuta; nec medicamentum valide resolvens in vario febrium genere Medicorum spem frustrare, facile largior, sed omni experientiæ refragantur illi, qui corticem Cascarillæ æque universale febrifugum esse ac cortex Chinæ contendunt. Cascarilla ratione vis valide solventis, cui roborans accedit, ad morbos pectoris cum successu adhibetur, eandem in dysenteria, hæmorrhoidibus, malo hypochondriaco & hysterico conducere observavit BOULDUK. Datur ejus pulvis ad scrupulum unum.

* *Aqua destillata* Paris. efficax omnino. * *Essentia* Brandeburg. *Extractum aquosum* Parisini, spirituosum & aquosum mixta Wurtembergenses, aquosum & vinosum Nostrates habent, omne ipso cortice minus efficax est. * *Syrupus* Paris.

CASIA CARYOPHYLLATA PISON. *Canelle geroffée*, *Nägelein-Rinde*; hoc nomine prostant cortices aliquot pollices longi, tenues, semi convoluti, extus dilutiores, hinc inde lichene albo obsesti, intus fere nigri, odore & sapore caryophyllorum, sed remissionibus, instructi.

Myrtus Caryophyllata L. pedunculis trifido multifloris & foliis obovatis distinguitur.

Arbor Indiæ indigena & in Americæ Martinica, Guadelupa & Grenada occurrit. III. JAQUIN eam odorem laurinum, non caryophyllaceum habere, asserit.

Hic cortex medio seculi superioris adhuc, nonnisi in collectionibus curiosorum occurrit.

Cum aqua & spiritu vini se in modum Caryophyllorum gerit, Oleum destillatum vehit illo Caryophyllorum acrius LEWIS. Ex integra libra corticis, nonnisi aliquas miculas Olei aquæ innatantis obtinuit CARTHEUSER, qui ex hoc cortice præterea vix $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, valde acris & $\frac{1}{16}$ aquosi, non aromatici accepit.

Ratione virium ad Caryophyllos accedit, quorum pulveri quoque non raro, augendi quæstus ergo, adjicitur.

* CASIA LIGNEA, HERNANDEZ, ξυλοκασία MYREPSI, *Mutterzimmt*. Ita appellantur Cortices, qui pollicis circiter latitudinem habent, antecedentibus parum crassiores, mox plani, mox in tubos convoluti, colore obscuriore cinamomeo, sapore & odore cinamomi, sed multo remissioribus, instructi; masticati evidentem viscedinem linguæ imprimunt.

Varii alii cortices, insuper sub Casiæ lignæ nomine, apud Auctores, interdum quoque in tabernis occurrunt, videtur in universum, varias Lauri species cortices habere cinamomeo odore & sapore instructos, hos omnes Casiæ lignæ nomine solent insignire, illum, qui inter nos prostat ajunt desumi a

LAURO, corolla hexapetala, enneanthera, nectario instructa, monogyna, fructu drupa, nuce foeta gaudente: *Cassia* L. foliis trinerviis, lanceolatis distincta.

Ex integra libra CARTHEUSER ne guttulam quidem Olei obtinuit, idem inde Extracti aquosi multum

mucilaginosi, parum aromatici, salini $\frac{1}{2}$ circiter, spirituosi quoque debilis fere totidem separavit.

In Malabarâ, insulis Asiaticis, Philippinis maxime crescit.

Cinamomo multo debilior cortex hodie vix ulterius in usum trahitur.

* CATARIA Barbar. *Nepeta* PLIN. *l'Herbe aux Chats, Katzenkraut*. Recipiuntur ejus Folia tomento obfessa, profundius crenata, ex ovatis in acumen protensa, proprio odore & sapore minus gratis instructa.

NEPETA. Corollam labiatam habet, cujus labium superius emarginatum est, inferius trifidum, lacinia media majore, calice bilabiato sustentatam: *Cataria* L. BLACWELL 455 floribus spicatis, pedunculatis & foliis integris gaudet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Parum Olei odorati fundit, Extractum spirituosum gratum est. LEWIS.

Laudatur ad morbos uterinos, chloreticis ab Illustri LINNÆO commendatur, ejus in locum Pulegium succedit.

CHÆROPHYLLUM vid. *Olera*.

CHAMÆPITYS vid. *Amara*.

CHINÆ CORTEX Recent. *Cortex Peruvianus, Quinquina, Fiebrinde* qualis ad nos adducitur, vix digitum longitudine excedit, extus scaber est, fuscus, non raro lichene obfessus, intus lævis ferrugineus, odore proprio aromatico, sapore amaro, evidenter aromatico instructus. Rejiciendi sunt cortices evidentius amari, non convoluti, linea crassiores, minus aromatici; nec non illi qui extus albi, intus grysei sunt, sapore amaro, acriusculo, aromatico quidem, sed ab illo quo genuinus gaudet diversissimo gaudent, & *Corticis Peruviani albi* nomine veniunt.

CINCHONA. Corollam habet quinquefidam, simili calice sustentatam, antheram, monogynam, fructum bilocularem, seminibus parvis foetum, proprio receptaculo affixis: *Officinalis* L. floribus paniculatis distinguitur.

Crescit in montibus Loxæ regni Peruviani.

Cortex inde omni anni tempore deglubitur, & probe in sole exsiccat. Si a variis Auctoribus instituta experimenta rimamur, $\frac{1}{2}$ circiter Extracti gummosi & $\frac{1}{3}$ resinosi vehit; ego Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ & resinosi $\frac{1}{7}$ obtinui.

Egregium remedium primum ab Americæ incolis uxori Comitis DE CINCHON, qui in regno Peruviano regis locum tenuit, anno 1638 fuit detectum, quæ, cum eodem in pulverem redacta a febre pertinaci convaluit, magnam ejus) quantitatem inter ægrotos distribuit, unde *Pulvis Comitissæ* dicebatur, ministerio Jesuitarum ad hunc scopum usa, hi per Procuratorem generalem Regni Peruviani in Europam reducem, ejus largam quantitatem Cardinali DE LUGOS miserunt, in cujus primum palatio, dein in collegio Jesuitarum Romano dispensabatur, hinc a *Cardinali* æque ac a *Jesuitis* denominatur; anno 1640 Comite DE CINCHON Europam repetente, ejus Medicus largam corticis quantitatem secum attulit, & illum insigni pretio vendidit; inde factum, ut quæstu incitati mercatores cortici genuino varios alios cortices commiserent, & ita optimi medicamenti fama, malis artificis malorum hominum, multum imminueretur. Interim semper extiterunt, qui cortice, & illo genuino, cum successu utebantur. Scheda quædam anno 1649 Italico idiomate impressa, STURM Medicus Delphenis anno 1659, BADUS Medicus Genuensis anno 1663 publica circa ejus præstantiam ediderunt testimonia. Difficultas interim Medicorum novam medendi rationem tentandi, falsa de febrium & cor-

ticis natura hypotheses & perniciosus mos medicamenta non ad experientiae lucem, sed ex theoria iudicandi, parca, qua medicamentum non nisi magno pretio comparandum dabatur, dosis quam vix ad duas drachmas extendebant, ejusdem crebra praeterea sophistication, unde spei creberrime non respondit, fuerunt in causa, ut per aliquod tempus rarior ejus fuerit usus. Ea aetate TALBOT Eques Anglus genio hominum se accomodans, corticem sub persona arcani dedit, is ipse sub *Febrifugi Anglici* titulo multum celebrabatur; LUDOVICUS XIV qui noluit summi medicamenti notitiam diutius latere, eam a TALBOT vere regia liberalitate emit, & anno 1682 publici juris fieri jussit, ex hoc tempore cortex, non obstantibus varia ratione occaecatorum clamoribus, se non in febribus modo, sed etiam in aliis morbis non tam egregium sed unicum, quo certissime vinci possint, probavit medicamentum.

Ad quinque praecipue capita corticis, Peruviani salutares effectus possunt reduci: 1) sistit dispositionem nervorum ad suscipiendos spasmos; hac ratione omne febrium genus sopit, & medetur omni morbo, qui per periodos invadit: 2) stomachicorum princeps est, primas vias roborat, & viscerum obstructions referat, hinc & ad icterum, & ad malum hypochondriacum, & ad hydropem debellanda egregie facit, nec non ad destruendum vermium nidum, observantibus TORTO, WERLHOFF & Cel. TISSOT: 3) roborat organa quae sanguinis motui praefecta sunt, omne genus haemorrhagiarum inde curatum, menses referatos, morbos arthriticos fugatos, excretiones colliquativas sopitas, fluorem album curatum legimus: 4) specifica plane virtute, sanguinis in putredinem nisi resistit, id quod inter alios Ill. PRINGLE, TORACEA & MAUTH experimentis probarunt, primus DOUGLAS, proprio tractatu 1732 edito, ejus in

curanda gangræna effectus recensuit, quos longe pluribus exemplis in omni morborum genere, quod putredo humorum comitatur, hucusque fuit observatum, ipsas observationes, nec non illas quæ priora confirmant, non cito, cum vix non omnes Observatores essent adducendi. §) Vi, ejus rationem ego saltem non audeo allegare, etiam aliis humorum corruptionibus resistere, compertum est, ad crustam aphtosam separandam egregie facere, SYDENHAM, VAN SWIETEN, Ill. PRINGLE, Cl. KRATZENSTEIN testantur, spine ventosæ mederi Cel. DE HAEN vidit, qui post DIETRICH æque ac Cl. RITTER & VAN SWIETEN corticem in cancro mamæ exulcerato vidit efficacem. Cl. FORDYCE & FOTHERGILL, quantum in morbis scrophulosis conducatur, probatum dederunt.

Qua ratione sua miracula cortex edat, non audeo decidere, id tamen nolo ignorari, illum, pessime adstringendo agere reputari, BLEGNY, a BRUNN, ALBERTINI, HOFFMANN, BERGER, LOESECKE observationibus sane constat, sub ejus usu semper aliquam excretionem augeri, id quod & ipse creberrime vidi; ALSTON præterea experimentum, de cortice cum vitriolo non nigrescente, evidenter evincit, quod minime adstringentibus debeat annumerari. BRUNNER & SCHWENKE viderunt, eundem sanguinem e vena emissum rubicundiorē & fluidiorē reddere. Exhibetur optime sub forma pulveris ad drachmam dimidiam pro dosi, & datur quater de die, per omne, quo morbus urget, tempus, febres si inde fuerint profligatæ, prudenti consilio ejus usus adhuc per aliquot septimanas continuatur, & sensim dosium numerus imminuitur, non male iidem interdum alia medicamenta ad morbum facientia commiscuntur, sed non raro, dum ipsi, quæ corrigentium vice fungi debent, adjiciunt, salutaribus ejus effectibus obicem ponunt. Contra

gangrænam etiam majoribus & crebrius repetitis do-
libus datur. Forma infusi exhibitus debilius agit,
optime ad tales infusiones menstruum aquosum reci-
pitur. Sub forma clysmatis, ad ductum HELVETII,
ano injectus, suas vires quoque edit, nec non sub for-
ma balnei, si in usum trahitur, observante Cl. ALE-
XANDER. Febre per corticem curata, si indicatio
alvum adhuc ducere suadet, sine ullo recidivæ metu
eccoprotica possunt exhiberi, licet secus videatur SY-
DENHAMO & aliis, qui illum adstringendo agere sin-
gunt. Cl. BEAUMÉ non male observat, efficacissimum
esse illum corticis pulverem, unde is qui primus sub
contusione surgit, quippe inertior, fuit separatus.

Extractum Parisini aquosum habent, Nostrates
spirituosum, Wurtembergenses ambo commixta,
optimum id est quod in modum Comitum DE LA
GARAYE paratur, jam diu in Gallia sub nomine salis
celebratum, datur ad scrupulum unum usque: * *Syr-
rupus*, duplicem Parisini habent, quorum alteri, præ-
eunte LEMERY, infusum vinosum adjiciunt, idem
quoque Wurtembergenses habent: * *Decoctum febrif-
ugum* Paris. etiam salia recipit: * *Vinum febrifugum*
Paris. * *Tinctura* sive *Essentia* TALBOT, minus bene
corticem spiritu vini extrahi, experientia evicit: ille
ipse solus, multo melius febres malignas proffigabit,
quam *Tinctura composita* HELWIGII, & nultum
metuo in *Elixir Antifebrili* Wurtemberg. corticis vi-
res potius imminui, quam augeri.

CINAMOMUM, neutiquam *κινάμωμον* Veterum,
Canelle, *Zimmetrinde*; cortices convolutos, drælon-
gos, tenues sistit, proprio colore fusco, qui extus dilu-
tior est, odore proprio fragrantissimo, sapore grato,
& cui aliquid dulcis accedit, instructos.

Laurus Cinamomum L. BLACWELL 354 foliis
trinerviis, nervis versus basin coeuntibus distin-
guitur.

Crescit

Crescit in Zeylan, Malabar, Moluccis, Tartaria, Martinica Americæ.

Cortex ex arbore Zeylanica desumptus reliquis præstat; arboris radix camphoram & oleum odoratum, quod istam perfecte redolet, fundit.

Olei destillati vix $\frac{1}{128}$ largitur, quod fragrantissimum est, aureum colorem habet, & gratissima acrimonia, dulci juncta, linguam ferit. Extracti spirituosii aromatici $\frac{1}{8}$ largitur. LEWIS. Extracti spirituosii ultra $\frac{1}{8}$, aquosii $\frac{1}{10}$ circiter. NEUMANN. Olei destillati $\frac{1}{64}$, Extracti aquosii leviter adstringentis $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{3}{16}$. CARTHEUSER.

Penetrante & fragrantissimo, quem spirat, odore evidenter in origines nervorum agit, & hinc egregie conducit in encephali & nervorum morbis a languore oriundis, datur quoque cum successu ad roborandas primas vias, & cum mucum attenuet & vires circulationes stimulet, hinc opponitur morbis, quos frigidos solent appellare, adjicitur quoque gratiæ ergo tam medicamentis, quam alimentis.

* *Aqua Cinamomi simplex* GARZIÆ ab HORTO jam memorata, efficax omnino, cum oleum Cinamomi, præ omnibus reliquis pertinacius aquæ, cum qua destillat, adhæreat; Wurtembergenses Aquam Ceraforum a Cinamomo abstrahunt: *Aqua hordeata* Parisinis a nostratibus prioris in locum recipitur: * *Aqua Buglossata* a prioribus neutiquam diversa: * *Aqua spirituosia* Paris. non multum differt ab *Aqua cum Vino* Colonienf. gratiæ multum habet: * *Aqua Cinamomi cordialis* Noricorum ab aqua Buglossata non diversa est: *Aqua Cinamom. Cydoniata* ad sistendos alvi fluxus maxime commendatur: * *Aqua Cordialis temperata* Augustan. a ZWOLFFER jam correcta, & a Collectoribus *Pharmacopœe Wurtemberg.* adhuc magis contracta, nimis tamen adhuc dum est proluxa: * *Aqua Cordialis frigida* No-

rimberg. correctam Wurtembergenses exhibent: cum Cinamomum habeat, neutiquam medicamentis frigidis potest adscribi: * *Confectio cinamomi regia* Wurtemb. egregium omnino medicamentum analepticum, & quod multum ad roborandas primas vias facit: * *Species Diacinamomi* MESUE, congeries aromatum ad morbos a viscido primarum viarum faciens: * *Tinctura* SCHROED. gratum omnino medicamentum: *Syrupus* Augustan. optime secundum præscriptum Nostratum paratur: *Vinum Hippocraticum* RENODÆI, parum mutatum Nostrates recipiunt, gratum potulenti genus vix ad usus medicatos adhibetur: *Species Ejusdem* tam roborandi ergo variis Infusis adjiciuntur, quam a cauponibus uvis adduntur, quibus vinum superfundunt, & ita *Rebs* parant: *Oleum Cinoimomi* VAL. CORD. cum genuinum carissimo pretio vendatur, hinc vix non semper adulteratum prostat, pertinet ad præcipua medicamenta analeptica, extus adhibetur ad ossa cariota; inde parant: * *Balsamum* SCROED. * *Elaeosaccharum* August. nonnisi usus tempore præparandum: *Pulverem auratum Germanicum* seu *Zelenssem* Paris. Wurtembergenses ambram omittunt, Nostrates matrem perlarum & folia auri adjiciunt, rationem olei imminuunt, remedium princeps pro refocillandis viribus cordis.

CITRI CORTICES vid. *Fructus Horæi*.

CONTRAJERVA Recent. Ejus Radices sunt fibrosæ, plurimis fibrillis instructæ, tenues, parvæ, rugosæ, foris rufæ, intus pallidæ, sapore gaudent subadstringente, levissime aromatico, exiguo quoque odore.

DORSTENIA. Flores habet quadrifidos, isantheros, monogyros, receptaculo communi tectos, quod per maturitatem carnosum evadit: *Contrajerua* L. BLACWELL 578-581 habi u acauli, foliis pinnatifidis & pinnis ferratis distinguitur.

Crescit in America Meridionali.

Contrajerva est vox Hispanica, qua plantam venenis oppositam denotant, tales cum plures prædicare solent, hinc plures Contrajervæ apud Auctores occurrunt. Primus DRACKEN Eques Anglus anno 1581 quasdam radices in Europam attulit, illa demum medio seculo superiore in officinas fuit recepta.

Aquam inde multum viscidam reddi LEWIS observavit. Extractum spirituosum, aquoso, multo magis sapidum est. LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{3}$, spirituosi $\frac{1}{5}$ circiter. NEUMANN.

Olim cum morbos malignos a veneno oriri crederent, hæc radix magni fiebat, explosa hac theoria, ipsa etiam evilescebat.

* *Pulvis compositus* Edinburg. ad morbos exanthematicos commendatur: *Syrupus* Argentoratens. a succo citri præcipue, in morbis exanthematicis laudandus; * *Syrupus Contrajervæ compositus* Viennensium, inconcinna compositio; * *Tinctura* Paris.

CORIANDRUM, κοριανδρον, κοριανδρον Græcis recentioribus, *Coriandre*, *Coriander*. Semina siliit rotunda, cava, striata, sapore proprio aromatico, odore in recentibus cimices redolente, in exsiccatis non ingrato, instructa.

CORIANDRUM. Flores umbellatos habet, involucri utroque paucifolio sustentatos, semina sphaerica, concava: *Sativum* L. BLACWELL 176 fructibus globosis distinguitur.

In Italia & Palæstina sponte crescit, apud nos in agris colitur.

Exiguam Olei destillati portionem fundit, spiritus vini omnem inde odorem extrahit. LEWIS. Extractum aquosum parum, spirituosum multum aromaticum est. CARTHEUSER.

Neutquam aliquid venenati his feminibus inesse, ut NICANDER & DIOSCORIDES finxerunt, HIPPOCRATES jam perspexit, qui illud ventriculo gratum esse asserit, ad morbos pectoris quoque, hepatis & uteri commendat, nec non ad ructus acidos. TARZAGUS, a Coriandro cum vino ante paroxysmum exhibito, crebro quartanam fugatam fuisse, observavit.

* *Confectio* SCHROED. * *Aqua destillata* SCHROED.
* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

COSTUS vid. *Amara*.

CROCUS, κρόκος, *Safran*: ita appellantur filamenta fulva, inferne angustata, proprio odore & sapore aromatico, amaro instructa, aquam luteo colore tingentia.

Rejicitur humidus, qui inter digitos pressus eos non tingit, levem aut peregrinum odorem spirans, & cui filamenta alba aut lutea commixta sunt.

CROCUS. Corollam sexfidam habet, spatha monophylla sustentatam, triandram, monogynam & capsulam trilobam: *Sativus Officinalis* L. BLACWELL 144 & 566 tubo longiore & foliis per ætatem disparentibus, distinguitur.

Crescit in Natolia & Archipelago. Colitur in variis Europæ regionibus. Orientalis & Austriacus optimus censetur esse, his non cedit Vastiniensis, quem per annos non posse aservari, minus bene dicunt, Italicus ex Magliano minus puniceus est, sed in pulverem redactus, præ reliquis magis tingit, Hispanicus oleo irroratus, rejici debet.

Stigmata ex floribus recentissime explicatis decerpuntur, & chartis imposita, in proprio fornacis genere exsiccantur, stamina, quæ sub eorum collectione admiscuntur, manuum ope separantur.

Extracti spirituosus, minus odoratus $\frac{2}{3}$, aquosus $\frac{3}{4}$ largitur. NEUMANN. Extracti spirituosus $\frac{3}{4}$, totidem aquosus, $\frac{1}{2}$ Olei odorati. LEWIS.

Crocus ad quatuor scrupulos assumtus, neque in calore, neque in pulsu aliquid mutavit, neque urina inde fuit tincta, per experimenta ALEXANDRI.

Evidenti vi humores resolvendi gaudet, hinc concoquentibus a GALENO adscribitur, & ad morbos pectoris jam a SERAPIONE laudatur, & ad hunc usque diem cum successu adhibetur, hanc etiam maxime ob rationem ad promovendas excretiones uterinas eo utuntur; sed inde quoque motum spirituum retardari observatum est, ita ut & anodynas vires edat, & largiori dosi datus, delirium, imo mortem producat; cachinnum lethalem inde excitari, finxerunt Arabes, & observationibus voluerunt confirmare LUSITANUS, CAMERARIUS & KOENIG, vel solo ejus odore exanimatos adducunt LUSITANUS & BORELLUS. Vim ejus antisepticam omnis ætas confirmavit. Interdum quoque cibus aut potulentis adjicitur. Dosis ad scrupulum unum.

Externe resolvendi & sopiendi ergo in usum ducitur. HIPPOCRATES ad morbos oculorum commendat, in inflammationibus, abscessibus, tumoribus arthriticis & rheumaticis cum successu adhibetur.

Extractum VAL. CORD. Nostrates minus efficax spirituosum recipiunt, datur ad grana quatuor: *Tinctura ZWOELFFER* etiam externe discutiendi ergo adhibetur: *Tinctura* vel *Essentia Vinosa SCHULTZ* priore minus calefacit: *Oleum infusum MESUE*: * *Syrupus Wurtemberg.* datur pueris scopo anodyno: *Emplastrum Oxycroceum NICOL.* a ZWOELFFER correctum, in Dispensatoria recipitur, sed ita, ut fere singula, ratione proportionis ingredientium variant, Nostrates præ reliquis minorem Croci rationem recipiunt, vix monendum eundem demum addendum esse, quando massa mox refrigescit; laudatur scopo resolvendi ad luxationes, fracturas, fugillationes.

CUBEBAE Arab. *كوبية*, *كبيطية*, Græcor. Recent. *Poirre a queue*, sunt Fructus rotundi, qui piperis circiter magnitudinem & figuram habent, rugosi, inclunt granum ex rufo nigrum, intus album, sapore gaudent acri aromatico, & sustentantur pedunculo brevi & tenui.

Majores, nucleo ventricoso instructæ, reliquis præferuntur.

Nil certi de planta, unde desumuntur, constat, nisi quod caulem volubilem habeat, & in Java, Malabar & insula Bourbon crescat.

Parum Olei essentialis mitis fundunt, utrumque Extractum inde paratum, acre est. LEWIS. Extracti spirituoſi $\frac{1}{3}$ circiter, aquosi $\frac{5}{12}$ fere. NEUMANN. Extracti spirituoſi $\frac{5}{17}$, aquosi $\frac{3}{8}$. CARTHEUSER.

Præter vires, quas cum reliquis aromatibus communes habent, specificæ, præeunte CRATONE, vertiginosis laudantur.

* *Oleum destillatum* Paris. * *Confectio* SCHROED.

* CULILAWAN CORTEX Recent. sub forma frustorum lineam crassorum, sesqui pollicem circiter latorum, sive planorum sive concavorum, colore cinamomeo instructorum, tenera & rugosa epidermide tectorum, ad nos adducitur, textura gaudet laxiore, odore fragranti ad caryophyllaceum accedente, sapore lenius aromatico, caryophyllos sapiente.

Laurus Cullaban L. foliis trinerviis, ovato acutis distinguitur.

Crescit in Amboina.

Nequidem $\frac{1}{100}$ olei limpidi, quod Caryophyllos & l. Sassafras sapit, Extracti spirituoſi acris & glutinosi $\frac{1}{5}$, totidem aquosi, modice amaricantis fundit. CARTHEUSER.

Sub finem Seculi superioris demum, Europæ innotuit, ratione virium inter Cassiam ligneam & Caryophyllatam medius esse videtur.

* **CUMINI SEMEN** κύμινον, *Cumin*, *Römischer Kümmel*. Est Semen majusculum, odore & sapore minus gratis instructum, oblongum, ltriatum, ex gryseo flavescens, quod hodie obtinet, ab illo Veterum evidenter diversum est.

CUMINUM L. Planta umbellifera est, involucre utroque, germine flore majore, feminibus striatis instructa.

Ægypto & Palæstinæ indigena; in Sicilia & Melito colitur.

Olei odorati $\frac{1}{32}$ exhibet. LEWIS. Extracti aquosi ultra $\frac{3}{8}$, spirituoſi evidentius aromatici vix $\frac{1}{5}$. CAR-
THEUSER.

Ob vires carminativas interne, ob resolventes externe, ad lac discutendum maxime, tumores testiculorum & fugillationes usurpatur.

* *Aqua destillata* SCHROED. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Emplastrum* Hamburg. Baccis Lauri & Oleo destillato auctum receperunt Würtembergenses, abdomini imponitur, dum intestina flatibus distenduntur.

* **CURCUMA** Barbar. κύπεριον Ἰνδικόν DIOSCORID. *Cyperis Indica* PLIN. *Crocoma* Arab. *Terra merita* Gallis, largitur Radices tuberosas, geniculatas, geniculis & cylindræis & subrotundis, foris pallidas, intus splendentes & croceas, rugis distinctas, sapore acri & aromatico, odore levissimo vel nullo instructas.

CURCUMA. Corollam quadrifidam habet, calice sustentatam, monantheram, monogynam, flamentis quinque præditam, fructum trilocularem, polyspermum: *Longa* L. foliis multi nerviis distinguitur.

Crescit & colitur in omnia India aquosa.

Olei odorati $\frac{1}{120}$, Extracti resinosi $\frac{1}{8}$, aquosi autem $\frac{1}{2}$ separavit. LOEBER. Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituoſi ultra $\frac{1}{8}$ NEUMANN. Olei odorati vix $\frac{1}{250}$, Extracti aquosi amaricantis & plurimum falsi $\frac{1}{4}$ sere, spirituoſi

acris, aromatici quidem sed simul nanscosi $\frac{1}{3}$ circiter. **CARTHEUSER.** Aqua cum his radicibus cocta, aurantium colorem induit, qui ab acidis citrinus fit, ab alcalinis ex rufo-fuscus evadit. **POERNER.**

Virtute aromatica, qua gaudet, primas vias roborat, hinc teste **RUMPH** vulgare in India ciborum condimentum est, humores quoque attenuat, & ideo egregie ad hepar obstructum facit, ad icterum hinc conferre multoties **BONTIUS** vidit, ad œdemata & febres intermittentes **LOEBER.**

Dosis ad scrupulos duos, in Infuso ad totidem drachmas.

* **CYPERUS**, κύπερον, κύπερον, *le Souchet*. Duo ejus genera occurrunt.

Rotundi Radices sunt turbinatæ, extus pallide rufæ, intus albæ, odore gaudent levioræ, sapore evidentius aromatico, olivæ magnitudinem habent.

CYPERUS. Spicam disticham imbricatam habet, corollam glumofam, nudam, triantheram, monogynam: *Rotundus* L. culmo triquetro, umbellæ ramis divisis, spiculis alternis linearibus distinguitur.

Crescit in India, maxime Java, nec non in Ægypto & Syria.

Extracti spirituosi $\frac{3}{4}$, aquosi $\frac{3}{4}$ largitur. **NEUMANN.** Extracti amari & aromatici $\frac{1}{3}$ & totidem spirituosoli obtinuit **CARTHEUSER.**

Longi Radices, quæ demum a Latino-Barbaris in usum tractæ fuisse videntur, evidentius quam antecederent odoratæ sunt; calamo anserino crassiores, circulis & nodis notatæ, extus fere rufæ, intus pallide rufæ, utroque extremo in crassatæ, sapore prioribus remissiore gaudent.

Cyperus Longus L. culmum triquetrum foliosum habet, umbellam foliosam, multum divisam, pedunculos nudos & spicas alternas.

Crescit in Gallia Meridionali & Italia, nostras quoque hyemes fert.

Extracti aquosi inodori, subacris & amari $\frac{5}{8}$ circiter, spirituoosi amari & aromatici ultra $\frac{1}{4}$ largitur.

CARTHEUSER.

HIPPOCRATES Cyperum extus ad morbos uteri adhibet, GALENUS ad nephritidem, obstructions mensium, levandam urinam commendat; extus autem ad ulcera manantia; hodie rarius in usum trahitur.

* *Aqua destillata* Paris.

* DICTAMNUS, *διτάμνος*. Ejus duo genera officinæ recipiunt: unum quod a Creta denominant, genuinus Veterum Dictamnus, alterum Recentiores addiderunt, & illud *album* appellant.

Dictamni Cretici folia rotunda sunt, multo albo tomento obfusa, odorem levem, saporem evidenter aromaticum, sed parum acrem habent.

ORIGANUM. Flores habet involucre sustentatos, corolla ringente gaudentes, cujus labium superius emarginatum est, inferius trifidum, laciniis parum irregularibus, semina nuda: *Dictamnus* L. BLACWELL 462, foliis tomentosis & spicis nutantibus distinguitur.

Crescit in Europa multum Meridionali.

Olei odorati $\frac{5}{257}$, Extracti spirituoosi $\frac{3}{17}$, aquosi autem inertioris $\frac{2}{2}$ inde obtinuit NEUMANN.

Pro pellendis mensibus & secundinis ab HIPPOCRATE laudatur, olim ad promovendum partum commendabatur, cum id, quod hodie inter nos prostat, parum aromatis habeat, hinc vix ulterius in usum trahitur.

Dictamni albi Radices oblongæ sunt, albæ, intus aliquid fungosæ, calami circiter crassitiem habent, saporis & odoris expertes, aquam cum qua infunduntur amaram reddunt.

DICTAMNUS L. BLACWELL 75. Calice quinquefido sustentat corollam irregularem pentapetalam,

diplofantheram, monogynam, fructus quinquecapfularis.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Planta in Italia sub nomine Fraxinellæ nota, seculo XVI demum Dictamni nomine cœpit appellari.

Extracti aquosi leviter amari $\frac{5}{8}$ exhibet. CAR-
THEUSER.

Radicem de qua nullæ, quod proprias vires habeat, præstant observationes, jure omnino negligimus.

* DORONICUM Barbar. *Gemsfenwurzel*. Recipimus Radices quæ parvæ sunt, rotundæ, in finem angustum terminatæ, totidem nimirum articuli radicis longioris, extus flavicantes, intus albæ, odore nullo, sapore dulciusculo, cui aliquid aromatici accedit instructæ.

DORONICUM. Flores mixtos habet, calice duplici serie foliorum efformato, sustentatos, receptaculo plano & nudo inhærentes, & semina papposa: *Pardalianches* L. BLACWELL 239 foliis cordatis gaudet.

Crescit in montibus Europæ Meridionalis.

Extracti aquosi $\frac{7}{8}$, spirituosi magis dulcis & aromatici $\frac{7}{32}$ NEUMANN obtinuit.

MARANTÆ figmentum a MATTHIOLO sustentatum, hanc plantam esse Aconitum Pardalianches Veterum, effecit ut plures Auctores has radices venenatas esse reputarint, falsum commentum, experimento in se ipso capto, refutavit GESNER; earum vires medicatæ, cum nulla observatione sint confirmatæ, hinc hodie negliguntur.

* FILIPENDULA Barb. *φιλιππόδωλα* Græc. Recent. *rother Steinbruch*. Radices fibrosas sistit, plures fibrillas emittentes, quarum extremitatibus noduli adhærent, foris ex rubro nigræ, intus albæ, sapore leviter aromatico & amaricante, odore suavi instructæ.

SPIRÆA. Corolla pentapetala regulari, calice quinquefido sustentata gaudet, polyanthera, quinque vel polygyna, & capsulis pluribus: *Filipendula* L. foliis pinnatis, ferratis, uniformibus & floribus cymosis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ob vim diureticam, uterinam & roborantem laudata, evilit.

FOENICULUM *μάραθρον*, *Fenouil*, *Fenchel*. Inde Radices, Folia & Semina prostant.

* *Radix* alba est, fusiformis, digiti crassitiem habet, saporem dulcem cum aromate, odorem proprium, fragrantem.

* *Folia* longa, capillaria, in longa filamenta secta, feminum odori & saporis proxime accedunt.

Semina oblonga sunt, convexo plana, striata, odore proprio, simili sapore, qui aromaticus est & aliquam dulcedinem habet, instructa; quo magis calido sub climate planta adolescit, eo majora & magis dulcia semina perficit; hinc dulce, Italicum, Creticum Auctores solent laudare.

Anethum Fœniculum L. BLACWELL 288 seminibus oblongis, marginatis distinguitur.

Sponte in Europa Occidentali & Meridionali, nec non in Anglia crescit, apud nos multum colitur.

Radices Extracti spirituosus aromatici, & cum quadam amaritie dulcis $\frac{1}{2}$, aquosi, insipidi parum, largiuntur. Semen $\frac{1}{2}$ Olei odorati, quod sub aere temperato consistit, largitur. NEUMANN Olei destillati $\frac{1}{8}$, expressi viridis $\frac{1}{8}$, Extracti resinosi $\frac{1}{2}$, aquosi $\frac{1}{4}$ fere inde obtinuit. CARTHEUSER $\frac{3}{8}$ Extracti resinosi & paulo majorem quantitatem aquosi refert.

Radices resolvendi ergo laudat HIPPOCRATES, eas in suffusione profuisse REUSNER allegat, quidam ad debellandas febres intermittentes profuisse testantur. Folia rarissime in usum trahuntur, creberrime

autem femina, quæ vires feminis Anisi exferunt, quo tamen largiore aromatate turgent, a GALENO ad augendum lac & scopo discutiendi commendantur, hoc ultimo sine maxime, ad morbos oculorum solent adhiberi.

Aqua destillata quæ non bene ex herba ad monitum NICOLAI PRÆPOSITI, sed melius ex semine, secundum VAL. CORD. paratur, morbis oculorum maxime dicata: *Confectio* SCHROED. * *Oleum expressum* Parisini recipiunt: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. rarissime interne præscribitur: *Elæosaccharum* Noltrat.

* GALANGA Barb. γαλαγγαλ MYREPS. Ejus duplex genus in officinis prostat: *Major* constituitur a Radicibus intortis, variis ramis & tuberculis notatis, circulis distinctis, extus rufis, intus parum pallidioribus, odore aromatico ad Camphoram accedente, sapore simili instructis, aliquot pollices longis, unum circiter crassis: *Minor* & magnitudine & crassitie priori cedit, sapore acriori linguam ferit.

Plantam autopta RUMPH corollam tetrapetalam habere, & baccam duobus vel tribus feminibus cordiformibus factam edere, testatur, hinc non audeo cam *MARANTÆ* L. adscribere.

Crescit in India.

RUMPH monet Galangam minorem, quæ in officinis Europæorum obtinet, ex China adduci, eandem ex China in Indiam transplantatam, hodie ibi coli ex *Histoire générale de Voyages* XVII. video.

Triplø plus Extracti aquosi, quam spirituosi & $\frac{1}{128}$ Olei destillati parum odori & acris largitur. LEWIS. Olei destillati $\frac{1}{87}$, Extracti aquosi aromatici $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{11}$ circiter. NEUMANN. Olei destillati $\frac{1}{128}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi acerrimi fervidi $\frac{1}{12}$. CARTHEUSER.

Primi Arabes Galangam in usum traxerunt, reliquorum aromatum effectus edit, ventriculo maxime

& utero proficua credita. Minor, magis quippe aromatica, majori præfertur. Extus in paralyfi linguæ & atrophia membrorum profuisse Cl. PLENCK monet.

* *Essentia* Wurtemberg.

* GRANA PARADISI Recent. *Malaghetta* Barb. *Graine de Paradis*, *Paradies-Korner*, sunt Grana parva, angulata, badia, odore non magno, sapore fervido instructa. Folliculus, quo continentur, multa cum Cardamomo majore communia habet, hinc creberrime cum Cardamomo ab Auctoribus confunduntur.

III. LINNÆI auctoritate nostra grana subministrat *Amomum Gran. Paradisi* L. quod scapo ramofo brevissimo distinguitur.

Copiose ad Africam Occidentalem occurrit.

Pauxillum Olei odorati suaveolentis fundunt, Extractum aquosum acre, spirituosum causticum est. LEWIS. Ultra $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{7}$ Extracti spirituosi. CARTHEUSER.

Ab Arabibus ad nos descendisse videntur, piperi ratione virium multum vicina.

HYSSOPUS, ὕσσωπος, *l'Hyssope*, *Isop*, nostra, ab illa Veterum diversissima, per Arabes demum in officinas recepta: ejus prostant Folia quæ oblonga sunt, acuta, tota viridia, proprio odore & sapore aromatico instructa.

Hyssopus. Corollam labiatam habet, cujus labium superius rectum & emarginatum est, inferioris trifidi lacinia intermedia major & crenata, calice quinquefido sustentata, femina nuda: *Officinalis* L. floribus, unum latus spectantibus, distinguitur.

In Europa Meridionali & Sibiria sponte crescit, apud nos in hortis colitur.

Olei odorati $\frac{2}{3}$, Extractum spirituosum valde acre, aquosum subsalinum & amarum largitur. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{4}$, Olei odo-

rati $\frac{1}{12}$. NEUMANN. Olei odorati $\frac{1}{4}$, Extracti spirituosi ad $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{3}{8}$. CARTHEUSER.

A virtute multum humores attenuante laudatur, & præcipue ad mucosos pectoris morbos facere observata est: Extus adhibitam egregie fugillationibus mæderi, RIOLANUS & BOYLE viderunt.

Aqua destillata VAL. CORD * *Oleum destillation* VAL. CORD. * *Syrupum simplicem* Parisini habent: Württembergensium *Syrupus compositus* egregium medicamentum resolvens est, omnino præferendum absurdæ MESUE præscriptioni.

IRIS. Ejus duæ species hodie in officinis prostant; una *Florentina* Latino-Barbaris, sive simpliciter *Iris Veteribus* dicta, sive ab Illyria, Africa, Macedonia denominata, altera a Latino-Barbaris *Pseudacorus* dicta, *Iridis Nostratis* nomine etiam venit.

Radices *Iridis Florentina*, *Violenwurzel* pollicem crassæ sunt, paulisper compressæ, hinc indetuberculis notatæ, intus leviter flavescunt, extus albæ; sapore acri, leviter amaricante, & odore qui ad violas accedit, instructæ: illas, quæ rectæ sunt & longiores, in tabernis *Longas* soleut appellare.

IRIS. Corollam habet sexpartitam, spatha bivalvi sustentatam, triantheram, monogynam, stigmate trifido, quod petala mentitur instructam & capiulam triangularem: *Florentina* L. corolla barbata, caule foliis altiore, paucifloro, floribus scissilibus distinguitur.

Crescit in Italia, nostras hyemes optime fert.

Ego ex exsiccatarum decem libris nullum Oleum potui obtinere. LEWIS $\frac{1}{3}$ resinæ exhibuit. KORTUM exiguam valde Olei portionem, $\frac{1}{2}$ Resinæ, $\frac{1}{9}$ Extracti aquosi, pulpam prunorum redolentis, amaricantis, levissime acris. Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{8}$ spirituosi. NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ circiter, resinosi valde acris $\frac{1}{2}$. CARTHEUSER.

Radicis recentis succus evidentem acrimoniam habet, hinc ad alvum ducendam, post DIOSCORIDEM, a multis Medicis adhibebatur, & medicamentis hydragogis adscribebatur, ob hanc rationem hodie ulterius non usurpatur, sed exliccatione mitior reddita radix, tanquam eximium resolvens, ad morbos pectoris pituitolos adhibetur, & præeunte MARTINI cum successu infantibus datur, quos tormina, a mucos excitata, torquent: Externe cum successu ad masticatoria & errhina adhibetur, recipitur etiam ad dentifricia, ut mucus & sordes dentium incidantur & abstergantur, ad epithemata resolventia quoque recipitur, & ad usus cosmeticos adhibetur; Radices, quas *Longas* dicunt, creberrime, sed minus laudando consilio, infantibus dentientibus mordendas exhibent.

Species live *Pulvis Diatireos* August. non placent, cum species *Diatragacanthæ*, quas recipiunt, vires Iridis obtundant: *Rotula* live *Tabula Diatireos* WECCKER nostrates rationem Ircos augendo, inde medicamentum mucum pulmonum incidens, gratissimum parant. * *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Oleum Iridinum* PLIN. iners omnino. * *Extractum* SCHROED.

* *Radices Iridis Nostratis* figuram priorum habent, odore & sapore quoque ad eas accedunt, magis rugosæ, extus rufæ, intus pallidæ.

Iris Pseudacorus L. corollas imberbes, petala interiora stigmatibus minora & folia entiformia habet.

Occurrit per omnem Europam.

Hujus præcipue succum, scopo hydragogo & purgante, recentiores adhibuerunt, recte FALLOPIUS monet: *Iridis radix non est in usu ad purgandum, quia habemus meliora medicamenta purgatoria.* WOLFF *Acta Med. Berol.* RAMSEY, PLATER observationes hydropis inde curati adducunt: ETTMÜLLER lumbricos inde vidit dejectos.

* *Extractum* Brandenburg.

JUNIPÉRUS, *ἀζευδο*, *Genevre*, *Wachholder*.
Lignum, Baccas & Resinam, quæ improprie Gummi dicitur, recipiunt officinæ.

Lignum prostat sub forma frustorum aliquot digitos longorum & quasdam lineas crassorum, tegitur cortice extus gryseo, intus ferrugineo, ipsum album est, odore gaudet aromatico & fragrante, qualem etiam, si accenditur, fumum emittit, sapor levissimum aroma habet.

Baccæ pisis magnitudine & figura æquantur, superne umbilico exiguo notatæ, nigræ, pulpam includunt dulcem, viscidulam, rufescentem, aromaticam, grato odore præditam & tria semina includunt.

Gummi, quod est *Sindarax* live *Sandaracha* SERAPIONIS, efformatur a granis variæ magnitudinis & figuræ, pellucidis, citrinis, inodoris, inter dentes non lentelcentibus & quæ accensa, fumum non ingratum dimittunt. Ex Africa ad nos mittitur.

JUNIPERUS. Planta relativa diphyta, flores mares amentaceos habet, nudos, tribus ad octo antheris instructos: fœminæ corolla trifida & trigyna efformantur, baccæ globosæ sunt, trigynæ: *Communis* L. BLACWELL 184 foliis ternis, patentibus, mucronatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Baccæ biennes demum maturantur: Gummi in Europa Meridionali ex specie, quam dixi, stillat, in Africa etiam ex aliis speciebus, in Suecia formicas illud in suos acervos colligere, monet Ill. LINNÆUS.

Ex Ligno $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi amaricantis & salini obtinui. CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{8}$ spirituosii accepit.

Baccæ mihi $\frac{1}{32}$ Olei odorati stiterunt: CARTHEUSER $\frac{1}{2}$ circiter, Extracti resinosi autem ultra $\frac{1}{2}$, totidem aquosi.

Lignum

Lignum humores valide attenuat & excretionem aquosam promovet, copiosam urinam, cui multus mucus innatavit, inde a senes affectibus catarrhalibus obnoxio fecerunt Cl. SCOPOLI observavit, morbos venereos quoque, qui reliqua efficacissima remedia eluserant, inde vidit curatos, id quod PLATER prius animadverterat: BRUCH exempla adducit de cacochymia ulcera excitante, scabie, suffusione, obstructione hepatis, gonorrhœa virulenta, affectibus arthriticis inde fugatis, & idem extus cum successu ad ulcera uteri & ozenam adhiberi. Ejus suffitus non modo gratum per atmosphæram dispergit odorem, sed hujus indolem malignam quoque corrigit, œdemata & rheumatismos curat.

Baccas medicamentis uterinis HIPPOCRATES adscribit, humores inde attenuari, hepar aperiri, urinam pelli, ventriculum calefieri GALENUS monet, ob vires stomachicas, quas quoque HILDANUS confirmat, non raro cibus solent adjici; ASSVERUS & S. PAULI calculos inde viderunt pulsos, asciticis multum conducere VOLCKAMER, RIEDLIN, DU VERNEY, VAN SWIETEN observationibus patet. ACOLUTHUS ab earum diutius protracto usu vidit excitatam diabetelem lethalem. Externe suffitus forma ad eosdem ac Lignum adhibentur usus, KHUNRATH suadente, epithema inde paratur contra cephalalgiam.

Gummi resinarum vires exequitur, ejus suffitus aerem corrigit, partes, ad quas admittitur, roborat, & hinc ad catarrhos & œdemata commendatur. HIPPOCRATES hoc medicamentum naribus manantibus immisit.

* *Aqua destillata a baccis* medicamentum non iners est: *Oleum destillatum ex baccis* TRAG. calida multum medicina, tormina intestinorum inde sopita vidit WELSCH, verminosis conducere RIVERIUS observavit, multi ejus auribus instillati ope, surditatem cura-

tam fuisse, contendunt, eos ego saltem non auderem imitari: *Rob* sive *Extractum* VAL. CORD. integerrimas baccarum vires habet, Germani ipsi etiam saccharum solent adjicere, quorum Theriaca a quibusdam dicitur, ob polychrestum usum; tanquam egregium remedium etiam ad raucedinem & tussim commendatur; Dosis ad unciam dimidiam: *Spiritus ex baccis* SCHROEDERI per abstractionem a Wurtembergensibus paratur, vix interne datur, externe discutendi sine adhibetur: *Elixir Malvaticum Juniperinum* Nostrat. est *Elixir Juniperinum* SCHROED. bene Nostrates loco spiritus Juniperi vinum Malvaticum recipiunt, egregie non modo in affectibus renum, observante SCHROEDER, sed etiam in torminibus ventris medicamentum, quod ad dimidiam usque unciam potest exhiberi: * *Tinctura baccarum* Paris. * *Spiritus* & *Oleum empyreumaticum* SCHROED.

LAVENDULA Barb. *σαλυσ* Græcorum Recent. *Spica*, *Spica Nardi* &c. Recent. *Lavande*, *Aspic*, *Lavendel*, *Spick*. Inde & Folia & Flores recipiuntur.

Folia solidiuscula sunt, obtusa, pro varietate unde desumuntur mox latiora, mox angustiora, incana, grato multum odore & sapore aromatico instructa.

Flores adservantur calici inclusi, non magni, cœrulei, odore gratissimo similique sapore gaudent.

LAVENDULA. Calice regulari sustentat corollam labiatam, cujus labium superius bifidum est, inferius parum irregulariter trifidum, femina nuda: *Spica* L. BLACWELL 294 & 295 foliis integerrimis & spica nuda distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & in Helvetiam usque ascendit, apud nos in hortis, ejus varietas angustifolia maxime colitur.

$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{8}$ Olei odorati ex floribus obtinui: LEWIS autem $\frac{1}{16}$ & CARTHEUSER vel $\frac{1}{2}$ circiter, qui præterea ad $\frac{1}{3}$ Extracti amaricantis & subfalsi &

fere $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi, balsamico sapore præditi separavit.

Ob fragrantiam capiti maxime dicata esse reputatur & affectibus nervorum opponitur, rarius interne usurpatur; frequentius multo externe ad epithemata roborantia & discutientia recipitur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. Parisini aquas a singulis varietatibus abstractas asservant: *Spiritus* Noricorum optimus Monspelio ad nos mittitur & cosmetico & medicato scopo creberrime adhibetur: * *Conserve* VAL. CORD. una cum * *Tinctura* Parisin. optime ex nostris officinis exulat: * *Acetum* Wurtemberg. cosmeticis maxime ulibus dicatum: *Oleum destillatum* gratum æque ac nervinum, ejus ope maxime insecta fugari observatum est, inde * *Balsamus Lavendulæ* SCHROED. * *Pomatum Fl. Lavendulæ* Paris. & * *Gutta Anglica* Wurtemberg. quæ cum successu in affectibus capitis serosis solent exhiberi, parantur: *Oleum Spicæ* quod ad encausticam & ad vernices maxime adhibetur, momento jam GEOFFROI, oleum terebinthinæ est, cui pauxillum olei Lavendulæ adjecerunt.

LAURUS, *Λάρις*, *Laurier*, *Lorbeer*. Folia & Bacæ recipiuntur.

Folia sunt viridia, firma, lanceolata, integerrima, multis nervis notata, sapore proprio aromatico, amaricante, odore simili instructa.

Bacæ sunt ovatae, nigrae, exiguo acumine terminatae, levissime rugosae, continent sub cuticula tenera, & fragili, nucleum ad colorem castaneam accedentem, facillime in duas partes secidentem, odore laurino minus grato, sapore acri, aromatico, amaro, nauseoso instructum.

Laurus Nobilis L. BLACWELL 175 Floribus dioicis distinguitur.

In Europa Mediana vulgatissima arbor.

Ex baccis $\frac{1}{8}$ Olei unguinosi, viridis, quod unguenti consistentiam habet & ipsas multum redolet, obtinui.

Folia, ob aroma quo pollent, calefaciunt, teste GALENO, ideo ab omni tempore primis viis roborandis commendabantur, & vel hodie adhuc variis cibis, tanquam condimenta adjiciuntur, male igitur a quibusdam, PLINIO & DIOSCORIDE præeuntibus, vomitoriis solent adscribi. Medici illa hodie rarissime adhibent, sed culinis relinquunt. Ab HIPPOCRATE extus contra tetanum fuerunt præscripta,

Baccæ, GALENO jam notante, vehementius calefaciunt & in uterum præcipue agunt, maxime ob vim abortum promovendi infames sunt, & summo omnino jure, medicamento sanguinem multum exæstuante abstinemus: cujus dosin ad aliquot grana sub forma pulveris, & ad scrupulum unum in infusis determinant. Ab HIPPOCRATE extus abstergendi ergo adhibebantur.

* *Aqua destillata ex foliis Paris.* * *Aqua destillata ex baccis Eorund.* *Oleum expressum* HIPPOCRATES ad ulcera mali moris commendavit, ex Italia ad nos mittitur. multum a vi resolvente laudatur, adjicitur quoque medicamentis nervinis. * *Oleum per infusionem & coctionem* DIOSCORID. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Electuarium de baccis lauri* RHAZES mutatis dosibus varia Dispensatoria ingreditur, Nostrates quædam expuixerunt, & parvam rationem salis gemmæ jubent adjicere, in doloribus intestinorum a causa frigida, ad unciam unam clysmatibus adjicitur: * *Emplastrum de Baccis Lauri* MESUE a Bergomensibus correctum, valide resolvit, abdomini imponitur ad discutiendos flatus.

LILIUM CONVALLIUM Barb. *Muguet, Mayenblümlein.* Flores exhibet qui campanæ figuram habent, recentes, gratissimum odorem spirant, unde caput

nunquam obnubilatur, iidem exsiccati toti inodori sunt & levissime amari.

CONVALLARIA. Corolla nuda monopetala, sexfida gaudet, isanthera, monogyna, bacca triloculari: *Majalis* L. BLACWELL 70. distinguitur corolla campaniformi.

Crescit in omni Europa, etiam Meridionali.

ETTMÜLLER inde exiguum Olei odorati portionem separavit, LEWIS nullum obtinuit; Extractum utrumque, quod inde paratur, amarum est. LEWIS & CARTHEUSER.

Flores recentes grato suo odore, sensorium commune grate afficiunt, & non frustra, ubi vires refocillandæ sunt, naribus admoventur; exsiccati cum odore etiam omnem vim nervinam deposuerunt, amarities, qua gaudent, eis acrimoniam quandam inesse, testatur, inde vis purgans a SCHULTZ observata, & errhina, dum naribus hauriuntur, creberrime annotata.

Baccarum virtutem antepilepticam & antifebrilem SENCKENBERG aliquot observationibus tentavit probare.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. vulgari ratione parata, nihil proprii habet, æque ac * *Aqua vinosæ* SCHROED. & * *Spiritus* SCHROED. & * *Oleum Infusum* August. nec * *Conserva* VAL. CORD. aliquid de odore florum retinet.

MACIS vid. *Moschata Nux*,

MAJORANA Barb. *Marjolaine*, si non est *ἀμάρακος* & *σάμψυρον* Veterum, saltem eo proxime accedit. Folia subministrat quæ ovata sunt & albida, proprio odore & sapore aromatico instructa.

Origanum Majorana L. BLACWELL 319 spicis subrotundis, pubescentibus agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos in hortis colitur.

HOFFMANN $\frac{1}{4}$ Olei odorati inde obtinuit, cum quo etiam mea experimenta conveniunt & CARTHEUSER; qui præterea ex foliis $\frac{1}{7}$ circiter Extracti aquosi obtinuit.

Cephalicæ, nervinæ & uterinæ ipsi adscribuntur virtutes, rarius tamen hodie intus datur, crebrior ejus usus est ad epithemata capitis roborantia & discutientia nec non ad formulas errhinas.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Oleum destillatum* VAL. CORD. quod nonnisi ad usus externos recipitur; * *Oleum coctum* VAL. CORD. iners. * *Balsamum* Norimberg. id ego semper præferrem *Unguento* seu *Butyro* ad Argentoratensium præscriptionem parato, quod a nostratibus radici & alis narium inungitur, mucis spissi, nares obsidentis, attenuandi ergo.

* **MALABATHRUM**, *μαλάβαθρον φύλλον*, *Folium*, *φύλλον ινδικόν* Græc. Recent. Hoc nomine asservamus Folia firma, ex viridi flavescentia, variæ magnitudinis, tribus nervis percursa, ad basin coeuntibus, odore vix ullo, sapore aromatico ad caryophyllos accedente, cui aliquid viscosi immixtum est, prædita. Spithamæa reliquis præferuntur.

COMMELINUS suspicatur hæc folia desumi a *Lauro Cinamomo* L. in Ma'abara crescente.

In tanta aromatum abundantia, folia Malabathri negliguntur, & nonnisi ad compositiones, quæ a Veteribus ad nos descenderunt, adhibentur, & in his quoque non raro casiam ligneam eis solent substituere.

MELILOTUS, *μυλίωλον*. Summitates nobis exhibet foliis ternatis, ex oblongo rotundis, crenatis, superne quasi resectis & floribus papilionaceis luteis oblectas, proprio non grato odore, & sapore leviter amaricante præditas.

TRIFOLIUM. Florem papilionaceum habet, calice quinquefido sustentatum, vexillum reliquis petalis longius, legumina cylindracea: *Melilotus Offic.* L. BLACWELL 80 leguminibus nudis, rugosis, racemosis & pedunculis fulcatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ob nauseosum quem spirat odorem, nunquam intus datur; GALENUS digerendi & concoquendi ergo exhibuit, hodie discutiendi & anodyno scopo adhibetur, epithematibus, cataplasmatibus, enematibus adjicitur, revellendi ergo quoque in pediluvia recipitur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. leviter odorata, fragrantium odores, quando illis admiscetur, augere contendit Hl. LINNÆUS: * *Oleum infusum* SYLVII: *Emplastrum de Meliloto*, GALENUS compositionem ANDROMACHI adducit, quæ cum pro roborando stomacho fuerit præscripta, varia ingredientia aromatica habet, MESUE inconcinnam formulam ex resolventibus & emollientibus consarcinatam substituit, quam sive integram sive correctam Dispensatoria recipiunt, Wurtembergensis præ reliquis placet, sed evidenter resolvens est: * *Emplastrum de Meliloto simplex* Paris.

MELISSA Barb. *μελισσόφυλλον* Græc. *Apiastrum* Latin. Folia exhibet cordata, leviter hirsuta, odore & sapore suavi ad Citrum accedente instructa.

Melissa Officinalis L. BLACWELL 27 foliis cordatis agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Helvetiam usque ascendit, apud nos in hortis colitur.

Olei odorati exiguam valde rationem largitur, Extracti spirituosi, minus grati ad $\frac{1}{2}$, aquosi autem austeriusculi & amaricantis $\frac{1}{3}$. CARTHEUSER.

Vegetabilium aromaticorum vires, sed mitiores habet, affectibus capitis maxime laudatur.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. mixturas cephalicas vulgo ingreditur: *Aqua Melissa composita* LEMERY, *Eau des Carmes* vulgo, Nostrates Melissæ Dracocephalum Moldavicam L. substituunt, spiritus aromaticus in morbis capitis & cordis non frustra extus applicatur: * *Aqua Melissa cum Vino* Wurtemberg. * *Aqua Melissa Antihysterica* Wurtemberg. * *Spiritus* Augustan. * *Oleum destillationis* VAL. CORD. si quidem tantæ vires ab aqua iteratis vicibus supra Melissam cohobata expectandæ sunt, quantas BOERHAAVE promittit, crebrior hujus olei usus omnino esset commendandus: * *Conserua* VAL. CORD. * *Syrupus* SCHROED.

MENTHA, *μίνθη*, *Müntz*, duplicem quædam officinæ habent: *Aquaticam* nimirum & *Crispam*.

* *Aquatica* Folia ex ovatis acuminata sunt, glabra, majuscula, ferrata, odore & sapore evidenter aromaticis & omnino gratis instructa.

MENTHA. Corolla labiata, non multum irregulari, calice quinquefido sustentata, labio inferiore regulariter trifido, parum superiore majore, seminibus nudis gaudet: *Aquatica* L. spicis capitatis, foliis ovatis, staminibus corolla longioribus distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Crispa, *Krausbalsam* Folia, sunt cordata, rugosa, margine dentato & plicato instructa, odore proprio valido & sapore evidenter amaro prædita, prioribus evidenter minus grata.

Mentha crispa L. BLACWELL 290, 2. spicis capitatis, foliis cordatis, hirsutis, staminibus corollam æquantibus gaudet.

Sibiricæ indigena, ubique in hortis colitur.

$\frac{1}{2}$ Olei odorati, $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi fere inertis & totidem fere resinosi aromatici fundit. CARTHEUSER.

Hanc vulgo adhibere solent, qua tamen omnino

& aquatica & adhuc magis *Piperita* L. omnino & majorem gratiam & evidentius aroma habent.

Mentham calefacere, urinam provocare, vomitum sistere, obstructions referare, HIPPOCRATES asserit, qui etiam inde viris facultatem gignendi adimi contendit, id quod ANGELUS SALA multum impugnat, nec experientia confirmat. Lactis coagulationem inde impediri, ita ut vaccarum ea copiosius pastarum lac vix caseum largiatur monet Ill. LINNÆUS, qui, præeunte CRATONE, eam se in bubonibus mammaram a lacte stagnante egregie gerere, observavit, & in lochiis suppressis ejus efficaciam quoque expertus est. Eandem quoque ad tormina sistenda, tam intus dare, quam abdomini imponere solent.

Aqua destilata NICOL. PRÆPOS. a SYDENHAMO ad sistendum vomitum laudatur, omnino si qua alia efficax, quater cohobatam in roborando debili ventriculo, in frigida pituita stomachi, & vomitu hinc orto, & in lienteria in comparabile medicamentum esse, promptissime succurrens laborantibus, ut nihil sit supra, asserit BOERHAAVE: * *Aqua composita* Paris. est aqua aromatica spirituosissima, in colica flatulenta omnino laudanda: majorem gratiam, nec minores virtutes habet * *Aqua stomachica* Wurtemb. * *Spiritus* BOERHAAVE: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. *Oleum infusum* VAL. CORD. abdomini inungitur & clysmatibus adjicitur: * *Syrupus* Argentoratens. parum in usu est: * *Essentia* Wurtemb. phlegmaticis, & in morbis a causa frigida oriundis proficua: * *Conserva* VAL. CORD.

MOSCHATA NUX Lat. Barb. καρῦ μυσκίνας, Noix Muscade, Muscatunfs; hoc nomen dant Nucleis, qui vulgo figuram olivarum habent; magis oblongas olim Mares dixerunt, prostant quoque interdum quarum una facies compressa & plana est, & has Mutter-Muscataisse appellant; variam magnitudinem præ se ferunt facies externa grysea & reticulata est, interna pur-

pura variegatur, odor proprius aromaticus, sapor similis, paucam amaritiam, nullam acrimoniam habet, tota substantia oleo turget.

Arbor BLACWELL 353 unde desumuntur hæ nuces, fide RUMPH. Corollam trifidam habet, nullo calice sustentatam, monogynam & pomum maturat, quod sub pulpa acerba non eduli, nucem nigram, unico nucleo foetam, includit.

Crescit in omnibus Moluccis, Banda maxime, & in Borneo colitur, occurrit quoque in America Meridionali.

Ter de anno, Martio nimirum, Julio & Novembri nuces colliguntur, aufertur inde tegmentum ex laminis angustioribus, in modum retis flexis, efformatum, oleosum, proprio odore & sapore aromatico parum acri & amaro instructum, MACIS Lat. Barb. *Fleur de Muscade*, *Muscate-Blüthe* dictum, colore chermelino tinctum, quem autem exsiccatio in sole in croceum mutat; hoc ipsum aqua marina conspersum, & in saccis contra aerem defensum ad nos mittunt: nucleos autem aliquoties aqua calcis mergunt, & fumo exponunt, quo toti penetrentur, & ita a corruptione defendantur.

Macis $\frac{1}{3}$ Olei unguinosi bruni, odoratissimi, quod unguenti consistentiam habet & $\frac{1}{8}$ Olei odorati exhibuit. NEUMANN $\frac{1}{24}$ Olei odorati, ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi, aquosi $\frac{1}{3}$ inde obtinuit.

Nuces moschatæ ultra $\frac{1}{3}$ Olei unguinosi, odorati, flavi, quod sebi consistentiam habet, $\frac{1}{7}$ Olei odorati mihi lterunt; NEUMANN illius ultra $\frac{1}{4}$, hujus $\frac{1}{2}$ circiter, $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi & $\frac{5}{7}$ aquosi, plane inertis; CARTHEUSER Olei unguinosi ad $\frac{3}{8}$, odorati ultra $\frac{1}{3}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{3}$.

Utrumque aroma primum inter Arabes obtinuit, reliquorum aromatum vires habet, & cum minori acrimonia gaudeat, hinc in morbis primarum viarum,

ubi acrimonia vel strictura obtinet, eis quoque præfertur; sed præterea etiam eadem sopientes vires habent, ita ut in majori dosi, dum fuerunt assumpta, temulentiam, delirium, apoplexiam excitasse a BONTIO, LOEBEL, RUMPH, SCHMID &c. fuerint observata, hinc evidens fit, cur in vomitu & fluxibus alvi cum tanto successu dentur; HOFFMANN pro gravidis, vomitione aut tussi correptis, non certius novit auxilium Nuce moschata cum saccharo commixta, addit præterea, eandem Alumini junctam paroxysmos febrium intermittentium potenter sistere.

Macis ad scrupulum unum, Nux moschata ad drachmam dimidiam datur.

* *Oleum Macis expressum* Parisini habent: * *Oleum Macis destillatum* VAL. CORD. * *Essentia Macis* JUNKEN olim, cum guttæ stomachicæ in usu erant, crebro usurpabatur: * *Eleosaccharum Macis* August. *Oleum expressum Nucis moschatæ* NICOL. PRÆPOS. cum in Belgio venale variis pinguedinibus adulterare soleant, hinc optandum, ut Pharmacopolæ illud ipsi parent; datur intus ad scrupulum dimidium, extus ad sistenda tormina & sedandas evacuationes primarum viarum umbilico illinitur, temporibus vero, provocandi somni ergo; id ipsum, secundum SCHROEDER, ope Alcoholis colore & odore privatum * *Corpus pro balsamo* evadit: * *Oleum destillatum Nucis Moschatæ*: * *Balsamum Nucis Moschatæ* SCHROED. * *Syrupus Nucis* Brandenburg. *Nuces Indicæ Conditæ* VAL. CORD. sunt ipsa poma, quæ saccharo condita, ad nos adducuntur, roborandi ergo comeduntur, Electuariis, Morfulis &c. adjiciuntur.

MYRRHA vid. *Amara*.

MYRTUS, *μύρτιν*, *μύρτι* inde Folia & Baccæ in usum trahuntur.

* Folia sunt ex ovatis acuta, firma, viridia, proprium aroma spirant, suavissimum, sapore gaudent

aromatico, proprio, cum evidenti adstrictione amaricante.

* Baccæ exsiccatae oblongæ sunt, umbilico, ex cuius medio stylus eminent, instructæ, nigræ, odorem nullum, saporem leviter adstringentem habent.

MIRTUS. Corollam pentapetalam habet, calice quinquefido sustentatam, polyandram, monogynam & baccam trilocularem umbilicatam: *Communis* L. BLACWELL 114. floribus solitariis, involucri sustentatis distinguitur.

In Europa Meridionali & Asia obtinet.

Varietas *Italica* vulgo dicta, foliis ovato-lanceolatis, acutis, laxè dispositis, præcipue in usum trahitur.

Folia a vi aromatica & adstringente, baccæ a viribus adstringentibus laudantur, utraque ad morbos uteri maxime HIPPOCRATES adhibuit.

* *Aqua destillata* Paris. * *Spiritus* Paris. * *Syrupus e summitatibus siccis* LEMERY. * *Syrupus Myrtinus compositus* WECKER, MESUE vulgo solet adscribi, evidenter adstringens: * *Oleum foliorum per infusionem* VAL. CORD. est *Myrtinum* Paris. * *Oleum baccarum per infusionem* est *Myrteum* GALENI.

NIGELLA Barb. *μυδαρδιον*, *Gith* PLIN. *Nielle*, *schwarzer Kümmel* Semina exhibet parva, utrinque acuta, angulata, nigerrima, quæ medullam virescentem includunt, odore proprio aromatico, sapore acri, linguam pungente gaudent.

NIGELLA. Corollam format pentapetalam, regularem, nectariis bilabiatis, in orbem positis ornatam, polyandram, penta vel decagynam, & capsulas numero stylorum respondentes: *Sativa* L. BLACWELL 558 pistillis quinque, capsulis subrotundis, muricatis distinguitur.

In Europa Meridionali & Oriente sponte provenit, in nostris hortis colitur.

Paucissimum Olei odorati, $\frac{1}{12}$ Olei unguinosi, $\frac{1}{5}$ fere Extracti spirituosus, totidem aquosi inde obtinuit NEUMANN. Extracti aquosi inertis $\frac{1}{4}$. CARTHEUSER.

Intus data, a GALENO ob vires anthelminticas, becchicas & emenagogas laudatur, extus autem naribus admoveri jubetur in catarrhis. Hodie tanquam medicamentum internum non ulterius præscribitur, ruricolæ illud loco aliorum aromatum cibus solent adjicere; aquam cum eo conquisitam scopo errhino in usum trahimus.

* OCIMUM, ὄκιμον, βασιλικόν Græc. Rec. *Basilic*, *Basilicum*. Folia inde & Semina in officinis occurrunt.

Folia ex ovatis oblonga sunt, albida, suavi & proprio odore, similique sapore, qui non acris est, instructa.

Semina sunt exigua, oblonga, nigra, saporis fatui, odoris nullius.

OCIMUM. Calice bilabiato, sustentat corollam labiatam, cujus labium inferius quadrifidum, superius integrum est & ferratum, femina nuda in calice mutantur: *Basilicum* L. BLACWELL 104 foliis non ferratis & calycibus ciliatis distinguitur.

In Asia spontaneum, apud nos in hortis colitur.

Cum irultæ apud Veteres de facultate Ocimi infecta generandi, viguerint fabulæ, hinc ejus usum internum dissuadet GALENUS, Recentiores illud ob fragrantiam, qua pollet, cibus adjicere in more habent, nec ullam unquam inde noxam surrexisse, fuit observatum, HIPPOCRATES roborandi ergo intus dedit.

Semen plane iners est.

ORIGANUM, *Cunila bubila* PLIN. ὀρίγανον, *Dosten*, *Wolgemuth*. Vulgare quod ἡρακλιωτικὴ DIOSCORIDIS esse videtur & Creticum, ἱεραὸ ὀρίγανον altera EJUDEM? asservantur.

Vulgaris folia sunt ovata, integerrima, proprio & grato odore nares, sapore autem aromatico linguam feriunt.

* *Cretici* nomine prostant spicæ imbricatæ, pyramaticæ, luteæ, aromatico multum odore, similique linguam pungente sapore instructæ. *Origanum Vulgare* L. BLACWELL 280 spicis subrotundis & paniculatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Origanum Creticum L. spicas pyramaticas & bractæas calyce duplo longiores habet.

In Europa Australi occurrit.

* *Origanum Hispanicum* quod interdum prostat, a capitulis ovatis, acutis, hirsutis. Saturejæ odore & sapore instructis constituitur, & desumitur ab *Origano Maro* L. spicas hirsutas & folia tomentosa proferenti, Archipelagi cive.

Olei odorati $\frac{1}{337}$ ex Origano vulgari accipi.

HIPPOCRATES origanum multum roborandi & resolvendi ergo, maxime ad ulcera interna laudavit, incidentem & calefacientem ejus virtutem commendat, rarissime hodie intus exhibetur; frequenter autem ad epithemata discutientia & balnea roborantia recipitur; & cum Vulgare evidens satis aroma habeat, hinc non male exotica negligimus.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

† PIPER, $\pi\pi\pi\pi$, *Poivre*, *Pfeffer*. Ejus tres species jam Veteribus innotuerunt, nimirum:

* *Longum* quod cylindræum est, dimidii digiti longitudinis, amentum, cujus squammæ coalitæ sunt, refert, odore aromatico & simili sapore, linguam urente instructum.

Nigrum. Grana parva, rugosa, intus alba, fortiori, quam antecedens, odore & sapore acerrimo prædita, sistit.

Album. Grana nigro æqualia, lævia, alba, nigro paulo mitiora constituunt.

PIPER. Corollam nullam habet, *Hortus Malabaricus* tri-quinque-sexfidam recenset, duas antheras, tres stylos exhibet: *Longum* L. BLACWELL 356 foliis cordatis, petiolatis & sessilibus dignoscitur: *Nigrum* L. BLACWELL 348 foliis ovatis, subseptinerviis, glabris, petiolis simplicissimis dicitur distinguui, cum autem nulla amenta gerat, sed spicas, quæ fructibus sessilibus arctissime congestis præditæ sunt, quales non raro in Europam advehuntur, multum suspicor, utrumquæ hoc aroma a plantis genere diversis subministrari.

Ambæ hæ plantæ in Insulis Asiaticis crescunt.

Tam Piper longum, quam nigrum immatura decerpi, cum maturitate eorum aroma imminuatur, testatur RUMPH & addit, baccas virides, quæ exsiccando nigrescunt, per maturitatem lutescere, & tunc ut conservari possint, in aqua salsa conteri, donec exterior cuticula decidat, & dein in sole vel fumo indurari.

Aquam parum de Piperis sapore recipere, Alcohol illum integerrimum assumere, observavit LEWIS, qui inde $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi fervidi & $\frac{1}{8}$ spirituosi fervidissimi obtinuit: HEISTER Olei mitis $\frac{1}{128}$: Illustris GAUB. $\frac{1}{64}$ inde separavit, quam etiam eandem rationem ego accepi; Eximius GAUB. porro inde $\frac{1}{7}$ Extracti spirituosii, unde omnem aromatis acrimoniam pendere expertus est, separavit: NEUMANN ultra $\frac{1}{51}$ olei, Extracti spirituosii ultra $\frac{1}{7}$, aquosi $\frac{5}{8}$ inodori & insipidi adducit: CARTHEUSER autem Olei $\frac{1}{98}$, Extracti spirituosii ultra $\frac{1}{8}$, aquosi $\frac{1}{2}$ fere.

Recensitis Piperis generibus, recentiori ævo varia alia fuerunt addita, inter ea præ reliquis solet in usu esse:

* *Piper Indicum* Recentiorum, καψικόν ACTUAR. id cum Hispani, postquam primum in Europam allatum fuerit, crebro in suis hortis severint, ab *Hispania* vulgo solet denominari. Enormatur a Siliquis variæ, pro varia varietate, figuræ, vulgo ovato-oblongis & rubris, in pulpa flavicante sicca, semina reniformia, compressa, includentibus: Siliquis & feminibus rodens sapor & plane nihil aromatici inest.

CAPSICUM. Corollam quinquefidam, simili calice sustentatam habet, pentantheram, monogynam, fructus pulpa sicca fartus est: *Anniuum* L. caule herbaeo & pedunculis simplicibus agnoscitur.

In America Meridionali spontaneum, colitur in nostris hortis.

Extractum spirituosum linguam adurens sistit.
LEWIS.

Piper HIPPOCRATES resolvendi ergo tam intus quam extus adhibuit, illud multum calefacere annotavit GALENUS, & ad morbos ventriculi frigidos quoque laudavit, in ructibus acidis egregie profuisse, RIVERIUS vidit, ante frigus paroxysmi febrilis idem DIOSCORIDES commendat, qui mos vel hodie adhuc inter plebem obtinet, pessimus omnino, probante VAN SWIETEN. A CELSO urinam pellere & lumbricum latum curare dicitur: HEISTER aphrodisiacum observavit: non male, præeunte DIOSCORIDE, cibus adjicitur.

Datur ad scrupulum dimidium.

Extus detergendi ergo ad vitia oculorum, & resolvendi ad morbos faucium a DIOSCORIDE laudatur, nec ignotum est, quod magno cum successu tumenti uvulæ admoveatur, revellendi præterea & apoplegmatizandi scopo usurpatur. Dentem cariosum non male granis Piperis repleti, HEISTER monet.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

Piper Indicum ob insignem, qua eminet, acrimoniam, vix a Medicis in usum trahitur; oenopolæ illud maxime ad acuenda vilioris notæ aceta, solent adhibere.

* POLIUM, πόλιον, *Poley*. Ejus duas species officinæ recipiunt: *Montanum* siltit cauliculos, foliis oblongis, crassiusculis obseisos, quos multa capitula florifera distinguunt, omnia multum tomentum habent, odorem fragrantem, saporem pungentem & amarum. *Cretici* nomine in nostris officinis asservantur calyces parvi, tomentosi, vix odorati, quibus multi cauliculi paucis aut nullo tomento obseisi, nec non folia linearia superne crenata, interdum quoque capitula oblonga, quadrangularia, intermixta sunt, sapor & odor prioris.

Teucrium Polium L. BLACWELL 456 floribus in capitulum collectis & foliis oblongis, obtusis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali.

Teucrium Creticum L. folia lanceolato-linearibus & flores racemosos habet.

Archipelagi civis.

Ad viscera referenda, urinæ mensiumque excretionem promovendam, & ad ulcera curanda a GALENO laudatur; hodie, cum tantam aromaticorum quantitatem habeamus, exolevit.

PULEGIUM, πάλυχον, *Pouliot*, *Poley*. Cauliculos cum foliis & floribus nobis subministrat: folia sunt ovata, parva, obtusa, levissime crenata, omnia proprium odorem & saporem aromaticum habent.

Mentha Pulegium L. BLACWELL 302 floribus verticillatis, foliis ovatis, obtusis & caule repente distinguitur.

Crescit in Europa non nimis frigida, in Marchiam & Daniam usque ascendit.

HIPPOCRATIS temporibus ad condiendos cibos adhibebatur, ab Eodem & a GALENO ad morbos uteri præcipue commendatur, BOYLE illud ad tussim convullivam puerorum multum laudat; infusum vinosum cum chalybe Illustrem HALLERUM nunquam fecellit in referendis mensibus.

Aqua destillata VAL. CORD. ad mixturas uterinas maxime recipitur: * *Oleum destillatum* Wurtembergensibus officinale est.

ROSMARINUS, λιβεωνικὴ σφρανωματικὴ, ροσμαρίνον, ἀρθ⊙ ACTUAR. *Rosmarin*, *Rosmarin*. Ejus & folia & flores recipiuntur.

Folia sunt oblonga, integerrima, superne viridia, inferne alba, saporem habent aromaticum & odorem proprium.

* Flores asservantur cum calice, cærulescunt, sapore & odore foliis multo inferiores.

ROSMARINUS L. BLACWELL 129, Corollam labiatam habet, calice labiato sustentatam, labium superius bidentatum est, inferius majus, trifidum, lacinia media maxima, diantheram, femina nuda.

In Europa Meridionali vulgatissima planta, in Helvetiam usque ascendit, apud nos multa in hortis colitur, contra rigidiores hyemes defendenda.

$\frac{1}{200}$ Olei odorati, Extractum aquosum debile & amaricans inde obtinuit Cl. LEWIS; Olei destillati minimam rationem, Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter, aquosi $\frac{1}{2}$ NEUMANN: Olei odorati, viridescens $\frac{1}{52}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{3}$ CARTHEUSER.

A vi resolvente GALENO laudatur, olim quoque multum, ob fragrantiam, qua pollet, capiti commendabatur; WELSCH in diarrhœa ad tabem vergente, & SCHOLZ in fluore albo, egregios ejus effectus viderunt. Hodie rarissime intus datur, crebrius ad usus externos discutiendi & roborandi ergo adhibetur; inertiores flores vix non toti negliguntur.

* *Aqua destillata* minus bene jubetur cum floribus parari: * *Conserva* MESUE: * *Acetium* NIC. PRÆPOS. cosmetico maxime scopo usurpatur: * *Mel Anthosatum* MESUE clysmatibus carminativis adjicitur: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. ST. JAQUES Medicum Parisinum, hoc oleo ad guttas sex ante paroxysmum exhibito, febres curasse S. PAULI refert, HANÆUS gravissimum oſſis coccygis dolorem inde vidit curatum: * *Tinctura* Paris. * *Species Dianthos* NICOL. congeries aromatum ad viscidum resolvendum faciens: * *Aqua Cephalica* BOECLER est claretum aromaticum, cujus basin folia rosmarini constituunt: * *Spiritus per fermentationem* Paris. *Spiritus abstractivus*, PREVOT refert, Elisabetham Hungariæ Reginam, illum propria manu tanquam remedium, sibi ab Angelo detectum, quo a podagra liberata fuit, breviario suo annotasse, unde vulgo *Aqua Regina Hungariæ* appellatur: adhibetur cum successu externe refocillandi, discutiendi, roborandi scopo, ab ejus usu interno, unde non possunt non humores commoveri, prudentiores sibi cavent, sunt qui Rosmarino etiam alia adhuc aromatica pro paranda Aqua Regina Hungariæ adjiciunt.

RUTA, *ῥυτᾱ, ῥῆγανον, Rue, Raute.* Folia, interdum quoque femina usibus medicatis subministrat.

Folia pinnata sunt & crebrius divisa, pinnæ rotundæ & glaucæ, sapor acris, amarus, minus gratus, odor proprius & gravis; sed odor & sapor exsiccatione multum imminuuntur.

* Semen exiguum est, angulare, nigrum, sapore & odore ad folia accedit.

RUTA. Corollam tetrapetalam habet, calice quadrifido vel quinquefido sustentatam, diplosantheram, monogynam, capsulam quadrilobam, polypyrenam: *Graveolens* L. BLACWELL 7. foliis decompositis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit, in Helvetia adhuc occurrit; apud nos in hortis colitur & optime fert nostras hyemes.

Olei odorati $\frac{1}{3}$, Extractum spirituofum actuosum, aquosum amarum & calidum LEWIS inde separavit; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter, ultra $\frac{1}{2}$ aquosi; CARTHEUSER Olei odorati $\frac{3}{4}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ circiter; Ego $\frac{1}{4}$ olei, quod frigore consistit, inde destillavi.

Medicamentum jam a PYTHAGORA celebratum. HIPPOCRATES resolvendi, urinam ducendi & venena arcendi ergo commendat, ad flatum dissipandos GALIENUS adhibuit; rarissime hodie intus datur; externe discutiendi scopo, nec non a vulgo maxime, in morbis malignis; denique rubefaciendi ergo in usum trahitur. Ruta vino decocta Cl. PLENK ozænam curavit, & ulcus malignum gingivarum. Seminis usus exolevit.

Sanguinem e vena emissum attenuat. SCHWENCKE.

* *Oleum Infusum* VAL. CORD. vix aliquid proprii habet: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. præcipue inservit ad parandum *Balsamum* SCHROED. quod ad effectus nervorum commendare solent: * *Acetum* SCHROED. prophylaxeos ergo olim in usu fuit: * *Tinctura* Paris. *Extractum* Wurtemb.

SABINA, *Σαβίνη*, *Sevenbaum*. Folia siliis longa, ex foliolis imbricatis efformata, odore forti, gravi, sapore amaricante & acri prædita.

Juniperus Sabina L. BLACWELL 214 foliis alterne oppositis, cauli appressis agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, Helvetiæ quoque indigena, apud nos in hortis colitur, nostræ hyemis patientissima.

Olei odorati ultra $\frac{1}{4}$ largitur HOFFMANN: Extractum aquosum amarum, pungens, minus odoratum est LEWIS: CARTHEUSER Olei odorati parum,

ultra $\frac{1}{8}$, Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$, spirituoſi $\frac{1}{3}$ circiter.

Sanguinem e vena emiſſum reſolvit. SCHWENCKE.

Validiſſime Sabinam in utero agere, ita ut non modo menſes moveat, ſed etiam foetus occidat & pellat, GALENUS monet, qui eandem quoque valide urinam pellere, & externe applicatam cutim inflammare, ſordidiſſima ulcera expurgare & putredini reſiſtere contendit; medicamentum quod ſanguinem vehementiſſime exæſtuat, ita ut eundem e pulmonibus prorumpere fecerit, obſervante Ill. HALLER, abortum quoque facile poterit excitare, cum, etſi non ſemper inde excitari IDEM vidit & ALBERTI probat, Cl. SCOPOLI quoque obſervavit non conſtanter menſes inde referari, rectiſſime tamen prudentes Medici ab ejus uſu interno abſtinent, & Pharmacopolæ coercentur, ne medicamentum, unde graviſſima mala ſurgere poſſunt, promiſcue vendant. Externe ad caſus a GALENO recensitos vel hodie adhuc cum ſucceſſu adhibetur, nec ſine effectu umbilico contra vermes imponitur. Pulvis fungis cerebri inſpergitur & oſſibus carioliſis.

* *Aqua deſtillata* NIC. PRÆPOS. * *Oleum deſtillatum* HOFFMANN. * *Extractum* Wurtemberg. foliis inertius.

SALVIA, *σφακός*, *Sauge*, *Salwey*. Folia ejus & Flores in officinis obtinent.

Folia ſunt ex ovatis oblonga, rugoſa, crenata, tomentofa, odore proprio, ſapore aromatico, amaricante gaudent.

* Flores majores ſunt, cærulei, ſapore & odore foliorum ſed mitioribus inſtructi.

SALVIA. Corollam ringentem, calice bilabiato ſuſtentatam habet, labium ſuperius integrum eſt, inferius trifidum. lacinia media majore, dianthera.

filamenta bifulcata includens: *Officinalis* L. foliis lanceolato-ovatis & calicibus acutis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos copiose in hortis colitur, nequa nostra hyeme læditur.

Exiguum Olei odorati momentum largitur, Extractum aquosum leviter amarum & subadstringens est, spirituosum aromaticum, sapore ad Camphoram accedit. LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{7}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi vix $\frac{1}{7}$ CARTHEUSER inde obtinuit.

Sanguis ex vena missus inde attenuatur. SCHWENCKE.

Excalescere & leniter adstringere GALENO dicitur, resolventes etiam evidentes vires habet, HIPPOCRATES ad morbos uteri & pulmonum commendat, ad quos ultimos ab ORPHEO usurpatam fuisse, AETIUS refert; ad eosdem etiam hodie adhuc præscribitur; ad sudores nocturnos post morbos laxitatem solidorum relinquentes, & in fluxu seroso mammarum, post ablactationem, superstitite, Salvia nihil efficacius invenit VAN SWIETEN, fabulæ de noxia qualitate, qua a bufonibus imbuitur, exolevit; num palpebræ inflammatae & inflammatio oculorum quas CADDEN usum salviæ excepisse vidit, innocenti alias herbæ, an aliis potius causis debentur?

Florum, qui foliis evidenter inferiores sunt, usus evilit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. Nonnulli minus bene eam a floribus jubent abstrahi, linteolo ea imbuto & linguæ imposito aphoniam curatam fuisse, GOETZ refert: * *Aqua composita* Wurtemberg. a spiritu multo aromate ditato, potius arcessi quam arceri apoplexiam, metuo. * *Acetum* QUERCETAN. * *Conserva* VAL. CORD. & hæc potius ex foliis quam ex floribus paranda est: * *Oleum odoratum* VAL. CORD. * *Oleum infusum* Paris. * *Spiritus* Paris. * *Tinctura* Paris.

SASSAFRAS LIGNUM Recent. Ejus Radicis magna ad nos & ramosa fructa adducuntur, quæ sub cortice, qui etiam seorsim in officinis prostat, rugoso, ferrugino, spongioso, lignum continent pallidius, minus durum, cujus fibræ, si transversim secatur, facillime a se mutuo recedunt, odor fragrans ad fœniculum accedit, sapor valde aromaticus est; tam odor quam sapor in cortice, præ ligno magis eminent.

Laurus Sassafras L. BLACWELL 267 floribus dioicis, & foliis integris trilobis distinguitur.

Copiose in Florida, Virginia, Pennsylvania, Carolina & Canada crescit.

$\frac{1}{3}$ Olei odorati inde accipi: HOFFMANN $\frac{1}{3}$ circiter: Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ GMELIN: NEUMANN $\frac{1}{4}$ Olei & præterea Extracti spirituosii $\frac{1}{6}$, aquosi autem $\frac{1}{4}$: CARTHEUSER Olei $\frac{1}{8}$, Extracti spirituosii $\frac{1}{4}$ circiter, aquosi vero ultra $\frac{1}{4}$.

MONARDES medio Seculi XVI primus ejus meminit: MUNTING primus arborem in Europa coluit.

Ratione aromatis, quo scatet, humores valide solvit & solida ad frequentiores contractiones stimulat, hinc ad catarrhos maxime & morbos rheumaticos commendatur, perspirationem quoque multum intendit, & ad affectus cutaneos, nec non ad virus venereum miris laudibus celebratur; circa homines calidæ temperiei caute cum eodem mercandum est.

In infuso Cortex ad drachmam unam, Lignum ad sesqui drachmam adhibetur.

* *Aqua destillata Ligni* Paris. * *Aqua destillata Corticis* Paris. Utraque non inefficax est: * *Aqua composita* Wurtemb. in affectibus ventriculi frigidis non contemnenda: *Oleum destillatum* SCHROED. ejus paucissimæ guttæ, pro dosi, aliis medicamentis admiscuntur: * *Extractum* Wurtemb. inertius: * *Essentia* Brandeburg. eam momentaneam operam ad discuti-

tiendos flatus præstare, BAGLIV. monet: * *Essentia composita* Wurtemberg. * *Syrupus* Wurtemberg.

SATUREJA, *Σύμβρη?* *Sariette*, *Bolnenkraut*. Recipimus cauliculos teneros, vestitos Foliis parvis, lanceolatis, acutis, odore aromatico, sapore forti & acri æque ac ipsi cauliculi, instructis.

SATUREJA. Calice quinquefido sustentat corollam ringentem, cujus labium superius inferiori æquale est, inferius in tres partes, parum inæquales divisum, femina nuda: *Hortensis* L. BLACWELL 419 pedunculis bifidis distinguitur.

Sponte in Europa Meridionali crescit, multum in nostris hortis colitur.

Spiritus omne aroma inde recipit, aqua odorem & paucum saporem, Olei odorati parum largitur, Extractum aquosum subadstringens est, spirituosum aromaticum. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter exhibuit, CARTHEUSER.

Σύμβρη ad eosdem ac reliqua aromatica adhibuit HIPPOCRATES, Saturejam rarius scopo medicato, crebrius ad condiendos cibos adhibemus, a nostratibus siliquis phaseolorum adjicitur, ut earum gratiam augeat.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

* SCHOENANTHUS AETII, *σπινθάρου* GALEN. *Squinanthos* & *Juncus odoratus* PLIN. *Camel-Heu*: hoc nomine prostant Culmi teretes, flavi, superne angusti & in plures ramos paralelos, capillares terminati, aliquot foliis vaginantibus, arctissime convolutis tecti, substantiam fungosam includentes, sapore acri, amaricante, aromatico præditi.

ANDROPOGON. Locustam unifloram habet, quæ calice biglumi sustentat corollam biglumen, a basi valvæ longæ aristam longam emittentem, triantheram digynam, semen aristatum est: *Schoenanthum* L.

paniculæ spicis conjugatis, arista intorta, floribus, rachi pubescente gaudet.

In desertis Arabiæ copiose crescit.

Exiguam quantitatem Olei odorati largitur, Extractum aquosum minus gratum est, spirituosum evidenter aromaticum. LEWIS.

Ab HIPPOCRATE ad injectiones in uterum ulceratum recipiebatur, a GALENO ad movendam urinam, referandos menses, morbos viscerum abdominalium & hæmoptylum laudabatur: in tanta quam habemus medicamentorum aromaticorum copia, eius usus evuluit. Pulverem cum successe cerebro fungoso inspergi, GOHL vidit.

SERPENTARIA VIRGINIANA Recent. Est Radix, quæ ex tenui capite plurimas fibrillas, aliquot pollices longas, emittit, ex albo-flavescentis, odore evidenter camphoram redolente, sapore acriusculo, amaro prædita; ipsis non raro adhuc cauliculi foliis ornati adhærent.

Aristolochia Serpentaria L. foliis cordato-oblongis, planis, caulibus flexuosis, teretibus & floribus solitariis gaudet.

Crescit in Virginia.

Extracti aquosi balsamici, camphorati $\frac{1}{4}$, spirituosus magis acris $\frac{1}{8}$ circiter largitur. CARTHEUSER.

Versus finem superioris Seculi inter Anglos & Gallos, sub initium hujus inter Germanos cœpit in usum recipi.

A vi venenis resistendi in America laudatam radicem, Europæi a virtute alexipharmaca commendant, Angli eadem crebro in morbis exanthematicis utuntur, ut virus ad cutim determinetur; motum spirituum inde compesci, WILLISIUS & WEDEL observarunt. Vires antisepticas Ill. PRINGLE vidit.

Datur in pulvere ad scrupulum, & in infuso aquoso ad drachmam unam.

* *Essentia* Wurtemberg.

SERPILLUM, ἔρπυλλον & ἔρπυλλον, *Serpulet, Quendel*. Cauliculos teneros exhibet, vestitos foliis parvis, ovatis, obtusis, sapore & odore aromatico æquo ac cauliculi instructis.

THYMUS. Corollam habet ringentem, simili calice sustentatam, labium superius emarginatum, inferius fere regulariter trifidum, semina nuda: *Serpillum* BLACWELL 418 floribus capitatis, caulibus decumbentibus & foliis ovatis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Menses & urinam inde moveri GALENUS annotat, hodie vix intus exhibetur; ejus ope cephalæam a crapula tolli, asserit LINNÆUS: extus discutiendi & roborandi ergo in usum trahitur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Aqua benedicta Serpylli* MYNSICHT. est aqua vinosa aromatica roborans & resolvens, quæ in morbis frigidis ad aliquot cochlearia dari potest: * *Spiritus* Brandeburg. * *Oleum destillation* VAL. CORD.

* SESELI, σισελι, *Bergkummel. Creticum & Massiliense* in officinis occurrit, prius Noltrates sub *Montani* nomine recipiunt.

Creticum oblongum est convexo-concavum, tribus lineis eminentibus notatum, rufum, odore nullo, sapore levi, parum aromatico gaudet.

Massiliense priore minus album est, & sapore evidenter aromatico gaudet.

Creberrime in officinis unum alteri substituitur.

Prius desumitur a *LASERPITIO*, planta umbellifera, utroque involucro & seminibus profunde striatis instructa: *Silere* BLACWELL 426 foliis ovato-lanceolatis, integerrimis, petiolatis gaudente, Orientis, Europæ Meridionalis & Helvetiæ civi: alterum nobis subministrat *SESELI* cujus umbella involucrum universale nullum, parziale paucifolium habet, semina

friata sunt: *Tortuosum* L. foliolis linearibus fasciculatis distinctum, Europæ australi indigenum.

Non raro variarum aliarum plantarum umbelliferarum semina, his ipsis substituuntur.

Ab HIPPOCRATE medicamentis uterinis Sefeli adscribitur, GALENUS illud ad movendam urinam, morbum comitalem & orthopnoeam laudat; cum plurima semina aromatica habeamus, illud hodie eviluit.

* SPICA NARDI, *σάχου νάρδι* Ⓞ, Ejus duplex genus hodie prostat:

Spica Indica, *Νάρδι* Ⓞ *Ινδική*, *Mariae Magdalene Blumen*. Est capitulum exiguum radice, plurimis nervis foliorum maridorum instructum, qui sibi invicem incumbunt & convoluti sunt, colore ferrugineo, odore gravi, cui aliquid situm redolens accedit, sapore levissime amaro instructum.

Spica Celtica, *Νάρδι* Ⓞ *κελτική*. Efformatur a Radiculis, quæ foliis exiguis tanquam squammis vestiuntur, unde quoque nervi foliorum maridorum prodeunt, odore ad priorem accedit, sapore gaudet evidentius amaro, leviter salino & aromatico.

Andropogon Nardus L. paniculæ ramis multum subdivisis & proliferis gaudet.

Crescit in India & Syria.

Valeriana Celtica L. floribus triandris & foliis ovato-oblongis, obtusis, integerrimis distinguitur.

Alpium Europæ Meridionalis & Helvetiæ civis.

Ex Indica NEUMANN $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, aquosi autem $\frac{1}{6}$ & paucillimum Olei odorati obtinuit: CARTHEUSER Extracti spirituosi $\frac{1}{4}$ circiter & $\frac{1}{6}$ aquosi aromatici.

GALENUS inde urinam moveri, & fluxiones viscerum medelam recipere, Celticam præterea Indica debiliorem esse, monet, quod ultimum saltem de nostris asserere non auderem, hodie utraque vix intus datur,

sed interdum ad balnea adhibentur. HASSELQUIST refert, apud populos interioris Africæ & Abyſſiniæ, qui inde unguentum cosmeticum parant, adeo magnum Spicæ Celticæ uſum eſſe, ut quotannis pro pretio 6000 thalerorum ex Germania, per Venetias, in Ægyptum mittatur.

* *Eſſentia* Wurtemb.

* STOECHAS, *σίζακς*, *σπιζακς*. Ejus aſſervantur Spicæ cylindraceæ, multis calicibus ſibi arctiſſime incumbentibus eſſormatæ, ex quarum ſummitate flores marcidi eminent, colore gaudent cinereo, odore levi, ſapore aromatico ad lavendulam accedente, ſed magis reſinoſo.

Lavendula Stœchas L. BLACWELL 241 foliis lanceolato-linearibus & ſpica comoſa diſtinguitur.

Creſcit in Oriente & Europa Meridionali.

Olei odorati largam quantitatem, Extractum aquoſum amarum & ſubadſtringens, ſpirituolum autem aromaticum largitur. LEWIS. Olei odorati perparum, Extracti ſpirituoli $\frac{1}{7}$ circiter, aquoli $\frac{5}{12}$ fere. NEUMANN.

Hanc Stœchadem *Arabicam* MESUE dixit, quam denominationem adhuc dum ſervat, ut ab aliis plantis cognominibus diſtinguatur.

Cum flores ſtœchadis Arabicæ, prouti hodie in officinis proſtant, ut plurimum eſſœti ſint, eviluerunt, & iſtis lavendula, eſſicacior omnino ad obſtructiones viſcerum referandas, humores attenuandos & ſolida roboranda, ad quos a GALENO laudati fuerunt, ſubſtituitur.

THYMUS, *Θύμον*, *Thym*, *Thymian*: Recipimus ejus Cauliculos teneros, foliis exiguis ovatis & verticillis florum exiguorum veſtitos, odore proprio, ſapore aromatico, grato, linguam pungente inſtructos, albidos.

Thymus Vulgaris L. BLACWELL 211. floribus verticillatis & foliis ovatis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, apud nos in hortis colitur, & nostras hyemes optime fert.

Olei Odorati $\frac{1}{128}$ inde obtinui: LEWIS $\frac{1}{480}$ & præterea Extractum aquosum, subfalinum, spirituosum parum odoratum, saporis penetrantis camphorati accepit: CARTHEUSER olei odorati $\frac{1}{85}$ circiter, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ fere, resinosi ad $\frac{1}{7}$.

Quas HIPPOCRATES de reliquis aromaticis vires adducit, etiam de thymo laudat; hodie magis in culinis tanquam condimentum, quam tanquam medicamentum in officinis usurpatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Spiritus Parisi.*
* *Oleum destillatum* VAL. CORD.

VALERIANA Barb. *Baldrian.* Radicem officinis subministrat, quæ ex capite crassiusculo & brevi, cui fovea, unde caulis exierat, insculpta est, copiosissimas fibras capillares emittit, extus fusca, intus alba, odorem fortem, qui ad Nardum accedit, saporem salinum habet.

Valeriana Officinalis L. BLACWELL 271 floribus triandris & foliis omnibus pinnatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter multum Meridionalem.

Aquam valde odoratam, sed nullum Oleum largitur, $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, nauseose dulcis & acris, $\frac{1}{8}$ spirituosi. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{13}{21}$, spirituosi $\frac{1}{8}$ circiter NEUMANN: Extracti aquosi $\frac{5}{16}$ fere & $\frac{1}{5}$ circiter spirituosi. CARTHEUSER.

FABIUS COLUMNA virtutem hujus radice antiepilepticam, in se ipso & multis aliis expertam, celebrat, eandem propriis observationibus confirmarunt, MARCHANT, CRUGER, LENTILIUS, SCHUCHMANN, SAUVAGES, Cl. SCOPOLI, Illustres STOERCK, TISSOT, HALLER &c. qui ultimus eandem, iis quorum

nervi nimis sensiles sunt, quoque utilem esse, vidit; Illustris STOERCK præterea eam egregie ad fugandos vermes facere observavit; ejusdem intus sumtæ vires oculos roborantes, TABERNÆMONTANUS & STANTKE probant. Datur singulis diebus ejus pulvis ad drachmam unam.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. omnino efficax: * *Extractum* Paris. ipsa radice minus efficax: * *Essentia Valerianæ composita* Wurtemb. est *Essentia Bezoardica* HERRMANN ad febres malignas laudata.

VANIGLIA Recent. Constituitur a Siliquis dimidio pede longioribus, dimidium pollicem latis, utroque extremo producto & obtuso, compressis, striis longitudinalibus notatis, uno margine crassiusculo, altero acuto instructis, profunde fuscis, splendore quodam, quasi oleoso, similique tenacitate gaudentibus, pulpam granulatam includentibus, odore fragrante ad flores Persicorum accedente, & sapore aromatico sensus recreantibus.

EPIDENDRON. Corollam pentapetalam, nectario quadrifido & ringente auctam, spathis vagis sustentatam, diantheram, monogynam habet, & siliquas longas: *Vanilla* L. habitu scandente, foliis ovato-oblongis, nervosis, sessilibus distinguitur.

Crescit in Jamaica, Cajenna & America Meridionali.

Fructus maturi ut conserventur, oleo inungi solent; sub initium Seculi superioris, parum adhuc in Europa noti.

Oleum odoratum fundit, spiritu vini omni odore privatur.

Ob fragrantiam æque, ac evidens, quo pollet, aroma, ad roborandum caput, & restituendum robur primarum viarum adhibetur. Datur in Infuso ad drachmam unam. Præcipuus ejus usus est ad parandam Chocolatam, aut ad condimenta.

* **WINTERANUS CORTEX** Recent. *Canella alba* Quorumdam. Hoc nomine venit cortex crassus, in tubos convolutus, extus striis transversis notatus, flavicans, intus albus, sapore acriusculo, aromatico instructus.

WINTERANIA L. BLACWELL 206. Corollam pentapetalam habet, nectario auctam, calyce trifido sustentatam, polyantheram, monogynam, baccam tripyrenam.

Crescit in America Meridionali.

Oleum essentialiale calidum fundit, quod crebro Oleo caryophyllorum solent adjicere. BROWN: Olei spissiusculi ultra $\frac{1}{7}$ $\frac{1}{8}$, Extracti spirituosi parum aromatici $\frac{1}{7}$ fere, aquosi, amari $\frac{1}{3}$ circiter obtinuit CARTHEUSER.

WILHELMUS WINTER nauclerus anglus anno 1579 hunc corticem ex freto Magellanico Europæ intulit.

Ob vires ad scorbutum facientes maxime laudatur, vi quoque resolvente & roborante morbis serosis, aut cum viscera obstructa fuerint, commendatur. Datur ad drachmam dimidiam.

* *Aqua destillata* Wurtemberg.

* **ZEDOARIA** Lat. Barb. *Zittwer*. Sistit Radices aliquot pollices longas, minimum digitum crassas, levibus rugis & tuberculis distinctas, extus gryseas, intus rufas, odore proprio, ad camphoram accedente, sapore acri, aromatico, amaricante instructas: Radices rotundiores olim a vulgaribus, quas *longas* dixerunt, distinguere solebant.

Kampfferia Rotunda L. BLACWELL 399 folia habet lanceolata & petiolata.

Crescit in Madagascar & in India.

Largitur Oleum odoratum spissum GEOFFROI: *Extractum aquosum* debile & nauseose amarum est, spirituosum calidum, aromaticum, grate odoratum

LEWIS: Olei odorati $\frac{1}{28}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ circiter, spirituosi $\frac{1}{11}$ fere. NEUMANN: Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ CARTHEUSER.

Primi Arabes hanc radicem in usum traxerunt.

Laudatur medicamentum aromaticum, incidens, roborans.

* *Aqua destillata* Wurtemb. est aqua vinosa:
* *Aqua composita* JUNCKEN, non ingratum medicamentum stomachicum & carminativum: * *Oleum destillatum* VAL. CORD. * *Extractum* spirituosum & aquosum commixta Wurtemberg.

ZINGIBER, *ζινγίβερις*, *Zinziber* Barb. *Gingembre*, *Ingwer*, *Imber*. Largitur Radices plus minus lobatas, lobis varie figuratis, omnibus rotunde terminatis, rugis plus minus eminentibus notatas, extus flavicantes, intus ex rufo flavas, odore proprio, sapore multum acri, aromatico instructas.

Rejicimus rubras & illas quarum superficies, ad tegenda foramina, crusta quadam terrea obducta est.

Amonum Zinziber L. BLACWELL 402 observante BROWN, duas antheras habet & calicem spathaceum, scapo nudo & spica oblonga gaudet.

Crescit copiose in omni India, inde per Lusitanos in Americam Meridionalem translatum, ibi frequenter hodie colitur & in Europam mittitur.

Radices epidermide privatae & aqua coctae nos adeunt.

Largitur $\frac{1}{8}$ circiter Olei odorati, ipsa radice minus acris & Extractum aquosum fervidum GESNER: Olei odorati $\frac{1}{28}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$ fere, aquosi $\frac{1}{4}$. NEUMANN. Olei odorati $\frac{1}{28}$, Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{2}$. CARTHEUSER.

Ratione virium satis prope ad piper accedit, sed eodem, observante GALENO, mitius agit, attenuando & stimulando concoctionem ciborum juvat, hinc & hodie adhuc tanquam condimentum illis adjicitur; interdum

internum admiscetur medicamentis, quibus mucum priorum viarum incidere tentamus. Datur ad grana octo. Extus ad evocandum ex tumente uvula mucum remedium præsentaneum esse solet. STENO Zinziberis radice saliva humectata & oculo admota visus aciem restitutam recenset, & BORRICHIVS eandem in pulverem comminutam & aqua madefactam, palpebris cum successu in imminente cataracta impositam testatur, recipitur etiam ad apophlegmatismos.

* *Oleum destillatum* SCHROEDER. *Zinziber coctum* Nostr. ad restituendas vires digerentes, cum successu datur. *Conditum Zinziberis* VAL. CORD. ex India ad nos adducitur, ad sesqui drachmam exhibetur eis, qui morbis frigidis primarum viarum laborant.

§. 26.

III. RESINÆ.

Huc refero substantias, ignem capientes, evidenti odore instructas, in aqua non solvendas, quarum plurimæ calore liquantur & in modum olei fluunt, omnes, una saltem excepta, oleum odoratum, aquæ inde abstractæ impertiunt, & hinc ad aromata (§. 25.) accedunt.

§. 27.

Docet experientia, Resinas partibus, quas obducunt, evidentem rigiditatem conciliare, hunc roborantibus jure adscribuntur (§. 22.). Sed easdem putredini quoque resistere, omnis ævi experientia evicit, hunc effectum videntur præstare, dum a partibus, quibus adhærent, aerem arcent, in substantiam fibrarum descendendo, nexum earum firmant, motum destructivum cohibent, acidum quoque, putrido semper adversum, subministrant, hinc An-

tiseptici adscribuntur; eadem saponaceis unitæ dissolutionem obstructorum in pus juvant, & sua vi antiseptica, ne hoc corrumpatur, cavent, hinc *Digerentium* vires optime exsequuntur, & cum novam, quæ sub pure surgit, carnem robovent, consolidationem egregie promovent & *Consolidantia, Traumatica, Epulotica* constituunt. Sed id circa earum adhibendi modum notandum est, eas, cum omne aquæ commercium respuant, & hinc a nostris humoribus recipi non possint, semper alicui saponi esse jungendas, quando tanquam medicamenta debent usurpari.

§. 28.

Indicantur Resinæ 1) ubicunque aromata profunt, 2) cum tonus viscerum multum fuerit dejectus, 3) aut ulcera aliquam partem internam depascuntur: extus easdem adhibemus 4) sub qualicunque læsione continui partium mollium, 5) ad roborandas membranas, 6) ad discutiendas stagnationes: in penultimo casu sub forma suffitus maxime in usum trahuntur, in ultimo tanquam suffitus, cataplasmata, emplastica. Abusus Resinarum 1) eadem ac ille aromatum malignit (§. 25.) 2) rigiditatem producit, 3) morbos ab excretionem salutari cohibita oriundos excitat, 4) salubrem abscessuum & ulcerum depurationem impedit.

c. VEGETABILES.

* ALOES LIGNUM Arab. *الألوخون*, *Agaliochum* Veterum. Advehuntur ad nos sub hoc nomine, frusta lignosa variæ magnitudinis & crassitie, ponderosa, colore badio aut nigro tincta, striis nigricantibus distincta, aut resinam nigricantem, parum sapidam in sinibus quasi exesis vehentia; dum hæc frusta ignem capiunt, fundunt resinam, quam habent, & fra-

grantem odorem emittunt, qui autem a subsequente Ligni fumo mox turbatur.

Quo plus resinæ hæc frustra vehunt, quo magis ponderosa sunt, quo evidentius badia vel nigra sunt, eo reputantur meliora. De arbore, unde hoc lignum desumitur, nihil certi constat, non vana videtur conjectura, varium arborum genus in montibus Indiæ Orientalis contingere, quod per senium resinam recipit, ea plane ratione, quam circa varias Pinus species in Europa obtinere videmus, arbores resinæ fortæ cædi & frustra L. Aloes nomine in universum venire; illa, quæ copiosissimam & suavissimam resinam habent, *Calambuc* appellant, & ab Indis tam ad usum religiosum, quam ad luxum adhibentur, frustra parciore resinæ facta sub *Garro*, L. *Aspalathi*, *Agallochi*, *Aquila* titulo ad nos mittuntur, colore & ratione resinæ, quam vehunt, adeo differentia.

Cum L. Aloes inter nos prostrans adeo diversum sit, hinc facile patet, rationes ejus principiorum etiam multum differre.

HOFFMANN inde vix $\frac{1}{3}\frac{1}{2}$ Olei odorati, quod consistentiam butyraceam habet, obtinuit: NEUMANN Extracti resinosi $\frac{1}{2}$ fere, aquosi $\frac{1}{3}$ circiter: CARTHEUSER $\frac{2}{3}$ Extracti spirituosi inertioris & aquosi $\frac{1}{4}$.

Laudatur hujus ligni suffitus ob vires cephalicas & cardiacas, olim sub forma pulveris quoque intus dabatur, sed certissime sine effectu.

* *Resina* ANGELI SALÆ iners: * *Essentia* Hamburg.
* *Aqua destillata* Paris.

* ANIME GUMMI Recent. sub frustis variæ magnitudinis ad nos adducitur, quæ citrina sunt, pellucet, & odorem suavem spirant. Minus bona reputantur cortice resinoso, magis nigricantibus hinc inde obfusa.

HIMENÆA L. Corollam pentapetalam habet, fere regularem, duplici calice, quorum exterior bis-

duſ, interior quinquefidus eſt, diploſantheram, monogynam & ſiliquam pulpa farinaceo-fibroſa ſartam.

Creſcit in America Meridionali.

Primus AMATUS hujus reſinæ mentionem facit, & illud a Luſitanis ex Guinea & Mina in Europam vehi, in patria autem *Animum* vocari; ex quo PLUMIER arborem *Courbaril* dixit, Galli etiam reſinam hoc nomine appellant. Hodie omnis ex America ad nos adducitur.

Nonniſi in ſpiritu vini ſolubilis, pauciſſimum Olei odorati fundit. LEWIS. Tota in alcohole diſſolvitur, Extracti aquoſi $\frac{1}{8}$ largitur. NEUMANN.

Laudatur ejus ſuffitus, ſed rariſſime præſcribitur.

BENZOES G. Barb. *Aſa dulcis* Recent. Eſt reſina cujus magnæ maſſæ, quarum ſuperficiès veſtigia ipliſ a texto junceo impreſſa gerit, ex laminis rubro-fulciſ conſtata, quibus grana variz magnitudinis *Ungues* ſeu *Amygdalæ* dicta inhærent, odorem gratum ſpirat, ſaporem dulcem habet, calore liquatur.

Quo magis fruſta pellucent, quo albidioribus & copioſioribus unguibus ſcatent, eo ſunt meliora; ſordibus obſeſſa, corrupta a Mercatoribus *en Sortes*, *in Sorten* dicuntur, quæ appellatio etiam ad reliquas viliores medicamentorum ſpecies tranſiit.

Minus bene ſubſtantiam, ex Sumatra, Java, Siam, Borneo, Madagaſcar ad nos allatam, a *Lauro Benzoin* L. repetere ſolent, Virginiae cive & noſtræ hyemis patientiſſima. Ill. LINNÆUS eam recentiſſime a *Croton Benzoe* L. foliis linearibus nudis & venis rubriſ diſtincta, derivat.

GRIMM refert, eam ex vulnere arboris ſexennis cacumine effluere & unam arborem non ultra tres libras reſinæ largiri.

Innotuit demum, quum Europæi navigationes in plagas Orientales inſtituerunt.

Tam, si cum aqua tractatur, quam si sub iusto instrumentorum apparatu calori exponitur, falem essentialem oleosum fundit, qui sub *Florum* nomine venit, & vulgo $\frac{1}{18}$ æquat. Destillata $\frac{1}{3}$ florum impuriorum, $\frac{1}{24}$ Olei, $\frac{1}{6}$ spiritus acidi circiter fundit. NEUMANN.

Intus rarissime datur, ad suffimigia maxime recipitur.

Flores vid. *Inst. Chem.* * *Oleum* VAL. CORD. exolevit: *Tinctura* SCHROEDERI est solutio Benzoes spirituosa, ejus aliquot guttæ aquæ instillantur, quæ deinde, sub nomine *Lactis Virginei*, ad usus cosmeticos recipitur: * *Essentia simplex* Wurtemberg. est solutio Benzoes in spiritu Anili: * *Essentiam compositam* Eorundem ego saltem, cum non possit non sanguinem commovere, ad morbos pectoris nunquam auderem exhibere, usibus cosmeticis melius respondebit.

CAMPHORA Lat. Barb. Ejus varia genera recensent Auctores: * unum ex radice *Lauri Cinnamomi* L. ope destillationis cum aqua obtinetur, & ad nos in exiguis granulis pellucidissimis adducitur, odore & sapore cum Camphora inter nos vulgari convenit; * secundum a Borneo vel Sumatra & hujus sede regia *Baros* denominatur, granis majoribus constat, centuplo cariori pretio quam tertium, vel recentissime DEJEAN, apud Ill. GAUB, testante venditur, nec hoc unquam in tabernis occurrit: tertium sub forma granorum parvorum, flavicantium, quæ interdum in massas majores collecta sunt, ad nos adfertur, eandem Amstelodami, ratione in *Institutionibus Chemicæ* dicta, in propriis vasis sublimant, unde in panes concavo-convexos, crystallina albedine splendentes, quorum vertex, ob sublimationis rationes perforatus est, fragiles, efformatur; adeo inflammabilis, ut etiam supra aquam ardeat, proprio fortissimo, caput quoque obnubilante, odore gaudet & sapore, qui linguæ levissimum amari, evidentissimum frigoris sensum imprimit,

dentibus adhæret, nec nisi cum aliis substantiis subacta in pulverem teri potest.

Laurus Camphora L. BLACWELL 347 floribus dioicis & foliis trinerviis, ovato-oblongis, distinguitur.

Crescit copiosissime in Japan.

Hujus arboris partes consciitæ; cum aqua in lebete, qui operculo, stramine intus obducto, tegitur, coquantur, & ita efficitur, ut Camphora operculo stramineo accrescat.

Arabibus egregium hoc medicamentum debemus, sagaces illi, id ipsum medicamentis refrigerantibus adscripserunt, licet multa habeat, quæ calidis annumerandum esse suadent; sapor, & non pauca cum illo instituta experimenta probant, non modo illud corpora, quibus ingeritur, non exæstare, sed evidenter etiam refrigerare: HOFFMANN ab ejus drachma dimidia calorem non intendi, pulsum numerum non crescere, sensum frigoris ad præcordia excitari, est expertus, vel duas drachmas pulsum non accelerare LOESECKE vidit, a scrupulo uno pulsum imminui, a drachma dimidia eundem augeri & caput obnubilari, a scrupulis duobus convulsionem quoque sutrexisse observavit ALEXANDER, Cl. CULLEN a largiore dosi frigus & pallorem causari monet. Hos effectus videtur producere ejus virtus motum spirituum retardandi, id quod obnubilatio capitis, vel solo ejus odore excitata, quotidiano experimento experiunda, & convulsionem imo mors in quadrupedibus, avibus & ranis a Cl. MENGHINI observatæ, facile evincunt, ab hac ejus vi sedante sequuntur virtutes contra maniam, a PARACELSO jam annotatæ, & observationibus KINNEIR, TRIEWALD, WERLHOFF, BOENNECKEN confirmatæ, illæ præterea quibus epilepsiam varii generis curari, Cl. CULLEN, HANNES & LOCHER monuerunt, & quibus vires sialogogæ mercurii & evacuantes drasticonum infringunt.

QUINCY, BARRY, RAULIN, SCHREIBER, HUXHAM & MISSA fide constat & cantharidum vim irritantem, notante QUINCY, & febres intermittentes sisti observante BARTHER, cardialgiam quoque sopiri teste KULBEL. Ea insuper quæ a Camphora extus applicata effici, iterata multum tentamina docuerunt, occasionem dederunt eandem ad casus analogos intus quoque exhibendi, eamque in illis quoque cum successu dari, confirmavit experientia; in inflammationibus internis summo cum fructu propinari, quotidie videmus, & CRAANEN, HOFFMANN, WERLHOFF, TREW, BERGER, ALBRECHT, WOLFF, POUTEAU &c. observationibus probant. In his casibus sanguinem spissum inde attenuari, evidens est, id quod sibi in universum iteratis experimentis innotuisse, HOFFMANN testatur, qui etiam ipsam veneream spissitudinem inde minui, observavit. Vim Camphoræ, qua putredinem arcet, Ill. PRINGLE & *Essais pour servir à l'histoire de la putrefaction* multis experimentis probarunt, hinc liquet cur eandem in morbis malignis cum tanto successu adhibitam fuisse, apud RIVERIUM, WERLHOFF, BOESSEL, WEITBRECHT, ROSEN, WAGNER, HESS, HÆNEL, WOLFF, VITALIS, TRUMPEL, SCHREIBER, Illustr. HALLER, Cl. HUXHAM, LYSON &c. legamus. Eandem denique ad fugandos vermes cum successu exhiberi, ex MENGHINI observationibus circa insecta ejus odore percuntia, probabile fit & Cl. PRANCKE evicit.

In morbis inflammatoriis ad grana tria, aliquot per diem vicibus exhibetur, in morbis malignis ad scrupulum unum, in mania ad drachmam dimidiam datur.

Externe ad discutiendas fugillationes & inflammationes polychresta est, & ad arcendum sphacelum cum successu applicatur; glandulas eandem difficilius ferre, LOESECKE monet, denti carioso immissa dolores multum lenit.

Spiritus Vini Camphoratus, *Essentia Camphorata*
 QUERCETANI Parisini duplicem habent, unum cum
 spiritu vini simplici, alterum cum rectificato, poly-
 chretum omnino medicamentum discutiens: * *Oleum*
 ope argillæ obtinendum ROLFINCK ipsius Camphoræ
 vires videtur habere: * *Oleum* per spiritum Nitri pa-
 ratum LEMERY medicamentum rodens: * *Oleum* Be-
 zourdium WEDEL, potius ROLFINCK egregium tam
 ad internas, quam ad externas inflammationes discuti-
 endas, medicamentum, ejus ope WHYTT athero-
 ma curavit.

* CARANNÆ GUMMI Recent. Apportatur ad nos
 in magnis massis ex viridi nigricantibus, quibus
 extus reliquæ involueri juncei, quo involvi solent,
 adherent, sapore gaudet non multum resinoso, ac-
 censum, odorem non ingratum spirat.

Apportatur ex America Meridionali, character
 arboris unde obtinetur, nos adhucdum latet.

MONARDES refert G. Carannæ medio Seculi XVI
 primum in Hispaniam allatum fuisse, sed id quod
 hodie prostat a MONARDES descripto sive vilius est,
 sive ab eo omnino diversum.

Aqua ejus quartam partem dissolvit, reliquum
 alcohol, Olei odorati largiorem quantitatem fundit:
 Extractum aquosum amaricat. LEWIS. Extracti
 aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{3}{4}$. CARTHEUSEK.

Ad usus nonnisi externos resolventes & roboran-
 tes usurpatum, hodie exolevit.

COPAIBA BALSAMUM Recent. Est liquor resino-
 sus. terebinthina magis fluidus, coloris pallide citri-
 ni, saporis acris, amaricantis, linguæ dum inhærenti-
 tis, odoris proprii aromatici, minus grati.

Minus pellucidum & tenacius rejiciendum.

Copaifera L. Corollam tetrapetalam habet, de-
 cantheram, monogynam; fructus nux est.

Crescit in Americæ Meridionalis terra firmæ

Primus Celeberrimus JAQUIN accuratiorem arboris notitiam dedit, ex cujus trunco inciso balsamum effluit, quod sub finem Seculi XVI fatis rarum adhuc in Europa fuisse, ex CLUSIO patet, Seculo superiore ad finem vergente demum in officinas receptum est.

Olei odorati $\frac{1}{2}$ fere. LEWIS, ego $\frac{1}{3}$ inde obtinui, nequaquam viride, ad $\frac{3}{4}$ usque CARTHEUSER.

Urinam inde amaram reddi, FULLER contendit.

Apud Indos multo usu est ad consolidanda vulnera, PISONE & Ill. JAQUIN testibus, & ad gonorrhœam laudatur, etiam nimis frequenter ab empyricis Europæis ad ultimum finem adhibetur, sed a medicamento multum calido hic non posse non gravia mala surgere, facile evincitur, quod præterea non absterfi ulceris ichorem cohibendo, multum omnino lædit: in fistula perinæi & ischuria contumaci profuisse, HOPPE vidit, in fluore albo RIEDLIN, in suppurationibus pectoris internis VALCARENGHI. Datur ad guttas decem, cum vehiculo saponacco, quando balsamicis uti, rationalis indicatio suadet; quia autem præ reliquis magis humores commovet, hinc rarius a prudentibus usurpatur.

Solutionem cum Spiritu Vini alcalifato paratam, Noltrates sub titulo: * *Tinctura Balsami Peruviani albi* asservant, medicamentum admodum calidum.

* COPAL GUMMI. Prostat sub forma frustorum varix magnitudinis, quorum maxima vix nucem juglandem æquant, pellucida, citrino colore dilutiore tincta, ita dura ut ungue radi possint, inodora, insipida, accensa jucundum odorem emittunt.

Color dilutius citrinus, durities, absentia odoris & indissolubilitas in alcohole sunt signa bonitatis.

Cum Indi, teste HERNANDEZ, quodlibet gummi, *Copalli* appellent, hinc non miramur adeo varia Copal genera in tabernis occurrere.

RHUS. Corollam pentapetalam regularem, calice quinquefido sustentatam habet, isantheram, trigynam, & baccam monopyrenam: *Copallinum* L. foliis pinnatis integerrimis, petiolo membranaceo, articulado distinguitur.

Crescit in Virginia.

Sed HERNANDEZ inter novem Copalliferarum arborum species, unam modo adducit Rhois foliis instructam, & vulgo asserunt, G. Copal ex America Meridionali ad nos adduci.

Egregia est Ill. MACQUER conjectura, Copal esse oleum unguinosum acido densatum.

ELEMI GUMMI Lat. Barb. Est substantia flava, cum immixta viriditate, sicca, inter digitos lentescens, odore proprio, ad fœniculum accedente, instructa; olim in frustra cylindracea densata, foliis arundinaceis involuta ad nos mittebatur, & hoc verum Elemi, sive Æthiopicum esse, GEOFFROI reputat, ab aliquot retro lustris prostat in magnis massis, cistis inclusis, ego inter utrumque nullam, quæ notari meretur, reperio differentiam.

AMYRIS. Corollam edit tetrapetalam, calice quadrifido sustentatam, diplofantheram, tetrantheram Cel. BURMANN dicit, monogynam & drupam nuce nitida fartam: *Elemifera* L. foliis ternatis & quinatis, subtus tomentosis distinguitur.

Crescit in Nova Hispania.

Num alia arbor in Oriente, alia in Occidente nostram Resinam fundit? illa, quam RUMPH adducit, genere saltem ab Americana differt.

Nonnisi in alcohole solubile, $\frac{1}{16}$ Olei odorati fundit. LEWIS: totidem Olei odorati, $\frac{1}{18}$ resinæ, $\frac{1}{8}$ Extracti gummosi NEUMANN inde obtinuit.

Interne nunquam usurpatur, externe applicatum in modum reliquarum resinarum agit, & balin constituit,

Balsami ARCEI, cui Wurtembergenses Santalum rubrum, & parciolem unguinosorum rationem adji-
ciunt, polychrestum, quo vulnera devincire solent,
medicamentum, ipsi proxime accedit * *Balsamum
Vulnerarium MINDERER* magis adhuc resinofum :
* *Oleum destillatum SCHROEDER.*

GALBANUM GUMMI vid. *Resolventia.*

GUAJACI RESINA vid. *L. Guajacum.*

JUNIPERI G. vid. *Juniperus.*

* *LADANUM GUMMI*, λάδανον. Est substantia re-
sinosa, nigra, levi odore, sapore nullo instructa, ca-
lore manus emollienda, igne non fundenda, fumum
proprii odoris, suaveolentem emittens. Id quod
nobis ex Creta mittitur, in placentulas tortum est,
vulgo in *Tortis* dicitur, non raro plures talium pla-
centularum inter se conglutinatae occurrunt: *liqui-
dum ex Canada* dimidio prioris pretio venditur, mas-
sam mollem in modum extracti sistit: *Hispanicum* in
bacillos, illis quibus succus liquiritiae prostat, similes
efformatum occurrit: *Barbaricum* massas refert paulo
molliores, priore & tertio; in omnibus his, ego saltem,
respectu odoris & saporis non magnam possum repe-
rire differentiam.

CISTUS. Corolla gaudet pentapetala regulari, ca-
lyce pentaphyllo, cujus duo foliola minima sunt,
sustentata, polyandra, monogyna & capsula calice
tecta: *Cretica* L. caulem arborescentem, folia spatu-
lato-ovata, petiolata, enervia, scabra habet.

Crescit in Archipelago.

Resina, observante *TOURNEFORT*, ex foliis exsu-
dat, inde in Candia proprio instrumento, loris co-
riaceis efformato, colligitur, unde derasa in
massas efformatur, quibus arenam nigram admiscere
solent.

Totum in alcohole dissolubile, aquam suo odore
& sapore imbuit, Oleum odoratum fundit. *LEWIS.*

Resinæ $\frac{3}{8}$, Extracti aquosi $\frac{1}{8}$ circiter, inertis. CAR-
THEUSER.

Emolliendi, digerendi, adstringendi scopo & ad
defluxum capillorum a GALENO commendatur; hodie
vix non totum evuluit, cum efficaciores & puriores
resinas habeamus.

* *Resina Paris.* * *Oleum destillatum* KUHNRADT.

* LIQUIDAMBAR Rec. *Ambra liquida* Recent. Est
balsamum, Peruviano magis spissum, nigrum, sapore
gaudet acriusculo, odore styracis.

LIQUIDAMBAR. Corollam amentaceam, relativam,
monophytam, polyandram, digynam, fructum ligno-
sum, globosum, femina, quorum appendices mem-
branaceæ eminent, vehementem habet: *Styraciflua* L.
BLACWELL 485 foliis palmatis gaudet.

Crescit in omni America.

Arbores Americæ Meridionalis ex cortice vulne-
rato, hanc resinam dimittunt, annotante Cl. KALM.

Ob vires balsamicas & suaveolentiam olim lauda-
batur, hodie ejus usus evuluit, & ipsi styrax substi-
tuitur.

MASTYX Lat. Barb. *μαστιχην*, *Mastiche* PLIN. Pro-
stat sub forma granorum variæ magnitudinis, sicco-
rum, fragilium, avellanas nunquam excedentium,
pellucidorum, colore levi citrino tinctorum, proprio
odore, non ingrato, similique sapore, cui aliquid
aromatici accedit, instructorum, sub dentibus lente-
scentium, supra carbones fluentium & gratum odo-
rem exhalantium.

Massas ex his granis, mediante resina viliori
conglutinatis, occurrentes *in Sorten* dicunt.

Pistacia Lentiscus L. BLACWELL 195 foliis abru-
pte pinnatis distinguitur.

Viret in Europa Meridionali, Archipelago, Pa-
læstina.

Hujus arboris. quem Veteres *ξίλον*, *Lentiscum* appellarunt, *Lignum* adervatur sub forma frustorum variae magnitudinis, ex pallido flavescens, cortice parum rugoso, levissime rufescente tinctum, odoris & saporis nullius.

Ipsa Mastiche ex arboribus in insula Chio cultis, quorum cortex Augusto & Septembri mensibus vulneratur, effluit, in terram stillat & ibi densatur; tantus est horum granorum proventus, ut coloni insulae eorum 300000 libras quotannis pro tributo solvant, teste TOURNEFORT.

Mastiche tota in alcohole dissolvitur, aquam suo odore inficit, parum Olei odorati fundit. LEWIS. Oleum odoratum nullum, resinae $\frac{1}{12}$, plane nihil Extracti aequali largitur. NEUMANN.

Lignum Lentisci adstringendi scopo commendare solebant, Veteres inde dentificalpia pararunt, cum certiora adstringentia habeamus, nec ullum hoc lignum in linguam effectum edat, hinc ejus usus evuluit.

Mastiche interne roborandi ergo & quidem praecipue, cum primae viae debilitatae fuerint, adhibetur, olim quoque pro roborandis pulmonibus in usum trahabatur. Dosis est ad scrupulum unum.

Extus tanquam discutiens a GALENO ad inflammationes viscerum abdominalium laudatur, ejus suffitu membranam Schneiderianam in catarrhis, tunicas intestini recti in prolapsibus ani roboramus, illud pro firmandis dentibus & halitu oris suavi reddendo vel hodie adhuc inter Turcas obtinet, teste HASSELQUIST, apud nos ad dentifricia adhibetur.

Spiritu vini solutam, super alutam extensam ischiaticis solatio esse, multiplici experimento vidit Cl. CARTHEUSER, in odontalgia egregie conducit sive masticata, sive denti carioso immissa.

* *Aqua Summit. Lentisci Paris.* * *Oleum destillatum VAL. CORD. Oleum infusum seu potius solatio in*

oleo unguinoso ÆGINETÆ ad roboranda viscera abdominalia ventri inungitur: *Aquam Mastichinam* August. a ZWOELFFER correctam, vinosam Nostrates præscribunt, Wurtembergenses simpliciore & spirituosam; egregium medicamentum stomachicum, quod in hyperemesi maxime cum successu adhibetur; datur ad unciam dimidiam * *Pilula Mastichina* DE ABANO Aloes $\frac{2}{3}$, Mastichis $\frac{1}{3}$, Agarici $\frac{2}{3}$ vehunt, non male exoleverunt: * *Spiritus Mastichinus* Wurtemberg. præter Mastichen varia adhuc aromata recipit, in frigidis ventriculi affectibus conducit: * *Syrupus* Brandenburg. medicamentum omnino laudandum.

OLIBANUM Lat. Barb. *لبان*, *Thus* Veter. *Encens*, *Weihrauch*. Efformatur a granis variæ magnitudinis, citrinis, rufo tinctis, transparentibus, figura irregulari instructis, fragilibus, sub dentibus lentescentibus, odore proprio instructis & sapore levi, suffitum gratum fundentibus: grana sordidiora *Olibanum in Sorten* constituunt.

Veteres grana rotunda *Mares*, illa ubi grano majori minus insidet *Fæminas*, granula exigua, rotunda *Thus Orobeum*, ramenta denique a detritis frustulis orta *μάρμαρ* dixerunt.

Olibanum sylvestre vid. Resina Pini.

Incerta est arbor unde obtinetur, nec dum evictum illud a *Junipero Lycia* L. foliis ternis, undique imbricatis, ovatis, acutis Africæ & Arabiæ cive fundi.

HASSELQUIST refert, illud in utraque Arabia colligi, Meccam portari, inde Cairum duci, unde maxima pars Massiliam vehitur.

Patitur se ex aqua suspendi. Resinæ $\frac{3}{4}$ fere, Extracti aquosi $\frac{5}{2}$, Olei odorati nihil fundit. NEUMANN.

HIPPOCRATES illud intus & extus, tam roborandi quam abstergendi ergo adhibuit, GALLENUS ad hæmoptoen & fluxus alvi commendat, hos

etiam Veteres Medici secuti sunt; hodie rarissime in-
tus dari solet, sed ob gratum, quem carbonibus in-
jectum odorem spargit, ad suffitus roborantes & re-
solventes adhibetur.

* *Oleum odoratum* Paris.

ΟΡΟΒΑΛΣΑΜΟΝ, *επιβαλσαμεν*, *Balsamum de Meccâ*
Recent. Est Balsamum, quod consistentiam terbin-
thina fluidiorem, reliquis balsamis non solidis spissio-
rem habet, colorem citrinum, ad rubrum vergen-
tem, odorem fragrantem, ad citrum accedentem,
saporem amaricantem, qui lignum, sed mitius quam
balsamus de Copaiba, ferit.

Amyris Opobalsamum L. foliis ternatis, integer-
rimis & floribus lateralibus, solitariis distinguitur.

Crescit in Arabia, & quæ alibi vigere dicitur, eo
transplantata colitur.

Autopta HASSELQUIST testatur, ipsum balsamum
ex Arabia petræa, aliquot dierum itinere Meccam
ferri.

Balsamum creberrime sophisticari, jam Veteres
sunt conquesti, hinc multi fuerunt Auctores circa
notas, quibus genuinum possit distingui, sed nulla
earum adeo certa est, ut ipsi possimus fidere, sua-
vitas odoris enim, varios gradus habet, & teste
ALPINO pro varia balsami ætate variat, qui etiam
monet, consistentiam pro varia ætate diversam esse, sed
ab illa evidenter pendet ejus qualitas, qua gutta aquæ
instillata, se in telam calamo auferendam diffundit,
coagulatio lactis a recente forsan potest fieri, nequa-
quam ab annofo, unde acidum sive avolavit, sive
partibus oleosis obductum fuit, nec ego saltem mihi
resinam liquidam imaginari possum, quæ panno illita,
nullam plane maculam ipsi relinquat. Id quod vulgo
in tabernis prostat, aliquo oleo unguinoso, quod Sesa-
meum vel Axungiam struthionis esse, HASSELQUIST
annotat, adulteratum esse videtur.

Tanta fuit semper hujus balsami auctoritas, ut fruticis * Lignum sub nomine *ξυλοβαλάμιου*, tructum *καρποβάλαμον* Græc. Recent. imo etiam * Viscum arbori innatum in tabernas receperint; prius efformatur a virgis exiguis, gracilibus, cortice rugoso, gryseo tectis, inodoris, intipidis, & quæ accensæ gratum odorem spirant; alterum capsulas subrotundas sistit, pisibus minores, quatuor lineis eminentibus distinctas, superne stylo exiguo terminatas, rugosas, ex cinereo-rufescentes, inodoras, levi sapore balsamico instructas, - nucleum album includentes. Viscus præ aliis nihil proprii habet.

Multi quidem sunt omnium temporum Auctores in celebrandis hujus balsami viribus, sed luxurians gentium Orientalium phantasia multa vel hic quoque finxisse videtur, quæ experientia nequaquam probavit, raritas famam auxit, & cum jam Veteres, quod adulteretur, fuerint conquelti, hinc habuerunt ejus præcones, quo se excusarent, quando promissis non respondebat; ob gratiam & minorem vim calefaciendi, reliquis balsamis pro consolidandis ulceribus internis præfertur.

ΟΡΟΒΑΛΣΜΟΝ ΣΙCΚΟΝ vid. *Balsamus Peruvianus*.

PERUVIANUS BALSAMUS Recent. Medium, ratione consistentiæ inter Opobalsamum & Balsamum de Copaiba, locum tenet, odore fragrante, colore ex purpureo nigricante, sapore leniter acri gaudet. Adhucdum non constat de planta, unde subministratur.

Ex America Septentrionali & Meridionali, nec non ex insulis Philippinis ad nos mittitur.

Nostrium balsamum, ajunt, virgulta arboris cum aqua coquendo obtineri. * *Album* autem esse, & præstantius, quando sponte ex incisa arbore effluit.

Mox a detecto novo orbe licet nostrum balsamum innotuerit, sub initio tamen Seculi superioris valde rarum adhuc in Europa fuit.

Ab oleis unguinosis non dissolvitur. BARTHO-
 LINIUS. Olei odorati, quod evidenter Benzoe oleum $\frac{1}{10}$,
 & per se destillatum Flores, benzoinis similes, largi-
 tur. LEHMANN. Olei odorati $\frac{1}{7}$. HOFFMANN.

Prostat & *Balsamus Peruvianus Siccus* quem quoque
Opobalsamum siccum appellant, qui est resina cum
 colore purpurascens flavicans, sicca, Benzoe evi-
 denter redolens, quæ parvis cucurbitis, propria
 substantia fungosa obturatis, inclusa, ad nos advehitur.

Vires antecedentis edit, eo tamen cum cali-
 dius sit, hinc nonnulli ad sex vel octo guttas pro dosi
 datur; ad gonorrhœam & restituendum intestinis to-
 num, multum ab HOFFMANN laudatur, dysenteriam
 inde curatam SCHROECK vidit, fluorem album & co-
 licam RIEDLIN, colicam nephriticam WELSCH,
 abscessum renalem LEHMANN, colicam Pictorum,
 ejus guttis 40 cum saccharo datur, SYDENHAM. Extus
 ad solidanda vulnera, roborandas primas vias & cu-
 randas lusiones tendinum & membranarum adhibetur.

* *Essentia Balsami Peruviani* Hamburgens. medi-
 camentum præcalidum, nostris sane hominibus non
 suaderem, illis minime qui ulceribus internis labo-
 rant: *Syrupus Balsamicus* HOFFMANN optime paratur,
 Balsamosaccharum saccharo ad consistentiam cocto
 adjiciendo; ad ulcera interna, nec non ad asthma
 pituitosum cum successu adhibetur: * *Spiritus abstrac-
 titus* HOFFMANN, scopo analeptico maxime laudatur.

PINI STROBILI Barb. Sunt Pinus Vulgaris tenella
 amenta, fere exclusa, intus viridia, extus rufis
 squammis tecta, cylindroidea, odore balsamico &
 simili sapore instructa. Melius Summitates dicuntur
 cum Veteres non amenta, sed fructus *σφοδύλας* di-
 xerint.

Pinus Sylvestris L. BLACKWELL 190. foliis gemi-
 nis, primordialibus solitariis distinguitur.

Per omnem Europam occurrit

Laudantur multum ad morbos scorbuticos & eorum bonos effectus S. PAULI, MOELLENBROECK, MICHAEL, VAN WOENZEL apud LE CLERC probant.

Earum uncia una, cum tribus aquæ libris per viginti quatuor horas infunditur, ter de die infusi uncie sex exhibentur, & ejus usus per aliquot subsequentes menses continuatur.

* *Essentia* Hamburg. * *Extractum* Wurtemb.

PIX, *πίσσα*, *πίττα*, *Poix*, *Pech*. Est substantia tenax, nigra, resinosa, odorem proprium minus gratum spirat & sapore amaro linguam ferit.

Varia ratione ex *Pinu Sylvestri* L. paratur: dum sive arborem incidunt & more Canadensium, Burdegalsium, Gallo-Provincialium, Thuringorum resinam exsudantem hoc nomine recipiunt, non raro fuligine tingunt, sive ad rationem inter Macedones olim usitatum, quæ hodie in Galloprovincia etiam obtinet, nec non in Louisiana, Aquitania, Succia, Valesia & inter nos, ex humore sub destillatione per descensum frustorum inde elicitum & ad justam consistentiam cocto. Noltrates destillationem suscipiunt ex fornace, cujus amplus venter superne & inferne multum angustatur, inferiori angusto fini craticulam, & huic infundibulum supponunt, quod in canalem horizontalem terminatur, cui doliolum admovent; huic fornaci e limo structæ, circumponitur paries quoque ex limo exstructus, qui unius circiter pedis intervallo a fornace distat & ejus tria latera cingit, quartum quod anticum est nudum relinquens & ad illud utrinque apertus hians; fornax frustis pinus repletur, ejus orificium superius limo clauditur, ignis in intervallo parietem & fornacem inter excitatur, ita destillat primum phlegma, quod Syros *Cedrinum* dixisse, PLINIUS monet, hoc sequitur Oleum empyreumaticum, *Pix liquida vel navalis*, *Goudron*, *Ther* dicta, quod in proprio lebetè, continuo agitatum in

Picem vulgarem coquitur; hæc ipsa variis usibus accomodanda, variis substantiis miscetur & varia nomina induit *πισσίλαιον*, *Pix futoria*, *Oleum Pissinum* &c. Pici liquidæ solet Olcum tenuius supernatare, quod prius destillat *πισσανθ* ☉, *gelber Theer*.

Extracti resinosi vix ultra $\frac{1}{2}$, parum ultra $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{7}{5}$ circiter spiritus acidi, $\frac{1}{3}$ fere Olei inde obtinuit NEUMANN.

Cum Pix empyreuma habeat, hinc humores humanos dissolvit & eorum motum intendit, picem liquidam jam GALENUS asthmaticis & purulentis commendavit, anno 1744 BERCKLEY Episcopus Britannus morem Americanorum, quo aquam cum subquadroplo picis liquidæ per quatuor dies infundere, ambas crebrius agitare & aquam limpida intus ad variolas sive arcendas sive mitissimas reddendas adhibere solent, repetiit, & eandem, ad uncias sex mane & vespera datam, quoque in inflammatione viscerum, pleuritide, phtisi, febribus epidemicis, asthmate, ventriculo debilitato, malo hysterico & hypochondrico, nephritide sabulosa, & morbis cutaneis egregios effectus edere vidit: ANONYMUS in *Recueil periodique* in se ipso egregios effectus ad restituendum ventriculum, LE BEAU in ulceribus & fistulis, HASSELQUIST in lepra & lue venerea sunt experti; hi effectus a partibus resinosis ope acidi solubilibus redditus, & hinc vires abstergentes, roborantes, antisepticas edentibus videntur pendere. BARTHOLINUS monet picem liquidam a Norwegis magno cum successu ad febres malignas adhiberi.

Extus abstergendi & resolvendi ergo a GALENO ad lichenes, ad duros crudosque tumores, hodie maxime ad emplastra adhibetur, quæ cuti fortius adhærere debent: ejus usus ad dropacismos alibi explicatur.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD. quod est *Templinum* SCHROED. ad usus medicatos vix ulterius recipitur.

POPULI OCULI, ἀργύρε κόκκωι, *bourgeois de Peuplier*, *Pappel-Knopfe*. Sunt gemmæ oblongæ ex flavo rubræ, e squammis variæ magnitudinis, sibi invicem incumbentibus efformatæ, succum vehunt viscidum, digitis adhærentem, suaveolentem, amarum; colligendæ sunt antequam folia erumpunt, quibus quippe prodeuntibus, succus imminuitur, imo totus deficit.

POPULUS. Relativa, diphyta est, mares in amentum longum colliguntur, cujus squammis multæ antheræ accrescunt, fœminæ quoque amentacæ, monogynæ, capsulas ovatas, seminibus pappolis factas maturant: *Nigra* L. BLACWELL 548. foliis deltoidibus, acuminatis, ferratis distinguitur.

Crescit per omnem Europam. præter maxime Septentrionalem.

Oculi populi aqua cocti & prelo pressi succum fundunt, Olei odorati exiguam quantitatem aquæ inde abstractæ largiuntur, spiritus vini inde destillatus odoratus evadit. WEISSMANN.

Oculos Populi HIPPOCRATES medicamentis uterinis adscribit, hodie per se non in ulum trahuntur, sed adhibentur ad

Unguentum Populeum MYREPS. quod resolvendi & refrigerandi scopo in frequenti usu est; varia ingredientia recipit, quæ sine virium detrimento possent omitti, hæ ipsæ potius a plantis solanaceis & succulentis, quam a gemmis videntur pendere: * *Essentia* Wurtemb. vulnerariis adscribenda.

RESINA, Ρησίνη, *Resine*, *Hartz*. Est succus resinofus siccus, tenax, ex arboribus coniferis Europæ obtentus.

Resina alba, vulgaris, Poix grasse, Poix de Bourgogne. Est substantia alba, quæ sub magnis frustis prostat, ex flavo albis, odoratis, siccis, tenacibus, fumum minus gratum, dum accenditur, emittit.

Obtinetur ex *Pinu Abiete* L. BLACWELL 198. foliis solitariis, tetragonis, mucronatis instructa,

Ubique in Europa obtinente, præter maxime Meridionalem.

Ex arbore portio corticis aufertur, & ita efficitur, ut ligno denudato, resina sub forma crustæ accrescat, illa in lebetibus, quæ aquam habent, funditur, fusa, committitur panno & sub prælo exprimitur, hac ratione a fordibus liberata, doliis committitur.

Resina Pini, Poix Resine, Variæ magnitudinis massas efformat, fragiles, siccas, flavas, translucidas, quæ cum flammam suscipiunt, fumum non ingratum emittunt; ejus minora frusta formicæ in suos acervos solent congerere, & ea *Olibanum Sylvestre* constituunt.

Sponte ex annosa *Pini Sylvestri* L. effluit.

Varia alia resinarum genera ex *Abiete* & *Pinu* quomodo parentur, Ill. DU HAMEL tradit.

Ad ulcera viscerum curanda, tam extus quam intus adhibebatur ab HIPPOCRATE; hodie interne nunquam datur, extus roborandi, defendendi, maturandi ergo imponitur, unguentis & emplastris adjicitur, ut ipsis consistentiam solidiorem & tenacitatem conciliet.

Emplastrum Citrinum August. ad ulcera & vulnera claudenda adhibetur: * *Emplastrum Ischiaticum* BEZÆ valide resolvit.

SAGAPENUM, σαγαπνον, *Gomme Seraphique, Serapim Gomme.* Adducitur ad nos sub forma Granorum, avellanis minorum, colore ex rufo flavescente, cornu referente, odore nauseoso & sapore ingrato, amaro, cui

aliquid alliacei accedit gaudent, carbonibus injecta non liquantur, sed in carbonem abeunt, calore manus liquefcunt, accensæ odorem minus gratum spirant. Massæ majores, quæ pannis cœruleis involutæ ad nos adducuntur, profundius fuscæ, evidenter sordibus inquinatæ, *in Sorten* dicuntur.

Plantam unde obtinetur ignoramus, umbelliferam esse auctoritas Veterum, folia & semina, quæ ipsi interdum commixta sunt, videntur indicare.

Ex Alexandria ad nos adducitur.

Ejus dodrantem aqua recipit, aliquid Olei odorati fundit. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{3}{4}$, aquosi $\frac{3}{8}$ fere. NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{5}{3}$, resinosi $\frac{2}{3}$ CAR-
THEUSER.

Calidum & abstergens medicamentum a GALENO dicitur; purgantes vires, ipsi MESUE adscripsit, quas autem experientia non confirmavit, multum ad referendas obstructions viscerum laudatur, id quod quoque tanquam Gummi resina penetrante oleo instructa, videtur præstare.

Extus quoque resolvendi ergo adhibetur.

* *Pilule de Sagapena*, QUERCETAN. a Trochiscis Alhandal potius, quorum majorem præ reliquis ingredientibus rationem vehunt, denominandæ $\frac{7}{8}$ Trochiscorum Alhandal, ultra $\frac{1}{8}$ Dagrydii habent.

STORAX, *سوزاج*. Triplex ejus genus in officinis prostat.

* *In gravis*: sub forma massarum variæ magnitudinis ad nos adducitur, ex badio rufarum, tenacium, proprio odore, multum suavi instructarum, pinguium, sapore levissime acri præditarum, hanc *Vulgarem* GEOFFROI, *Calamitam* CHARRAS, *in gravis* vulgo appellant.

Calamita. Diversa omnino ab illa Veterum, magnas massas sistit, quæ evidenter preli, in quo pressæ erant, indicia habent, sabulo & lapillis inquinatæ,

friabiles, colore, odore, sapore evidenter ad priorem accedunt; quo sicciore, eo minus bonæ.

Liquida. Consistentiam unguenti spissi habet, græsea, fæculenta, sordida, odore antecedenti simili gaudet.

Dux posteriores, evidenter ex variis substantiis, quibus ope styracis odorem conciliant, arte parantur, priorem, quam nec ipsam mangonii expertem pronuntiare auderem, largitur

STYRAX L. Carolla quinquefida regulari, simili calice instructa, polyanthera, monogyna, & drupa duabus nucibus fœta, gaudet.

Crescit in Europa Meridionali, Syria, Æthiopia.

Ex arboribus Gallo-provinciæ resinam effluere, vidit Illustris DU HAMEL, in agro Tiburtino eandem incisione arboris obtineri, Cl. MAZEAS testatur.

Styracem solidam paucissimum Olei odorati fundere & salem essentialem dimittere, monet LEWIS, Extracti spirituosi, $\frac{3}{4}$ aquosi $\frac{1}{4}$, Olei odorati nihil NEUMANN.

Ad suffitus uteri ab HIPPOCRATE adhibebatur, a GALENO autem ad affectus pectoris serosos digerendos, nec non ad pellendos menses, hodie rarius interne, creberrime ad suffitus solet usurpari, ubi se fragrantia æque ac indole balsamica commendat. Liquidam, cujus primi Arabes meminere, ad medicamenta balsamica externa solent recipere.

* *Oleum destillatum* in Codice Parisino, vix in pharmacopoliis occurrit: * *Oleum crassum* & *tenuè* Paris. * *Tinctura Pharm. Batean. Pilula de Styrace* a variis Dispensatoriis variè præscribuntur: Parisinæ ad $\frac{1}{3}$ Opii, Wurtembergenses ejusdem $\frac{1}{8}$, Nostrates $\frac{1}{10}$ vehunt, inconcinna compositio, cui optime Extractum Opii, extracto Croci mistum substituitur: *Unguentum de Styrace* PENICHER in frequenti usu est ad ulcera contra corruptionem defendenda & solidanda: * *Empla-*

Strum de Styrace Paris. priore etiam magis ad arcendam gangrænam facit.

* *TACAMAHACA* Lat. Barb. Est Resina sicca, aureo colore fulgens, suaviter odorata, accensa minus gratum suffitum emittit, nauseosa, inlipida, calore liquanda: apportatur sive in cucurbitis dimidiatis, hac magis pallet & *en Coques* dicitur, sive sub forma massarum aliquot pollices æquantium, rufo-flavescentium, splendentium, sive massarum prægrandium, in quibus genuina resina multis sordibus inquinata est, & hæc *en Masse, in Sorten* dicitur.

Populus balsamifera L. foliis ovatis, ferratis & suavissimo odore gemmarum multa resina turgentium agnoscitur.

Crescit in America Meridionali & Madagascar, nostras hyemes optime fert.

Vera resina tota in alcohole solubilis, præter paucas, quæ ipsi accreverunt sordes, ex quibus aqua aliquid recipit. NEUMANN.

Resina odorata roborandi ergo cum successu adhibetur, extus maxime debilitato ventriculo imponitur, intus nunquam datur.

* *Spiritus* Paris. empyreumaticus, * *Oleum empyreumaticum* Paris. * *Emplastrum stomachicum de Tacamahaca* SCHROEDER auctum Wurtembergenses habent, egregium omnino pro roborando ventriculo medicamentum.

TEREBINTHINA, *τερεβινθίνη* (*φθίν*). Est succus resinofus sive Balsamum tenax, balsamis hætenus recensitis spissius, odore proprio, pro varia arbore unde desumitur vario, sapore resinis proprio instructum, pellucens, sive album sive flavum.

Cum resinam ex Terebintho arbore fluentem Veteres colore vitreo gaudentem, pestucidam & fluiditatem diu conservantem descripserint, hinc labente ætate, variæ resinæ ad illas qualitates accedenti, eandem

denominationem dederunt & varia terebinthinæ genera in tabernas introduxerunt.

* *Vera de Chio, de Cypero* Lat. Barb. Consistentiam resinæ spissioris habet, ita ut non diffuat, pellucida, alba, levissima flavedine tincta, nec acris, nec amara, odore grato instructa.

Pistacia Terebinthus L. BLACWELL 478. foliis impari pinnatis & foliolis ovatis distinguitur.

In Europa Meridionali, Asia & Africa obtinet.

Argentoratensis Recent. Balsamo de Mecca spissior est, tenax, pellucens, flavicans, odore grato abiegnō, sapore resinoso, amaricante instructa.

Pinus Picea L. BLACWELL 203. folia solitaria, plana, emarginata habet.

Crescit in Europa temperata, in Scotia & Germania magis meridionali adhuc occurrit.

Hujus arboris epidermis, æstate vesiculis obsidetur, quas proprio instrumento cylindræo, quod superne in aciem terminatur, aperiunt & balsamum inibi contentum legunt, cum quælibet vesicula vix aliquot grana terebinthinæ habeat, hinc per diem non magnas ejus messes operarii facere possunt.

Veneta priori fatis similis est, sed fluidior, ne grate balsamici odoris dives.

Pinus Larix L. BLACWELL 477. foliis fasciculatis, deciduis gaudet.

Crescit in iisdem cum antecedente locis, si montes fatis altos habent, tales cum in Alfatia desint, hinc apud nos non obtinet.

Balsamum a Majo ad autumnum usque terebrationis ope obtinetur, & per canales lignicos vulneribus immisos in suppositos urceos fluit.

* *Communis* Recent. Consistentiam spissiore. colorem ad rufum accedentem, odorem minus gratum habet, non pellucida sed sordida: est resina *Pinæ sylvestris* L. quæ ex arboribus deorticata est fluit.

Balsamum de Canada Recent. Reliquis terebinthinæ generibus, si Chiam exceperis, spissius, & si qua alia in modum vitri pellucet, minus odorum, acre & amarum.

Obtinetur ex *Abiete Taxi-folio* odore *Balsami Gileadensis* RAJL.

Terebinthinam $\frac{1}{4}$ Olei odorati subministrare Ill. DU HAMEL monet, ultra $\frac{1}{4}$ NEUMANN, $\frac{1}{10}$ circiter CARTHEUSER, Ego $\frac{1}{8}$ inde obtinui, id quod remanet cum aqua inde abstracta fuit, consistentiam resinæ siccæ habet, & *Terebinthina cotta* dicitur.

Vires reliquarum resinarum edit, eis cum sit minus calida, hinc nostris hominibus magis videtur conducere, interne scopo abstergendi & consolidandi datur, & cum urinam violaceo odore afficiendo, evitentur, quod in renes agat, commonstret, hinc ad vitia viarum urinarum maxime adhibetur. Balsamum Canadense cum reliquis mitius sit, hinc illis pro usu interno præfertur. Datur ad drachmam dimidiam. Externe Terebinthinam ad vulnera & ulcera abstergenda adhibemus, vix non ad omnia unguenta & emplastra recipitur, non solum ob vim medicatam, sed etiam ut ipsis mollitiem largiatur, & menstrui vice fungatur, cujus ope resinosa cum unguinosis misceantur.

Oleum Terebinthina BRUNSVICENS. tenuius, quale ope aquæ obtinetur, sive cauta destillatione primum prodit, *Spiritus* a quibusdam dicitur, qui olei nomen illi relinquunt, quod cum Terebinthina per se destillatur, & magis tinctum & crassum obtinetur, prius ad usus medicatos semper posteriori præferendum est: intus sumtum vehementer calefacit & vias urinarias multum stimulat, ita ut ab ejus etiam non larga dosi, graves effectus surrexissent, *Frates-luvienfes* observarint, STEDMANN diabetem & validos viarum urinariorum spasmos viderit, prudentiores

itaque illud nunquam intus exhibent; extus applicatum validissime resolvit, & partes membranaceas roborat, hinc laudatur ad rheumatismos, & nervosis æque ac tendineis partibus vulneratis applicatur cum successu, ganglion inde curatum^o Cl. PLENK vidit; quantum idem ad arcendam putredinem valeat, vel ubivis musæa anatomica evincunt; primum momente YONGE ad vasa dissecta stringenda & hinc ad sistendas hæmorrhagias adhibetur: Oleum crassum, * *Balsamum* SCHROEDER, optime empyreumatico hoc medicamento caremus: *Colophonia*, κλοφωρία, *Geigenharz* hodie dicitur resina, quam terebinthina per se destillata, relinquit, sicca, friabilis, extus nigra, intus fusca, ad usus externos eadem ratione ac resina vulgaris recipitur, ejus suffitus contra prolapsus ani atque uteri adhibetur: *Terebinthina cocta* SCHROED. multo oleo privata est, hinc terebinthina integra minus calida: * *Sapo Tartareus*, *Corrector Starckey* vid. *Inst. Chem. Unguentum Digestivum* Bononiens. medicamentum digerens polychrestum, cujus vires balsamicas Chirurgi, pro varia indicatione addito unguento Basiliconis vel Balsamo Arcæi intendere solent: * *Pilula de Terebinthina* Brandenburg. roborant & abstergunt, varie mutatæ, varia Dispensatoria ingrediuntur: * *Aqua Anhaltina* Noric. calidum valde medicamentum nunquam intus dari debet, extus roborandi ergo ventriculo aut membris debilitatis imponitur: * *Aqua balsamica* RIVERII potius gonorrhœam graviozem reddere, quam ipsam allevare poterit: * *Balsamum Vulnerarium* Wurtemberg. ad vulnera recentia & tendinum cum successu poterit adhiberi.

* *Tolutonum Balsamum* Recent. Consistentiam Opopobalsami habet, colorem aureum, odorem non ingratum, saporem balsamo de Mecca magis æquem; prostat etiam siccam quod cucurbitis inclusum ad nos adducitur.

TOLUIFERA L. Corollam pentapetalam irregularem, calice quinquefido sustentatam, diplosantheram, monogynam habet.

Crescit in Americæ Meridionalis provincia Toluquam vulgo Honduras appellant.

Aliquid Olei odorati largitur, nec non salem essentialem in modum benzoës. LEWIS.

Primus HERNANDEZ ejus mentionem fecit; MONARDES multus est in ejus laudibus deprædicandis, ratione virium ad Balsamum de Mecca accedit, quod ipsi, cum grätius & minus acre sit, vulgo anteponitur.

* *Oleum crassius* Paril. * *Tinctura* Eorund. * *Syrupus* Eorund.

β. ANIMALES.

CERA, κηρός, *Cire*, *Wachs*. Est substantia solida, tenax, calore liquefcens, colore citrino & proprio odore instructa. Efformatur a polline antherarum, quem *Apis* alis quatuor membranaceis, aculeo caudæ in spadonibus & fœmellis, ore duabus maxillis & proboscide instructo, gaudens: *Mellifica* L. cujus corpus pubescit, abdomen fuscum, & cujus primus annulus plenus est, colligit, in globos format, tibiis posticis appensum, domum portat, commilitonibus inde deglubendum relinquit & deglutiendum, de quo e corpore emittendum; eo dein animalcula pro instruendis favis & claudendis cellulis penum hybernarum sive nymphis includentibus utuntur; cum pollen antherum, denum quando ex ventriculo apum eliminatur, ceram constituat, hinc illud ab apibus omnino aliquam mutationem experiri, fit evidens.

Soliditas, color flavus & proprius odor, ceram commendat; illa optime ex favis obtinetur, dum hi postquam mel inde desumptum fuit, aquæ ebullienti committuntur, ita cera aquæ supernatat, refrigerata

facile inde auferenda & sordes in fundo lebetis relinquunt; hæ committuntur torculari calido & ita expressione, quicquid ceræ retinuerunt, dimittunt.

Ceræ genus est, substantia plus minus fusca, rufa, durior, proprio nec ingrato odore instructa, quam apes ex corticibus variarum arborum desumere videntur, & æque ad claudendas alvearium fissuras, quam ad suspendendos favos adhibent, * *Propolis* dicitur *Stoppwachs*, *Bienenharz*.

Ceræ genus, quod baccas *Myrica cerifera* L. coquendo, coloni Americæ septentrionalis parant, ad olea unguinosa videtur referendum esse: Cera Chinesium a proprio insectorum genere, propriæ arboris foliis dicitur appendi.

Aqua ceram non dissolvit, inde abstracta ejus odore imbuitur, spiritus vini ejus aliquid recipit. **LÆWIS.**

Cera intus adhibita, effectus resinarum edit, & cum nullum oleum odoratum vehat, hinc præ reliquis minus humores commovebit, Cl. JACOBI inde in pulmone debilitato, tussi convulsiva, mictu cruento & dysenteria egregios effectus est expertus; DIEMERBROECK, VALLERIOLA, Illustris PRINGLE vel gravissimas dysenterias inde curatas viderunt, sed probe meminerint Medici, iidem intus dandæ semper aliquem saponem jungendum esse. Extus adhibita, in modum reliquarum resinarum, resolventes, maturantes, antisepticas, traumaticas virtutes exferit, plurimorum emplastrorum & unguentorum constituens præscribitur; vulgari modo, quem omnino laudandum esse duco, Ill. PRINGLE eam saponem vulgari dissolvit & solutionem aqua diluit; pileoli inde parati, mammarum papillis fissis imponuntur.

* *Oleum destillatum* VAL. CORD. iterata destillatione attenuatum; nunquam intus exhibendum, empyreumaticum quippe & valde calidum, maximè

laudibus a BOERHAAVE extollitur ad fissuras epidermidis, pernioles, tendines contractos & articulos obrigescentes, abdomini infantum illitum eorum album ducere, IDEM asserit: *Cera alba* NICOL. PRÆP. obtinetur ceram aliquoties fundendo, & actioni radiorum solis exponendo, creberrime sebo adulterata solet proficere, vulgari durior est, & grato, quo illa gaudet, odore orba, HIPPOCRATI in formulis emollientibus externis usitata, adhibetur ad emplastra, quæ album colorem debent habere: *Cera viridis* Nostrat. resinam, terebinthinam & $\frac{1}{2}$ Viridis æris recipit; adhibetur ad clavos pedum: *Ceratum refrigerans* GALENI, cum albo colore nitens expectatur, hinc loco Olei rosarum, amygdalarum Oleum ad illud recipiendum, medicamentum egregium, emolliens & demulcens: *Cera arborea* Wurtemberg. vix ad alios quam ad hortulanorum usus recipitur: * *Cera sigillaris rubra & viridis* Wurtemb. recipiendis sigillis dicata sunt: * *Unguentum rubrum ad labia* Wurtemb. cum successu ad fissuras labiorum adhibetur.

γ. FOSSILES.

AMBRA, ἄμβρα AETII, *Ambregris*. In variae magnitudinis frustis ad nos adducitur, extus nigra crusta tectis, intus gryseis, maculis & striis notatis, ex lamellis constantibus, levibus cum aliqua tenacitate fragilibus, per se non in pulverem terendis, proprio, qui gratissimus est, odore, sapore vere nullo instructis, leni calore fundendis & flammam capientibus. Varia exempla prægrandium frustorum NEUMANN collegit.

In omni mari, quod Asiam alluit, piscatur, sive rupibus appensum colligitur.

Verum bitumen siccum, ut jam AVICENNA monuit & NEUMANN multis argumentis probavit, quod

interdum varias fordes vegetabiles vel animales recipit, interdum a balænis deglutitur, interdum a mari agitato ad remota valde loca disjicitur, & hinc diversissimis opinionibus circa suam originem & patriam dedit occasionem.

Una sola *Ambra ambrosiaca* L. *Grysea* vulgo dicta, genuina est, levitate, odore non multo, si integra est, fragrante autem, si laminæ candenti imponitur, aut cum aliis substantiis miscetur, quod facile ad candelam liquefcatur, & igni commissa vix non omnis aërem subeat, agnoscenda, *Vulgatior* L. *Unicolor* WALLER. omnis per artem imitata esse videtur.

Aqua inde destillata, ejus odore imbuitur LEWIS. Olei $\frac{5}{8}$, spiritus acidi $\frac{1}{12}$, falis $\frac{1}{30}$ inde NEUMANN obtinuit, KRIELE spiritus acidi $\frac{1}{12}$, Olei $\frac{7}{8}$ fere.

Ambræ usus inter Arabes demum multum invalescere cœpit.

Ea ob gratissimum, quem spirat odorem & gratiæ ergo aliis substantiis admiscetur, quarum magnum volumen exiguum ejus momentum suavissimo odore replet; intus pro roborando systemate nervoso adhibetur, aphrodisiaco quoque scopo multum commendatur: BOSWEL a granis decem assumtis, nihil in corpore mutari est expertus, a triginta autem granis pulsus celeriore & fortiore, placidum, non molestum per omnes nervos tremorem, firmiter ad omnes mentis actiones cerebrum, auditum magis acutum, visum perspicaciorem, veros ad rem veneram stimulos, & hæc omnia satis evidenter per integram horam obtinere, observavit. Nonne parva, qua Ambram vulgo exhibere solent, dosis, quæ vix ad aliquot grana extenditur, in causa est, cur insignes, quos inde jure expectamus effectus, nondum crebrius fuerint observati?

Ambræ odorem mulieribus, hypochondriacis & quibus propria idiosyncrasia est, contrarium esse inter omnes constat.

Essentia Ambræ HOFFMANN Parisini majorem, quam Nostrates & Wurtembergenses, rationem Ambræ, ultimi Liqueorem anodynum pro menstruo recipiunt & moschum adjiciunt; medicamentorum nervos roborantium princeps HOFFMANN dicitur: * *Essentia Ambræ balsamica* DIPPEL. * *Essentia Ambræ sicca* August. pulvis analepticus egregius, qui ad scrupulum unum datur: * *Tinctura* seu *Essentia regia* Paris. fragrans multum medicamentum, quod tam ad incitandum motum spirituum, quam ad usus cosmeticos adhibetur: * *Species Diambra* MESUE ex aromatibus potius, quam ex Ambra, quam in exigua valde ratione, a Nostratibus etiam adhuc imminuta, vehunt, dijudicandæ: * *Trochisci de Ambra* Wurtemberg. gratum & efficax omnino medicamentum nervinum.

BITUMEN, ἀσφαλτῶ. Hodie dicitur omnis substantia fossilis, quæ verum oleum vehit, in usus medicatos recipitur tale, quod nigrum est, splendens, siccum, friabile, odore minus grato gaudens, totum calore liquandum. Illud quod vulgo in officinis prostat factitium esse, & pro maxima parte a pice vegetabili efformari, valde probabile est.

Oleum quod ex terræ visceribus obtinetur, varia forma solet apparere: fluidum, nigrum, foetens, acriusculo sapore instructum. * *Petroleum* L. *nigrum* dicitur, illud si antequam e terra erumpat, calore subterraneo in vapores fuit resolutum, sub forma magis fluida & colore plus minus rubro, sapore & odore eminentiore apparet, *Naphtha* Veterum, * *Petroleum* L. *rubrum* constituit idem sub terra adhuc magis attenuatum, parum tinctum apparens, hodie proprie * *Naphtha* dicitur tale ad
Baby-

Babylonem reperiri & Veteres & Recentiores asserunt, KÆMPFER illud etiam in Media offendit. Petroleum eo usque a colore subterraneo inspissatum, ut consistentiam unguenti spissioris habeat, * *πισσάδα αλτων*, *Maltham* Veterum & L. efformat, ad consistentiam picis induratum *ασφαλτων* supra dictum, illud improprie Gummi dicunt, id cum olim copiose, unanimi Veterum consensu, ex Judææ Mari mortuo fuerit extractum *Bitumen Judaicum* solet appellari, idem adeo induratum, ut polituram admittat, *γαγάτις*, * *Giagutes*, Jay audit: petroleum argilla mixtum *Litanthracis* L. cum arena aut calcareo *Ampelitis* L. *Mine d'Asphalte*, si exigua in ratione calcareum subiit, *Bitumen Suikum* L.

Ex Asphaltis NEUMANN destillatione paucissimum phlegmatis & $\frac{3}{4}$ Olei, extractione autem Extracti resinoli $\frac{1}{4}$ obtinuit.

Bituminis varia, quæ hæcenus recensui genera, siue aquis insatate observantur, siue ex terræ visceribus eruenda sunt, & passim per Europam quoque obtinent. Petroleum non nigrum, quod si pallidius rubet, *Album* officinæ dicunt, siue ex Ampelite destillationis ope obtinetur, siue ex Italia sponte inter saxa propullulans, hauritur.

Si ea, quæ supra de pice dixi, rimamur, nec non quæ circa ortum & destillationem resinarum & oleorum empyreumaticorum iterata in vapores resolutione, attenuatione, Chemia explicat, si his addere placet, quæ cum Ampelite nostrate institui & in Dissertatione anno 1758 *Memoires de l'Academie de Berlin* inserta, recensui experimenta, nec non copiosas quas terra nostra passim est subversiones, & calorem qui in visceribus terræ semper obtinet, & quod nulla alia substantia fossilis, præter bitumina, oleo scatoant, plus quam probabilis evadit conjectura, omnia bitumina ex arboribus, coniferis maxime, sub terra

merfis calore eliquari, & pro vario, quem experiuntur, calore, pro variis, quæ ipsis admifcentur, fubftantiis, varias quas recensui induere formas.

Sequitur hinc, quod eis optime in Medicina poffimus carere, cum ob varia, quæ ipsis, fub terra, accrefcere poffunt heterogena, femper fufpecta funt, & pice & oleis empyreumaticis, quæ ipsi paramus, eisdem, ob quos laudari folent, effectus poffimus obtinere. HIPPOCRATES Asphaltum ad fuppolitaria & fuffitus adhibuit.

Bituminibus etiam adjungo

* MUMIAM Offinarum, Partes nimirum humanas bitumine conditas, nigras, odore & fapore Asphaltum referentes.

NEUMANN inde obtinuit, $\frac{9}{8}$ Extracti refinofi, $\frac{1}{3}$ Extracti aquofi.

Sordidum hoc medicamentum primi Arabes ad ufus medicatos cœperunt adhibere, circa illud fuperfluum efferet ad condituram, qua veteres Ægyptii cadavera contra corruptionem defendere tentarunt, attendere, tales enim mumix nonnifi in cimeliis afervantur, officinas noftras nunquam intrant; noftræ funt varii generis cadavera Asphaltis, Myrrha, Aloe &c. perfufa & clibani calore exficcata, earum vires cum unice ab his condimentis pendeant, eadem autem pro lubitu noftris ægrotis exhibere poffimus, & ita non opus habeamus carnem cadaveris, nescio quo morbo defuncti, eis devorandam dare, hinc incerto, naufeoso, imo periculoso medicamento prudentes omnino defiftunt.

* Spiritus, * Oleum, * Sal Volatil. Gagatis Paris. * Effentia Mumia purificans CLAUDER. abfurdum medicamento optime caremus.

SUCCINUM, *ἡλεκτρον λίθον*, *Glesum Veter. German. Carabe & Ambra Arabum*, quos Galli fequuntur, *Bernstein, Agtstein*. Est Bituminis genus quod in

glebis variæ magnitudinis, irregularis figuræ, coloris citrini plus minus profundi, grate odoratis, fumum suavem exhalantibus, sapore leviter resinoso instructis, pellucidis, non liquandis, ad nos adducitur.

Varia ratione hæc frusta solent distinguere, quo magis pellucet, & quo minus tinctæ sunt, eo reputantur magis pretiosa esse, candida sive salernæ pretiosissima, venduntur præterea eo majori pretio, quo sunt majora, inde quoque variè a mercatoribus denominantur: *Tonnenstein* reliqua magnitudine vincunt, hæc excipiunt *Tamenstein*, quæ majora sunt *Knabel*, his *Firnis* magnitudine cedunt, quæ *Schlug* sequuntur, *Sandstein* superantia; ramenta quæ decidunt, dum Succinum in varia utensilia tornatur, *Rajiræ* nomine veniunt.

Maxima Succini quantitas in Borussia ad littus Maris Balthici Sudavicum colligitur, & ibi sive in collibus arenosis per strata collocatum occurrit, sive mari innatans, ex his collibus elutum, priorum instrumentorum ope piscatur; frusta in collibus reperiunda acervatim congesta deprehenduntur, eorum matricem sive lignum bitumine & pyritis resolutis factum, sive lutum constituit; idem etiam in variis aliis Europæ regionibus interdum repertum esse dicunt, sed interdum etiam substantias colore & soliditate modo ad succinum accedentes, ejus nomine compellere solent, * id saltem quod ab India Occidentali, nonnunquam etiam ab Oriente denominant, & quod quibusdam quoque *Gummi Look* audit, odore, colore magis tincto, fragilitate & analysi chemica evidenter a Succino vero differt, non male G. Copal adscribendum, cum in Alcohole non dissolvi queat, teste Cl. DE NEUFORN.

Cum Succinum bitumen sit, hinc in ejus ortum hic non ulterius inquiram, fragrantia, duritia, subsidentia in aqua, & quod igne liquari, sine destructivo

ne non possit, cum evidenter a reliquis bituminibus differat, hinc proprium arborum genus oleum, unde surgit, largiri, probabile est, rationem acidi quoque in eodem evidenter majorem esse, experimenta loquuntur. Illud aliquando liquidum fuisse evidenter ex substantiis, quæ ipsi inclusæ deprehenduntur, liquet, quas Veteribus jam notas fuisse, ex TACITO & MARTIALI patet.

NEUMANN spiritus $\frac{1}{4}$, olei $\frac{3}{4}$, falis $\frac{1}{5}$ inde obtinuit, NEUFORN ex viliori spiritus $\frac{1}{3}$, olei ultra $\frac{2}{3}$, falis $\frac{1}{4}$, ex puriore autem paulo plus spiritus, minus olei, $\frac{1}{4}$ falis, ego ex rasura $\frac{1}{8}$ olei & $\frac{1}{10}$ circiter falis. Acidum succini, vegetabilis indolis esse Cl. POTTEvicit; acidum falis, cujus quoque vestigia in Succino deprehenduntur, ex mari ipsi videtur accrevisse.

Magna, qua Succinum ad morbos capitis maxime & nervorum commendatur, fama, ipsi demum Seculo XVI videtur surrexisse, eam ulla justâ observatione evictam esse, ego non novi & omnino Cel. TRALLES subscribo exclamanti, *quam immerito predicatur vis succini anti-pasmodica, nervina, cephalica!* Veteres illud roborandi e go duntaxat, & ad catarrhos laudabant; sapon junctum, dum intus adhibetur, ob analogiam bituminum cum resinis, vires abstergentes & consolidantes fortan edit & hinc ad ulcera interna conducet, sed vel hoc in casu resinæ vegetabiles ipsi videntur præferendæ esse. Ejus suffitus discutiendi, roborandi, aerem corrigendi, vim nerveam excitandi ergo cum successu adhibetur.

Oleum CROLLIUS multum prædicat, cui quoque BOERHAAVE accedit, mihi nulla observatio innotuit, qua proprias præ aliis oleis empyreumaticis vires probaverit: *Salis* inter primos AGRICOLA meminit, illum BOERHAAVE antihysteriæ & diureticorum principem appellat, quo magis depuratum est, eo minus humores exagitat, hinc nunquam, nisi albissi-

mus fuerit, debet in usum trahi, & tanquam sapo acidus, cui oleum summe penetrans junctum est, in solvenda varia humorum spissitudine & referendis obstructionibus cum successu poterit exhiberi. Dosis ad scrupulum dimidium usque potest extendi: *Essentia* HELMONT, ea nihil stomacho, intestinis, nervis, imo cerebro gratius esse, HELMONT dicit, quæ BOERHAAVE repetit, & eam præterea ad morbos frigidos multum commendat; spiritum vini partibus resinosis fragrantibus factum, vires roborantes habere non dubito, num promissis Auctorum, quos adduxi, respondeat, decidat experientia: externe claudendis vulneribus conducit, pro hoc scopo *Essentia sine Alkali* prostat, ea quæ intus dari debet optime ad rationem ab HOFFMANN traditam paratur: * *Essentia Succini* GMELIN Liquorem anodynum pro menstruo recipit, reliquis omnino magis ad curandos affectus encephali potens: * *Trochisci de Carabe* MESUE, varias eorum ingredientium rationes Dispensatoria præscribunt, secundum Auctorem $\frac{1}{4}$ circiter Opii vehunt, apud Parisinos $\frac{1}{8}$ in circa, ad ductum Wurtemberg. $\frac{1}{25}$ absurda compositio, valide quoscunque duxus sistens: * *Syrupus de Karabe* Paris. ab Opio potius, quam a pauca, quam recipit, spiritus succini quantitate denominandus: * *Elaosaccharum* Wurtemberg. *Balsamum* SCHROEDER, minus bene cum cera parari jubetur, temporibus & vertici in affectibus nervinis illinitur: *Spiritus salis Ammoniaci succinatus* August. melius destillando quam digerendo paratur, eidem jure præfertur * *Fau de Luce* quæ, spiritui salis Ammoniaci oleum succini commiscendo paratur, sapo ex alcali volatili & oleo valde penetrante compositus, egregios omnino effectus in resolvendis humoribus præbebit & naribus ad motus vires refocillabit: *Liquor Cornu Cervi succinatus* MICHAEL Est sal ammoniacalis oleo empyreumatico factus, hinc valide humores resolvit & solida stimu-

lat, scopo sudorifero cum successu adhibetur, exulet omnino in affectibus capitis & nervorum sanguineis, Datur ad guttus 20. * *Liquor Cornu Cervi succinatus albus* Wurtemberg. debilior est antecedente, nec rite saturatus: *Pilula de Succino* CRATONIS absurda compositio, cuius basin Aloe constituit: * *Pilula de succino aucta* Wurtemberg. $\frac{1}{4}$ resinæ Jalappæ prioribus adjiciunt, validius hinc catharticæ: * *Spiritus Bezoardicus* BUSSI vid. *Sal Ammoniacus*.

SULPHUR, *Θειον*, *Soufre*, *Schwefel*. Est substantia solida, cum crepitatione fragilis, proprio odore, minus grato, nares feriens, mediocri calore fundenda, & dum fluit, colorem rubrum præ se ferens, volatilis, ignem capiens & tunc flamma cœrulea, evidenter acidum emittente ardens, per se aquam non subiens, in oleis & spiritu vini solvenda.

Occurrit sulphur I. Nativum 1) in massis solidis, plus minus coloratis & pellucidis *ἀπυρον*, *Vivum*, Veterum, Pyrites Nativus L. 2) flavum, quale ex America advehitur, in Helvetia ex montibus eruitur, ad montes ignivomos occurrit β) rubrum, quale in Hungaria obtinet. 2) sub forma pulveris flavi, ad aquas Aquigranenses reperitur. II. Terris immixtum, quæ inde variis coloribus ludunt. III. Cum metallis in formam mineræ concretum, de hoc suis titulis dicitur. IV. Aquæ immixtum vid. *Aqua sulphur*. Quod aliis substantiis a Natura commixtum occurrit, inde separatur, sive dum mineræ utulantur & efficitur ut calore liquatum, in foramen, quo acervus ustulandus percunditur, confluat, cochlearium ope inde hauriendum, *Sulphur stillatum*, *Tropffschwefel* vulgo dictum, sive substantias eo prægnantes, ollis vel tubis terreis aut retortis ferreis immittendo & illud in appolita excipula destillando; hac ratione obtentum depuratur, modis in *Institut*, *Chem*, dictis, depuratum in formam cylindricam

cogitur *Sulphur fufum* Lat. Barb. *Commune*, *Citrinum*, *Vivum* noſtris officinis audit, ſordes inde remanentes a Recentioribus *Scoria ſulphuris*, *Sulphur caballinum* vel *gryſeum* dicuntur, interdum etiam, ſed valde improprie *Vivum*.

Sulphur ex acidi vitriolici maxima & principii inflammabilis minima ratione efferari, patet ex *Inſtit. Chem.*

Attrahentes ſulphuri vires GALENUS adſcribit, & illud extus ad morſus animalium venenatorum commendat, nec non ad morbos cutaneos, quos abſque periculo repulſionis curare affirmat, aliter videbatur recentioribus Medicis, qui ab eo materiem acrem ſalutari Naturæ conſilio ad exteriora deſolitam, ut ad interiora regurgitet, cogi, graviffima mala excitari, monent, ſulphur ſive nunquam, ſive ſaltem nonnili poſt multorum evacuantium & ſanguinem depurantium uſum, cuti ſcabiſorum inungendum oſe: Illuſtris VOGEL Veterum auctoritate & ex natura ſulphuris, illud ab omni vi repellente immune eſſe, egregie evincit, & noxas quas ab ejus uſu excitas obſervarunt, ſiquidem medicamento debentur, potius a vehiculo pingui, poros obſtruente, & hinc perſpirationem ſupprimente, quam a ſulphure eſſe repetendas: ejuſdem accenſi fumum, qui ad corrigendum aerem exhalationibus alcalinis corruptum, commendant, non meminerunt, idem obtineri poſſe per ſuffitus minus nauſcoſos & pectori minus inimicos; eundem fumum ad morbos pulmonum commendantes, craſſiſſimam Chemiæ ignorantiam produunt.

Sed etiam ab omni tempore ſulphur intus cum ſucceſſu fuit datum, DIOSCORIDES illud ad ulcera pulmonum commendat, & cum vix non omnium ſeculorum Medici ſequuntur; reſolvendo, abſtergendo, ſolidando dicitur agere & ex ejus cum reſinis vegetabilibus convenientia illuſtratur. Ex eo, quod

illi, qui sulphur assumerunt, illud evidenter oleant, GEOFFROI & Cel BALDINGER annotantibus, & quod aurum vel argentum, quæ gestant, nigro colore obducantur, evidens est, illud intus sumtum ad inferiores vasorum ordines penetrare, cum successu hinc ad promovendam transpirationem datur & in morbis arthriticis egregios effectus edidisse dicitur, inde quoque ejus virtutes ad morbos cutaneos videntur pendere, quos Illustris PRINGLE & ROSEEN observationibus confirmant: a vi ejus resolvente derivandus ejus effectus in alvum ducendam & referenda viscera abdominalia a WERLHOFF observatus; Cl. VAN LOEVEREN tæniam inde curatam adducit. Regulum Antimonii & Mercurium inde cicurari, notissimum est, quod autem idem quoque obtineat, quando ipsis in corpus ingestis superingeritur, ego saltem multum dubito, cum sola natura sulphur cum regulo Antimonii ita miscere noverit, ut istius vis emetica suspendatur, neque exactissima mercurii cum sulphure trituratione & adhuc minus sublimatio in corpore nostro locum habeat, & si vera sunt, quæ QUELMAN de Hydrargyri viribus a sulphure suspensis allegat exempla, illa a vi diaphoretica sulphuris, actionem hydrargyri ad cutim determinante, erunt deducenda. Intus si sulphur datur, semper ejus Flores, qui illud purissimum sicut, sunt exhibendi; præscribitur ad drachmam dimidiam.

* *Sulphur Lotum* Paris. * *Cremor Sulphuris* Paris. Utrique optime flores sulphuris substituuntur: *Flores* vid. *Inst. Chem.* * *Flores Sulphuris compositi* JUNGKEN inconcinna compositio: *Magisterium* sive *Lac Sulphuris*, *Balsamum Sulphuris Anisatum* vid. *Institut. Chem.* * *Balsamum Sulphuris Amygdalatum* WURTEMBERG. *Balsamum Sulphuris RULANDI* simpliciter cum oleo nucum parant & inde denominant Parisini, Nostrates, præeunte SCHROEDER, vinum & acetum

adjiciunt, Wurtembergenses SCHINDLERUM sequuntur, & solutioni sulphuris in oleo Lini, oleum Terebinthinæ addunt, ad hæmorrhoides externas maxime adhibetur. * *Spiritus* vid. *Instit. Chemicæ*. * *Oleum* vid. *Instit. Chem.* *Sal Polychrestus* vid. *Instit. Chem.* * *Unguentum ad Scabiem* Paris. $\frac{1}{7}$ circiter Sulphuris habet: *Unguentum Bernhardinum* August. $\frac{1}{2}$ Sulphuris recipit: * *Tabellæ de Sulphure* Paris. * *Tabellæ de Sulphure compositæ* Paris. Utræque ad affectus pectoris apprime faciunt: *Æthiops mineralis* vid. *Instit. Chem.* *Cinnabaris* vid. *Instit. Chem.* * *Emplastrum Diæsulphuris* RULAND. Wurtembergenses propius SCHROEDER sequuntur, rationem balsami sulphuris & myrrhæ Noltrates imminuerunt, in ulcere scrophuloso, maligno, egregios inde effectus Cl. PLENK vidit. * *Tinctura Sulphuris* BEGUIN. * *Hepar*. * *Syrupus Sulphuris* Wurtemb. est *Arcanum Becchiæ* WILLIS.

§. 29.

IV. FRAGRANTIA.

Corpora validiore, & qui non ingratus est, odore instructa & subitaneo effectu & valde evidenter vires lapsas restituunt, ut copiosis ex observationibus, quarum plures Ill. HALLER collegit, manifestum est; exinde quod corpora multum odora in nervos omnino molles & pia modo matre vestitos agunt, quod adeo evidenter in sensorium commune operantur, & quod adeo celer eorum est effectus, ut nequaquam illo tempore, quod eorum applicationem & operationem intercedit, per vulgares circulationis vias ad encephalum pervenire potuerint, valde probabilis evadit conjectura, subtilissimas, quæ olfactum afficiunt, partes, immediate a nervis resorberi, sensorio com-

muni adduci, & ibi, pro sua, nunquam forsan determinanda natura, influxum fluidi nervei in fibras musculares sive intendere, sive suppressere; prius suaveolentiam, alterum graveolentiam præstare, docuit experientia. Hæc remedia Recentiores ἀναλέπτικα appellare solent, qua voce Veteres nutrimenta, quibus a morbis convalescentibus vires restituntur, indigebant, sed alias quoque substantias analepticis adscribere solent, sequente sectione dicendas.

§. 30.

Exhibentur præcipue fragrantia, ubi vires multum deficientes subitanea refectione opus habent, cum autem id, quod subministrant, subtile valde sit & cito dissipetur, hinc vires inde restitutæ per paucum modo temporis momentum vigent, & hæc medicamenta creberrime palliativæ potius, quam reliquis indicationibus inserviunt. Cum ea vim nerveam augeant, ea autem excedens omne genus spasmodum & dolorum producat, eadem etiam evidenter sensorium commune afficiant, hinc evidens fit, quantæ noxæ ab iisdem præpostere, sive in nimia quantitate exhibitis possunt excitari, vix non omnes Observatores tales casus sistunt, plures Celeberrimi TRILLER & TRALLES collegerunt. A vi nervea cum erectionem penis pendere vulgaris inter Medicos recepta opinio statuat, hinc suaveolentia etiam Aphrodisiacis solent adscribere.

I. VEGETABILIA.

Aromata omnia, Fructus horæi suaveolentes, Resinæ fragrantæ.

PRIMULA VERIS, *Paralyfis* Lat. Barb. *la Prime vere*, *Schlüsselblumen*, *Himmelschließlein*. Flores in-

fundibuliformes, flavi, suavi odore, etiam cum exsiccati fuerint, instructi & sapore dulciusculo.

PRIMULA. Corollam habet infundibuliformem, quinquefidam, calyce quinquangularem sustentatam, insertam, monogynam, capsulam in qua multa semina proprio receptaculo affixa hærent: *Veris officinalis* L. BLACWELL 226. foliis rugosis, dentatis, umbella magis cernua, limbo corollarum concavo & floribus minoribus, saturatius flavis dignoscitur.

Crescit in omni Europa.

Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$ & $\frac{1}{6}$ fere Extracti spirituosi inde obtinuit CARTHEUSER.

Ob gratum, quo scatent, odorem ad infusa cephalica hi flores præscribuntur, propriis quod polleant viribus, nullæ succurrunt observationes.

Aqua destillata VAL. CORD. Prouti vulgo prostat vix aliquid proprii habet: * *Conserva* VAL. CORD, * *Syrupus* Augult.

* *RHODIUM LIGNUM* Recent. *Bois des Roses*, *Rosenholz*: prostant hoc nomine frustra varix longitudinis & crassitie, sub cortice gryseo, non raro rugoso, substantiam lignosam, albam, rubris & flavis tæniis percursum includunt, Rosarum odore instructa, varie torta & ramosa: quo magis colorata sunt & odorata eo præstantiora.

GENISTA. Corolla gaudet papilionacea, carina reliquis petalis majore, vexillo toto reflexo, calice bilabiato sustentata, legumine subrotundo, turgido: *Canariensis* L. folia ternata, tomentosa & ramos angulatos habet.

Rarissime & non nisi ad suffitus in officinis usurpatur.

Innotuit demum Seculo XV. ex Antillis & Canariensibus insulis adducitur.

$\frac{1}{30}$ Olei odorati largitur, spiritus vini inde abstractus vix olet, Extractum resinolum suaveolens est.

aquosum levissime amarum. LEWIS $\frac{1}{32}$ usque Olei odorati, $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosi, $\frac{1}{4}$ aquosi. CARTHEUSER, CHAMBERS & NEUMANN ex largiore ligni quantitate vix vestigium Olei odorati potuerunt separare, his & mea experimenta accedunt, ultimus Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{10}$ inde obtinuit.

Oleum destillatum Hamburg. semper multo oleo unguinoso adulteratum prostat, ad $\frac{4}{5}$ ejus NEUMANN inde separavit: * *Aqua destillata* multum gratiæ habet.

ROSARUM FLORES vid. *Adstringentia*.

TILIA, *σίλυρα*, *Tilleul*, *Linde*. Ejus Flores flavicant & insident pedunculo trifido, qui ex nervo intermedio, proprii foliorum generis oblongi, obtusi, integerrimi prodit, recentes, fragrantissimo odore gaudent, qui ab exsiccatis abest, aquam flavicante colore & salino sapore inficiunt.

TILLA. Corolla pentapetala, calyce quinque partito sustentata, polyanthera, monogyna & capsula quinque loculari gaudet: *Europæa* L. BLACWELL 469. defectu nectarii distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Arbor Veteribus notissima, XVI Seculo demum ad usus medicatos cœpit recipi & multum ad convulsiones laudari, flores exsiccati, inodori, quomodo debeant in nervos agere, ego saltem non possum harrolari. Num epilepsia chronica, quam HOFEMANN inde curatam refert, revera ab infuso horum florum fuit fugata?

Aqua destillata VAL. CORD. iners omnino: * *Conserva* VAL. CORD.

TUNICA Lat. Barb. *Oeillet*, *Nelcke*, *Grasblume*. Ejus Florum petala recipiuntur, ovata, inferne in unguem angustata, saturate rubra, gratum, qui

caryophyllos redolet, odorem spirantia, sapore dulci instructa.

DIANTHUS. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido, cui inferne squammæ accedunt, instructa, diplosanthera, digyna, capsula polypyrena: *Caryophyllus* L. flores subsolitarios, squammas calicinas, subovatas, breviores habet.

Crescit in Europa Meridionali, cultura innumeras inde varietates produxit.

Evicit RUELIIUS quod nequaquam *δὴς ἀνθῶ* Veterum sit.

Aqua inde suaveolens destillat, sed nullum Oleum odoratum ab ea potest separari, Extractum aquosum levissimum, resinofum gratissimum odorem spirat. LEWIS. Extracti aquosi ultra $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{2}$ CARTHEUSER.

Rarissime flores præscribuntur, quippe qui exsiccati vix odori sunt.

Aqua destillata SCHROEDER. scopo analeptico & antispasmodico crebro præscribitur, prouti vulgo proficit iners omnino: *Syrupus* SCHROEDER ad eisdem ac aqua usus adhibetur, utique efficacior: * *Acetum* QUERCETAN. * *Conserva* SCHROEDER.

VIOLA, *iv*, *Violette*, *Viole*. Ejus Folia, Flores & Semina in officinis occurrunt.

* *Folia Violaria* Barb. cordata sunt glabra, longis petiolis nixa.

Flores asservantur calycibus inclusi, cœrulei, suavissime olentes, sapore dulci instructi.

Semina parva sunt, rotunda, alba, medullam albam condentia.

VIOLA. Corollam pentapetalam irregularem, calice irregulari sustentatam, isantheram, monogynam habet: *Odorata* L. habitu acauli & foliis cordatis agnoscitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Folia GALENUS refrigerandi ergo commendat, labente ævo emollientibus adscribentur, hodie raro in usum trahuntur. Flores, qui melius subito calidissimi calore exsiccantur, quam quod in umbra diu aeris actioni relinquuntur, & ita tam colore quam odore priventur, demum inter Latino-Barbaros frequentius in usum fuerunt tracti, eorum, prouti in officinis prostant, vires analepticæ non magnæ videntur esse, cum relaxent & demulceant, hinc, notante jam DIOSCORIDE, ad morbos pectoris adhibentur, eisdem viribus alvum ducentibus pollere, Arabes annotarunt & PECHLIN iteratis experimentis probavit, adscribuntur floribus cordialibus. Seminum vires diureticas, circa quas CLOSIUS & S. PAULI observationes adducunt, experientia non confirmavit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Conserva* sive *Zuccara violata* MESUE: *Syrupus* minus bene a MESUE sub nomine Julepi descriptus, ad morbos pectoris crebro exhibetur, & gratiæ ergo formulis adjicitur. * *Syrupus Solutivus* Wurtemb. vires catharticas a foliis fennæ maxime habet: *Julepus* HONESTI suas vires saccharo debet: * *Oleum per Infusionem*, ixiv, ÆGINETÆ nihil proprii habet: * *Mel* MESUE eviluit: *Emulsio Violata* MYNSTICHT præ aliis emulsionibus vix aliquid proprii videtur habere.

β. ANIMALIA.

CHERMES Arab. κόκκοι, Cocci Veterib. Folliculi qui pisorum magnitudinem habent, unde inferne aliqua portio resecta fuisse videtur, rotundi, splendentes, intus grana minima sub forma pulveris sive sanguinei sive flavicantis includentes, ex tubro fusci, sapore leviter adstringente & amaricante, odore levissimo instructi.

Coccus. Insectum quatuor alis, superioribus semicruentaceis, rostro pectorali, abdomine postice setoso, foeminis apteris gaudet: *Ilicis* L. habitat in *Quercu Coccigera* L. foliis ovatis, indivisis, spinoso dentatis, glabris distincta, Europæ Meridionalis cive. Insecta in Aquitania & Gallo-Provincia occurrentia, reliquis præstant.

Folliculi, qui in usum trahuntur, sunt exuvie foemellarum, quæ Martio mense femine milii non majores, axillis foliorum, & divisionibus ramorum accrescunt; Majo autem sua ova excludunt; succo rubro turgentia, eis exclusis moriuntur & siccescunt; hi folliculi unguibus a frutice derasi, in cubiculo, aeri libero pervio, exponuntur, & aceto, ut ovulorum exclusio impediatur, consperguntur, ne incalescant, linteis, ut exsiccentur expositi, aliquoties de die debent versari, sed ita non potest non fieri, quin multum ovulorum, quæ continent, inde excutiat, id ipsum, cribri ope, a folliculis separatum, digitis, in pastillos efformatur, qui **Pastel d'Ecarlate* sive *Ecarlatte des grains* dicuntur.

Hæc insecta, cum facile a paulo majore frigore lædantur, hinc pro varia quæ messem antecedit hyeme, illa sive largior sive mediocris solet esse.

Extracti aquosi salini $\frac{1}{2}$ inde obtinui. **CARTHEUSER** Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, totidem fere spirituosi.

Roborandi ergo a **GALENO** laudantur, primi Arabes ipsis vires cordiales adscripserunt, in alvi fluxibus, hæmorrhagiis & ad præcavendum abortum præscribuntur ad dimidiam drachmam usque, sed fateor, me parum virium ab exsiccatis exuviis expectare, efficacior est omnino

Succus, qui in Gallia Meridionali ex recentibus folliculis exprimitur, per subsidentiam depuratur & pari sacchari quantitate ipsi adjecta, contra corruptio-

nem defenditur & per orbem divenditur: huic succo $\frac{1}{3}$ sacchari adjiciendo Nostrates *Syrupum Granorum Chermes* parant, Wurtemberg. multo majorem rationem sacchari, Coccionellam quoque & Rosarum & Cinnamomi aquas addunt: *Confectio Alchermes* MÉSUE correctam primi Monspelienses confecerunt; BARTHOLINUS inter primos Moschum & Ambram, fœminarum ergo, jussit inde exulare, hinc hodie *completa* & *incompleta* prostat. Nostratum præscriptio simplicior quam aliorum, hinc magis placet, licet nec ipsa omni numero absoluta sit; polychrestum medicamentum analepticum, quod ad drachmam dimidiam pro dosi exhibetur: *Trochisci Alchermes* August.

MOSCHUS, *Musc*, *Bisam*, Pulverem ex parvis granulis constantem refert, ferrugineo gaudet colore, sapore amaro, odore proprio fortissimo, inflammabilis, mox nudus, mox vesiculis inclusus ad nos adducitur, quæ pilis rigidis obidentur, hi si albi fuerint, vesiculæ a Russia denominantur, si badii Chineses & Tunquineses appellantur.

Tanguticus & Sinentis reliquos multum odore superant.

Probatur Moschus quod ferro candenti impositus, flammam capiat & vix non totus consumatur.

TRAGULLUS dentibus incisoriis in maxilla superiore nullis & defectu cornuum agnoscitur: *Moschus* BRISSON, *Moschus Moschifer* L. dentibus caninis ex maxilla superiore extra os prominulis, & ventris parte, quæ in aliis penem educit, in tumorem prominula distinguitur.

In Tartaria, Sibiria & China occurrit.

Est autem nostra substantia sebi genus, quod in proprium folliculum colligitur, unde tumor inter umbilicum & testiculos efformatur, duplici foramine extra corpus hians, fibris muscularibus tectus, & membrana firma efformatus.

Ab alcohole omni sua fragrantia privatur, quod tamen non multum odoris inde recipere videtur, aqua a Moscho abstracta, multum odorata evadit, fecus spiritus vini. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{2}{3}$, spirituosi $\frac{1}{3}$ largitur NEUMANN.

Gentes Orientales, quibus odorifera multum placent, a longo retro tempore Moscho utebantur, AETIUS primus ejus mentionem fecit, Arabes & sequioris ævi Medici illum valde laudarunt, sed nulla certa observatione de ejus viribus medicatis constabat; recentioribus demum temporibus insignes ejus in curatione morborum convulsivorum, deliriorum, manix, podagræ retrôgradæ, morsus canis rabidi, vires per WALL, PARSON, OWEN, Illustris PRINGLE, HAARTMAN, GALEATI, ZANETTI, VAN SWIETEN, Cl. MEDICI, SEBASTIANI, MORGENSTERN &c. experientias innotuerunt: MASSE epilepsiam inde vidit curatam; Moscho collo appenso, contra contagium variolaceum infantes Ill. LINNÆUS defendit.

Datur a decem granis ad triginta usque, semper aliquo sâpone mixtus. Fœminæ & hypochondriaci ejus odore non raro officii solent.

* ZIBETHUM Lat. Barbar. *Civette*, *Zibet*. Est substantia quæ consistentiam unguenti vel axungix habet, odore fortissimo, proprio, colore albedo gaudet, is quo magis ad brunum accedit, eo vilius reputatur unguen esse.

Duplex animalium genus hoc unguen largiri Illustr. BUFFON & D'AUBENTON annotarunt, unum *Civette* est *Viverra Zibetha* L. alterum *Zibet* est *Meles Zivetta* BRISSON, sex dentes incisores in utraque maxilla habent, digitos ad omnem pedem quinque, distinctos, unguibus parvis & debilibus instructos; prius ab altero fronte eminente, auriculis minoribus, dorso setoso, & pollice a reliquis digitis remotiore distinguitur.

Per Asiam & Africam multis in locis occurrunt.

Unguen continetur in duobus receptaculis, in communem truncum hiantibus, qui proprio foramine inter orificia sexus & ani hiant, tecta sunt folliculis, qui singuli unguen fecernunt & in receptaculum plorant, unde cochlearis ope, bis vel ter per septimanam, hauritur.

Multum unguinis olim ex animalibus, quæ in Belgio alebantur desumptum fuit, illa cum multis retro annis perierint, hinc hodie zibethum insigni valde pretio venditur.

Nec ab aqua, saponibus quoque mixtum, nec in alcohole se dissolvi patitur, utrique tamen menstruo suum odorem affricat.

Medio ævo in Europa innotuisse videtur; interne nunquam datur: externe variis medicamentis, odoris ergo adjicitur; quem exigua ejus ratio, in modum Ambræ & Moschi, per largum materiæ, cui additur, volumen diffundit.

§. 30.

V. SPECIFICA.

Huc illa medicamenta refero, quæ vulgaris opinio analeptics & roborantibus adscribit, etli ea tales vires possidere, nec ex eorum odore, nec sapore suspicari licet. Virtutes roborantes de ipsis prædicatas, cum nulla fida observatio probaverit, hinc ea, hunc in finem modo allego, ut occasio nascatur monendi, nullum robur inde expectandum esse, & ne corpora multum diu laudata, neglexisse videar, ut denique quid proprie inde sit expectandum, exponam.

α. VEGETABILIA.

BORRAGO Barb. *Bourage*, *Boretzsch*. Folia & Flores inde recipimus.

Folia sunt ovato-oblonga, pilis hirsutis aspera, odoris & saporis expertia.

Flores sunt rotati, in quinque lacinias secti, cœrulei, nec sapidi, nec odori.

BORRAGO. Corollam rotatam, quinquefidam, quinque eminentiis notatam, in antheram, monogynam, calyce quinquefido sustentatam habet, in quo femina rugosa, ex basi lata in mucronem acutum terminata, maturantur:

Officinalis L. foliis ovatis, alternis distinguitur.

Ex Aleppo olim in hortos Europæos delata, hodie in illis colitur, & ad eos quoque sponte provenit.

Ex succo foliorum nitrum & salein communem obtinuerunt BOULDUC & MARGGRAFF, sed alibi notavi, hæc salia plantis non propria, ex solo, cui innascebatur, eas subiisse.

Cum sub renatis in Europa litteris hanc plantam Buglossum Veterum esse reputarint, hinc lætificantes ipsi adscripserunt vires; folia, nescio cur, refrigerantibus annumerabantur, & cum nitrum fovere Chemicis asseruerint, majori quoque cum veri specie id affirmari posse credebatur; sed nulla mihi saltem innotuit observatio, quæ vel florum vel foliorum virtutem confirmaverit. Flores, ornatus ergo acetariis adjiciuntur. Folia jusculis vernalibus.

Aqua destillata NICOL. PRÆPOS. * *Syrupus* VAL. CORD. a Wurtemberg. ex floribus, a Parisinis ex succo paratur: * *Conserva* VAL. CORD.

BUGLOSSUM, *βουλοσσον*, *Buglosse*, *Ochsenzunge*. Folia & Flores recipiuntur.

* *Folia* sunt oblonga, angusta, in acutum mucronem terminantur, hirsuta, odoris & saporis expertia.

Flores parvi, inodori, insipidi, infundibuliformes.

ANCHUSA. Corollam infundibuliformem habet, quinquefidam, quinque appendiculis clausam, calice quinquefido sustentatam, in antheram, monogynam, femina gibbosa in calice maturantur: *Officinalis* L.

BLACWELL 112. Foliis lanceolatis, hirsutis & spicis imbricatis agnoscitur.

GALENUS, communi Veterum consensu, hilaritatem inde excitari asserit, illud ad tussim quoque commendat. Eadem de hoc ac de antecedente notanda sunt.

Aqua destillata VAL. CORD. * *Syrupus* VAL. CORD. ut antecedens parari jubetur: * *Conserva* MESUE.

* *NINSING* Japonentium, *Ginssem*, *Ginsing* Chinesium: Est Radix quæ calami crassitiem habet, leviter rugosa, cornu colore & pelluciditate refert; odorem nullum, saporem levissime dulcem possidet.

Sivæ. Flores umbellatos habet, involucri utroque instructos, semina subovata & striata: *Ninsi* L. BLACWELL 514. foliis caulinis pinnatis, racemis ternatis distinguitur.

Crescit in Corea ad Chinam Septentrionalem & in Japan.

Cum hæc radix inferne bifurcetur, illam inter, & hominem, similitudinem quandam intercedere statuerunt, luxurians Chinesium phantasia finxit ejus ope calidum innatum, vitæ fontem, si languerit inde sustentari & resuscitari posse, summa igitur apud ipsos in existimatione est; Europæi sibi a Chinesibus imponi passi sunt, has radices ad nos adduxerunt & Medicos repererunt, qui eas tanquam certissimum mortis antidotum considerarunt, & non obstante carissimo pretio, unica quippe centum & quinquaginta florenis Amstelodami venditur, ægrotis exhibuerunt, sed vel ullum earum ope morti ereptum fuisse, ego saltem non novi.

Anno 1718 LAFITOU Pater Jesuita se in Canada radicem reperisse publicavit, eandem cum Ninsiu, est hæc radix illa Chinesium crassior & magis rugosa, eidem aliquid rufi accedit, nec pelluciditatem habet, id quod a diversa exsiccationis ratione videtur pendere;

saporem ejus primum dulcem, alius, qui evidenter linguam ferit, solet excipere, hunc seplatiarii hodie sub nomine *Radices Ginseng* solent, & quidem multo minori pretio, quam antecedentem, vendere.

Desumitur a *PANACE*, floribus umbellatis, involucri utroque instructis & baccas excludentibus, gaudente: *Quinquefolio* L. BLACWELL § 13. Canadæ & Virginie cive.

Ab hac radice, æque ac ab illa aliquid proprii ut expectemus, nec ratio nec experientia permittunt; Orientalis ad aliquot grana, Canadensis ad drachmam dimidiam datur.

β. ANIMALIA.

* *ÆGAGROPILÆ* Recent. *Gemsen-Kuglen*. Sunt pilæ varix magnitudinis, pugnum usque æquantes & varix figuræ, a crementis variarum plantarum efformatæ, quæ involucrum tenax & solidum quod interdum partes calculosas recipit, obduxit, coloris fusci vel nigri, odoris leviter aromatici, qualis etiam sapor est, cui aliquid adstringentis accedit.

Reperiuntur in primo aut secundo ventriculo *Capræ Rubricapræ* L. cornubus teretibus, rugosis & uncinatis distinctæ, ad altiorum Alpium Gallicarum, Helveticarum & Carpaticarum vertices habitantis.

Hæ pilæ Seculo XVI sub nomine *Lapid. Bezoar*. notæ erant, primus WELSCH ipsis nomen, quod nunc habent, dedit.

A concrementis morbofis, formati ex plantis unde vires digestionis omnia principia efficacia extraxerunt, ope liquorum ventriculi animalis, lapides multum limentis, conglutinatis & crusta obductis, nullas omnino vires medicatas possumus expectare. Auctoritas lapidibus ex animalibus desumptis attributa, figmentum quod concentratas Alpestrium plantarum vires possideant, & conjectura de rupicapris inde nulla ver-

tigine laborantibus; hæc concrementa capiti opitulari Medicis persuasit, meliora hodie edocti, medicamentum iners omnino missum factus, facile curationes a WELSCHIO inde observatas plane aliis rationibus adscribendas esse perspicientes.

BEZOAR LAPIS Lat. Barb. Arabicæ originis vox, quæ apud Arabes *Bedezahar*, *Bezarahat*, *Bezaar* &c. scribitur, vario significato apud Auctores occurrit, sive latissimo, pro omni medicamento, quod veneno resistit, & hoc in sensu Arabibus usu venit, sive latiore, pro omni calculo animali, effectus medicatos edente, qui Seculo XVI obtinuisse videtur, & hic præter mox dicendum & Lapidem Hystricis, illum qui ex vacca marina ad Coromandel desumitur, Crocodilinum, quem *Caimantum* dicunt, & calculum Simiæ comprehendit, sive stricto, quo Arabes proprium quendam lapidem fossilem, inter nos hodie ignoratum, indigitarunt, sive strictissimo, præeunte VILLANOVANO, lapidem proprium ex proprio animali obtinendum.

Hodie duplex ejus genus in officinis asservatur *Oriente* & *Occidentale*.

* *Bezoar Orientalis*. Variam figuram & variam magnitudinem habet, & pro hac crescente etiam ejus pretium crescit, superficies ejus lævis est, polita, splendens, color nigricat cum aliquo admixto virore, ex stratis sibi invicem incumbenibus efformatur, quorum intimum cavitatem includit, cui ut plurimum aliqua substantia heterogenea inhæret, cum acidis non effervescit, saporis & odoris expers est.

* *Bezoar Occidentalis*. Sub diversissimis figuris & variante multum magnitudine occurrit, evidenter quoque ex stratis compositus, nec splendens, nec politus, cum acidis non effervescit, colorem cinereum plus minus dilutum habet, cui non raro aliquando nigri accedit, nec sapidus, nec odoratus.

Primum dicunt defumi ex *Capra Bezoardica* L. quæ cornibus erectis, ab imo ad summum fere annulatis & gula jubata distinguitur, in Persia occurrente.

Alter cum nihil habeat, quo differat a calculis, qui in animalibus ut plurimum obtinent, hinc qui ipsi adscribuntur lapides ex vario brutorum genere videntur defumi, id quod etiam ACOSTA testatur.

Nec aqua nec spiritus vini aliquid ex Orientali recipiunt secundum NEUMANN, qui inde $\frac{7}{12}$ liquoris empyreumatici, nequaquam urinosi, $\frac{1}{40}$ sublimati flavi, salini, empyreuma olentis, $\frac{1}{20}$ fuliginis obtinuit; ex Occidentali autem liquoris empyreumatici urinosi $\frac{1}{3}$ fere, & aliquot guttas olei empyreumatici.

Utrumque concrementum morbosum, ratione, quæ in Pathologia explicatur, surgit; pabulo proprio Capræ bezoardicæ videtur adscribendum esse, quod ipsius calculus superficiem splendentem habeat. Plures qui sub nomine Bezoar Orientalis prostant calculos factitios esse lubenter largior, sed argumenta a NEUMANN adducta, nequaquam mihi persuadent, omnes qui occurrunt arte factos esse, nullum ex animali defumtum, genuinum occurrere, quomodo autem nativi debeant agnosci, non audeo determinare, cum NEUMANN egregie insufficientiam omnium, quæ vulgo huc facere dicuntur, tentaminum evicerit, si id quod Veteres allegarunt criterium in ullo reperire possem, quod nempe animali cui venenum exhibitum fuit, & morti proximo propinatus, vitam reddat, ille mihi vel adamante esset pretiosior.

Cum Pathologia demonstret, calculos quoscunque animales a partibus terrestribus maxime efformari, frustra & ab his calculis aliquid medicati expectari patet; falsæ hypotheses de talibus lapidibus concentratas vires herbarum, quibus animalia pascuntur, possidentibus, de præstantia medicamentorum ex animalibus defumtorum, absurda opinio, corpora quæ

magno pretio venduntur, etiam magnas in corpus humanum vires editura esse, mercium cariorum, quaestus ergo, multa commendatio, omnis generis historiolis suffulta, auctoritas Medicorum qui talibus se falli passi sunt, medentium ardor specifica ad morbos curatu difficiles reperiendi, in causa fuerunt, ut inertia hæc medicamenta, sine ulla suffragante experientia, quis enim fidem adhibebit a Cl. BAUHINO collectis observationibus? tanquam analeptica, cardiaca, antidota, cephalica &c. fuerint commendata.

Qui eis uti volunt, secure dosim etiam ultra drachmam dimidiam possunt extendere.

* *Bezoar de Goa* BATEI si quas vires habet, eas moscho & ambrae debet.

CORALLIA, *καραλία*, *καραλία*, *καραλία*, hoc nomine veniunt duo genera zoophytorum, *Rubra* nimirum & *Alba*.

Rubrum substantiam lapideam refert, in plures ramos divisam, nullis foraminibus pertusam, colore rubro insignitam, saporis expertem.

* *Album* præter colorem etiam eo ab antecedente differt, quod copiosissimis foraminulis hiet, quæ stellæ figuram habent.

Corallia dum per aliquod tempus extra mare aservantur, externa eorum membrana, quæ cortex dicitur, reliquo corpori accrescit, ea ut lævis & splendens evadat, pumice lævigatur.

Corallium rubrum est *Isis* polypus, polycephalus, stirpi lapideæ rigideæ inhaerens: *Nobilis* L. BLACWELL 341. stirpe continua æquali, & ramis vagis distinguitur.

Nullibi nisi in Mari Mediterraneo occurrit.

Officinae non nisi fragmenta minima & graciliora recipiunt, majora lapidarius & curiosis relinquuntur.

Calcarei omnes qualitates habet, igne quoque in optimam calcem vivam abit. LEWIS. Spiritus urinosi

ultra $\frac{1}{4}$, vestigium olei empyreumatici destillatione fundunt. NEUMANN.

Multi licet Auctores ab omni tempore fuerint in extollendis laudibus Coralliorum, nulla tamen prostat fida observatio, quod præ aliis substantiis animalibus terrestribus aliquid proprii habeant, principium martiale, quod in illis obtinere ajunt, & a quo vires adstringentes derivant, experimentis demonstrari nequit, præter absorbentes itaque nullas alias inde expectamus virtutes.

* *Tinctura Corallorum* a PARACELSO præcipue celebrata, evicit sanior Chemia, quod ad Veterum Alchymicorum somnia pertineat, quæ fumivendulum hoc hominis genus circa tincturas in universum & illam Corallorum in specie effinxerat; omnes quæ hodie prostant de Corallis plane nihil recipiunt, omnes qualitates, quas habent, aliis, quæ Corallis adjiciuntur, substantiis debent. Parisini, præeunte QUERCETANO, spiritum vini adhibent succo Berberum dilutum, Wurtembergenses ad mentem KUHNRADT spiritum vini, aceti inspissati magmate tinctum, præscribunt: * *Sal Corallorum: Solutio Corallorum* SCHROEDER. ad indolem terræ foliatæ Tartari accedit, eadem omnino inferior: * *Magisterium* SCHROEDER. vix non totum iners: *Syrupus Corallorum* SCHROEDER præ Syrupo Berberum nihil proprii habet, eodem quoque inferior, cum Corallia ejus acidum imminuerint, Parisini succum Granorum Chermes adjiciunt: * *Tabella* Parisin.

Corallium album, est MADREPORA, polypus polycephalus qui stirpi lapideæ, stellis lamelloso-striatis ornatæ inhæret: *Oculata* L. BLACWELL 342, 343. habitu ramosissimo, ramis flexuosis & stellis immerlis distincta.

Copiose in Oceano Indico occurrit.

Aliarum etiam Madreporæ specierum fragmenta, in officinis sub nomine Corallii albi proflare, observavit Cl. PALLAS.

Ratione virium cum Corallio rubro convenit.

MARGARITÆ, *Uniones*, μαργαρίται, *Perla Barb.* sunt corpuscula plus minus rotunda & splendentia, alba, ex squammis sibi invicem incumbentibus efformata, odoris & saporis expertia.

Æstimantur Margaritæ ab albedine, splendore & volumine, ut pro hujus crescente ratione pretium multiplicetur, prægrandes decem cœratorum, quæ singulæ quatuor granis æquantur, pondus excedentes *Paragon* dicuntur, tribus granis non leviores *Coronaria*, *Perles de compte*, *Zahlperlen* appellantur, minores *Textiles*, *Lothperlen*, *Saatperlen*, *Perles à l'once*, *Semence de Perles* vocantur, illæ autem quarum figura irregularis est *Baroques*; minus splendentes denique, colorem lacteum habentes & superficiem irregulariter in tubera elevatam, *Occidentales* dicuntur, cum prioribus *Orientalium* nomen imponant.

Substantiæ quæ in conchis eam rationem habere videntur, quam lapides in cancris, in vario concharum genere solent occurrere, præcipue autem in *MYTILO* testa bivalvi, cardine edentulo, quem linea longitudinalis distinguit, gaudente: *Margaritifero* L. cujus testa compresso-plana, suborbiculata est, semi auriculata, rugis undatis distincta.

Occurrit in magna profunditate Oceani Orientalis Sinus Persici & Maris Australis, unde ab Aprili mense ad Octobrim usque, reliquo enim anno, nullas margaritas habet, per urinatores piscatur.

Margaritæ Occidentales, quas passim fluvii Europæ exhibent, occurrunt in *Mra* cujus testæ bivalvis altera extremitas hiat, cardo dente crasso, alteri testæ non inserto gaudet: *Margaritifera* L. testa antice coarctata, cardinis dente primario conico distincta.

Testa Mytuli Margaritiferi *Mater Perlarum*. *Nacre de Perle* dicitur: variæ magnitudinis specimina inde profant, quæ extus gryfea, ad flavedinem vergunt, intus splendore argenteo nitent.

Margaritæ $\frac{1}{17}$ liquoris urinofi & aliquid Olei empyreumatici fundunt, Mater perlarum $\frac{1}{24}$ liquoris urinofi & exiguam Olei empyreumatici rationem dimittit. NEUMANN.

Primi Arabes margaritas in usum traxerunt & ex eo, quod magno pretio veniunt, magnas quoque vires sibi sunt polliciti, iisque cephalicas, cordiales, & venenis resistentes virtutes adscripserunt; similes etiam a Matre perlarum expectarunt, sed minores cum minori pretio potuerit comparari, nulla autem experientia Arabum promissa confirmavit & prudentes, præter absorbentes, nullas alias ab iis expectant vires.

* *Species Diamargarit. calidæ* AVICENN. Vires roborantes unice ab aromatibus habent: * *Species Di. margarit. frigide* AUGUST. Wurtemberg. correxerunt, inconcinna compositio: * *Tabella de Margaritis* Paris. * *Tabella de Matreperlarum* Paris. absorbendi ergo conducent: * *Magisterium Margarit.* SCHROEDER iners omnino medicamentum, ipsi simile est *Magisterium Matris perlarum* Wurtemberg. * *Sal perlarum* PARACELSI: * *Sal & Solutio Matris perlarum* Wurtemberg. harum substantiarum unicam quam habent virtutem, vel imminutam sistunt.

2. FOSSILIA.

* AURUM, χρῆσός. *Or, Gold*. Est metallum, reliqua gravitate vincens, aqua vigecuplo fere gravius, medium inter argentum. & æs ignis gradum, ut fundi possit, exigit, & fufum smaragdino colore fulget ratione firmitatis medium inter argentum & ferrum

locum tenet, maximam extensionem patitur, ita ut unum ejus granum in filum quingentorum pedum elongari queat, non nisi aqua regis & hepate sulphuris dissolvi potest, igne nihil perdit, nec sulphuri, vitro saturni, nitro, qualescunque in illud vires sunt.

Non aliter nisi Nativum occurrit I. varia figura & varia crassitie lapidibus, ex vitrescentium maxime genere, interdum quoque glebis metallicis innatum: II. forma palearum arenæ sive montium sive fluviorum commixtum: III. glebis metallicis, moleculis adeo minutis, ut omnem sensuum aciem effugiant, innatum, & has glebas *Aurum mineralisatum*, vulgo solent dicere.

Multum Auri ex America & Littore Africano (Côte de Guinée) ad nos adducitur; Germania, Hungaria, Scandinavia, Siberia lapides & miteras eo prægnantes fovent, plurimi Europæ fluvii arenam auro latentem vehunt, de Rheno id jam diu notum, nec nostra Brusca tali caret.

Aurum, quod natura largitur, nunquam perfecte purum est, observante jam REAUMUR.

Amalgamationis, fusionis, cupellationis & separationis cum acido nitri ope, a substantiis, quibus commixtum occurrit, separari solet.

Ad usus medicatos, nullum aliud quam purissimum debet recipi.

Arabes, quos omnis Alchemicorum cohors secuta est, & non pauci Medicorum, qui a majorum præceptis non audent recedere, Auro insignes vires cordiales melle & illud multum contra melancholiam facere asseruerunt, id quod quidem sensu morali omnino verum est, ullum in corpus humanum inde sequi effectum, nec ratio potest perspicere, nec experientia confirmat. Ejus folia ornatus ergo aliis medicamentis adduntur. Medicamenta non raro aurum vehere

jaçant, ut ea majori pretio vendere possint, solutio Itanni imposturam ex tempore detegit.

* *Tinctura Auri* Paris. omnes suas vires ab oleo Roris marini habet, cui omnino consultius esset oleum Cinamomi vel Etherem substituere: * *Crocus Solis* MYLII ab Auro ratione virium non differt: * *Aurum fulminans* v. *Instit. Chem.*

ARGENTUM, *ἄργυρος*, *Argent*, *Silber*. Metallum album, aqua undecies gravius, inter aurum & regulum aramonii, ratione ignis gradus, quo fluit, inter aurum & ferrum ratione firmitatis, medium locum tenet, post aurum maxima ductilitate gaudet, in acidis solubile, igne nihil perdit, nec a vitro saturni nec a nitro destruendum.

Reperitur Argentum I. Nativum & quidem sub diversissimis figuris & variante multum magnitudine, interdum moleculæ visum fugientes matrici inhærent, ut in *Minera Alcalina* JUSTI: II. sub forma mineræ 1) nigræ A. textura solida gaudentis a) cultro scindendæ, *Argentum vitreum* Auctorum, quod ad $\frac{4}{5}$ usque argenti vehit, ex sulphure & argento concretum b) cultro non scindendæ a) zinco gravidæ *Argentum zincosum* L. *Pechblende*, b) zinci expertis *sprödes Glas-Erz* JUSTI: B. texturæ laxæ *Argentum nigrum* L. a) pulverulentæ *Silber-Schwartz*, *rusicht Erz* JUSTI, b) in fibras capillares efformatæ *Minera Argenti, antimonialis capillaris* CRONSTÆDT, *Feder-Erz* $\frac{1}{3}$ argenti habet: 2) rubræ, quæ varios rubedinis gradus habet, cinabarinum ad Fanum divæ Mariæ occurrit, & in varias figuras, non raro in pulcherrimas crystallos, concretum *Argentum rubrum* L. *Rothguld*, ex Argento & Arsenico efformatum ad $\frac{3}{4}$ usque argenti sovet: 3) gryseæ, hæc cuprum, sulphur, arsenicum argento immixta habet, quo magis ratio cupri crescit, eo magis color ad nigrum vergit A. albidior a) ferri expertis *Albian* L.

Weisguldig, hoc in crystallos efformatum, quale in Fano D. Mariæ occurrit, Nostrates *Glaskopfen* dicunt: b) ferrum recipiens *Minera alba* CRONST. Argentum arsenicale L. B. Cinerea *Argentum cinereum* L. *Fahl-Erz*, in hujus generis mineris ratio Argenti ad $\frac{1}{4}$ usque solet ascendere. C. Grysea cum fulco mixta & superficie granulata instructa *Roschgenachs* ad $\frac{1}{3}$ Argenti cum arsenico, ferro & cupro commixti continet, nonnisi in Hungaria occurrit. 4) Flavicantis semipellucidæ, mollis, *Argentum corneum* L. *Minera Cornea* vulgo ad $\frac{2}{3}$ Argenti, ope acidi salis in mineram redacti, creberrime etiam sulphur habet, raro occurrit. III. sub forma terræ 1) solidioris, argillaceæ, flavicantis, cum immixto virore *Gausfekotig-Erz* vulgo, 2) laxioris quasi pinguis, rubræ, flavæ, cœruleæ *Silber-Mulm* ad $\frac{1}{100}$ Argenti habet, 3) in squamas rigidas, fuscas, splendentes efformatæ *Colophonien-Erz*. 4) foliola fusca & laxa sistentis, ad $\frac{1}{200}$ Argenti continentis, *Bergkorck* LEHMANN *Blattel-Erz*, nonnisi in Hercynia hactenus repertæ.

In America & passim per Europam occurrit.

Argentum nativum semper ære inquinatum occurrit, finisimum quod ex officinis metallicis ad nos mittunt $\frac{1}{18}$ Cupri vehit; puritas Argenti lapide lydio, cupellatione, nitro inquiritur; idem amalgamationis, fusionis, cupellationis ope ex matricibus obtinetur.

Primi Arabes argentum ad usus medicatos adhibuerunt & ex eo eandem ac ex auro virtutes sibi sponderunt, vel hic quoque tam ratione, quam experientia refragantibus; ejus solutione pro capillis nigro colore tingendis solent uti. Folia ejusdem ornatus ergo variis medicamentis adjiciuntur.

* *Crystalli Lunæ* vid. *institut. Chem.* * *Lapis Infernalis* vid. *Instit. Chem.*

* CRYSTALLUS, $\kappa\rho\upsilon\varsigma\alpha\lambda\lambda\omicron\tau$, hoc nomine prostant hodie in officinis varia fragmenta pellucida, durissima,

alba, angulata, inodora, insipida, nec aqua, nec acidis, nec igne fundenda, limam non admittentia.

Sunt fragmenta *Crystalli montanae* AUCTOR. *Quarzi crystallifati* CRONSTÆDT, *Nitri Crystalli montanae* L.

Pluribus in Europæ regionibus occurrit, non raro aliorum lapidum cavitates replet, interdum in profundioribus telluris recessibus, interdum in terra corticali, interdum in fluviiis reperitur.

Omnibus figura est hexagona, ita ut utrinque pyramide hexagona terminentur, inter quas columna hexagona intercipitur, interdum columna, interdum pyramis inferior deficit, interdum numerus laterum augetur, interdum unus aut alter angulus deest; variant multum volumine, & colore, interdum nihil, interdum varias substantias in sua cavitate includunt, interdum solitariae, interdum plures aggregatae occurrunt; color earum ab artificibus aqua dicitur.

Volumen, puritas, immunitas a fissura & maculosa nube, pretium augent, tales PLINIUS *Acenteta* dixit, nostri lapidarii *Mediolanenses*, illas quæ levius inde recedunt *halbe Waly*, viliores *Rottan* dicunt, exiguas, non coloratas, pellucidas *Pseudo-adamantes* solent vocare.

Inter primos MATTHIOLUS crystallo vires adstringentes adscripsit, lithontripticas, absorbentes &c. alii, a substantia, quæ nulli menstruo cedit, frustra vires medicatae expectantur; *preparatae*, qualis in officinis prostant, non raro partes de marmore supra quem trita fuerunt, adhærent.

* LAZULUS Lat. Barb. *κλαρός* Veterum, *Ceruleus* Eorund. quo tamen nomine etiam alios lapides comprehenderunt, *Azur*.

Cuprum Lazulus L. *Zeolites cæruleus* CRONSTÆDT. Lapis vitrescens opacus, polituram admittens, in oleo Vitrioli coctione solubilis, ex chalybe nullas

scintillas eliciens, pulcherrimo colore cœruleo gaudens, saporis & odoris expers; creberrime flavas maculas habet, quæ interdum moleculæ auri sunt, creberrime autem a pyrite efformantur.

Verus Lazulus vix in officinis pharmaceuticis occurrit, creberrime ejus in locum *Cuprum Armenium* L. asservant, eo quod majoribus frustis occurrat, mollius sit, cum acidis effervescat, vera gleba cupri, a lapide Lazuli diversissimum.

Ex Oriente & Regno Peruviano ad nos adducitur.

Lapidem Lazuli nec vestigium cupri vehere Ill. MARGGRAFF & CRONSTÆDT experimenta evincunt.

Cum creberrime Lapis Armenus pro lapide Lazuli fuerit adhibitus, hinc non pauci ipsi vires evacuant adscripserunt & eum contra melancholiam laudaverunt, Seculo superiore & nervinis & analepticis annumerarunt, saniores, medicamentum pro quo creberrime substantiam corpori humano perniciosam substituere solent, & quod sincerum, nullos proprios effectus potest edere, ex penu pharmaceutica jubent exulare.

* PRETIOSORUM QUINQUE LAPIDUM FRAGMENTA. MESUE, *Granati* nimirum, *Hyacinthi*, *Sinaragdi*, *Sapphiri* & *Sardi*.

Granatus Barb. Est lapis pellucidus, colore obscure rubro instructus, igne fundendus, limæ exquisitiori cedens, varia ratione angularis, ferro semper, non raro etiam stanno scædens.

Quo magis transparet, quo propius color ad flores balaustrorum accedit, eo pretiosior, quo magis fuscus, eo vilior reputatur gemma.

Borax Granatus L. *Granatus* CRONSTÆDT, eo quod per se igne fluat, a reliquis crystallis differt.

Ex Oriente ad nos adducitur, Saxonia, Silesia, Hungaria, Suevia, Hispania, eos quoque largiuntur, Bohemia durissimos exhibet.

Hyacin-

HYACINTHUS ab illo Veterum diversus: est Crystallus igne non fundenda, colore rubro, cui flavedo admixta est, distincta quo magis color ad melleum vergit, eo vilior esse reputatur, quo magis rubedo eminet, eo pretiosior.

Nitrum fluor purpureo-fulvum L.

Ex India Orientali præstantissimi adducuntur, occurrunt quoque in Lusitania, Hispania, Bohemia, Silesia, Saxonia, Hæssia.

SMARAGDUS, *σμάραγδος*, *Emeraude*, Crystallus granato durior, sapphiro mollior, igne colorem non mutans.

Borax gemma viridis L. *Smaragdus gemma* CRONSTÆDT se viriditate distinguit.

Illi qui ex Oriente ad nos adducuntur. quo non solum Indicos sed etiam Peruvianos & Brasilienses referunt, Bohemicis, Helveticis, Anglis dilutiores sunt.

SAPPHIRUS, *σάπφειρος* ab illa Veterum, quæ noster Lazulus fuisse videtur; diversa: est Crystallus, duritie propius ad Rubinum accedens, colore cæruleo splendens, igne colorem perdere dicitur.

Alumen, gemma pretiosa, cæruleum L. *Sapphirus gemma* CRONSTÆDT: colore distinguitur, quo profundior, eo majori pretio venit gemma.

India Orientalis preciosissimos nobis mittit, Saxonia, Silesia, Bohemia, Gallia, Occidentales subministrant.

Creberrime in ejus locum *Muria Chrysolampis* L. *Fluor spatiosus* CRONSTÆDT cærulescens substituitur.

SARDUS, *σάρδιον, σάρδιον λίθος*, *Carneolus* Recent. *Cornaline*: est Silex varix magnitudinis, qui politura semipellucidus evadit, colorem carneum plus minus dilutum habet.

Silex Carneolus L. & CRONSTÆDT colore rubro uniformi distinguitur.

Asiatici & Americani, quos Orientales dicunt, magis fulgent, præ Europæis, quos Hungaria, Bohemia, Silesia, Saxonia &c. subministrant.

Arabes, quos Latino-Barbari secuti sunt, vires cordiales horum lapidum multum extollunt, adstringentes quoque & roborantes ipsis adscribunt, sed facile patet, de eis idem ac de reliquis lapidibus, ad classem vitrescentium pertinentibus iudicium esse ferendum, nec aliquid a principio metallico, quod dicuntur vehere est expectandum, si enim & tale in illis hæere esset evictum, non liqueret tamen, quomodo illud per vires corporis nostri inde posset educi.

Confectio de Hyacintho, absurdissimam AVICENNÆ compositionem correxerunt quidem, sed non parum tamen inconcinnam adhuc reliquerunt Monspelienfes apud RENODÆUM, Mediolanenses moschum & ambram addiderunt pro *Completa* reddenda: Monspeliensem formulam, Wurtembergenses & Nostrates receperunt, magis placet Parisina, quæ simplicior est, in omnibus displicet, quod Syrupum acidum recipiant: ingredientia sicca sub forma pulveris quoque asservantur & *Specierum de Hyacintho* nomine veniunt, vires leniter adstringentes inde expectamus, in alvi fluxu, hæmorrhagiis, sudoribus colliquativis Confectionem ad drachmam dimidiam, Species ad grana quindecim pro dosi exhibemus: * *Species de Gummiis frigidis* VAL. CORD. inconcinnam & inertem compositionem, paucis mutatis, Wurtembergenses receperunt.

§. 31.

VI. ADSTRINGENTIA.

Adstringentium titulo comprehenduntur omnia reliqua corpora naturalia, quæ soliditatem fibrarum augent: ea, cum eorum actionis intensitas multum

diversa sit, optime pro hujus vario modo distinguuntur, hunc autem non male ab eorum in linguam actione determinamus, ea, quæ linguam levi modo ratione adstringunt *Subadstringentia*, appellamus; *Adstringentium* nomen illis relinquimus, quæ linguæ imposita, eandem evidententer constringunt.

§. 32.

α. SUBADSTRINGENTIA.

Subadstringentia levi valde modo partium terrestrium fibræ rationem videntur augere, hinc parum evidens est eorum effectus: ut plurimum solummodo adhibentur, ubi ab usu emollientium, quem indicatio suadet, nimiam relaxationem metuimus, vel ubi morbus roborantia quidem exigit, sed neque validiores stimulos, neque fortiora adstringentia admittit. In universum, eorum virtutes non admodum evidentes sunt, sed nec magnum discrimen inferunt, nec adeo stricta est eorum dosis.

ADIANTUM, ἀδίαντον, καλλιφυλλον, τριχομανές, καλλιτριχον, πολύτριχον, *Capillus Veneris Barb. Capillaire, Frauenhaare*: officinæ appellant plantas cauliculis teneris instructas, quibus foliola parva insident, & quæ nullos flores perfectos excludunt.

* *Adiantum album?* *Ruta muraria* TRAG. *Sauvée*; *Mauer-Raute*: sistit cauliculos teneros, teretes, solidos, herbaceos, albidos, superne ramosos & tribus foliolis vestitos, quæ parva sunt, rotundato-oblonga; crenulata, maculis feminalibus linearibus, quæ in foliis exsiccatione contractis totum discum occupant, obsessa, cum cauliculis insipida, inodora.

ASPLENIUM Maculas feminales in lineas ad nervum folii coconvergentes habet: *Ruta Muraria* L. BLACWELL 219. frondibus non pinnatis gaudet.

Crescit copiose per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Parisini pro Adianto albo *Polypodium fragile* L. præscribunt.

Adiantum Americanum Recent. *Adiantum Canadense*, *Capillus Veneris Canadensis* efformatur a petiolis rubris, ramosis, quibus pinnatim insident folia oblonga, inferne integra, superne crenis majoribus crenata, dulciuscula cum levi adstrictione.

ADIANTUM: maculas feminales apicibus foliorum subjectas habet: *Pedatum* L. frondibus ramosis, foliolis in uno latere rotundo incisus, distinguitur.

Crescit in Jamaica, Virginia, Canada.

Adiantum aureum TABERN. *Percemouffe*, *golders Wiederthon*: cauliculi inferne raro ramosi, foliis angustis & acutis obseffi, quæ exsiccatione multum contrahuntur & rubiginosum colorem induunt, rubri, longi, superne capitulum quadratum gerunt, calyptra laxa, in villos terminata tectum, leviter adstringunt.

POLYTRICHUM. Muscus relativus diphytus, calyptra villosa: *Commune* L: BLACWELL 375. foliis ferratis & capsula quadrata distinguitur.

Vulgaris per omnem Europam.

* *Adiantum nigrum* Veterum? *Capillaire commune*, *Frauenhaar*: Petioli rubri, foliis majoribus quam in reliquis Adiantis obseffi, pinnatis, triangularibus, utrinque incisus, saporis leviter adstringentis.

Asplenium Adiantum nigrum BLACWELL 220. frondes duplicato pinnatas, pinna inferiores majores, folia lanceolata habet.

In Europa temperata occurrit, in Saxoniam usque ascendit.

Ipsi creberrime Nostrates sequens substituunt.

* *Adiantum Rubrum* LONICER, *τριχομανκ*, *Trichomanes*: efformatur a cauliculis rubris, utrinque

foliolis parvis, rotundis obsessis, saporem præcedentis habet.

Asplenium Trichomanes L. foliis pinnatis, pinnis rotundis gaudet. Vulgatissima ad rupes in omni Europa planta.

Adiantum verum TRAG. *Capillus Veneris* SYLVII. Cauliculos habet fere nigros, ramosos, vestitos foliolis ex fine angustiore, in finem ovatum terminatis, in averfa, quæ reflexa est, foliorum parte maculas albas habet.

Adiantum Capillus Veneris L. frondibus decompositis, foliolis alternis, pinnis cuneiformibus, lobatis distinguitur.

Crescit in Gallia Meridionali, Helvetia & Anglia.

Cum hoc & Canadense reliqua, gratia anteant, & Canadense præ ipso quoque majorem gratiam habeat hinc solo Canadensi possumus omnino contenti esse.

Adiantum HIPPOCRATES resolvendi & urinam ducendi ergo commendat, crassos & viscosos pectoris humores digerere & ad screatum disponere, a GALENO dicitur, ab hac etiam virtute ad nostra usque tempora solet commendari, ea sub ratione qua *Adianta* in usum trahuntur, eorum vires potius ab aqua quam ab *Adianti* mucilagine videntur pendere, num aliquid roboris pulmonibus inde accedit? alvum inde stringi, male contra HIPPOCRATEM contendit GALENUS, qui vires calculum frangendi & incrementum capillorum promovendi, ex loco natali cauliculorum & eorum forma potius fluxit, quam observatione hausit.

Syrupus PLANTII gratia se commendat: * *Syrupus compositus* Augustan. a Brandenburg. auctus magis medicatus est.

* AGNUS CASTUS Barb. , Agnos: Capsulas inde recipimus tomentosas, rotundas, parvas, aliquot seminibus factas, sapore aromatico, ad cardamomum accedente, instructas.

VITEX, Corollam ringentem habet, calice quinquefido sustentatam, labium utrumque trifidum, capsulam tetrospermam: *Agnus Castus* L. foliis digitatis, ferratis, gaudet.

Crescit in Europa Meridionali.

Arboris virgulta, matronæ Athenienses castitatem custodientes in thesmophoriis lectis substraverunt, inde τὸ σῆμα nomen ipsi surrexit, ab omni dein tempore ejus fructus, quos vulgo semen dicere solent, venrem extinguere crediti fuerunt, absurdissimum commentum, per plura secula inter Medicos se sustinuit; semen ab HIPPOCRATE attenuandi ergo, a GALENO ad discutiendos flatus & aperiendas obstructions viscerum abdominalium commendatur, quibus scopis medicamentum aromaticum etiam magis aptum esse videtur, quam adstringentibus, quibus a Recentioribus fuit dicatum.

AGRIMONIA Barb. ἰσπυράριον, *Aigre moine*, *Odermenning*. Folia exhibet longa, pinnis inæqualibus, & quarum margines incisi sunt, obfessa, inferne incana, odoris expertia, sapore salino prædita.

AGRIMONIA. Corollam pentapetalam habet, duplici calice sustentatam, polyantheram, digynam, calyx femina includit: *Eupatoria* L. BLACWELL 21. foliis pinnatis & fructu hispido distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

A GALENO medicamentis aperientibus & roborantibus adscribitur, FORESTUS ea intus assumta, hæmorrhoides & prolapsum alvi sanatum, & lapidem vesicæ ita comminutum, ut per frusta cum lotio exierit, ejusque usu externo ulcus cruris malignum curatum, se vidisse affirmat. Hodie ad usus externos maxime adhibetur, gargarismatibus quoque adjicitur.

ALCHYMILLA HIERON. BRUNSVIC. *Pied de Lion*, *Sinau*, *Frauenmantel*. Folia largitur officinis quæ

rotunda sunt, margine crenata, inferne albida, inodora, sapore adstringente instructa.

ALCHEMILLA. Corolla gaudet octofida, tetrandra, monogyna, gymnosperma: *Vulgaris* L. BLACWELL 72. foliis lobatis agnoscitur.

Vulgaris per Europam planta.

Extracti aquosi, quod odorem mellis & saporem acidulo-austerum habet $\frac{7}{8}$, resinosi, austeri & balsamicum odorem emittentis $\frac{1}{4}$ circiter, largitur. CARTHEUSER.

Vires leniter adstringentes possidet, ejus autem ope vasa claudi, mammis & vaginæ rigiditatem, quam perdidērunt, restitui, ad muliercularum commenta pertinet; ad hæmorrhagias internas, & ulcera viscerum solet præscribi.

* *Emplastrum Defensivum* FELICIS WURZ. Ab Alchemilla vires adstringentes habere & affluxum humorum ad partes, quibus imponitur, creditur arcere.

* *ALKANNA* Arab. *أرخنسا*, *Anchusa* Veter. *Orcanette*, *rothe Ochsenzunge*. Recipiuntur Radices fibrosæ, longæ, ad calami anserini crassitiem accedentes, sub cortice sanguineo, substantiam albam includentes, sapore adstringente præditæ.

Anchusa tinctoria L. habitu villosa, foliis lanceolatis obtusis & staminibus corolla brevioribus distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, nec a nostra hyeme læditur.

Extracti aquosi-rubro fusci, acriusculi & subadstringentis $\frac{3}{4}$ fere, spirituosus autem rancorem olentis, rufo-subfusci ultra $\frac{1}{6}$ inde obtinuit CARTHEUSER. Cortex, spiritum vini & olea rubedine tingit, aquam nequaquam. LEWIS. Ad nullos alios quam tinctorios usus adhibetur.

Alkanna, quæ sub *Orientalis* nomine in officinis prostat, ex capite crasso copiosas lamellas sibi invicem

incumbentes dimittit, profundiore quam priores rubedine tinctas a *LAWSONIA*, Corolla tetrapetala, calice quadrifido sustentata, diplosanthera & capsula globosa, quadriloculari instructa: *Inermi* L. racemis incrumbibus distincta, Orientis cive, desumtas.

AURICULÆ JUDÆ CLUS. *Fungi Sambuci* TRAG. *Oreilles de Judas*, *Holder schwammchen*. Fungi membranacei subnigri, subrotundi, quorum superficies in sulcos elevata & in sinus his respondentes depressa est, superne villo obfusa, inferne glabra.

TREMELLA. Fungus est uniformis, membranaceus, gelatinæ formis: *Auricula* L. BLACWELL 334. figura auriformi & colore nigricante distinguitur.

Autumno ad varios arbores per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, reperitur.

Fungis perniciosus, præeunte CLUSIO, adscribitur, intus nunquam datur, extus ad morbos faucium & oculorum, discutiendi ergo, adhibetur aqua infusa & parti affectæ imposita.

AURICULA MURIS LONICER. *Pilosella* JAC. DE MANLIIS, *Pes Cati* PARCKINS, non est *μύκη ὄρα* DIOSC. *Pieds de Chat*, *Katzenapflein*. Inde recipimus Folia & Flores.

* *Folia* ex angustiore origine, in finem obtusum & ellipticum terminantur, superne viridia, inferne tomentosa, odore nullo, sapore levissime adstringente instructa.

Flores tubulosi sunt, compositi, calice sicco comprehensi, rosei coloris, saporis expertes.

GNAPHALIUM. Flores compositos tubulosos, calice squamis imbricatis siccis efformato, comprehensos, receptaculum nudum, semina papposa habet: *Dioicum* L. calice argenteo, caule & corymbo simplici distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

Vires leniter roborantes habet, folia interdum, flores crebrius ad infusa pectoralia recipiuntur.

* *Conserua* Paris.

BELLIS, *Marguerite*, *Zeitlosen* *Mazlieben*. Ejus integri Flores asservantur, qui parvi sunt, radiati, radio mox albo, mox roseo, disco luteo; exsiccati odorem nullum, saporem lenissime salinum habent.

BELLIS. Flore composito mixto, calice cujus squammæ duplicem seriem formant, receptaculo nudo, seminibus nudis gaudet: *Perennis* L. BLACWELL 200 & 530. scapo nudo distinguitur.

Habitat in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

$\frac{3}{8}$ Extracti salini inde obtinui.

Multum hi flores ad affectus pectoris laudantur, leniter incidendo & roborando videntur agere, vulnus thoracis eorum ope curatum apud KOENIG & phthisin, quam per illos WEPFER sanasse dicitur, ab ipsis foliis non auderem deducere. Multi, præeunte MINDERER, folia sub forma acetarii illis commendant, qui æstuanti corpori frigidam ingesserunt.

* *Aqua destillata* SCHROED. iners: * *Conserua* Nostrat. * *Syrupus* Nostrat. * *Tinctura* August. si quas vires habet, illas debet spiritui vitrioli.

* BETONICA, *Βέτονική*, *Betoiné*, *Betonien*: Inde Folia & Flores officinæ asservant.

* *Folia* sunt oblonga, profundius crenata, rugosa, inodora, insipida.

Flores labiati obtinent, purpurascens, odoris & saporis expertes.

BETONICA. Calice quinquefido sustentat corollam labiatam, cujus tubus incurvus est, labium superius integrum & erectum, inferioris lacinia media latior, rotunda, emarginata: *Officinalis* L. BLACWELL 46.

Num revera Cl. LEWIS oleum odoratum inde obtinuit? Extracti aquosi insipidi $\frac{5}{8}$, resinosi fere $\frac{1}{2}$. NEUMANN. Extracti aquosi subfalsi, balsamico-amari $\frac{1}{4}$, resinosi subacris & balsamici $\frac{1}{2}$. CARTHEUSER.

GALENUS resolventes ipsi virtutes adscribit, ad comitiales morbum & morbos convulsivos quoque laudat, inde Recentiores eam cephalicis annumerare permoti fuisse videntur, nulla has vires fida observatio probavit, nec confirmati fuerunt ejus effectus ad fugandam arthritidem, circa quas HILDANUS maxime, multus est.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS. meas saltem naves nunquam odore ferit: * *Conserva* VAL. CORD. * *Emplastrum Luminar. Majoris.* Parisini habent, a KALDE correctum, Wurtembergenses & Nostrates; a resinis, quas recipit, potius quam a Betonica efficax. Quis credet S. PAULI hujus cerati ope vulnus sub quo falx cerebri discissa erat & cerebrum pure diffluebat, fuisse curatum.

* CETERACH Lat. Barb. *Ceterac, Milzkraut.* Efformatur a Foliis pinnatifidis, parvis, quæ tota maculis ferrugineis obsessa sunt, odore nullo, sapore adstringente gaudent.

Asplenium Ceterach L. BLACWELL 216. frondibus pinnatifidis, pinnis alternis confluentibus agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali.

Herbis vulnerariis vulgo adscribitur, ratione saporis propius ad linguam cervinam accedit, MORAND, egregios effectus antinephríticos inde editos fuisse, refert: ejus infuso nullam aliam plantam, ad depellendum ex renibus sabulum, aptiorem esse, asserit Cl. CRANTZ.

* FILIX, πτερίς, ῥανχέρη, *Fougère, Farren.* Recipiuntur inde Radices, quæ fibrosæ sunt, extus nigræ, intus rufæ, sapore adstringente instructæ.

POLYPODIUM. Planta epiphyllisperma, cujus fructificationes in puncta subrotunda, ad nervum folii parallela colliguntur: *Filix Mas* frondibus bipinnatis, pinnis obtusis crenulatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Ad lumbricum latum GALENUS laudavit, sed inertem ad vermes SCOPOLI observavit, rhachiticis tam interne, quam externe laudatur, foetum inde pelli, se expertum esse OLIVIER contendit; in summa anonæ caritate panem inde coxerunt; ejus usus hodie eviluit.

* *GALEGA* Barb. *Geisrauthen*. Folia exhibet, pinnis oblongis pinnata, angusta, saporis & odoris expertia.

GALEGA. Corollam papilionaceam habet, vexillo & alis fere æqualibus, calice quinquefido sustentatam, legumen longum, compressum, seminibus turgens: *Officinalis* L. BLACWELL 72. foliolis lanceolatis & glabris distinguitur.

In Italia & Hispania crescit, nostras hyemes impune fert.

In peste, quæ anno 1576 Lombardiam vastavit, cum, non sine successu ut ajunt adhibita fuerit, a multis vis ejus alexipharmaca fuit laudata, sed cum nulla se fida observatione probaverit, hodie jure eviluit.

* *Aqua destillata* SCHROEDER. iners omnino.

HEDERA arborea æque ac terrestris in usu est.

Arborea, κισσός, κισσός, *Lierre*, *Ephœu*, inde folia, baccas & gummi recipiunt.

Folia firma sunt, coriacea, cordata, viridia, sive angulata, sive integra, pro varia plantæ ætate, odore nullo, sapore adstringente gaudent.

* *Baccæ* nigræ sunt, rotundæ, umbilicatæ, stylo ex medio umbilico prodeunte instructæ.

* *Gummi* prostat sub forma frustorum majorum, rotundorum, ex granis semipellucidis, ad granatorum colorem accedentibus, efformatorum, quibus variæ

fordes intermixtæ sunt, aridorum, sapore leviter aromatico instructorum.

HEDERA. Corollam habet pentapetalam regularem, isandram, monogynam, baccam globosam, polypyrenam: *Helix* L. BLACWELL 188. foliis simplicibus agnoscitur.

Occurrit ubique.

Europæe arbores, etiam interdum Gummi fuderunt, id quod in officinis prostat, ex Oriente adducitur.

Gummi $\frac{11}{17}$ Extracti resinosi, $\frac{1}{4}$ aquosi, cui multum resinosi adhæret, exhibuit. NEUMANN. Extracti gummosi $\frac{1}{8}$, resinosi $\frac{5}{8}$ CARTHEUSER.

De baccarum viribus plane nihil certi constat: Gummi obscure adurere & depilare asseritur; tantam acrimoniam nec sapor prodit, nec experientia confirmat, a STAHL intus scopo emmenagogo commendabatur. Folia ad usus externos adhibentur & maxime pro deligandis fonticulis usurpantur: pulverem ad aliquot scrupulos de die datum egregie in atrophâ infantum se gerere NEBEL vidit.

Terrestris Barb. Lierre terrestre, Tarette, Gündelreb. Folia sistit, quæ reniformia sunt, crenata, levissime hirsuta, cum exsiccata fuerint vix odora, sapore proprio leniter aromatico instructa.

GLECHOMA L. Calyce bilabiato, sustentat corollam ringentem, cujus labium superius bifidum, inferius majus & trifidum est, lacinia intermedia majore, semina nuda maturat.

Crescit in omni Europa.

Aqua inde odorata destillat, ultra $\frac{3}{8}$ Extracti aquosi multum acris, Extractum resinofum mitius largitur. CARTHEUSER.

Resolvente & roborante virtute se commendat, hinc calculosos juvasse, observata est, notantibus S. PAULI & REUSNER, hydropicis profuisse, ETTMÜLLER

refert, in phtisi salutare eius effectus WELSCH vidit, & a MORTON phtificis hæmopticis multum commendatur. Optime exhibetur sub forma Infusi aquosi.

* *Aqua destillat.* VAL. CORD. prouti vulgo in officinis prostat inodora est: * *Conjerva* Paris. * *Syrupus* VAL. CORD. * *Extractum* Paris. ut ulterius tentetur, videtur mereri.

HEPATICÀ hoc nomine triplex generum genus Latino-Barbaris venit, unum quod a foliis nominant, alterum Nobile dictum, & tertium quod a situ foliorum Stellaris nomine innotuit.

* *Fontana, l'hepatique* *Fontaine de la Vierge* - Kraus constituitur a foliis subrotundis, quæ in modum squammarum cohærent, folia præterea sunt, inferne copiosissimas radículas emittunt, lobata, sapore & odore nullo prædita.

MARCHANTIA. Alga relativa monophyta, flores mares habet pedunculatos, ex communi calice eo numero prodeuntes, qui est calicis laciniis, monandros; fœminas sessiles, corolla nuda integra instructas & infundo semina gerentes: *Polymorpha* L. calyce communi octo vel decemfido distinguitur.

Crescit sub aquis in omni Europa.

Adstringens planta, cum ex genio vegetabilium sub aqua crescentium, etiam aliquid acris habeat, hinc a multis Auctoribus aperiendi scopo commendatur.

* *Nobilis* Folia exhibet in tres lobos rotundos divisa, petiolo longo insidentia, cum petiolo tomentosa, insipida, inodora.

ANEMONE. Corollam polypetalam habet, nudam, polyantheram, polygynam & semina nuda: *Hepatica* L. BLACWELL 207. foliis trilobis integerrimis gaudet.

Occurrit in omni Europa.

Exiguarum virium planta, raro a Medicis præscribitur.

* *Aqua destillata* SCHROED.

* *Stellata*, pro ea quidam primam recipiunt, sed vulgo, præeunte TABERNEMONTANO, *Marysylvæ* TRAG. hoc nomine adhibetur, quam *Muguet de bois*, *Waldmeister* appellant, ejus Folia sunt oblonga, acuta, angusta, levi salino sapore instructa, recentia multum & grate olent, exsiccata parum odoris spargunt.

ASPERULA. Calice quadrifido, sustentat corollam infundibuliformem quadrifidam, isantheram, monogynam, fructus a duabus capsulis efformatur: *Odorata* L. BLACWELL 60. foliis octonis distinguitur.

In omni Europa obtinet, præter maxime Septentrionalem & Belgium.

Aperiendi ergo laudatur, rarius in usum medicatum trahitur, a quibusdam vino immittitur.

HYPERICUM, *ὑπερικόν*, *Millepertuis*, *Johannis-Kraut*. Summitates inde prostant, floribus flavis, qui exsiccati odorem nullum & saporem adstringentem habent, instructæ & foliis ovatis, inodoris & insipidis.

HYPERICUM. Corolla instruitur pentapetala regulari, calice quinquefido nixa, polyanthera, tri- vel pentagyna, capsula polysperma: *Perfoliatum* L. BLACWELL 15. foliis ovatis, perforatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Omnia menstrua inde rubrum colorem extrahere Cl. GUDD probavit: Extracti spirituosii $\frac{1}{2}$, aquosi adstringentis $\frac{5}{8}$ obtinuit NEUMANN.

HIPPOCRATES Hypericum abstergendi & aperienti ergo adhibebat. GALENO ad consolidanda vulnera & ulcera laudabatur, & hanc virtutem etiam per omnem ætatem præbavit, eandem ratione resinæ, qua scatet, videtur edere; datur quoque interne tam vulnerario scopo, quam aperiente, hinc melancholicis commendabatur, & *Dæmonium fuga* appellabatur, ab hac denominatione dein, præeunte PARACELSO

ad absurdissimos usus adhibebatur. Cum habeamus balsamica efficaciora, hinc hodie vix ulterius ad usus internos adhibetur.

* *Tinctura* ANGELI SALÆ: eam ad lumbricos pellendos facere, BARTHOLINUS vidit: * *Oleum* JAC. DE MANLIIS crocum & terebinthinam habet, vulnerarium egregium & polychrestum: * *Oleum simplex* VAL. CORD. * *Extractum* aquosum & spirituosum commixta Würtemberg. * *Syrupus* QUERCETANI: * *Balsamum Magicum Pforzheimensium* illis, qui medicamenta antimagica quærent, dignum.

* *LIGUSTRUM Troejne*, *Hartriegel*: coloni nostrates *Dintenhälzel* dicunt, & Cornum sanguineam L. sub nomine *Hartriegel* indigitant: prostant inde Flores, qui infundibuli formes sunt, angusti, parvi, sub exsiccatione flavi evadunt, omni colore & sapore privantur.

LIGUSTRUM L. BLACWELL 140. Corolla crebre quadrifida, simili calice comprehensa, dianthera, monogyna, & bacca uniloculari distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Minus consulto omnino, flores inertes scopo adstringendi in officinis asservantur, cui fini folia omnino melius responderent. WELSCH mulieris meminit, quæ ex his floribus, cum pauxillo olei olivarum in sole colliquis, balsamum paraverat, quod in Italia magnam famam ad curationem scrophularum & ulcerum putridorum erat adeptum.

Aqua destillata VAL. CORD. ad morbos faucium & roborandas gingivas laudatur, iners omnino.

* *LINGUA CERVINA* Barb. non est *σκολοπένδριον* sed potius *φιλίτις* Veterum *Scolopendrium*, *Scolopendree*, *Langue de Cerf*, *Hirschzunge*. Recipimus inde Folia oblonga, sine leviter acuto terminata, ora integerrima

ma instructa, firma, odoris expertia, saporis leviter adstringentis.

Habitat inter rupes Europæ, præter maxime Septentrionalem.

Adstringendi scopo ad diarrhœas & dysenterias a GALENO laudatur, vires aperientes, si quas habet, quas ego saltem ne unica quidem fida observatione stabilitas novi, debentur ejus virtuti roboranti.

Folia recentia interdum ad juscula aperientia recipiuntur, exsiccatorum usus evilit.

LYCOPodium DODON. *Pied de Loup, Bœtlappe.* Semen officinis relinquit, quod pulverem impalpabilem refert, flavum, inodorum, linguæ aliquem adstrictionis sensum imprimens, & per flammam trajectum in flammam abiens.

LYCOPodium. Muscus est capsulis pulverulentis, in foliorum alis sessilibus instructus: *Clavatum* L. BLACWELL 535. ramis prolixis & spicis petiolatis, gemellis agnoscitur.

In sylvis montanis omnis Europæ crescit.

Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$ inde obtinuit NEUMANN, qui etiam vidit aquæ nullas in illud vires esse.

GARMANN hoc semen a mulieribus Misnensibus, infantibus cardialgia & torminibus flatulentis laborantibus exhiberi asserit, difficultatem mingendi inde tolli LENTILIUS & WEDEL observarunt, qui ultimus illud etiam calculo opem ferre annotavit: extus non modo ad intertriginem curandam facit, & hoc scopo nostratibus in frequenti usu est, sed ad ulcera manantia exsiccanda etiam multum facere DE HELWIG observavit. Decantatus a multis Lycopodii usus ad curandam plicam polonicam non tam de semine, quam de ipso musco est intelligendus.

MILLEFOLIUM, Ἀχιλλεύς, *Millefeuille*, *Schnaafgarben*. Folia largitur quæ longa sunt, viridia, hirsuta, pinnis tenuiter sectis instructa, odorem spirant aromaticum, sapor ex amaricante levissime salinus est.

A. HILLEA. Floribus compositis mixtis, calice oblongo, ovato, imbricato sustentatis, receptaculo paleaceo, seminibus non papposis gaudet: *Millefolium* L. BLACWELL 18. foliis bipinnatis, dentatis, congestis distinguitur.

Crescit ubique per Europam.

Oleum mox cœruleum, mox viride, mox flavum, pro vario solo, quo colebatur, inde obtineri LEWIS monet, nunquam aliud, quam flavum & quidem in minima ratione accipi; CARTHEUSER ex floribus $\frac{1}{3}$ circiter Extracti aquosi salini, & $\frac{1}{4}$ fere spirituosi acris & amaricantis separavit; NEUMANN $\frac{5}{12}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{8}$ spirituosi largita est.

Herba olim ad peltem præcavendam celebris, KOELICHEN teste, STAHL & HOFFMANN auctoritate, valde ad obstructions viscerum abdominalium & inde oriundos motus præternaturales sopiendos fuit commendata, HOFFMANN per longum usum infusi ex Millefolio parati, non paucos ab affectione calculosa, cui diutius obnoxii fuerunt, liberatos vidit. Extus ad vulnera solidanda ab omni ævo fuit laudata.

Non tam folia quam summitates debent recipi, & *Achilleæ Millefolio* L. *Nobilis* L. camphoram evidenter sapiens & olens, est præferenda.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆPOS. * *Syrupus* VAL. CORD. * *Oleum destillatum* Wurtemberg. * *Essentia* Brandenburg. ei ad effectus hypochondriacos exhibendæ, SCHULZ rectissime Infusum aquosum præfert.

MOMORDICA Barb. Pomum in medio ventricosum, utrinque contractum, pulchra rubedine tin-

ctum, pluribus nodulis aspersum, multis feminibus turgens, exhibet.

MOMORDICA. Planta relativa monophyta, Corolla quinquefida, simili calici infidente, maribus triandris, connatis, fœminis monogynis, pomo sicco, triloculari, vi elastica diffiliente gaudet: *Balsamina* L. BLACWELL 539. pomis angulatis, tuberculatis, foliis palmatis, glabris distinguitur.

Crescit in India, inter nos hinc inde in hortis solitur.

* Seculo demum XVI in Europa innotuit.

A multo retro tempore oleum quoddam unguinosum cum fructibus *Momordicæ* infusum, tanquam medicamentum dolores leniens & vulnera consolidans fuit laudatum, sed vix oleum aliquid a fructibus præter paucum mucilaginosi videtur recipere.

* *Oleum* Paris. de ejus vi vulnera & ulcera solidandi multas observationes collegit FRANCUS, ejus interne summi usum ad curandam dysenteriam HERRMANN observationibus probat, & Cl. DELIUS uberius confirmat.

* *MUSCORUM*, βρύων, ὑπνων, σπλάχνων, *Usnearum*. Arab. *Mouffe*, *Mous* varium genus, quibus quoque Lichenes quosdam annumerant, asservare solent officinæ.

Muscus albus quercinus Wurtemb. efformatur e filis aphyllis, inæqualibus, ramosis, varie contortis, plicatis, gryseis & per senium crusta alba tectis; est *Lichen plicatus* L. habitu filamentoso, pendulo, multum ramoso & albo agnoscitur. Ab arboribus, maxime a fagis, solet pendere.

Muscus arboreus Paris. *Muscus Acaciæ* Wurtemb. Est Lichen ex foliis latiusculis varie sectis, cornu damæ referentibus efformatus, mollis, superne cinereo glaucus, inferne incanus & lanuginosus, sapore, si ad quercus crescit, amaro, alias fatuo instructus: *Lichen Pruna-*

stri L. figura foliacea & superficie subtus tomentoso dignoscitur. Ad varias arbores, prunos maxime crescit.

Muscus Pyxidatus Paris. formam crustæ in folia superne virefcentia, inferne candicantia, abeuntis habet, edit scyphos infundibuliformes, ex cinereo canescentes: *Lichen Pyxidatus* L. habitu sicco & scyphis crenatis agnoscitur. Terræ & arborum truncis adhæret.

Muscus Vulgaris Paris. Est *Hypnum triquetrum* L. quod caulibus ad dimidium usque pedem æquantibus, superne vage ramosis, foliis triangularibus, distantibus, lutescentibus gaudet. Ubique ad truncos arborum & in palcuis nascitur.

WILLIS contra tutum convulsivam remedium vulgatissimum esse dicit.

Muscus terrestris vulgo, ex foliis magnis & laeis, mox solitariis, mox sibi invicem incumbentibus, sinuatis & quorum margines deorsum flexi sunt, efformatur, cinereus, cinereo-glaucus, interdum obscure virens superne, inferne tenuissima lanugine obductus. Plerumque terram tegit, ad sepes aut loca sylvarum umbrosa, non raro ad truncos arborum alios muscos tegit, mucidum fastidiosum saporem habet. *Lichen Caninus* L. habitu coriaceo plano, lobato, obtuso, pelta marginali gaudet. MOREY anno 1679 Academiæ Londinensi observationes de viribus hujus Lichenis adversus morbum canis rabidi enarravit, his cum recentiore ætate MEAD suum calculum adjecerit, ejus vires antilydiæ in Anglia maxime celebrantur.

Usnea Cranii humani nomine varium Muscorum & Lichenum genus solet venire, cum omnes, qui substantiis terreis innascuntur, etiam cranio, libero aeri exposito, possint accrescere, hinc jam a BERNIZ, usneam cranii humani, in herbaceam & cruitaceam distinxit. Sed mitto medicamentum, quod delirius

PARACELSI, explosa jam diu generatione æquivoca, & nescio quo spiritu in partibus hominum, maxime si carnificis manu necati fuerint, inhaerente, nititur.

Omnes hi mulci a vi adstringente laudantur, apud nos in usu non sunt, cum nulla fida observatio aliquid proprii medicati illis inesse probaverit. Muscos HIPPOCRATES tanquam medicamenta uterina extus adhibuit.

* *Syrupus a Musco querno*, FULLER demulcens, roborans, balsamicus, ad effectus pectoris laudatur: * *Pulverem Antilyssium* Londin. crebro sine successu adhibitum fuisse, observationes docent.

* PERFOLIATA Lat. Barb. *Percefeuille, Durchwachs*; Folia & semina officinis relinquunt:

Folia sunt ovato-oblonga, obtuse terminata, glabra, integerrima, omni sapore & odore carent.

Semina parva sunt, nigra, duriusculcula, inodora, sapore adstringente austero gaudent.

BUPLEURUM. Flores habet umbellatos, involucri polyphylo sustentatos, semina ovato-oblonga, convexo-plana, striata: *Rotundifolium* L. BLACWELL 95. involucri universali nullo & foliis perfoliatis distinguitur.

Obtinet in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Adstringendi ergo ad hernias commendatur, sed norunt Medici, quam parum adstringentia in universum adhuc scopum faciant, nec ulla observatio has Perfoliatæ vires confirmat, cæterum eandem scopum adstringendi usurpaturus, semina omnino præ foliis debet adhibere.

PLANTAGO, ἀρόρωσσον, σιλιφῆ, *Plantain, Wegerich*. Inde Radices, Folia & Semina ad usus medicatos recipiuntur.

* *Radices* parvæ sunt, ex capitulo minore emittunt

fibrillas copiosissimas, sapore levissime salino, quem e dulci fatuus excipit, gaudent.

* *Folia* e duplici specie desumunt, quam a Veterum usque ætate in *Majorem* & *Minorem* distinguunt: illa *Breitwegerich* sunt ovata, ad aliquot pollices ampla, longis petiolis sustentata, glabra, septem nervis percussâ, sapore vix ullo, qui distingui possit, instructa, odoris expertia, margo eorum mox integer est, mox sinuatus; hæc *Spitzwegerich* evidenter lanceolata sunt, angusta, longa, acute terminata, quinquenervia, ora serrata, sapore & odore carent.

* *Semina* exigua sunt, rubra, lævia, odorem nullum, saporem mucilaginosum habent.

PLANTAGO. Corollam habet hypocrateri formem, quadrifidam, regularem, calice quadrifido sustentatam, isandram, monogynam, capsulam ovatam, bilocularem, polypyrenam: *Major* L. BLACWELL 35. foliis ovatis & scapo tereti distinguitur: *Lanceolata* L. BLACWELL 14. folia lanceolata & spicam ovatam sinit. Parisini quoque *Plantaginem mediam* L. habent.

Occurrit ubique in Europa.

Succus inspissatus evidenter salinus est.

Planta, quam primus THEMISON in usum traxisse dicitur, a GALENO ad reseranda viscera abdominalia & sanandas fluxiones, dysenterias & hæmorrhagias laudatur; eandem ulcera & sinus quoque glutinare & radices ad dentium dolores valere ait; vires quas recentior ætas prædicavit antipestilentiales & antifebriles, quas GERBEZ observationibus confirmare annititur, experientia non probavit; SCHULZ sibi comperit esse, febres hæcticas inde curatas fuisse, asseverat; folia recentia puncturis insectorum cum successu imponuntur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners omnino: * *Syrupus* VAL. CORD. non alias, quam quas a saccharo

acceptit, vires habet : * *Extractum* Wurtemb. resolventes potius, quam adstringentes effectus videtur editurum.

* **POLYGONUM**, *πολύγωνον*, *Centummodia* Barb. *Sanguinaria*, *Sanguinalis* Recent. *Renouée*, *Trainasse*. *Weggras*. Cauliculi inde recipiuntur nodulis exiguis instructi, qui singuli par foliorum ovato-oblongorum emittunt, sapore leviter adstringente instructi.

Polygonum Aviculare L. Caule procumbente & foliis ovato-oblongis distinguitur.

Copiosissime ad vias provenit.

Præunte GALENO per plurima secula ejus qualitates adstringentes & discutientes laudabantur, prostant observationes, ab eodem sive axillis supposito, sive manibus detento, hæmorrhagias fuisse coercitas, sed quis talibus fidem adhibebit; Cl. SCOPOLI, se ejus ope diarrhœas sanasse, narrat.

PRUNELLA Barb. *Bonette*: Recipimus inde Folia, quæ elongata sunt, subrotunda, crenata, leviter hirsuta, sapore salino neque styptico, neque amaro instructa.

PRUNELLA. Calice quinquefido sustentat corollam labiatam, cujus labium superius integrum est, inferius in tres lacinias sectum, media reliquis latiore, femina nuda sunt: *Vulgaris* L. BLACWELL 24. foliis omnibus crenatis distinguitur:

Crescit in omni Europa.

Adstringentes ejus vires laudant, a primis Germanis ad gargarismata contra anginam adhibitam & inde denominatam fuisse, sunt qui contendunt, ad vulnera & ulcera tam externa quam interna deprædicata etiam fuit, & hinc a MATTHIOLO *Consolida minor* appellata, hodie ad gargarismata maxime recipitur.

Aqua destillata VAL. CORD. iners, in collutiones & gargarismata recipitur. * *Syrupus* Wurtemberg.

* **PULMONARIA.** Duo plantarum genera sub hoc nomine MATTHIOLUS in officinas introduxit, Maculosam nimirum & Arboream.

Maculosa, Pulmonaire, gefleckt Lungenkraut. Folia sistit ex ovatis lanceolata, hirsuta, maculis albis obsita, facie supina albicantia, insipida, inodora.

PULMONARIA. Corollam habet infundibuliformem, quinquefidam, cujus faux pervia est & quæ calice pentagono sustentatur, isandram, monogynam, semina nuda sunt: *Officinalis* L. BLACWELL 376. tubo corollæ calici æquali & foliis ovatis gaudet.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Nulla, quantum ego saltem novi, fida observatio, quas MATTHIOLUS huic plantæ adscribit vires pulmones & hæmoptoen sanandi, confirmavit.

Arborea, Pulmonaire de Chêne, Lungenmoos est Lichen e latis & varie laciniatis foliis efformatus, flavicans, una facie levi tomento tecta, eminentiis, quæ vesiculas æmulantur, obsessus, quibus in altera totidem foveolæ respondent, odore nullo, sapore salino, cui levissima amarities accedit, instructus.

LICHEN defectu verorum foliorum & fructificationibus scutiformibus agnoscitur: *Pulmonarius* L. habitu foliaceo & quod una facies foveolas, altera colliculos habeat, dignoscitur.

Per omnem Europam in sylvis, majoribus arboribus adhærens, deprehenditur.

Extracti spirituosi $\frac{5}{8}$ fere, quod facile situm contrahit, $\frac{3}{8}$ aquoli dedit NEUMANN.

Vires ad morbos pulmonum, huic plantæ, ex signatura potius, quam ex experientia fuerunt adscriptæ: ejus sapor resolventes potius ut inde expectemus suadet: eam in curando ictero pertinaci efficacem fuisse, BREYNIi observatione & Illustris LINNÆi auctoritate constat.

* *PYROLA* Barb. *Wintergrün*. Folia fistit rotunda, petiolata, leviter ferrata, sapore adstringente prædita.

PYROLA. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquefido nixa, diplosanthera, monogyna, capsula quinque loculari *Rotundifolia* L. pistillo dechnato distinguitur.

Occurrit in omni Europa.

Scopo roborandi & adstringendi intus datur, extus ad gargarismata & injectiones consolidantes usurpatur.

* *SANICULA* Lat. Barb. Folia duriuscula fistit, varix profunditatis lobis lobata, ferrata, altera facie pallida, saporis leviter adstringentis, cui aliquid salini jungitur.

SANICULA. Flores umbellatos in globum coactos habet, utroque involucro sustentatos, femina hirsuta & aspera: *Europæa* L. BLACWELL 63. flosculis omnibus fertilibus distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Tam intus quam extus exhibita, multum ad usus vulnerarius laudatur, nec non ad sistendas hæmorrhagias; *SALERNE*, se inde largos sudores motos & sanguinem effusum dissolutum observasse, contendit.

* *Aqua destillata* SCHROED.

* *SANTALUM* Arab. Ejus tres species Album, Citrinum & Rubrum asservant officinæ, omnes in magnis & crassis fructis ad nos adducuntur, rubrum in maximis.

Album ponderosum est, nullo vel odore vel sapore gaudet.

Citrinum colorem flavicantem habet, & fragrantem, si fricatur, spargit odorem.

Rubrum extus obscurius rubet, inuis intensius rubrum, ita ut sanguineum colorem præ se ferat, linguam levi adstringente sapore afficit, ejus fibræ evidenter crispæ sunt.

SANTALUM. Corolla quadrifida gaudet, calice superno instructa, diplofanthera, monogyna, fructu bacca. Crescit in India, maxime in Timora.

Citrinum, esse meditullium arboris, quod album tanquam alburum ambit, testatur RUMPH: Santalum rubrum etiam meditullium alicujus trunci esse, facile ex ejus forma patet, a proprio arboris genere desumi, IDEM fidem facit, ex Coromandel & Africa regionibus Orientalibus ad nos mittitur.

Santalum citrinum largitur Oleum butyraceum, cujus odor ad ambram accedit, spiritus vini inde plures quam aqua partes recipit, rubrum aquam vix tingit, spiritum vini large. LEWIS. Ex Santalo citrino $\frac{1}{4}$ Olei odorati, $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{5}{32}$ spirituosi; ex rubro $\frac{7}{6}$ Extracti spirituosi, ultra $\frac{1}{8}$ aquosi obtinuit NEUMANN. Santalum citrinum $\frac{1}{4}$ Olei odorati, Extracti aquosi $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{2}$; rubrum Extracti aquosi falso subadstringentis $\frac{1}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ circiter dederunt CARTHEUSER.

Primi Arabes tria Santala in Medicinam receperunt, citrinum ob fragrantiam, qua in regionibus Orientalibus maxime, gaudet, ab analepticis virtutibus laudarunt, cum autem efficaciora cordialia inter nos prollent, ejus usus evuluit; quæ Rubro adscribuntur vires in hepar, denuo ex signatura desumptæ fuisse videntur & cum ardores ab affecto hepate surgere sinxerint, hinc medicamentum, quod hepatis opem fert etiam refrigerantes vires editurum esse sibi persuadebant. Sanior pathologia etiam hoc medicamentum expunxit, illud unice adhuc coloris ergo adhibetur.

* *Aqua destillata Santal. citrin.* Paris. * *Oleum destillation* Eorund. * *Diatrion. Santalon.* MYREPS. inconcinnam compositionem, a Rosis potius quam a Santalis denominandam, sub titulo *Specierum Wurtembergenses* recipiunt, simpliciorum Parisini *Pulveris* nomine: *Emplastrum Santalinum* live *Incognitum* Au-

gultan. inconcinna compositio, quam a resolvente virtute valde laudant, si quas vires habet, Croco, quem recipit, erunt adscribendæ: * *Unguentum Santalinum* Viennens. minus laudanda compositio.

SCABIOSA Lat. Barb. Inde Radices, Folia & Flores solent proflare.

* *Radices* sunt fibrosæ, ex parvis capitulis, quorum ad latus germen novi caulis accretum, quasi morfu notatæ essent, quibusdam imposuit, emittunt plurimas fibrillas capillares, gryseas, ex rufo-flavicanes, evidenter amaras.

* *Folia* ex ovatis oblonga sunt, hirsuta, odoris expertia, eorum sapor herbaceus, aliquid amari in recessu habet.

Flores tubulosi, cœrulescunt, omni sapore æque ac odore carent.

SCABIOSA. Corollas quadrifidas vel quinquefidas habet, irregulares & proprio calice singulas instructas, & plures calyce communi comprehensas, tetrantheras, monogynas & semina coronata: *Arvensis* L. BLACWELL 185. quæ Folia & Flores officinis subministrat, corollis quadrifidis, foliis pinnatifidis & laciniis distantibus agnoscitur; omnis Europæ civis: *Succisa* L. Barbaris *Succisa* seu *Morsus Diaboli*, *Mors de Diable*, *Teufels Abbiss* BLACWELL 142. Radices largitur, corollis quadrifidis, vix irregularibus, foliis lanceolato-ovatis, integerrimis distinguitur: Ubique præter Europam maxime Septentrionalem occurrit.

Herbam & flores a vi bechica & vulneraria solent laudare, flores hoc ultimo scopo in frequenti usu sunt & videntur demulcendo agere. Absurdum commentum de radice a dæmone morfa, occasionem dedit, ut a non paucis, qui sibi plus fictionibus quam veri studio placent, ad gravissimos morbos fuerit commendata, sed nulla observatio circa eam aliquid, præ reliquis amaris præstantius detexit.

Aqua destillata VAL. CORD. ab aqua simplici destillata nequaquam diversa. * *Conserva foliorum* Wurtemberg.

VERONICA Lat. Barbar. *Veronique*, *Ehrenpreis*. Ejus Folia ovata sunt, crenata, leviter hirsuta, sapore instructa leniter adstringente, cui levis, grata, & quæ aliquid aromatici habere videtur, amarities accedit.

VERONICA. Corolla instruitur quadrifida; irregulari, simili calice sustentata, dianthera, monogyna, fructu cordiformi: *Officinalis* L. BLACWELL 143. Spicis lateralibus, foliis ovatis, crenatis, caule decumbente distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Extractum aquosum & resinofum in pari ratione subministrat, hoc magis amarum est, testibus LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{2}{3}$, spirituoosi $\frac{1}{2}$ fere, destillatione liquorem alcalino-urinosum, $\frac{1}{23}$ salis alcali fixi, cui non paucum salis communis commixtum erat, inde NEUMANN obtinuit.

Crebro omnino in usu hæc planta solet esse, apud Germanos vix non ad omnia infusa pectoralia recipitur, pulmones roborando & ita expectorationem juvando in eis agere videtur; ejus ope tussis quæ phtisin minabatur curatas adducit HOFFMANN, in suffocationibus catarrhalibus nocturnis usu fuisse, vidit Ill. HALLER, scabiem inde curatam HOFFMANN adducit, ELSNER calculum renalem ejus ope ad velicam promotum, eodem extus applicato ulcera cacoethæ sanata S. PAULI recenset; præ reliquis plantis Europæis propius ad theam videtur accedere.

* *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* Wurtemb.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners omnino: * *Aqua destillata cum Vino* August. nec de hac aliquid proprii expectandum: * *Syrupus* August.

* VIRGA AUREA MATTHIOL. *Consolida Sarra-
cenica* THAL. *Verge d'or*, *heidnisch Wundkraut*. Ejus
Folia longa sunt, angusta, sine acuto terminata,
ferrata, leviter hirsuta, pallidius viridia, sapore
gaudent leviter adstringente, cui aliquid amari
accedit.

SOLIDAGO. Floribus compositis mixtis, calice im-
bricato, oblongo comprehensis, receptaculo nudo,
feminibus papposis gaudet: *Virgaurea* L. caule an-
gulofo, racemis paniculatis, erectis distinguitur.

Ubique in Europa occurrit.

Ab ANDREA DORIA Genuensi ex Africa in Euro-
pam, teste CÆSALPINO, allata est, cave tamen putes,
eam tunc demum Europæ indigenam evasisse, sed ex quo
Dux Genuensis in Africa ejus vires est expertus, illa ex
eo tempore semper ob virtutes traumaticas laudari cœ-
pit, quas tam in externis quam in internis vulneribus
confirmatas viderunt PONTEDERA & Cl. SCOPOLI, ejus-
dem vires vias urinarias ab arenulis liberandi, vulnera
solidandi & graves pectoris morbos sanandi, propriis
observationibus probat LISCHWIZ; BURGGRAFF
mictum cruentum inde vidit curatum.

* *Vinca per Vinca*, *χαμαίδαρον*, *Pervenche*, *Im-
grün*, *Sinngrün*. Folia sistit ex ovatis oblonga, inte-
gerrima, duriuscula, saturate viridia, inodora, le-
vissime sapida.

VINCA. Corolla infundibuliformi. calice quin-
quefido sustentata, isanthera, monogyna, folliculis
duobus, teretibus, acuminatis agnoscitur: *Minor* L.
BLACWELL 59. foliis ovato-lanceolatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, ad Borussiae usque
ascendit.

A vi adstringente quibusdam laudatur, eam non
notabilem esse sapor evincit, interdum recipitur ad
intus pectoralia.

VISCUS, *iξία*, *Gui*, *Mispel*, prostant hoc nomine in officinis furculi lignei, mox recti, mox incurvi, ramosi, qui sub cortice fusco & rugoso, substantiam includunt lignosam, ex rufo flavescentem, leviter adstringentem.

Viscum habitu relativo diphyto, corolla quadri-fida, in maribus tetrandra, in foeminis monogyna & bacca globosa, monopyrena agnoscitur: *Album* L. BLACWELL 184. foliis lanceolatis obtulis & floribus axillaribus gaudet.

Parasitica planta per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, vario arborum generi, apud nos Pyris maxime innascitur.

In plantis Americanis, fructificationem ab ea, quæ in Europæis obtinet, differre, LOEFLING annotat: Illustris DU HAMEL præ reliquis vegetationem illustravit & quod nonnisi a cacantibus turdis seminari possit, Veterum figmentum esse, ostendit.

Extracti aquosi salii & amaricantis ultra $\frac{1}{4}$, resinosi austeri, nauseosi $\frac{1}{5}$ fere dedit CARTHEUSER.

Viscum pro varia arbore, cui innascitur, variare, & quernum reliquis præstare asserunt, & omnino inde differentiam surgere posse, tam ea quæ circa arbores pro varia matre, quibus inoculantur, variantibus observamus, quam ipsum Viscum diversis arboribus sustentatum colore, crassitie &c. evidenter diversum, curate annotante CARTHEUSER, videntur suadere.

HIPPOCRATES folia visci resolvendi sine adhibuit; ipsum viscum roborantes vires edere WEISSMANN observationibus probat, idem comitialibus proficuum esse PLINIUS monuit, ad epilepsiam etiam multum PARACELsus laudavit, BOYLE foeminam epilepticam eo curatam adducit, COLBATCH proprio tractatu multis observationibus id idem probare annitur, similes BOERHAAVE, CARTHEUSER, LOESEKE, Cl. VOGEL submiuustrant; fateor me multum suspicari,

hunc visci usum a Druidarum superstitione originem habere, his cum Viscum, teste PLINIO, sacrum fuit, hinc illud etiam sacro morbo medellam allaturum præsumebant, ejus memoria conservata fuit inter eos, quibus magica placebant: cum nonnunquam exhibitum fuerit epilepticis, quorum morbum vel antecedens medicatio vel Natura curaverat, quoque rationales Medici, sub ejus usu morbum cedere videntes, illud magni fecerunt; innumera, quod sine fructu datum fuerit, exempla præsto sunt.

Substantia glutinosa, quam olim ex baccis parare solebant, hodie teste Ill. DU HAMEL ex cortice separant * *ἰξός*, *Viscus*, *Vogelleim*, *Glu* a Veteribus; moxente GALENO, rubefaciendi ergo adhibebatur; hodie ejus usus inter Medicos evilit.

β. ANIMALIA.

* COCCIONELLA Recent. *Cochénille*. Prostant inter nos hoc nomine Insecta, duas circiter lineas æquantia, utrinque rugosa, coloris intus punicei, extus atro-rufi, odoris nullius, saporis leniter adstringentis, cui aliquid nauseosi empyreuma referentis accedit.

Primus HERNANDEZ ejus mentionem fecit; DE REUSCHER documentis etiam judiciariis, quæ ad naturam, collectionem & culturam faciunt, probat.

COCCIONELLA. Insectum alas quatuor, quarum superiores crustacæ sunt & marginatæ, antennas extrorsum incrassatas, truncatas, thoracem marginatum & abdomen planum habet: *Cacti* L. Alis superioribus nigris, utrinque macula rubra notatis distinguitur.

In Regno Mexicano obtinet; ad Antequera in valle Guaxaca maxime, colitur.

Hæc animalcula per hyemem in domibus asservantur, tempore verno, propriis corbibus commissa va-

riis *Cacti* L. speciebus admoventur, quas conscendunt & spatio aliquot dierum novam prolem edunt, matres moriuntur, proles sese Cacto sustentat; cadavera matrum, proles quæ tertium aut quartum ætatis mensem attigit, hujus quoque progenies tri-vel quadrimestris, reservatis eis quæ sequente anno gentem propagare debent, sive aqua ebulliente, sive calentibus laminis ferri enecata, nobis mittitur.

Extracti aquosi $\frac{3}{4}$, spirituosi, magis rubri paulo minorem quantitatem, ultra $\frac{1}{11}$ aquæ, $\frac{1}{7}$ spiritus urinoli, $\frac{1}{22}$ fere salis volatilis, ultra $\frac{1}{3}$ Olei empyreumatici inde obtinuit NEUMANN. Ejus colorem ab acidis exaltari, ab alcalinis profundiorum reddi compertum est.

Ab usu diuretico maxime laudatur, in comminuendo calculo vesicæ efficacem vidit STISSER, in Ischuria LISTER, in incontinentia urinæ STRUVE. Ad infucanda medicamenta inter nos præcipue adhibetur.

* ERINACEUS Barb. *éχιν*⊙, *Herinaceus* Veter. *Herisson*, *Igel*. Est animal quadrupes, cujus omne corpus præter ventrem, qui pilos habet, & pedes, aculeis ex fusco & albido variis obsidetur, insidias metuens, totum corpus in globum undique aculeatum contrahit, noctu modo incedit, interdium quiescit, digitis quinque unguiculatis instructum.

ERINACEUS dentibus incisoriis in utraque maxilla duobus, quibus & canini accedunt & corpore aculeato gaudet: *Europæus* L. auriculis erectis distinguitur.

Occurrit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

In cibum nunquam recipitur, AVICENNA ejus carnem pueris in lectum mingentibus commendavit, Latino-Barbari adhuc magis absurde, animal in cineres redactum, pro hoc scopo laudarunt, & doleo vel hodie adhuc hoc commentum obtinere, prudentius

omnino GALENUS hos cineres ad excrescentias & ulcera sordida abstergenda adhibuit, & carnem & cineres Poloni in plica adhibent. ERNDL.

LACCÆ GUMMI Arabum. Ejus triplex genus vulgo in officinis prostat:

* *Lacca in baculis*, *Stocklack*, crusta obscure rubra, inodora, frustulis ligneis teretibus accreta, accensa suavem odorem emittens, evidenter ex cellulis sibi invicem agglutinatis efformata.

Lacca in granis, *Gomme Lacque*. Grana irregularia, parva, læte rubra refert, saporis & odoris expertia, igni commissa in carbonem abeuntia, non fundenda, suavem dimittunt suffitum, inter dentes lentescunt.

* *Lacca in tabulis*, *Schellack*, frusta refert majora, profundius rubra, quæ evidenter fusionem passa esse videntur, insipida, inodora, calore liquanda & suffitum non ingratum emittentia.

Laccam in baculis a formicis colligi & ramulis arborum agglutinari, GARCIAS AB HORTO vidit & GEOFFROI uberius probat, qui primus sagax perspexit, eam speciem favorum esse, in quos propria insecta suam prolem deponunt, & hanc ipsam pulchrum Laccæ colorem constituere.

Laccam in granis, *Croton Lacciferum* L. foliis ovatis, tomentosis, petiolatis & calycibus tomentosis distinctum, Indiæ civem, subministrare, sunt auctores qui contendunt: Utrumque ex Asia Meridionali, Bengala maxime & Pegu ad nos adducitur.

Laccam in tabulis ex *Lacca in baculis*, in tabulas fusa, unde pro usibus baphicis color extractus fuit, efformari, facile Auctoribus credo, nequaquam vero illorum opinioni possum subscribere, qui illam ex *Lacca in granis* parari dicunt, quippe quæ colliquari nequit.

Lacca in tabulis tota a spiritu vini dissolvitur, plane nullæ sunt aquæ in eam vires.

Lacca in granis $\frac{1}{9}$ Extracti aquosi, $\frac{7}{8}$ spirituosus & cum destillata fuerit $\frac{5}{8}$ fere Olei butyracei, $\frac{1}{8}$ fere liquoris aquosi, non salini, exhibuit NEUMANN.

Omni laccæ aliquid flavi accedit, rubedinem acida extollunt, alcalia deprimunt.

Multi fuerunt Arabes occupati circa laudandas Laccæ vires roborantes, hodie ea quæ in granis prostat, ad dentifricia maxime adhibetur: Lacca in tabulis unice ad ceram sigillatam recipitur.

Tinctura G. Lacca MYNSICHT alumen recipit, Parisini minus bene spirituosam præscribunt, Noltrates majorem iusto rationem Aluminis ei addere videntur.

SEPIÆ Os Lat. Barb. Σηπιον, *Sepia testum* Veter. *Os de Seche, weis Fischbein.* Est testa e squammis coalitis efformata, albilissima, oblonga, utrinque angustata, dura, cujus faciei concavæ substantia inhæret alba, pulverulenta, laxa, insipida, quæ cum ipsa testa saporem salinum habet.

SEPIA. Corpore nudo instructus vermis est, brachiatus, cujus corporis alterum latus os efformat; *Officinalis* L. tentaculis duobus & corpore ecaudato agnoscitur.

Copiosissime in Oceano æque ac in Mari Mediterraneo occurrit.

Substantia pulverulenta $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosus, $\frac{1}{2}$ aquosi salini, destillata autem $\frac{1}{8}$ spiritus urinosus, paucillum Olei empyreumatici exhibuit; testa, similia extracta & eadem proportione dedit, destillatione inde $\frac{1}{2}$ spiritus urinosus & $\frac{1}{8}$ olei empyreumatici prodierunt. NEUMANN, qui quoque utramque substantiam in acidis solubilem esse vidit.

Vires quæ ipsi adscribuntur vel adstringentes, vel diuretici, & ob quas ad gonorrhœam laudari solet, nulla fida observatio probavit; abstergentes, quas GALENUS inde prædicat, a caustica, quam in modum omnium testarum, dum calcinantur, induit, indole

pendent; absorbentes inde vires recte expectantur; præcipuus ejus, ab Eodem jam annotatus, usus est ad mundandos dentes, & hoc fine substantia ejus spongiosa maxime adhibetur.

2. FOSSILIA.

FERRUM, Σιδηρον, *Fer*, *Eisen*. Est Metallum aqua octuplo gravius, præ reliquis difficillime fundendum & majore elasticitate instructum, inter argentum & cuprum mediam firmitatem habet, rite culum malleabile evadit, & se in tenerrima fila duci patitur, a nitro & vitro saturni destruitur, igne scintillas evomit & in scoriâ nigram abit, ab omni sale, ab ipsa quoque aqua solubile, & hinc in aere rubiginem contrahens, a magnete attrahitur, cum liquoribus instringentibus nigrescit, cum alcali principio inflammabili ditato cœrulescit, difficillime cum Mercurio jungitur, majori principii inflammabilis ratione ditatum *Chalybs* evadit.

Rarissime *Nativum* occurrit, in Senegal integras rupes efformare dicitur, quod sine ulla ulteriore præparatione in perticas cudunt, annotantibus Cl. COURTIVRON & BOUCHU. Mineræ ferri optime distinguuntur in tales I. quæ formam glebæ metallicæ habent 1) subflavæ, *Pyrites crystallinus, figuratus, ferri, cupri* L. 2) nigræ subcœrulescentes A. granulatæ a. granis lamellatis, *Ferrum granosum & commune* L. *Hematites niger* CRONSTÆDT. b. granis angulatis *Sidereum & arenosum* L. B. totæ uniformes, a. magneti obsequiosæ, *Ferrum chalybeatum, rhombeum, selectum* L. *Minera ferri Retractoria* CRONST. *Nigricans* WALLER. b. magneti non cedentes, *Minera Ferri grysea* WALLER. c. polituram admittentes *Ferrum chalybeatum* L. *Minera ferri specularis* WALLER. C. in formam stalactitarum sive Itiriarum crystallizatæ, *Ferrum hematites ni-*

grum L. *Hematites nigrescens* CRONSTÆDT, *Hematites turritus* WALLER. D. figura prismatica, *Molybdæna spuma lupi* L. *Spuma Lupi* Auctorum, *Wolf-ram* vulgo. E. figura cubica vel octoedra, *Ferrum tessellare*, *crystallinum* L. *Minera ferri crystallisata* WALLER. 3) albæ, *Arsenicum album* L. *Mispickel* CRONSTÆDT, *Pyrites albus* Auctor. II. tales quæ forma terræ aut lapidis gaudent, 1) forma pulveris a. flavi aut rubri, *Ochra ferri, martis* L. *Ochra* vulgo, b. cœrulei, *Cœruleum Berolinense nativum* CRONSTÆDT c. arenæ nigre, *Arena ferrea* L. 2) forma lapidis mollioris a in lamellas efformati α) rubri, *Argilla rubrica* L. *Rubrica* vulgo, ρ) rubiginosi, *Minera lacustris numismalis* WALLER. *Pfënnig-* vel *Blattel-Erz*. γ) nigri splendentis *Ferrum talcosum*, *virens*, *squammosum*, *micaceum* L. *Mica ferrea* WALLER. *Eisenralm*, *Eisenmann*, b. in globos figurati, *Minera lacustris globosa* WALLER. *Ferrum glomeratum* L. *Mine en feves*, *Bohn-Erz* vulgo. 3) forma lapidis durioris a) rubri plus minus ad cœruleum vergentis α) figura angulari, *Iranatus metallicus* CRONSTÆDT β) substantia radiata instructi, *Hematites* Auctorum *Sanguine*, *Blutstein*, *Glaskopff*, γ) substantia irregulari a. cum chalybe scintillas evomens *Synople* CRONSTÆDT, b. mollior *Minera lapidea* VOGEL. b) flavi, *Hematites flavus* CRONSTÆDT. c) albi α) figura angulari, *Stannum crystallisatum album* CRONSTÆDT, *Spuma lupi cubica* WALLER. ρ) nulla figura regulari, *Ferrum spatiosum* L. *Minera ferri alba* CRONSTÆDT, *Stahl-Erz* vulgo, d) cœrulei *Lapis Lazuli*, e) nigri angularis *Schoerl* vulgo, f) grysei α) ferrum attrahentis *Magnes*, ρ) durissimi ad polienda metalla apti *Smiris* Auctorum *Emery*, *Smyrgel*, γ) laxioris *Minera ferri grysea* WALLER. g) rubiginosi, *Minera ferri palustris* WALLER. *Stuf-Erz* Nostrat.

Pyrita, Rubrica, Mica ferrea, Lapis Lazuli, Magnes, Granatus, Sinopel. non adhibentur ad excoctionem ferri, cum sive sub forma nativa majori quæstu queant vendi, sive difficiliter fundi possint, sive ferrum pejoris notæ largiantur.

Vix aliquis occurrit terræ angulus, ubi non variorum minerarum ferri occurrunt, Suecia multas habet, quas Magnes attrahit, & optimum ferrum largitur. Pyrites, hæmatites, ochra, rubrica, arena nigra, minera lacustris utraque, minera alba, grysea, & lapidea apud nos copiose occurrunt.

Ferrum ex multis terris obtineri, non quod in iis hæserit, sed quod demum sub excoctione formetur, monui in *Inst. Chem.*

Ferrum, quod candens malleum non fert, dicitur *Rothbrüchig* & hoc vitium ab immixto acido vitriolico dicitur habere, id quod frigidum, dum malleo percutitur, dissilit, *Kaltbrüchig* appellant, & id arsenico adscribunt.

Ferrum, jam MELAMPUM intus roborandi ergo adhibuisse, patet ex APOLLODORO, GALENO integri metalli virtus roborans, & ejus calcium vis adstringens fuit nota, MENGHINI experimentis, tam circa homines quam bruta institutis, ferri efficaciam in roborandas fibras evicit, ab ejus usu in omnibus numerum pulsuum augeri est expertus, qua hunc effectum edat ratione, non audeo decidere, id saltem mihi videtur, hoc metallum nexum elementorum fibrarum modo, qui nostræ naturæ præ reliquis respondet, augere, cum reliqua sive minus sufficienter agant, sive rigiditatem, quæ præter naturam est, inducant, in chlorosi derepente pulsuum ab usu Chalybis majorem & celeriore fieri, exteriora corporis incallescere, vividum faciei reddi colorem, SYDENHAM observavit, VAN SWIETEN numerosissimos casus vidit, ubi solo ferro fatuperabatur cachexia, Cel. TRALLES sæpius phlegma-

ticis & mucosis dedit, & pro summo remedio habuit, inter hæctenus cognita, ad instaurandam vim hæmatopoieticam, quoties hæc ex sola debilitate solidorum, aut ex humorum aquolâ, frigida, inertî indole surrexit; ob hanc vim roborantem ferrum, cum viscera fuerint obstrueta, & in omnibus morbis inde oriundis, cum magno successu exhibetur, efficit enim, ut vasa obstrueta se validius contrahant, & spissum quo obidentur ulterius promovere queant, arteriis præterea inde roboratis, spissum humoribus inhærens attenuatur, in materiæ podagricæ anomaliis egregios inde effectus WERLHOFF vidit; inter emmenagoga & certissimum & securissimum esse, innumeræ observationes docuerunt. Nec male ferrum ad corrigendam acrimoniam acidam facit, illam absorbendo, & debilitatem ventriculi, unde surrexerat, corrigendo; idem etiam vermibus mederi, WERLHOFF & Cl. VAN DOEVEREN observationibus patet.

Dum intus assumitur, fæces ab eo solent nigrescere.

Datur secure ad grana viginti pro dosi; sed probe cavendum ne limaturæ fordes, maxime de cupro, adhæreant, ipsa in tenerrimum pollen reducenda, & in vitro probe clauso asservanda est, ne rubiginem contrahat.

Mineræ ferri, quas medicamentis adscribunt, cum foveant ferrum principio inflammabili privatum, hunc Crocorum adstringentium vires edunt. Magneterum dentibus admotum odontalgia mederi, BORELLUS jam annotavit, recentius id ipsum varii Auctores confirmare sunt annisi in *Gottingsch. Anzeigen von gelehrten Sachen*, & apud GLAUBRECHT allegati, nec non apud REICHEL & LUDWIG, qui Auctores quoque observationes salutare ejus effectus in rheumatismo, arthritide & affectibus nervorum testantes recensent.

* *Æthiops Martialis* LEMERY, si rite paratus fuerit, est limatura ferri in tenuissimum pollen redacta:

* *Balsamum Chalybeatum*, BEAUME d'Aiguilles Paris.

ad usus externos scopo adstringendi adhibetur: * *Chalybs Sulphure preparatus* ROLFINK est Crocus Martis ad indolem vitrioli accedens: * *Bezoardicum Martiale*, *Pulvis Cachecticus* LUDOVICI, *Antimonium diaphoreticum martiale* Wurtemberg. vid. *Inst. Chem.* * *Crocus Martis adstringens* ad mentem ROLFINK a Parisinis & Nostratibus paratur. ferrum, ope ignis, principio inflammabili privando, Wurtembergenses pro illo vitriolum ad rubedinem calcinatum recipiunt: * *Crocus Martis aperiens cum Sulphure* ROLFINCI evidenter aliquid vitriolici recipit: *Crocus Martis aperiens* a Parisinis & Nostratibus paratur ferrum, secundum POTERIUM, ope aquæ in rubiginem reducendo, Wurtembergenses ad præcepta STAHL ferrum ex vitriolo ope alcali dejiciunt: * *Crocus Martis cum sulphure & nitro*, * *Pulvis cachecticus* BOECLER est Crocus martis Sali polychresto unitus: * *Crocus Martis Antimoniatus* STAHL. Cum omnes croci sint ferrum evidenter alteratum, hinc evidentius quam limatura martis adstringunt, & ipsi, ubi moderate roborandi & adstringendi scopus est, debent postponi: * *Electuarium Chalybeatum* August. cachecticis & scopo emmenagogo olim ad drachmam unam pro dosi præscribebatur: * *Essentia Martiata aperitiva* Wurtemberg. est spiritus vini aromatibus & ferro imbutus: * *Extractum Martis pomatum* Wurtemb. evidenter adstringit: *Flores Salis Ammoniaci Martiales* vid. *Inst. Chem.* * *Liquor Vulnerarius mineralis*, *Balsamum Vulnerarium* DIPPEL. vix differt a *Tinctura Martis adstringente* Wurtemb. *Globuli Martiales* a sex circiter retro lustris in Gallia cæperunt in usum trahi, tam interne quam externe adhibentur, ferrum vehunt, cui tartarus unitus est: * *Pilula Chalybeata* Paris. Aloen recipiunt: magis omnino placent *Pilula Martiales* SYDENHAM, utinam optimum medicamentum semper recens pararetur, ne ferrum ab ex-

tracto vegetabili ad croci indolem deflectere posset: *Pulvis Cachecticus* QUERCET. ad roboranda solida, incidendum mucum, absorbendum acidum facit; ambraga & margaritas adjiciendo *Complectum* reddunt Wurtemberg. minus placet * *Pulvis de Chalybe* Parisin. * *Sal Martis* RIVERII proxime ad Vitriolum martis accedit: * *Tabellæ de Chalybe* Paris. in parca nimis ratione videntur ferrum recipere: *Tartarus Chalybeatus* v. *Insl. Chem.* * *Tinctura Hematita* Paris. non differt a *Mynsichtiana*: * *Tinctura Martis adstringens* Wurtemb. parum recedit ab *Aperiente nigra* ROLFINCK. * *Tinctura Martis aperiens tartarifata* LEMERY momentum spiritus vini adjiciunt, ut arceatur corruptio, prolixo labori optime solutio Tartari chalybeati in aqua substituitur: * *Tinctura Martis cydoniata* WEDEL. Wurtembergenses aquam cinamomi spirituosam, nostrates $\frac{1}{3}$ spiritus vini adjiciunt: *Tinctura Martis pomata* ROLFINCK: * *Tinctura Martis cœrulea* ETTNER ad morem Wurtemb. si paratur, non evadit cœrulea, curiositati unice inservit: * *Tinctura Martis helleborata* WEDEL hypochondriacis olim multum laudabatur: * *Tinctura Martis Mynsicht. Aperitiva* Wurtemb. *Azoph.* PARACELSI a ZWOELFFER reputata, non illepidum medicamentum aperiens videtur esse, sed fateor, in medicamentis aperiens, spiritum vini semper mihi suspectum esse: * *Tinctura Stomachica martialis* Edinburg. præter ferrum, aromata & amara recipit, non contemnendum medicamentum stomachicum: * *Tinctura Martis cum vino malvatico* & *ponis aurantiorum* Wurtemb. *Tinctura Vitrioli Martis* LUDOVICI vid. *Instit. Chem.* Wurtemberg. aquam Cinamomi adjiciunt, Nostrates coloris ergo flores Papaveris Rhœad. gratum medicamentum, olim in multo usu fuit pro roborando ventriculo: ab hac, ratione virtutis medicatæ, parum differt *Tinctura Martis ex vitriolo* ZWOELFFER.

Omnes hæ tincturæ cum habeant ferrum per acida magis stypticum redditum, hinc manifestius adstringunt, & inter nos saltem exolescere cœperunt: *Vinum Chalybeatum FALLOPII* summis laudibus a BOERHAAVE extollitur, & egregium omnino medicamentum est ad vim hæmatopœieticam restituendam: datur ad aliquot uncias vel ante vel post pastum: *Vitriolum Martis* vid. *Instit. Chem.*

* **MARCASITA** Barbar. *Bismuthum* vel *Wismuthum* Eorund. Est Semimetallum plumbo magis album, rigidum, in pulverem reducendum, ex telluris majoribus efformatum, aqua decuplo circiter gravius, cum cobalto & zinco fusione non coiens, præ omnibus reliquis metallis minore igne fluens, ab acidis nitri, salis & vegetabili dissolvendum, in valis clausis sub forma metallica sublimandum, ope ignis in vitrum flavum fundendum.

Occurrit I. Nativum. II. mineralisatum 1) facie Galenæ a) squammis majoribus *Wismuthum iners* L. ß) squammis exiguis *Wismuthum commune* L. hoc vulgo occurrit, 2) squammis cuneatis *Wismuthum Martiale* L.

Passim per Europam occurrit, creberrime cobalto junctum.

Vires Marcasitæ in corpus humanum nondum liquent, qui vina inde mangonizata colicam Pictonum excitasse, contendunt, videntur plumbum pro marcasita habuisse, hæc enim, dum cum acido vegetabili acidum & stypticum saporem contrahat, nunquam certe tanquam vini mangonium potest adhiberi.

Magisterium BASIL. VALENT. *Blauc d'Espagne* ad cosmeticos unice usus adhibetur, frequentius usurpatum cutim defœdasse, observatum est, post eius usum internum insignes anxietates præcordiorum surrexisse, POTT observavit.

* **PUMEX**, *κισσηρίς*, *Pierre Ponce*, *Bimsenstein*. Est Lapis variæ magnitudinis, aqua levior, multis foraminibus pertusus, non admodum durus, ejus habitus, quod aliquando calore liquatus fuerit, evidenter evincit, sapor & odor, si quos habet, ipsi non proprii sunt, sed a mari, cui innataverat, accreverunt.

Pumex Vulcani L. Occurrit in mari, in quod ex montibus ignivomis, in quibus solis formatur, ejici solet, illi qui in fluviis reperti fuerunt, eo plures per causas fuerunt delati.

Efformatur evidenter a vario terrarum genere, igne validissimo fuso & quod subito aqua extinctum fuit.

Tanquam medicamentum quod dentes detergit, nec non tanquam sarcoticum a GALENO laudatur, meliora hodie de regeneratione carnis edocti, cum ad hunc scopum non ulterius adhibemus, nec ad dentifricia laudandum ducimus, cum inde non modo fordes, sed etiam crusta lapidea, ad conservationem dentium adeo necessaria, abradatur. Num illi fidem merentur, qui lapidem, nulla aqua solvendum, ad decocta sanguinem depurantia laudant?

* **STANNUM**, *κασσίτερος*. *Plumbum albian* Veterum, qui proprie plumbum ex glebis argento divitibus excoctum, *Stannum* dixerunt. Est metallum bismutho & zinco exceptis, levissimum, albedine & elasticitate plumbum vincit, leviori calore funditur, post plumbum metallorum molliissimum, in omnibus acidis nec non per alcali solubile.

Occurrit I. Nativum in Anglia & Suecia II. Sub forma glebæ 1) non figuratæ α) splendentis *minera hermaphrodita*, *Zwitter*, β) non splendentis *Stannum amorphum* L. 2) crystallina α) nigra *Stannum crystallinum* & *granulation* L. *Graupen* β) rufescente *Granatum* CRONSTÆDT. γ) alba *Stannum spatiosum* L.

In America, Anglia, Suecia, Saxonia, Bohemia & Silesia occurrit.

Omnes glebæ stanni arsenico foetæ sunt, quod ipsum etiam stannum adeo pertinaciter retinet, ut ejus aliquid, vix non ex omni, quod vulgo prostat, ratione ab Illustri MARGGRAF indicata, inde possit separari. Præterea notandum, quod stannum nunquam sincerissimum in tabernis occurrat, eidem semper alia metalla adjecta sint, ut in *Inst. Chem.* monui, a quibus quoque effectus, qui inde in corpus humanum fluunt, erunt dijudicandi, rarior hinc ejus est usus internus & omnino optandum esset, ut metallum vix non semper substantiis homini evidenter noxiis instructum, parcius ad suppellectilem cibarium reciperetur.

Primus PARACELsus stannum contra vermes laudavit, ALSTON ejus usum ab Empirica quadam Belgica accepit & eum pluribus observationibus, ad ipsam etiam tæniam cucurbitaceam fugandam facere vidit, primo die stanni comminuti unciam unam cum syrupi simplicis unciis quatuor exhibet, secundo & tertio die singulis unciam dimidiam cum Syrupi unciis duabus propinat, quarto die eccoprotico alvum laxat. MEAD asserit, se jam pluribus retro annis stannum rasum cum successu contra vermes exhibuisse; sed idem non semper votis respondere Cl. VAN DOEVE-REN annotat.

* *Bezoardicum Joviale* Wurtemb. est Bezoardicum minerale, cui aliquid calcis stanni accrevit: * *Antihæcticum* POTERII vid. *Inst. Chem.* ad sudores colliquativos hæcticorum commendatur; nonne absurdum est ad sudores sistendos calcem antimonii exhibere?

ZINCUM Recent. *Spiauter*. Est substantia metallica, cujus primus PARACELsus meminuit, nec malleabilis, nec in pulverem terenda, ejus color ad cæruleum vergit, fufum in flammam viridescentem crumpit,

totum in floccos albos vertitur, cuprum flavo colore tingit, ejus gravitas septuplam circiter rationem habet, ab omnibus acidis solubile, ab alcali nequaquam.

Occurrit I. sub forma lapidis *καδμεία*, *Cadmia*, *Lapis Calaminaris* Lat. Barb. *Gallmey*, *Zincum Calaminare* L. qui vario colore ludit, in Polonia, Anglia, Silesia, Germania Inferiore obvius. Obiter hic annotandum duco, Veteres Cadmiam dixisse, quicquid parietibus fornacum, dum glebæ metallicæ fundundur, adhæret, seculo demum quarto hoc nomen illi, de qua nunc loquor, substantiæ inditum fuit: occurrit Zincum II. sub forma mineræ 1) in crystallos efformatæ *Zincum crystallisatum* L. 2) non crystallisatæ A. compactæ *Zincum Swabii*, *stibiatum*, *sterilum* L. B. squammosæ *Zincum rapax* L. II, 1. & II. 2. B. rarius, II, 2. & vix non ubique ad metallifodinas sub nomine *Galene sterilis*, *Blende* reperitur.

Zinci maxima quantitas ex India Orientali adducitur, in Europa, Goslariæ proprio fornacum apparatu, a SCHLUTER descripto, paratur. Cum Zincum igne fusum in flores resolvatur, hinc, dum substantiæ eo prægnantes funduntur, illi & parietibus vasorum & vasis, in quibus fusio instituitur, solent accrescere, quia autem ipsis illis substantiis variæ aliæ vix non semper junctæ esse solent, quæ vi ignis agitatæ in sublime quoque aguntur, & Zinco accrescunt, hinc illud hac ratione obtentum diversissimum occurrit, de cadmia fornacum nihil in universum potest determinari, illa nunquam ad usus medicatos est adhibenda.

Pulvis albus, qui fornacibus & crucibulis in quibus Lapis Calaminaris sive zincum liquatur, adhæret *πομφόλιξ* Veterum, Nil medio ævo audire cœpit, hodie creberrime terra qualicunque alba & macra solet adulterari; hic idem cum penitus exustus non sit, gryseus, & fornacis lateribus sive virgibus acere-

scendo in formam laminarum efformatus *σποδὸς* Veterum esse videtur, & ab Arabibus *Thutia* dicitur, eam cum hi ab Alexandria petierint, hinc & hodie adhuc inde denominatur.

Zincum sub forma metallica nunquam in usum medicatum recipitur, Lapis Calaminaris, Nihilum & Thutia scopo adstringendi & exsiccandi extus adhibentur & his scopis in morbis oculorum præcipue usurpantur, Thutia partes excoriatas aspergere solent; cum autem Nihilum vix non semper adulteratum & Thutia variis heterogeneis inquinata prostent, hinc illis melius substituuntur, quos in officinis parant.

* *Flores Zinzi*. qui observante Illustri GAUB, ad aliquot grana de die dati, epilepsiam fugare solent: *Empl. Diapomphol.* vid. *Plumbum: Empl. Gryseum* vid. *Plumbum*. * *Unguentum de Thutia* Paris. proxime accedit ad *Unguentum ad oculos* August. sed nullam Camphoram habet, non contemnendum ad lippitudinem serosam medicamentum: * *Unguentum Diapompholygos* NICOL. Exsiccandi ergo ad vulnera & ulcera oculorum, discutiendi scopo ad opthalmiam adhibetur: *Unguentum Nihili* August. ad omne opthalmiæ genus præscribitur, absorbentia non male ex eo expungerentur: * *Unguentum Ophthalmicum* Nostrat. antecedente validius repellit & abstergit.

§. 33.

3. ADSTRINGENTIA FORTIORA.

Hæc cum vix non omnia, quando sanguini adjiuntur, eundem cogant, hinc quoque *Incrassantium* vel *Coagulantium* nomine veniunt, eadem dum exhibentur, ut orificia vasorum angustent, *στυρωτικὰ*, *στυπτικὰ* appellantur: cum cutis inde densior reddatur *πυκνωτικῶν* seu *Condensantium* nomen accipiunt, ad vulnera & ulcera solidanda dum adhibentur, *Trau-*

maica, ἐπυλωτικὰ, *Cicatrisantia*, *Sarcotica* dicuntur, vasis, in quibus error impactorum obtinet, applicata, *Repellentium* vices subeunt, dum autem eorum ope vasa constringere tentant, ne humores noxios admittant, *Defensiva* sive *Intercipientia* audiunt; horum medicamentorum agendi modus evidenter ex eorum effectu in pelles animalium elucescit, quippe quæ inde in corium densantur; videntur agere, gluten ex fibris imbibendo.

§. 34.

Indicantur Adstringentia fortiora, quando aliquis humor cum magno periculo excernitur, ut vasa constringendo effluxum moderentur, vel inhibeant, adhibentur porro cum successu, quando ope repulsionis, discussio potest obtineri. Contraindicantur autem omnino, quoties a retento intus humore graviores noxæ metuendæ sunt, aut obstructio eo usque est progressa, ut nonnisi resolutione aut suppuratione possit vinci. Per eadem fibræ non tam roborantur, quam potius rigidæ redduntur, hinc ab eorum imprudentiori usu omnia, quæ a rigiditate & ab immeabilitate humorum metuenda sunt mala, surgere solent, læsæ vires digestionis præcipue & varium obstructionum genus, maxime in systemate Venæ Portarum.

α) VEGETABILIA.

ACACIA, ἀκακία, *Schlehen*; hoc nomine Succus, Fructus exsiccati & Flores prostant.

* *Succus*. Ejus duplex genus officinæ asservant, *Ægyptiacum* & *Nostratem*. *Ægyptiacum* occurrit sub forma panum rotundorum octo unciarum pondus usque æquantium, ex rufo nigricantium, in ore liquantium & sapore austero, adstringente instructorum.

Adducitur ex Ægypto, ubi exprimitur, observante jam DIOSCORIDE, & confirmantibus ALPINO & HASSELQUIST, ex fructibus immaturis.

MIMOSÆ. Corolla quinquefida simili calice sustentatæ, ut plurimum polyanthera, monogyna, fructu longo instructæ: *Niloticæ* L. spinis patentibus, foliis bipinnatis, partialibus extimis glandula distinctis, spicis globosis pedunculatis distinctæ.

Primi Arabes huic succo substituerunt

Nostratem magis nigricantem, cæterum sapore & reliquis qualitatibus priori satis similem, eum sive in tabulas efformatum, sive vesicis inclusum olim asservabant. Solent etiam asservare ipsas * *Acacias exsiccatas* quæ nigræ sunt, parvæ, rugosæ, & cum ob adstringentem, qui inde expectatur, virtutem, immaturæ soleant adhiberi, sapore acerbo præditæ, hi fructus enim, quando sub finem demum Octobris decerpuntur, satis mites solent esse, & a plebe tanquam fructus horæi comedi; sed prostant quoque

Flores qui sunt albi & exliccati parum ad flavedinem vergunt, suavi odore & amaricante sapore instructi.

Prunus spinosa L. BLACWELL 494. foliis lanceolatis glabris & ramis spinosis agnoscitur.

Crescit in omni Europa præter maxime Septentrionalem & Meridionalem.

Ex floribus Extracti aequali & amari $\frac{1}{2}$, resinosi salini & amari $\frac{1}{3}$ obtinui.

Fructus immaturi & uterque Acaciæ succus valide adstringunt, a fructibus stomachum lædi & dolores capitis excitari GALENUS monet, SCHWENCKFELD inde dysenterias suscitatas observavit. Flores cathartico scopo adhibere solent, hunc effectum ratione principii resinosi, quo scatent, videntur edere, hinc observavit Cl. VOGEL, quod non raro tormina excitent; apud nos obtinet mos, tempore verno eorum

manipulum unum cum fero lactis infundere, & hoc medicamentum per aliquot continuos dies exhibere, ut sordes per hyemem collectæ evacuentur; exsiccatos infulis laxantibus adjiciunt.

Aqua destillata florum HIERONYM. BRUNSVIC. grato, quem a nucleis denominant, gaudet odore, præeunte TRAGO, ad effectus pectoris adhibetur: * *Syrupus florum* WITTICH cum Syrupo florum Perficorum ratione virium convenit.

ACETOSÆ RADICES vid. *Olera*.

AGARICUS QUERCUS Paris. Non raro pugnum aliquoties magnitudine superat, portione, qua ex arboris trunco eminet, ventricosus, ex oblongo rotundus, hinc inde in tubera non multum eminentia elevatus, basi gaudet plana extremitatibus tubulorum fuscis obsessa, præter basin tegitur cuticula umbrina, sicca, tenaci, sub qua caro fulva hæret, ex tubulis arctissime congestis efformata, ut continua esse videatur, medium fungi & ejus basin fines tubulorum magis distantes efformant, odor ipsi nullus est, sapor adstringens.

BOLETUS fungus est qui substantia porosa gaudet: *Igniarius* L. colore cinereo & carnis majore parte visui continua & habitu acauli distinguitur.

Frequens antiquarum arborum truncis accrescit.

A longissimo retro tempore hujus fungi caro, coctione & malleo emollita, pro fomite igniario inservit, pro hoc scopo ipsi quidam nitrum, quidam pulverem pyrium, quidam plane nihil adjiciunt. Fomitem igniarium, bibulam substantiam vasis dissectis applicare, jam diu in more est, ut sanguinem recipiat, ipsis vasis arctissime adhæreat, & illis tempus, quo se contrahere & claudere queant, concedat; Anno 1751 Cl. BROSSARD Chirurgus oppidi Chartres in Ducatu Bituricensi, munere honorifico & stipendio

annuo ab augustissimo Rege fuit donatus, quod eundem, ad sistendam ex præcis majoribus etiam arteriis hæmorrhagiam adhibere docuerit, sed prolixa quam præcipit fungum præparandi ratio, a vulgari, qua in fomitem vertitur, vix differt: Brossardianum remedium suis observationibus confirmarunt Cl. MORAND, FAGET, WARNER, SHARP, ACRELL, WATSON, MOLINELLUS, RIVERIUS, ROCHARD, CHABRON, DE HAEN, MONTET, ANDOVILLET, FORD, THORNHILL, PARSON, PLENCK &c. varii etiam fungum ex quacunque arbore desumptum efficacem sunt experti; LE CAT ob insignes, quos inde oriri vidit dolores, eum rejicit.

AGRESTÆ SUCCUS vid. *Uva*.

BISTORTA Lat. Barb. *Schlangen- oder Natterwurzel*. Recipimus inde Radices, quæ pollicis crassitiam habent, extus profundius rubræ, cum vestigio flavi, transversim rugosæ, incurvæ, interdum aliquoties flexæ, saporis evidenter adstringentis.

Polygonum Bistorta L.' BLACWELL 254. Caule simplicissimo monostachyo, foliis elliptico-lanceolatis, petiolis alatis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter magis Septentrionalem.

Tam spiritus vini, quam aqua, ejus principia adstringentia recipiunt, & Extracta multum adstringentia largiuntur. LEWIS. $\frac{3}{4}$ Extracti aquosi exhibuit CARTHEUSER.

Recipiuntur hæ radices ad infusa & decocta, quibus valide volumus adstringere, dosis vix ultra sesqui drachmam extenditur, externe quoque ad eisdem scopos in usum trahitur.

* BOLETUS CERVINUS Latin. Barb. *Hirschbrunst*. Est Tuberis genus quod ad magnitudinem Juglandis usque

usque ascendit, exsiccatum sub cortice sicco, tenaci, flavicante, copiosissimum pulverem nigrum includit, odoris & saporis expers.

Lycoperdon Cervinum L. quod sub terra hærat & farinam includat, distinguitur.

Occurrit passim per Europam, diversissimis figuris ludens.

Primus MATTHIOLUS fabulam, hunc fungum a cervis libidinolis e terre erui, adduxit, eam dein alii magis exornarunt, fingendo eum ex liquore feminali cervorum surgere, unde ad rem veneream facere creditus fuit. Sed omnino præ Bovista nullas alias vires habet.

BOVISTA Barb. *Crepitus Lupi*, *Bubenvist*, *Vesse de Loup*, *Bovist*. Hoc nomine prostat substantia laxa, spongiosa, levissima, ferruginea, odore nullo, sapore adstringente instructa, inclusa fungi generi quod dicitur.

Lycoperdon Bovista L. eo, quod supra terram eminet, extus glabrum est & laciniis irregularibus dehiscit, agnoscendum.

Crescit per omnem Europam.

Ad sistendas hæmorrhagias a longo retro tempore in usu fuit, substantia bibula vulnere applicata sanguinem recipit, vulnere accrescit & illud obturat, CL. LA FOSSE hæmorrhagias post amputationem femoris in equis ejus ope stitit, naribus quoque sanguinem fundentibus admovetur.

CUPRESSUS, *κυπάρισσος*, *Cypres*, *Cypressen*, inde recipimus Nuces, quas Veteres *Galbulos* dixerunt, Folia & Lignum.

Nuces sunt Coni subrotundi, qui dimissis feminibus, ex squammis clavos referentibus, uni communi axi affixis constant, superne gryseis, inferne rufis, sapore gaudent adstringente, cui aliquid resinosi & salini accedit.

Folia pinnata sunt, pinnis imbricatis, non raro denuo sectis, viridia, sapore resinoso adstringente, nequaquam amaro, instructa.

Lignorum sub cortice ferrugineo ex albo flavicat, odore nullo gaudet, nec ego saltem aliquem proprium in illo potui detegere saporem.

CYPRESSUS. Relativa monophyta, floribus gaudet amentaceis, maribus tetrantheris, feminis stylis evidentibus carentibus, nucem angulatam excludentibus: *Sempervirens* L. BLACWELL 127. folia imbricata quadrangularia habet.

Græciæ & Asiæ indigena arbor, nostræ hyemis quoque patiens est.

GALENUS fructus ad alvi fluxus laudavit adstringendi ergo, sequior ætas eis ad fugandas febres usæ est, & in pulverem redactos ad drachmam dimidiam adhibuit, hodie una cum foliis, ipsis minus efficacibus, eviluerunt, æque ac lignum, HIPPOCRATES ramentorum suffitum ad morbos uterinos laudat.

CYDONIA vid. *Fructus horæi*.

* *EQUISETUM*, ἰσπυρίδιον, *Prele*, *Queue de cheval*, *Katzenwadel*. Hoc nomine prostant Cauliculi virides, nodis distincti, ex quibus prodeunt setæ prælongæ cauliculis nonnisi crassitie cedentes, sapore gaudent mediocriter adstringente & leviter salino.

EQUISETUM. Fructificationibus imperfectis clavæ, formibus, polline factis, in spicam collectis gaudet: *Arvense* L. BLACWELL 217. scapo folioso sterili & foliis prælongis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Parisini *Equisetum hyemale* L. adhibent.

Arabes adstringentem plantam esse reputarunt, hinc a variis Auctoribus ad sistendos alvi fluxus & diarrhœas commendatur, sed Illustri HALLER vacca ab ejus usu diarrhœa perit, evidentius in renes agere

videtur ex observatione HOYER, & quod armenta eo palta, urinam sanguineam minxerint *Verhandl. der Holland. Maatschapp.* & in nephritide calculosa prodeffe, testatur HOFFMANN; sed eodem se mictum cruentum in puella curasse DE HELWICH, *Vratislavienses*, BURGMANN testantur. Medicamentum incerti usus, a quo ego saltem, resolventes potius, quam adstringentes effectus expectarem, jure exolevit.

FRAGARIA vid. *Fructus Horæi.*

FRAXINUS vid. *Amara.*

GRANATUM vid. *Fructus Horæi.*

* HYPOCISTIDIS SUCCUS, $\chi\upsilon\lambda\theta$ $\tau\eta\varsigma$ $\epsilon\pi\alpha\theta\epsilon\iota\sigma\iota\delta\theta$, consistentia, colore, sapore, Succo Acaciæ adeo similis est, ut vix ab eodem possit distingui.

CITINUS L. Corollam quadrifidam habet, calice diphylo sustentatam, diplosantheram, monogynam, baccam polypyrenam.

In Europa Meridionali, ad radices Cistorum crescit.

Totus fere in spiritu vini dissolubilis, LEWIS.

Essent. cum Succo Acaciæ vires habet.

JAPONICA TERRA vid. *Amara.*

MALVA ROSEA vel ARBOREA, *Rose tremiere*, *Erndtrose*. Hoc nomine officinæ recipiunt flores pentapetalos nigricantes, duplici calice sustentatos, odore nullo, sapore adstringente præditos.

ALCEA L. BLACWELL 45. Corolla pentapetala regulari, calice duplici, externe sexfido, interne quinquéfido, cincta, polyanthera, monadelphica, monogyna, seminibus circa receptaculum commune articulatis agnoscitur.

Sponte in Asia crescit, Seculo XVI demum in Italia innotuit, ex innumeris ejus varietatibus, nigra modo, præ reliquis quippe magis adstringens, in ulus medicatos recipitur.

Ob vim adstringentem, qua gaudent, ad gargarismata, ubi fauces roborandæ sunt, solent assumi,

earum sex drachmæ hoc scopo, cum una menstrui aquosi libra decoquuntur.

MESPILI vid. *Fructus Horæi*.

*MYROBALANI, μυροβάλανοι nequaquam veterum sed recentiorum Græcorum. Sunt Fructus carnosî, exsiccati, nucem includentes, sapore adstringente præditi. Quinque species Arabes & Græci recentiores recensent & officinæ adservant: *Citrina* L. BLACWELL 401, 3. sunt rotundæ, pollice longiores, ad nigricantem colorem vergunt, utrinque obtusæ, striatæ, tenaces, amaræ, austeræ, continent sub officulo scabro, anguloso, obtuso, nucleum corneum: *Chebula* 401, 2. Citrinis majores sunt, turbinatæ, ad colorem fuscum vergunt: *Bellirica* BLACWELL 401, 1. Nucem moschatam subrotundam referunt, pedunculo instructæ, pallidiores: *Emblica* antecedentibus minores, figuram habent hexangularem, irregularem, nigricant, potius frustra quam integri fructus videntur esse: *Inda* BLACWELL 401, 4. quas quoque *Nigras* appellant, ex ovatis oblongæ sunt, non striatæ, sed rugosæ, foris nigrae, intus substantia quasi picea refertæ, omnium minimæ.

Omnia hæc Myrobalanorum genera ab eadem arbore subministrari, ratione maturitatis maxime differre, olim jam creditum fuit & nostra ætate auctoris Patribus KERNER, COEURDOUX & BOURDIER confirmatum, secus aliis auctoris videtur GARCIA AB HORTO, RUMPH & C. Lis solis oculis decidenda, in Europa non potest decidi. RUMPH teste, Emblicam subministrat

PHYLLANTHUS. Planta relativa monophyta, corolla sexfida non colorata, in maribus trianthera, in feminis trigyna & nectario ornata, capsula triloculari gaudet: *Emblica* L. foliis pinnatis floriferis, caule arboreo, fructu baccato distinguitur.

Crescit in Java, Malacca & Macassar.

Primi Arabes hos fructus inter medicamenta receperunt, evidenter adstringentes, ita ut Indi eis pannos imbuant, quo melius pigmenta retineant, & observante ALSTON, cum Vitriolo atramentum efforment, hinc pro corrigenda virulentia purgantium adhibebantur. Multi ex eo, quod Veterum *φαινοκοβαλένυς*, quibus purgantes vires adscripserunt, cum *μυροβαλένυς* Recentiores confuderint, has quoque cathartici adscripserunt; hodie evilperunt.

MYRTUS vid. *Aromata*.

QUERCUS, *Κρῦς*, *Chêne*, *Eiche*. Inde Folia, Glandes, Gallæ, officinas ingrediuntur.

* *Folia* sunt oblonga, firmula, laciniis pinnatis sinuata, lingua inde multum adstringitur.

* *Glandes*, *βάλανοι*, *Eicheln* ovato-oblongæ sunt, ventricosæ, continent sub cortice sicco & fragili, nucleum ovatum, intense amarum & adstringentem.

Gallæ, *κικίδες*, sunt substantiæ rotundæ, tuberculis obfessæ, foramine perforatæ, extus colore albido, rufescente, nigricante instructæ, varia magnitudine ludunt, intus substantia mox fungosa, mox densa & nigra factæ, saporem habent adstringentem & acerbum; non raro accidit, ut substantia nigricans in proprium corpus colligatur, quod in modum nuclei Gallæ medium a reliqua substantia fungosa liberum occupat.

QUERCUS. Planta relativa monophyta, flores mares hex- ad decantheri in amentum collecti; feminini corollam ex foliolis imbricatam habent, monogyni, capsulam uno nucleo fœtam maturant: *Robur* L. BLACWELL 487. foliis semipinnatis, pinnis obtusis, sinibus acutioribus distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem, nec in altiores montes ascendit.

Multum *Cynipis* L. infecti quatuor alis membranaceis instructi & cujus femella aculeum in cauda habet, genus, teneras quercuum partes suo aculeo perforare, eo ovulum deponere, & ita efficere solet, ut pars vulnerata copiosiores humores accipiat, magis dilatetur, in tumorem excrescat; vermis ex ovulo exclusus, cum ad justum incrementum pervenerit, carcerem erodit & foramen, per quod exierat, relinquit, si autem vermis, antequam potuerit evolare, perit, Galla imperfecta manet, & tales olim *ouaxides* appellabantur; in usum trahuntur illæ gallæ, quæ ad basin petiolorum hærent, & quarum *Cynips* colore nigro, pedibus gryseis & femoribus fuscis distinguitur.

Quo calidior est regio, quæ gallas producit, eo ipsæ reputantur meliores, hinc Orientales præferuntur Europæis, & illæ, quæ ex Aleppo adducuntur, reliquis omnibus solent anteponi; pondere, quod multis tuberculis quasi spinosæ sint, diffractæ nucleum fuscum includant, & extus flavæ sint, probantur; gryseas ad nigrum accedentes solent cœruleas appellare.

$\frac{7}{8}$ Extracti aquosi, $\frac{3}{4}$ fere Extracti resinosi exhibuerunt. NEUMANN.

Omnes quercus partes, adstringentes vires habere rectissime GALENUS monet, & earum decoctum ad omne genus fluxuum commendat; a foliis autem, præeunte HIPPOCRATE, discutientes effectus expectat, folis foliis magnum vulnus solidavit RENEALME. Idem GALENUS gallas ad drachmam unam pro dosi, pro fugandis intermittentibus commendavit, quam præpostere autem hic adhibeantur alibi monetur; easdem tanquam medicamentum uterinum externum HIPPOCRATES in usum traxit. Hodie nulla ulterius quercus pars intus propinatur, folia & gallæ ad decocta roborantia externe interdum adhibentur, gallæ, præ-

eipue cum validius adstringendi mens est, cortices ad debilitatem post hydrocelen, ad ulcera inveterata & putrida cum successu extus adhibitos Cl. PLENK adducit. Glandibus dum primas gentes vixisse legimus, id non de *Quercus Roboris* L. fructibus, sed de speciebus quibusdam exoticis, quarum fructus edules sunt, & quarum unam PARCKINSON allegat, erit intelligendum.

* *Aqua destillata foliorum* VAL. CORD.

* PENTAPHYLLUM, πικτάφυλλον, *Quinquefolium*, *Quinte feuille*, *funf Fingerkraut* Radices inde & Folia recipimus.

Radices sunt Ebrose, earum modo cortex, qui rufus est, & sapore evidenter adstringente gaudet, in usum trahitur.

Folia in quinque, interdum in septem lacinias secta, laciniæ variam magnitudinem habent, viridia, ferrata, leviter modo linguam stringentia.

POTENTILLA. Corolla pentapetala gaudet, calice decemfido sustentata, polyanthera, polygyna & seminibus nudis: *Reptans* L. BLACWELL 454. foliis digitatis, caule repente, pedunculis unifloris distinguitur: *Anserina* L. foliis pinnatis, inferne tomentosis, pedunculis solitariis diversa, a quibusdam quoque recipitur, priori ratione saporis & virtutis medicatæ omnino similis.

Utraque per Europam vulgaris.

Radicem desiccandi scopo GAIENUS laudat, adstringendi ergo interdum ad decocta recipitur; foliorum, quæ leviores vires habent, usus evuluit.

ROSA, ῥόδον, variarum ejus specierum Flores, aliquarum quoque Fructus recipimus, nec non Excrecentiam morbosam.

Rosæ rubra, *Rosæ de Provins*, *Essig-Rosen* asservantur petala, calice, qui Veteribus *Alburnum* dicebatur, exempta, nondum expansa, quæ καλλις Veteres dixerunt, & unde ungues resecti sunt, profundius ru-

bra, odorata, sapore adstringente instructa; desumi proprie, debent de

Rosa. Corolla pentapetala regulari instructa, calice quinquefido sustentata, polyanthera, polygyna, calyce in fructum carnosum umbilicatum abeunte gaudente: *Gallica* L. quæ floribus solitariis, calicis foliis sex paribus pinnarum instructis, petiolis & pedunculis aculeis mollibus obfessis distinguitur; ad vicum Provins non procul Parisiis occurrit.

Sed ut plurimum inter nos saltem & in Germania substituuntur flores *Rosæ sativæ rubræ* C. B. BLACWELL 78. cujus calicis folia, paucioribus pinnis instruuntur, & flores congesti, præcedente minores sunt & minus ad nigredinem vergunt.

In hortis & ad vicum *Mittel-Hausbergen* advineta colitur.

Rosarum pallidarum, bleiche Rosen, leibfarbene Rosen nomine, petala variarum Rosarum specierum, quæ colore rubro diutius gaudent asservantur, odore suavi nares feriente gaudent, sapore dulci, cui aliquid adstringentis accedit.

Rosa Damascena L. BLACWELL 82. floribus congestis, ex albo rubellis, calicis laciniis tribus, totidem paribus pinnarum laciniatis, & pedunculis spinosis distincta & *Rosa Centifolia* L. præcedente major & petalis magis rubris instructa.

Utraque in hortis colitur, ultima versus finem Seculi XVI innotuit.

Rosæ alba petala, colore albo, nec non odore remissiore, ab antecedentibus differunt; apud Parisinos petala minora sunt, gratissimo odore instructa.

Rosæ alba L. BLACWELL 73. flores congestos, tres lacinias calicis pinnatas, & pedunculos spinosos habet. Parisienses adhibent *Sempervirentem* L. floribus racemosis, calyce oblongo, hirsuto, reflexo gnoscendam, Galliæ Meridionalis civem, & quæ

in nostris hortis culta contra graviores hyemis rigores defendenda est.

* *Rosæ Rubra vulgares*, *gemeine oder zucker Rosen* Wurtemberg. dilutius rubent, odorem multum fundunt, saporem dulcem, cum levi adstrictione habent.

Rosæ Canina L. BLACWELL 8. calycis cylindracei folia reflexa, ejus tres lacinias pinnatas, flores congeltos, pedunculos molles habet.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Ab hoc ultimo frutice etiam desumuntur *Fructus*, *κνισθατοι*, *Cynosbati*, quibus vocibus autem non raro Veteres Ruba indigitarunt, *Cynorrhoda*, *Hagenbutten* vel *Butten* simpliciter; qui asservantur secundum longitudinem bipartiti, seminibus & hirsutie quibus a natura obsidentur, privati, carnosi, ex purpureo nigricantes, levioze odore & sapore instructi: Cupedarii recipiunt fructus *Rosæ villosæ* L. cujus folia utrinque levi villo obsidentur, fructus reliquis multo majores sunt & spinulis obsessi, passim in hortis cultæ.

* *Fungus Rosarum*, *Spongiola*, *Bedeguar* Barb *Schaffkuntzen*, *Schlaffapfel*: Substantia rotunda, intus cava, variis limbus instructa, ornamento retiformi cincta, coloris rosæi, saporis & odoris nullius. Est excrescentia, eodem modo ac galla quercus eformata, a *Cynipe Rosæ* L. abdomine ferrugineo, postice nigro & pedibus ferrugineis gaudente.

Flores Rosarum pallidarum $\frac{1}{2560}$ olei odorati albi, in aere temperato spissi largiuntur *Inst. Chem.* Ejusdem $\frac{1}{2133}$. CARTHEUSER; partes gummosas majori in quantitate continent quam resinosas, LEWIS.

Vario ex principio, Rosæ in corpus humanum solent agere, ob fragrantiam, qua pollent, vim nerveam excitant, analepticas vires edunt & ad refocillandas vires adhibentur, sed ob eandem fragrantiam etiam caput turbare, syncopes excitare, sunt observata, a

SCHENCK, HOFER, LEMERY, LEDEL, HÜNERWOLF, KHON &c. cum Rosæ pallidæ præ reliquis fragrantiores sint, hinc illas maxime analeptico scopo adhibemus; eadē cum succum saponaceum largiorem habcant, hinc resolvendi & alvum leniter ducendi ergo adhibentur, hoc scopo, recentium manipulus, siccarum pugilli duo, cum menstruo aquoso infunduntur, Nostrates eas uti flores acaciarum vel persicorum solent exhibere. Rosæ rubræ, quas solas Veteres in usum traxerunt, cum Arabes pallidas demum receperint, evidenter, vel sapore teste, adstringunt, & non bene a GALENO dicuntur relaxare, usurpantur tam intus, quam extus ad partes roborandas vel evacuationes moderandas, extus præterea ad scopos discutientes adhibentur. Rosas albas a vi ophthalmica maxime solent laudare, nescio quo jure.

Fructus Cynosbatos vim urinam pellendi possidere & hinc in nephritide & hydrope proficuos esse BORELLUS, SCHELHAMMER, RIEDLIN, REISEL, Cl. HOFER &c. observationibus probant.

Spongiolæ vires diureticas, adstringentes, somniferas, antilyssas, cum nulla fida observatio probaverit, hinc ejus usus evuluit.

Aqua Rosarum primum ab Arabibus memorata, ob irragrantiam, qua pollet scopo analeptico in usum trahitur, aliis quoque medicamentis gratiæ ergo adjicitur: *Aquam Rosarium albarium* VAL. CORD. ad collyria præcipue recipiunt: * *Aqua destillata ex Rosis rubris* VAL. CORD. optime caremus, æque ac *Aquis destillatis ex calycibus* Paris. * *Oleum destillation Rosarium* quod tanquam medicamentum summe vires reficiens HOFFMANN extollit, ipso cum oleum Cinamomi omnino præstet, hinc pretiosum nimis medicamentum vix præscribitur: *Oleum Rosarium per infusionem* illud Parisini tam ex Rosis rubris, quam ex pallidis jubent proflare, Wurtembergenses & Nostrates non

male pallidas præscribunt, minus bene coctione jubetur parati; medicamentum jam ab HOMERO memoratum, ab HIPPOCRATE ad morbos uterinos commendatum, multum ad dissipationes, inflammationes a GALENO laudatur & hoc scopo hodie adhuc adhibetur: *Ceratum refrigerans* GALENI vid. *Cera*. *Unguentum Nutrition* vid. *Plumbum*: *Unguentum Rosatum* MESUE a COSTÆO correctum & adhuc simplicius redditum Paris. & Wurtemb. recipiunt, omnes minus bene coctionem præcipiunt; in nostris officinis receptum est, axungiam porcina cum aqua rosarum lotam, cui aliquot guttas olei citri aut jasmini adjiciunt, sub nomine *Unguenti Pomati* asservare, pro unguento rosato adhibere & scopo cosmetico maxime usurpare: * *Unguentum Rosatum simplex* Viennens. perplacet ad usus cosmeticos: * *Mucharum Rosarum Damascenarum* HONEST. hodie evuluit, cum pharmacopolæ justo tempore eam ex recentibus Rosis parant Syrupi quantitatem, quæ ipsis per annum sufficit: *Tabula seu Rotula Manus Christi Lumin. Majoris*, veteres Margaritas addiderunt, Wurtembergenses matrem perlarum, hinc etiam * *Saccharum perlatum* dicuntur, SYLVIVS eas *Saccharum Rosatum* vocavit: * *Syrupus Rosatus simplex* VAL. CORD. vix differt a * *Syrupo Rosarum solutivo* AVICENNÆ, & est *Syrupus e Rosis pallidis* Paris. * *Syrupum de Rosis solutivum* MONTANI correctum sub nomine *Syrupi de Rosis pallidis cum Senæ & Agarico* receperunt Parisini, cum hujus medicamenti integræ unciz, foliorum senæ unus circiter scrupulus, & dimidius Agarici respondeat, quorum vires evacuantes, etiam carminativis quæ præterea recipit, infringant, hinc vix antecedente validius alvum ducit: *Julepus Rosarum* AVICENNÆ, *Syrupi Alexandrini* nomine in Gallia maxime olim venit, gratiæ ergo adjicitur medicamenti: * *Electuarium de Succo Rosarum* MYREPSI Parisini sub

forma tabellarum asservant, inconcinnum medicamentum, quod ob Diagrydium, quod vehit, alvum movet, ad unciam dimidiam, pro dosi præscribitur: * *Spiritus Rosarum* a Wurtemberg. & Parisin. per fermentationem, a Nostratibus abstractionis ope paratur: * *Conserva Rosarum pallidarum* SCHROEDER. alvum ducendi ergo assumitur: *Conserva Rosarum* a MESUE sub nomine *Sacchari* præscribitur, Latino Barbari, qui primi Conservæ nomen effixerunt, tres partes sacchari receperunt, a SYLVII temporibus duas partes adjiciunt: Parisini ad modum MANARDI & COSTÆI succum rosarum per fetaceum trajectum, cum saccharo in consistentiam tabulandi cocto, miscent & sic conservam molliorem parant; vix differre Parisiensem * *Conservas Rosarum rubrarum omni tempore parandas* patet; hoc medicamentum roborandi ergo crebro adhibemus, id cum AVICENNA multum pluvificis commendaverit, hinc per longum tempus ad hunc morbum fuit laudatum: aliquot guttas spiritus vitrioli adjiciendo, eam magis adstringentem reddunt & * *Vitriolatam* SCHROEDERI dicunt: * *Saccharum Rosatum* MANARDI cum pulvere florum, loco succi hodie paratur, Parisini illud *Conservam Rosarum rubrarum solidam* dicunt, & præeunte ZWOELFFER, levissime acidulum reddunt, paratissima cum in eo sit Rosarum ratio, hinc præter odorem, vix aliud quid rolis proprium, inde potest expectari: * *Syrupus de Rosis ficcis* a MESUE sub *Julepi* titulo adducitur, est ὑδρὸς ῥοσῶν AETII, qui pro more sui temporis mel recipit, optime placet præscriptio Wurtembergensium: *Mel Rosarum, Rhodomel* PALLAD. denuo Wurtembergensium ratio reliquis videtur præferenda esse, cum Parisini loco aquæ decoctum calycum recipiant, hinc medicamentum magis adstringens accipiunt; utinam eo frequenter, ubi sine nimia partium relaxatione abstergere volumus, vulgo ad morbos oris

& faucium adhibetur : * *Mel Rosarum laxativum* W'ELSCH ad clysmata olim adjiciebatur : *Acetum Rosarum* NICOL. PRÆPOS. ob vires fragrantès naribus eorum, qui deliquium patiuntur, solet admoveri, scopo cosmetico quoque in usum trahitur : *Tinctura Rosarum* SCHROEDER Wurtembergenses eam acidiorè reddunt, Nostrates, ipsi non levem quantitatem sacchari adjiciendo, julapium faciunt ; fallendæ sitis & virium restaurandarum ergo adhibetur : *Rob Cynosbati* SCHROED. *Conserva Cynorrhodon* Parif. ob gratiam vel mensis secundis imponitur.

SANGUIS DRACONIS Barb. *Sang de Dragon, Drachenblut.* Est Resina quæ in variis massis ad nos adducitur, colore sanguineo, odoris & saporis fere expertibus, non tenacibus, & quæ accensæ non ingratum suffitum emittunt.

Optimus in massis, quæ Juglandis magnitudinem habent, ad nos vehitur & colore sanguineo probatur; hunc sequuntur tales, quæ nucem myristicam æquant, tegminibus junceis involutæ, in modum articulorum inter se nexæ; evidentissime spurix sunt, quæ sub forma tabularum prostant, & figura gaudent, qua satis superque patet, quod fusionem subierint, & odore heterogeneo, mangonium produunt.

Varium in Oriente, æque ac Occidente occurrit arborum genus, quod hanc resinam fundit; de quibus optime Cl. CRANZ meruit: triplex ad nos spectat.

DRACÆNA. Corolla sexpartita, isanthera, monogyna, erecta, bacca triloculari gaudet : *Draco* L. caule arboreo, foliis subcarnosis, apice spinosis, distinguitur. Crescit in Canariis & passim in Oriente. *ZEROCARPUS* Corollam papilionaceam habet, calice quinque dentato sustentatam, legumen subrotundum, oblongum, planum, femina appendiculata includens. Indiæ & Americæ civis. *CALAMUS* Corolla hexaphylla nuda, isanthera, monogyna, fructu drupa monosperma, agnoscitur.

Occurrit in India.

Obtinetur tam arbores vulnerando, quam fructus cum aqua coquendo & ita resinam inde eliciendo.

Vix in aqua, multo largius in spiritu vini & oleis solubilis. LEWIS. Non levia argumenta suadent, hanc resinam non esse *κινάβαρι* DIOSCORID. ideo verotimile est, eam demum ab Arabibus in usum receptam esse.

Laudatur a vi adstringente, absurdissime in casu ab alto commendatur, rarius intus datur, adhibetur præcipue ad dentifricia.

* SUMACH Græc. Recent. *ῥῦς*, *Rhus*. Prostant ejus fructus exsiccati, racemo adhærentes, rubri, multo villo obducti, includentes semina nigra, acido & multum adstringente sapore prædita.

Rhus. Corollam pentapetalam habet, calyce quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam, baccam monopolyrenam: *Coriaria* L. BLACWEIL 486 & 541. foliis pinnatis, obtuse ferratis, subtus villosis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & Oriente, nostras hyemes inpune fert.

Rami teneriores cum foliis comminuti, in tabernis prostant pro usibus tinctoriis, integros agros eo apud Hispanos conferi, ut semper sufficiens ejus copia pro parando corio proftet, CLUSIUS testatur. Semina ad præcepta GALENI tam intus quam extus, cum valide adstringendi animus est, adhibentur.

THEA Recent. Hoc nomine ad nos adducuntur Folia varie contorta, variæ magnitudinis, colore mox læte viridi, mox profundiore instructa, sapore plus minus adstringente, odore vel rosas vel violas spirante.

Plurimæ ejus in commercio prostant species, quæ ad duo genera *Viridem* nimirum & *Boe* reducuntur: illi folia sunt viridia, violas redolentia, aquam cum qua infunduntur virescente colore tingentia, huic

folia minus contorta, quorum color magis ad nigredinem vergit, sapore gaudent magis adstringente, rosas spirant, infusum cum martialibus nigrescit.

THEA L. BLACWELL 351, 352. ex observatione Cl. LETTSOME Corolla sexfida gaudet, calice quinquefido sustentata, polyanthera, trigyna, capsula tricocca.

Crescit in China Septentrionali & Japan.

Folia tenella exquisitissima esse, eorum triplicem messem fieri, ea quæ ultima messe colliguntur, reliquis viliora esse, omnia supra laminas ferreas ignis ope exliccari asserunt, autoptæ, inter quos TEN RYNE & KÆMPFER præcipui sunt, a vario igitur collectionis & exsiccationis modo, variam bonitatis Theam surgere, facile liquet; his si addimus, folia a frutice sylvestri æque ac culto colligi, eundem cum per longum tractum terræ obtineat, pro varia regione differentia folia exhibere, id quod etiam itineratores testantur, varia præterea mangonia his foliis addi, non mirum, eundem fruticem adeo multum inter se differentia foliorum genera nobis præbere, quæ melius ex odore & sapore, quam denominatione, dijudicantur. Ut autem omnem Theæ gratiam possimus experiri, requiritur, ut eam justa dosi, in aqua optimæ notæ, exquisite ebulliente, per aliquot modo minuta infusam, ex vasis porcellaneis sorbeamus.

Aqua a foliis Theæ abstracta omnem ejus odorem recipit. LEWIS. Extracti aquosi, amari, styptici, adstringentis $\frac{3}{4}$ fere obtinuit LETTSOM. $\frac{7}{12}$ Extracti aquosi & $\frac{7}{18}$ Extracti spirituosus NEUMANN.

Folia Theæ anno 1666 primum in Europa allata, ex eo tempore gratia, qua pollent, adeo se commendarunt, ut quotannis eorum circiter quinque miliones librarum ad nos advehantur, multum ad eorum famam contribuit, quod mox postquam in Europa innotuerunt, BONTEKOE & WALDSCHMID auctori-

tate fuerint sustentata. Plurima & in laudem & in vituperium eorum dicta sunt & litteris evulgata, ea principio odorato, quo scatent, aliquem stimulum excitare posse, unde in quibusdam propria symptomata surgunt, & quorum non pauca Cl. LETTSOM collegit, non inficias eo, hunc stimulum autem in assuetis negligi posse innumeris exemplis nixus, certus sum, & mihi in universum videtur, pro illa, qua Thea vulgo assumi solet, ratione, effectus, qui ejus usum sequi observantur, aquæ calidæ potius, quam foliis adscribendos esse.

TORMENTILLA Radices nobis sistit nodosas, tuberosas, ex omni ambitu copiosas fibrillas emittentes, extus ferrugineas, intus pallide rubras, sapore evidenter adstringente instructas.

TORMENTILLA. Corollam tetrapetalam regularem habet, calice octofido sustentatam, polyantheram, polygynam, & femina nuda: *Erecta* L. BLACWELL 445. caule erecto & foliis sessilibus agnoscitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalem.

Maxima stypticitas in Extracto spirituoso hæret, decoctum aquosum turbidum fit & partes resinosas ad fundum dimittit. LEWIS; Extracti resinosi $\frac{3}{8}$ circiter, aquosi $\frac{5}{8}$ fere, lenius adstringentis inde obtinuit NEUMANN; $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi valde adstringentis CARTHEUSER.

Adhibetur ejus decoctum tam intus quam extus in omnibus affectibus, ubi validiora adstringentia indicantur, vires alexipharmacas, quas superioribus seculis ipsi adscripserunt, experientia non confirmavit; ejus usum ad rem coriariam, apud Feronenses, teste BARTHOLINO, obtinentem, confirmant experimenta recentiora.

* *Extraction* VAL. CORD.

UVA URSI CLUSII, qui hanc plantam, & quidem non sine veri specie, *την σαφελὴν ἀρκυ* Veterum esse reputavit, *Boufferole*, *Steinbeer*; exhibet Folia parva, ovato-oblonga, ad finem evidentius angustata, glabra, duriuscula, superne viridia, inferne pallida, integerrima, evidenter cum quadam amaritie adstringentia.

ARBUTUS. Corolla ovata, quinquefida, simili calice exiguo sustentata, decanthera, monostyla, bacca rotunda, superne leviter compressa & puncto notata, quinqueloculari agnoscitur: *Uva Ursi* L. Caulibus procumbentibus & foliis integerrimis distinguitur.

Crescit in omni Europa, calidiore quoque.

Exhibet Extracti aquosi valde amari & adstringentis $\frac{3}{8}$, spirituosus intense amari, paulo plus quam aquosi, MURRAY.

Primi Medici Monspelienses ejus vires ad vitia viarum urinariarum celebrasse, testatur Illustris LINNÆUS, easdem novis & multis observationibus confirmarunt Editor *Formul. Medic.* BARBEYRAC, WERLHOFF, Cl. VOGEL, TAUBE, PALLAS, DE HAEN, QUER, MURRAY & GIRARDI, qui ultimus, etiam multis experimentis ejus vim calculum solvendi probare an nititur. Datur foliorum pulvis ad drachmam unam usque, quater de die, vel drachmæ duæ decoquuntur cum una aquæ libra pro dosi.

β. FOSSILIA.

ALUMEN, *Στυπτηρία*, *Alun*, *Alaun*. Est Sal in magnas massas concretus, ex crystallis polyedris, majoribus efformatus, evidenter linguam adstringens, calore intumescens & pelluciditatem deponens, tripliculo circiter aquæ solubilis, succorum vegetabilium colorem non mutans, dum in aqua funditur aliquid frigoris gignens.

Reperitur Alumen sive Nativum & tale Veteres præcipue in usum traxisse videntur, sive ope artis ex

propriis glebis eductum. De Nativo Veteres plures species adducunt, quas & a consistentia & figura distinxerunt: *Liquidum* erant illis aquæ, quæ Alumen in majore quantitate vehunt, tales in Europa nullæ hodie notæ sunt, TOURNEFORT in insula Melos, GMELIN in Sibiria detexerunt: Alumen sponte efflorescens, cum varias figuras assumat, *Schisti* seu *fissilis*, *Trichitis* sive *plumosi*, *Strongyli* sive *rotundi* meminerunt, quia autem etiam vitriolum ex pyritis resolutis exsudans, album colorem & adstringentem saporem habet, hinc valde suspicor, hoc sæpe cum illo fuisse confusum. ALBERTUS MAGNUS primus *Alumini petrosi*, quod hodie vulgo prostat & ab Italorum voce *Rocca* denominatum fuit, mentionem fecit; rudibus his seculis quasdam etiam gypsi species Alumini annumerabant, quia eorum figura ad Rupeum accedit & a forma squammosa, Italica vernacula *Scaglia* sive *Scajola* appellarunt; Alkali fixum quoque Alumen dixere & illud *Catini* epitheto distinxerunt, imo lapidem Amiantum pro Alumine scissili vel plumoso exhibere cœperunt.

Omne quod hodie in tabernis prostat Alumen ex propriis glebis paratur, quæ sunt 1) Selenites species, ex flavo grysea, quæ calcinata demum, unde rubra evadit, alumen edit, occurrit Tolsæ ad Centum cellas, Alumen inde paratum a *Roma* denominatur & aliquid rubedinis habet, BRASSAVOLÆ jam memoratum, ratio illud parandi optime a Cel. FOUGEROUX DE BONDAROY describitur. 2) Carbones fossiles sive integri, sive resoluti 3) Lignum fossile 4) Pyrites 5) Ardesiæ 6) Turfæ.

Glebæ Aluminis satis copiose per omnem Europam occurrunt.

Alumen ex ejus glebis separaturi, glebam justo caloris gradui exponunt, ut acidum in substantiam, cum qua in alumen concresecat, agere possit, sal hac

ratione ortus, elixivationis ope extrahitur, cum autem experientia docuerit, acidum terra aluminis saturatum difficilius in crystallos abire, nisi aliquod alcali ipsi adjiciatur, hinc lixivio sive urinam putridam sive lixivium cinerum addunt; glebæ, quæ aeri expositæ alumen exhibuerunt, denuo post aliquod tempus novum largiuntur, non quod acidum ex aère hauserint, sed quod acidum, quo scatent, & quod in motum actum fuit, denuo terram aluminis propriam dissolvit. Alumen Romanum præ reliquis purissimum esse reputatur, sed etiam urina ipsi adjicitur teste Cl. FERBER.

Alumen ultra dimidium sui ponderis aquæ, $\frac{1}{7}$ acidi & $\frac{1}{4}$ terræ vehit: acidum idem est cum eo, quod in vitriolo obtinet, terra ab omnibus reliquis differt, non est argilla, sed in argilla occurrit, & ipsi proprias ejus qualitates largitur. MARGGRAFF.

Alumen valide adstringere ab omni tempore notum fuit, hinc externe tam ad sistendas hæmorrhagias, quam etiam scopo discutiendi magno semper fuit in usu, ad medicamenta stomatica quoque fuit adhibitum; recentiores quoque illud intus exhibere cœperunt, & ad grana octo vel decem pro dosi propinare, primus MYSNIGHT illud cum dimidia ratione sanguinis draconis miscuit & sub nomine *Aluminis tinæ* ad febres & alvi fluxus commendavit, HELVETIUS partibus quatuor aluminis, unam sanguinis draconis adjecit, inde pilulas formavit & eas ad drachmam dimidiam usque in omni hæmorrhagiæ genere cum successu dari, affirmavit: CUDDEN ab alumine cum aromatibus mixto & ante paroxysmum exhibito febrem intermittentem vidit curatam.

* *Alumen Saccharinum* BRASSAVOLÆ est Alumen cum aqua Rosarum & albumine ovorum in parvas pyramides efformatum, id quod Würtembergenses habent, validius adstringit & repellit, in collyria anti-

phlogistica, multa aqua dilutum recipitur: *Alumen* *ustum* DIOSCORID. cum in eo validum acidum nulla ulterius aqua diluatur, hinc vires rodentes edit, & in crebro usu est ad carnem luxuriantem consumendam, cui sub forma pulveris solet inspergi: * *Alumen tinctum* MYSNIGHT: * *Spiritus Aluminis* a spiritu Vitrioli non differt: * *Aqua Aluminis* Paris. est solutio drachmæ unius aluminis, in libra una aquarum destillatarum inertium.

BOLUS, βῶλα. Utraque vox demum Seculo XV pro denotando proprio terræ genere cœpit adhiberi, cum græca vox qualemcunque terræ glebam denotet: recentior ætas argillas, quæ aliquid unguinosi sensibus exhibere videntur, mox Bolorum, mox terrarum sigillatarum nomine comprehendit.

* *Bolus Albus* sub forma frustorum majorum, oblongorum, trium pollicum longitudinem & duorum latitudinem & crassitiem æquantium inter nos prostat, albus & evidentius pinguis.

Ex Germania nobis mittitur.

* *BOLUS ARMENUS*, *Argilla bolus rubra* L. *Argilla Lemnia* L. quem & *Orientalens* dicunt, est Argilla indurata, quæ pallide rubrum colorem habet, tactu pinguis & glabra. Diversissimas terras sub hac denominatione venire, rectissime LUDWIG monet.

Ex variis Europæ locis ad nos adducitur.

* *Bolus Ruber*, *Argilla bolus rubra* L. sub frustis antecedentibus similibus, magis siticulosis & pinguibus, paulo brevioribus & rubris ex Germania ad nos advehitur.

* *Terra Lemnia*, pro ea, diversissimas omnino terras in officinas accipiunt, notante LUDWIG, ea quæ vulgo prostat, ab illa PLINII & GALENI, quam in modum rubricæ ruberrimam esse dicunt, est diversissima. Possideo frustra, quæ omni dote conveniunt cum *Marga Lemnia* d. LUDWIG & quæ a seplasiariis sub

nomine *Terra Lemnia in Sorten* accipi: ea quæ sub *Electæ* titulo prostat, efformatur a bacillis oblongis, cum admixta rubedine flavicantibus, superficie pulverulenta digitos tingente instructis, eorum dorso ad pauca intervalla varia signa impressa sunt; sed sub hoc nomine etiam massæ informes, flavæ, quibus rubedo accedit, juglandis circiter volumen æquantès prostant.

* *Terra sigillata alba* tribus montibus, quibus arbores assident, sive pluribus arboribus & propriis insignibus notata est, in parvos cylindros efformata; alba, digitos inquinans.

* *Terra sigillata alba Goldbergensis, Argilla Bolus alba* L. cylindrum aliquot lineas altum, superne & inferne planum refert, uni ejus basium aquila tribus montibus insistentis & titulus impressa sunt, ab albedine splendente, qua gaudet, *Axungia Luna*, & a Ducatu in quo Goldberg occurrit *Terra Lignicensis* quoque dicitur, a BARTHOLDO AB OSCHATZ qui versus finem Seculi XVI floruit, primum celebrata.

* *Terra sigillata alba Turcica* sistit trochiscos convexo-planos, læves, ut nec splendor iis desit, multum siticulosos, in facie plana characteribus arabicis notatos.

* *Terra sigillata rubra*. In massis, terra sigillata alba parum majoribus adducitur, colorem dilutius rubrum habet, tres ipsi arbores insculptæ sunt e regione montium positæ, illis Luna dimidiata, his sol imminet, inferne nomen inscriptum est.

* *Terra sigillata rubra Turcica* solo colore, qui dilutius rubet, a cognomine alba distinguitur.

* *Terra Silesica gryseæ seu sublutea, Argilla bolus flava* L. sub eadem ac terra sigillata alba facie ad nos adducitur, tactu rudior, Strigæ erui dicitur; primus MONTANUS eam circa annum 1570 in usum trahere cœpit.

Omnes, quas hæctenus recensui terræ, sunt argillæ, hinc in aqua non solubiles, & ideo frustra qualescunque

etiam inde in secundas vias expectantur vires, præterea non perspicio, quid boni corpora, in nullo menstruo solvenda, in primis viis debeant præstare, potius in testina obstructum, debilitatum, oneratum itura prævideo. Superstitio terram Lemniam commendabat gentilibus, tanquam specificum contra morbos malignos & venena remedium, eidem bolum Armenum accedere credebant; his a patribus acceptis fabulis, per multam seculorum seriem tanquam oraculis adtipulabantur; rationes dein politicæ & aliæ, innumeras Europæarum terrarum species, sacris Veterum terris similes, deprædicare iusserunt; Chemicorum secta novam illis ipsis auctoritatem conciliare non dubitavit, cum aurum aut argentum vehere, & inde eminentibus omnino viribus imbuere, reputarent. Magnum omnino erat opus, corpora a longissimo retro tempore laudata, commendata & præscripta, a Medicis æque ac a vulgo magni habita, inertia esse evincere, sed tandem ratio vicit & prudentiores eas vix ulterius præscribunt. Qui aliquam adhuc earum defensionem suscipiunt, sive a latente in eis acido vires refrigerantes expectant, sive roborantes a colorum principio martiali, sed cur substantiis dubiis, quæ non possunt non primis viis incommodo esse, in tanta certiorum & securiorum refrigerantium & roborantium copia nostros ægros onerabimus?

Extus dum imponuntur vulneribus, pastam formant, ea obturantem & hæmorrhagiam sistentem, sed in hoc quoque casu habemus remedia & certiora & quorum usum minora mala sequuntur.

CALAMINARIS LAPIS vid. *Zincum*,

CERUSSA vid. *Plumbum*.

LITHARGYRIUM vid. *Plumbum*,

MAGNES LAPIS vid. *Ferrum*,

MUMIA vid. *Bitumen*.

OSTEOCOLLA vid. *Absorbentia*.

PLUMBUM, *υδρρησ* Ⓞ, *Plomb, Bley. Plumbum nigrum* Veterum. Est Metallum imperfectum, cujus color ad nigredinem vergit, mediam inter mercurium & argentum densitatem habet, omnium corporum metallicorum molliſſimum, 550 gradu Fahrenheitiano fundendum; ab aqua, omni acido & alcali, nec non ab oleis unguinosiſ ſolubile, cum omni metallo, præter ferrum, colliquandum.

Nunquam Nativum obtinet, ſed occurrit ſub forma I. Terræ 1) informiſ A. cohærentiſ *Terra Plumbi* WALLER. hæc ſub variis coloribus reperitur, B. laxæ *Ceruſſa Nativa* CRONST. 2) Crystallifata (A) ſpathiformiſ *Spatium plumbi* CRONST. *Plumbum ſpatioſum* L. (B) pryſmaticæ *Plumbum cryſtalliſatum* L. α) albæ a) pellucidæ, *Minera Plumbi ſpathacea pelluceiſ* WALLER. b) opacæ *Minera Plumbi ſpathacea ramiſa* WALLER. β) viridiſ *Plumbum vireniſ* L. hoc acido ſaliſ efformari & vix veſtigium cupri vehere ſum expertuſ. γ) Rubræ *Plumbum Rhombeum* L. hæc rariſſima ad Catharinæburg occurrit. II. Mineræ A. in cuboſ efformatæ, *Galena* Auctorum B. ſub forma molecularum vix viſibiliuſ matrici incluſæ *Galena mineraliſata* WALLER. *Plumbum pauperiuſ* L. C. texturæ ſtriâtæ α) fibris continuiſ *Plumbum Stibiatiuſ* L. *Plumbago* WALLER. *Bleyſchweif*. β) fibris contiguiſ *Galena ſtriata* WALLER. *Plumbum Baſalticuſ* L.

Mineræ Plumbi ſatiſ copioſe per Europam occurrunt.

GALENUS plumbum ſcopo repellendi & exſiccandi multum commendat, ſed etiam obſervat ab eodem intuſ ſumto, dyſenteriam oriri: DIOSCORIDES ſingultum, tuſſim, linguæ ariditatem, extremorum refrigerationem cum mentis alienatione & motuſ difficultate, nec non ventri & intetiſniſ gravitatem cum magniſ torminiſ inde afferri, intetiſna, vulnera & urinam ſupprimi: ſimilia fere AVI-

CENNA tradit; FERNELIUS dysenteriam cum gravissimis doloribus ventris, & subsequente ictero inde surrexisse vidit; TIMÆUS A GULDENKLEE vehementissimos intestinorum dolores, cum præcordiorum angustis, membrorum tremore & articularum debilitate ejus usum excitasse deprehendit. Magna præterea testium nubes pessimos a plumbo intus assumpto effectus surgere & viderunt & monuerunt, inter quos RHODIUM, BORELLUM, JÆGERSCHMID, GOECKEL, CUMENIUM, DETHARDING, COHAUSEN, VICARIUM, HENCKEL, HOFFMANN, BOERHAAVE, Illustres TRONCHIN & FRALLES nominasse sufficiat, plures adhuc ab ALSTON & Celeb. TRILLER adducuntur, patet his observationibus a Plumbo, & qualicunque ejus præparato, imo vel solo fumo, pessimum colicæ genus, quod a Pictonibus denominant, excitari, minori autem dosi corpori ingesto, atrophiam gigni, eo citius marasmmum inducturam, quo plura vasa lactea fuerint obstructa. Tot documentis de tristibus hujus metalli affectibus prostantibus, miramur omnino dari adhuc Medicos, qui ejus usum internum defendere nitantur.

Externe applicatum roborandi, discutiendi, exsiccandi ergo cum magno successu adhibetur, Cl. GOUZARD maxime, illud in discutiendis inflammatione & erysipelate, detergendis ulceribus, curandis cancris nec non morbis a relaxatione ligamentorum oriundis, leniendis doloribus rheumaticis, tollendis morbis cutaneis, sanandis herniis incarceratis, auferendis morbis venereis topicis, valens multum vidit.

Quædam de Plumbo præparata prostant, quæ non modo ad medicinam, sed etiam ad varias artes prostant, nimirum.

Cerussa, *Λευκός*, *Bleiweiß*. Est Plumbum operæ acciti in calcem albam erosum, ejus parandi ratio jam apud THEOPHRASTUM occurrit, illam, quæ Roterdami obtinet, ALSTON describit: ejus triplex genus

hodie præstat: *Veneta* nimirum quæ sub panum conoidæorum forma, charta cœrulea involutorum, ad nos adfertur; *Belgica* in majores panes efformata & laxius charta cincta est, hæc paucissimum calcis plumbi, multum terræ albæ calcareæ vehit: *Blanc de Plomb*, *Schieferweis*, lamellas albas friabiles sistit, præ reliquis sincerissima.

Cerussam HIPPOCRATES utero inflammato commisit.

Lithargyrium, *Spuma Argenti*, λιθάργυρος, *Litharge*, *Silberglätt*. Veteres omnem fæcem, quæ argento aut plumbo, dum funduntur, supernatat, hac voce videntur indigitasse, tam eam, quæ hodie adhuc hoc nomine venit, quam alias ab ea diversissimas: appellamus autem hoc titulo substantiam ex squammis plus minus rutilis compositam, sapore adstringente præditam, efformatam a Plumbo, quo metalla nobiliora in cineritiis majoribus depurata fuerunt; est igitur vitrum Saturni, quod quaecunque metallum ignobile, æs maxime recepit, hinc variis ludit coloribus, sed fulvum modo in tabernas recipiunt: non levem in Chemicis ignorantiam produunt, qui id in Lithargyrium Auri & Argenti distinguunt.

Minium, μίλτ, *Menning*. Veteribus, qui substantias a colore præcipue denominabant, Cinabaris hoc nomine veniebat, nec non proprium terræ genus rubro colore insignitum, ut ex THEOPHRASTO, PLINIO, DIOSCORIDE patet; nostrum Minium est σάνδουξ Græcorum, & ejus, qui hodie obtinet, significatus demum Seculo XVI originem debere videtur: est calx plumbi quæ in propriis Germaniæ, Angliæ & Belgii officinis ratione nondum satis nota calcinatur, usque dum colorem læte rubrum induerit.

Acetum Lithargyrii sive *Saturni*, primi Mediolanenses receperunt, cur ad illud parandum vulgo Acetum destillatum præcipiant, non video; Parisini omnino

laudandi, qui Lithargyrio, semper cupro inquinato, plumbum substituunt, egregium medicamentum discutiens; idem, protracta per horam coctione, magis inspissatum, sinit *Extractum Saturni* GOULARD, quod largiore aquæ quantitate dilutum polychrestum medicamentum ad omne genus inflammationum, & reliqua mala supra dicta evadit, sub nomine *Aquæ Vegeto mineralis* GOULARD; Acetum Saturni affusione solutionis aluminis lacteum redditum * *Lac Virginis* efformat, quod nonnisi ad usus cosmeticos adhibetur: dum autem Acetum Saturni eo usque evaporatur, ut refrigeratum in crystallos crescat, *Saccharum Saturni* BASIL. VALENTIN. surgit, hoc in Belgio plerumque parari solet, & pretio multo minori venditur, quam quo in nostris officinis posset confici, aqua dilutum antecedentium vires habet: ejus aliquid, si oleo terebinthinæ dissolvitur, * *Balsamum Saturni Ph. Batean.* efformatur, quod ad ulcera antiqua multum laudant: * *Butyrum Saturni* Paris. parum ab Unguento Nutrito differt: * *Emplastrum ABBATIS DE GRACE* ab unguento albo, spissiore consistentia & colore a cera citrina inquinato differt: * *Emplastrum ad clavos & verrucas pedum* vid. *Acria: Emplastrum Album coctum* vid. *Inst. Chem.* * *Emplastrum Antipodagricum* JUNGKEN correctum receperunt Wurtemb. * *Emplastrum Ceroneum Myreps.* correctum Paris. habent, minimam rationem in eo calx plumbi sinit: * *Emplastrum Defensivum rubrum* duplex Wurtembergenses præscribunt, eorum unum WEPFERUM auctorem habet, hoc altero omnino præstat, laudantur ad arcendam inflammationem & ad ulcera antiqua: * *Emplastrum de Cuminio* vid. *Cuminum.* *Emplastrum de Galbano* vid. *Galbanum:* * *Emplastrum de Linimento* Lugd. ad imitationem *Unguenti de panno luteo* MESUE, consolidandi ergo vulneribus & ulceribus imponitur: *Emplastrum de Minio* LEMERY Wurtemb.

ei Camphoram adjiciunt, partibus inflammatis & ambultis imponitur: * *Emplastrum de Plumbo* seu *Saturnum* MYSICHT scopo dissipandi ad omne genus inflammationum, nec non ad ulcera maligna commendatur: *Emplastrum de Ranis* vid. *Ranis*: *Emplastrum de Spermate ranarum* vid. *Sperma ranarum*: *Emplastrum de Styrace* vid. *Styrax*: * *Emplastrum Diabotonon* BLONDEL: compositio theriacalis ex ingredientibus sexaginta pluribus, diversissimis viribus instructis, confarcinata, ad resolvendos tumores glandularum maxime laudatur: *Emplastrum Diachylon* PAULI ÆGINETÆ, olei ratio melius, quam a reliquis, apud Wurtembergenses determinata est, cur medicamento, quod exsiccare, roborare, cicatricem inducere debet, mucilagines adjiciant, ego saltem non video: *Emplastrum Diachylum cum Gummatibus* SYLVII: *Diachylum magnum* MESUE, Crocum Wurtemb. adjiciunt, tanquam validum resolvens ad abscessus frequentissime adhibetur: *Emplastrum Diapalmæ* GALEN. *Diachalcyteos* EJUSD. validius adstringit: * *Emplastrum Diapampholygos* Pharm. Hag. a plumbo potius quam pumphyge denominandum, cujus triplum præ hoc vehit, refrigerandi & dolores leniendi sine commendatur: *Emplastrum Divinum* NICOL. PRÆPOS. resolvendi, roborandi, consolidandi ergo usurpatur, inter primos Lugdunenses magnetem adjecerunt, ut ferrum, quod vulnus subiit, extrahat, id quod jam ZWOELFFER rectissime ridet: *Emplastrum Frigidum* emolliendi & digerendi scopo cum successu in usum trahitur: *Emplastrum Gryseum* VAL. CORD. discutit & exsiccatur, diversissima est præscriptio Parisiensium, unde medicamentum multum resolvens prodit: * *Emplastrum Mamillare* pro resolvendo lacte in mammis stagnante cum successu adhibetur: * *Emplastrum Manus Dei* CHARAS, qui illud suo tempore a certis matronis paratum, & gratis distributum fuisse dicit, non multum ab Empla-

ſto Divino recedit: *Emplaſtrum Mercuriale* vid. *Mercurius*: * *Emplaſtrum Miraculoſum* Brandeb. vix a ſaponato BARBETTE differt, a SCHULZ multum laudatur ad referandum hepar obſtructum, laxandam alvum & ciendos menſes, BUCHNER aſſerit infantes contra atrophiam, quam obſtructæ glandulæ meſaraicæ minabantur, ejus ope fuiſſe deſenſos: * *Emplaſtrum Noricum* proxime ad *Emplaſtrum de Minio* accedit: * *Emplaſtrum de Opodeldoch* de quo diverſas compoſitiones PARACELſUS reliquit, Pariſini præſcriptionem MINDERERI vere Paracelſiticam receperunt, correctam magis Wurtembergenſes habent: * *Emplaſtrum Reſolvens* Noſtr. ſuo titulo reſpondere poſſe videtur. * *Emplaſtrum Saponaceum* BARBETTE ratio calcium ſaturum augenda, ſi juſta conſiſtentia emplaſtri ſurgere debet, vitium typographicum eſſe videtur, quod apud Noſtrates Axungia Porci loco Camphoræ præſcribatur; ego ſaltem ad dolores arthriticos nunquam medicamentum ſaturninum vellem præſcribere, tristes ab hoc Emplaſtro ſuſcitatos effectus RIEDLIN vidit. *Emplaſtrum Stiſticum* CROLLII, varia Pariſini ex inconcinna compoſitione expunxerunt, Wurtembergenſes limatiorem dederunt, diſcutiendi & conſolidandi ſcopo ad vulnera & ulcera laudatur: *Emplaſtrum Triapharmacum* EHRNSINGER viribus non differet ab albo cocto: * *Magiſterium Saturni* LEMERY ſcopo coſmetico uſurpatur: * *Plumbum uſtum* DIOSCORID. eſt ſpecies vitrioli albi, Pariſini & Wurtemberg. ipſam calcem gryſeam plumbi recipiunt: * *Sparadrapus* ſeu *Tela* GUALTIERI egregie pro diſcutiendo lacte, quod mammas indurat, nec non ad ulcera antiqua & excoꝛiationes adhibetur: * *Species pro decocto ad Gangranam* Wurtemb. ea ratione, qua adhiberi jubentur, omnino ſuo titulo reſpondebunt: * *Tinctura Antiſeptica* GRAMMANNI a medicamento parum ſido jure abſtinemus: * *Trochiſci albi* Pariſ. Col-

lyrium album RHAZES, *Siefalium* VAL. CORD. repellendi, demulcendi, sopiendi ergo ad ulcera & inflammationes, oculorum maxime adhibentur: *Trochiscus escharotici de Minio* vid. *Mercurius*: *Unguentum album* RHAZES Wurtemberg. Axungiam porci, ceræ & oleo substituunt, dissipandi & exsiccandi ergo in frequenti usu est: *Unguentum album Camphoratum* VAL. CORD. ob discutientem Camphoræ virtutem etiam priori præfertur: * *Unguentum ad Ambusia* Brandeb. suo titulo egregie respondet: * *Unguentum ad Scabiem* vid. *Mercurius*: * *Unguentum de Lithargyrio* August. cum Unguento Nutrito ratione virium convenit: * *Unguentum de Minio Camphoratum* RENOD. Albo camphorato, magis siccatur & repellit: *Unguentum de Solano* vid. *Solanum*: * *Unguentum Diapompholygos* unice consistentia ab Emplastro cognomine differt: * *Unguentum Desiccativum rubrum* Lugd. *Rubrum exsiccans* Paris. ad exsiccanda ulcera & scabiem humidam præcipue adhibetur: *Unguentum Fuscum de la Mere* Paris. proxime ad Emplastrum nigrum LEMERY accedit, ad ulcera fordida abstergenda multum laudatur: * *Unguentum Hemorrhoidale extemporaneum* Paris. *Unguentum Mundificans* STAHL ad scabiem laudatur, sed a medicamento repellente omnino abstinendum: *Unguentum Nutritum*, *Emplastrum ex Argenti Spuma* & *Oxaleo* GALEN. *Unguentum Tripharmacum* MESUE, ad partes prurientes, desquamatas, intertriginem, ulcera manantia adhibetur.

VITRIOLUM Lat. Barb. *χάλκανθον*, *Atramentum Sutorium* Veterum *Vitriol*. Est Sal ex proprio acido & quodam metallo compositus, sapore acri & adstringente præditus.

Pro vario, quod vehit, metallo ejus color varius est, viridis dum ferrum habet, cœruleus, si cuprum fovet, albus, dum plumbum vel zincum continet. Omne quod apud seplasiarios prostat Vitriolum surgit ex *Pyrite*, quem Arabes *Marchasitam* dixerunt.

Est autem *Pyrites crystallinus, figuratus, Ferri* L. gleba metallica ex sulphure & ferro constans, subflava, odoris & saporis expers, ei si cuprum accedit, flavedo exaltatur & *Pyrites Cupri* L. dicitur.

Quando in pyrite motus intestinus surgit, acidum, quod in sulphure copiose hæret, ferrum aggreditur, illud solvit, tota pyritæ mixtio destruitur, ortum hac ratione Vitriolum sub forma pulveris tenerrimi, tomenti in modum, primum ex pyrita efflorescit, tandem totus pyrites resolutus dilabitur in pulverem, qui pro variis, quæ Vitriolo accrescunt, partibus heterogeneis mox flavicat, mox nigrescit, pro variis his coloribus Vitriolum ex suis matricibus efflorescens *Misy, Chalcitis, Sory* nominibus veniebat, illis hodie non male Vitriolum calcinatum substituunt; Vitriolum sub terra ratione, quam dixi, ortum, si sub forma pulverulenta occurrit *Terra Vitriblica nigra* WALLER. dicitur & *Melanteria Veterum* videtur esse, si autem in lapidem induratur *Lapidem Atramentarium* WALLER. *Vitriolum Atramentarium* L. efformat, si vero aquis subterraneis dissolutum supra terram erumpit *Acidulas martiales* efformat, *Aquas Cementatorias* vero, si vitriolum ex pyrite cupri surrexit, inde ablata, sub terra adhuc, aliqua portione aquæ rilmis & cavernis montium *Vitriolum Nativum* Auctorum appenditur.

Omne Vitriolum, ex pyritis resolutis ope elixivationis obtinetur, & vulgari ratione in crystallos, sub quarum forma apparet, cogitur.

Pyritas cupri supra terram hactenus nondum potuisse disponi, ut resolvantur, observavit HENCKEL, hinc omne quod prostat Vitriolum cœruleum sive nativum est, sive ex aquis cæmentatoriis crystallifatum, sive ope sulphuris & cupri paratum, ut in *Inst. Chem.* ostendi; cum GALENUS illud, quod in insula Cypro parabatur, descripserit, hinc hodie adhuc omne de Cypro denominatur.

Vitriolum viride hodie *Commune* appellare solent, cum pyritæ illud exhibentes sint vulgatissimi, & in omnibus officinis, ubi Vitriolum parant, tales duntaxant recipiant; cum autem illis ipsis non raro cuprum, & quidem varia ratione soleat accretum esse, hinc Vitriolo communi, varia non raro proportione, cuprum immixtum inhaerereprehendimus, id ipsum *Hermaphroditum* appellare quibusdam placet, color ad cœruleum vergens & macula rubra, quæ inde ferro inducitur, hoc ipsum evincunt. Vitriolum commune non bene a patria distingui, HENCKEL optime monuit, cum in eadem varii pyritæ possint obtinere, hinc etiam ex eadem regione diversum omnino Vitriolum ad nos mitti.

Vitriolum album, quod tabernas seplasiariorum intrat, Goslaræ paratur ad modum a Duce JULIO Brunsvicensi duobus retro seculis repertum, & a SCHLUTER descriptum: ustulantur nimirum glebæ argenti & galenæ Rammelspergenes, zinco semper feraces, aquæ ope elixantur, lixivium in crystallos cogitur, quæ in lebete cupreo fusæ, continuo, usque dum refrigerint, rutabulo ligneo agitantur, efficitur ita, ut surgat forma sacchari in panes coacti, & sub hac forma Vitriolum hoc venditur, illud in officinis metallicis *Jackelguth*, in tabernis *Galitzenstein* nominare solent, idem zincum, Plumbum & æs vehere in *Inst. Chem.* monui.

Vitriolum viride $\frac{3}{8}$ ferri, $\frac{1}{11}$ acidi, $\frac{2}{3}$ aquæ vehere, Cœrulcum $\frac{1}{8}$ cupri, $\frac{1}{6}$ acidi, $\frac{1}{2}$ aquæ continere NEUMANN est expertus, sed hæ rationes omnino nihil constantis habent.

Vitrioli viridis & cœrulei vires in *Instit. Chem.* recensui. Veteres Vitriolum, extus maxime rodendi, & adstringendi ergo adhibuerunt: Vitriolo albo maxime ad ophthalmias utuntur, ejus scrupulum unum ad aquæ libram recipere solent, cum cuprum habeat, nunquam intus debet exhiberi.

Phlegma, Spiritus, Oleum vid. *Inst. Chem. Vitriolum martis* vid. *Inst. Chem.* * *Colcothar, Caput mortuum Vitrioli* vid. *Inst. Chem.* minus bene quidam hic Vitriolum ad rubedinem calcinatum intelligunt, Wurtembergenses *Terram Vitrioli dulcem* apellant: * *Sal Vitrioli Paris.* est *Gilla Theophrasti* *Inst. Chem.* * *Gilla Theophrasti* Wurtemb. & Paris. est *Sal Vitrioli CROLLII*: * *Terra Vitrioli dulcis* Paris. est *Crocus Martis* adstringens: *Arcanum duplicatum* vid. *Inst. Chem. Tartarus Vitriolatus* v. *Inst. Chem.* eundem MYSNIGHT sub nomine *Spiritus Vitrioli coagulati* describit: *Aqua Rabeliana* vid. *Inst. Chem. Liquor Anodynus mineralis* HOFFMANN v. *Inst. Chem.* * *Turpetum minerale* v. *Inst. Chem.* * *Pulvis Sympatheticus PAPINII*, cum therapia sympathetica, ex rationali praxi medica ejecta sit, hinc miror hanc Vitrioli calcinationem adhuc in Dispensatoria recipi: * *Aqua styptica* Paris. valide adstringit: * *Collyrium detergens BARBETTE* præcipuas vires a Vitriolo albo habet, cujus duo grana ejus uncia vehit: * *Elixir Vitrioli* MYSNIGHT parciolem Wurtemb. spiritus vitrioli rationem recipiunt, egregium medicamentum stomachicum & roborans, Cl. VAN DER BOSCH ejus usum anthelminticum multum celebrat & Illustr. DE HAEN vires antiphtylicas: * *Lapis Divinus BIRON*, aqua dissolutus ad ulcera & cicatrices cornæ adhibetur, circa Camphoræ rationem Dispensatoria variant: *Lapis medicamentosus CROLLII* Parisini præscriptionem LEMERY recipiunt, Nostrates propius CROLLIUM sequuntur, dissolvitur duodecuplo aquæ, si exsiccandi, roborandi, adstringendi animus est: * *Spiritus Aperitivus PENOTI* absurdum medicamentum, quod proluxa ratione, Spiritum Tartari, spiritui Vitrioli jungit: * *Spiritus antiscorbuticus DRAWIZ* est antecedens cui spiritum Cochleariæ adjiciunt: * *Unguentum purpureum WURZ* vid. *Cuprum*.

CAP. III.

EMOLLIENTIA.

§. 35.

Medicamenta, quæ rigiditati morbosæ fibræ medentur, dicuntur *Emollientia*, μαλακτικο, nec non *Relaxantia*, χαλαστικά: non male GALENUS duritiem ab exiccatione, repletione, concretione derivat, prima huc, duæ reliquæ, ad alia capita pertinent. Rigiditas ab exiccatione surgens, siccitatis elementi, sive terræ excessum denotat, hinc exigit elementi humidi restitutionem, hoc cum gelatina sit, cui mucilago proxime accedit, utraque autem ex aqua & oleo unguinoso efformetur, hinc *Aquam*, *Olea*, *Gelatinas* & *Mucilagines* huc pertinere evidens sit; olea præ reliquis magis emollire & aquam in vapores resolutam, hæc gelatinam & mucilagines excipere, has vero aquam, quæ humoris formam habet, docuit experientia: calor horum actionem juvat, dum, fibræ distendendo, horum in ipsam ingressum juvat, nec non quies, quæ ne justo citius evaporent, cavet.

§. 36.

Dum Emollientia fibras viarum aërearum, digestionis, & urinæ relaxant βρυχικά, καθαρτικά, διαρηκτικά evadunt, dum spasmis medentur & doloribus *Antispasmodica*, ανωδονα, dum autem vasorum fines obstructos laxant, & eos, ut a sanis secedere possint disponunt, *Digevantia*, *Sappurantia*, *Pusmoventia* dicuntur, eadem partes quibus applicantur debilitando *Derivantes* & *Repellentes* edunt effectus & omnes excretiones promovent; *Aperientia* etiam evadunt, si obstructio a canalibus angultatis orta, *Refrigerantes* quoque effectus edunt,

dum efficiunt ut frictis minuatur; illa, quæ aquam. cui committuntur, viscidam reddunt, *Invisciantia* solent dici.

Abusus Emollientium morbos a fibra debili oriundos gignit, & præterea, observante Illustri PRINGLE, ad putredinem disponit.

§. 37.

a) VEGETABILIA.

GRANA CEREALIA (§. 10.) LEGUMINA (§. 11.) OLERA (§. 14.) minus sapida, FRUCTUS HORÆI (§. 16.) dulces, NUCLEI (§. 17.)

* ACANTHUS, ἀκανθῶς, *Acanthe, Branche urfine, Branca ursina Italica* TRAG. *Folia mollis & spinosi* recipiuntur.

Folia Mollis magna sunt, lata, sinuata viridi-nigricantia, nitida, insipida, inodora.

Spinosi a prioribus habitu, laciniis acutis & angustioribus & colore evidentius viridi differunt.

ACANTHUS. Calice quinquefido ringente, corollam labiatam sustentat, cujus labium interius trilobum est, & capsulam oligopyrenam: *Mollis* L. foliis sinuatis, inermibus gaudet, *Spinosus* L. folia pinnatifida spinosa habet.

Uterque in Europa Meridionali crescit, nostras quoque hyemes optime fert.

Emolliendi ergo externe adhibebatur, hodie vulgo ipsi Branca ursina substituitur.

* ALSINE, ἀλσιν, *Morgeline, Hunerdarm, Vogelkraut*. Recipiuntur ejus Folia quæ parva sunt, ovata, levissime hirsuta, insipida, inodora.

ALSINE. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam & capsulam polypyrenam: *Media* L. petalis bipertitis distinguitur.

Vulgaris per omnem Europam planta.

Vix vires emollientes inde expecto, apud nos nunquam in usus medicatos recipitur.

ALTHÆA, ἀλθαία, ἀλθία, ἰβίσκον, *Guimauve*, *Ibisch*. Radices, Folia & Semina recipiuntur.

Radices fibrosæ sunt, plures ex uno capitulo pendent, calami crassitiem habent, albæ, extus leviter flavescentes, proprio odore gaudent; prostant in officinis extima cuticula privatæ.

Folia cordata sunt, acute ferrata, petiolata, utrinque tomentosa, insipida, inodora.

* *Semen* parvum, reniforme, fuscum, insipidum, inodorum est, non multa mucilagine fartum.

ALTHÆA. Corollam monopetalam habet, regularem, quinquefidam, polyantheram, filamentis connatis, monogynam, calice duplici, externo novemfido, interno quinquefido, sustentatam, feminareniformia in orbem posita: *Officinalis* L. foliis simplicibus & tomentosis distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter Sueciam & Ingriam,

Radix $\frac{1}{2}$ mucilaginis vehit, NEUMANN ad $\frac{3}{4}$, parum ultra $\frac{3}{3}$ CARTHEUSER, Extracti spirituoſi $\frac{3}{8}$ NEUMANN. Folia $\frac{1}{4}$ mucilaginis LEWIS, ultra $\frac{1}{3}$ NEUMANN & ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituoſi exhibuerunt.

Ratione mucilaginis, qua scatet, solida relaxat & humores demulcet, cum successu ad morbos pectoris, intestinorum & viarum urinariorum adhibetur; extus demulcendi, emolliendi & anodyno scopo applicatur. Ejus uncia dimidia ad libram aquæ pro decoctis internis adhibetur.

Syrupus Compositus FERNEL cum præter Althæam alia adhuc relaxantia, quædam etiam, quæ specificè in renes agunt, vehat, creberrime in usu est: * *Syrupus simplex* facile ex officinis potest exulare, cum prior omnino efficacior est, ipse in rotulas efformatus * *Tabellæ de Althæa* Paris. efformat, quarum primus

LOBEL meminit : * *Tabella de Althea sine igne* Amstelod. gratum medicamentum, quod, quoties viæ aeræ ab acri quodam ad tussim stimulantur, commode potest assumi: *Pasta Altheæ*, *Massæ Altheæ alba* & *mollis* Paris. egregium medicamentum demulcens, tabulis quoque præstat: *Unguentum de Althea* MYREPS. coloris ergo quidam Curcumam adjiciunt, emolliendi & resolvendi sine in frequenti usu est, vix ad nervorum resolutiones & vulnera claudenda videtur facere.

* **AQUILEGIA** Lat. Barb. *Ancoline*, *Agley*. Flores & Semina recipiunt.

Flores cœrulei sunt, insipidi, inodori.

Semina exigua sunt & sub cortice nigro, splendente, medullæ albæ & dulcis exiguam portionem includunt.

AQUILEGIA. Duplici petalorum ordine ciformatam corollam habet, quorum unus petala plana, alter corniculata habet, quæ hodie Nectaria dicuntur. polyantheram, pentastylam & totidem capsulas: *Vulgaris* L. BLACWELL 409. corniculorum apicibus in curvis distinguitur.

Occurrit ubique per Europam, præter maxime Septentrionalem.

Succum Aquilegiæ ad varias acrimonias curandas facere, EYSEL & SCHUBERT observationibus probare nituntur. Non video quales vires ab inodori floribus possint expectari: & licet TRAGI assertum de seminum ad icterum efficacia SCHRIZER & S. PAULI observationibus confirmari videatur, fateor tamen, quod nec in hoc morbo, nec in variolis & morbillis aut vertigine proprias vires inde expectem, licet S. PAULI & PAULINI se id vidisse asserant.

* *Pilule de Aquilegia* Paris. ad mentem TRAGI paratæ, si quem effectum edunt, is Cioco debetur:

* *Tinctura* Brandeb. a spiritu acido, vires habet.

* **BLITUM**, βλίτον, *Blète, Meger*. Folia habet ovato-oblonga, profundius viridia, undulata, sapore viscidulo instructa.

AMARANTHUS. Planta relativa monophyta, corolla tri-ve: quinquefida, in maribus isanthera, in foeminis trigyna & capsula monopyrena instruitur: *Viridis* L. Corolla trifida, foliis ovatis, caule erecto distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Saxoniam usque ascendit.

Nec ab hoc vegetabili magnæ vires expectandæ.

* **BONUS HENRICUS**. TRAG. Folia triangula habet, superne glabra, inferne polline conspersa, inodora, levissime salina.

CHENOPODIUM. Corolla nuda, quinquefida, isanthera, digyna gaudet, semen nudum in calice maturat: *Bonus Henricus* L. foliis triangularibus, fagittatis distinguitur.

Copiose per Europam, præter maxime Septentrionalem occurrit.

Scopo emolliendi laudatur, S. PAULI cataplasma inde paratum podagricis laudat, œdema pedum foliorum recentium ope curatum vidit DILLENIIUS.

* **BRANCA URSINA** Barb. σπονδύλιον, *Berea, B. renklau*. Recipiuntur Folia quæ magna sunt, pinnata, pinnis lobatis, hirsuta, insipida & inodora.

HERACLEUM. Planta umbellata, involucro utroque, seminibus compressis, foliaceis, medio utrinque striatis instructa: *Spondylium* L. BLACWELL 540. Foliis pinnatifidis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Polonis & gentibus magis septentrionalibus tanquam olus in usu est, spiritum ardentem ex ea parare dicuntur Russi GMELIN; falsum esse tumorem, quo ad plicam polonicam adhiberi dicitur, ERNDREI evi-

cit; ex quo MEINARDES hanc plantam Acanthum Veterum esse dixit, illam emollientibus solent adscribere.

CANNABIS, *κάνναβις*, *Chanvre*, *Hanf*. Ejus * Semina sunt ovata, uno margine acutiore instructa, sub cortice cinereo, spadiceo, fragili, nucleum album, dulcem includit, tenera membrana involutum, odor recentium caput obnubilat

CANNABIS. Planta relativa diphyta, maris corollæ quinquefida, isanthera, fœminæ bifida, digyna, capsula nucleum includit.

In India Orientali & Russia Meridionali sponte crescit, passim per Europam colitur.

Versus finem Aprilis semen terræ committunt, quo id densius feritur, eo teneriores surgunt caules. & hac ratione utuntur Nostrates, trans Rhenum rarius ferunt & caules & crassiores & altiores obtinent; Augusto mense plantæ superne flavescent & tunc evelluntur, evulsæ sive sub aquam sive supra terram collocantur, ut certum corruptionis gradum acquirant, id quod *Rouir*, *Rosen* dicunt, epidermis & parenchyma destruantur, cortex a ligno detrahi possit; obtinetur hoc sive digitorum, sive proprii instrumenti *Broye*, *Knitsch* ope, lignum inde decutitur, ligni moleculæ, quæ frangibulo se subduxerunt, ope lapidis molendina moti, *Reib*, sive ope malleorum ligneorum, auferuntur, pectinibus dein *Seran*, *Hechel* omnes fibræ corticis e mutuo nexu solvuntur, quidquid lignosi eis adhuc adhæret & fila breviora inde separantur, quæ *Etoupe*, *Werk*, & si paulo longiora fuerint *Berthel* dicuntur; hac ratione Cannabis aptatur, ut in fila duci possit; quæ non raro vehiculi vice, pro medicamentis externis adhibendis, usurpantur.

Semen aliorum nucleorum (§. 17.) vires edit, Olei viridis, quod demum, thermometro Farenheitiano ad ciphram descendente, consistit, $\frac{1}{4}$ fere largitur,

ejus præstantia ad icterum, quam DE LE BOE SYLVIVS maxime extollit, ab vi spasmos viarum biliarum relaxante videtur pendere.

* *Oleum Cannabis expressum* VERNY.

* *CYNOGLOSSUM*, κυνόγλωσσον, *Langue de Chien*, *Hundszung*. Radices & Folia in officinis prostant:

RADIX oblonga est, crassiuscula, extus ex atrorubens, odore, si recens est, minus grato gaudet, saporem habet fatuum.

Folia sunt oblonga, acuminata, incana, odoris & saporis expertia.

CYNOGLOSSUM. Calice quinquefido, sustentat corollam infundibuliformem quinquefidam, cujus faux squammis augetur, isantheram, monogynam & femina crusta tecta, medio stylo affixa: *Officinale* L. BLACWELL 249. foliis ovato-lanceolatis, corolla calicem æquante & ultra stamina eminente distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Plantam, quæ ab omni ætate innoxia reputata fuit, MORISON primus diffamavit; GEOFFROI, FULLER, Cl. SCOPOLI & Ill. TRALLES, duce experientia, nequaquam deleteriam esse, asseverant, primus radicem ad integram unciam, folia ad manipulum unum intus exhibuit, unica & illa incerta observatio non sufficit, ut semper innoxia planta, pro venenata habeatur. Externe ad Cataplasmata recipitur.

* *Syrupus* FULLER: *Pilule* a MESUE sub nomine *Pilularum ad omnes morbos catarrhales* descriptæ, frequentissime in usu sunt ~~Opio~~ opio anodyno, quas vires non nisi ab opio & f. hyoscyami habent, quorum singulorum $\frac{1}{6}$ fere apud Parisinos, apud Wurtemb. autem ultra $\frac{1}{7}$ vehunt, qui inde crocum & castoreum expunxerunt, & *Pil. de Cynoglosso cum Croco & Castoreo* ad modum Augustanorum, seorsim asseverant.

FOENUGRÆCUM, βήκιστος, καλλιμίστος, *Fenugrec*, *Bockshorn*. Semina officinis exhibet, quæ flava sunt,

dura, nauseoso odore, sapore amaro instructa, irregulariter quadrata, sulco obliquo ad unum marginem notata.

TRIGONELLA. Corollam papilionaceam habet, calice sustentatam, alas vexillo æquales, legumen compressum, incurvum, polypyrenum: *Fœnigracum* L. BLACWELL 84. Leguminibus fertilibus, subsolitariis & caule erecto instruitur.

In Gallia Meridionali sponte crescit, apud nos in agris colitur.

$\frac{1}{3}$ circiter Mucilaginis largitur, ad $\frac{3}{8}$ usque CATHESUS obtinuit.

Interne nunquam hominibus datur, externe emollientibus admiscetur & cum ejus odor, illud quoque altius penetraturum esse, suadcat, sapor resolventes vires quoque polliceatur, (§. 7.) hinc maturandi & discutiendi scopo maxime adhibetur, hystericas ab ejus usu abstinere jubet S. PAULI.

GLYCYRRHIZA, γλυκύριζα, σκυδική ρίζα, γλυκύνη, γλυκίση, σκυδική ρίζα, *Radix dulcis*, *Liquiritia* Barb. *Regolitia* Hetruscis, *Reglisse*, *Susholz*, *Lakritzen-Holz*. Subministrat usibus medicatis Radices oblongas, repentes, farmentosas, ad pollicis usque crassitiem ascendentes, foris rufescentes, intus buxæas, evidenti dulcedine, cui aliquid amari accedit, odore nullo instructas; exsiccatae foris cineræ, intus magis lutæ apparent, ex his Hispanicæ, reliquis quippe magis dulces, præferuntur.

Rejiciuntur digito miltano teneriores & quæ situm habent, a Medicis si præscribuntur, seniper exsiccatae debent recipi.

GLICTRHIZA. Calice bilabiato sustentat Corollam cujus alæ vexillo majores sunt, legumen ovatum & polypyrenum est: *Glabra* L. BLACWELL 495. foliis stipularum expertibus & leguminibus glabris distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit; in Anglia, Germaniæ agro Bambergensi & Lotharingia copiose colitur

Extracti aquosi dulcissimi $\frac{1}{2}$, resinosi aquoso etiam dulcioris $\frac{1}{4}$ LEWIS & CARTHEUSER. Extracti aquosi $\frac{2}{7}$, spirituosi $\frac{5}{7}$ NEUMANN.

Jam a THEOPHRASTO ob vim demulcentem & resolventem ad affectus pectoris & renum laudatur, hoc ultimo scopo eam præprimis S. PAULI & MAURIT. HOFFMANN multum commendant; Veteres illam præterea ad corrigendam acrimoniam drasticorum adhibuerunt; ulceribus quoque internis opponitur, ejus vires sitim sedantes THEOPHRASTUS adducit, quæ ab ejus indole saponacea pendent: Extus erysipelati ejus pulvis inspergitur, ut humorem acrem demulceat.

Succus Liquiritiæ, *χύλισμα γλυκυρρίζης*: prostat inter nos, forma massarum oblongarum, quæ sex circiter pollices longitudine, unum crassitie æquant, siccarum, nigrarum, & quæ diffractæ splendent. una facie planarum, altera convexarum, sapore dulci instructarum, foliis laurinis involutæ ad nos adducuntur. Aduustus, & qui non totus in ore deliquescit, rejiciendus est: optimus ex Hispania mittitur, ubi, teste autopta JUSSIEU, in Catalonia maxime ex radicibus Julio mense collectis, exsiccatis, aqua coctis, expressis, igne in extracti formam coctis, & in sole ulterius siccatis paratur. Vires radicum magis concentratas habet: * *Syrupus* MESUE non bene coqui jubetur: *Trochisci Bechici nigri* VAL. CORD. succum liquiritiæ pro basi recipiunt; multum correctos Nostrates præscribunt; Parisini magis compositam & efficaciorum compositionem habent, quæ etiam Extr. capit. Papaveris admittit: *Trochisci Bechici citrini* Hamburg. * *Tabellæ Bechicæ* Paris. * *Bacilli de Liquiritia albi* Wurtemberg. non multum differunt a *Succo Liquiri-*

tia alba vel *Confectione Rebeche* GEOFFROI: * *Bacilli de Liquiritia citrini* Würtemb. * *Extractum Liquiritie simplex* Paris. succo omnino inferius est: *Extractum Liquiritie gummosum* vel *Gluten Pectorale* Noltrat. *Succus Glycyrrhizæ gummatæ Blesensium* PENNICHER additis albuminibus a Parisinis & Würtemb. album redditur, prioribus *Massa Liquiritia alba*, posterioribus *Pasta liquiritie* dicitur, *Reglisse*, *Brustleim* in frequentissimo usu est tussientibus, ut acre fauces irritans obtundat, vix non antecedentia sede depulit: * *Massa Liquiritia fusca* Paris. antecedente magis resolvit, sed minus grata est: *Unguentum de Liquiritia* August. nescio cur recentiora dispensatoria albumina ovorum omiserint, vires exsiccantes, demulcentes, discutientes, potius a cerussa, pompholyge & camphora, quam a Liquiritia habet.

GUMMI ARABICUM. SERAPIONIS, κόμμι Τῆ ἀράβου, κόμμι Σεραπίων, *Gummi ex Ægyptia spina*. Apportatur ad nos sub forma granorum, quorum figura ad rotundam accedit, varia magnitudine, ita ut interdum Juglandes superent, instructorum, colore salerno, qui mox magis, mox minus ad fuscum accedit, gaudentium, intus splendentium, inodororum, insipidorum, quorum superficies rugosa est, & quæ adjecta aqua lentescunt, eidem autem viscedinem conciliant, & efficiunt, ut aqua evaporata crustam splendentem relinquat.

Grana quo profundius tincta, eo deteriora sunt, quo magis pellucunt & alba sunt, eo meliora, huc ea, quæ a *Senegal* denominantur, illuc *Gomme Turique* aut *Turis* pertinet.

Sponte ex *Mimosa Nilotica* L. fluit, nec non ex *Mimosa Senegal* L. quæ spinis ternis, intermedia reflexa, foliis bipinnatis & floribus spicatis gaudet. Multum suspicor, sicut varix Pruni species inter nos

gummi fundunt, ita quoque Mimofas Orientales, non duas modo, fed plures, tale dimittere.

Quadruplum aquæ in fpiilitudinem Syrupi denfat, ab utroque alcali ex folutione dejicitur, LEWIS; quod idem faponis effectus edat in *Inst. Chem.* monui & Cl. FRENCH multis experimentis probavit. Nutrientes G. Arabicum vires edere, HASSELQUIST annotavit, relaxandi & demulcendi fcopo cum fucceffu in morbis pectoris & viarum urinariarum exhibetur, datur ad drachmam dimidiam pro dofi. Externe minus bene emolliendi fcopo adhibetur, cum crufta, quam exficcatum relinquit, evidenter rigida fit; recipitur ad collyria & infpergitur ulceribus acri humore madentibus. Mercurium ope Gummi Arabici ex aqua fufpenfum multum laudat Cl. PLENCK.

LILIUM, *λίλον*, *Lis*, *Lilie*. Radices & Flores nobis exhibet.

Radices bulbosæ squammæ affervantur, a fe invicem feperatæ, plus minus flexæ, colore carneo inftitutæ, fragiles, infipidæ, inodoræ.

Florum petala in officinis proftant membranacea, infipida, inodora, exficcatione quippe & pulpa & odore privata.

Radices $\frac{1}{2}$ mucilaginis largiuntur.

Radices nunquam interne, copiofe externe emolliendi & fuppurandi fcopo exhibentur; GODER earum fucco cum farina hordeacea in panem cocto hydroficos curavit.

Flores recentes communes fragrantium effectus edunt, refocillant & odor eorum largius nares fubiens caput obnubilat, exficcati plane inertes effe videntur.

Aqua deftillata VAL. CORD. cur ad cosmeticos ufus adhibeatur, ignoro: *Oleum infufum* MESUE paucum mucilaginosum, quod oleum ex floribus recipit, vix aliquid proprii ipfi affricabit.

LINARIA, *λίναριον*, *Linuire*, *Harnkraut*. Recipiuntur

tur Folia oblonga, angusta, levissimo sapore prædita, odoris si exsiccata fuerint, omnino expertia.

ANTIRRHINUM. Corollam ringentem habet, labio superiore bifido, inferiore trifido, palato eminente, calice quinquefido sustentatam, capsulam rotundam, polypyrenam: *Linaria* L. BLACWELL 115. Corolla in calcar educta, foliis lanceolato-linearibus, confertis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Vires relaxantes ipsi adscribuntur & diureticiæ, resolventes potius ego inde expectarem, muscas ea occidi Ill. LINNÆUS observavit, extus ex oleo vel lacte cocta, partibus dolentibus imponitur.

Unguentum de Linaria Hamburg. multum ad hæmorrhoides laudatur.

LINUM, *λίαν*, *Lin*, *Flachs*, *Lein*. Subministrat nobis Semina quæ plana sunt, uno extremo acuto, altero obtuso, sub cortice splendente, ex fulvo albicante, nucleum album & dulcem vehunt.

LINUM. Calice quinquefolio sustentat Corollam pentapetalam regularem, isantheram, isogynam, capsulam habet decemlocularem: *Usitatissimum* L. BLACWELL 160. foliis alternis, lanceolatis, glabris, calycibus & capsulis acutis distinguitur.

In Europa Meridionali sponte crescit, in reliqua colitur: semen septentrionale reliquo præfertur.

Lini satio, & ejus corticis, ut in fila trahi possit, præparatio, proxime ad Cannabis rationem accedunt.

$\frac{1}{5}$ circiter Olei unguinosi, ultra $\frac{1}{6}$ Mucilaginis semen largitur.

HIPPOCRATES semen Lini tanquam cibum assumi monet, sed vidit TRAGUS Zelandiæ incolas inde cachecticos evasisse; relaxandi & abstergendi ergo ab HIPPOCRATE tam intus, quam extus adhibebatur, illud hodie tanquam demulcens & relaxans ad morbos

viarum urinarum maxime, intus adhibemus: extus ad clysmata & cataplasmata sopientia recipitur.

Oleum MESUE evidentius flavicat, aliis oleis unguinolis citius exsiccatur, frigore, quod thermometrum Farenheitianum ad ciphram deprimit, consistere solet, cum spiritu nitri concentrato in flammam erumpit, evidenter aliquid resinosi videtur vehere, COSTÆUS illud ad sex unciarum dosim pleuriticis assumendum commendat; colicæ, tam intus sumtum, quam sub forma clysmatis injectum, egregie conducit: extus ad pertinaciores alvi obstructions ano injicitur, hæmorrhoidibus dolentibus & muscularis crampo correptis cum successu inungitur.

* MALVA, *μαλάχη*, *Mauve*, *Pappel*. Radices, Folia, Flores, Semina in usus medicatos recipiuntur: Radices fibrosæ sunt, digito non crassiores, dulces. Folia cordata occurrunt, orbiculata, leviter quinqueloba, levi canitie tecta, inodora, insipida.

Flores asservantur calycibus inclusi, pallide rubri, odoris æque ac saporis expertes.

Semina parva sunt, reniformia, inodora & viscidulum saporem linguæ imprimunt.

MALVA. Calicem exteriorem trifidum, internum quinquefidum habet, corollam pentapetalam regularem, polyantheram, staminibus connatis, monogynam, arillos circa receptaculum commune articulatos: *Rotundifolia* L. BLACWELL 22. foliis obsolete lobatis distinguitur.

Communis per omnem Europam.

Parisiini *Malvam sylvestrem* L. & *Lavateram arboream* L. recipiunt.

Radices $\frac{1}{4}$ Mucilaginis siccæ largiuntur, earum Extractum spirituosum admodum dulce est. LEWIS.

PYTHAGORÆ jam celebratum elus, Græcorum & Romanorum mensis apponebatur, de viribusejus alvum ducentibus meminuit GALENUS; radices ob vim dolo-

res sedantem commendavit HIPPOCRATES. Jam diu ex olerum numero, per spinachiam maxime, pulsum, parum etiam hodie ad medicatos usus recipitur, cum ipsi efficaciorum Altheam præferant.

* *Conserva* ex floribus multum AMATO LUSITANO laudata : * *Unguentum* Wurtemb.

NYMPHÆA, νυμφαῖα, νύφαρον MYREPS. *Nemifar*, *Seebum*. Ejus Radices & Flores nobis in usum cedunt.

Radices longæ sunt, brachium interdum crassæ, fungosæ, extus fuscæ, nodosæ, intus albidæ, leviter amaræ.

* *Florum* asservantur petala, quæ alba sunt, oblonga, inodora, insipida.

NYMPHÆA. Calice quadrifolio sustentat Corollam polypetalam, polyandram, monogynam, capsula collo coarctata est, apice coronata, multilocularis: *Alba* L. BLACWELL 498. foliis integerrimis distinguitur.

Radices $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi exhibuerunt CARTHEUSER.

Crescit in aquis per omnem Europam.

Radices, quas Parisini a Nymphæa lutea desumunt, leviter demulcent & relaxant, hinc, præeunte AVICENNA, refrigerare dicuntur & somnum inducere, DETHARDING eis in longum fissis & pedum plantis applicatis, tertianam crebro curatam fuisse asseverat. Flores exsiccati omnino inertes sunt.

Aqua destillata iners : *Conserva Lumin. Major*. demulcentes & sopientes vires habet : * *Syririæ* conservæ vires exequitur : * *Oleum per Infus.* DE SALICETO : *Mel* RHAZES ad clysteres anodynos recipitur.

* OLEUM NUCUM BEHEN. Est Oleum unguinosum, limpidum, insipidum & præ omnibus reliquis inodorum, aere temperato consistens; illud largiuntur, *Nuces Behen* Arab. καρποί τῆ βαλάνου μυροβανίου, *Myrobalani* Veterum, quæ avellanæ magnitudinem

habent, triquetræ, sub cortice albido, fragili, nucleum pinguem, amarum, pellicula nivea & fungosa tectum includunt, & ultra $\frac{1}{2}$ olei fundunt.

GUILANDINA. Calice quinquefido suffulcit Corollam pentapetalam, diplosantheram, monogynam & legumen rhomboideum habet: *Mobringa* L. habitu inermi, foliis bipinnatis & inferioribus ternatis distinguitur.

Crescit in Syria, Ægypto, Malabar. & Zeylon.

Vires purgantes & viscera subvertentes nuces habere dicuntur, hinc earum usus evilit.

Oleum reliquorum oleorum unguinosorum effectus edit, ab antiquissimis retro temporibus ejus præcipuus usus est apud unguentarios, qui illud odore vegetabilium fragrantium, infusionis ope, imbuunt.

PSYLLII SEMEN vid. *Purgantia Specifica*.

* *SARCOCOLLA*, σαρκωκόλλη. Adducitur ad nos forma granorum variæ magnitudinis, maxima juglandem æquant, rugosorum, flavicantium, cum vestigio rubedinis, odoris nullius, suavem autem, dum accenduntur odorem, spirantium, sapor ex dulci nauseoso amaricat & aliquid acris in lingua relinquit. Eliguntur grana minus tineta & nullis fordibus inquinata.

PENÆA. Corolla gaudet quadrifida, calice bifolio cincta, isanthera, stylo quatuor alis tetragono instructa & capsula tetragona, quadriloculari, dipyreua: *Sarcocolla* L. foliis ovatis planis distinguitur.

In aqua totum, in spiritu vini quoad maximam partem dissolvitur. Ultra $\frac{3}{8}$ Extracti spirituosi & $\frac{1}{8}$ Extracti aquosi NEUMANN exhibuit.

Ad ulcera exsiccanda & glutinanda a GALENO commendatur, Arabes ipsi vires catharticas adscripserunt, cum lacte ad ophthalmiam serosam commendatur, nec non ad delendas faciei maculas. Potius resolventes, quam relaxantes vires edet.

* SATYRIUM, ὄρχις, *Stendelmurizel*. Dat Radices sphaeroideas colore flavescente præditas, tenaces, insipidas, inodoras.

Defumuntur ex omnibus *Orchidis* & *Satyrii* speciebus quæ, radices bulbosas & indivisas habent, gaudet autem

ORCHIS Petalis sex irregularibus, quorum maximum & infimum bilabiatum est, labio inferiore varie secto, antheris duabus, cum stilo, labio petali maximi superiori accretis, capsula oblonga polypyrena gaudet. Ab ea *SATYRIUM*, quod nullum calcar educat, distinguitur.

Radices Satyri ad nos etiam ex Oriente adducuntur sub nomine *Radicion Salep*, quam vocem, apud Turcas Orchidem denotare, *BUXBAUM* testatur, nequaquam a nostratis nisi ratione, qua exticcantur diversæ, hæc secundam *GEOFFROI* in eo consistit, recentibus cuticula detrahitur, eadem per aliquot horas frigidæ infunduntur, coctæ dein, ex filis suspenduntur & exsiccantur, quo fit, ut & ventricolæ maneant & aliquem splendorem accipiant.

Radices Salep $\frac{1}{2}$ Mucilaginis siccæ largiuntur. Ultra $\frac{7}{8}$ Mucilaginis *CARTHEUSER* asserit.

Radices Satyrii hodie vix præscribuntur, crebriori autem in usu sunt Radices Salep, quæ sua mucilagine egregie relaxant & demulcent, *DEGNER* easdem cum successu ad dysenteriam adhiberi observavit, *SEBA* autem ad epilepticos & convulsivos motus, easdem in Gallia nutriendi ergo hæcticis & phthisicis exhiberi in *Journal de Medicine* T. XI. monetur. Vires aphroditicas, *GALENO* jam celebratas, nonnisi signatura nixas, mitto.

Dantur ad drachmam dimidiam sub forma pulveris, sive ad drachmam unam ex aqua aut lacte coctæ.

* *EleSnarium Diasatyrii* *NICOLAI* Nostrates receperunt, *Wurtembergensium* præscriptio se majori simplicitate commendat, ab aromatibus potius quam

in radicibus fatyrii vires habet: * *Conserua* Paris.
* *Conditum* VAL. CORD.

* SEBESTEN. AVERROES, *Myxa* PLIN. *Schwarze Brustbeeren*. Fructus avellanarum magnitudine, prunis exsiccatis similes, rugosi, calice sicco, flavicante, vix inciso sustentati, vertice acuto terminati, pulpa fusca & dulci osliculum oblongum durissimum continent, nucleo dulci factum.

Pleni, calyce instructi, dulces eligendi.

CORDIA. Corolla monopetala, in plures, ad sex usque, lacinias secta, calice sustentata, isanthera, monogyna, & drupa sphaeroidea nucem includente gaudet: *Myxa* L. foliis ovatis, supra glabris, corymbis lateralibus, calice decem striato distinguitur.

Crescit in Malabaribus & Java.

Cum prunis exsiccatis ratione virium conveniunt, rarissime hodie in usum trahuntur, olim reliquis fructibus, unde decocta pectoralia parabant, adjiciebantur.

SILIQUÆ DULCES, *Siliqua*, *Siliqua Græca*, *καλαμίσκος*, *καρπούβια*, *καρπούβια*, Græc. Junior. *Carobes*, *Carouges*, *Johannis Brodt*. Fructus oblongi, plani, plus minus incurvi, rugosi, fusci, pluribus dissepimentis distincti, pulpa dulci, fusca farti, singula sepimenta semen subrotundum, splendens, fuscum, quod nucleum album includit, continent.

Macræ, & quæ concussæ crepitant, rejiciendæ sunt.

CERATONIA L. BLACWELL 209. Et hermaphrodita est & relativa diphyta, Corolla quinquefida, isanthera, monogyna & fructu, qui legumen est, gaudet.

Vulgatissima per Europam Meridionalem & omnem Orientem arbor, adeo fecunda, ut ejus fructus jumentis in cibum cedant.

Ultra $\frac{5}{8}$ Extracti aquosi, ad $\frac{1}{11}$ spirituosi inde obtinuit NEUMANN. Extracti aquosi $\frac{2}{3}$ CARTHEUSER.

Jujubarum vires habent, & ut plurimum una cum illis ad decocta pectoralia recipiuntur.

* **SIGILLUM SALOMONIS** Lat. Barb. *Seau de Salomon, Weiswurtzel*. Radices fibrosæ sunt, quæ ubique eandem fere crassitiem habent, flavescentes, intus albæ, striis transversalibus eminentibus notatæ, sapore dulci instructæ.

Convullaria Polygonatum L. BLACWELL 251. Foliis alternis amplexicaulibus, pedunculis axillaribus, paucifloris distinguitur.

Crescit in omni Europa, in Italia quoque.

A vi demulcente & abstergente olim, & forsitan non immerito laudabatur, WERLHOFF illam ad inflammationes uteri commendasse, sub forma cataplasmatibus applicatam, fidem facit Ill. HALLER; Cl. CUDDEN ex ejus dimidia uncia cum libra una lactis decocta in hæmorrhoidibus & hæmorrhagiis egregios effectus vidit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

* **SYMPHYTUM**, *συμφυτεν*, *Consolida Major* Barb. *Grande Consoude, Schwartzwurz*. Radices & Folia officinis relinquit.

Radices oblongæ sunt, aliquot pollices crassæ, foris nigræ, intus albæ, inodoræ, insipidæ.

* *Folia* oblonga, hirsuta, aspera.

SYMPHYTUM. Corollam quinquefidam, cujus fauce clausa est, calyce pentagono sustentatam sistit, isantheram, monogynam, semina nuda: *Officinale* L. BLACWELL 252. folia decurrentia habet.

Crescit fere per omnem Europam, non videtur in Italiam Meridionalem descendere.

Nullam unquam ex his radicibus mucilaginem potui obtinere, sed Extracti aquosi bruni, evidenter salini $\frac{1}{2}$; CARRHEUSER $\frac{3}{4}$ Mucilaginis tenacissimæ inde obtentæ allegat; NEUMANN $\frac{3}{4}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{4}$ spirituosii.

Radices ob vires demulcentes & relaxantes hæmoptoicis, nephriticis, & dysentericis laudantur.

* *Syrupus* FERNEL. ex relaxantibus & roborantibus compositus, exhibetur vomentibus, dysentericis, phthisicis: * *Syrupus simplex* LEMERY: * *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Tabella* Paris.

TRAGACANTHÆ GUMMI, *τραγάκανθα*, *Gomme Adraganth*, *Tragant*. Est Gummi album, inodorum, insipidum, sub dentibus lentescens, mox vermium, mox filorum in se revolutorum, interdum granorum figuram habet.

Fructa flava, rubra, nigra, sordibus inquinata, quæ in *Sorten* a mercatoribus dicuntur, pro scopis medicis rejicienda & coriariis reliquenda sunt, talia aliquando sub nomine *G. de Bassora* accipi.

ASTRAGALUS. Corolla papilionacea, calice quinquefido irregulari sustentata, alis carinæ æqualibus, legumine biloculari gaudet: *Tragacantha* L. BLACWELL 264. caule arborescente & petiolis spinosis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & vicinis Asiæ regionibus.

In Asiâ crescentis fruticis truncus & rami, mense Julio succo turgent, qui inde sive sponte erumpit, sive incisione elicitur.

Aqua mucilaginem valde spissam efformat, cui tanta est visciditas, ut sponte ex aqua secedat.

Relaxandi & demulcendi ergo præscribitur, ejus mucilago est vulgare constituens vix non omnium trochiscorum.

Species Diatragacanthæ frigida NICOLAI. Nostrates radices Althææ adjiciunt & saccharum omittunt, Wurtembergenses etiam semina, omnino imitandi, omnes Camphoram: crebro in usu sunt ad morbos pectoris maxime. *Pulvicula de Tragacantha* Nostrat. ad tormina infantum cum successu per parva cochlearia præscribitur.

TUSSILAGO, *Farfara*, *Farfugium*, *Tussicularis*, *Άήχιον*, *Pas d'Ane*, *Rosshub*. Radices, Folia & Flores recipiuntur.

* *Radices* tenues sunt, fibrosæ, albidæ, insipidæ, inodoræ.

* *Folia* majora sunt, subcordata, angulosa, superne viridia, inferne alba, sapore leviter adstringente instructa.

Flores tubulosi sunt, calice multifido comprehensi, flavi, parum odorati, levissime dulces.

Tussilago Farfara L. BLACWELL 204. scapo unifloro, imbricato & foliis subcordatis, angulatis, denticulatis distinguitur.

Occurrit in omni Europa, scapi floriferi primo vere erumpunt, quos dein folia excipiunt.

Planta relaxans & emolliens, ab omni tempore tussientibus fuit commendata. Fumus foliorum, per fistulam fumifugam ore haultus, ad odontalgiam laudatur.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. iners omnino:
* *Conserva* VAL. CORD. * *Syrupum* Noltrates, præeunte SCHROEDER, ex tota planta, Parisini & Wurtembergenses ex floribus jubent parare: * *Loch de Farfara* August. bonum medicamentum demulcens, ad affectus pectoris cochleatim exhibetur.

VERBASCUM, *ολόμ*⊙, *ελόν*⊙, *Thapsus Barbatus* Lat. Barb. *Bouillon blanc*, *Wolikraut*. Folia & Flores recipimus.

* *Folia* sunt longa, acuminata, utrinque tomento obfessa, sapore leniter adstringente prædita.

Flores asservantur calice exempti, rotati, quinquefidi, leni & suavi odore instructi, sapore dulci.

VERBASCUM. Corolla rotata, irregulariter quinquefida, calice quinquefido nixa, isanthera, monogyna & capsula biloculari gaudet: *Thapsus* L. BLACWELL 502. foliis decurrentibus distinguitur.

Occurrit per omnem Europam.

Aquam, a floribus odoratam destillare, eisdem aliquid Olei odorati fundere, eorum succum saccharum dare, eisdem ultra $\frac{1}{2}$ Extracti suavi odore & sapore instructi largiri, folia autem similis Extracti amaricantis $\frac{1}{3}$ fere fundere, vidi cum RISLER. Consentit NEUMANN ratione Extracti ex floribus, qui $\frac{3}{4}$ Extracti spirituosii dulcis, & ex foliis $\frac{3}{8}$ fere Extracti aequali, $\frac{3}{6}$ autem spirituosii obtinuit.

Flores præcipue scopo demulcendi & relaxandi adhibentur, & inter nos saltem in frequentissimo usu ad affectus pectoris sunt, sed probe cavendum, ne tomentum calicibus adhærens fauces irretat, & ne ultra iustum temporis modum infusio protrahatur, unde quippe plurimum gratiæ perditur. Decocto ad phthisin pulmonalem hominum æque ac brutorum utuntur in Norwegia teste LIE. Idem etiam cum successu ad clysmata emollientia & sopientia adhibentur.

Oleum per Infolationem seu Liquamen MATTHIOL.
relaxandi scopo, hæmorrhoidibus applicatur: *Oleum per Infusionem SCHROEDER.*

ϩ. ANIMALIA.

AXUNGIA vid. *Nutrientia Animalia.*

BUTYRUM vid. *Bos.*

EBUR, ἰβρα, Ivoire, Helfenbein. Hoc nomine veniunt dentes Elephantis lanarii, quorum ab utroque proboscidis latere unus, ex maxilla superiori eminet, varia magnitudine præditi, quæ ut plurimum ad quinque pedes accedit, exempla centum librarum pondus excedentium apud Auctores occurrunt, & decem pedes longitudine æquantium; albißimi sunt, sed senio lutescunt, resimi, basi, ubi alveolo in hærebant, latissimi sunt, strias habent & cavitate conoi-

dea exsculpuntur, cujus axis non raro pedis longitudinem excedit.

ELEPHAS L. Animal quadrupes, dentibus molaribus & caninis, nec non proboscide instructum.

In Africa & Asia Meridionali occurrit.

$\frac{1}{2}$ Gelatinæ siccæ inde obtinui, *GEOFFROI* $\frac{5}{7}$ præ gelatina Cornu Cervi minus cohærentis, *NEUMANN* $\frac{1}{7}$ gelatinæ siccæ, $\frac{1}{8}$ Extracti spirituosi, spiritus urinosis $\frac{1}{3}$ fere, Olei empyreumatici $\frac{1}{4}$ & $\frac{1}{8}$ salis volatilis inde seperavit.

DIOSCORIDES Ebur ab adstringendi virtute laudat; quam autem neque ejus in linguam effectus, nec ulla observatio probat; labentibus demum in Europa litteris crebrius cœpit in usum trahi, & per omnia illa secula, quibus non tam ex Natura, quam ex ingenio de viribus medicamentorum statuebant, multum ad morbos capitis & cordis, nec non ad hæmorrhagias commendabatur; hodie non alias, quam quæ ab omni ossæ, ratione gelatinæ, qua scatent, expectamus vires, ab eo nobis promittimus, ut plurimum cum Cornu Cervi præscribitur, quo quidem magis albam, sed parciores omnino gelatinam fovet.

* *Rasura* * *Ebur ustum* pessime a Latino-Barbaris *Spodium* dictum, qua quippe voce, Græci Cadmiam fornacum, Arabes varias substantias, nunquam autem Ebur ustum indigitarunt, de albo valent, quæ de Cornu Cervi usto dixi, cur autem ab Ebore usto nigro aliæ quam ab omni reliquo carbone, vires debeant expectari, non video: * *Ebur sine igne preparatum* pari passu cum Cornu Cervi cognomine ambulat.

* *Ebur fossile*, ἄλιος τε ἄκατος, quod absurde omnino *Unicornu* solent appellare, in officinas quoque recipiunt, occurrunt de eo interdum integri dentes, interdum eorum modo frustra, ut plurimum extus nigro aut gryseo cortice obducta, intus continent substantiam oleam, quæ per aerem, aquam &c. in strata

variæ magnitudinis resoluta est, albiſſima, cum acidis efferveſcens, calcarea.

Repertum est hoc Ebur in variis per Europam regionibus, talibus quoque, & quidem sat copiose, ad quas nulli unquam elephantes pervenerunt, non raro in Rheno occurrunt, in quo sæpius etiam horum animalium dentes molares reperiuntur. Cum nihil intersit, os quoddam, sive calore fornacis brevi tempore, sive aliis injuriis externis post longam demum ætatem, in naturam calcis vertatur, hinc Ebur fossilile ab illo quod ustum dicitur, ratione virium medicatarum non differt, quicquid etiam luxurians mediæ ævi Medicorum ingenium sudoriferæ, cordialis &c. virtutis, illi adscripserit.

* HIPPOPOTAMI Dentes, *Dents du Cheval Marin, Wallrofszähne* a basi ad apicem usque incurvi sunt, & parum angustati, duorum circiter pollicum diametrum habent, lineis longitudinalibus curvaturæ parallelis distinguuntur, quas ad basin circulares secant, apex sensim in conum abit incurvum, cujus vertex aduncus est, apex totus albiſſimus, basis terminatur cavitate conoidea, aliquot pollices longa. Hi dentes sunt lanarii prominentes.

HIPPOPOTAMUS L. & BRISSON. Quadrupes, dentibus incisivis in utraque maxilla, pedibus quatuor unguulatis antice & postice gaudet.

In Nilo & fluviiis Asiæ obtinet.

$\frac{1}{8}$ Extracti aquosi tenacissimi, salini NEUMANN inde obtinuit.

Dentes superiori demum Seculo in usus medicatos recepti fuerunt. Laudantur ad sistendas hæmorrhagias & sopiendos motus irregulares, has vires cum nulla fida observatio confirmaverit, hinc eorum usu evuluit, æquæ ac molarium *Trichechi Manati* L. qui sub nomine *Lapidum Manati* olim celebrabantur.

* **ICHTYOCOLLA**, ἰχθυόκολλα, *Colle de Poisson*, *Hausblas*. Prostat sub forma massarum cylindroiderum, in spiras convolutarum, evidenter ex laminis efformatarum, digitum circiter crassarum, insigni tenacitate instructarum, saporis & odoris expertium.

Frustra alba, pellucida, non nimis crassa eligenda, quo profundius flava sunt, eo deteriora.

Colla, quæ ex variis piscium generibus, Cetus, Asehis &c. vulgari ac constanti præpari solet ratione hujus loci non est, qualis ichtyocolla Veterum fuit; genuina ex vesiculis aereis omnium *ACIPENSERIS* L. generum, quarum tunica internæ argenteo splendore nitentes, convolvuntur & comprimuntur, ut sibi invicem agglutinentur, & exsiccatae dein commercium intrant, *Huso* L. viliores, *Sturio* L. mediam, *Rutbenus* L. optimam sistit. Maximum Icthyocollæ commercium ad Fanum St. Archangeli obtinet.

Ex Icthyocolla NEUMANN ultra $\frac{1}{2}$ spiritus urinosis, $\frac{3}{8}$ Olei empyreumatici, $\frac{1}{12}$ salis volatilis obtinuit.

Tota in aqua dissolvitur & eidem viscedinem affricat, ita ut ad vitra & vasa porcellanea glutinanda possit adhiberi, siliis sericeis splendorem dat, vinis turbidis claritatem.

Menstruis aquo diluta, demulcet & relaxat, hinc ad hæmorrhagias, diarrhœas &c. cum successu exhibetur, FABRICIUS ab Icthyocolla, ope aquæ in formam tenuioris gelatinæ redacta, cujus cochlear unum, jure dilutum, pro dosi exhibebatur, egregios in curanda dysenteria affectus vidit. Clysteribus demulcentibus quoque adjicitur.

LAC vid. *Bos*.

* **LACERTA**, σαύρα, *Lizard*, *Eidex*. Animal amphibium, quatuor pedibus & cauda instructum.

Lacerta Agilis L. Caudam verticillatam habet, longam, squammas acutas, collare subtus majoribus

efformatum squammis, pedes pentadactylos, & digitos unguiculatos.

Occurrit in omni Europa, frequentius in Meridionali.

Vulnerariæ ipsi vulgo adscribuntur vires, quas autem non aliter quam emolliendo, & hinc suppurationem promovendo, videtur edere.

* *Oleum infusum* BRASSAVOL. Nostrates, præeunte ZWÖELFFER, pro illo parando, jubent oleum nucum recipi, refert hic Auctor, hoc medicamentum tanquam summum ad hernias remedium fuisse adhibitum.

MEDULLA vid. *Bos*.

OESYPUS vid. *Ovis*.

OVORUM ALBUMEN & VITELLUS v. *Gallus*.

SEBUM vid. *Bos*.

SPERMA CETI Lat. Barb. *Blauc de Baleine, Wall-rath*. Est substantia alba, pinguis, proprio odore & sapore instructa, quæ sub forma frustorum siccorum, splendore quodam instructorum, e lamellis compositorum ad nos adducitur.

Frustra vel levissima flavedine tincta, aut rancorem spirantia, debent rejici.

Desumitur ex vario *Balenarium* sive *Cetorum* Auctorum genere, præcipue ex *PHYSETERE*, qui dentes in maxilla inferiore habet, *Macrocephalo* L. *Cachalot* BRISSON, dorso impiuni & fistula in cervice gaudet, sed obtinetur quoque ex *Catodone* L. dorso impinui & fistula in rostro distincto, ex *Microps* L. pinna dorsali & dentibus acutis instructo, & ex *Cuvsiome* L. qui ab antecedente apice dentium plano differt.

Omnes Oceanum septentrionalem inhabitant, maxime inter Norwegiam & Americam.

Efformatur Sperma Ceti in propriis cerebri cavitatibus, quarum ad octo & viginti usque occurrunt, in proprio præterea canali, qui omnem spinæ longi-

tudinem legit; dum in pisce continetur, formam olei habet, mox autem postquam inde desumptum est, in formam floccorum nivis densatur, idem interdum mari innatare observatur, quando ex animali putredine resolutum secedit, & inde denominationis ratio surrexit; pinguedo hæc ex animali desumpta, aqua, a sanguine & encephali portionibus, quæ ei adhærere solent, nec non coli ope, per quod liquata trajicitur, depuratur, committitur deinde prælo, ut oleum peregrinum, quod ipsi accrevit, inde exprimat, oleum quod preli vires elulit per lixivium causticum aufertur, & ut hoc melius in substantiam ab expressione residuam agere possit, hæc in frustra distillatur, sperma ceti hac ratione optime depuratum sole & acre exsiccatur.

Notatu dignum est quod hæc pinguedo cum alcali fixo non possit uniri, & quod, observante NEUMANN, tota ex retorta destillet, consistentiam fluidiorem, sed vix vestigium æmphyreumaticis induat.

Oleorum unguinosorum vires habet, cum successu, relaxante, demulcente & antispasmodico scopo ad morbos pectoris, intestinorum, viarum urinarum adhibetur; extus egregie ad fissuras & lac inspissatum attenuandum in usum trahitur; recte jam LANG a spermate ceti intus assumpto, ut grumos sanguinis dissolvat, frustra expectari monet.

Datur ad drachmam unam pro dosi cum aliquo saponis.

Emplastrum de Spermate Ceti MYNSICHT. Wurtembergenses Galbani rationem imminuunt, Parisini illud totum omittunt. Optime mammis a lacte induratis imponitur.

3. FOSSILE.

AQUA (§. 21.)

CAP. IV.

IRRITANTIA.

§. 38.

Irritantia appellamus medicamenta, quæ efficiunt, ut fibræ motrices corporis humani in fortiores motus agantur: fit hoc 1) dum irritabilitas fibræ propria augetur, hujus autem ratio, adhuc nobis incognita, quomodo illa immediate possit intendi, indicare vetat, cum autem evictum sit, eam cum vi nervea ita nexam esse, ut hac aucta, ipsa quoque intendatur, hinc *Fragrantia* (§. 29.) huc pertinent: 2) dum stimulus fortior, quam cui a Natura aptatæ sunt, fibræ applicatur, medicamenta hac ratione agentia, *Acrium* nomine solent venire, ea si ita valide agunt, ut partes fibræ, ob nimiam contractionem e nexu solvantur; aut si virtute menstrua, qua pollent, solidâ dissolvunt, *Rodentia* appellantur.

§. 39.

Cum irritantia actionem solidorum augeant, ab hoc autem motu æque, ac impetus humorum pendeat, hinc illa semper efficiunt, ut ad partem, cui applicantur, affluxus humorum copiosior fiat, & pro hujus vario gradu, diversi obtineant effectus; illa quæ faciunt, ut sanguis vasâ minorum ordinum subeat, vel etiam in cellulosa effundatur, *ροινυμοί*, *Rubefacientia* dicuntur, cum autem epidermidem a cute secedere, & humorem in intervallum hac ratione efformatum, colligi faciunt, *υδέρια*, *Vesicantia* appellantur; Acria quæ integumenta cum ipsa carne exedunt, *καυσικά*, *Adurentia*. *Exedentia* nominantur, & dum simpliciter partem rodunt *καθαριστικά*, si autem humores effusos in crustam

cogunt *ἰσχυρίμα*, & quando parti putredinem affricant *βηπτικά*. Quando irritantium ope, materiam peregrinam ad certum locum evocare, aut humoribus in quadam parte stagnantibus novum impetum dare animus est, *Attrahentia* vel *ἰπισταγικά* appellantur, eadem, dum impetum humorum a trunco & ramis internis avertunt, *Derivantia* dicuntur, *Revelentia* autem, quando eorum ope quantitatem motus sanguinis in alterutra Aorta refrænare tentamus. Illud præterea adhuc noto, quod rubefacientia majori dosi adhibita, vesicantium & causticorum effectus edant, & quod minor ratio causticorum, vesicantes modo aut rubefacientes vires habeat.

§. 40.

Indicantur Irritantia in omni torpore fibrarum, & morbis inde oriundis; acria extus præcipue applicantur, & egregios effectus præstant in ægri tudinibus, quæ a congestionibus humorum ad partes mobiliores surgunt, dum illos ad externa alliciendo, ab his avocant, hinc jam CELSUS in inflammationibus pectoris, epispastica externo pectori imponi jussit, cujus medendi rationis præstantiam, etiam innumeris gravissimorum Practicorum observatis recentior ætas confirmavit; ad hæc ipsa medicamenta *Urticationes* quoque, *Fustigationes*, *Fonticuli*. *Setacea*, *Scarificationes*, *Ustiones* seu *Cauteria actualia* pertinent, nec male huc *Electricæ concussiones* videntur esse referendæ; acria præterea, dum efficiunt, ut humores majori impetu per vasa partis, cui applicantur, moveantur, a materie spissa in minimis maxime valis hærente, nec non ab his ipsis collapsis quoque indicantur, in paralyti & atrophia cum magno successu adhibentur; cum etiam evictum sit, una parte fortius irritata, reliquas validius quoque se construa-

gere, hinc ad hæc medicamenta in languore virium, maxime in febribus nervolis, & illis ubi coctio & crisis promoveri jubentur, prudenter omnino recurri, elucescit.

§. 41.

Interne, nonnisi mitiora irritantia locum habent, ea tunc quoque debent exulare, quando ab aucto motu humorum aliquod periculum metuendum, nec non cum primæ viæ inflammata, excoriata, spasmō constricta sunt; acria, nonnisi curata, aut sub minima dosi debent exhiberi, tanquam emetica drastica agunt, & si dosi majori dantur, tanquam venena rodentia gravissima symptomata exciunt & hominem occidunt, si autem exigua adeo quantitate, ut ventriculum subvertere nequeant, validissime humores resolvunt. Extus dum adhibentur, non debent applicari locis, ubi magna vasa aut magni nervi decurrunt, vel ubi tenuis modo cellulosa integumentis subjacet, nec in usum trahenda, cum vasa sanguine turgent, probe quoque cavendum, ne irritatio, quam causantur, in tempus paroxysmi febrium cadat. Quibus cautelis caustica locum habeant, Chirurgia tradit. Id tandem adhuc addendum duco, nostris temporibus Rubefacientia & vesicantia creberrime in usum trahi in morbis internis, ubi Veteres Caustica, Scarificationes, Cucurbitulas præceperunt.

a) VEGETABILIA.

ARMORACIA vid. *Olera*.

AROMATA (§. 25.)

ARUM, *αρωρ*. Est Radix tuberosa, alba, rotunda, farinacea, recens acerrima, exsiccata, paulo mitiorem saporem habet, odorem nullum; ab eadem pro usu

bus pharmaceuticis exsiccanda, cuticulam externam solent auferre.

ARVM. Corolla gaudet auriculam referente, concidea, uno latere aperto, altero concavo, partibus genitalibus summo pedunculo, in corollam recepto, infidentibus, polyanthera, polygyna, fructibus baccatis: *Maculatum* L. BLACWELL 228. Habitu acauli & foliis hastatis distinguitur.

Vulgatissima in Europa temperata planta, quæ non ultra Saxoniam ascendit.

Radices vere, antequam flores erumpant, colligendæ.

Succus ex radicibus recentibus expressus, syrupum Violorum viridem reddit, ab omnibus acidis coagulatur, nec non a calore, inspissatus dulcissimus est: Radices recentes destillatæ spiritus urinosi $\frac{2}{3}$, ammoniacalis $\frac{3}{10}$, olei empyreumatici $\frac{1}{10}$ exhibuerunt, exsiccatæ $\frac{1}{2}$ circiter Extracti spirituosus nauseose dulcis, ad $\frac{1}{3}$ usque aquosi dulcis & viscosi dederunt, & aliquid Olei amari & acris, GESNER; Extracti resinosi $\frac{1}{24}$, aquosi $\frac{3}{8}$ fere, NEUMANN; Extracti spirituosus $\frac{1}{30}$, aquosi $\frac{1}{4}$, CARTHEUSER.

Angli & Pictones has radices loco saponis ad mundanda lintea adhibent, RAJO & GEOFFROI testibus.

Radices, evidenti acrimonia & indole saponacea instructæ, ab omni tempore ad mucum attenuandum, valde laudatæ fuerunt, HIPPOCRATE præeunte, & omnino egregie faciunt ad eundem resolvendum, & fibras, ut resolutus excerni queat, incitandas; GESNER, MÜLLER, HORSTIUS observationes habent hoc ipsum confirmantes, quibus innumeræ, adhuc experientiæ accedunt, quæ ulterius evincunt easdem quoque optime ad morbos ventris, a mucositate fibrarum oriundos, adhiberi. Dantur ad drachmam dimidiam: Extus ab HIPPOCRATE abstergendi ergo ulceribus iubentur inspergi.

* *Rad. Ari cum Aceto preparata* HELMONT. * *Fœcula* ANGEL. SALÆ utrique pulvis præferendus: *Pulvis Stomachicus* BIRCKMANN, *Pulvis ad omnes Ventriculi affectiones mirabilis* Birckmann. QUERCETANI. *Pulvis Ari compositus* Paris. Egregium omnino ad morbos mucosos pectoris & abdominis medicamentum, nec non ad obstructions viscerum abdominalium, pulcherrimos effectus inde in variis ventriculi affectibus RIEDLIN vidit.

* CATAPUTIÆ SEMINA Lat. Barb. Eorum duo genera, Majus nimirum & Minus, in officinis occurrere solent.

Majus, καρπὸς τῆ κρότων Ⓞ aut τῆ κικίως, *Semen Ricini* Veter. *Semence de Chasse taupe*, *Purgierkorn*. Est semen ovatum, quod sub cortice fragili, sicco, nigro, lineis gryseis pulchre variegato, medullam albam includit, acerrimo sapore linguam ferientem.

Ricinus L. Habitu relativo monophyto, marium corolla quinquefida, fœminarum tripartita, illa polyandra, hac trigyna, capsula triloculari & aculeata gaudet: *Communis* L. Foliis palmatis & ferratis distinguitur.

In Europa Meridionali & reliquis Orbis partibus occurrit.

Fundit $\frac{1}{3}$ circiter olei, urente acrimonia linguam & fauces ferientis.

GALENUS Semen purgantibus adscribit, & oleum ejus, oleo olivarum magis detergens esse, asserit, MÆSUE ejus dosin ad grana septem limitat, a medicamento, quod acrimonia sua facile primas vias inflammare posset, prudentiores abtinent. * Oleum inde expressum Veteres κικίνου dixerunt, testibus BANCROFT & FRASER, in America ad colicam Pictonum exhibetur, qui ultimus, illud quoque in affectibus nephriticis & dysenteria cum successu adhiberi, testatur, de eodem in colica, omni hora unum cochlear propinat, usque

dum alvus solvatur, imo ejusdem parvum cochlear infantibus, pro ducendo meconio optime dari, asserit.

Minus, καρται της λαθουρίσιν, *Grains de l'Epurage*, *Springkorn* constituunt Grana prioribus multo minor, ovata, sub cortice sicco, litturis rufis variegato, medullam acerrimam, fauces inflammantem, includentia.

EUPHORBIA. Corollam tetrapetalam vel pentapetalam, cujus calicis lacinia numero petalorum respondent, polyandram, trigynam habet & capsulam trilocularem, *Lathyrus* L. Umbella quadrifida agnoscitur.

Maxime purgatoria hæc grana *GALENUS* pronuntiat, medicamentum evidenter causticum ex praxi hodierna jure exulat.

CEPÆ vid. *Olera*,

COCCULI Recent. Sunt Grana, quæ pisorum majorum magnitudinem habent, grysea, rugosa, ventricosa, reniformia, non raro pedunculo sustentata & quæ sub cortice tenaci, nucleum amarissimum & fervido sapore linguam afficientem, includunt.

MENISPERMUM. Planta relativa diphyta, calice diphylo, sustentat Corollam polypetalam vel polyantheram vel distylam, baccas monopyrenas maturat: *Cocculus* L. *BLACWELL* 389. Foliis cordatis, retusis, mucronatis distinguitur.

Crescit in India.

RUELLIUS inter primos, Cocculorum mentionem fecit, quos primi Veneti Europæ intulerunt, eos venenosos apud homines effectus edere, nulla, quantum ego saltem novi, observatio probat, *RUMPHI* catharticos est expertus, apud nos nunquam ad usus internos fuerunt adhibiti, eorum pulverem locis, quos pediculi infestant, inspescere, nec non ad capiendos pisces eos recipere, in more habent, quippe qui inde vertigine corripiti & supra aquam natant dicuntur.

* **COLCHICUM**, *κολχικόν*, *faule Fuden*. Radices exhibet bulbosas, multis squammis tectas, quæ rejiciendæ sunt, cuticula propria flava est, magnitudo ad nucem juglandem accedit, nostræ aliquem acrimoniæ sensum linguæ imprimunt, nequaquam inflammantem, cui quædam amarities junctæ est. Cl. CRATCHOWILL & Illustr. HALLER nullam causticitatemprehenderunt.

COLCHICUM. Corolla sexfida; isanthera, trigyna & capsula triloculari gaudet: *Autumnale* L. Foliis lanceolatis & flore diu ante folia erumpente distinguitur.

Crescit in Europa temperatiore, ultra Saxoniam non ascendit.

Has radices intus datas, funestos effectus secutos esse, plures Auctores asseruerunt & observationibus confirmarunt, quarum multas Ill. HALLER collegit. Præterea GOERIZ ejus virtutes ad morbos ab obstructis visceribus oriundos recensuit, Ill. STOERCK eas multis tentatis suffulciit, quibus Cl. COLIN, PLANCHON &c. alias quoque addiderunt: Exhibetur vulgo Oxymel ex eis sequenti ratione paratum: Radices recentes infunduntur per quadraginta & octo horas cum Aceti duodecuplo, infusum cum mellis dupla ratione coquitur usque dum nativa ipsi spirititudo reddita sit, hujus medicamenti sesqui uncia, partitis vicibus de die datur hydropicis & cachecticis.

Quæ de radicum Colchici sub forma amuleti usurpati viribus, contra pestem a quibusdam Auctoribus sunt allata, jure hodie spernuntur.

* **ERUCA**, *έρωκίς*, *Roquette*, *weiser Senf*, *Rauken*. Semina exhibet, quæ minuta sunt, rotunda, alba, leviter flavicantia, sapore acriore instructa.

SINAPI, Corollam cruciformem, calice tetraphyllo sustentatam, siliquam inferne torosam, in longum cor-

nu terminatam edit: *Alba* L. siliquis hispidis & rostro obliquo, longissimo distinguitur.

In Italia, Gallia, Anglia & Belgio sponte crescit, Noltrates in agris colunt.

Apud nos & in Germania, secundum BRUNFELS, hoc semen recipitur, in aliis regionibus, *Semen Brasice Eruce* L. adhibent, quod rufum est & mitiorem saporem habet.

Semine Sinapeos minus acre, debiliores quoque quam illud vires habet.

EUPHORBIVM, *Εὐφόβιον*. Prostant hoc nomine grana varix magnitudinis, figuræ plus minus rotundæ & angularis, coloris ex rufo flavicantis, saporis acerrimi, linguam rodentis, quæ accensa suffitum non ingratum spirant.

Euphorbia Officinarum L. caule nudo, multangulari, aculeis geminatis agnoscitur.

Habitat in Africa.

Æqua ratione, partes resinosas & gummosas continet, acrimonia hæret in partibus resinosis. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, totidem spirituosi obtinuit NEUMANN.

A JUBA, qui non diu ante æram Christianam vixit, repertum & in honorem ejus Medici denominatio facta est, illud caustice virtutis esse, præeunte GALENO, omnes per omnem ætatem Medici statuerunt, convulsiones periodicas ab eo ortas, observavit TULPIUS, hypercatharsin cum gravissimis doloribus GULDENKLEE, dysenteriam altero die lethalem ALEXANDER BENEDICTUS, licet itaque intus in morbis, ubi drastica proficua fore reputantur, a quibusdam commendetur, prudens Medicus nunquam ægrotos, suæ fidei commissos, gravissimis ab eo metuendis periculis exponet. Extus interdum rubefacientibus & vesicantibus commiscetur, a quibusdam quoque sternutatoriis adjicitur, sed & hoc scopo nimis acre esse

videtur, BARTHOLINUS inde caput intumuisse & faciem cum faucibus inflammatam, insequente stranguria, vidit; frequentissime, id quod inter Veteres jam obtinuit, pulvis ejus, ossibus inspergitur, quorum exfoliatio promovenda est, & nervis, quos destrui, indicatio jubet.

Succus, quo scatent, plurimæ *Euphorbiæ* L. species, eandem cum possideat ac succus inspissatus, de quo hactenus egi, acrimoniam, idem etiam de eo retinendum.

* *Oleum Euphorbii* Paris. ad imitationem GALENI parant Euphorbium oleo coquendo, Wurtembergenses secundum MESUE, oleo etiam vinum adjiciunt. Attrahendi ergo, capiti & extremitatibus in morbis capitis frigidis & in paralyssi illinunt: * *Euphorbium Succo Citri correctum* QUERCETANI non videtur titulo respondere: * *Extractum Esule* Wurtemberg. a validissimo caustico omnino abstinemus.

MEZERÆUM nequaquam Arab. *Θμιλαία*, non DIOSCORID. forte Ejus *Χαμηλαία*, *Daphnoides* Veterum, *Lauteola* Lat. Barb. *Bois gentil*, *Bois de Garou*, *Saint bois*. Cortices & Grana ejus recipimus.

Cortices sunt tenues, striati, rufescentes, sapore valde acri instructi.

* *Grana*, quæ non bene *κνίδιον καρπός*, *Granium Cnidium* Veterum esse reputantur, rotunda sunt, ad pisi magnitudinem accedunt, in brevem apicemeducta, sub cortice fusco, striato, fragili, nucleum oleosum, flavicantem includunt, acerrimum.

DAPHNE Corollam quadrifidam habet, diplosantheram, monogynam & baccam monopyrenam: *Mezeræum* L. BLACWELL 582. floribus subsessilibus, axillaribus, confertis, erectis, caulibus ramosis & foliis lanceolatis, deciduis gaudet.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Meridionalem, occurrit adhuc in Gallo-Provincia & Agro Veronensi.

Laureola L. ab antecedente, floribus nutantibus & viridibus differt.

In Europa temperata Anglia & Helvetia adhuc occurrit, impune nostras hyemes fert.

Gnidium L. panicula nuda terminali, foliis lanceolatis, basi angustioribus insignitur.

Europæ Meridionalis civis.

Hanc speciem Galli proprie *Garou* dicunt, & ejus corticem reliquis efficaciorē esse, contendit M. M. L** *Essais sur les effets de l'écorce de Garou.*

Parilini duarum priorum specierum folia recipiunt, ultimæ autem radicem.

Omnes harum plantarum partes insigni gaudent acrimonia, TRAGUS, hac planta impostores multos ad orci fauces misisse, monet; WEDEL adducit hydropicum hypercatharsi inde correptum & per sex continuas septimanas quotidie vomentem; a quatuor baccis comestis lethalem fere hypercatharsin & hyperemesin vidit J. M. HOFFMANN, intolerabili oris & faucium æstu stipatam, subsequente febre acuta & summo virium dispendio, & tandem cuticulæ ab omni corpore secessu; a duodecim granis virginem purpuream animam evomuisse Ill. LINNÆUS testatur, a baccis comestis ardorem in lingua ad stomachum usque, vomitum cum febre ardentissima, quæ presso pede subsequebatur, & tanto virium lapsu, ut mors in propinquo esse visa fuerit, legimus in *Actis Helveticis*. Rationalis igitur Medicus omnino a medicamento summe periculoso sibi cavebit; nec se auctoritate HIPPOCRATIS excusare tentabit, cum hæc grana a Gnidii omnino diversa sint. Folia vesicas excitare, MATTHIOLUS monet, & idem de Radice notissimum esse, PETIT affirmat. Cortice, ab aliquot retro lustis,

loco fonticuli in Gallia uti solent, quo omnino multo minora incommoda, & vix inferiores vires habet, hoc scopo, sive recentis, sive exsiccati, ope aceti flexilis redditi, frustum pollicem longum, & sex circiter lineas latum, sive brachio sive femori imponitur, sive suris, linteo & fascia continetur, surgit inde pruritus sensus, pars, quæ corticem habet, levissime inflammatur, & aquam fundit, altero mane removeatur cortex, & ipsi folium hederæ, betæ, brassicæ &c. substituitur, novum corticis frustum applicatur cuti, immediatæ contiguæ illi, quæ priore die aquam dimiserat, & ita continuatur, usque dum iterum ad primum locum perventum fuerit; reliqua hic observanda conveniunt cum eis, quæ circa fonticulos obtinere solent. Auctor supra citatus egregios ejus effectus in acrimonia humorum, pertinacius manus, glandulas, oculos afficiente, affectibus pectoris, doloribus capitis & lumborum, serpigine &c. adducit, inter nos quoque non pauca de ejus efficacia in morbis, quibus fonticuli alias conducere solent, exempla prostant. RUSSEL ex Corticis una uncia, cum aquæ libris duodecim ad remanentiam octo decocta, & quater de die ad uncias octo epota, in nodis venereis ossium maxime, eximios effectus vidit.

PIPER vid. *Aromata*.

PYRETHRUM, *πύρεθρον*. Recipimus Radices, quæ aliquot pollices longæ sunt, fibrosæ, ad caput vix incrassatum rudimenta foliorum emittunt, gryseæ, intus albæ, calamum crassitiæ æquant, odore nullo, sapore fervidissimo, linguam urente gaudent.

Anthemis Pyrethrum L. BLACWELL 390. Caulibus simplicibus unifloris distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali & Africa Septentrionali. Colitur in Thuringia & ad Magdeburgum.

Extracti resinosi acerrimi $\frac{1}{20}$, aquosi acris $\frac{1}{4}$ largitur. LEWIS. NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{1}{24}$,

anquosi $\frac{5}{8}$ obtinuit; CARTHEUSER hujus $\frac{3}{8}$ fere; illius $\frac{1}{2}$.

Radices, quas ex regno Tunetano adducunt, grassiores & aciores esse perhibent.

GALENO suadente, vel hodie adhuc in doloribus dentium rheumaticis masticatur, ut humor peccans evocetur; Idem oleo, cum iis infuso, spinam ante paroxysmum febriem inungi jubet, & eandem resolutis & Itupidis commendat.

* ROS SOLIS Rec. *Herbe de la Goutte, Sonnentbau.* Vegetabilis, cujus demum Seculo XVI Auctores mentionem faciunt, prostant Folia exsiccata, parva, rotunda, hirsuta, rubra, margine fimbriato instructa, longioribus petiolis innixa, sapore acrisculo & adstringente prædita, aqua cum eis cocta salinum & acrem, qui autem non adeo fortis est, acquirit saporem.

DROSERÆ. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, isantheram, pentagynam & capsulam polyspermam: *Rotundifolia* L. BLACWELL 432. foliis orbiculatis gaudet.

Crescit in omni Europa.

Tribus Paracelsitica hanc plantam maximi facit, cum humorem, qui semper ex ejus folliculis exsudat, pro rore habuerint, & nescio quas vires astrales, ipsi inesse somniaverint, phthilicis eam maxime commendarunt; recentem cutim in vesiculas elevare DODONÆUS & C. BARTHOLINUS testantur, campabulum emortuale ovibus esse, BORRICHIVS asseverat, qui quoque observavit, aquam destillatam neutiquam flavam esse, ut Alchemici asseruerunt. Exsiccata planta resolventes forsitan vires edere poterit.

* *Syrupus simplex* Paris. * *Syrupus compositus* Eorundem in asthmate humido poterit tentari.

SABADILLI SEMEN Rec. *Mexicanischer Laus-Saamen.* Constituitur a Folliculis oblongis, flavicantibus,

trilocularibus, in quibus Semina hærent nigra, acuta, fervidissimo sapore linguam ferientia.

Planta unde desumitur nos latet, affertur ex regno Mexicano.

VAN DER BECK anno 1727 hujus medicamenti mentionem fecit, acerrima substantia, hæcenus vix ad alios usus, quam ad necandos pediculos fuit adhibita, quo scopo sive Axungia recipitur, sive sub forma pulveris inspergitur, sed inde aliquem maniacum evasisse, apud Cl. PLENK lego. In affectibus nephritidis, ad drachmam unam intus sumtum, profuisse, RANSON testatur.

SINAPI, *Σίμησι*, *Moutarde*, *Senf*. Ejus assumimus Semina, parva, rotunda, rubra, acerrimo sapore linguam vellicantia, & cum in pulverem reducta fuerint, etiam nares irritantia.

Sinapis nigra L. BLACWELL 446. Siliquis quadratis, glabris, cornu recto minore, distinguitur.

Passim in Europa occurrit & colitur.

Sanguinem inde cogi VERATTI monet; principia alcalina fundit. *Inst. Chem.* Lac inde cogitur, Extracti spirituosi amariusculi & oleosi $\frac{1}{16}$ largitur, aquosum Extractum dulciusculum est, oleum destillatum exhibet acerrimum, LEWIS.

Pro resolventibus humoribus ab HIPPOCRATIS ævo semper adhibebatur, optime, præeunte COLUMELLA, ad embammata recipitur, vel ratione a JOH. BAUHINO indicata, sapa conditum, cum carne comeditur, quia, viscidum attenuando & fibras stimulando, appetitum excitat & digestionem juvat. Hydropem inde sublatur, cum singulis diebus mane & vespera unum ejus cochlear deglutiretur, MEAD vidit, hypochondriacum curatum Illustris HALLER ex *Galeria de Minerva* excitat. Ejus ad scorbutum efficacia, tam ex ordine botanico, sub

quo comprehenditur, quam Rupellensium exemplo, apud EUNDEM patet.

Extus crebro in usu est, revellendi ergo, cum fermento panis, in pastam redactum & plantis pedum applicatum, nec non scopo derivandi, in inflammationibus viscerum.

* *Confectio* Wurtemb. * *Ungentum Epispasticum alterum* Paris. varia fortius rodentia vehit, quæ minus bene forma diffluente adhibentur.

STAPHIS AGRIA, *σταφίς ἀγρία*, *Uva taminea*, *herba pedicularia*. Nimis breves sunt Veterum descriptiones, ut cum certitudine, qualem plantam his nominibus intellexerint, possimus statuere. Hodie ita appellantur Semina, quæ sunt subrotunda, inferne latiore basi instructa, superne apice contracto terminata, in facie compressa linea longitudinali distincta, sub cortice rugoso, nigro, nucleum oleosum, albidum, amarum, acerrimum includunt.

Delphinium Staphis agria L. BLACWELL 265. Nectariis tetraphyllis, petalo brevioribus & foliis palmatis distinguitur.

Occurrit in Gallia Meridionali & reliqua Europa calida.

Alcohol omnem acrimoniam recipit. LEWIS. Olei unguinosi ultra $\frac{3}{7}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{11}$ circiter, aquosi $\frac{1}{4}$ fere NEUMANN obtinuit.

Canem inde convulsam & ejus primas vias inflammatas vidit HILDEFELD.

A medicamenti acerrimi usu interno, omnino abstinendum, nec tuto apophlegmatizantibus admiscetur, cum os facile posset inflammari, olim ad phoenigmos recipiebatur, hodie unguentis contra pediculos adjicitur.

* TIGLIA GRANA Recent. *Pignons d'Indes*, *Purgirkorner*. Mediam inter utramque Cataputiam magnitudinem habent, obtuse triangularia, una facie

plana instructa, sub cortice nigro, flavo rufescente, variegato, includunt nucleum, eadem acrimonia ac nuclei cataputiarum instructum, tenerrima cuticula tectum.

Croton Tiglium L. Caule arboreo, foliis ovatis, glabris distinguitur.

Crescit in India.

Ratione virium omnino cum feminibus Cataputiæ conveniunt, primus MONARDES eorum sub nomine *Pinearum Purgantium* meminit.

β) ANIMALIA.

CANTHARIDES, *κανθαρίδες*, sunt insecta corpore oblongo, toto viridi, aureo, capite duabus antennis nigris instructo, elythris viridibus, flexilibus, multis striis distinctis & alis fuscis prædita; singula tria circiter grana pondere æquant.

MELOE. Alas quatuor superiores crustaceas, flexiles, antennas filiformes articulatas, caput gibbum, thoracem subrotundum, non marginatum habet: *Vesicatorius* L. elythris longitudine corporis alas tegentibus, corpore viridi & antennis nigris distinguitur.

Per omnem Europam occurrit, præter maxime Septentrionalem.

Artis nostræ Patres non Vesicarium, sed Cichorei Meloen nigrum, & cujus elythræ fasciis latis percurruntur, in usum traxisse, post IMPERATUM, Ill. LINNÆUS evicit.

Varias arbores, ligustra maxime, salices & fraxinos inhabitant, tempore meridiano sese sub terram conduunt, Junio mense maxime occurrunt & propagationi gentis prospiciunt, hac peracta per omnem reliquum annum frustra quæruntur.

Arbores istas concutiendo colliguntur, & in clibano optime exsiccantur.

Tam aqua, quam spiritus vini earum vires proprias recipiunt. LEWIS. Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi $\frac{1}{7}$, JÆGER, Extracti aquosi $\frac{1}{5}$ circiter, spirituosi $\frac{1}{2}$ VERATTI, $\frac{1}{3}$ spiritus urinosi, $\frac{1}{12}$ olei empyreumatici, ultra $\frac{1}{2}$ salis volatilis, Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$, ultra $\frac{1}{3}$ spirituosi NEUMANN, obtinuerunt. Extractum spirituosum vesicas excitare, omnes consentiunt, aquosum nequaquam, VERATTI, ALEXANDER & NEUMANN, contrarium se expertum esse JÆGER asseverat. Salem volatilem nullas cantharidum vires possidere, post BORRICHIVM, ego iteratis experimentis vidi. Mihi spiritus urinosi ultra $\frac{1}{5}$, olei empyreumatici ad $\frac{1}{7}$, salis volatilis $\frac{1}{8}$ exhibuerunt. Sanguinem a Cantharidibus cogi, VERATTI vidit.

Cantharides movendæ urinæ ergo, intus exhibuit GALENUS, & earum vim diureticam BARTHOLINUS, SPILENBERG, DE HELWIG, YONGE, WERLHOFF, observationibus confirmarunt, contra hydropem, ad icterum & referenda catamenia ab HIPPOCRATE commendantur; se easdem in aqua intercute cum successu dedisse, testantur WERLHOFF & WELSCH; hydrophobiæ, ad monitum AVICENNÆ, feliciter oppositæ leguntur a SPILENBERG, REIMANN & WERLHOFF; in gonorrhœa curanda egregios earum effectus viderunt SACHS a LEVENHEIM, HANNÆUS, BARTHOLINUS, LISTER, WERLHOFF, MEAD, Cl. CUDDEN; medicamentum diureticum etiam, pro more, aphrodisiacis est adscriptum: in universum GREENFIELD multus est in commendando usu interno horum insectorum. Cum autem cantharides insigni omnino acrimonia gaudeant, hinc dosi paulo majore assumti, viam alimentariam rodunt & inflammant, adscripti hinc ab omni retro ætate venenis; sed propria quoque, qua gaudent vi, humorum ad renes affluxum augendi, ischurias, nephritides, mictum cruentum excitasse, observatum est. Cl. RUMPEL

plures observationes collegit circa noxa a cantharidibus intus sumtis, præcipuæ earum apud CICERONEM, PLINIUM, LANG, HILDANUM, FORESTUM, BONETTUM, GULDENKLEE, PARÉ, LENTILIUM, III. LINNÆUM &c. occurrunt. HIPPOCRATES tres ad quatuor, ablatis capitibus, pedibus & alis, tanquam partibus minus efficacibus, commendat pro doli, id quod, notante BRASSAVOLA, sex vel octo grana æquat; circa medicamentum heroicum optime placet WERLHOFFI ratio, qui granum unum, una vice dedit, & id quovis quadrihorio repetiit.

Extus ad decem granorum dosin ab HIPPOCRATE, ad pessaria, in mensibus obstructis, suffocatione hysterica & hydrope adhibebantur, easdem, vesicas excitandi ergo, primum ARETÆUM adhibuisse, LE CLERC monet, ut ab earum applicatione surgentes dolores & inflammatio minuantur, easdem vehiculo emolliente excipere, illisque camphoram adjicere solent, sed cum etiam extus applicatæ non raro evidenter in renes agere observentur, & justo major earum quantitas & dolores nimios & ulcerationem nimis magnam excitare queat, hinc etiam, dum extus imponuntur, justus earum modus servandus est, qui nunquam drachmam dimidiam debet excedere, pro ægri ætate, temperamento, morbo &c. etiam non raro immi- nuendus; minus hinc placet mos, quo unum emplastrum vesicatorium officinale habent, quod indiscriminatim omnibus & in omni casu adhibetur, omnino Medici monendi, ut, quoties tali medicamento opus habent, justam dosin cum aliquo emplastro emolliente officinali & quadam camphoræ portione ex tempore misceri jubeant, & cum prudentissime licet cucu admotæ, tamen non raro spasmos in renibus excitent, nunquam in morbis, ubi hæc viscera laborant, debent in usum trahi, atque semper ad manus

sint medicamenta, quæ spasmos excitatos valeant sopire, necesse est.

Emplastrum Epispasticum Paris. *Vesicatorium* Wurtemb. & Nostrat. Ultimi Augustanos sequuntur, qui sine necessitate prolixiorem præscriptionem habent, $\frac{1}{3}$ Cantharidum recipiunt, Wurtembergensium compositio se commendat simplicitate, earum $\frac{1}{3}$ circiter vehit, Parisina propius ad dropaces Veterum accedit, Cantharidum $\frac{1}{5}$ circiter, & $\frac{1}{40}$ Euphorbii continet, nec Camphoram habet. DICKSON & FOTHERGILL varias observationes habent de hujus emplastri ossi sacro impositi, efficacia ad incontinentiam urinæ curandam: * *Pasta Epispastica* Paris. formatur a Cantharidibus, quintuplo circiter fermenti panis exceptis; hac ratione in Italia maxime vesicas excitant, illa inter nos apud ruricolos interdum obtinet: * *Unguentum Epispasticum* Paris. minus laudandum, cum unguenta se facile nimis diffundant: * *Tinctura Cantharidum* Edinburg. præter cantharides etiam alia medicamenta valide in renes agentia, & quæ humores valde commovent, vehit, hinc ego eam ad gonorrhœam, ad quam multum extollitur, nollem adhibere.

* FORMICA, *μύρμηκ*, *μύρμηξ*, *Fourmi*, *Ameise*. Est Insectum parvum, oblongum, sex pedibus instructum & duabus antennis, totum exiguis pilis obsessum, colore sive nigro sive rufo instructum, ejus larva est cylindroidea, albo colore gaudet, & vulgo sub nomine ovi solet venire, *Rufa*, *Fusca*, *Nigra* L. in usum trahuntur, squammula thoraci & abdomini interjecta gaudent, mares & fœminæ quatuor alis membranaceis instruuntur.

Formicas acido scatere docet formicetorum odor, dolor & ardor, quo afficitur manus illis immissa, analysis chemica denique.

Obtinui inde spiritus acidi $\frac{3}{8}$, alcalini ultra $\frac{1}{5}$, olei empyreumatici $\frac{1}{3}$. NEUMANN autem spiritus acidi $\frac{5}{11}$, urinosi ultra $\frac{1}{4}$, olei empyreumatici $\frac{1}{8}$ allegat, qui quoque Oleum odoratum accepit, & MARGGRAFF Oleum unguinosum.

Recentior demum ætas formicas in usum recepit, per se nunquam adhibentur, formiceta sacco inclusa applicant partibus, quas irritare volunt, maxime membris paralyticis, aut balneis adjiciunt.

* *Aqua Magnanimitatis* KUNRATH variis aromatibus, ad præscriptum HOFFMANN, instructa prostat, quæ de ejus vi heroes audaces reddendi prædicantur, nostris temporibus nauscam movent, nec multum ejus virtuti aphrodisiacæ prudentiores tribuunt, extus roborandi ergo poterit adhiberi & ad membra paralytica præstare videtur *Spiritu Formicarum* Hamburg. qui etiam in frequenti usu est ad membra rheumatica: *Ol. Infus.* NIC. PRÆP. stimulandi ergo adhibetur, ipsi omnino oleum ex formicis expressum videtur præferendum esse.

* SCORPIUS, *σκόρπιος*. Hoc nomine recipitur inter nos animal parvum, quod raro ad pollicarem magnitudinem ascendit, & cujus fronti utrinque una antenna adhæret, ex variis articulis constans, in appendicem, quæ chela est, terminata, cauda instructum ex articulis efformata, & in aculeum arcuatum abiens. Ad nos juniores, qui vix aliquot lineas æquant, ex Italia afferuntur, & hos oleo olivarum conditos Pharmacopolæ asservant, colorem argenteum habere solent, quia juniores ad nos mittuntur, adulti enim has exuvias deposuerunt, & colorem rufum & fuscum habent.

SCORPIUS habitu aptero, antennis cheliformibus & cauda aculeata gaudet: *Europæus* L. non audeo ejus characterem specificum determinare, cum Illustr. LINNÆUS pectinibus varium numerum dentium ad-

scribat, & accuratissimus ROESEL etiam pauciores numeret.

Scorpium, animal venenatum esse, & ejus ictum occidere, vulgo perhibent, Europæum autem non venenatum esse, PLINIUS jam monet, & observationibus confirmant REDI, FALLOPIUS, VALISNERI, MAUPERTUIS & MORGAGNI qui justissime adierit, symptomata, quæ a morſu scorpionum orta fuisse leguntur, sive soli imaginationi, timore turbatæ deberi, sive quod casu, ictus aliquem grandioreſ nervum tetigerit. Scorpiones autem Orientales omnino venenum vehere, itineraria docent, & Græcorum æque ac Arabum observata.

Oleum Scorpionum simplex MESUE, & vulgare ad ictum scorpionum remedium esse reputatur, & omni veneno, ipsi quoque pesti, auxilio esse, creditum fuit, id quod se aliquoties expertum esse, MONARDES non erubescit affirmare, regioni lumbari illitum, aut urethræ injectum, calculum renum & vesicæ frangere somniarunt Arabes. * *Oleum compositum* MATTHIOLI absurda compositio.

VIPERA, *ἰχίον*. Est Serpentis genus, quod ut plurimum pollicem crassum & sesquipedem longum est, cervice parva & angusta, & capite compresso gaudet, cauda tereti, dorso flavescente & cujus medium squammæ rhomboideæ gryseæ, maculis nigris notatæ, in catenam quali ordinatæ distinguunt, latera utrinque alba sunt, venter totus scutis transversalibus nigris tectus est, cauda conica acute terminatur, odore proprio gaudet, sapore nullo.

Pro variis regionibus variæ *COLLEBRI*, qui scutis abdominalibus & squammis subcaudalibus gaudet, species adhibentur, cum numerus scutorum incertus sit, cum KLEIN species, quæ proprie Viperæ dicuntur, dentibus ganglymoideis, & lingulas, habitu &

colore distinguere, erit consultum. *Beris* L. fusco-canescens est & linea dorsali atra, repando-dentata instruitur. Passim in Europa etiam in Suecia occurrit, nos, cum Alsatia nullos habeat, ex Helvetia vel Comitatu Burgundix eos accersimus: *Vipera* L. corpore in medio crassiore, fere quadrato, abdomine albo, dorso ex ferrugineo albo, maculis intensius ferrugineis notato, distinguitur. Ex Ægypto Venetias mitti, pro paranda theriaca, testatur HASSELIQUIST, LOEFLING autem monet, in Hispania adhiberi *Ammodytem* L. cujus caput exigux squamulæ tegunt, cauda perbrevis est & rostrum instar cornu erectum.

Gelatinæ $\frac{1}{4}$ viridescens, pellucidæ, jucundissimæ obtinuit BECCARI, qui etiam vidit Jus Viperarum, feri coagulum morari. HOMBERG $\frac{2}{3}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{2}$ Olei, $\frac{1}{9}$ falis volatilis inde elicuit; Ego $\frac{1}{7}$ gelatinæ siccæ, $\frac{1}{5}$ spiritus alcalini, $\frac{1}{4}$ Olei, $\frac{1}{8}$ falis volatilis nactus sum.

Viperæ ictum homini mortem inferre, nullo non tempore notum fuit, MEAD, quo nemo accuratius phœnomena, hunc ictum excipientia, descripsit, ex eo dolorem acutum in parte vulnerata surgere & tumorem, primo inflammatorium, deinde gangrænoideum, qui gradatim ad partes vicinas serpit, insequi affectus cordis, qui semper gangrænam solent comitari, ventriculum biliosa per vomitum ejicere, colorem icteritium per omne corpus diffundi, de quo tamen aliæ observationes tacent, monet. Quid sit id ipsum, quod adeo perniciosum reddit viperæ morsum, nec dum liquet, illud in vesicula retro dentes hæerere; post ABBATIUM vulgo tradere solent, sed patet REDI & MEAD experimentis, liquorem in hac vesicula hærentem neutiquam venenatum esse, sed talem demum evadere, quando vulnere instillatur.

Primus NICANDER, viperas medicamento cuidam contra venenum adjecit, eas in famosum suum antidotum recepit ANDROMACHUS, & illud etiam ab eo denominavit, inde per longum tempus viperas medicamentis contra venena facientibus annumerarunt, virtutem vana theoria nixam, nulla experientia confirmavit; magis autem liquet, earundem efficacia, morbis cutaneis, etiam gravissimis, medendi a MUSA apud PLINIUM, GALENO, ARETÆO, RHASES, GATINARIA, PORPHYRIO, MEAD & Cl. HAEN laudata & observationibus probata, præter hæc, duo ultimi egregii Mædici viderunt, inde non levem opem afferri etiam ulceribus internis. Primi, qui viperas hominibus exhibuerunt Mædici, eas ex aqua coctas, in modum piscium edendas propinarunt; medii ævi Auctores, ridendo omnino consilio, easdem gentis gallinacæ pabulo adjecerunt, & ita pasta animalia assumi jusserunt; optima ratio est, quando vipera, unde caput & caudam rejicere solent, cum carne fere destituantur, in frustra secta, cum juris pulli libris duabus ad remanentiam libræ unius coquitur, colatura mane assumitur, & talis juris usus per tres septimanas continuatur; interdum etiam adhuc alia medicamenta indicationi respondentia, juri solent addere.

Axungia est unguinosa, consistentiam olei spissiusculi & colorem flavum habet, a PLATEARIO ad paralytin, a LUDOVICI, WEDEL & SLOANE ad oculorum pustulas & profunda ulcera multum commendatur.

* *Pulvis Viperarum* Parisini, præeunte MICHAEL DE FABIIS, truncos, corda & jecinora in pulverem redigunt, Wurtemberg. solos truncos: *Sal volatilis* WEPFER, magnarum litium inter TACHENIUM & ZWOELFFER auctor, vix aliquid proprii præ aliis congeneribus videtur habere: * *Spiritus* Paris. * *Oleum* Paris. *Jus* & * *Gelatinum* semper recentia debent parari:

* *Syrin-*

* *Syrupus de Viperis roborans* Parif. vires roborantes ab aromatibus habet: * *Trochisci de Vipera* GALEN. unice pro paranda Theriaca asservantur.

Viperis interdum serpentes substituunt, a quorum tamen * *Exuviois* & * *Axungia*, quæ officinales sunt, nihil proprii expecto.

γ. FOSSILIA.

ARSENICUM Latin. Barbar. Est substantia salina, quæ si pura est, albo colore gaudet, linguæ levem acrem saporem imprimit, debita ratione fusa in formam semimetallicam, colore, qui plumbeo magis nigricat, instructam abic, volatilis, supra carbonem in fumum album, qui allium redolet, resolvitur, cupro maculam albam affricat, in omnibus menstruis, ipsa aqua quoque, notante jam WEPFER, solubilis.

Reperitur Arsenicum I. Nativum, 1) sub forma mineræ A. ex squammis sibi invicem incumbentibus efformatæ, *Arsenicum testaceum* L. *Cobaltum testaceum* Auctorum. B. ex fibris paralele decurrentibus, friabilibus, *Arsenicum nativum friabile* & *porosum* CRONST. *Arsenicum nigrum* WALLER. *Fliegenstein*. 2) sub forma terræ, *Calx Arsenici nativa* CRONST. *Terra Arsenicalis* WALLER. *Schwaben*. 3) sub forma crystallorum albarum, *Arsenicum nudum* L. II. Cum aliis substantiis in proprias glebas concretum, 1) lapideas A. flavas ἀψιευκόν, αρσενικόν, *Auripigmentum* Veterum & Recentiorum, *Arsenicum Sandaracha* L. *Orpiment*. B. rubras σαρδύραχ*, *Sandaracha* Veterum, *Rauschgelb*, utrumque sulphur vehere cunctum est, 2) mineras, in quibus A. metallis adhæret, passim dictas B. Cobalto unitum in variis hujus speciebus, C. cum Niccolo. *Cuprum Nicolai*, *Kupfernickel*, *Cuprum Nickelum* L.

Occurrit ubique per Europam.

Quomodo in Saxonia Arsenicum ex mineris colligatur, & ut album evadat, depuretur, recenset ROESEL, nec alia ratione quam depuratum solet in usum recipi.

Arsenicum album, cujus prima mentio apud AVICENNAM occurrit, vires insigniter rodentes edere, ab eodem etiam parcius assumpto, summos per ventrem dolores, intumescentiam abdominis, nec raro lividum colorem hinc inde per habitum corporis surgere, gangræna tandem & convulsionibus mori homines, vel nimis frequentes experientiæ docuerunt, ex innumeris observatoribus WEPFER, MÜLLER, HOFFMANN, WOLFF, ETTMÜLLER, HENCKEL, STAHL, BONETTUM, FORESTUM, GULDENKLEE, SPROEGEL, MORGAGNI allegasse sufficiat. Sed etiam extus applicatum, non modo partes, quibus imponitur, rodere, sed quoque resorberi, & æque tristes effectus, ac si deglutitum fuisset, excitare WEPFER, HILDANUS, AMATUS LUSITANUS, HEIMREICH, HODGES, DIEMERBROECK, ANGELUS SALA, DEGNER, SPROEGEL viderunt. Perilissimum autem licet venenum Arsenicum per omnem ætatem habitum fuerit, extiterunt tamen nunquam non homines fatis audaces, qui illud tam intus quam extus adhibuerunt, AVICENNA ad varios morbos internos suadet id potandum, quem WIRTH Archiatrum Hungarum sequutum esse, LANG testatur; MYREPSUS in Antidotum Persicum, quod contra febres laudat, recepit; versus finem Seculi superioris, illud frequentius ad fugandas febres intermittentes præscripserunt, SLEVOGT innumeris exemplis, ejus facultatem febres intermittentes, cito, tuto & jucunde curandi, comprobata esse asserit, MOLITOR multa etiam exempla adducit, JACOBI variis observationibus probare annuitur, potiuncula ex una Arsenici

parte, duodecim falis alcali & centum cum octo & sexaginta partibus aquæ, ter de die ægroto exhibita, febres curatas fuiffe. Externe Arfenicalia GALENUS ad morbos splenis & sub forma clyfmatis dyfentericis, commendat, Seculo XIII illud ad carcinomata adhibere cœperunt, GUIDONE & THEODORICO auctoribus. Mitto illos, qui arfenicalibus, feptico scopo promiscue uti funt, aut illud, præeunte CARPO, tanquam amuletum contra pestem adhibuerunt. Corpus de cujus triftiffimis effectibus redundant Observatorum libri, ego faltem nunquam vellem in ufum trahere, maxime cum ne unica quidem profset fida observatio, illud in morbis, ad quos laudatur, plus præstitiffè, quam medicamenta multo fecuriora, ejus ufus absurdiffimis theoriis nitatur, aut male intellectis Veterum locis, ut HEIMREICH ostendit. Et licet lubenter concedam, sulphur ejus virulentiam corrigere & hinc Auripigmentum, Sandaracham &c. mitiora esse Arsenico albo, id quod etiam HOFFMANN experimentis probat, nulli tamen vellem auctor esse, ut vel hæc in ufum trahat, usque dum certiffimis experimentis evictum fit, quod aliis magis fecuris medicamentis præstent.

* *Magnes Arsenicalis* ANGEL. SALÆ paratur pro * *Emplastro Magnetico* HARTMANN, quod bubonibus pestilentialibus imponi jubetur, veneni extrahendi ergo. JUNGKEN, se illud in quartana lienis regioni impositum & in hernia incarcerata valde proficuum expertum esse, asserit: * *Arsenicum rubrum* & * *Arsenicum citrinum* vid. *Inst. Chem.*

CUPRUM Lat. Barb. χαλκός, Æs Veter. Cuivre, Kupfer. Est Metallum rubrum, odore proprio, sapore multum nauseoso instructum, quod fufum, pulcherrimo colore corruscat, sentim ignitum iridis colores optime refert, præ reliquis metallis minus nobilibus tardius ignis ope in in calcem abit & tunc

Æs Ustum dicitur, ab omnibus menstruis solubile; ejus superficies ab aere in crocum viridem vertitur, *Æruginem* dictum, ad aquam est: 9: 1.

Cuprum reperitur I. Nativum 1) sub forma sicca, *Cuprum Nativum* Auctorum, 2) sub forma liquida, *Aqua Cementatoria* Auctorum, unde *Cuprum Cementatorium* Auctorum, *Præcipitatum* L. obtinetur. II. sub forma terræ 1) laxæ a) cœruleæ *Ceruleum montanum* Auctorum, β) viridis *Viride montanum* Auctorum, *Ærugo nativa* WALLER. *Terra viridis* WURTEMB. 2) induratæ a) viridis α) mollioris *Chrysocolla* PLIN. *Atlas* vel *Sammet-Erz*, β) polituram admittentis *Malachites* PLIN. b) cœruleæ *Lapis Armenus* Auctorum, c) rubræ *Cuprum rubrum* L. III. sub forma mineræ 1) ex rufo cœrulescentis *Cuprum vitratum* L. 2) gryseæ *Cuprum cinereum* L. 3) albidæ *Cuprum albidum* L. 4) fulvæ *Minera cupri hepatica* WALLER. 5) flavæ *Cuprum fulvum* L. *Kupfer-Kies*. 6) variis coloribus cœruleo maxime & viridi ludentis *Cuprum purpureum* L. *Minera cupri viridescens* WALLER. Præterea *Æs* etiam in variis mineris argenti occurrit.

Satis copiose Cuprum per Europam passim obtinet.

Cuprum vires rodentes edere, jam GALENUS monet, & præparatis inde conflatis, extus ad consumendas carnes, quæ præter naturam surgunt, ab omni tempore Chirurghi usi sunt, nulli igitur miramur, idem intus assumtum, pro varia, qua recipitur dosi, mox cardialgias & nauseam, mox vomitus & alvi secessus, mox graviora quoque mala excitasse. Licet itaque apud antiquissimas jam gentes æris usus ad supellectilem etiam cibariam obtinuerit, certum tamen est, eas propriis artificiis fuisse usas, quibus impedirent, ne edulia a metallo inquinarentur, & omnino non satis caute in hac ipsa re possumus versari, cum adeo multa exempla de gravissimorum

Symptomatum a contagio æneo excitatorum proflent, ex innumeris sequentia modo adduco: Cibos in vasis cupreis, viridi æris infici, & viride æris venenum esse, AVICENNA monet, LEDEL & TACHENIUS inde vomitus & secessus cieri observaverunt, LANZONIUS dirum vomitum, dolores, alvi secessus ab eduliis in cupreis vasis coctis surgere, variis experiētiis docet, MAUCHART insignes inde ortos vomitus & ipsam mortem adducit, cui TESTI observatio accedit, MISSA plura exempla allegat de effectibus venenatis & ipsa morte inde excitatis, COSNIER & FABUS acutissimos dolores & convulsiones enarrant, in cœnobio Angelimontano vix non omnes conventuales colica Pictonum affectos, unum etiam mortuum esse, ob cibum ex suppellectili ænea, unde stannum derasum erat, assumtum, SCHEUCHZER enarrat, similem de monasterio Beinvilensi historiam Cl. ZWINGER allegat & de monasterio Neuenburgensi HUEBER, Cl. RAMSAY plures inde convulsos & delirantes adducit, Idem, scorbutum clasticorum a suppellectile ænea, qua utuntur, derivare annitur, non pauca etiam inter nos de his noxis occurrunt exempla. Tot cum proflent documenta de deleterio cupri effectū in corpus humanum, quis credet, quod tamen extiterint Auctores, qui illud innoxie ad vasa cibaria adhiberi posse propriis dissertationibus voluerint evincere. Imo prudentes Chirurghi medicamento, quod dum rodit, etiam simul adstringit, ne quidem extus utuntur, & si intus sumtum, medicatum unquam effectum edidit, idem ab omni alio drastico, validas excretiones excitante, omnino quoque surrexisset.

* *Æs Ustum*; χαλκός κεκαυμένος. DIOSC. varia ratione solet præparari, id quod salia recipit etiam inde magis rodens evadit, cum id cui sulphur adjicitur, ad indolem vitrioli cœrulei vergat; ab eo non abludit

* *Crocus Veneris* Wurtemb. *Ærugo*, *Isè*, *Verd de Gris*, *Grünspan* Conf. *Instit. Chem.* ut fordes in ulceribus cacoethis surgentes consumantur, olim adhibebatur. * *Flores Æris*, *Æs viride crystallifatum* BASIL. VALENT. ad pictorios potius, quam ad medicatos usus adhibentur: * *Spiritus Veneris* LEMERY nau-seoso medicamento, aliis rationibus paratum acetum concentratum substituitur, excitandi ergo naribus admovetur: *Unguentum Ægyptiacum*, apud Veteres emplastra & unguenta, quæ æs habebant, ab Ægypto solebant denominare, ea ad medicamenta uterina externa HIPPOCRATES recipiebat, id quod hodie pro-ffat, MESUE præscripsit, ad ulcera fordida & fistulosa usurpatur, uti fordes consumat & ulteriorem corruptionem impediatur, ad ulcera oris a quibusdam etiam adhibetur, quos ego saltem sequi nollem: * *Unguentum purpureum* WURZ Ægyptiaco minus septicum, magis adstringens est: * *COLLYRIUM LANFRANCI* auripigmentum etiam recipit, rodens valde medicamentum, cautissime in morbis oculorum usurpandum, commendatur quoque ad ulcera venerea: * *Aqua Ophtalmica sapphirina Pharm. Batean.* ad dissipandam ophtalmiam laudatur: * *Balsamum viride Metensium* DU CLOS abstergendi ergo ad ulcera adhibetur, unguento Ægyptiaco mitius est: * *Æs Veneris* vid. *Instit. Chem.*

C A P. V.

S O P I E N T I A.

§. 42.

Medicamenta, quæ nimix irritabilitati medentur sub *Sopientium* nomine venire solent; illa quæ stimulum enervando agunt, hujus loci non sunt,

nec hic recensemus medicamenta, quæ tensionem minuendo, irritabilitatem quoque moderantur, Παρηγορητικά, *Lenientia* dicta, illa enim sub Emollientium titulo fuerunt tactata, Refrigerantia quoque, quæ circulationem imminuendo omnino huc faciunt, jam passim fuerunt indicata, hic illa modo consideramus, quæ ob arctissimum inter irritabilitatem & vim sentiendi intercedentem nexum, hanc imminuendo, illam quoque minorem reddunt. A nimia irritabilitate, cum & dolores & spasmi surgant, hæc medicamenta *Antispasmodica* & Ἀνόδοντα solent appellari, illa, quæ sensus & motus ita inhibent, ut somnum producant, *Hypnotica* dicuntur; *Narcotica* autem ea, quæ sensorium commune adeo turbant, ut & sensus interni lædantur. Indicantur Sopientia, cum dolores urgent, aut nimix vigilix, circulatio iustum modum excedit, aut motus involuntarii membræ agitant, sive obrigere faciunt; exulare autem debent, quando vasa encephali huiusmodi turgent, in illis morborum periodis, ubi humores coquuntur, nec non quando evacuationem criticam molitur Natura. Tandem quoque apud infantes & debiles cautiſſimus debet eorum usus esse.

α. VEGETABILIA.

ACONITUM, ἀκόνιτον, *Napellus* Arab. *Eisenhutlein*. Ejus Folia hodie in usus medicatos recipiuntur, quæ longa sunt, laciniis profundioribus denuo divitis secta, inferne nervis eminentibus percurſa, glabra, viridi nigrore splendentia, inodora, recentia, aliquo ex quo gustata fuerunt tempore elapſo, acrimoniam sat evidentem produnt, exsiccata insipida sunt.

ACONITUM. Corollam pentapetalam irregularem habet, petalo supremo cucullato duobus nectariis cochleariformibus imminente, polyantheram, sty-

los aliquot, & his respondentes capsulas habet: *Napellus* L. BLACWELL 561. laciniis eundo latescentibus, glabris, agnoscitur.

Crescit in montibus altioribus Europæ, præter maxime Septentrionalem.

Succus, colore spissiore cerevisiam refert, odorem ingratum spirat, saporem acrem habet, dum ad consistentiam Extracti evaporatur, ad nonam sui ponderis partem redit, & hac ratione inspissatus, salsum & leviter acrem saporem habet, odorem autem virosus, humidum etiam ex aere attrahit; Folia, cum aqua si extrahuntur, sui ponderis dimidium circiter Extracti aquosi, fatui, vix olidi sistunt, cum spiritu vini autem dant Extracti resinosi aquoso similis $\frac{1}{3}$. REINHOLD.

Veteres admodum vage Aconiti voce usi, ea diversissimas plantas, & vel Ranunculos indigarunt, nec ad liquidum deducta est SYLVATICI conjectura, quod Napellus Arabum nostra planta sit, hinc nequiquam omnes, quas Veteres de Aconito habent observationes, huc credo adducendas esse, vomuisse inde, resoluta & convulsa fuisse bruta WEPFER, HILLEFELD, SPROEGEL observarunt, qui simul viderunt, in primis viis animalium enecatorum nulla sive inflammationis sive rosionis signa adfuisse: vertigine, syncope, paralyti, affectibus soporosis periisse latrones, quibus experimenti ergo Aconitum datum fuit, MATTHIOLUS & CASPAR BAUHINUS referunt; WILLISIUS quoque, BACO, LENTILIUS, NORÆUS exempla habent de affectibus soporosis ab eo excitatis. Qui effectus rodentes inde ortos adducunt, aut impune tanquam ælus comedi tradunt, de alia omnino quam de nostra planta videntur loqui. Plantam adeo evidenter perniciosam primus Illustris STOERCK, ad usus medicatos recipere ausus est & frequenti experientia nisus evicit,

eam, si iusta exhibetur dosi, potentissime lymphæ spissitudines solvere, & eandem in vasis aponeurosum & ligamentorum hærentem, ut inde transpiret, disponere, & multas observationes enarrat de rheumatismis etiam pertinacioribus ejus ope curatis, cum quibus etiam ROSENSTEINIANÆ & RIBEANÆ apud REINHOLD, nec non LUDWIGIANÆ conveniunt; Hallenses apud BOEHMER & ANDREÆ, Nostrates apud REINHOLD, LUDWIG & Cl. COLLIN egregios ejus effectus in arthritide viderunt, COLLIN & convulsiones fugatas adducit, Ill. STROECK præterea ejus efficaciam circa glandulas induratas & morbos venereos, scabiem, spinam ventosam, amaurosin, anchylosin & febres intermittentes, iteratis experimentis est expertus. Succus inspissati, quem Extractum Ill. STOERCK dicit, grana duo probe miscentur cum sacchari drachmis duabus, & de hoc pulvere mane & vespere grana decem, singulis vicibus dantur, pro ratione circumstantiarum dosis etiam augetur, & ad grana quatuor vel sex usque Extracti una vice, sine incommodo dari posse, egregius Vir vidit: Cl. KÆMPF ab Essentia ex Herbæ Aconiti extractæ parte una, cum Spiritus Vini sex partibus digesta, ad quadraginta usque guttas data, in arthritide & glandulis induratis egregios effectus apprehendit.

ASA FOETIDA Lat. Barb. *Teufelsdreck*. Non est succus Ἰσολοῖα vel Lasere vel Laserpitii Veterum, innotuit demum inter Arabes & a Græcis, qui Seculo XII floruerunt *εκοξιδολάσαρον* fuit dicta, SALMASIUS contendit, Barbaros ex Lasere Alæ vocem formasse & nostrum medicamentum foetidum dixisse, cum Veterum Laser suaveolens fuisse legerint.

Prostant autem hoc nomine, frustra variæ magnitudinis, quibus color fuscus est, flavo dilutus & aliqua pelluciditas, tenacitas præterea maxima, cum

sub dentibus comminuuntur, sapor leviter amarus cum quadam acrimonia, odor virosus, alliaceus, insignis; tali ratione efformata frusta *in granis*, *en larmes* dicuntur, eadem, cum inhærent massis tenacibus, grumulosis, *Eleſtam* constituunt, massæ autem nigricantes, siccæ, minus odoræ, paucissimis granis instructæ, *in Sorten* dicuntur.

FERULA. Flores umbellatos habet, utroque involucro instructos, & semina plana tribus ltriis notata: *Aſa ſœtida* L. pinnis sinuatis, obtusis distinguitur. Crescit in Persia.

Observante KÆMPFER unice ex fauciatâ radice fluit, & effluit sub forma succi lactei, qui sole exsiccat, & colorem fuscum induit; idem testatur, drachmam unam succi recentis, fortiorem odorem spirare, quam centum libræ lacrumæ inter nos prostantis.

Extracti aquosi $\frac{3}{4}$ circiter, spirituosi $\frac{3}{8}$ fere & ultra $\frac{1}{3}$ olei odorati exhibuit NEUMANN; Extracti resinosi parum ultra $\frac{1}{3}$ CARTHEUSER. Tam spiritus vini quam aqua, quando inde destillantur, ejus odorem recipiunt LEWIS.

Tanquam Gummi resina, evidenti odore imbuta, humores valide resolvit & magni usus est ad omnes morbos ab obstructione viscerum oriundos, sed ipsum quod exspirat volatile & quod, observante MILLARS, omnes excretiones eorum, qui asam fœtidam assumerunt suo odore imbut, evidenter motum fluidi nervei sopit; hysteriis & viris debilioribus nihil aliud pulchrius esse, quam asam fœtidam in pilulas efformatam, & ter de die assumptam, testatur BOERHAAVE; MILLARS eandem infantibus in asthma convullivo cum successu dari vidit; HIRSCHEL affectum spasmodicum inde egregie curatum adducit. Vim anthelminticam, cujus suspicionem ratio movet, WOLFF experientia confirmavit. Dosis est ad scrupulum unum aliquoties de die. Extus resolvendi ergo partibus

induratis, cum successu applicatur, vel sopiendi ergo naribus admovetur, Cl. PLENCK ejus ope multas scrophulas & indurationes vidit curatas.

* BELLADONNA Barb. *Μανδραγόρας* THEOPHRAST? *ερύχνη* *μανις* DIOSCORID. Ejus Folia ex ovatis acuta sunt, odoris & saporis expertia.

ATROPA. Corolla, calice quinquefido sustentata, gaudet quinquefida, isanthera, monogyna, bacca calici infidente, biloculari, polypyrena: *Belladonna* L. BLACWELL 564. caule herbaceo & foliis ovato-acutis integris agnoscitur.

Crescit in Europa præter Sueciam & regiones magis Septentrionales.

Folia destillatione spiritum ammoniacalem fundunt. ALBERTI & OETINGER.

THALIUS adducit aliquem, qui ex decocto foliorum sopore lethali fuit affectus, LAMBERGEN & Illustr. HAEN a foliorum granis duobus aut tribus cum aqua infusis, temulentiam, vertiginem, debilitatem visus surrexisse viderunt.

Mitto copiosissimas, quæ de radicum & baccarum deleterio effectu, prostant observationes.

Si quidem prioribus, post renatas in Europa literas, Seculis, nostram plantam, ut vero valde simile esse videtur, sub Solano comprehendebant, folia eius jam diu ad usus medicatos adhibuerunt; GESNER succum eorum interne ad sistendos alvi fluxus & dolores, nec non ad conciliandum somnum intus dedit, Eadem contra cancrum JUNCKER, notantibus ALBERTI & OETINGER, LAMBERGEN, AMOREUX, MARTEAU, COLLIGNON, VAN DEN BLOCK, LUDWIG, CUDDEN cum successu adhibuerunt, DARLUC insignes glandularum coli scirrhus inde curatos, & fœminam tympaniticam multum inde allevatam adducit. GATAKER in ulcere cacoetho & doloribus nephriticis egregios ejus vidit effectus. GREDING ex Extracti partibus

octo, & pulveris foliorum quinque, pilulas paravit, quarum ſeſqui granum, mane & vefpera datum, pertinaciſſimos icteros ſanavit. Foliorum ſiccorum ſcrupulus cum unciis decem aquæ infunditur, & per priores dies duæ modo Infuſi unciæ exhibentur, augetur dein doſis quotidie, uſque dum ſiccitas oris aut vertigo furgant, & ita pateat, quantitas medicamenti ut augeatur, Naturam non concedere. Externe ad cancrum jam GALENUS folia adhibuit, RAJO teſte, WILLUGBY eadem extus cum ſucceſſu mammis ſcirrhoſis & cancroſis impoſuit.

CAMPHORA vid. *Reſinoſa*.

CHAMOMILLA vid. *Amara*.

CICUTA, κάρυον, *Cigue*, *Schierling*. Recipiuntur Folia, quæ ſunt triplicato pinnata, glabra, odore naſeoſo & levi ſapore inſtructa.

CONIUM. Floribus gaudet umbellatis, utroque involucro ſuſtentatis, ſeminibus convexo-planis, ſtriatis, ſtriis crenatis: *Maculatum* L. ſeminibus non ſpinolis dignoſcitur.

Creſcit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquoſi ſalini ultra $\frac{3}{8}$, Extracti ſpirituoſi, inſipidi & inertis $\frac{1}{2}$ largitur, quod utrumque aquam in aere attrahit; ſuccus ex foliis expreſſus, dum in Extracti conſiſtentiam denſatur, $\frac{7}{8}$ ponderis perdit, evidentius falſus, leviter naſeoſus evadit, proprium & foetentem odorem ſpirat. Cl. EHRHARDT. Spiritum ammoniacalem, Oleum empyreumaticum, ſalem volatilem fundit, IDEM.

Tanta cum fuerit apud Medicos per plurima ſecula Botanices ignorantia, ut per quam multis in uſu fuerit, plantam quamlibet floribus umbellatis inſtructam, & unde malos effectus in corpus humanum redundare viderunt, Cicutam appellare, hinc non

audeo, quæ circa Cicutam observata lego, omnia illi, quæ hodie hoc nomine venit, applicare, interim tamen quædam ad eam spectare vix poterit negari, Cl. GAJOT a foliis affectum soporosum ortum vidit, & WATSON vertigines, comata, convulsiones, mortes, Experimentis. EHRHARDT deliria & summam debilitatem. Extus applicata, per longam annorum seriem, sese insigne resolvens probavit, ita ut eandem quoque ad indurationes ipsorum viscerum adhibuerint, ZORN, rusticos folia cancro exulcerato cum successu imposuisse, testatur, eorum uope gravissimum præputii tumorem ab HEERS curavit, phimosis scirrhoideam SULZER, cataractam MAZARS DE CAZELLE, ulcera fistulosa STOERCK, NOLANUS &c. tumores glandularum, ulcera cacoethæa NOLANUS. Nostram plantam intus dare primus Illustr. STOERCK suscepit, sed non audeo dicere num illam intellexerit HIPPOCRATES & GALENUS, qui *καύσιον* intus dederunt, & num KENEALME Cicutam, cujus radicem ad drachmam unam contra obstructions dedit, huc pertineat, an illa quam PETRUS SPANUS Seculi XIII Medicus, qui tandem sub nomine JOHANNIS XXI. folium papale conscendit, contra epilepsiam commendavit, monente NOLANO; Illustris Viri auctoritate commoti Medici, eam passim in usum trahere cœperunt, & nunc copiosissimis & fidissimis observationibus compertum est, eam justa dosi validissime resolvere & obstructions referare, quæ non raro aliis hætenus notis medicamentis resistunt, glandulas scirrholas ejus usu resolutas, præter copiosa apud STOERCK observata, DESMILLEVILLE, LANDEUTTE, MAZARS DE CADETTE, QUERIN, Cl. RAHN, SULZER, LUDWIG fide constat; cancerum inde curatum plus quam quinquagesies STOERCK vidit, & viderunt præterea LUDWIG, Cel. TISSOT, LOCHER, DE COTE, PORTE, LARROUTURE, RENARD,

COSTE, MAZARS DE CAZELLE, RUTTY, NICOLSON, CUDDEN, OTTMANN, ipsum uteri cancrum nostro medicamento cessisse, testantur ERGELBERG, MOLINARIS, NOLANUS, RAHN, Exper. LAUTH, Scrophulis ab ea medelam allatam fuisse, post STOERCK, TISSOT, LUDWIG, NOLANUM, LOCHER, MARTEAU, PELET, FINANTNEVEU, MATEAU, DE ROQUEMONT, DUPUY DE LA PORCHERIE, MEZARS DE CAZELLE, RAHN, RUTTY, FARR, spinam ventosam sublatam STOERCK, HARTMANN & HUDEMANN annotarunt, circa ulcera cacoetha inde curata non paucis STOERCKII observationibus accedunt etiam a NOLANO, LOCHER, BIESHAAR, RAHN, RUTTY, FOTHERGILL, LAUTH, Prud. GUERIN capta, Phtisin superatam cum STOERCK, QUARIN, NOLANO, FOTHERGILL, LARROUTURE, morbos cutaneos etiam præter STOERCK, NOLANUS & FOTHERGILL viderunt, obstructions abdominales referatas, morbos ex iis surgentes fugatos, copiosissimis exemplis STOERCK probat & suis experienciis confirmant QUARIN, NOLANUS, HARTMANN & HUDEMANN, AUBRELIQUE, LOTTINGER, FARR, GUERIN, PARIS, Cl. ERHARDT; cataractam curatam STOERCK aliquoties expertus est, nec non CHEMIN & MAZARS DE CHAZELLE, opthalmiam quoque STACHER & ZIEGENHAGEN; hemorolopiam BRIDAULT; ipsam amaurosin STOERCK; egregios effectus in omni arthritidis & rheumatismi genere multis exemplis STOERCK probat, quibus QUARIN, NOLANI, COSTE, FOTHERGILL observationes accedunt; Polypinarium curam BRIDAULT adducit; de rachitide fugata, œdemate, cephalca chronica, anginis chronicis, cardialgia, leucophlegmatia, STOERCK exempla habet; qui etiam partes sphacelatas inde separari vidit, cum successu ad morbos venereos adhibitam Cicutam non paucis exemplis STOERCK evincit, quibus etiam

experientiæ QUARIN, NOLANI, HARTMANN & HUDEMANN, LANGE & LOCHER accedunt; epilepsiam profligasse STOERCK, ascitem GUERIN, apoplexiam & surditatem, PARIS viderunt.

Tanta testium nube evictam præstantiam Cicutæ, nequaquam evertunt observationes, quibus sine successu adhibitam fuisse memoratur, illæ partim evidenter ostendunt animum pruritu Illustri STOERCK contradicendi agitatum, partim debentur vel hodie adhuc nimis frequenter inter Medicos æque ac Pharmacopœos obtinenti Botanices ignorantix, qua factum ut genuina Cicutæ adhibita non fuerit, partim Cicutæ id commune habet cum præstantissimis quibuscunque medicamentis, quod non semper auxilium afferat, variis causis impedita, quæ nos latent.

Cum primum Cicutam intus dare cœperint, succum ex foliis expressum prudenter inspissatum & tantum foliorum in pulverem tritorum temperatum, ut humiditatem non ulterius ex aere hauriret, ad duo grana, bis de die exhibere, & hanc dosin sequentibus diebus augere solebant, ad drachmas sex usque una vice quosdam Medicos ascendisse, apud STOERCK reperio; optima ratio videtur esse, quando primis diebus quatuor grana pro dosi dantur, aliquot granis dosis augetur & ita continuatur, usque dum evidens morbi levamen adesse videamus, eadem tunc dosi per octiduum pergimus, denuo eandem aucturi, usque dum morbus totus fugatus sit. Cicutam præterea non male sub forma Infusi, sive succi expressi adhibitam fuisse reperio, optimo consilio usui interno, externus quoque jungitur.

Emplastrum de Cicutæ CRESCENTIENSIS, addito Gummi Ammoniaco, efficacius reddere conatus est. Validum omnino resolvens, quod etiam cum successu hypochondriis imponitur, sub quibus viscera indurata jacent, ipsos pedum clavos inde curatos vidit HIL-

DANUS: * *Oleum per infusionem & coctionem paratum* Paris.

CROCUS vid. *Aromata*.

CYNOGLOSSUM vid. *Emollientia*.

* HYOSCYAMUS, ὑοσκύαμος, *Jusquiamus* Lat. Barb. *Jusquiamæ*, *Bilsam*. Folia & Semina solent recipere.

Folia oblonga sunt, multis & magnis sinibus excisa, lanugine alba obsessa & odorem virulentum spirant.

Semina parva sunt, rotunda, inodora, rugosa.

HYOSCYAMUS. Corolla irregulari quinquefida, calice quadrifido sustentata gaudet, pentanthera, monogyna, capsula cujus operculum horizontaliter dehiscit: *Niger* L. BLACWELL 550. foliis sinuatis sessilibus distinguitur. Diversum esse ab Hyoscyamo nigro Veterum, in *Dissertat. de Plantis venenatis Aljatiæ* ostendi.

Crescit per omnem Europam.

Licet deliria, caliginem, affectus soporosos, convulsionem, mortem inde surrexissent BORELLI, S. PAULI, SCHULZ, RYSER, HUNERWOLEF, ALBERTI, CAMERARII, GASSENDI, CLAUDER, BUCHNER, PATOULLIART, GMELIN, LA SERRE, GRUNWALD, CHEVALIER, BERTRAND, A NAVIER, MATTHIOLI, ALEXANDRINI, FABRI, SLOANE, ERHARD, PLANCHON, HALLER, HAMILTON &c. observationibus constat, ab omni tamen tempore extiterunt Medici, qui illum vel intus, scopo medicato exhibere ausi sunt. SERAPION & HERACLIDES illum, teste CÆLIO AURELIANO, ægrotis dederunt deglutiendum, ASCLEPIADES & GALENUS ad medicamenta interna adhibuerunt, superiorum Seculorum Medicos, Illustr. HALLER allegat, Illustris STOERCK in vario convulsionis & epilepsiæ genere, diabete spuria, melancholia, mania, hæmoptysi, tussi sicca, se illud dedisse

dedisse dicit, Cl. COLLIN in convulsionibus, GESNER in malo hysterico, FOTHERGILL in ulcere viarum urinariorum. Datur succi inspissati granum unum & hæc dosis sequentibus diebus augetur; ad drachmam dimidiam usque Cl. COLLIN ascendisse reperio.

Folia extus, & resolvendi ergo, & scopo anodyno applicantur, semina HIPPOCRATES ad linimentum contra tetanum recepit, pessime eorum fumum dentibus cariosis immittunt.

* *Oleum per infusionem & coctionem Paris. Oleum ex seminibus expressum DIOSCORID.* hoc aliquid proprii anodyni habere, communis Auctorum consensus & genius feminum videntur suadere: *Emplastrum de Hyoscyamo LUDOVICI*, multum laudatur ad resolvendos tumores glandularum & viscerum, ego, ad rheumatismos quibus semper unguinosa nocent, adhibere nollem: * *Unguentum Wurtemb.*

Parilini etiam Folia & Semina *Hyoscyami albi L.* foliis petiolatis, sinuatis, minoribus, nulla lana gaudentibus distincti, recipiunt, Europæ meridionalis civis, quorum autem effectus in corpus humanum a prioribus non diversus est.

MACIS vid. *Aromata.*

* MANDRAGORA, *μανδράγορα* DIOSC. *Altrauni.* Commendantur a quibusdam Radices, quæ crassæ sunt, longæ, creberrime bifidæ, ex cinereo-ferruginæ, eas quæ magis nigricant, *Feminas* appellare solent, intus albet, sapore gaudent acri, amaricante, cui aliquid styptici accedit, & odore viroso.

Atropa Mandragara L. BLACWELL 364. habitu acauli distinguitur.

Crescit in Europa magis Meridionali & Occidentali, nostras hyemes impunis fert.

Medicamentis narcoticis vulgo solet adscribi, cum Veteres *μανδράγορα* THEOPHRASTI, cum ea, quam DIOSCORIDES habet, confuderint. nec mihi de altius

effectibus ulla, cui fidem habere possim, observatio innotuerit, de ejus in corpus humanum viribus nihil audeo decidere; nolo adducere, quas de ejus ad Magiam præstantia, circumferre solent fabellas. HOFFBERG ab ea extus applicata, egregios ad tumores glandularum vidit effectus.

* *Oleum coctum* Augustan. validum medicamentum anodynum esse dicitur.

MELILOTUS vid. *Aromata*.

MOSCHATA NUX vid. *Aromata*.

PÆONIA, γλυκυσίδη, παιωνία, *Pivoine, Gichtrosen*. Radices, Flores, Semina officinas ingrediuntur.

Radices tuberosæ sunt, aliquot pollices longæ, pollicem circiter crassæ, sub cuticula ferruginea, carnem albißimam condunt, levi adstringente & nauseoso sapore, odore exiguo instructam; exsiccatae, in taleolos sectæ & cuticula privatae asservantur.

* *Florum* petala custodiuntur profunde rubra, odoris exigui, saporis nullius.

Semina subrotunda sunt, nigra & medullam albam, dulcem includunt.

PÆONIA. Corolla pentapetala, calice quinquefolio sustentata, polyanthera, tri, tetra, pentagyna & capsulis binis ad quinas usque gaudet: *Officinalis* L. BLACWELL 65, 245. foliorum laciniis latis distinguitur.

In Helvetia, Gallia meridionali & Italia sponte crescit, apud nos multum in hortis colitur, & optime nostras hyemes fert.

Radicum Extractum aquosum insipidum fere & inodorum est, spirituosum amarum & adstringens, Florum Extractum aquosum, austerum, & cum quadam amaritie dulce, spirituosum grate olens & saccharina dulcedine instructum deprehendit LEWIS. Semina $\frac{1}{4}$ Extracti aquosi, dulciusculi, $\frac{1}{2}$ circiter

spirituosi, grato odore & sapore gaudentis, exhibuerunt NEUMANN, Radices autem ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, & ultra $\frac{1}{4}$ Extracti spirituosi.

HIPPOCRATES & radices & semina, tanquam medicamenta uterina, nec non ad referendas viscerum obstructions, adhibuit, GALENUS fabulam de radice, e collo suspensa, qua epilepsia curata fuit, recenset, sicque occasionem dedit, ut hæc radix infrequentibus seculis specificum antepilepticum esse, fuerit reputata, hanc virtutem, ne unica quidem, cui fidere possemus, confirmavit experientia; eam noctu effodiendam esse, jam THEOPHRASTUS præcepit, alia absurda circa colligendi rationem addiderunt medio ævo Astrologi; semina & flores ad radices accedere sibi persuaserunt. Medicamentum superstitione excitatum, Astrologia suffultum evilescece cœpit.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Conserua* EJUSD.

* *Extractum* SCHROED. *Syrupus* EJUSD. vulgo in morbis convulsivis præscribitur: *Tabella sine igne* Paris. sunt trochisci ex pulvere radice parati.

PAPAVER, μήκων. Ejus duæ species a Veterum temporibus in officinas recipiuntur; μήκων nimirum ἡμετέριον, Papaver fativum, Pavot, Magsaumen & μήκων ποικίλος, Papaver Erraticum, Coquelicot, Klapprosen.

De priori & Capita & Semina adhibemus.

Capita majuscula sunt, rotunda, operculo rotundo tecta, sub quo multa foramina hiant, quæ in totidem septa aperiuntur, odore gaudent viroso, qui per exsiccationem multum imminuitur.

Semina sive alba sunt, sive nigra, vel potius cœrulescentia, exigua, odore nullo, sapore dulci instructa.

PAPAVER. Corollam tetrapetalam regularem habet, calice diphylo sustentatam, polyantheram, monogynam & capsulam stigmatate radiato coronatam, sub quo multa foramina hiant: *Somniferum* L.

BLACWELL 482 & 483. foliis amplexicaulibus & incisifis distinguitur.

Colitur in Oriente & passim per Europam.

Capita $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi largiuntur: Semen spiritum urinosum fundit.

Capita turgent succo, qui ipsum opium constituit, hinc vires sopientes edunt, recentia autem præ exsiccatis, magis sunt efficacia, siccorum unum, ex aqua coquendum, pro dosi præscribitur.

Semen ab HIPPOCRATE nutrientibus adseribitur, & GALENI tempore vulgo in cibum recipiebatur, id quod etiam plures confirmant, inter quos vel PROSP. ALPINUM, DOERING, HERTODT, MATTHIOLUM, TRALLES allegasse sufficiat, & vel inter nostrates pueri illud creberrime, ob dulcedinem qua scatet, largis manipulis solent devorare, nullæ aliæ inde, quam quæ omnibus feminibus oleolis propriæ sunt, vires sunt expectandæ.

Maximam famam assecutum est ex Papavere præparatum

Opium. Succus nimirum lacteus, quem capita Papaveris continent, inspissatus, odore viroso, sapore acri & amaro instructus, qui in panes, pugni quoque magnitudinem excedentes, formatus ad nos adducitur, variis quisquiliis vegetabilibus hi panes tecti sunt, quas determinare non possum, id saltem moneo, quod non ad folia Papaveris, quibus opium involvi solet, pertineant.

In Natolia maxime, Persia & Ægypto paratur.

Color, quo id, quod hodie inter nos obtinet, instructum est, illud ex decocto capitum Papaveris parari, probabile reddit, & hinc *μυρωδίων* Veterum esse, id quod etiam Cel. CONDAMINE & GARCIN fide constat; Ex DILLENII & Ill. HALLER experimentis apparet Opium, ex capitibus inter nos crescentibus paratum, æque efficax esse, ac illud, quod ex Oriente

ad nos adducitur; Arabes Thebaicum commendaverunt, quæ denominatio etiam hodie adhuc in officinis obtinet, licet prudentes non tam ad patriam, quam ad puritatem respiciant.

ALSTON Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$, aquosi $\frac{2}{3}$ quod ipsum Opium sapore & odore refert inde obtinuit, qui etiam spiritum urinosum & falem volatilem, distillationis ope, ex eo elicuit: BUCHNER & SCHWARZ Extracti aquosi $\frac{2}{3}$, spirituosi ultra $\frac{1}{2}$ recensent: NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{5}{7}$ fere, aquosi ultra $\frac{5}{8}$. Aquam & spiritum vini, si ab Opio abstrahuntur, ejus odorem & saporem servare, idem tostione & coctione multum debilitari, Illustris TRALLES probat, nec non Extractum spirituosum, aquoso validius agere; sanguini admistum eum attenuat.

Parcissimum fuisse apud HIPPOCRATEM Opium usum, & illum demum inter Empiricos frequentius obtinuisse LE CLERC docet. Illud sensuum & motus muscularis organa ita obtundere, ut eorum functiones imminuantur, imo aucta ejus dosi, sensus internos turbari, musculos resolvi, lethali sopore opprimi homines, per omnia Secula annotatum fuit, ipsa hilaritas & audacia, quas levior ejus quantitas assumpta inducere solet, jam species delirii esse videtur. Hanc ejus vim, omnis schola GALENI, non pauci quoque ex Recentioribus, a nescio qua virtute refrigerante deduxerunt, quæ autem adeo non ipsi inest, ut potius ejus usum semper motus cordis & arteriarum incitatos excipere, Illustris TRALLES experimentis evicerit; magis probabili ratione Opium sanguinem resolvendo, vasa hinc distendendo, encephalum & nervos premendo agere, egregii inter Recentiores Auctores contendunt, sed cum vix mente concipere queam, unum aut alterum Opium granum omnem massam humorum ita posse attenuare, ut vasa adeo distendantur, ut vicinam encephali medullam pre-

mant, hinc ejus affectus a principio vaporoso, quod nares in eodem evidentissime distinguunt, immediate a nervis ad sensorium delato, derivare non dubito, maxime si perpendo, quod, hoc halituoso sive per tolltionem, sive per coctionem, abacto, opium iners evadat, quod spuma solutionis aquosæ opii supernatans & vapores ex eodem eliciti, ipso in substantia exhibitio, vel validius agant, ab usu Opii etiam venerem stimulari, Egregius TRALLES observavit, id quod ab ejus vi in phantasiam agendi & a calore, quem excitat, videtur pendere. Ejus virtus sudorem promovendi, cum reliquis excretionibus sistat, a relaxatione sphincterulorum, qui vasis cutaneis præfixi sunt, cum in riabilitate per experimenta Ill. HALLERI imminuta, unde & reliquorum viscerum excernentium functionum turbat, videtur deducenda esse.

Ex his in Opio eminentibus virtutibus patet, quanti usus sit in omnibus morbis, ubi dolores & spasmi urgent. Nemo accurate magis morbos, in quibus id cum successu datur, quam Ill. TRALLES, evicit qui propria & optimorum Auctorum experientia nifus monet, illud cum egregio successu addi Cortici Chinæ in curandis febribus intermittentibus; exhiberi in febre secunda variolarum, dum dolores multum vexant; in morbillis, si tussis, motus convulsivi, dolores, diarrhœa premunt; in doloribus ventriculi, valde magnis & ad omne colicæ genus, præter flatulentam; porro ad inflammationem intestinorum, ileum, herniam incarceratam, nephritidem calculosam, convulsiones & epilepsiam sine materia; vomitum & singultum sine materia; tussim catharralem, metastaticam, convulsivam; asthma convulsivum; palpitationem cordis ab acri aut nimia mobilitate; dysenteriam, ubi dolores intense urgent; fluxum mensium dolorificum; metum abortus, antequam hæmorrhagia surrexerit, dolores partus spurios, lochia nimia a retenta portione

secundinarum. In spasmo maxillæ inferioris, cynico & opisthotono, a largioribus ejus dosibus egregios effectus viderunt SYLVESTER, CLEPHANE MACAULAY, HUCK, FURR. Sed medicamentum sanguinem attenuans, motum humorum intendens, excretionem sistens, cerebrum maxime petens, multis etiam in morbis omnino exulare debet; ostendit Illustris TRALLES illo abstinendum esse in omni hæmorrhagia, in febribus continuis æque ac malignis, cephalalgia, dysuria, rheumatismo, arthritide, odontalgia, otalgia, malo hypochondriaco, melancholia, mania, tussi chronica, graviditate, diarrhœa, hypercatharsi, phtisi & hydrope. Monet idem egregius Auctor, & quis non videt, quod egregie moneat, illud nunquam in usum trahendum, ubi patet, stimulum quendam evidentem fibras irritare, infantibus quoque illud nunquam esse exhibendum.

Dosis ejus inter nos, vix granum sine noxa excedit, optime singulis horis unum granum propinatur, usque dum ejus effectus observamus.

Externum Opii usum Illustris TRALLES in universum rejicit, quia incerta est dosis, quæ de Opio tali ratione applicato, corpus subit, id quod in medicamento summe heroico, nequaquam negligendum est, & quia Opium evidenti, qua pollet, acrimonia, partes quibus imponitur, irritat, & hinc dolores potius auget, quam sedat.

Prostant porro *Oleum ex Seminibus* MESUE, Parisini duplex habent, quorum unum ex seminibus albis, alterum ex nigris exprimitur, ultimum *Huile d'Oeillet* dicitur, adeo nihil hoc oleum sanitati contrarium habet, ut pueri, teste REICHARD, placentis ab expressione reliquis copiose vescantur, eadem ad saginanda animalia multum recipiuntur: *Syrupus Papaveris albi*, *Diacodium* Veterum, Parisini, præeunte GALENO, capita rejectis feminibus recipiunt, levif-

sime anodynus, ad unciam unam & ultra potest exhiberi: * *Syrupus Diacodii* MONTAN. est præcedens, cui adhuc relaxantia adjiciuntur; huic aliquid Croci addendo parant * *Syrupum Diacodium crocatum* Viennens.

De *Papavere Rhoeade* recipiuntur petala Florum, quæ rubra sunt, ovata, odore levi, sapore nullo instructa, & quæ aquæ, cum qua infunduntur, evidentem mucilaginem affricant.

Papaver Rhœas L. BLACWELL 560. Capsulis glabris, globosis & habitu piloso dignoscitur.

Crescit ubique, præter Europam maxime Septentrionalem.

Hi flores demum Seculo XVI ad usus medicatos videntur recepti fuisse, demulcendo & relaxando potius, quam propria vi anodyna in doloribus. pectoris & abdominis, & cum acrimonia obtinet, videntur agere.

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Acetum* SCHROED. * *Extractum* QUERCET. * *Conserva* SCHROED. *Syrupus* QUERCET. * *Tinctura* aquosa cum spiritu vitrioli acuta.

* *Aqua Generalis* Paris. ratione farraginis ingredientium, jure Theriaca liquida mereretur dici. * *Aqua Hysterica*: variæ ejus præscriptiones prostant, nulla placet, Wurtembergensis præ reliquis magis carminativa est & minus humores commovet: * *Balsamum Hypnoticum* MYNSICHT. correctum recipiunt Paris. * *Balsamum Hystericum* Paris. ex foetidis & Opio constat, Nostratum potius unguentis, quam balsamis adscribendum: * *Balsamum Odontalgicum* compositioni JUNCKEN $\frac{1}{17}$ circiter Opii adjiciunt Wurt. *Diæscordium* v. *Scordium*: * *Emplastrum ad dolores dentium* Nostr. * *Emplastrum Odontalgicum* Wurtemb. * *Emplastrum Stomachale* Paris. * *Essentia Anodyna* LUDOVIC. est Extractum Opii in octuplo menstrui spirituosissimi & acidi solutum; illa omnino præstat *Essentia Anodyna* Wur-

temberg. & Noſtr. quæ eſt Opium novem partibus aquæ cinamomi ſolutum: * *Extractum Anodynum* Wurtemb. $\frac{1}{2}$ circiter Opii habet: *Extractum Opii* voce Paracelfitica *Laudanum* dicitur, Pariſini *Extractum vinoſum*, Noſtrates & Wurtembergenses aquoſum recipiunt, hi etiam aliud ad mentem LANGELOTT parant, Opium cum aliquo liquore fermentante confermentando & inſpiſſando & illud * *Extractum Opii* dicunt: * *Gutta Anglice Anodyna* Pariſ. * *Laudanum hyſtericum* Wurtemb. $\frac{3}{4}$ Extracti Opii habet: *Laudanum liquidum* SYDENHAM, dolendum, quod egregius auctor ſe errore Veterum ſeduci paſſus fuerit, & calida Opio junxerit, $\frac{1}{7}$ circiter Opii vehit: * *Laudanum Opiatum* Wurtemb. * *Laudanum Urinarium* MICHAEL $\frac{1}{2}$ Opii habet. GORIS, cui Illuſtr. TRALLES aſſentitur, rectiſſime monet, opium omnibus ejus præparatis præferendum eſſe, quicquid ipſi corrigendi ergo adjicitur, vel iners eſt, vel pernicioſum, rectiſſime hinc omnia Laudana compoſita exulare jubentur: *Mithridatii* compoſitiones, quæ hodie proſtant, inter ſe differunt, omnes recedunt ab ea, quam nobis ex DAMOCRATE GALENUS reliquit, omnes vere theriacales, Pariſinum $\frac{1}{70}$ circiter, Wurtembergense & Argentoratense $\frac{1}{30}$ Opii continet. *Opiata Salomonis* JOUBERT inconcinnam compoſitionem ex aromatibus, quibus minima ratio Opii accedit, conſtantem deſcripſit: *Orvietanum*, BATEO ab Equite TALBOT communicatum, Wurtembergenses recipiunt, Theriacam & Mithridatium & magnam adhuc alexipharmacis adſcriptorum farraginem recipit; Pariſini duplicem habent præſcriptionem, unam *Præſtantiorem* dicunt, quæ altera ſimplicior eſt; Electuaria, quæ veneno reſiſtere credebantur, Recentes, monente PAULINI, ab Orvieto, urbe in Italiæ Romania ſita, denominarunt: * *PHILONIUM ROMANUM* a PHILONE Tarſenſi, qui AU-

GUSTI ævo floruit, propria elegia, stylo figurato composita, quam nobis GALENUS conservavit & explicuit, descriptum, non ad præscriptum PHILONIS, sed ad formulam NICOLAI PRÆPOSITI parum mutatum recipitur, $\frac{1}{30}$ circiter Opii & $\frac{1}{30}$ seminis hyoscyami habet: *Pilula de Cynoglossa* vid. *Cynoglossum*: * *Pilula Solares* WILDEGANSII, inconcinnae compositionis ultra dimidium ab Opio efformatur: * *Pilula* STARCKEY seu MATTHÆI minus laudandæ, cum ex drasticis & calefaciente multum saponis terebinthinato content, $\frac{1}{2}$ fere Opii & totidem de utroque Helleboro habent: *Pilula de Styrace* vid. *Styrax*: * *Requies* NICOLAI differt ratione ingredientium pro variis Dispensatoriis, Wurtembergenses $\frac{1}{7}$ Opii, ultra $\frac{1}{8}$ seminis Hyoscyami condunt: * *Pulvis Anodynus* LUDOVICI est Extractum Opii, cum duplo Coralliorum rubrorum mixtum; eidem Santalum rubrum adiciendo, & Opium ad $\frac{1}{7}$ deprimendo, * *Pulvis Anodynus* CAMERARII paratur: *Theriaca ANDROMACHI*. Inconcinna, si qua alia compositio, cujus encomia, a GALENO proprio tractatu celebrata, absurdissimis hypothelibus nituntur, quicquid virium habet, unice ab aromatibus & Opio, cujus $\frac{1}{8}$ circiter habet, pendet. Opprobrio artis omnino medicamentum, contra omnes regulas bonæ compositionis impingens, a PLINIO jam reprehensum, vel hodie adhuc magno fastu adornatur, & medicina, quæ ad nullum venenum valet, pro polychresto antidoto, non modo ubi virus ingestum fuit, sed etiam in morbis, quos venenatis adscribunt, ab indocta plebe æque ac Medicis præscribitur: * *Theriaca Cælestis* Ejus primam ideam QUERCETANUS dedit, GREIFF Pharmacopola Tubingensis auxit, inde non multum recedunt Nostrates, absurditate etiam priorem vincit; Parisini præscriptum HOFFMANN, paucis mutatis, sequuntur, $\frac{1}{20}$ Opii habet: * *Acetum Theriacale* Paris.

- * *Aqua theriacalis Bezoardica* MINDERER vere theriacalis: * *Aqua Theriacalis composita* Paris. quam Wurtembergenses habent magis adhuc composita est: * *Aqua theriacalis Simplex* Wurtemb. spiritus potius nomen meretur: * *Spiritus theriacalis* Wurtemberg. * *Spiritus theriacalis camphoratus* August. minus bene prolixissimæ compositionis medicamento, plura adhuc ingredientia adjiciuntur: * *Tinctura Bezoardica* LUDOVICI exæstuans medicamentum $\frac{1}{2}$ circiter Opii habet: * *Tinctura Bezoardica* MICHAELIS: * *Tinctura Odontalgica* HOFFMANN: * *Trochisci Alkekengi* vid. *Alkekengi*: * *Trochisci de Karabe* vid. *Succinum*. * *Unguentum hemorrhoidale extemporaneum* Paris.

SOLANUM, $\sigma\lambda\acute{\upsilon}\chi\upsilon\sigma$ $\kappa\alpha\pi\alpha\iota$, Morelle, Nachtschatten. Recipiuntur *Folia*, quæ rhomboidea sunt, petiolata, dentato-angulata, odoris expertia, nec proprius in eis eminet sapor.

Solanum Nigrum L. BLACWELL 107. habitu inermi & glabro, nec non floribus in umbellam collectis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Plantam, quam Veteres oleribus adscribebant, & quæ vel hodie adhuc Indos, tanquam olere uti, SLOANE testatur, primus ARDOINUS venenis adscripsit, ad quæ etiam, post ipsum vix non omnes Auctores referunt, sed vero valde simile est, observationes, quæ de noxis inde excitatis prostant, Atropæ potius, etiam Solanum dictæ, quam Solano nostro esse adscribendas, & infusum quindecim foliorum granorum, succum ad drachmas tres datum, duas drachmas succi ex baccis expressi, sine ullo in commodo, exhibitas adduxi in Dissertatione de *Venenatis Aljutia plantis*. Folia discutiendi ergo partibus inflammatis imponuntur, eadem egregie ad curationem mamma-

rum induratarum facere, crebro expertus est WILUGBY apud RAJUM.

* *Aqua Solani* VAL. CORD. *Oleum Solani* LEMERY ad inflammationes maxime laudatur, egregie ad ambusta conducit: *Unguentum de Solano* Nostrat. egregium medicamentum ad ambusta & ulcera antiqua.

STRAMONIUM Recent. *Pomme epineuse*, *Stechapfel*. Folia exhibet magna, viridia, angulosa, in lacinias latas divisa, odore viroso instructa.

DATURA. Corollam habet quinque angularem, simili calice sustentatam, regularem, isantheram, monogynam, capsulam quadrilocularem feminibus reniformibus factam: *Strammonium* L. fructu erecto, spinoso & foliis glaberrimis distinguitur.

Americanæ originis planta, hodie vel nimis frequens per omnem Europam occurrit.

DOEDERLIN integram familiam a Strammonio, sub crambes forma assumpto, narcosi & motibus convulsivis corripit vidit, a foliis ulcusculo ad oculum impositis, paralyfin pupillæ notavit, a feminibus deliria, motus convulsivos, apoplexiam, paralyfin surrexisse BUCHNER, KRAMER, SWAINE, CÆLLOBSTEIN viderunt. Sed etiam salutare ejus effectus observarunt Auctores: Illustris STOERCK mentem alienatam eo curatam aliquoties est expertus, plures & insignes effectus aliquis Medicus in *Comment. Lips.* ODHELIUS plures observationes habet de epilepticis eo partim curatis, partim multum levaminis expertis, & BERGII observationes adducit de delirio, spasms abdominalibus & convulsionibus inde curatis.

* *Oleum infusum* Paris.

B. ANIMALIA.

* ALCE, ἄλεξ, *Elan, Elend.* Subministrat ungu-
las, bifidas, quemlibet animalis pedem terminantes,
nigras, magnitudine & figura proxime ad bovinas
accedentes, a quibus corneo, qui ad nigrum accedit,
colore, & quod rarsæ nullum factorem spargunt, se
distinguunt.

Cervus Alces L. Cornibus ad basin usque palmatis
distinguitur.

In Polonia & reliqua Europa Septentrionali, nec
non in Asia & America occurrit.

Extracti resinosi $\frac{1}{40}$, aquosi salini $\frac{1}{6}$ NEUMANN
obtinuit.

Primus ERASMUS STELLA, qui vertente Seculo
XV floruit, externum harum unguularum usum con-
tra morbos convulsivos commendavit, sequentes
Medici eas ad eundem finem etiam interne dederunt;
absurdo commento nititur fabula, animal morbo
comitiali subjectum ejus insultus, unguulis sibi aures
scalpendo, arcere, docuit experientia neque animal
malo epileptico confictari, neque ejus unguulas qua-
lemcunque vim habere hoc malum curandi.

CASTOREUM, καστέριον, *Bibergeyl.* Hoc nomine
veniunt duo Folliculi, inferne nexi, deinde diver-
gentes, oblongi, qui progrediendo ampliores & ma-
gis ventricosi evadunt, efformati a membrana tenaci
& coriacea, quæ substantiam includit nigricantem,
tenacem, proprio, qui caput obnubilat, odore &
sapore amaricante præditam, inflammabilem, multis
cellulis membranaceis distinctam. Sacci majores,
ventricosi, graves, substantiam siccam quidem, sed
non totam aridam, & fortissimo odore instructam
continentes, reliquis præferendi; hi a Russia,
Prussia, Dantisco denominantur, nec cedunt iis, qui
ab animali, ad Rhodanum degente, desumuntur, testante

GEOFFROI. Canadense, quod Anglicum quoque appellare solent, folliculos minores sistit, substantiam aridam, minus odorem includentes. Non raro folliculis solent sanguinem inspissatum committere, cui, quadam adjecta castorei portione, odorem attricant.

CASTOR. Quadrupes, dentibus in utraque maxilla, incisoribus utrinque duobus, caninis nullis, cauda plana, squammosa gaudet: *Fiber* L. caudam habet horizontalem.

Copiosissime in Europa & America septentrionali & temperata ad fluviorum littora occurrit.

Sacci, qui sub nomine Castorei prostant, ad utrumque urethræ latus, prope præputium hærent, & proprio orificio in urethram aperiuntur; ex animali desumpti, infumando contra corruptionem defenduntur.

Tam aqua, quam spiritus vini ejus principia activa extrahunt, spiritus vini inde abstractus, levissime odoratus fit. **LEWIS;** Extracti aquosi $\frac{1}{3}$ & totidem spirituosi largitur. **GMELIN;** Salem volatilem destillationis obtinuit **FESCH,** nec non **Cl. MODEL,** qui oleum quoque, quod bitumen redolet, ex eo destillare vidit; **NEUMANN** $\frac{7}{8}$ Extracti aquosi & totidem spirituosi accepit.

Sed prostat quoque *Axungia Castorei,* quæ consistentiam unguenti habet, & cujus odor castoreum refert, sed mitior est; desumitur ex sex glandulis conglomeratis, quarum tres ad utrumque latus urethræ, sub folliculis, quæ Castoreum habent, occurrunt, & in urethram aperiuntur.

HIPPOCRATES Castoreum in morbis uterinis & hysteris adhibuit, integrum de eodem tractatum **ARCHIGENEM** scripsisse, **GALENUS** refert, ipse illud ad sopiendos nervorum motus & cienda catamena laudat, & in universum a Medicis ad morbos convulsivos æque ac illos, ubi dolores urgent, malum hypochondriacum maxime & hystericum solet adhi-

beri, & tam extus quam intus præscribi: SCHULTZ egregios ejus in colica effectus vidit. Datur ad grana octo, a duabus drachmis assumtis nec calorem multum nec numerum pulsuum mutatum fuisse, vidit ALEXANDER: clysteribus ejus drachma adjicitur.

Axungiam ad usus externos modo adhibent & ad unguenta nervina, quæ partibus debilitatis roborandis dicata sunt.

Essentia vel Tinctura SENNERT. correctæ: * *Oleum stillatitium* Parisini in *Codicem* receperunt. *Oleum coctum simplex* Bergameni. * *Oleum coctum compositum* DE MANLIIS plura ingredientia aromatica & irritantia habet, ad paralytin & tabem laudatur: *Extractum* QUERCETAN. Nostrates spirituosum, Wurtembergenses spirituosum & aquosum commixta habent: * *Spiritus Castorei compositus* Londin. est Sal volatile oleosum SYLVII, Castoreo ditatum, ad effectus hystericos adhibetur.

HIRUNDINES vid. *Aves*.

LUMBRICI, *Επιγα τῆς γῆς*, *Vers de Terre*, *Regenwürmer*. Sunt Insecta, quæ mediocris calami crassitiam habent, quinque circiter pollices longa, coloris dilute rubicundi, habitant ut plurimum in cuniculis, quos sub terra fodiunt, ex iis autem, tempore pluvio in diem prodire solent.

LUMBRICUS. Corpus teres habet, annulis efformatum, pone caput annulo eminente cinctum: *Terrestris* L. aculeis inter annulos prominentibus distinguitur.

Occurrit ubique.

Ex Lumbricis $\frac{1}{2}$ gelatinæ siccæ obtinui; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{3}{17}$, ultra $\frac{5}{17}$. Extracti aquosi, spiritus urinosi $\frac{3}{7}$, Olei empyreumatici $\frac{1}{7}$, salis volatilis $\frac{1}{32}$.

GALENUS Lumbricos extus ad dissectos nervos, intus sumtos a vi diuretica laudari, dicit, ERTMÜLLER,

STAHL, HOFFMANN eos antarthritico & antispasmodico sine laudant, sed sine ratione, cum nulla exacta de his viribus observatio mihi innotuerit, non audeo, nauseosi omnino medicamenti usum multis commendare. Succum expressum ad unciam unam solent cum jusculis appropriatis exhibere, exliccati ad drachnam dimidiam usque præscribuntur.

Oleum per Infus. VUL. CORD. ad affectus nervorum commendatur: *Spiritus Lumbricorum abstracti-
tius*, ratione virtutis medicatæ, vix præ spiritu vini rectificato aliquid proprii videtur habere: * *Spiritus Lumbricorum per se* ETTMÜLLER non videtur ab aliis spiritibus urinosis, animalibus differre: * *Essentia Arthritica* MAURIT. HOFFMANN Gelatinam lumbricorum spiritu vini alcalisato receptam & sopientibus junctam vehit. Datur ad guttas quinquaginta aliquoties de die: eadem etiam cum *Opio* prostat & ejus $\frac{1}{96}$ circiter vehit: * *Essentia Lumbricorum* Brandeburg. * *Pulvis Antarthriticus* WEPFER non placet: *Sal Volatilis* Wurtemb. nil proprii videtur habere.

* UNICORNU, *μονόκερ* , *Licorne*, *Einhorn*. Est Dens ex basi latiuscula diu cylindricus, tandem in angustum finem terminatus, fibris spiraliter intortis efformatus, variæ magnitudinis, octo pedum longitudinem non raro superans. Ejus cortex flavicat, reliqua substantia albilissima est.

Primi BARTHOLINUS & WORMIUS, non cornu esse alicujus animalis quadrupedis, quod Auctores effinxerunt, sed dentem Ceti, ostenderunt.

MONODON L. fistula in vertice, & dente prælongo, ex maxilla superiore exserto, gaudet.

Habitat in Mari Grœnlandico.

NEUMANN $\frac{7}{4}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{4}$ spiritus urinosi; $\frac{1}{2}$ olei, $\frac{1}{9}$ salis volatilis inde obtinuit; gelatinæ succæ $\frac{1}{5}$ mihi subministravit.

Seculo XV demum ad usus medicatos cœpit recipi, & ipsi, maximæ contra epilepsiam & venena vires fuerunt adscriptæ, quas opinio vulgi, ea quæ magno pretio veneunt, etiam magnas ad morbos fugandos vires possidere, studium possidendi certum contra febrem petechialem, quam a veneno surgere reputabant, speticum, auri sacra fames, & alia sustentarunt. Primus MARINI, illud nequaquam expectationi respondere docuit, nec hodie alias inde, quam a ceteris dentibus vires sperare, fas est.

CAP. VI.

ATTENUANTIA.

§. 43.

Medicamenta, quæ vitii fluidorum medentur, sive eorum qualitates vitiatas tollunt, *Alterantia* Recentiorum, sive eadem e corpore eliminant, *Evacuantia* dicta. Alterantium ea quæ spissitudinem curant *Αρρωστικα*, *Attenuantia* appellantur; huc pertinent 1) ea, quæ rationem aquæ in humoribus augent, & quæ recentior ætas *Diluentia* nominavit, 2) ea, quæ ipsum spissamentum solvendo, humores magis flexiles reddunt, *Σιαροξινά*, *Resolventia* Veterum.

§. 44.

Diluentia indicantur in omni spissitudinis genere, quaecumque illud fuerit, eorum princeps est AQUA, omnia reliqua, quæ huc referuntur, unice agunt ratione aquæ, quam vehunt.

§. 45.

Resolventium illa, quæ faciunt, ut sordes, quæ ob pinguem & resinofam, qua gaudent, indolem

a nostris humoribus aut a diluentibus solvi & e corpore elui nequeunt, ex aqua se suspendi & eliminari patiuntur, dicuntur *Σμύματα*, *ῥυτίμα*, *Detergentia*, *Abstergentia*. Sed Resolventia etiam *Aperientium* nomine veniunt, dum ut materies obstruens, ex locis obstructis secedere queat, efficiunt. Quæ ex Resolventibus salino sapore gaudent, *Ἰμπίμα*, *Incidentia* appellare, in more habent, reliquis *Resolventium* nomen relinquunt.

§. 46.

Incidentia ratione mechanica videntur agere, dum rigidæ earum partes sese crassamenti partibus interponunt, & istarum nimis fortem attractionem moderantur; eadem præterea vasa irritant, & his validius contractis, ipsa altius inter spissamenti partes adiguntur, quo efficitur, ut partes aquosæ, crassamentum ab incidentibus laxatum subire, & illud attenuare valeant. Indicantur Incidentia præcipue a spissitudine mucosa; eorum abusus varium acrimoniæ genus causatur. Resolventia non una ratione agere videntur, quædam eorum, tanquam menstrua operantur, alia vasorum contractionem ad certum gradum augendo, efficiunt, ut tenacitas vincatur & partibus crassamenti nimis coherentibus, partes aquosæ, quæ illas dilatatas tenent, interponantur, unum quoque ex resolventibus videtur evidenter ratione mechanica agere. Varia spissitudinis genera varia resolventia exigunt.

I. INCIDENTIA.

α) VEGETABILIA.

AROMATA (§. 25.) IRRITANTIA (Cap. IV.)

ACETOSA vid. *Olera*.

ACETOSELLA Recent. *Oxys* PLIN. *Alelija* ab Italorum *Lujula*, *Sauerklee*. Exhibet Folia, quæ terna uni petiolo insident, obverse cordata, hirsuta, firmula, sapore acido linguam feriunt; exsiccata omnem saporem perdunt.

OXALIS. Corollam pentapetalam regularem habet, calice quinquefido sustentatam, diplosantheram, pentagynam, capsulam pentagonam, polypyrenam: *Acetifella* L. foliis ternatis, superne cordatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Salis essentialis $\frac{1}{3}$ circiter inde obtinuit CAR-
THEUSER. $\frac{1}{20}$ salis essentialis SAVARY, qui præ-
terea $\frac{1}{20}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{33}$ resinosi separavit.
Adhibetur cum successu ob acidum vegetabile, quo
scatet, ad attenuandos spiritus humores, multum
etiam conducit ad acrimoniam putridam corrigendam,
ut FRANCUS in febre epidemica Ulmenſi vidit. Folia
exsiccata inertia sunt; & succus expressus & folia
jure infusa exhibentur.

* *Conserua* VAL. CORD. * *Syrupus* COSTÆI,
* *Aqua destillata* VAL. CORD. *Sal Essentialis Collect.*
Chym. Leidens. Vulgo illum Pharmacopolæ ex Hel-
vetia & Suecia sibi comparant. Differt a Tartaro
crystallorum magnitudine & figura, paucioribus par-
tibus oleosis, acido magis concentrato, & hinc cum
Alchhole Naphtam efformante, & quod cum oleo
unguinoso in saponem abeat. Circa vires medicatas
conf. *Inst. Chem.*

ALLIUM vid. *Olera*.

ANGELICA Lat. Barb. Inde desumuntur Radices,
quæ ex crasso capitulo dimittunt plurimas fibras,
pedem dimidium circiter longitudine æquantes & an-
gustas, rugosæ sunt, extus ex gryseo-nigricantes, intus
albæ, odore forte proprio gaudent & sapore proprio
aromatico, salino, cui aliquid amari accedit.

ANGELICA. Floribus umbellatis, involucre utroque sustentatis, seminibus marginatis, tribus lineis eminentibus notatis gaudet: *Archangelica* L. BLACWELL 318. Folio impari lobato distinguitur.

In Pyrenæis & Alpibus septentrionalibus sponte crescit, apud nos in hortis colitur.

Sylvestrem præ hortensi duplo plus resinæ largiri, & eminentiore odore & sapore gaudere, observavit LINNÆUS.

Spiritum vini evidentius, quam aquam has radices extrahere, Oleum odoratum inde obtineri, quod linguam valide pungit, Extractum aquosum nauseose dulce & subacre esse, monet LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{28}$, Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{1}{4}$ adducit CARTHEUSER.

Humores potenter attenuat & solida stimulat, in affectibus frigidis & mucosis non male adhibetur, ad morbos malignos olim admodum fuit commendata: masticatorio quoque scopo recipitur.

* *Aqua destillata ex herba & floribus Paris.* * *Aqua destillata ex seminibus Paris.* * *Aqua destillata ex Radice VAL. CORD.* * *Oleum destillatum VAL. CORD.* * *Conserva Paris.* * *Extractum VAL. CORD.* Wurtembergenses, præeuntibus Brandeburgensibus, spirituosum recipiunt: * *Spiritus abstractus Wurtemb.* * *Essentia QUERCETAN.*

APIUM vid. *Olera.*

ARMORACIA vid. *Olera.*

CALAMUS AROMATICUS vid. *Aromata.*

CARLINA vid. *Anana.*

CEPÆ vid. *Olera.*

COCHLEARIA Recent. *Herbe aux Cuillerées, Lof-felkraut.* Recipiuntur Folia magnis petiolis innixa, subrotunda, sapore salino, acri, proprio odore instructa,

crassiuscula, cum recentia sunt, facie prona depressa, exsiccatione omnis odor & sapor proprius perit, remanente quadam amaritie.

Cochlearia Officinalis L. BLACWELL 227. foliis radicalibus, subrotundis agnoscitur.

Crescit copiose ad littora Maris Europæ septentrionalis, occurrit quoque in Corsica.

Aqua æque ac spiritus vini inde odorata & sapida destillant, Oleum odoratum, quod obtinetur, in aqua fundum petit, Extractum aquosum æque ac spirituosum odore & sapore plantæ propriis carent.

Ipso sapore teste, *Cochlearia* egregias vires incidentes habet, & hinc a variis Auctoribus multum ad referendas obstructions viscerum abdominalium laudatur, & hoc scopo jusculis aut succis aperientibus adjicitur; maxime autem, ut ex EUGALENO patet, omni tempore ad scorbutum fuit laudata, ubi autem probe ad variam hujus morbi periodum attendendum est. Inter nos, ubi verus scorbutus nunquam obtinet, ad cruentationes & alia vitia gingivarum, externe præcipue, adhibetur.

Aqua FOREST. non male collutorio scopo recipitur: *Spiritus* MOLLENBROECK Parisini ad monitum Auctoris Armoraciam adjiciunt: * *Spiritus Volatilis* Paris. * *Syrupus* SENNERT. * *Extractum* Wurtemb. * *Conserva* August. recenti herbæ, quando ea haberi non potest, optime substituitur.

DAUCI SEMEN vid. *Olera*.

* ERUCA, ῥώσμερον, *Roquette*, *Raucken*, *weisser Senf*. *Semina* siliis quæ parva sunt, flava, rotunda, oleo turgent, sapore acri linguam afficiunt.

Brassica Eruca L. stylo fructui inidente longo, triangulari & foliis lyratis gaudet.

Habitat in Europa calida, in Helvetiam usque ascendit. apud nos in hortis colitur.

A GALENO oleribus adscribitur, & a vi aphrodisiaca laudatur, sinapis vires, sed remissiores habet.

* ERYSIMUM, *εἰρησιμον*, *Velarium* Gallorum PLIN. *Velar*, *Wegsenf.* Recipiuntur Folia magnis pinnis incisa, extrema maxima, trifida, hirsuta, levissimo sapore instructa.

ERYSIMUM. Corollam cruciformem, siliquam strictam, tetragonam habet: *Officinalis* L. BLACWELL 28.

Occurrit ubique.

Ab herba insipida, quæ, LOBELII maxime auctoritate, magnam famam assecuta est, ego saltem vix vires incidentes expectarem, & nescio an fides IDEM habenda, dum plures raucedine laborantes, ea curatos fuisse memorat, prudentiores Veteres, semen potius adhibebant, quod evidentem acrimoniam habet. Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE adscribitur.

* *Syrupus simplex* GEOFFROI: *Syrupus* LOBELII, si quas vires habet, illas aliis, quas præter Erysimum recipit, ingredientibus debet; Parisini prolixam compositionem, adhuc prolixiorẽ præscribunt nostrates.

HELENIUM, *ἡλένη*, *Inula*, *Emula campana* Lat. Barb. *Aunée*, *Alant*. Largitur Radices crassas, multifidas, longas, extus fuscas, per exsiccationem gryseas, intus albas, sapore acri, amaricante, odore proprio non ingrato gaudentes.

INULA. Corollam compositam mixtam, calice imbricato sustentatam, ita nina inferne bifida, receptaculum nudum, femina napposa habet: *Helenum* L. BLACWELL 473. foliis amplexicaulibus, omnibus ovatis gaudet.

Crescit in Europa, præter maxime Meridionalem.

Olei odorati spiriti $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{8}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{3}$ aquosi $\frac{1}{2}$ LEWIS obtinuit; Extracti aquosi $\frac{7}{8}$ fere, resinosi ultra $\frac{1}{8}$, olei ceræformis $\frac{1}{8}$ fere NEUMANN; CARTHEUSER autem $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, resinoli $\frac{1}{2}$.

Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE annumerantur hæ radices, auctore GALENO, ad affectus pectoris laudantur, quibus omnino egregie conducunt, mucum pulmonem attenuando, aut, si symptomatici fuerint, viscera abdominalia aperiendo, humores resolvendo & solida stimulando, sudorem quoque movent, hinc multum superioribus seculis ad morbos malignos, exanthematicos & ipsam pestem laudabantur. Extus multum ad sanandam scabiem commendantur.

* *Aqua destillata* NIC. PRÆP. * *Conditum* VAL. CORD. * *Conserva* VAL. CORD. * *Extractum* VAL. CORD. * *Oleum per Infusionem* Paris. * *Unguentum* ad id nonnulli, præeunte SYLVIO, mercurium recipiunt, Wurtembergenses & Noltrates, præcipientibus Coloniensibus, eundem omittunt, cum fructu scabiosis inungitur.

* *IMPERATORIA* Lat. Barb. *Ostrutium* EORUND. *Meisterwurtzel*, si non est *Σμύριον* Veterum, proxime saltem ad illud accedit. Radices habet aliquot pollices longas, compressas, rugosas, transversim quasi in articulos distinctas, extus cinereas, intus albas, sapore aromatico, acri amaro & odore proprio, ad angelicam accedente, instructas.

IMPERATORIA L. BLACWELL 279. Flores umbellatos habet, involucro partiali paucifolio sustentatos, & femina marginata, duobus fulcis exarata.

Crescit in montibus Italiæ, Galliæ, Helvetiæ, Germaniæ, Daniæ & Succiæ.

Largitur Extractum spirituosum amarum & acre, aquosum autem vix odorem cum nauseosa amaritie. LEWIS. Ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, $\frac{1}{3}$ fere spirituosum accepit NEUMANN.

Humores valide resolvit, solida quoque stimulat, in colicis & flatuosis divinum remedium C. HOFFMANN dicitur, nec sine successu adhibetur in pectoris affectibus pituitosis, nec non in morbis, qui ab

ostructis visceribus abdominalibus surgunt, alexipharmacæ, quæ ipsi adscribuntur, vires, debentur perniciosæ doctrinæ de morbis malignis sudoriferis tractandis. Radice masticata suffocationem uterinam avertit FORESTUS, ulceribus inspersa, sordes eorum abstergit.

* **LIGUSTICUM**, λιγυστικόν, *Levisticum* Barbar. *Livèche*, *Liebjockel*. Radices, Folia & Semina in officinas recipiuntur.

Radices semipedem circiter longæ, extus flavæ, intus albæ, sapore proprio acri, non ingrato gaudent, aromatico, cui aliquid dulcis accedit.

Folia pinnata, pinnæ ad ovatam figuram accedunt, superne profundioribus dentibus notatæ, sapore & odore remissioribus, præ radicibus gaudent.

Semina flavicantia reliquis partibus magis odora & sapida sunt.

LIGUSTICUM. Flores umbellatos habet, utroque involucro sustentatos, semina oblonga, quinque striis elevatis notata: *Levisticum* L. BLACWELL 275. Foliis multiplicibus & superne incisus distinguitur.

In montibus Italiæ & ad Monspelium crescit, in Flora Danica quoque recensetur, apud nos in hortis colitur, & impunem nostras hyemes fert.

Radix aliquid Olei odorati fundit, & omnes suas vires Extracto spirituoso impertit. LEWIS. Olei odorati $\frac{1}{28}$, Extracti aquosi dulciusculi $\frac{3}{8}$, spirituosi ultra $\frac{1}{4}$ dedit CARTHEUSER.

Ratione virium, medium inter fœniculum & angelicam locum videtur tueri, ad morbos uterinos maxime laudatur, in quibus humores resolvendo & solida stimulando operatur

* *Aqua destillata* VAL. CORD. * *Essentia* Wurtemb.

* **MEUM**, μέν, *Bernwurz*. Radices nobis exhibet, aliquot pollices longas, calamum crassas, quædam filamenta capillaria emittentes, extus ex gryseo

fufcas, intus albas, odore proprio instructas, non ingrato sapore proprio, primum leviter dulci, quem autem falinus excipere solet, præditas.

Athamanta Meum L. BLACWELL 525. Foliis glabris distinguitur.

Crescit in Europæ calidæ & temperatæ montibus, non videtur ultra Sylvam Martiam ascendere.

Ad provocandam urinam & ciendos menses a GALENO commendatur, id quod vi sua acri videtur præstare, ratione vis resolventis ad Angelicam accedit, qua humores minus commovet.

* *Aqua destillata* Paris.

NAPUS vid. *Olera*.

NASTURTIIUM vid. *Olera*.

NICOTIANA Rec. *Tabacum* Rec. *Tobac*. Recipiuntur Folia ex ovatis oblonga, quæ propria exsiccationis ratione flava fiunt, proprio odore & sapore acrigaudent, qui per ipsum exsiccationis modum adhuc intenduntur.

NICOTIANA. Corollam habet monopetalam, infundibuliformem, calice quinquefido sustentatam, isantheram, monogynam & capsulam ventricosam, bilocularem, quæ receptaculis ovatis, plura semina includit: *Tabacum* L. BLACWELL 146. Foliis lanceolatis gaudet.

Planta, Regno Peruviano indigena, a PHILIPPO HERNANDEZ DE TOLEDO, PHILIPPO II. Regi missa, a NICOTIO legato Gallo in Lusitaniam, anno 1550 in Galliam, a Cardinale ST. CRUCIS autem Romam allata, Anglis per DRACKE anno 1586 missa, hodie per omnem Europam & in variis Asiæ & Americæ regionibus colitur, & vulgo ab aliqua Insularum Antillarum denominatur; Principibus æque ac pluribus civibus maximo quæstui, paucissimis non in frequentissimo usu est.

Principia alcalina fundit, ultra $\frac{1}{3}$ Extracti amari, in recessu urentis, ingratum odorem spirantis, $\frac{1}{7}$ Extracti spirituosi amari & urentis fundit. BUCHNER & FRAUENKNECHT. Bruta, oleo tabaci interemta, sanguinem in corde spumescum, floridum, attenuatum vehere, HARDER vidit.

Innumeræ varietates, quas varia ratio, qua Tabacum condire solent, produxit, ab ipsa quoque conditura dijudicandæ sunt.

Vegetabile acre potenter omnino humores incidit, DODONÆUS hydropem inde curatum vidit, & MAGNENUS copiosas aquas evacuat; ob eandem, qua pollet, acrimoniam & alvum ducere, & vomitum citere observatur. Cum habeamus multa medicamenta, quæ eisdem effectus edunt, & multo minus nauseosa sunt, hinc raro hodie intus adhibetur; rarius quoque ulceribus cacoethis abstergendis ulterius inspergitur, maxime cum FEHR observaverit, a pulvere Tabaci cum butyro capitî contra scabiem illito, vertiginem, vomitus & tumores surrexisse. Folia Tabaci cum Aceto in cataplasma redacta, tumores hypochondriorum curasse, STEDMANN vidit, frequenter eadem, ad dimidiam unciam usque, clysmatibus immittuntur in pertinacioribus alvi obstructionibus, aut cum humores a superioribus revellendi nobis animus est. Creberrime autem more, qui ab Americanis ad nos descendit, Nicotianæ fumus ore hauritur, aut pulvis naribus attrahitur, utramque rationem ad prophylaxin contra pestem fecisse, observationibus a VAN SWIETEN collectis elucescit; fumum qui hauriunt, commoda & incommoda apophlegmatizantibus propria solent experiri, & illis, qui iidem assueti non sunt, caput evidenter obnubilatur, facile quoque largior apud teneros homines, & tales qui modum excedunt, gravia omnino symptomata inde posse excitari, qualia PAULLINI & HELWIG adducunt;

circa hujus fumi effectus dijudicandos ad variam rationem, qua Nicotiana condita fuit, attendendum esse, patet omnino. Fumum ano immittere primi Angli tentarunt, illum in pertinaciore alvi obstructione, ileo & hernia incarcerata egregiam operam præstitisse, Observatores loquuntur, optimum instrumentum ad hanc medendi rationem Illustris GAUB exhibit. Pulvis Tabaci naribus haustus errhinorum rationem sequitur, varia, quæ ipsi commiscere solent, etiam, ut varios effectus producat, efficiunt. Masticatio foliorum Tabaci, quæ hoc seculo in Anglia invaluit, ex eis, quæ de Masticatoriis monentur, est dijudicanda.

* *Emplastrum* LE MORT egregium resolvens, ad pertinaciores quoque obstructiones facit: * *Extractum* Wurtemb. tanquam validum resolvens in affectibus mucosis ad grana sex exhibetur: * *Oleum destillatum* EVERART. Varia de eo experimenta prostant, quod vulneribus brutorum instillatum mox venenatos ediderit effectus, mox innocuum fuerit, oleo empyreumatico, nauseoso abstinemus: * *Oleum per Infus.* VAL. CORD. vires resolventes & detergentes edit: * *Pulvis sternutatorius* Wurtemb. * *Pulvis sternutatorius variegatus* Wurtemb. * *Pulvis sternutatorius coloratus* Nostrat. * *Pulvis sternutatorius viridis* Nostrat. Omnes a Nicotiana, cui varia aromata adjiciunt, efformantur: * *Species tabaci pro fumo* CAMERAR. * *Species Tabaci pro fumo* Wurtemberg. * *Spiritus Arthriticus* BOECLER: medicamentum omnino resolvens, ad fugandos rheumatismos adhibetur: * *Syrupus simplex* EVERARTI inter nos obtinet: * *Syrupum* QUERCETANI correctum & efficaciorum Wurtemb. & Paris. habent, uterque cum successu ad morbos, qui a pituita surgunt, adhibetur: * *Unguentum* EVERART. * *Unguentum compositum* JOUBERT ad tumores scrophulosos & affectus cutaneos laudatur.

NIGELLA vid. *Aromata*.

* PERSICARIA Lat. Barb. *Flahkraut*. Folia tam Mitis quam Acris officinas ingredientur.

Mitis folia, sunt ex ellipticis longe lanceolata, leviter hirsuta, non raro maculis notata, odore nullo, sapore levissima acidulo & adstringente prædita.

Acris folia, prioribus similia, angustiora, nunquam maculata sunt & evidenti acrimonia prædita.

Polygonum Persicaria L. Corollis hexantheris, monogynis ciliatis gaudet. *Polygonum Hydropiper* L. BLACWELL 119. ab antecedente vaginis truncatis difert.

Crescunt in omni Europa.

Mitis, extus applicata, a TOURNEFORT tanquam summum remedium contra gangrænam laudatur, de Acris virtute ad œdemata, aut calculum, nullæ fidæ observationes prostant, nec vis lithonriptica, quam SCHULZ de *Polygono Amphibio* L. quod vulgo *Persicariam acidam* appellat, proprio tractatu evincere nititur, posterioribus observationibus est confirmata.

* *Aqua destillata* BOYLE: * *Sal fixus* per incinerationem paratus. Paris.

PETROSELINUM vid. *Olera*.

RAPHANUS vid. *Olera*.

SCILLA vid. *Amara*.

β) ANIMALIA.

MILLEPEDES, *Όνισοι*, *Όνοι*, *Cloportes*, *Maueresel*, *Kelleresel*. Sunt Insecta dimidium pollicem circiter longa, ad aliquot lineas lata, superne ex cineritio nigricantia, inferne alba, eorum corpus ex circellis est compositum, cute duriuscula tectum, sapore leniter salino linguam afficiunt.

Nigri & majores reliquis præferuntur, & cum, si continguntur, sese in glomum contrahere solent,

hinc inter exsiccatos eos rejicimus, qui in longum extensi sunt, quia illos non violenta, sed spontanea morte interemptos esse, suspicio est.

ONISCUS. Insectum alis carens, pedes in utroque latere septem & antennas duas habet: *Afellus* L. corpore ovato & cauda bifida gaudet.

Occurrit per omnem Europam, in regionibus calidioribus major est & magis nigricat.

Largiuntur $\frac{1}{17}$ gelatinæ multum nauseosæ, dum destillantur exhibent $\frac{1}{3}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{17}$ Olei, $\frac{1}{17}$ salis volatilis, sal alcali ex eorum cineribus extractus, suavem odorem spirat. NEUMANN inde $\frac{1}{3}$ circiter spiritus urinosi, $\frac{1}{17}$ Olei empyreumatici $\frac{1}{17}$ Salis volatilis, Extracti præterea spirituosi $\frac{1}{10}$, aquosi $\frac{1}{3}$ obtinuit; CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{5}{12}$, spirituosi subacris $\frac{1}{7}$ fere.

Attenuandi ergo a GALENO laudantur, DIOSCORIDES obstructions hepatis inde referari & urinam moveri observavit & variis exemplis ETTMÜLLER probare nititur; in omni spilitudine, mucosa æque ac melancholica cum successu dantur, nec inefficaces in morbis arthriticis observantur, in ulceribus caeotheis & tumoribus mammarum etiam opem attulisse, vidit RIVERIUS. Recentes exsiccatis omnino præferendi, eorum centum & plures quoque pro dosi adhibentur, ita ut succus inde exprimatur & jusculo appropriato adjiciatur.

* *Essentia* Wurtemb. ipsi succo postponenda esse videtur: * *Conserva* Wurtemb. videtur superflua esse cum millepedes recentes per omnem annum possint haberi.

* *STINCUS*, σκίγγος. Hoc nomine prostat animal quatuor pedibus instructum, sex pollices circiter longitudine æquans, visceribus orbem, & ut hæc potuerint eximi, per omnem faciem corporis inferiorem plaga longitudinali apertum; tota cutis squammosa

& argentea est, cum flavedinis vestigio, dorsum spina eminente distinctum & fasciis transversis cœruleis notatum, cauda ad latera contracta brevis, caput corpori immediate contiguum, conoideum, frons nullas squammas habet, maxilla inferior, superiore minor, exacte triangulum refert, pedes quatuor non magni, quinque digitis liberis, membranaceis instructi; odore nullo, sapore salino gaudet.

LACERTA. Amphibium pedibus quatuor, cauda & corpore nudis gaudet: *Scincus* L. cauda apice compressa & digitis muticis, membranaceis distinguitur.

In Ægypto & Arabia Petræa occurrit.

Scincos vires aphrodisiacas possidere, cum GALENO per omnem ætatem fuit assertum, id ipsum vel hodie adhuc in Oriente vulgo credi, HASSELQUIST testatur, sed non perspicio, unde hæ vires debeant surgere, nec ulla fida, quæ id confirmet observatio, nota mihi est, a sale communi quo conditi ad nos adducuntur vires incidentes possunt expectari.

2 FOSSILIA.

BORAX Barb. *Βόραξ* Græcor. Recent. a *Baurach* Arabum, qui hunc salem, speciem Nitri seu Baurach esse reputarunt, *Tincar* Arab. Est Sal, qui ex India sub forma crystallorum variæ magnitudinis & figuræ ad nos vehitur, aliqua pinguedinis specie videntur esse instructæ hæ crystalli, saporis earum, aliquid lixiviosi junctum est, colorem habent virescentem, & non raro cortice albo pulverulento obductæ conspiciuntur.

Borax olim ex Alexandria Venetias ducebatur, & ibi depuratus per Europam divehebatur, hinc ab hac urbe vulgo solet denominari, licet maxima boracis quantitas hodie in Belgio depuretur. Refert autem

Borax depuratus crystallos majores, prismaticas, multilateras, obtusas, pellucidas, quæ dissolvendæ ultra vigecuplam aquæ rationem exigunt, calore in pulverem album fatiscunt, supra carbones spumant, vitri speciem mentiuntur, fossilium fusionem promovent, præcipue pro ferruminando auro adhibentur, hinc gravi omnino errore non pauci Boracem *Chrysocollam* esse Veterum, reputant; succos cœruleos viridi colore tingunt. Borax cum acidis non effervescit, sed per illa in duo principia, Salem sedativum nimirum & Alkali fossile discescitur, solutiones in acidis factas præcipitat.

De ratione, qua Indi Boracem parant, nihil certi constat, in eo saltem plures, quæ ad nos pervenerunt relationes, conveniunt, illum parari ex aquis, ad fodinas cupri reperiendis, id quod & crudi color virefcens, viridis color, quem alterum ejus principium spiritus vini flammæ affricat, & regulus cupri, quem Cl. CADET ex Borace non depurato separavit, etiam confirmare videntur.

Continet $\frac{1}{2}$ aquæ POTT; salis sedativi $\frac{1}{2}$ KAES; ejusdem $\frac{1}{3}$ BARON.

Tanquam sal vires incidentes edit, & quia oleosis junctus in saponem abit, abstergentes quoque exferre posse nulli dubitamus, cum autem varia salia habeamus, quæ has vires etiam evidentiores possident, hinc rarissime intus datur, virtutem, quam ipsi vulgo adscribere solent, partum pellendi, nulla justa observatio confirmavit; in casu, quem, de Medico Hetrusco, nobis FALLOPIUS conservavit, decoctorum pellentium potius, quam Boracis effectum demonstravit. Extus interdum scopo cosmetico adhibetur.

Sal sedativus Homber. vid. *Instit. Chem.* * *Species Diaboracis* MUNSICHT: compositio absurda.

Nitrum, νιτρον, *Salpetre*, *Salpeter*. Est sal qui in crystallos prismaticas concrefcit, sapore amaricante gau-

det, linguæ frigoris sensum imprimit; & dum aqua dissolvitur thermometrum descendere facit, fufum, si principium inflammabile additur, vehementem & flammantem motum, quem *Detonationem* dicunt, fufcipit, ex proprio Acido & Alkali vegetabili constat.

Nitrum Veterum, a nostro omnino diverfum est, quippe quod ex aquis lacuum & fluviorum coxerunt, in aere deliquium patiebatur, non detonabat & totum nigrescebat. Primus ISAAC BEN ABRAM, apud SERAPIONEM, nostri Nitri videtur mentionem fecisse.

Veterum Aphronitrum, & Flos Nitri, mox Salem mirabilem, mox Salem Ammoniacum fixum, mox Nitrum murarium denotant.

Nostrium Nitrum nobis in larga quantitate ex Oriente adducitur, ubi ex solo excoquitur, in Barbaria, teste SHAW, in Japan, ad Oram Africæ, in Tartaria, Coromandel, Malabar, ad Gangem in Regno Mogolis. Conf. *Histoire de Voyages*.

In Europa non adeo copiose reperitur, nec tale, quod non prævio quodam labore opus habeat, antequam in usum trahi possit. Paratur ex muris sive terris, ad quas, sive sub forma stalactitæ occurrit, & *Aphronitrum* dicitur, sive sub albi tomenti specie excrefcit *Halonitrum*, *Salpeter de Houffage*, sive solo sapore & detonatione se prodit, *Nitrum Embryonatum* Alchymic.

Omnes terræ, quæ Nitrum subministrant, laxiorem consistentiam habent, aeris actioni erant expositæ & vaporibus substantiarum putrescentium penetratæ, hinc sal, qui inde elixatur, non raro aliquid urinosi vehit, in pulchras cryсталlos reduci nequit, sed necesse est, ut alcali fixi ope, tam ab urinoso, quam a terra calcarea, liberetur. Videtur partes terrestres ad subeundam mixtionem salinam proprias, halitus aquosos ex aere resorbere, & cum eis acidum efformare, quod, dum sub ortu principium inflammabile ex substantiis

stantiis putrescentibus exhalans, in suam mixtionem recipit, propriam ab omni reliquo acido diversam indolem acquirit, ortum hac ratione acidum, accrescit terræ, in qua surrexit, tanquam matriçi, modo, quem mox dixi, inde separandum. Elucescunt ex his principia, quibus nituntur artificia, quorum ope, ut hic sal largius in Europa obtineri possit, tentant efficere, ea præcipue PIETSCH & SIMON exponunt.

Nitrum, quod creberrime in aqua puteali occurrit, ab ipsis cæmenti, quo receptacula eorum firmantur, partibus, vapores aquosos recipientibus, & cum eis in acidum abeuntibus, videtur deducendum, $\phi\lambda\omicron\gamma\iota\sigma\delta\iota$, quod hic mixtionem subit, sive ex terra accedit, sive a fordibus, quæ casu in puteum ceciderunt, subministratur. Num alcali vegetabile, alterum Nitri principium, etiam a fordibus derivare licebit?

Obtinetur Nitrum ex suis matricibus, dum illæ labris committuntur, quorum fundus ad altitudinem aliquot pollicum stramen, quod fordes retineat, habet, adjicitur stramini, cinerum respectu terræ elixivandæ $\frac{1}{3}$ & calcis vivæ $\frac{1}{7}$, aquæ ope elixivatio perficitur, lixivium calore non nimis magno ad justum terminum evaporatur, adjicitur aliquid lixivii caustici, ut omnes partes calcareæ secedant, & ut in crystallos coeat, seponitur; id quod iteratis crystallisationibus nullum ulterius Nitrum largitur, *Lixivium Nitri, Eau-mere, Mutterlang* dicitur. Illud terris nitrariis iterum solent affundere, sed non adeo accurate omne Nitrum exinde separatum est, ut non aliquid adhuc vehat. Nitro, ratione quam dixi, parato, quod *Crudum* dicere solent, nunquam non sal communis adhuc solet immixtus esse, iteratis demum crystallisationibus ab eo separandus,

Nitrum Veterum, cum palam a nostræ differat, nec vires medicatæ, de illo celebratæ, ad hoc referri possunt. Nostrum cum sit sal medius, hinc jure incidentes effectus ab eo expectantur, docuit autem experientia, istud propria quadam virtute sanguinem attenuandi gaudere, imo, phlogistica spissitudine laborantem, ab eo resolvi, & in crasin naturalem reduci, id quod facile in sanguine, e vena emisso, experiri datur, & inter primos HOFFMANN annotavit. Idem, præ aliis salibus mediis, efficacius putredini resistere, Illustris PRINGLE observavit. Celebratur præterea ejus vis refrigerans, quam multis experimentis in proprio corpore stabilivit Cl. ALEXANDER, qui simul animadvertit, elapsis circiter duodecim, postquam assumtum fuit, minutis, pulsuum numerum ad pristinos rythmos redire, imo ad sesqui drachmam & ultra, si assumitur, varia incommoda excitari, & arteriæ ictus multiplicari. Vis refrigerans Nitri, unde pendeat, nondum liquet, ex eo saltem derivanda non est, quod Nitram, in aqua si dissolvitur, thermometrum deprimat, quam primum enim solutio peracta est, thermometrum ad pristinam altitudinem redit, nec integrum, sed solutum Nitrum sanguinem adit; præterea sal ammoniacus & sal communis, dum aquam subeunt, etiam majus, quam nitrum, frigus producant, sed neutiquam adeo evidenter, ut istud, corporis humani calorem minuunt, nec a sanguine attenuato hic effectus potest deduci, cum, quæ idem præstant, alcalina non evidenter refrigerent. Ob vim refrigerantem & sanguinem dissolventem in omni ætate sanguinis exhibetur, & præcipuis medicamentis antispasmodicis adscribitur.

Dosis est ad drachmam dimidiam, in affectibus pectoris, & topicis pruruarum viarum vitiiis, etiam immittenda.

Aqua fortis, *Aqua Regis*, *Liquor Nitri fixus*, *Magnesia alba*, *Nitrum antimoniatum*, *Nitrum depuratum*, *Nitrum fixum* vid. *Instit. Chem.* * *Nitrum perlatum* in phlogolibus ab acrimonia acida conducit; * *Nitrum Royatum* BARCHUSEN ad gargarismata recipitur: * *Nitrum Saturninum* JUNGKEN non male extus, ad discutendas inflammationes adhibetur: *Nitrum tabulatum* est sal prunellæ in tabulas redactus: *Pulvis Antispasmodicus* Halens. *Temperans* STAHL Polychrestum remedium, quo vulgo ad omnem orgasum sanguinis uti solent, solo Nitro non videtur præstare: *Pulvis Antispasmodicus* Ofic. Noltrat. antecedenti medicamentum absorbens jungit: *Sal Polychrestus* vid. *Instit. Chem.* *Sal Prunellæ* QUERCETANI, *Crytallus mineralis* BEGUIN. primus BASILIUS VALENTIN. illud indicare videtur, est Nitrum, cujus portio quædam in Salem polychrestam versa est, ego ipsi semper Nitrum præferrem, adhibetur ad morbos faucium: *Spiritus Nitri* vid. *Instit. Chem.* * *Spiritus Nitri anticolicus* Brandeburg. medicamentum inconcinnum: *Spiritus Nitri dulcis* vid. *Instit. Chem.* *Trochisci ex Nitro & Cinnabari* Noltr. Suave medicamentum, quod cum successu ad sitim sedandam, mucum attenuandum & sanguinis æltum temperandum assumitur; iidem etiam non male parantur, cum loco cinnabaris succus Citri recipitur.

SAL AMMONIACUS. Is qui nostro tempore in officinis prostat, Seculo XVI ad finem vergente, demum obtinuisse videtur.

Adducitur ad nos forma panum rotundorum, quorum diametri novem circiter pollices æquant, una facie concavorum, vertice crasso eminente instructorum, altera facie convexorum, sub utraque superficie sordida, nigra, substantiam salinam pellucens, sapore vivido salino linguam ferientem vehit:

Paratur hic fal in Ægypto, sublimationis ope ex fuligine excrementorum, quæ animantia, multo fale pasta, excludunt, notantibus LEMERY, GRANGER, HASSELQUIST, eundem, eadem fere ratione in Imperio Indoltan parari, fidem facit Illustriſ' GAUB, qui etiam mentionem facit ejus, qui ab aliquot retro lustris Brunſvigæ paratur, albiſſimus eſt, formam panum, in quos ſaccharum formatur, habet, & quem Ægyptio, non niſi minore alcali volatilis ratione, cedere, expertus ſum.

Sal Ammoniacus natus, quem, teſte Cl. MODEL, Calmuccorum regio ad rupes creſcentem largitur, gryſeis cryſtallis efformatus, & ille, qui ſubſtantiam laxiorem & flavam refert, copioſe ad montes ignivomos & Solfataræ occurrens, in noſtris regionibus muſæa curioſorum, nequaquam officinas intrat.

Salem Ammoniacum ex Acido ſalis & Alcali urinoſo conſtare, evici in *Inſtit. Chem.*

Hunc ſalem vires incidentes editurum, facile patet, & hinc ad omnes morbos, a ſpilitudine mucoſa oriundos, cum ſucceſſu adhiberi poſſe; eundem propria virtute febres intermittentes fugandi, gaudere, MUYS multis obſervationibus ad liquidum deducere conatus eſt, quas ſuis quoque WOLFF, LOESEKE & JACOBI confirmarunt; cum febres intermittentes ſemper uſum incidentium exigant, non male noſtrum ſalem, quem ſpecificè hic conducere, fidi Auctores teſtantur, aliis ſalibus mediis, in hoc morborum genere præferimus: ejus doſis ad drachnam unam extenditur.

Extus, cum ejus vis antiſeptica Ill. PRINGLE experimentis confirmata ſit, non male ad medicamenta contra gangrænam recipitur; ſpecifica virtute ad curandum ſcabiem gaudere, Cl. PLENK eſt expertus.

* *Elixir Pectorale Regis Daniae* Wurtemb. Eſt ſpiritus ſalis ammoniaci vinoſus a variis plantis, quæ autem carminativæ potius ſunt, quam pectorales,

abstractus & succo liquiritiæ edulcoratus, in morbis a flatibus oriundis conducet, multo concinnius, & ad affectus pectoris mucosos aptissimum est * *Elixir Pectorale* RINGELMANN in *Pharmacopœa Danica* descriptum: * *Ens Veneris* vid. *Instit. Chem.* * *Essentia Balsamica* GMELIN, ad debilitatas fibras primarum viarum admodum utilis: * *Flores Antimonii rubri* BASIL. VALENT. admodum drastici sunt: *Flores salis Ammoniaci Martiales*, qui a Parisinis sub titulo *Flo- rum salis Ammoniaci hæmatiticorum* repetuntur v. *Inst. Chem.* * *Flores salis Ammoniaci simplices* Würtemb. non differunt a *Sale Ammoniaco depurato* SCHROEDER. *Sal volatile aromaticum* Paris. *Sal Anglicum volatile* Würtemb. egregium medicamentum excitans: * *Sal volatile oleosum* BOERHAAVE a viribus Angelicæ laudatur: * *Sal volatile oleosum* Würtemb. *Liquor oleosus* SYLVII: *Sel* vel *Liquor oleosus* SYLVII, *Spiritus volatilis aromaticus oleosus* Paris. *Spiritus salis Ammoniaci Aromaticus* Edinburg. *Tinctura stomachica* Lips. sunt spiritus salis Ammoniaci vinosi, oleo variorum aromatum facti, in affectibus frigidis primarum viarum ad scrupulum unum pro dosi exhibentur; extus vel naribus admoventur, vel illinuntur membris debilitatis: * *Spiritus Bezoardicus* BUSSI, est alcali volatile oleo empyreumatico factum, sanguinem potenter resolvit & exagitat, excretiones aquosas auget: *Spiritus Salis Ammoniaci anisatus*: *Spiritus Salis Ammoniaci cum calce viva* seu *volatilis vinosus* Würtemb. *Spiritus Salis Ammoniaci cum sale Tartari*: *Spiritus Salis Ammoniaci vinosus* seu *Sal volatile Ammoniacum* Paris. vid. *Instit. Chem.*

SAL COMMUNIS. Est sal medius in crystallos cubicas concrefcens, proprio sapore præditus, supra carbonem decrepitans, ex proprio acido & alcali fossili constans. Triplex ejus genus solet proflare Fontis nimirum, Marinus & Fontanus.

Sal Fossilis quem, si in crystallis pellucidis occurrit, *Salem Gemma* Latino-Barbari appellant, in montium visceribus latet, & satis copiose in reliquis Orbis partibus æque ac in Europa occurrit, Transylvania, Hungaria, Polonia, Germania, Anglia, Hispania &c. eo abundat. Eruitur e montibus, rationibus mechanicis, sordes, quæ ipsi adhærent, iterata solutione & crystallificatione auferuntur.

Sal marinus hæret in omni aqua; quæ sub maris nomine globum nostrum ambit, & a Geographis variis nominibus, pro variis locis, quos alluit, insignitur; habet autem aqua marina eo plus salis, quo calidius est clima, ubi occurrit, & quo major est profunditas, unde hauritur: obtinetur sal ex aqua marina, evaporationis ope, quæ in locis septentrionibus per ignem promoyetur, in meridionalibus autem, aqua marina, supra magnas areas ducta, actioni solis & aeris exponitur; dum hæc aqua semper salem mirabilem & salem ammoniacum fixum vehit, hinc sal, evaporatione obtentus, demum purior evadit, quando per aliquot annos in acervos collectus, utrumque salem heterogeneum ad fundum dimittit. *Sal marinus*, qui evaporatione supra areas obtinetur, a terra, quæ ipsi accrescit, gryseus & nigricans solet esse, iteratis demum solutionibus & crystallificationibus depurandus.

Sal Fontanus, qui etiam *Communis* audit, paratur ex fontibus, quos *Salinas* dicere solent, per omnem orbem creberrime obviis, evaporatio salinarum in propriis labris, moderato igne instituenda, ut salia heterogenea, una cum selenite, ad fundum colligantur, & jactura æque ac enervatio salis caveatur. Muriam debiliorem ope domuum gradatoriarum concentrare solent, ut alimento ignis sub evaporatione parcant, consilio forsitan minus laudando. Conf. Illustris HALLER. Omnem omnino attentionem

meretur, quod ubi sal marinus occurrit, etiam vix non semper scienites, sal mirabilis, & sulphur inveniantur.

Ratio acidi in vario sale cibario varia est, hinc illum ratione saporis & virtutis condientis multum differre observamus; id interim experientia docuit, ex aqua marina paratum, reliquos acrimonia superare.

Bonus sal cibarius debet esse albus, omnis peregrini saporis expers, nec in aere humescere.

Sal communis in modum reliquorum salium mediorum vires incidentes habet, & hoc scopo non male istorum in locum recipitur, eodem, cum carnes condire a longissimo retro tempore receptum sit, hinc præeunte GALENO, tam extus quam intus ad arcendam putredinem adhiberi solet, immo cum Idem Medicinæ princeps ex carne salita, salis vim fibras rigidas reddendi, perspexerit, ideo vires exsiccantes quoque ab eo in corpore surrecturas monuit. Illustris PRINGLE pulcherrimis experimentis evicit, salem cibarium corpus animale minus quam alia salia contra putredinem defendere, imo eundem, si substantiis animalibus in ratione, quæ 1 : 8. minor est, adjicitur, etiam corruptionem augere. Patet ex his, cur hunc salem optimo consilio cibus pro adjuvanda digestionem adjiciamus, irritando enim fibras primarum viarum, eas ad vividiores contractiones compellit, viscidum & ciborum & humorum chylopoieticorum corrigit, & efficit præterea, ut ipsi cibi citius resolvantur, & partes nutritioni aptas dimittant. Extus ad fatus antisepticos & discutientes recipitur, nec non ad enemata irritantia.

* *Sal decrepitatus* Paris. * *Sal depuratus* Parisinis, inter quos vulgo sal marinus gryseus obtinet, necessarius: * *Sal febrifugus* vel *digestivus* SYLVII: *Sal mirabilis* GLAUBER: *Spiritus Salis* vid. *Instit. Chem.* * *Spiritus Salis coagulatus* MYNSICHT. est sal digestivus, in quo alcali excedit: * *Spiritus Salis* GLAUBER.

* *Spiritus Salis dulcis*: * *Spiritus Vitrioli philos.* vid. *Injt. Chem.*

SODA Recent. *Alumen Catinum* Lat. Barb. Hoc nomine prostat massa terreo-salina, in diversæ magnitudinis glebas efformata, quæ duritiæ lapides æquat, colore gryleo cærulescente gaudet, miculis parvis albis, & magnis nigris, distinguitur, plurimis foraminibus hiat, odorem spirat nec gravem nec ingratum, sapore gaudet falso & lixivioso.

Orientalis & Occidentalis occurrit, illa in Ægypto, Syria, Tripoli, Tuneti, Altracani paratur, rarissime tabernas intrat, hanc in Hispania, Italia, Anglia, Gallia, Germania conficiunt: Orientalis optima censetur & sive ab Ægypto denominatur, sive *Rochetta Alexandrina* dicitur; inter Occidentales Alonensis præfertur, quam & *Hispanicam*, *Soude de Barille* appellare solent, ea, quæ Carthagenæ conficitur, viltoris omnino conditionis est.

Soda in aere humescens, quæ soluta foetet, eminentiori crusta viridi obducitur, fragilis, aut minoribus foraminibus pertusa, rejicienda est.

Paratur soda ex plantis ad mare crescentibus, quas in fossis comburunt, & cineres hac ratione ortos, continuato igne, in majores massas conferruminant, illarum cum varia sint genera, hinc varium quoque Sodæ genus occurrit: *Salicornia* L. & *Salso-la* L. præstantissimam Sodam largiri experientia evicit, optimam Alonensem ex *Mesembryanthemo Novifloro* L. parari, quod & in hunc scopum serere solent, testantur Cl. JUSSIEU & Cl. BASTER, Alexandrina ex *Mesembryanthemo Coptico* L. conficitur. Proprium est his plantis, ut salem marinum in suam substantiam recipiant, eundem quædam plane non mutant, ut de *Salicornia Europæa* L. Illustr. GAUB expertus est, quædam istum ita laxant, ut ignis plantam comburens acidum in aerem pellere queat, re-

manente altero salis marini principio, alcali fossili nimirum, partibus terrestribus a planta residuis, nexo. Vidit Illustr. DU HAMEL Salsolam in horto a mari & salinis remotissimo, salern, dum in cineres reducebatur, communem & sodam dedisse. Dum promiscue plantas ad mare crescentes comburunt, accipiunt sodam cineribus clavellatis inquinatam.

In Soda, qualis vulgo prostat, alcali vegetabile, alcali fossile, salern marinum, sulphur & terram calcaream æque ac vitrescentem obtinere, IMMLIN vidit. Soda simplex vitriariis maxime & saponariis in usum cedit, ad scopos medicatos non adhibetur. ENCKELMANN monet, SEIGNETTE Pharmacopœum Rupellensem, qui labente Seculo superiore floruit, salern ex Soda crystallisatum, sub nomine *Salis Alkali*, ad curandos morbos rheumaticos maxime, adhibuisse, & pro more eorum temporum, laudes ejus propria scheda ebuccinasse. Alcali fossile respectu effectus medicati, a vegetabili non differre, facile perspicitur.

Sal polychrestus DE SEIGNETTE vid. *Inst. Chem.*

§. 47.

II. RESOLVENTIA.

AMARA (§. 24.) RESINÆ (§. 26.) VOMITORIA (§. 56.)

ARNICA. Hac voce primus FEHR usus est, evidenter ex *Ptarmica*, qua GESNER, qui inter primos hujus plantæ meminit, formata, *Betoine des monzagnes*, *Wolverley*. Folia æque ac Flores officinis subministrat.

Folia ex ovatis oblonga sunt, utrinque tomentosa, sapore dulciusculo, cui vix distinguenda amarities accedit, instructa, aquam, cum qua coquantur, sapore salino afficientia.

Flores asservantur a calyce evulsi, flavi, manifestius quam folia amari, aquæ saporem amaricantem & acrem communicant.

ARNICA. Flores compositos mixtos habet, calice imbricato, feminibus radii nudis distinguitur: *Montana* L. foliis ovatis integris agnoscitur; cum omnia semina papposa habeat, omnino *Doronicis* adscribenda.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Folia Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, spirituosi $\frac{1}{6}$ circiter largiuntur: Flores $\frac{5}{17}$ Extracti aquosi, $\frac{3}{16}$ spirituosi. NEUMANN. Folia $\frac{5}{17}$ Extracti aquosi, ultra $\frac{1}{8}$ spirituosi, Flores extracti spirituosi nonnihil urentis $\frac{3}{16}$ & aquosi amari $\frac{1}{4}$ circiter. CARTHEUSER.

JOEL, rusticos herbam cum floribus ad casum ab alto haurire, monet, RENEALM, urinam movere, habuit compertum. Primus FEHR, ejus insignes vires in effusis aut stagnantibus humoribus, non paucis observationibus probavit, quibus præter illas, quæ *Actis Medicorum Berolinensium & Tentaminibus Vratislaviensibus* insertæ sunt, nec non eas, quas ALBERTI & DE LA MARCHE adducunt, GOHL, BRUCKNER, NEUHOLD, CARL, Cl. DELIUS & PLENCK accedunt. Nulli igitur dubitamus, ut frequentius in usum ducatur, suadere. Cum ejus haultus, non raro nausæ & cardialgias excitasse, observatus fuerit, hinc minores ejus doses prius tentandæ, & in delicatioribus herba potius, quam flores, in usum ducenda. Vulgari ratione, æquæ herbæ ac florum partes ad drachmam unam, cum aquæ unciis tribus, pro una dosi, infunduntur.

BARDANA Barb. *Lappa*, *Agričov*, *Agričov*, *Glouteron*, *Kletten*: Exhibet Radices crassas, foris nigricantes, sapore dulciusculo instructas.

ARCTIUM. Flores compositos tubulosos habet, calice, ex squammis, apice reflexo hamatis, imbricato sustentatos, thalamo setaceo inhærentes, semina striata, brevi pappo sustentata: *Lappa* BLACWELL 117. foliis petiolatis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Extractum aquosum, æque ac spirituosum levi dulcedine gaudent, cum admixta amaritie & levi falsedine. LEWIS; Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter NEUMANN obtinuit, illius ultra $\frac{1}{3}$, hujus $\frac{1}{9}$ circiter CARTHEUSER.

GALENO folia in usu erant; radices a vi resolvente laudantur, FORESTO fuit relatum, decocto harum radicum gravem arthritidem curatam fuisse; similis historia apud ALSTON occurrit; FORMII observatio de HENRICO TERTIO Galliarum Rege per decoctum hujus radices a PENA curato, licet unde FORMIUS eam acceperit, lateat, licet PENA ejus non meminerit, & ipsa, quæ ibi describitur cura, præcipue balneo laconico adscribenda esse videatur, multos impulit, ut lignis & radicibus resolventibus exoticis radices Bardanæ substituendas esse, crediderint.

* *Aqua a foliis abstracta* Paris.

BECCABUNGA Barb. *Bachbungen*. Dat Folia ovata, ferrata, glabra, succulenta, sapore aquoso instructa.

Veronica Beccabunga BLACWELL 48. racemis lateralibus & foliis ovatis planis gaudet.

Crescit in omni Europa.

MAURIT. HOFFMANN, succi ex Beccabunga expressi, efficaciam se in scorbuto expertum esse, testatur, cum portulaca cæterum ratione virium medicatarum convenit; minus bene folia exsiccata asservantur.

* *Aqua destillata* Paris. * *Syrupus ex Succo Eorund.*

BETA vid. *Olera*.

BRASSICA vid. *Olera*.

* *CALENDULA* vid. *Amara*.

CAPPARIS CORTICES vid. *Olera*.

* *CARDUUS MARIÆ* Barb. *Chardon Marie, Frauen-distel*. Folia & Semina in indicibus medicamentorum occurrunt.

Folia magna sunt & lata, pulchro reti albo picta, profundioribus & majoribus sinibus laciniata, margine spinoso instructa, sapore salino, cui levis amarities juncta est.

Semina non minima, cylindroidea, utrinque leviter compressa, sub cortice fusco, splendente, medullam albam & dulcem includunt.

CARDUUS. Flores compositos habet tubulosos, calice squammis spinosis imbricato, & receptaculo spinoso sustentatos, nec non semina papposa: *Marianus* BLACWELL 79. foliis amplexicaulibus, pinnatifidis, sinuatis, squammis calicinis nudis, utrinque spinam canaliculatam educentibus, gaudet.

In Germaniam septentrionalem usque ascendit.

Folia olim resolvendi ergo contra viscera obstructa laudarunt; semina specificè pleuriticis commendarunt, sed non video, quid præ aliis demulcentibus præstare queant.

Aqua Cardui Mariæ SCHROEDER. incrs.

* *CHEIRI* Lat. Barb. λευκοίον, κίρκι Veter. *Leucogium luteum* Veter. *Keiri* Arab. *Giroffée, gelbe Viole, Nagelein*. Flores asservantur, qui recentes gratum & fortem odorem spirant, quem autem exsiccati omnem deponunt, & sapore amaricante, cui aliquid salini junctum est, gaudent, colore flavo instructi.

CHEIRANTHUS. Corolla gaudet cruciformi, calice utrinque gibboso instructa, siliqua compressa, ad margines denticulo notata, stylo bifido coronata, semina marginata, compressa includente: *Cheiri* l. folia lanceolata, acuta, glabra habet.

Europæ calidiori propria planta, dum ubique in hortis culta fuit, semina sua spargendo, nunc pluribus in regionibus spontanea occurrit, in Borussia adhuc obtinet.

Aqua destillata odorata est, Extractum aquosum evidenter salinum LEWIS.

Sapor, vires attenuantes pollicetur, & hinc hi flores ad promovendum mensium fluxum facere posse videntur, qui autem virtutem foetum pellendi ipsis adscribunt, hypothesi potius, quam experientia nituntur. REUSNER eos cum successu ad prophylaxin contra apoplexiam & paralytin usurpatos refert.

* *Aqua destillata* SCHROED. * *Conserva* SCHROED.
* *Oleum per Infus.* ÆGINETÆ.

CHELIDONIUM, χελιδόνιον, *Chelidoine, Schellkraut.* Majus & Minus prostant.

Majus, Ἰο μέγα, Exhibet *Radices*, quæ exsiccatae digiti circiter crassitiem habent, in plures fibras terminantur, fusca, medulla grysea, sapore, qui leviter linguam ferit, gaudent; recentes totæ croceæ, croceum succum fundunt, evidenter acrem. * *Folia* glauca sunt, hirsutie notata, semipinnata, pinnis in aliquot lobos secedentibus, recentia succum fundunt, radicum succo similem.

CHELIDONIUM. Corolla tetrapetala gaudet, calyce diphylo sustentata, polyanthera, siliqua polysperma: *Majus* BLACWELL 91. pedunculos umbellatos habet. Crescit in omni Europa.

GALENUS radicem, resolvendi ergo in ictero commendat, succum autem abstergendi sine ad vitia cornæ. Ab ejus attenuante virtute surgit effectus sudoriferus, quem Brunsvicenses ab ea experiri, LANGE testatur, qui ab Extracto vinoso ad duos scrupulos, in obstructionibus viscerum abdominalium & in fœtibus pulmonum, dato, egregios effectus vidit.

CRAMER, folia, sub forma infusi theæformis data, podagricis & calculosis multum solatii attulisse, refert.

Radix recens ad drachmas sex, exsiccata ad drachmas duas in infuso aquoso datur.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS. quicquid etiam non infimi subfellii Auctores in ejus laudem dixerint, præ simplici aqua nihil proprii habet.

* *Minus τὸ μικρόν.* Folia exhibet reniformia, petiolata, glabra, levissimo sapore, ad plantas nasturcinas accedente, instructa.

RANUNCULUS Corollam habet pentapetalam, calyce quinquefido sustentatam, polyantheram, polygynam, femina nuda: *Ficaria* L. BLACWELL 51. Calyce triphyllo, corolla polypetala gaudet, num Ranunculis reliquenda?

Crescit in omni Europa.

Dum GALENUS, Chelidonium minus, majore acrius esse, dicit, ejus radicem intelligit, quippe quam recentem, cutim in vesicam elevare, Cl. KRAFFT testatur; folia adeo mitia sunt, ut, teste Ill. LINNÆO, variis in locis in acetaria recipiantur. Totius plantæ usus hodie evuluit.

CHINÆ RADIX Recent. *Esquine.* Genuculata est, nodosa, tuberculis pluribus obsita, sub cuticula ex fusco-rufescente medullam albam includit, cui aliquid rufi admixtum est, sapore & odore caret. Rejicimus radices leviores, illas porro, quæ pauciores aut spongiosam medullam habent, eas præterea, quarum foramina a vermibus rosa, mercatores pasta ex terra rubra obduxerunt, notante jam VESALIO, nec non eas, quæ ex America ad nos adducuntur, & colore, sive nigricante, sive magis rufo distinguuntur.

SMILAX. Planta relativa diphyta, corolla hexapetala nuda, in maribus isanthera, in fœminis trigyna & fructu bacca gaudet: *China* L. BLACWELL 433.

caule aculeato, tereti, foliis ovato-cordatis agnoscitur.

Crescit copiose in China, & teste BROWN in Jamaica sylvestri.

Smilax Pseudochina, unde viliores radices desumuntur caule inermi, tereti & foliis caulinis cordatis agnoscenda, Virginix & Jamaica civis est.

Extracti aquosi insipidi $\frac{1}{2}$, & spirituosus levissime sapidi $\frac{1}{4}$ largitur LEWIS. Extracti spirituosus circiter $\frac{1}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{3}$. NEUMANN. Extracti spirituosus leviter balsamici $\frac{1}{9}$, aquosi insipidi $\frac{1}{3}$ JUCH & ERMEL.

Hanc radicem a Lusitanis in Europam adductam fuisse, AMATUS refert, versus medium Seculi XVI Venetiis in usu esse cœpisse, VESALIUS testatur, ad affectus nervorum, ad morbum articulare & ad labem siphyliticam, cum primum innotuerit, fuisse adhibitam VESALIUS quoque refert. Cl. BOEHM magnum auctorum numerum excitat, qui eam contra morbum venereum adhibuerunt, sed graves quoque Auctores subjicit, qui eandem inertem in hoc morbo sunt experti, quibus ASTRUC & GEOFFROI addendi sunt, cum mihi ne de ulla quidem fida observatione constet, ejus folius ope vel veneream vel aliam quamcunque acrimoniam fuisse curatam, fateor, me a medicamento insipido & inodoro non audere insignem efficaciam polliceri.

CICHORIUM vid. *Olera*.

DAUCUS vid. *Olera*.

ENDIVIA vid. *Olera*.

EUPATORIUM vid. *Amara*.

* ERYNGIUM, *Հնդդուր*, *Chardon roland*, *Mannstreu*. Radices largitur, quæ pollicis crassitiem habent, fibrosæ sunt, extus nigrae & striis transversalibus notatae, intus albæ, sapore dulciusculo instructæ.

ERYNGIUM. Floribus pentaphyllis, similibus calicibus sustentatis, isantheris, digynis, fructu ovato, bifariam secedente gaudet: *Campestre* L. BLACWELL 297. foliis amplexicaulibus, pinnato laciniatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

GALENUS has radices ad movendam urinam commendat, S. PAULI ad ciendos menses, non pauci ad fines aphrodisiacos, nulla exacta de earum efficacia observatio sese nobis offert, sapor dulcis vires resolventes ipsis inesse, suspicionem movet, quinque radicibus aperientibus minoribus adscribuntur.

* *Conditum* VAL. CORD. * *Conserva* Paris.

GALBANUM, γαλβαν. Est Gummi resina tenax, ductilis, ex rufo-flavescens, sapore amaricante acriusculo, odore proprio gravi instructa.

Siccum, in grana concretum, quæ ad avellanarum usque magnitudinem ascendunt, extus ferruginea, intus exacte unguis referentia, *en Larmes* dicitur, idem etiam interdum sub forma granorum minorum, flavicantium, semipellucidorum occurrit; huic cedit, id quod in massas majores concretum est, *en Pains*, & cujus varia genera prostant, quæ, quo plures unguis & pauciores sordes habent, & quo minus fusca sunt, aut nigra, eo reputantur meliora. Prostat etiam interdum *Galbanum liquidum ex Persia*, consistentia terebinthinæ instructum, cui multæ fæces nigræ commixtæ sunt, tempore ad fundum secedentes, odorem resinæ, nequaquam Galbani, habet. Galbanum ex *Bubonis* specie desumi, Ill. LINNÆUS tradit, HERRMANN plantæ Galbanifæræ femina alata, & quæ non villosa sunt, adscribit, temere hanc litem decidere nolo.

Crescit in Africa.

Olei essentialis $\frac{1}{2}$ circiter, $\frac{1}{3}$ resinæ insipidæ & inodoræ, $\frac{1}{6}$ Extracti aquosi, amari & acris NEU-

MANN obtinuit; Extracti aquosi $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{3}{4}$, Olei essentialis $\frac{1}{21}$ CARTHEUSER. Ex aqua se patitur suspendi, quoad maximam partem in aqua solubile est.

Ab HIPPOCRATE ad suffitus uteri commendatur, calefacientes vires ipsi GALENUS adscribit, cum Guinni Ammoniaco ratione virium videtur convenire, cui pro usibus internis postponitur ob gravem, quo gaudet odorem, & vires calefacientes, quæ ab oleo ejus odorato pendent. Extus potentissimum resolvens, ad omnes humores duriores cum successu adhibetur, nec male umbilico hysteriarum imponitur.

* *Spiritus Paris.* * *Oleum destillatum* SCHROEDER.
* *Oleum per infusionem Paris.* non spernendum, pro resolvendis tumoribus induratis: *Emplastrum de Galbano crocato* MYNSICHT: dimidiam modo Galbani rationem Wurtembergenses recipiunt, optimum medicamentum resolvens ad tumores scirrhoideos & ad mammas a lacte stagnante induratas; nec sine successu scopo anodyno applicatur: * *Emplastrum ad clavos pedum* Nostr. resolvendo, nomini respondere potest.

GRAMEN, ἄρωςικ, *Chiendent*, *Zwecken*. Radices largitur prælongas, geniculatas, flavescentes, sapore dulci, odore nullo instructas.

Triticum repens L. BLACWELL 537. calycibus quadrifloris acutis distinguitur.

Copiose occurrit per omnem Europam.

Frigidis, has radices GALENUS annumerat. ob vim aperientem, quam saponaceo suo succo præstant, a multis Auctoribus laudatæ, calculos bilarios ab iis solutos observavit LOESECKE, vulgatissimum apud nos ingrediens est decoctorum, quæ pro potu ordinario assumuntur.

* *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS.

GUAJACUM Lignum Rec. *Lignum Sanctium* Rec.
Franzosenholz. Est ponderosum, valde durum, viridi

nigricans, sapore amariusculo, cui aliquid acris accedit instructum, accensum odorem non ingratum spirat, alburno flavicante cingitur, quod cortex ex variis squammis efformatus tegit, colore ex buxobadio gaudens, & cujus sapor præ ligno magis acris est; adducitur ad nos sub forma frustorum sectorum, aliquot pollices crassorum.

Lignum ponderosum, quod multum nigri habet, & cui cortex tenacius adhæret, pro optimo habetur.

* *Resina Guajaci* in majoribus frustis ad nos adducitur, compositis ex granis flavo-fuscis, pellucetibus, quibus variæ sordes commixtæ sunt, interdentes tenacibus, ad ignem liquefcentibus & fumum, qui mihi saltem non suavis videtur, emittentibus, sapore levissime amaro instructis.

GUAJACUM. Corollam pentapetalam, regularem, diplosantheram, monogynam & fructum compressum angulatum habet: *Officinale* L. BLACWELL 350. foliis bijugatis gaudet.

Habitat in America Meridionali.

Ligni species magis flavescens & minus nigra olim *L. Sancti* nomine distinguebatur, hodie non amplius dubium est, variam arboris ætatem differentis coloris causam esse.

Lignum Extracti aquosi, cui multum resinæ adhæret, & quod linguam pungit $\frac{1}{6}$, spirituosi mitioris $\frac{1}{4}$ largitur, LEWIS. Extracti resinosi $\frac{7}{32}$, aquosi $\frac{3}{32}$. NEUMANN. Extracti aquosi linguam urentis $\frac{1}{2}$ spirituosi $\frac{1}{3}$ circiter. CARTHEUSER. Ego $\frac{1}{16}$ Extracti aquosi, quod odore & sapore ad Balsamum Peruvianum accedit, inde extraxi. Ex Cortice NEUMANN Extracti resinosi $\frac{1}{3}$, aquosi autem $\frac{1}{3}$, ex Resina autem $\frac{7}{12}$ Extracti resinosi & $\frac{1}{6}$ aquosi obtinuit.

• Innotuit hoc Lignum in Hispania anno 1508, in Italia 1517, serius per reliquam Europam devectum fuit; Hispani illud tanquam remedium antivenerereum ab Americanis acceperunt.

Quæ fuerint nostri Ligni circa curandos morbos venereos fata, large recenset Cl. BOEHM: cum ratio, qua illud exhibebatur, non potuerit non humores insigniter commovere & partibus fluidioribus privare, solida autem multum debilitare, certior vero & tutior sit horum morborum per hydrargyrum therapia, hinc eo solo siphylitidis curam hodie Medici non suscipiunt; cum autem aquæ, cum qua coquitur, & balsamicas & resolventes partes immisceat, hinc & ad alios morbos, ubi humores spissi & corrupti sunt, cum successu, iuxta ratione servata, præscribitur. In phtili egregios ejus effectus viderunt SYLVATICUS, RIVERIUS, SCHENCK, SCHULZ, CRUGER. In febre hæctica LOESECKE. Sesqui uncia cum quatuor aquæ libris ad remanentiam unius coquitur.

Resinam ad eisdem ac lignum usus adhibent, & illam ad drachmæ dimidiæ pondus præscribunt.

* *Oleum destillatum* BRENDÉL unquam paratum fuisse dubito: * *Spiritus* SCHROED. præ aliis spiritibus empyreumaticis nihil proprii habet: * *Resina* iners: * *Extractum* SCHROEDER. efficax omnino: * *Oleum Empyreumaticum* IDEM.

* *HERNIARIA* Barb. *Tourquette, Herniole, Bruchkraut, Harnkraut.* Plantæ minoris Cauliculi prostant teneri, geniculati, quibus folia ex ovatis acuminata adhærent, sive glabri sive hirsuti, sapore, levi acrimonia linguam feriente instructi.

HERNIARIA. Corolla quinquefida, regulari, nuda, isanthera, digyna, capsula monogyna gaudet: *Glabra* & *Hirsuta* L. cauliculis herbaceis distinguitur.

Crescit ubique per Europam, præter maxime Septentrionalem, hirsuta in Europa temperata obtinet.

Seculo XVII demum innotuit, sine ulla genuina observatione ad hernias laudatur, cum ejus sapor, aliquid incidentis ipsi inesse, suspicari faciat, hinc calculosis, forsan aliquid solatii afferre potest

cum autem & hic efficaciora & certiora habeamus medicamenta, ejus usus hodie evuluit.

* *Aqua destillata CAMERAR.*

LACTUCA vid. *Olera*.

LAPATHUM, *Οξυλάπαθος*, *Rumex*, *Patiene*, *Grindwurz*. Radices subministrat fibrosas, pollicem crassas, extus nigras, intus lutescentes, sapore acrisculo cum aliqua adstrictione & levi amaritie instructas.

Rumex acutus L. BLACWELL 491. valvulis dentatis, graniferis & foliis lanceolatis, ferratis distinguitur.

Crescit in omni Europa.

Utrumque Extractum amarum & adstringens est.

LEWIS.

Has radices apud Veteres ad usus internos adhibitas fuisse non reperio, recentiore ætate aperiendi scopo in multo usu sunt, cum acri & amaro, quo pollent, principio spissos humores attenuent, & adstrictione, visceribus obstructis robur dent; alvum quoque ab iis cieri experientia probat. DIOSCORIDES eas extus adhibitas contra morbos cutaneos commendat, & hac ratione cum successu usurpari S. PAULI observatione evincit, sed nec male in iisdem morbis intus dantur.

Recentes ad unciam dimidiam in juscula recipiuntur; exsiccatarum drachmæ duæ cum aquæ unciis sex ad remanentiam unciarum trium coquantur, pro dosi.

* *Extractum VAL. CORD.*

Parisini quoque *Rumicem Patientiam* L. *Sanguineum* L. & *Aquaticum* L. præscribunt, quorum tamen radices nec inter se, nec ab acuto, respectu virtutis medicatæ, multum differre videntur.

MANNA vid. *Purgantia*.

* MERCURIALIS, λιπέλωσις, παρθέλιον, ἱερμῆ βοτάνιον, *Bingelkraut*, exhibet Folia oblonga, angusta, profundius crenata, inodora & insipida.

MERCURIALIS. Planta relativa, diphyta, corolla trifida, in maribus polyanthera, in fœminis digyna instructa, capsula didyma, biloculari, dipyrena prædita: *Anna L. BLACWELL 162*. Caulem brachiatum habet, folia glabra, flores spicatos.

In Borussia adhuc occurrit.

Ab HIPPOCRATE intus, ad ducendam alvum & hydropem, extus, relaxandi ergo laudatur; vires alvum laxandi, &, dum extus applicatur, digerentes inde pollicetur GALENUS, hos effectus folia recentia, saponaceo, quo scatent, succo, videntur præstare, eadem a Noltratibus, butyro frixa, herniis incarceratis solent imponi, ab exsiccatis nullas vires spero.

Mel Mercuriale August. ad clysmata abstergentia recipitur: * *Syrupus longæ Vitæ* ZWINGER non sine successu resolvendi ergo exhibetur, & hinc varium morborum genus & curatur & præcavetur; tribunum militum autem, qui ZWINGER hunc syrupum communicavit, & rusticum Calabrum, quondam huic syrupo debuisse, quod ultra centum annos vixerint, nondum confectum est.

NASTURTIIUM PETRÆUM Noltr. *Saxifraga* Barb. *Cresson de Roche, Steinkressen*. Recipiunt Cauliculos, qui recentes succulenti sunt, nonnisi superne divisi, teneri, parvis foliis obfessi reniformibus, creberrime integerimis, hirsutis, exiguis petiolis sustentatis, leviter acri & leniter adstringente sapore gaudent.

CHRYSOSPLENIUM. Corolla quadrifida vel quinquefida irregulari, diplosanthera, digyna, capsula birostri, polysperma gaudet: *Alterni folia L.* foliis alternis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Destillatione principia alcalina fundit; Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ fere, spirituosi $\frac{1}{3}$ largitur; dat etiam exiguam portionem Salis essentialis. PALLAS.

Nostra demum ætate officinas nostras intrare cœpit, & crebro contra tussim & asthma adhibetur, in quibus etiam ob vires resolventes, quas sapor & locus natalis, cum nonnisi ad loca aquosa occurrat, indicant non male usurpatur; ab Auctoribus hinc inde ad aperiendas obstructions viscerum abdominalium & abstergendos renes commendatur.

* **ONONIS**, Ἄνωσις, Ὀνωσις, Arrêt de bœuf, Hauthechel. Desumuntur Radices, quæ longæ sunt, tenaces, extus fuscæ, intus albæ, sapore levissime acrisculo instructæ.

ONONIS. Corollam papilionaceam habet, calice, cujus quædam lacinia ipsam longitudine æquant, sustentatam, legumina rhomboidea, turgida: *Spinosa* L. BLACWELL 301. floribus subsessilibus & caulibus semi erectis distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Abstergens & incidens, diuretica & calculum comminuens a GALENO laudatur; multos reperio, qui hæc ex GALENO repetunt, nullum qui ea propria observatione confirmet; Ill. HAEN, se foliorum Ononidis decoctum cum successu in nephritide fuisse usurpatum, refert.

* **PARIETARIA** Lat. Barb. Ἐλξίν, Helxine Veter. *Casse pierre, Glaskraut, Tag und Nacht Kraut*. Recipimus Folia ovata, oblonga, pilis sparsis obsessa, longis petiolis innixa, sapore levissime adstringente prædita.

PARIETARIA. Planta relativa, monophyta, floribus involucri communi sustentatis, corolla quadrifida, in maribus isauthera, in feminis monogyna,

fructu monospermo gaudet: *Officinalis* L. folia lanceolato-ovata, alterna habet.

Vulgaris in Europa temperata planta, non ultra Saxoniam ascendit.

Refrigerandi ergo a DIOSCORIDE laudatur, PARACELSI ævo ad comminuendum calculum cœpit laudari, ex imaginatione potius, cum inter medios lapides crescat, quam ex observatione, ab herba insipida & inodora, ego saltem, non magnas vires expecto.

* *Aqua destillata* VAL. CORD.

PEUCEDANUM, *πυκνίδανον*, *Queue de Pourceau*, *Haarstrang*. Radices exhibet, quæ fibrosæ sunt, extus fuscæ, intus albæ, recentes succum album plorant, sapore ad aromaticum accedente, neutiquam amaro instructum; exsiccatae proprium odorem spirant, non nauseosum, saporem dulciusculum habent, aquam, cum qua coquantur, non sine amaritie acriusculam reddunt.

PEUCEDANUM. Flores umbellato; habet, utroque involucre instructos, semina alata & striis eminentibus notata: *Officinalis* L. foliis aliquoties trifidis, capillaribus distinguitur.

Crescit in Europa temperata, non occurrit ultra Saxoniam.

Extractum spirituosum saporem adstringentem & odorem nauseosum habet. DELIUS & WAGNER.

Medicamentis uterinis ab HIPPOCRATE adscribitur, GALENUS radicibus, calefacientes & digerentes vires adscribit, eas vi saponacea agere optime HIPPOCRATES dicit, leniter catharticas esse, DELIUS & WAGNER propriis experimentis probant.

PILÆ MARINÆ, *σφαίραι θαλασσίαι*, *Meerballen*. Substantiæ flavæ, leves, rotundæ, ex recrementis radicum conglomeratis efformatæ, odore & sapore carentes.

Cl. PALLAS post KLEIN testatur, has pilas esse tubera radicum *Zostera marina* L. in Oceano & Mari Italico occurrentis, maceratione resoluta & agitatione maris conglomerata.

Liquorem urinosum & oleum nigrum inde obtinui.

Pere se nunquam usurpantur, usque ad pulverem strumalem recipiuntur.

PIMPINELLA Lat. Barbar. *Bourage*, *Bouquetine*. Radices exhibet, quæ ad digiti crassitiem accedunt, fibrosæ sunt, albæ, sapore evidenter acri & ad saporem accedente instructæ: *Pimpinella Saxifraga* L. BACWELL 4-2. foliis pinnatis, foliolis radicalibus subrotundis, summis linearibus gaudet.

Crescit in omni Europa.

Oleum destillatum hæc radices fundunt, omnem suam efficaciam spiritui vini, cum quo infunduntur, relinquunt, Extractum resinofum valde acre largiuntur. LEWIS. Extracti resinosi $\frac{1}{18}$, gummosi $\frac{1}{3}$ circiter exhibent. CARTHEUSER.

A radice, sapore evidenter acri & saponaceo instructa, vires humores spissos resolvendi & vasa obstructa referandi jure expectamus, primi qui eam ad usum medicatos adhibuerunt Auctores, contra calculum usurpabant, ad menses & lochia movenda in communi apud Norinbergenses usu esse, C. HOFFMANN annotat, præcipue autem STAHLII auctoritate creberrime ad sanandos morbos adhibebatur, postquam is ejus vires ad omnes ægrotudines, ubi humores attenuandi & solida referanda sunt, stabilivit, egregie quoque ad incommoda a retento in corpore hydrargyro facere, & BORRICHIIUS & omnis STAHLII schola asseverant; in morbis mucosis maximo cum successu datur.

Exhibetur ad drachmam dimidiam in substantia, ad sesqui drachmam in infuso.

Essentia Brandeburg. licet ab omni Secta Stahl'iana maximi fiat, ego tamen spiritum vini, nunquam, ubi resolvendi animus est, vellem exhibere: * *Extractum* Brandeburg. iners est.

POLYPODIUM, πολυπόδιον, *Engelsis*. Ejus Radices longæ sunt, angustæ, variis articulis asperis distinctæ, sub cortice rufescente, medullam flavam, virescentem, includunt, sapore dulci, cui adstricchio juncta est, instructam.

Polypodium Vulgare BLACWELL 215. Foliis simplicibus, pinnis oblongis, integris distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Polypodium quercubus innascens præstare, est commentum FALLOPII.

Extracti aquosi dulcis $\frac{1}{2}$ fere, spirituosus nauseosus $\frac{3}{4}$ NEUMANN obtinuit; CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{3}{4}$, spirituosus $\frac{1}{2}$.

Radices coctione amarescunt.

GALENUS ex hypothesi, his radicibus vires exsiccantes adscribit; DIOSCORIDES autem laxantes, sapor vires resolventes efficaces pollicetur. Non male infusis aperientibus & laxantibus adjiciuntur, Cl. POISSONIER commendat maniacis, ut per quatuordecim dies quovis mane, decoctum ex Radicum Polypodii unciis duabus cum libris sex aquæ ad remanentiam librarum quatuor coctis hauriant, & si nulla inde catharsis sequitur, eidem pulverem ex Radicis Polypodii drachma una & Nitri scrupulo præmittant.

* *Extractum* VAL. CORD.

PORTULACA vid. *Olera*.

RAPA vid. *Olera*.

RUBIA, ῤαβδόραον, ῤαυθόραον, *Garance, Røthe*. Radices exhibet fibrosas, calami crassitiem æquantem, totas rubras, sapore amaricante & adstringente præditas.

RUBIA. Corolla quinquefida, interdum quadrifida gaudet, supera, rotata, isanthera, monogyna, baccis duabus coalitis, monopyrenis: *Tinctorum* BLACWELL 326. Foliis senis distinguitur.

In Europa temperata sponte crescit, vix ultra Afsatiam ascendit; colitur passim per Europam, etiam multum inter nos, cultura radices majores & magis rubras producit.

Extracti quod acidiusculum saporem habet $\frac{2}{3}$, resinosi austeri $\frac{3}{8}$ fere largitur Cl. STEINMEYER. Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, resinosi $\frac{1}{7}$. CARTHEUSER.

Urinam animalium his radicibus pastorum rube dine tingi, GALENUS observavit, sed eorundem ossa quoque rubra evadere annotavit & uberius deduxit BOEHMER, cui, circa curiosum omnino $\tau\alpha\iota\nu\acute{o}\mu\epsilon\nu\omicron\tau$, Illustris HALLER quoque addendus est, notandum utique, sola ossa, nequaquam cartilaginee & ligamenta, inde tingi, colorari quoque materiem perspirabilem: observavi præterea cum Cl. STEINMEYER eundem quoque effectum præstari ab *Asperula Cynanchica* L. & *Arvensi* L. *Galio vero* L. *Galio Mollugine* L. *Galio Aparine* L. & *Valantia Cruciata* L. Cum itaque has radices evidentem ad ossium usque substantiam penetrare certum sit, hinc cum successu eas adhiberi ad difficillimos morbos a spisso humore ossa obsidente, patet, primus GLISSONIUS eas ad rachitidem commendavit, plurimos gravissimo hoc affectu laborantes earum ope sanitati redditos fuisse, testantur COSNIER & ROBERT, idem Cl. LEVRET vidisse ROESNER testatur; easdem vires aperientes habere, GALENUS refert; earundem ad icterum curandum efficaciam HOFFMANN quoque confirmat, juniorem puellam earum ope a crusta lactea liberatam viderunt COSNIER & ROBERT. Adscribuntur Radicibus quinque aperientibus minoribus.

* **RUSCUS**, Ῥῆσμορσίμ, **BRUSCUS** Latin. Barbar. *Petit-houx*, *Mausdorn*. Radices ejus sunt fibrosæ, calamum crassæ, copiosissimas fibras emittunt, albæ, sapore dulci gaudent, cui lenissima acrimonia accedit.

Ruscus. Planta relativa diphyta, corollam hexapetalam habet, nectario instructam, mares triantheros, fœminas monogynas, baccas dispermas: *Aculeatus* L. **BLACWELL** 155. foliis supra floriferis nudis distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, in Helvetiam usque ascendit, nostras hyemes fert.

A vi resolvente multum laudatur, diuresin maxime movere observatur, **RIVERIUS** hydropem inde curatum allegat. Annumeratur quinque Radicibus aperientibus majoribus.

SACCHARUM, Σάκχαρ, σάκχαρον, *Sucre*, *Zucker*. Significat in universum omnem salem essentialem sapore dulci instructum, strictius autem & vulgo, denotat salem essentialem ex proprio plantarum genere delutum, quod est:

SACCHARUM. Corolla glumosa bivalvi, lanugine inhærente gaudens, trianthera, digyna, monosperma: *Officinarium* L. floribus paniculatis distinguitur.

Inter Tropicos antiqui & novi orbis sponte crescit, inde in varias Asiæ, Africæ & Americæ regiones translatum, copiosissime colitur; aliquid ejus quoque in Sicilia & Hispaniæ Granada coli lego.

Ante medium superioris Seculi Lusitanos omne Saccharum Europæ intulisse, eadem temporis periodo, Anglos, anno 1716 demum Gallos illud advenisse, reperio.

Veteres receperunt salem, qui ex ex annosis plantis sub forma granorum exsudavit, & illum *Salem Indium* dixerunt: ratio eundem, modo hodie, usitato copiose obtinendi, & ad varium puritatis gradum eve-

hendi, ab Arabibus repetenda: consistit autem in eo, ut succus ex planta exprimatur, is sub nomine *Vesou* venit, & ope lixivii caustici, aquæ calcis & humorum serosorum ab excedente ratione partium gummosarum, quæ ipsi adhærent, liberetur, & ut in salem concrefcere possit, disponatur; hæc præparatio, quæ multas encheireses exigit, egregie ab Ill. DU HAMEL descripta est.

Pro vario gradu ad quem Saccharum sub depuratione perductum est, varium colorem & variam consistentiam solet adipisci, id, quod nondum in formam cohærentem coit, & nondum album evasit *Moscovade*, & in officinis Germaniæ *Saccharum Thomæ*, solet appellari, hoc ipsum, pro diversa plantæ ætate & pro diverso solo, ubi crevit, variam omnino indolem habet, pro vario quoque depurationis modo, quod expertum est, tam colore quam consistentia solet variare, quo magis brunum est, eo reputatur vilius, rejiciendum illud quoque est, quod humidum digitis adhæret, & quod empyreumatico odore nares ferit; hoc Moscovatum iteratis depurationibus album redditum, & in panes cohærentes conoideos efformatum *Miscellaneum*, *Farinaceum*, *Cassonade*, *Lionpenzucker* dicitur; hoc, quo plures adhuc depurationes subit, eo magis solidum, durum, album & splendens evadit; Belgis & Germanis in more est, diversas ejus species diversis nominibus exprimere, quæ hic eo ordine appono, quo ad majorem puritatis gradum deductum saccharum denotant: *Melissæum* sive *Melis*, *parvum Melis*, *Rapinatium*, *Boyer-Brod* & *Canariense*, hoc ultimum Gallorum *Sucre Roial* respondet: sub omnibus sacchari depurationibus liquor obtinetur, qui sub formatione panum inde defluit, largiore ratione partium mucilagosarum fartus, is *Syrupi Saccharini*, *Melasse*, *Syrap* nomine venit, colore nigricante,

sapore & odore minus suavi gaudet, & sordidus est, nec bene saccharo in compositionibus humidis substituitur: hic Syrupus, nec non spuma, quæ sub depurationibus surgit, cum aqua diluuntur & fermentationi vinosæ subjiciuntur, spiritus ardens destillatione obtentus *Rum* dicitur.

Saccharum frequentis & multivarii omnino usus est: tanquam substantia mucilaginosa, dulcis, evidenter ad nutritionem facit, PISO testatur, fæces a depuratione sacchari reliquas, mancipiis ad victum sufficere & eadem istis nutrita, per totum semestre ætivum durissimos in molendinis labores perficere; idem, cum vi saponacea gaudeat, hinc princeps remedium est in spissitudine humorum, & omni, qui ex ea surgit, morbo; cum etiam saccharum aqua dilutum facile acorem suscipiat, evidens fit, cur in omni morbo acuto cum successu propinetur, ejusdem in his præstantia etiam ex efficacia, qua putredinem arcet, elucescit, quippe quæ vulgatissimis apud dulciarios experimentis constat, & ab Illustri PRINGLE confirmata est; egregius hic Vir frequenti sacchari, qui increbuit, usui, minorem, quem hodie experimur, lepræ & morborum putridorum numerum adscribit; eadem præterea substantia dulcis & mucilaginosa acrimoniam, qualemcunque humorum etiam efficaciter obtundit, & strictas fibras relaxat, hinc cum maximo successu ad pectoris affectus & ad phtisim quamcunque adhibetur; lumbricos quoque ab eo necari, REDI est expertus. Qui a saccharo depurato sibi metuunt, quia ipsi sub depurationibus, quas subiit, causticum ex calce accessisse suspicantur, meminerint, aquæ calcis nihil caustici inhærere, & ne vestigium quidem calcis in saccharo detegi posse.

Externe abstergendi scopo ulceribus sordidis, carni fungosæ, maculis corneæ inspergitur, sub for-

ma suffimigii discutiendi ergo adhibetur, clysinatibus quoque pro facibus attenuandis adjicitur.

Dentes inde nigrescere & cariosos reddi, ex ejus indole viscida, quæ istis accrescit, & fermentationem acidam subit, liquet; quod hypochondriacis & scorbuticis noceat, potius ex hypothesi, quam ex observatione dici puto, absurdissime etiam optimum mucii dissolvens, pituitam gignere, asserere solent; ptarmicis quoque additur.

Saccharum Thomæ, cum multas partes mucidas habeat, hinc eccoproticis ad aliquot uncias adjicitur.

Hodie, præeunte inter primos MESUE, ubicunque fere Veteres mel adhibuerunt, ipsi viribus par, sed majori gratia pollens, saccharum substituímus.

Sacchari genera, quæ ex *Arundine arbore* L. *Acere saccharino* L. *Acere rubro* L. *Acere Platonoide* L. *Betula nigra* L. *Juglande alba* L. *Gleditsia* L. *Zea* L. *Asclepiade nivea* L. & variis radicibus indigenis parant, hujus loci non sunt.

Saccharum copiosissime in cibum recipitur, præterea omnium conditorum, conservarum, rotularum, trochiscorum, morsulorum & longe plurimorum syruporum basin constituit.

Saccharum Candum, quod a recentiorum Græcorum, ζάχαρις, quæ figuram acutam seu angularem denotant, denominarunt: quo pulchrius est saccharum, unde paratur, eo ipsum pulchrius evadit, id, quod ex saccharo nondum ad albedinem deducto, conficitur, constituit *Saccharum Candum rubrum*: *Saccharum Penidium*, *gedrehter Windzucker* Nostratibus, est saccharum ad consistentiam tabulandi coctum & perpetua, usque dum refrigerit, tractione in speciem albam, non transparentem redactum, quam in gyros & panes formare solent, prioribus minus gratum, præ illis nihil proprii habet: *Saccharum clarificatum* est saccharum aqua solutum & in consilten-

tiam syrupi reductum: * *Essentia dulcis* Wurtemb. inconcinna compositio: *Globuli Moschati* Wurtemb. cur medicamento ano intrudendo moschus & zibethum adjiciantur, non video.

SALSAPARILLA sub hoc nomine ad nos adducuntur Radices, quæ aliquot pedum longitudinem habent, flexiles, & hinc crebro in gyros flexæ occurrentes, varia crassitie instructæ, quæ ad calamum anserinum usque accedit, multas fibrillas capillares emittentes, sub cortice rufescente, substantiam farinaceam, albam includunt, quæ medullam quoque albam ambit, nitidam, odore & sapore carent.

Afferuntur hæ Radices corbibus coercitæ, ex aliquo radicum serpentium genere, quod ab illis non multum videtur recedere, textis.

Radices graciles, extus nigras, intus non albißimas, & quæ non facillime per longitudinem findi possunt, rejicimus.

Smilax Sarfaparilla L. caule aculeato, angulari & foliis inermibus, ovatis, trinerviis distinguitur.

In China & America Meridionali occurrit.

Aqua cum his radicibus cocta, rubrum colorem & saporem, qui evidenter linguam afficit, assequitur. Extracti aquosi $\frac{3}{4}$ GMELIN & GÆRTNER inde obtinuerunt; Extracti aquosi salini, amaricantis $\frac{3}{4}$, spirituosii $\frac{1}{4}$ NEUMANN; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, Extracti spirituosii balsamici, subacris $\frac{1}{2}$ CARTHEUSER.

Hæ radices sub initia Seculi XVI in Europam allatæ & tanquam exinium ad fugandam luem veneream medicamentum commendatæ fuerunt, auctores, qui earum laudes canunt, æque ac illos, qui stant a parte contraria, Cl. BOEHM collegit: morbum venereum, qui Mercurio non potuit fugari, Sarsaparilla curatum HUNTER vidit, & FORDYCE varias observationes enarrat de hoc morbo, frustra hydrargyro & Ligno Guajaco oppugnato, Sarsaparilla demum

victo, similem etiam experientiam apud Illustrem STOERCK reperio. Vires resolventes hanc Radicem edituram esse, nullus dubito, aquæ enim, quacum decoquitur, evidentem saporem conciliat, hinc non sine successu in varia humorum spissitudine, morbis cutaneis, arthriticis, catarrhalibus adhiberi poterit. Tumores duros continuato ejus usu curatos, SCULTEPUS testatur. Ut omnes suas vires aquæ largiatur, diutius cum ea coquenda est.

* *Extraction* Wurtemb. non inefficax esse videtur.

SAMBUCUS, *Άζν*, *Sureau*, *Holder*. Arboreum æque ac Herbaceum *χαμαίχλω*, *Ebulum*, *Yeble*, *Atich* ad usus medicatos recipimus. De illo Folia, Flores, Cortex & Baccæ recipiuntur, de hoc Baccæ:

Cortex est arboris liber extus viridis, intus albus, sapore adstringente & austero linguam ferit.

* *Folia* magna sunt, pinnata, una impari, omnibus ovato-lanceolatis, serrata, sapore herbaceo instructa.

Flores asservantur cymosi, albi, suavi odore & levi sapore instructi.

* *Baccæ* prostant in officinis rotundæ, sapore proprio dulciusculo gaudentes, ad eas * *Baccæ Ebuli* proxime accedunt.

SAMBUCUS. Corollam monopetalam habet, quinquefidam, rotatam, calice quinquefido sustentatam, isantheram, trigynam & baccam subrotundam, dispersam: *Nigra* L. BLACWELL 151. floribus cymosis & caule arboreo gaudet: *Ebulus* L. BLACWELL 488. caule herbaceo distinguitur.

Crescunt in Europa, præter maxime Septentrionalem.

Flores parum olei destillati butyracei fundunt. LEWIS.

Folia HIPPOCRATES hydropicis, & illis quibus lochia difficilius fluunt, commendat, alvum quoque inde

inde duci contendit, eorundem extus applicatorum usum in hæmorrhoidibus RUDOLPHUM II. expertum esse, WELSCH testatur; GUJARD, se iteratis vicibus eorum non leves vires emollientes vidiſſe, & recentia & calefacta sibi multo usu fuisse ad eryſipelas aſſeverat. Cortice mediano a vehementiſſimis hæmorrhoidum doloribus pastorem convaluisse, REUSNER refert, eundem hydropicos sanasse, BRUCKMANN tradit, & Ill. HALLER plura loca Auctorum adducit, qui ab ejus uncia una alvum duci viderunt, ad hunc scopum etiam a nostris rusticis non raro adhibetur. Flores, volatili, quo gaudent principio, vasa leniter stimulant & humores attenuant, hinc intus scopo sudorem movendi, extus discutiendi, in usum recipiuntur, eosdem ad lac augendum facere, WERLHOFF est expertus.

Baccæ exliccatæ, quæ vulgo *Grana Aſtes* solent appellari, ab HIPPOCRATE contra hydropem & morbos uteri præscribuntur, easdem CROLLIUS ob signaturam, cum similitudinem inter eas & excrementa intercedere sibi persuaserit, ad dysenteriam laudat, & hinc vulgo adstringentibus solent annumerari, sed virtutem hanc neque ex sapore colligere possumus, nec illam ulla fida observatio evincit.

Ebuli partes ratione virium ad Sambucum accedunt.

* *Acetum QUERCETAN.* a gratia commendatur: *Aqua destillata* suavis saporis & odoris est, non male ad mixturas diaphoreticas adhibetur: * *Oleum coctum MESUE*: Rob August. ob indolem saponaceam, quam cum pulpis fructuum communem habet, cui & aliquid acris accedere videtur, magnum in resolvenda humorum spissitudine medicamentum est, excretionem aquosam promovet, in morbis catarrhalibus, nec non quando viscera abdominalia obstructa sunt ad diuidiam unciam cum successu datur, a Parisiis sine

faccharo paratur æque ac *Rob Ebuli* Augult. quod ipsi viribus par est: * *Julepus Sambucinus* Wurtemb. * *Mel Sambuci* Wurt. resolvendi ergo ad gargarismata laudatur: *Spiritus Florum per ferment.* SCHROED. apud Parisinos per errorem typographicum baccæ loco florum præcipiuntur, efficax omnino medicamentum, ubi indicatio discussionem præcipit: * *Spiritus baccarum Sambuci per fermentationem* Augult. * *Spiritus baccarum Ebuli per fermentationem* Augult. dubito hos spiritus unquam fuisse in usum tractos: * *Tragea granorum Actes* WOLFF, a Parisinis sub specie & nomine *Trochiscorum* asservatur, qui, æque ac Noltrates, nucem moschatam omiserunt, earum rationem minorem, quam WOLFF, Wurtemb. præcipiunt, sed ab hac nuce ejus vires, ob quas contra fluxus alvi commendatur, præcipue videntur pendere: * *Unguentum Sambucinum* Noltrat. ad ambusta laudatur.

* **SAPONARIA**: hanc vocem a denominatione germanica *Seiffenkraut*, surrexisse, testatur TRAGUS, Radices & Folia officinis relinquit.

Radices calamo anserino crassiores sunt, fibrosæ, sub cuticula flavescente carnem albam condunt, sapore dulci gaudent.

Folia sunt ovato-oblonga, viridia, nullo neque odore, neque sapore instructa, aqua cum eis cocta saporem levissime salinum acquirit, plane non amarum.

SAPONARIA. Corollam regularem pentapetalam habet, calice quinquesido sustentatam, diplosantheram, digynam, capsulam unilocularem, polyspermam: *Officinalis* L. BLACWELL 113. calyce cylindraceo & foliis ovato-lanceolatis distinguitur.

In omni Europa, præter magis Septentrionalem occurrit.

Radices Extracti aquosi $\frac{11}{16}$, spirituosi $\frac{5}{17}$, quod utrumque dulce est largiuntur. NEUMANN; Extracti

æquosi acris $\frac{2}{3}$, spirituosi etiam fortius linguam ferientis $\frac{1}{2}$ circiter. **CARTHÆUSER.**

TRAGUS, monachos mendicantes hac planta, loco saponis, uti asserit; folia cum aqua agitata ipsi aliquid visciduli videntur impertire, & quia aliqualem spumam formant, non contemnenda esse in lue venerea, **STAHL** asserit, quod autem Idem radicem, falsaparillæ prætulit, vix credo **NEUMANN.**

SARCOCOLLA vid. *Emollientia.*

* **SAXIFRAGA**, *Steinbrech.* Radices in usum veniunt seu exigui bulbilli, qui sub involucrio rufo, piloso, paucissimum carnis albæ, insipidæ & inodoræ continent.

SAXIFRAGA. Corolla gaudet pentapetala, regulari, calice quinquesido sustentata, diplosanthera, digyna, capsula birostri, polysperma: *Granulata* L. **BLACWELL** 56. foliis caulinis reniformibus, & radice granulata distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Diversissimæ plantæ Saxifragarum nomine venerunt apud Veteres & Auctores seculorum superiorum, mox enim tales, quæ inter medios lapides crescunt, mox tales, quæ calculum vesicæ imminuere credebantur hac voce indigitabant; vel hodie adhuc Parisini *Peucedanum Silaum* L. & *Gypsophilam muralem* L. ad hunc titulum referunt. Omnis effectus, qui ab eis, quas descripsi, radicibus promittitur, cum unice nitatur earum cum lapidibus similitudine, hinc jure evilerunt.

* **SCROPHULARIA** Barbar. *Kropf oder Braunwurzel.* Ejus Radix tuberosa est, extus grysea, multis tuberculis obsessa, odore caret, saporem dulcem habet, cui aliquid levissime acris & amari accedit.

SCROPHULARIA. Corolla urceolata irregulariter quinquesida gaudet, lacinia infima reflexa, calice

bilabiato sustentata, capsula biloculari, polypyrena: *Nodosa* L. folia cordata habet, caulem acutangulum & flores racemosos.

Crescit in omni Europa.

Extracti aquosi $\frac{1}{16}$, spirituosi $\frac{1}{2}$, quod utrumque dulce fuit, NEUMANN obtinuit: Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ amaricantis, spirituosi amarioris totidem CAR-
THEUSER.

Ad scrophulas facere dicitur, sed nullam fidam, quæ hanc virtutem probat reperio observationem, hinc valde metuo ne illa ipsi ex signatura adscripta sit; æque ac quod contra hæmorrhoides faciat, ut ab HERES, RIEDLIN &c. observationibus probare contendunt.

* *Emplastrum de Scrophularia* Wurtemb. ad ulcera sordida conducere dicitur.

SEMPERVIVUM, *Αίζων*, *Joubarbe*, *Hauswurzel*. Inde vulgo in usum trahuntur Folia ex ovatis-oblonga, crassa, ciliata, hinc convexa, inde concava, succo aquoso insipido instructa, cui aliquid acerbi accedit.

SEMPERVIVUM. Corolla polypetala gaudet, calice multifido sustentata, isanthera & capsulis pluribus: *Tectorum* L. BLACWELL 366. folia glabra habet & quæ rosulam ad terram faciunt.

Crescit per omnem Europam.

Primus BURCKHARDT annotavit, succum Semper-vivi cum alcohole in coagulatum abire, idem CAR-
THEUSER confirmat, qui eundem quoque ab utroque alcali, neutquam autem ab acidis, cogi vidit.

Saponaceas, & hinc resolventes & detergentes vires habet, sed austeriusculo, quo gaudet principio, repellentem quoque virtutem exserit, hinc a GALENO extus ad erysipelas & phlegmonem laudatur, RHODIUS clavum palpebræ inde curatum vidit, nubeculam oculis obversantem *Vratislavienses*, dolores ab hæmorrhoidibus cæcis excitatos, sopitos, & maculas

faciei lenticulares absterfas Cl. SCOPOLI observavit. Ruricolæ nostrates succum ex Sempervivo expressum febricitantibus propinant; folia clavis pedum imponere, & ita eos extirpare, inter nostrates est receptum. Omnis plantæ vis cum a succo pendeat, & ea per omnem annum vigeat, hinc neutiquam exsiccata aservanda est.

* *Syrupus* Wurtemb.

Reliquæ *Sedi* & *Sempervivi* species ad hanc, ratione virium, accedunt, quædam etiam evidentiore acrimonia pollent.

* **SENECKA RADIX** Rec. Fibrosa est, digito minore, tam longitudine, quam crassitie cedit, ex capite crassiore plures fibras emittit, parum nodosas, sub cortice crassiore, sive fusco, sive ex cinereo flavo, medullam albam includit, odore nullo, sapore acri inter pimpinellam & pyrethrum medio gaudet.

POLYGALA. Corollam habet sive tetra- sive poly-petalam, irregularem calice triphylo sustentatam, octo antheras, stylum unicum, capsulam bilocularem: *Senega* L. floribus tetrapetalis, caule herbaceo simplicissimo, foliis lato-lanceolatis gaudet.

Crescit in Virginia, Pennsylvania, Marilandia.

Extracti aquosi valde acris $\frac{3}{8}$, resinosi mitis $\frac{1}{16}$ exhibet Cl. BURCKARD. CARTHEUSER illius $\frac{1}{8}$, hujus $\frac{1}{4}$ adducit.

Primus TENENT hujus radice notitiam nobis dedit in tractatu, anno 1736 edito: eandem ad ictum serpentis crotalophori certum remedium esse Americani a longo retro tempore compertum habuerunt; & ex eo quod hic ictus homines peripneumonia perimat, radicem Seneca quacunque ratione inflammatis pulmonibus medelam allaturam esse, suspicaverunt Medici, nec eorum spem vanam fuisse TENENT, GRONOVIIUS, LEMERY, JUSSIEU, BOUVART experientia probant, sed eandem radicem etiam alias humorum

spissitudines, præter phlogisticam, attenuare, BOUVART observationibus patet, qui inde anasarcas curatas vidit, valide quoque urinam ducere expertus est. GRONOVIVS præterea ejus vires ad rheumatismos, arthritides & febres intermittentes æque ac lentas celebrat. Optime ejus uncia una cum aquæ libris duabus ad remanentiam unius libræ coquitur, & singulis horis unum decocti cochlear exhibetur.

Polygalas nostrates, ratione virium ad radices Seneca accedere primus Perillustris DU HAMEL evicit, & recentissima experimenta probant.

* VICTORIALIS Barb. *Allermanns-Harnisch, Siegwurzel*. Rotunda & Longa in officinis prostat.

Rotunda figuram superne contractam habet, sub involucri gryseo, reticulari, fibroso, bulbillos duos includit, concretos, quorum alter alteri infidet, inferior minor orbiculatus est, utrinque compressus, alter ventricosus, uterque albus, in exsiccatis sapor levissime dulcis obtinet.

GLADIOLUS. Corollam habet hexapetalam, irregularem, spatha bivalvi sustentatam, triantheram, monogynam, capsulam trigonam, trilocularem, polyspermam: *Communis* L. foliis ensiformibus & floribus distantibus distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, occurrit adhuc in Helvetia.

Longa ad quatuor pollicum magnitudinem accedit, oblonga est, superne parum contracta, sub reticulo priori simili, caulis rudimenta educit, nec bulbillos, neque saporem aut odorem alliaceum in exsiccata reperio.

Allium Victorialis L. BLACWELL 544. foliis caulinis latis, lanceolatis, staminibus simplicibus, umbella nuda distinguitur.

In Aquitania, Helvetia, Alsatia, Palatinatu, Austria crescit.

Reticula harum radicum tanquam thoracem considerat superstitiosum vulgus, hinc eis sese contra vulnera immunes reddi posse, & alia adhuc miracula expectant, quibus ingenium satis imbecille est, ut ad magiam confugiant.

VINCETOXICUM Barb. *Hirundinaria* Barb. *Doupte-Venin*, *Schwalbenwurzel*. Radices recipimus, quæ magnæ sunt, ex uno capite plurimas tenues fibrillas emittunt, longas, multum flexiles & varie contortas, albas, odore evidente, sapore acriusculo & leviter amaro instructas.

ASCLEPIAS. Corollam habet monopetalam, calice quinquefido sustentatam, isantheram, digynam, nectaria quinque, operculo tecta, folliculos duos longos, semina papposa includentes: *Vincetoxicum* L. foliis cordato-ovatis, planis, glabris & caule erecto distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem, Angliam & Belgium.

Extracti aquosi $\frac{5}{7}$, spirituoosi $\frac{1}{4}$ NEUMANN obtinuit, utrumque dulciusculum & suave esse asseverat, aquosum etiam præ spirituooso magis sapidum esse; LEWIS autem spirituosum aquoso efficacius esse, contendit, cui & CARTHEUSER assentitur, qui $\frac{1}{4}$ fere Extracti aquosi & $\frac{1}{8}$ spirituoosi inde separavit.

Odor æque ac sapor harum radicum efficaciam declarant, nec illas, humores attenuare, solida stimulare, obstructa referare, excretionem aquosam promovere, dubitamus: DÜRR plures hydropicos harum radicum usu curavit, & sciophulas iis sanatas ELSNER vidit.

* *Extractum* SCHROED. * *Essentia* Wurtemb.

β) ANIMALIA.

MEL, μέλι, *Miel*, *Honig*. Est substantia, quæ mediam inter solidam & fluidam consistentiam habet,

colore sive albo sive badio gaudet, sapore dulci, odore proprio, cui interdum alius a vegetabilibus, unde surrexit, solet accedere.

Album, & quod ex granis quasi compositum esse videtur, reliquis præfertur.

Colligitur Mel ab *apē Mellifera* L. ex nectariis varii generis florum, quorum succum dulcem proboscide sugit, primo ventriculo condit, inde evomit & partim pro nutritione adhibet, partim in favorum cellulas deponit, ut gens per illam anni partem, quæ nullos flores excludit, penum habeat, quo vitam sustentet: hoc ipsum mel, favos diffringendo colligimus, id quod sponte destillat *Virgineum* dicunt, & optimum est, sequitur illud, quod ex favis torculari subjectis expriment, semper cera inquinatum, & cum illud hac ratione eliquantes nunquam non favos prius aqua conspergant & igni exponant, huic omnino alteratum reputandum est.

Licet omnino confectum sit, Mel eo præstantius surgere, quo præstantiores sunt flores, unde ab apibus hauritur, & hinc Narbonense albißimum & rorem marinum sapiens ad vicum Courbiere, qui tribus horis a Narbona distat, collectum plurimi fiat, hodie tamen non ulterius observatur, quod venenatum quoque Mel ex virulentis plantis ab apibus hauriatur; quæ de talibus mellis generibus venenatis tradunt, non observatione, sed mera hypothese nituntur.

Ubi Veteres mel adhibebant, Recentiores saccharum recipere solent, cum quo etiam omni omnino dote convenit, virtutes, cum ejus historiam delineavimus, jam dictæ fuerunt, id tantum hic noto, quod saccharum variis depurationibus, quas, antequam in usum trahatur, subit, multa mucilage, a qua tamen & demulcens & saponacea virtus pendet, privetur, & ideo pro medicato scopo, Mel, saccharo præferendum esse videatur.

Mel nutrire, alvum ducere & abstergere GALENUS mōnet, HIPPOCRATES illud etiam extus abstergendi ergo commendavit. Extus ad digerendos & apericendos abscessus egregie facit, coctione inspissatum, forma suppositorii, ano immittitur.

* *Aqua Mellis* HIERONYM. vix aliquid propriū videtur habere, nec cur incrementum capillorum promoveri dicatur, perspicio: * *Aqua Mellis odorata* Regia Paris. omnem gratiam debet suaveolentibus, a quibus spiritus vini abstrahitur, neutiquam melli: * *Mel desputatum*, Veteribus jam usitatum medicamentum, cum Mel coctione multum gratia perdat, nec bonum mel depuratione opus habeat, hinc eviluit: * *Hydromel* GALENUS Melli $\frac{2}{3}$ aquæ adjicit, Parisini 22plum; Wurtembergenses 12plum, semper usus modo tempore parandum: * *Hydromel vinosum* vid. *Inst. Chem.* * *Oxymel simplex* GALEN. præstantissimum medicamentum, in omni spissitudine humorum, præprimis in phlogistica, aqua dilutum, largis haustibus bibendum: * *Spiritus Mellis* præ aliis spiritibus acidis empyreumaticis nil proprii habet.

SANGUIS HIRCI vid. *Ovis*.

SPONGIÆ, σπγγη, σπγγησι, *Eponges*, *Schwämme*. Sunt substantiæ fibrosæ, multis foraminulis instructæ, variæ magnitudinis, hæc foramina sunt orificia canalium, qui liquorem, cui spongia immittitur, hauriunt, & ipsam intumescere faciunt, colore gaudent spongiæ fusco, plus minus diluto, odor illis proprius est, minus gratus & sapor nullus.

Quo molliores sunt, quo minoribus poris, quo diluto magis colore gaudent, eo reputantur meliores, & tales *Baldschwämme* solent dicere, majoribus foraminibus pertusiæ, minus sequaces *Rosschwämme* appellantur, & harum minora frusta *Fragmenta Spongiorum*.

SPONGIA. Vermis gelatinosus est, textura cellulosa, cavernosa, fibrosa veltitus: *Officinalis* L. habitu molli, tenaci, plus minus lobato distinguitur.

In Mari Mediterraneo & Rubro copiose occurrit.

Destillatione largam quantitatem alcali volatilis fundit, in cinerem redacta, multum alcali fossilis largitur LEWIS: Extracti aquosi salini, spongiæ redolentis $\frac{1}{8}$, spirituosæ etiam salini $\frac{1}{8}$ exhibuit NEUMANN, qui etiam observavit, aquam ab ea abstractam odorem esse, eamque ab omnibus acidis dissolvi.

Ad suffitus uterinos ab HIPPOCRATE adhibebantur spongiæ; partibus vulneratis, ut sistatur hæmorrhagia, applicantur, & tunc in modum agarici aut bovis tæ agunt, hunc in finem quoque a GALENO laudantur, qui easdem combustas acres esse dicit, & digerendi facultate præditas, id quod etiam ex earum analysi facile elucescit. Primus ARNOLDUS DE VILLA NOVA eas intus contra strumas dedit, & hic omnino magni usus esse, copiosissimæ observationes omni die confirmant, num id ratione, alcali fossilis, quo scætant, præstent, num specificè agant, ulteriora experimenta docebunt.

Dosis est ad scrupulos duos.

Spongiarum Lapidum nomine asservantur concretamenta lapidea, diffractu facilia, aspera, quæ evidentia indicia præ se ferunt, quod aliis corporibus adnata fuerint, non paucis variæ adhuc quisquiliæ adhærent, aliorum una facies concava est, odore maris nares feriunt, cum acidis evidenter effervescent, & indolem calcaream produnt, veri topi ex terra calcarea, quam aqua marina ad varias substantias solidas deponit, efformati.

Ab his lapidibus calculum renalem dissolvi, quis credet GALENO? hodie, uti spongiis admisceantur, procurandis strumis.

Pulvis strumalis ARNOLDI DE VILLA NOVA. Ab Augustanis correctus hodie prostat, omnino ulterius corrigendus. Datur ad drachmam unam, quæ circa ejus usum ad phases lunæ adcommodandum VILLANOVANUS præcipit, prudentes negligunt, nec cogunt ægrotantes eundem siccum deglutire, ex eo Nostrates *Tabulas strumales* parant, in quibus vires ejus nimia sacchari ratione suffocantur: *Spongia præparata* Paris. egregium medicamentum ad dilatanda vulnerum & ulcerum orificia.

2. FOSSILIA.

ANTIMONIUM Barb. *σίμμι*, *σίβι*, *Stibium* Barb. *Antimome*, *Spiesglas*. Est substantia fossilis, nigro, plumbeo colore instructa, striis splendidibus distincta, ex sulphure & proprio metallo ad æquas partes mixtis, constans.

Occurrit vulgo partibus terrestribus inquinatum, & *Minera Antimonii* dicitur, hæc sive non radiata apparet, *Solida* WALLER, sive radiis aut striis longitudinalibus percursa, *Stibium striatum* L. seu in crystallos efformata, *Stibium crystallisatum* L. seu in tenera fila efformatur, *Minera Antimonii plumosa* WALLER. eadem interdum aliquid arsenici recipit, & *Stibium Rubrum* L. constituit, interdum flavum, interdum cæruleum colorem induit.

Occurrunt hæc glebæ passim per Europam, Hungaricæ plerumque reliquis puriores sunt, & magis nitent, quia Aurum vehere creduntur, ideo ab Alchemicis reliquis præferuntur.

Eliquitur Antimonium e sua minera ratione simplicissima, a CRAMER egregie descripta, quod vulgo prostat, creberrime figuram conoideam habet. Cum nondum plane liqueat, num Veterum *σίμμι*, sit nostrum Antimonium, hinc de ejus apud Veteres

usu nihil audeo decidere. Primus BASILIUS VALENTINUS nostrum fossile ad usus medicatos sumsit, sed præparata modo ex eo adhibuit, crudum venenum esse pronuntians, omnis etiam Alchemicorum secta, Chemiæ ope, nonnisi varia ratione tractatum Antimonium ad morbos laudavit, sed ipsis his præparationibus cum regulinam maxime partem, omnino virulentam acceperint, & hinc medicamenta ex Antimonio parata drasticas vires ediderint, ideo plurimi Medicorum, qui superioribus seculis floruerunt, id esse venenum, ex pharmacopoliis rejiciendum, statuerunt, & Parlamentum Parisinum anno 1566 publico Edicto ejus usum prohibuit, anno 1666 demum novo Edicto eundem iterum permisit. Inter primos KUNCKEL Antimonii crudi usum internum commendat, & aliquot observationes refert de gravissimis morbis arthriticis & rheumaticis eo curatis, has propriis experimentis dein confirmarunt PAULINUS, HOFFMANN, FURSTENAN & HEISSENIUS &c. ultimi etiam, atrophiam & affectus epilepticos ejus usu curatos, adducunt. Pecudes, & porcos maxime, Antimonii ope saginari & a lepra curari, BASILIUS VALENTINUS & *Philosophical Transactions* monent, homines quoque inde pinguescere, apud PAULINUM memoratur, nec non luem veneream fuisse curatam, febrem quartanam pertinacem, aqua cum eodem decocta fugatam, de MURALTO refert. Qua ratione Antimonium ad secundas vias possit pervenire, me ignorare fateor, nec tamen audeo in dubium vocare observationes, ab Auctoribus gravissimis adductas, illud crebro ad drachmam unam, siue ullo incommodo fuisse usurpatum, vidi, sed vidi etiam, quod hominibus, quorum primæ viæ sordes habuerunt, cardialgiam & nauseam excitaverit, non male ipsi medicamentum absorbens adjicitur, ut acidum, in primis viis obtinens, infringatur.

Æthiops Antimonialis ELLER non male *Æthiops* minerali videtur anteponi: * *Antihæcticum* POTER. *Antimonium Diaphoreticum* seu *Diaphoreticum minerale* Paris. * *Bezoard. minerale*; *Butyrum Antimonii*, *Chermes minerale*: *Cinabaris Antimonii*: * *Clyffus Antimonii*: * *Crocus Metallorum* vid. *Inst. Chem.* * *Decoctum Antivenereum laxans* Paris. in nimis parca quantitate laxantia videtur recipere: * *Diaphoreticum Martiale*: * *Flores Antimonii* HELMONT. validissimum emeticum, quod vix ad duo grana exhibere licet: * *Flores Antimonii nivei* ☉ splendentes BASIL. VALENT. * *Flores Antimonii rubri* EJUSDEM, hi non adeo simplici ratione, qualis in *Codice Parisino* indicatur, obtineri possunt, omnes cum unice a Regulo efformentur, multum caustici sunt: * *Hepar Antimonii*: * *Materia perlata*: *Mercurius Vitæ*: vid. *Inst. Chem.* * *Morsul. Antimoniales* KUNCKEL debent $\frac{1}{8}$ Antimonii vehere, Auctor jubet eorum quatuor scrupulos ter de die assumere: *Nitrum Antimoniatum* vid. *Inst. Chem.* * *Panacea Antimonialis* LEMERY validum drasticum, quod ad octo & viginti guttas exhibetur: * *Regulus Antimonii*: * *Regulus Martialis*: * *Regulus Medicinalis*: *Sulphur auratum Antimonii* vid. *Instit. Chem.* * *Syrupus Emeticus* seu *Oxyfaccharum vomitivum contra Pestem* ANGELI SALE: *Syrupus Emeticus* ZWOELFFER, uterque ad drachmas sex usque præscribitur, prudentius dosis partitim per intervalla adhibetur, usque dum, quem intendimus, effectus obtineatur: *Tartarus Emeticus*: *Tinctura Antimonii acris*: *Tinctura Antimonii Tartarisata*: *Tinctura Metallorum* seu *Lilium* PARACELSI Paris. * *Vitrum Antimonii*: * *Vitrum Antimonii Ceratum* vid. *Inst. Chem.* * *Vinum Emeticum* LEMERY ad Vini libras duas Croci Metallorum uncias quatuor recipere Parisini suadent, LEMERY monet, non minores esse medicamenti vires ad quod unica modo uncia Croci

metallorum recipitur ; datur ad unciam unam pro dosi , quam quoque per vices exhibere suaderem.

CINNABARIS vid. *Mercurius*.

MERCURIUS Barb. ὑδράργυρον, *Argentum vivum*, *Quecksilber*. Est substantia fluida, soli auro & platinae gravitate cedens, calore etiam minore, quam quo aqua ebullit, volatilis, frigore valde intenso in consistentiam solidam abiens, solo calore in pulverem rubrum fatiscens, plurima corpora metallica dissolvens, ab omnibus salibus solvenda.

Occurrit sive sub forma nativa *Virgineus* Auctorum, sive ope sulphuris in formam mineræ redactus, hæc minera, pro varia ratione sulphuris ad mercurium, & pro varia terræ, cui inhæret ratione, sive simpliciter *Mineræ Mercurii* nomine venit, sive *Cinnabaris*, quando nempe pulcherrima rubedine tincta est & nulla terra inquinata.

In Suecia, Hispania, Hungaria, Austria, Hydria, in Foro Julio & Asia occurrit.

Hydrargyrum, cujus superficiem cuticula tegit, aut cujus globuli non liberrime fluunt, sed divisi caudam quasi trahunt, inquinatum est; multæ licet illud depurandi laudentur rationes, quarum etiam plures non raro succedunt, optima tamen semper est destillatio, nec aliud ad usus medicatos debet recipi, nisi quod prius ex retorta in vas recipiens fuit pulsum. Celerrime probitas hydrargyri tentatur, dum illud in cochleari ferreo carbonibus ignitis exponitur, sincerum enim totum in auras abit, & quicquid peregrini habuit, in cochleari relinquit.

Hydrargyrum vix non omnis Antiquitas venenis annumeravit, solus GALENUS fatetur, se nullum cum eodem experimentum instituisse, unde sibi de ejus virulentia constaret: inter Arabes demum ejus usus externus obtinuit, & seculo XVI intus usurpâri cœpit, ut in *Dissertatione de Hydrargyri præparatorum*

internorum usu, comite Cl. EHRMANN defensa, fuit probatum.

De effectibus ejus medicatis acturus, primum eos, quos in primas vias edit, notabo, dein, quid ad secundas vias delatum præstet, recensebo. Mercurius, si vivus deglutitur, totum canalem intestinale permeat, & talis, qualis ore assumptus fuit, ex ano elabitur, id quod AVICENNA jam annotavit & innumeris dehinc observationibus constat, eundem, suo pondere canalem intestinale emetientem, tenacissimas fæces expulsisse, intusfufceptiones aut alia intestinorum obstacula solviffe, gravissimos ileos & vomitus curasse, ZWINGER, BUCHNER, RAU & præprimis Ill. DE HAEN observationibus probant, dum autem hoc scopo exhibetur, ad tres & plures uncias pro dosi erit propinandus; nec dubito, quin hac ratione assumptus, etiam anthelminticos effectus edere queat, licet eum pro hoc scopo consultius, varia ratione præparatum, exhiberi putem. Quando autem Hydrargyrum ad secundas vias recipitur, tunc fummos edit effectus resolventes, in minimos enim globulos dividendum minima etiam vasa subit, ad quæ vix aliud medicamentum penetrare valet, & ibi nata obstacula removet, præterea vi cordis & arteriarum cum humoribus agitated, in illos eo validius impellitur, quo ipsum illis multo majore densitate gaudet, quippe quæ sanguinem tredecies superat, observante MUSCHENBROECK, eos attenuat, modo evidenter mechanico, visciditatem tollit, imo si ejus ratio modum excedit, ipsa etiam naturalis crasis humorum laxatur, qui tum vasa minora subeunt, & ex eis elabuntur, creberrime quidem ex vasis oris & faucium, unde Ptyalismus, non raro etiam per vasa intestinorum. Hæc agendi ratio Mercurii, inter eas quæ hæctenus traditæ sunt, maxima veri specie gaudet, licet non inficias eam, quod suis omnino adhuc prematur diffi-

cultatibus, interim quocunque modo agat, id tamen certum est, quod eodem valentius medicamentum resolvens non habeamus, hinc in omni spissitudine cum summo successu exhibetur, si phlogisticam excipimus, cum calor excedens & fibræ per morbum tensæ, medicamentum frictionem intendens non admittant. Ejus egregias vires ad morbos, qui ossium substantiam afficiunt, MARTYN, SCHREIBER, BUCHNER & NIEMANN adducunt, præstantiam ad ulcerum cacoetheorum curam, longe plurimi Medentium viderunt, inter quos VALLISNERIUM, TREW, ALBERTI & HAVIGHORST sufficiat allegasse, cancerum eo curatum Ill. SANCHEZ, *Nova litteraria Maris Balthici*, BORRICHIIUS evincunt, quanti usus ad morbos oculorum, suffusionem, coecitatem sit, PETRONII, RHODII, BOYLE, BORRICHII, WESTPHAL &c. fide constat, præstantissimum ad rheumaticos & arthriticos morbos medicamentum WEDEL, LOW, HUXHAM sunt experti, ejus præstantia ad omne genus febrium ex WILLIS, BALLONIO, BORRICHIO, BENVENUTO, HUXHAM, MOREALI patet, WILLIS paralyfin eo curatam vidit, tumorem strumofum CLAUNIG, plurimum ad curandas variolas facere BOUCHART, GRASSIUS, *Acta Medic. Berol.* HUXHAM, SPIES, CATANEUS, GALE &c. probant, cum evidenti successu contra hydropem adhibitum EMIIUS, DECKERS, SIMSON referunt, scorbutici curati apud WILLIS & LENTILIUM occurrunt, eximios ejus effectus in morbis capitis & encephali viderunt BERNITZ, ACOLUTHUS, BUDÆUS, ROLFINCK, RIEDLIN, in dissolvendis calculis renum & vesicæ MEAD, ad hydrophobiam curandam conducere, Cl. HAGG multis observationibus probavit, Mercurium denique præcipuum, si non unicum morborum venereorum remedium esse, fida quatuor retro seculorum experientia probavit, & innumerorum Aucto-

rum testimoniis constat, quæ, si hic vellem adducere, vix non omnes, qui de siphylitide scripserunt, Medentes essent allegandi.

Sed idem egregium medicamentum gravissima quoque mala excitat, quando minus prudenter exhibetur, vel ipsam nativam humorum nostrorum crasin dissolvit, vel tenerrimas in cellulas involucrorum, quæ medullam nervorum cingunt, aut in cellulas ossium effusum, gravissimos nervorum & ossium morbos producit; quantæ noxæ ex ptyalismo surrexerint, variis observatorum locis, in *Dissertatione supra citata* evictum est, & evicerunt ingenui Auctores, qui contra perniciosam hanc medendi methodum, maximo ægrotantium damno nimis diu usitatam insurrexerunt, inter frequentes observationes de gravissimis morbis nervorum & ossium, a mercurio ipsis inhærente, excitatis, vel FERNELIUM modo, BORRICHIIUM, RAMAZINUM, HOFFMANN, THILEMANN, LENTILIUM allegasse sufficiat.

Quot rationibus Mercurius adaptari possit, ut sanguinem subeat, per principia Chemiæ liquet, & in *Dissertatione citata* fuit explicatum.

De *Cinnabari*, *κιννάβαρι*, quæ *Minii* nomine apud Veteres veniebat, quod vix ad sanguinem venire possit, in *Instit. Chem.* monui, eadem nunquam, nisi prius sublimatione depurata fuerit, intus danda est, cum fossilibus creberrime heterogenea soleant accrescere.

Æthiops Antimonialis: *Æthiops mineralis* pro variis dispensatoriis, variam mercurii ad sulphur rationem recipit: * *Aqua Grysea* GOHL est solutio mercurii in acido nitri, trigecuplo decocti traumatici diluta, tanquam mitius septicum ad ulcera phagedænica recipitur: * *Aqua Mercurialis* Wurtemberg. ad affectus cutaneos laudatur, sed ejus usus summam prudentiam exigit: *Aqua Phagedænica* CHARAÆ.

Optime ex tempore a Chirurgis paratur, & recipitur ea mercurii sublimati ratio, quam indicatio exigit: * *Arcanum Corallinum: Cinnabaris factitia: Cinnabaris Antimonii* vid. *Instit. Chemia*: * *Emplastrum Mercuriale* Wurtemb. easdem vires cum *Emplastro de Ranis cum Mercurio* habet, quod videatur sub *Ranis*: * *Mercurius liquidus* vel *Aqua Mercurialis* Paris. est solutio mercurii in acido Nitri, trigecuplo aquæ diluta, datur ad guttas quindecim & ultra: *Mercurius precipitatus albus: flavus* seu *Turpetum minerale: per se* vid. *Inst. Chem.* * *Mercurius precipitatus viridis* BEGUIN, ob æs, quod habet, nunquam in usum trahendus: * *Mercurius precipitatus ruber: Mercurius sublimatus corrosivus: Mercurius sublimatus dulcis* vid. *Inst. Chem.* * *Mercurius violaceus* Paris. Est cinnabaris factitia ob majorem, quam habet, sulphuris rationem nigrescens: * *Opiata Mesenterica* Paris. non placet: *Panacea Mercurialis* vid. *Instit. Chem.* * *Pastilli Mercuriales* Paris. optimis ægrotantium rebus, omnes suffitus mercuriales evilerunt: *Pilula Mercuriales*, BELLOST pilulis, in quibus mercurius vivus, variis purgantibus mixtus, obtinet, magnam famam conciliavit, plures tales compositiones passim prostant, Paritiinæ $\frac{3}{10}$ diagrydii, $\frac{1}{2}$ resinæ jalappæ, $\frac{3}{10}$ mercurii vehunt, Noltrates diagrydii, mercurii, pulveris Jalappæ & trochiscorum alhandal de singulis $\frac{1}{8}$ habent: *Pilulas mercuriales e Mercurio dulci* præcedentibus Germani substituerunt: * *Rotula contra vermes* ZWOELFFER correctæ, ad lumbricos dantur cum successu: * *Saccharum Vermifugum* Paris. seu *Mercurius saccharatus* Edinburg. bonum omnino medicamentum, quod non solum ad vermes, sed etiam in aliis morbis, ubi mercurius indicatur, potest exhiberi: * *Trochisci Anthelmintici* sive *Hermetici* SECRETÆ non sine successu ad enecandos & ejiciendos vermes adhibentur, trochiscus continet mercurii dulcis

grana circiter quatuor, & diagrydii granum unum: * *Trochisci Escharotici* Paris. valde rodentes: * *Trochisci Escharotici cum minio* LEMERY; correctos Parisini recipiant, prioribus multo mitiores: * *Unguentum Mercuriale citrinum ad scabiem* Paris. * *Unguentum Mundificans* STAHL vid. *Plumbum: Unguentum Neapolitanum* THEODORIC. Parisini axungiae Porcinæ æquas partes mercurii admiscunt; iidem, dum mercurium, terebinthina extinctum, axungiae porcinae adjiciunt, medicamentum formant, quod *Unguentum gryseum mercuriale* appellant, hoc ipsum est *Unguentum Neapolitanum* Nostratum & Wurtembergensium, formula Parisina $\frac{1}{9}$, Wurtembergensis $\frac{1}{4}$, Nostra $\frac{1}{8}$ Mercurii recipit; cum hodie prudentius, quam olim, Mercurius administraretur, hoc ad frictiones in siphyliticis instituendas præfertur priori, ad pediculos fugandos quoque & ad curandam scabiem adhibetur: observavit Cl. BEAUMÉ, mercurium facere, ut axungia citius rancescat: *Unguentum Pediculorum* August. præter mercurium etiam varia acria recipit: * *Unguentum ad Scabiem* Wurtemb. non auderem medicamentum saturninum ad morbos cutaneos adhibere: * *Unguentum ad Scabiem* ZELLER non contemnendum.

CAP. VII.

INCRASSANTIA.

§. 48.

Nimix tenuitati humorum Veteres per *παρασπίνα*, *Incrassantia*, obviam ire tentarunt, referebant eo Gummata, quæ ratione, qua aquam subeunt, eam viscidiorum, & hinc magis ipsam reddunt, cum autem facile pateat, in magno illo, quod vasa nostra vehunt, humorum volumine, talem inspissationem locum ha-

bere non posse, quæ, si etiam obtineri posset, non nativa, sed omnino morbosa esset; tenuitas quoque præternaturalis non aliter, quam ejus causas tollendo possit curari, hinc titulum hunc non male ex Therapia expungi posse, evidens esse duco; nec a vi acidorum fossilium, qua liquores serosos densant, unde *Coagulantia* dicuntur, aliquid, quod huc faciat expecto, cum nunquam nisi valde diluta, quo ipso ad hunc effectum ineptiora redduntur, intus ea dare liceat, spissitudo quoque, quæ inde induceretur, semper præternaturalis esset.

C A P. VIII.

A B S O R B E N T I A.

§. 49.

Medicamenta, quæ acrimoniam acidam corrigunt, *Αναπισορτα*, *Absorbentia* dicuntur, pertinere huc omnia alcalia, nec tyro Chemiæ ignorat. Pathologia acida, sub initium superioris Seculi ab HELMONTIO effecta, a TACHENIO diducta, a Medicis, qui Cartelium secuti sunt, sustentata, a SYLVIO per Belgium, a BONTEKOE, WALDSCHMIDT, ETTMÜLLER &c. per Germaniam disseminata, in causa fuit, ut hoc medicamentorum genus, tanquam certissimum auxilium ad omnes febrium ordines, & ad omnem sanguinis æstum fuerit commendatum, & licet meliora nunc edocti Medici, falsam de acido, communi febrium causa, hypothesein repudiaverint, in multis tamen, maxime Germaniæ, locis ad hæc medicamenta mox confugiunt, cum calor præternaturalis ægrotos invadit. Illi quoque Medici, qui febrem sub fermentationis idea sibi stiterunt, nostra medicamenta ad eas curandas multum facere, reputarunt, cum alcalia fermenta-

tationis progressus inhibere, constat; eadem etiam *Præcipitantia* non pauci appellant.

§. 50.

Cum salia alcalia medicamentis incidentibus (§.46.) adnumerare soleant, ad absorbentia non nisi terras referunt, de his, si quid etiam in sanguinem irreperit, illud adeo exiguum est, ut de effectu plane desperandum sit, hinc maxime, cum etiam vix acrimonia acida in massa humorum obtinere posse videatur, medicamentorum nunc recensendorum longe plurima, efficaciam suam non ultra primas vias extendere, & non nisi ab acrimonia acida in primis viis obtinente indicari, elucescit; iis autem, cum difficilius iter per canalem intestinalem emetiantur, vulgo aliquem salem medium adjicere solent, qui præterea effervescentiam ex congressu absorbentis cum acido oriundam moderatur, & incommoda ab aëre impetuolius sub effervescentia secedente metuenda, avertit. Abusus Absorbentium non modo primas vias gravat, dum earum vires in promovendis substantiis duris, validius resistentibus consumuntur, sed eadem quoque muco intestinali irretita, in speciem cæmenti abeunt, lateribus intestinorum accrescunt, ἔμφραξις, gravissimorum morborum causam producant, imo docentibus experimentis Illustris PRINGLE & Cl. MACBRIDE putrefactionem promovent; elucescit hinc, quam perniciosam rationem sequantur, qui illa ægrotis, excedente calore æstuantibus, exhibent.

α. ANIMALIA.

• CANCRORUM CHELÆ vid. *Nutrientia*.

CONCHA, κέγχη, *Coquille*, *Muschel*. Hoc nomine in officinis veniunt domus testaceorum, saporis & odo-

ris expertes, cum acidis effervescentes & igne in calcem vivam abeuntes. Sine discrimine ex omni vermium testaceorum genere desumi possunt, apud nos vulgo eas recipiunt a *Mya victorum* L. testa ovato-oblonga & dente crenulato instructa.

Copiosissime in fluviis obtinet.

Primus CROLLIUS Conchas, tanquam certissimum contra febres intermittentes remedium, laudavit, si earum scrupuli duo instante paroxysmo assumuntur, hinc quoque sub *Specifici Antifebrilis* CROLLII nomine, si in pulverem reductæ fuerint, venire solent, præ reliquis absorbentibus nihil proprii habent.

* *Conchæ Citratæ* Nostrat. conveniunt cum Oculis Cancrorum citratis.

CORALLIA ALBA } vid. *Roborantia specifica*.
CORALLIA RUBRA }

CORALLINA Barb. *Coralien oder Meermoos, Coralline, Mouffe marine*. Prostant hoc nomine fragmenta ramosa, quorum teneris ramis foliola exigua & tennerrima pinnatim adhærent, colore albo, consistentia friabili, odore nauseoso, marino, sapore salino instructa.

CORALLINA. Stirps geniculata, filiformis, calcarea: *Officinalis* L. habitu pinnato gaudet.

In Oceano Europæo & Mari Mediterraneo frequens; recens variis coloribus ludit, quos autem in littore, soli & aeri exposita, deponit.

Cl. PALLAS rationibus non levibus Corollinam ordini vegetabilium restituit, propria experientia destitutus Ill. LINNÆI & ELLIS auctoritate nitor.

Calcinatione in calcem vivam abit. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{1}{4}$ largitur, & cum destillationi subicitur, spiritum urinosum fundit, NEUMANN.

Medio ævo fama de ejus vi anthelmintica debetur, ea, cum nec ratione, nec ulla, quæ fidem meretur, observatione evinci queat, præter absorbentes, nullæ aliæ ipsi tribuendæ vires.

* JUDAICUS LAPIS, *Λιθὸς Ἰουδαϊκός*. Est Lapis albus olivæformis, totus striis longitudinalibus notatus, petiolo instructus, intus substantiam sistit, ex lamellis semipellucidis efformatam, quam ideo seleniticam appellare consueverunt, sed improprie omnino, quia evidenter cum acidis effervescit.

Helmintholithus Judaicus L. Efformatur ab aculeis echinorum in lapidem veris.

Passim per Europam occurrit.

Ab omni retro tempore calculos dissolvere creditus est, hanc virtutem ad calculum renum GALENUS restringit; jure hodie evuluit.

LUCII PISCIS MANDIBULA vid. *Nutrientia*.

LYNCIS LAPIS Barb. *Belemnites* Barb. *Alpschoz, Luxstein*. Est Lapis, qui ex basi lata, sensim in verticem angustum terminatur, intus ad aliquam altitudinem cavum conoideum continet, totus substantia splendente, quæ in strias ab axi ad peripheriam tendunt, ordinata est, efformatus, colore gaudet falerno, pro varia varietate magis aut minus diluto, differt quoque multum longitudine æque ac crassitie; dum fricatur cornu odorem spirat.

Helmintholithus Belemnites L. Nondum confectum est, a quo animali in lapidem verso efformetur, *Alcyonium Lyncurium* esse Ill. LINNÆUS contendit.

Crebro per omnem Europam occurrit, vulgatissimum Alsatia petrefactum.

Quidquid de ejus viribus narrant Auctores, sive anilibus fabulis debetur, sive signaturæ commentis, sive falsæ de ejus ortu opinioni, hinc ejus usus inter Medicos naturam ac rationem duces sequentes exolevit.

PERCARUM LAPIDES vid. *Nutrientia*.

OSTREARUM TESTÆ vid. *Nutrientia*.

OVORUM TESTÆ vid. *Nutrientia*.

2. FOSSILIA.

CALX, TiO_2 , *Chaux, Kalch*. Est substantia terrestris, quæ sive sub forma pulveris, sive lapidis friabilis, sive lapidis duri, qui autem nunquam adeo indurefcit, ut chalybe percussus scintillas evomat, occurrit, in acidis cum effervescencia dissolvitur, sola nec maximo igne fundi potest.

Calx sub forma pulveris rimas montium occupans, *Lac Lunæ GESN. Agaricus mineralis EJUSD. Calx Gur L.* in officinas recipitur, non raro pro *Farina fossili*, cæli donum credita, anonæ caritate in cibum recepta fuit, BRUCKMANN: lapidis friabilis specie occurrens, sive partibus mollioribus, non asperis, digitos inquinantibus constans *Cretæ* nomine, *Craie, Kreide*, pharmacopolia intrat, magna terræ strata, longas montium catenas efformat, sive asperior, figura, asperitate, colore multum varians *Tophos, Stalactitus* constituit; quæ in lapidem durum concrevit, dum ad eam duritiem pervenit, ut poliri possit, *Marmor* dicitur, dum ex lamellis in varias figuras angulares ordinatis formatur, *Spatum* appellatur, *Calcareus* demum, dum massas difformes format, quæ non raro integros montes constituunt.

Dum calcarei justo igne uruntur, duritiem perdunt, friabiles fiunt & simul acquirunt qualitatem, ut quando aqua ipsis affunditur, intenso exæstuent calore, & partes animales, quibus applicantur, in modum ignis destruant, veniunt tunc sub *Calciæ visæ*, *Tæ Asbigæ* nomine, hæc cum aquam accipit, sive illam ex aere hauriat, sive illa ipsi affundatur, in pulverem

dilabitur & suam causticitatem perdit, *Extincta* dicitur. Rationem ortus Calcis vivæ & qualitates ipsi proprias recenset Chemia. Convenientia Calcarei cum testis conchyliorum, conchyilia creberrime in Calcareo reperiunda, observatio DE LA FAILLE, qui in tractu Alnatensi (*païs d'Avois*) ex limo maris & conchyliis, paucò elapso tempore, lapides surgere vidit, odor gravis sub Calcarei ustione nares feriens, terra calcarea ad Halam evidentissime ex testis orta, annotante Cl. SCHREBER, vestigia falis marini, observante MEYER, in calcareo occurrentia, observatio de calcareo nunquam in montibus primitivis oriundo, valde probabilem reddunt conjecturam, omnem Calcem ex testis conchyliorum destructis esse ortam & montes calcareos, copiosissime per orbem occurrentes, surrexisse cum mare a continente recessit & limum & conchyilia reliquit, quæ labente tempore in lapidem concreverunt. Quia calcareo, tum sub prima ejus origine, quam per omne, quo formatus erat, tempus varia heterogenea potuerunt accrescere, hinc, cur ratione coloris, consistentiæ, bonitatis ad parandam inde calcem vivam differat, elucescit; partes calcarei aquis abrafæ & tum depositæ terras calcareas & stalactites constituunt, pro variis heterogeneis, quæ ipsis accreverunt, vario quem subierunt tritu, & hinc oriunda attenuatione, vario colore, varia raritate, vario lævore gaudent.

Lapis Calcareus per se, ad usus medicatos non recipitur, quæ de propriis Lactis lunæ viribus allegantur, vulgi commentis a similitudine ejus coloris cum lacte animali, aut ejusdem credulitati debentur: Calx viva cum aliis mixta, tanquam pilothrum seu depilatorium adhibetur, intus si daretur, omnino veneni rodentis effectus ederet, sed pessime id, quod soli calci vivæ, ob causticitatem, qua pollet, proprium est, omni calci attribuerunt, etiam illi, quam

omnis indolis causticæ expertem esse, omnia loquuntur: Creta contra acrimoniam acidam intus datur, & datur cum successu.

Aqua Calcis Viva, *κωλιζ*, est aqua, quæ ex Calce viva aliquid terræ recipit, & naturæ salinæ proxima est, MEYER quo nemo majore cura experimenta circa calcem instituit, ad unam partem Calcis quinque & viginti partes aquæ jubet recipi, sed simul monet, medicamentum earundem plane virium surrecturum, si vel sexaginta aquæ partes adhiberentur; ALSTON, etiam si bis centum aquæ partes, uni calcis affunduntur, aquam non debiliorem fieri annotavit, & simul observavit, calcem vivam per annum quoque asservatam, æque efficacem aquam largiri, quam statim, postquam ex fornace extracta fuit, recepta, hæc aqua nisi in vasis probe clausis asservatur, substantiam, quam ex calce recipit, sub forma cuticularum sensim sensimque in superficiem ascendentium, & dein ad fundum vasis descendentium, dimittit, & omni virtute propria, qua gaudebat, privatur. HIPPOCRATES hanc aquam extus contra vitiliginem commendat, primus BATEUS eam sub nomine *Aquæ Benedictæ* ad usus internos adhibuit, Ill. PRINGLE, Cl. MACBRIDE & *Essais pour servir à l'histoire de la Putrefaction* eam putredinem arcere experimentis evicerunt; ALSTON tentamina probant, vermes ab ea enecari, & calculum dissolvi, ultimum WHYTT, BARTHOLINUS, LUCAS & WALPOLE quoque confirmarunt: febres rheumaticas ea curatas, gravia a podagra retrograda mala & morbos cutaneos, observationibus quoque ALSTON probat, ultimus effectus etiam MACAULAY experientia confirmatur; viscera exulcerata, DETHARDING, aqua calcis intus assumpta, restituta probat, & MOLINARIUS eadem tam epota, quam injecta, ulcus vesicæ vidit curatum; GRAINGER, eandem intestinis exulceratis opem asserere, est expertus: GABER de-

nique annotat, sanguinem phlogistice spissum inde attenuari: eandem itaque optime abstergendi, putredinem arcendi, acrimonias corrigendi, humores resolvendi ergo adhiberi, evidens est: Ejus aliquot libræ de die exhibentur; nec male ipsi lac, aut alia medicamenta morbo appropriata adjiciuntur.

Extus ad abstergenda ulcera, discutienda oedemata, arcendum sphacelum in usum trahitur.

* *Aqua Ophthalmica sapphirina* SCHROED. * *Collyrium exsiccans* Paris. ad ophthalmias discutiendi ergo adhibetur: *Aqua Phagedænica* vid. *Mercurius*: * *Species Diacretæ* MÛNSICHT. Absurda omnino compositio, quam ad sodam maxime adhibere solent, datur ad drachmam dimidiam: * *Species Diacretæ* CAME-RARII prioribus adhuc lapides cancerorum adjiciunt.

* GYPSUM, γύψος, *Gyps*, *Gyps*. Est substantia terrea, quæ igne in pulverem, cum aqua autem in massam solidam, sine effervescentia abit, ex calce & acido vitriolico composita est, & juxta ratione calcinata, phosphorescit.

Occurrit I. sub forma terræ *Terra gypsea pulverulenta* CRONST. II. sub forma lapidis a) cujus partes unum continuum efformant 1) quod polituram admittit *Alabaστρίτης*, *Alabastrum*, *Alabaſter*, hoc ipsum coloribus & pelluciditate multum variat; 2) quod poliri nequit *Gypsum argillosum* L. β) particulis micaceis exstructum *Gypsum usuale* L. γ) particulis fibrosis constans *Gypsum striatum* CRONST. *Stirium* L. *Alabastrites* WALLER. δ) lamellas plus minus splendentes referens *Selenites* MATTHIOL. *Lapis specularis* PLIN. *Glacies Mariæ* AGRICOL. *Spatium speculare* L.

Omnes omnino Gypsi species, cum neque a menstruis chylopoieticis possint dissolvi, neque calore primarum viarum resolvi, nullas in corpus nostrum possunt vires exequi; frustra etiam a lapidibus, qui

cum acidis non effervescent, virtus absorbens expectatur.

* *Unguentum Alabajirinum* FAVENTIN. ad mitigandos dolores capitis, non video quo jure, commendatur.

* *OSTEOCOLLA*. KENTMANN. *Beinbruch*. Hoc nomine veniunt concrementa calcarea, quæ figuram oblongam habent & superficiem albam, asperam. Sunt ea sive stalactites, vulgari ratione orti, & tales, ut plurimum prostant in officinis, sive stipites arborum in terra sterili relictæ, labente tempore carie exesi & toti terra calcarea repleti, hi proprie nomen Osteocollæ sibi vindicant, & multo fabulo turgere solent, observante Cl. GLEDITSCH, eodem tamen etiam comprehenduntur partium cylindracearum vegetabilium incrustationes calcareæ, vegetabili destructo superstites, annotante Cl. GUETTARD. Osteocollæ secundum, quod recensui, genus passim in regionibus, ubi vastiores campi fabulosi obtinent, sub solo fabuloso occurrit, quod solum stipites obruit & aquæ transitum concessit, ut eos carie exedere, & sceleta terra calcarea potuerit replere.

Patet ex hac Osteocollæ historia, eam esse calcem, cui fabulum, interdum quoque alia heterogenea accreverunt, id quod etiam Illustris MARGGRAF analysis uberius confirmat.

Primus MATTHIOLUS Osteocollæ vires ad ossa diffracta consolidanda celebrat, prudens ERASTUS vulgi rumoribus subscribere dubitavit, ex rationali Medicina, medicamenta ossa ferruminantia jam diu proscripserunt, nullæ aliæ itaque ob quas Osteocolla laudari posset, præter absorbentes supersunt vires, & cum puriores substantias habeamus, quæ id abunde præstant, hinc heterogeneis vix non semper scitente medicamento jure abstinemus.

CAP. IX.

EVACUANTIA.

§. 51.

EVACUANTIA, *καθαρτικά* appellamus illa medicamenta, quorum ope, sive humor inquantitate excedente peccans, sive heterogeneus, morbi causa, e corpore eliminatur, prior, ut plurimum per Chirurgiam, quæ hujus loci non est, solet evocari, alter pro varia, qua pollet, indole, aut varia, cui inhæret, parte, varia ratione ejicitur, qui evocatur per aperturas, quas ars facit, denuo huc non pertinet; evacuantia, quæ per organa excretoria corpori nativa agunt, optime pro ratione ipsorum emunctoriorum distinguuntur, horum cum cutis sit maximum, & præ reliquis plura humorum heterogeneorum genera e corpore eliminat, hinc illud primum rimabor, reliqua eo ordine, quo se in corpore excipiunt, dein tractaturus.

§. 52.

I. SUDORIFERA.

Medicamenta, quæ excretionem cutaneam promovent, Veteribus *ἰδρωτικά* & *διαφορητικά* dicebantur: Recentiores illa, quæ transpirationem insensibilem, ita modice augment, ut non in sudorem erumpat, *Diaphoretica* vel *Diapnoica* solent appellare, *Sudorifera* autem ea, quæ sudorem exprimunt; hæc ipsa, ex quo opinio invaluit, febres malignas a veneno originem fumere, quod per sudorem e corpore expellendum sit, *Alexipharmaca* quoque & *Bezoardica* solent dici. Agunt autem, quæ hujus loci sunt medicamenta,

1) motum humorum incitando, & huc præter gymnasticam, & calorem extus applicatum omnia medicamenta calefacientia pertinent, 2) habitum cutis debilitando, quo præter balnea, omnia Emollientia (Cap. III.) cuti applicata, nec non Sopientia (Cap. V.) validiora referenda sunt, 3) rationem aquæ in massa humorum augendo, & hoc Attenuantia (Cap. VI.) præstant. Indicantur *Διαιτορῆσις*, 1) ab omni morbo, qui a transpiratione suppressa originem duxit 2) a qualicumque heterogeneo per massam humorum diffuso, 3) a congestione humorum ad viscera. 4) Ab humoribus, qui in vasis cutaneis stagnant, 5) a crisi. Sustainetur actio horum medicamentorum, regimine non frigido & largo potu aquæ. Diaphoretica nunquam corpori nocent. Sudor largior vel diæta vel medicamentis expressus semper nocet, mala, quæ inde surgunt Illustris GAUB graphice delineavit, præ reliquis læduntur, quibus temperies sicca & calida est, aut qui qualicumque humorum spissitudine laborant, debiles, & illi quos febris tenet.

§. 53.

II. APOPHLEGMATIZANTIA.

Αποφλεγματισμός Veterum, Medici mediæ ævi *Arophlegmatizantia* dixerunt, medicamenta nimirum, quæ mucum in folliculis membranæ Schneiderianæ, aut viis aëreis hærentem eliciunt, &, ut vel per os vel per nares eliminetur, efficiunt: pro variatione, qua adhibentur, & varia parte unde mucum eliciunt, varias denominationes accipiunt, *Επίρρινα* dicuntur illa, quæ naribus excipiuntur, eadem Auctores superiorum Seculorum *Nasalia*, *Ptarmica* appellarunt; hæc ipsa ore committenda *Masticatoria*, *Sialogoga*, *Salivantia* audunt, pituitam in viis respiratoriis hærentem

evocantia Βεγμα, *Expectorantia* vocantur. Agunt Apophlegmatizantia 1) mucum attenuando, huc itaque Attenuantia (Cap. VI.) pertinent 2) membranas relaxando & ita tam copiosorem mucii secretionem, quam faciliorem ejus ex folliculis secessum promovendo, præstant hoc Emollientia (Cap. III.) 3) hos ipsos folliculos irritando ope Irritantium (Cap. IV.) 4) eosdem concutiendo sive per sternutationem, sive per solida ore agitata, 5) Hydrargyrum, quod justo majori dosi assumptum, humores in liquamen per vasa salivalia elabens fundit, hujus loci non est, nec huc pertinet, aquæ in os nauseantium, & eorum qui in apposita fercula magno appetitu feruntur, affluxus. Indicantur Apophlegmatizantia a mucositate, aut heterogeneo in membrana Schneideriana aut viis aëris incommoda causantibus, 2) quando congestiones serosæ ad caput fiunt, 3) si rheumatismus in dentibus aut auribus obtinet 4) prophylaxeos scopo in morbis epidemicis aut contagiosis. Abusus sialogogorum producit mala ab Ill. GAUB recensita, Ptarmica irritantia ob magnas turbas, quas sternutatio in omnibus visceribus excitat, concussiones, quibus cunctos ventres agitât, & inde metuenda mala, apud Illustr. HALLER collecta, rarissime in usum trahuntur, nisi heterogeneum quid in sinibus hæret, aut validus cordi suffocato stimulus dandus est.

§. 54.

III. VOMITORIA.

Medicamenta, quæ canalem intestinale evacuant, Veteres strictiore sensu καθαρτικά appellarunt nec non φάρμακα, & illa additis vocibus ἄνω vel κάτω distinguebant, illa quæ efficiunt, ut contenta ventriculi per os rejiciantur *Vomituria*, & Recentiores

Emerica dixerunt. Surgere vomitum, dum ventriculus multum distenditur, æque ac dum validiorem a qualicunque stimulo irritationem patitur, Physiologi evincunt, iidem demonstrant, sub vomitu non modo ventriculum per suas fibras contrahi, sed eundem quoque valide a diaphragmate & musculis abdominalibus comprimi, his itaque motibus respirationem turbari, refluxum humorum ex encephalo morari, vasa vertebralia æque ac arterias carotides & venas jugulares multo sanguine turgere: hæc præmonenda esse duxi, ut tam indicantia, quam contra indicantia Vomitoriorum, clarius paterent.

§. 55.

Indicantur itaque Vomitoria, tam ab heterogeneis, quæ in ventriculo, aut intestino duodeno obtinent, quam ab humoribus tenacibus in triplici ventre cum difficultate motis, & varium morbi genus efformantibus, hinc magnis Practicis ad ægrotudines a vitiosa elaboratione oriundas, laudantur, nec non ad pituitosos pectoris morbos; effusum in caput sanguinem inde resorptum BOUDU expertus est, cæcitatem a pressò nervo optico, & aliam a materie tinæ repulsa curatam, GEISLER vidit. Quia vomitus sine valida omnium corporis partium concussione non potest fieri, hinc plethoricis, morbis inflammatoriis laborantibus aut qui ad illos proni sunt, hæmorrhagiis subjectis, cum substantia primarum viarum ulcus habet, aut ulcera viscera depascuntur, debilibus, hypochondriacis aut hysteris, in lipothymiam pronis, male configurato thorace aut cranio instructis, Vomitoria nunquam, aut saltem nonnisi cum maxima circumspectione sunt exhibenda, nec ob auctam inde diaphragmatis & musculorum abdominalium in viscera abdominis pressionem, gravidis, procidentis aut her-

niis laborantibus, aut eis, qui calculum in systemate biliario aut uropœo habent, ea dare licet; eos quoque, qui non nisi validioribus nixibus vomunt, & quos ideo dysemetos appellare solent, ipsa Natura ab usu emeticorum excludere videtur; eadem denique etiam exulare debent, cum alvus pertinacius clausa, & hinc motus peristalticus vitiatus est.

§. 56.

Ad duas classes optime Emetica referuntur 1) ea, quæ ventriculum, eundem distendo, subvertunt, 2) ea, quæ ventriculum evidenter irritando, ut præter modum naturalem ejus fibræ se contrahant, efficiunt. Prima classis aquam, lac, olea unguinosa comprehendit, & in usum trahitur, quando venena acria ventriculum rodunt, ut ista, & obtundantur, & sine augmento stimuli eliminantur: ventriculum irritando, quæ vomere faciunt medicamenta, sive mechanice agunt, eo agitatio faucium, ope instrumenti solidi, pertinet, & excutia ventriculi, quæ exolevit, illam homines, cum nausea valde urget, digitis faucibus immittis, interdum tentare solent, id quod Medici vix suadent, sive stimuli physici sunt, & hi denuo sive evidenti, qua pollent, acrimonia agunt, sive vi specifica.

Vomitória quæ irritando agunt, si exhibentur dosi adeo parca, ut vomitum non excitent, sed ad vias secundas transeant, validos effectus resolventes edunt, & in vario gravissimorum morborum genere cum magno successu dantur.

I. ACRIA (§. 41.)

II. SPECIFICA.

* ASARUM, *Asarum*, *Cabaret*, *Hafelwurz*. Radices & Folia recipiuntur.

Radices ex uno capite, quod parvum est, aliquot fibrillas emittunt, extus subfusca sunt, intus albæ, pro-

prio minus grato odore, qui ad Valerianam accedit, & sapore acri gaudent.

Folia reniformia sunt, superne profunde viridia, inferne tenui lanugine pubescunt, longis petiolis sustentantur, odore nullo, nec evidente sapore prædita.

ASARUM. Corollam trifidam, duodecim stamina, stylum unum, capsulam sexlocularem habet: *Europæum* BLACWELL 383. foliis reniformibus obtusis distinguitur.

Crescit per omnem Europam.

Aqua a radicibus destillata odorata est, odorum quoque Extractum aquosum. SCHEFFIER.

Vi purgante illi, qua Helleborus albus gaudet, pari præditum esse, DIOSCORIDES monet, hujus virtutis non meminit GALENUS, FALLOPIUS lentissimæ operationis esse dicit, MESUE in infuso ad unciam dimidiam, in substantia ad drachmas duas dedit, Recentiores vix ultra drachmam ascendunt: MATTHIOLUS testatur, Germanos decocto Asari, febres curare, id quod RULANDUS & LENTILIUS observationibus quoque confirmant, ALEXIUS specificè ad quartanum commendat, & ei plures assentiunt, ego vero, justa observatione hanc virtutem specificam stabiliente destitutus, illud, præ aliis emeticis, in hoc morbo aliquid proprii habere vix credo, minoribus dosibus datam radicem, aut longiore coctione debilitatam, egregie resolvere, observatum est; RULANDUS & SCHEFFER hydropicos inde viderunt curatos; patet hinc, cur virtutes ejus diaphoreticas, diureticas, emenagogas celebrarint Auctores. Folia ad octo usque ex aqua cocta & expressa, post DODONÆUM, ROLFINK commendat: eadem primus PITT Pharmacopæus Worcesteriensis, scopo errhino, in usum traxit, teste COLBATCH, eorum grana quatuor aut quinque haurienda si dantur cubitum ituris, altero mane mul-

tum mucii ex naribus effluxurum promittit, id ipsum se sæpe expertum esse, GEOFFROI testatur, idem etiam hac ratione paralyfin oris & linguæ se vidisse sanatam perhibet, eodem medicamento DESMARS, ulcus capicis per nares evacuatum, observavit.

* *Extractum* Wurtemb. * *Tinctura* Paris.

* BRYONIA, *βρυονία*, *Vitis alba*, *Couleuvrée*, *Zauwübe*. Ejus radices prostant, quæ ad brachii imo femoris crassitiem accedunt, recentes proprio odore, minus grato gaudent, qui autem exsiccatione perit, sapore intensius amaro cum quadam acrimonia, extus flavicant, striis longitudinalibus & circularibus asperæ, intus albæ, caro exsiccata evidenter striis eminentibus ex medulla tanquam centro ad peripheriam ductis & variis circulis secatis composita est, laxior, fungosa.

BRYONIA. Habitu relativo mox monophyto, mox diphyto, corolla quinquepartita, simili calyce sustentata, sive isanthera sive monogyna, bacca uniloculari gaudet: *Alba* L. BLACWELL 37. & 533. foliis palmatis, rigidis, undique pilis scabris distinguitur.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Extracti aquosi $\frac{5}{8}$, resinosi ultra $\frac{1}{7}$ NEUMANN inde obtinuit; CARTHEUSER illius etiam $\frac{5}{8}$, hujus $\frac{1}{17}$.

Veteres, turiones Bryoniæ in usum cibarium receptos fuisse, perhibent, sed non veri specie caret DODONÆI conjectura, PLINIUM, GALENUM, DIOSCORIDEM &c. Vitim albam cum Viti sylvestri, quo nomine *Tamus* L. apud eos venit, confudisse. HIPPOCRATES Bryoniam ad injectiones & suffitus uterinos adhibuit, GALENUS intus resolvendi ergo contra obstructions viscerum abdominalium, extus abstergendi sine in morbis cutaneis commendat; HERCULES SAXONIÆ radice, ad drachmam unam in substantia

data, deploratissimum hydropicum vidit curatum, ARNOLDUS DE VILLA NOVA observationem habet de quodam epileptico, quem Bryonia sanavit, id quod etiam REUSNER circa aliquot pueros annotavit. Medicamento vehementi & nauseoso rarius hodie utimur, interdum resolvendi & abstergendi scopo, extus exhibetur.

* *Facula* ANGEL. SALÆ ipsa Bryonia integra reputatur mitior esse: * *Extractum* Augult. *Syrupus* Brandeburg. ad aliquot drachmas datus valide videtur resolvere.

* ELATERIUM, *ελατήριον*, *Eselskürbjsensaft*. Est succus, cujus nonnisi feculam Veteres receperunt, & hinc virescentem habebant, is cum hodie, ad ductum MESUE, vulgari ratione inspissatus prosteret, nigricat, & sapore amaro gaudet, in quo ego saltem insigniorem acrimoniam non potui detegere.

Momordica Elaterium L. BLACWELL 108. defectu cirrhorum agnoscitur.

Crescit in Europa Meridionali, in nostris hortis, feminibus sponte sparsis sese continuat.

HIPPOCRATES Elaterii tanquam medicamenti, sursum & deorsum purgantis, meminit, hæc ejus vis Veteribus adeo nota fuit, ut etiam omnia medicamenta, primas vias evacuantia, *ελατήρια* appellaverint, ad evacuandum uterum quoque ab HIPPOCRATE æque ac a GALENO laudatur, hic, illud quoque extus resolvendi ergo, nec non ptarmico scopo, commendat; ejus insignem in hydrope curando efficaciam LISTER, REUSNER, EVERHARD, S. PAULI observationibus probare contendunt, sed hunc effectum cum omnibus validioribus evacuantibus videtur communem habere, & cum hodie evictum sit, hydropis curam minus bene drasticis tentari, hinc ad hunc morbum quoque, nonnisi in refracta valde dosi, resolvendi potius, quam evacuandi scopo adhibetur. Veteres larga quantitate illud exhibuerunt, EVERHARD,

ad drachmam dimidiam usque sine noxa exhibitum fuisse, perhibet, vix ultra tria grana hodie ejus dosis extenditur.

* *Mel Cucumerinum* Paris.

* FRANGULA Recent. *Bourgène, Faulbaum, Zapfenholz.* Recipiuntur ejus cortices mediani sive libri, qui flavicantes sunt, sapore non acri, sed leviter austero instructi, cui vestigium amari accedit.

Rhamnus Frangula L. BLACWELL 172. Habitu inermi & foliis integerrimis distinguitur.

Habitat in omni Europa, præter maxime Meridionalem.

MATTHIOLUS corticem alvum ducere dicit, DONDONÆUS vomitus & secessus, sed nonnisi a recenti cieri asseverat. Dosis ad drachmas duas solent determinare, de medicamento, circa quod nulla justa observatio mihi saltem nota est, nihil audeo decidere. Extus unguentis ad scabiem interdum adjicitur.

* GRATIOLA Rec. *Gratia Dei Barb. Gottes Gnaden Kraut.* Folia exhibet oblonga, sensim angustata, uncialia, venosa, integerrima, amara.

GRATIOLA. Corolla monopetala gaudet, staminibus quatuor, quorum duo sterilia sunt, calice in plures lacinias secto, capsula biloculari: *Officinalis* L. BLACWELL 411. Floribus pedunculatis & foliis lanceolatis distinguitur.

Extracti aquosi $\frac{5}{2}$, spirituosi $\frac{1}{2}$ largitur. BOULDUK.

Communis fere est Auctorum consensus circa validam, qua hæc planta gaudet, vim: GESNER in se ipso expertus est, eam ad scrupulum unum in substantia assumptam, non sine molestia vomitu & alvo purgare, ad vermes & ascitem ejus efficaciam se expertum esse, testatur BOULDUK, ascitem ea curatam HELWICH adducit, hypercatharsin inde suscitatum BURCKEL annotavit, antiquatam, inertem esse Ill.

LINNÆUS tradit; radicem ad scrupulos duos exhibitam in modum Ipecacuanhæ agere KRAMER asseverat.

* *Extractum Paris.*

GUMMI GUTTÆ Recent. Est gummiresina, quæ in magnis fructis ad nos adducitur, nitida, extus ex croceo flavescens, odore nullo, sapore leviter resinoso gaudet, dum mordetur dentibus aliquam tenacitatem sistit.

CAMBOGLA L. Corollam tetrapetalam habet, simili calice sustentatam, polyantheram, monogynam, pomum octoloculare.

Crescit in China, Camboia & Ceylon.

Tam spiritus vini, quam aqua, maximam ejus partem dissolvunt, sed aqua, non parum ejus, quod dissolverat, denuo dimittit, alcali acuata hæc menstrua, omne recipiunt & colore sanguineo inde tinguntur. LEWIS: Extracti spirituosii $\frac{7}{8}$, aquosi $\frac{1}{8}$ obtinuit NEUMANN. Præter acidum, etiam urinosum spiritum sub ejus destillatione observavit CARTHEUSER.

Hoc medicamentum CLUSIO anno 1603 missum, & Indos illo ad evacuandos aquosos humores uti, relatum fuit, LOTTICHIUS, qui anno 1626 proprium de eo tractatum edidit, plures sui ævi Medicos adducit, qui eodem cum successu ad hydropem, arthritidem, asthma &c. fuerunt usi. HOECHSTETTER, ejus virulentiam spiritu vitrioli corrigi, contendit, Württembergenses acetum adhibent, alia alcalia laudant, prudens administratio vel hic optimum corrigens est. CLUSIUS apud Indos quindecim ad viginti grana dari assevit, HOECHSTETTER vel pueris ad grana tria dedit, hodie adultis non ultra decem grana propinamus.

* HELLEBORUS ALBUS, ἑλέβορος λευκός, *Vera-trum*, *weisse Nießwurzel*. Adhibentur ejus Radices, quæ cylindroides sunt, tuberosæ, tuberculis obseis, fibrillarum, quas dimiserant, reliquis, oblongæ, sapore non multum acri, salino, cum vestigio amari instructæ, extus gryseæ, intus albilimæ.

VERATRUM. Corollam hexapetalam irregularem habet, isantheram, trigynam, capsulam triplicem: *Album* L. Racemo paniculato & floribus erectis agnoscitur.

Crescit in Europa temperata, in Silesiam usque ascendit.

Extracti aquosi $\frac{1}{2}$, spirituosi $\frac{2}{17}$ NEUMANN obtinuit; Extracti aquosi debilissima acrimonia acredine instructi $\frac{1}{2}$ fere, spirituosi $\frac{3}{8}$ fere CARTHEUSER.

Quoties *Ἐλεβορον* HIPPOCRATES simpliciter prescribit, semper album intelligendum esse, contendit GALENUS, eundem *Melampodium* Veterum esse, SCHULZ evincit. FUCHSII auctoritate, nostram plantam, pro Helleboro albo assumi, cum ex Veteribus non crui possit qualem hoc nomine intellexerint, TREW monet. Has radices brutis venenum esse, WEPFER & HERISSANT experimenta probant, violentissimum vomitum inde motum FALLOPIUS vidit, hypercatharses, affectus encephali, non raro mortem FORESTUS, DOBOLENSKY, GRASSUS, MURALTO, LEDELIUS, LENTILIUS, WINTER, REIMANN, BORRICHIVS, LORRY &c. plures adhuc, qui deleterios harum radicum effectus viderunt, Auctores, collegit Illustris HALLER: nullus itaque dubito cum eximio hoc Viro dicere: "in tanta copia tutiorum medicamentorum nollem veneno uti," si quis tamen illud adhibendi sat audaciam haberet, nunquam scrupuli unius dosim excedat; solet etiam ad pulveres sternutatorios a quibusdam recipi, sed illis nonnisi minima ejus ratio admiscenda est, ne nimia sternutatio, & quæ istam excipere solent, mala surgant; unguentis contra pediculos non male adjicitur.

IPECACUANHA. Est Radix aliquot pollices longa, linea vix crassior, varie flexa, substantia extus nigricante grysea, intus albissima instructa, in rugas circulares prominentes efformata, quæ nervum fili-

formem levissimum luteum ambiunt, ad saporem salinum accedit, ego nec lentorem in sapore, nec amaritiam possum distinguere.

Viola Ipecacua L. foliis ovato oblongis, hirsutis distinguitur.

Crescit in America Meridionali.

Num Ipecacuanha grysea POMET, quæ crassitie duarum seu trium linearum, & colore dilute fusco gaudet, ab ea, quam descripsi, quæ est *Fusca* POMET, & quam cum LEMERY & LEIBNITIO optimam dicit esse, sola patria differt? hæc enim ex Brasilia, illa ex regno Peruviano ad nos adducitur, nil decidere ausus, id saltem monendum puto, *Ipecacuanham albam*, cujus apud Auctores mentio fit, radicem farmentosam esse, a genuina diversissimam.

$\frac{5}{3}$ Extracti spirituosi, $\frac{7}{7}$ Extracti aquosi GEOFROI inde separavit; LEWIS Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, spirituosi $\frac{3}{7}$; NEUMANN Extracti spirituosi $\frac{3}{7}$, Extracti aquosi $\frac{3}{8}$ fere; CARTHEUSER vero Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$.

Primus PISO hujus Radicis mentionem fecit, GRAS Medicus anno 1672 ejus aliquid in Europam adduxit, & alicui pharmacopolio Parisino intulit, anno 1684 passim in tabernis Europæis obtinuit, teste scheda quam seplasiarii divulgant, a WEDEL conservata. Circa annum 1690 quidam mercator magnam harum Radicum quantitatem cum Parisios advexisset, majorem quæstum ut faceret, socium sibi HELVETIUM junxit, qui LUDOVICO XIV persuasit, ut juberet copiose cum iisdem in nosocomiis fieri experimentum, *inde cum fuerit relatum, eadem successisse indiscriminatum, in omnibus omnino aegrotis diarrhæa, fluxu sanguinis & dysenteria laborantibus, cum præterea Comes Archiatrorum DAQUIN multa experimenta & sumserit ipse & per alios sumi curaverit, quæ omnia eundem prorsus successum habuerunt,*

sunt ipsa Edicti Regii verba, quod nobis LEIBNITIUS conservavit, una cum historia cujus synopsis sita: Rex, inquam, cui civium salus semper commendatissima erat, HELVETIUM larga pecuniæ summa donavit, & ut publice ægrotantibus hoc medicamentum venderet, jussit, mercator ægre ferens HELVETII remunerationem, Ipecacuanham aliis quoque Medicis æque ac Pharmacopolis concessit, factum est inde, ut vulgatum evaderet medicamentum, quod pro more Seculi, sibi soli voluit reservare HELVETIUS, teste GROJEAN apud KOENIG; illo tempore dosis medicamenti LUDOVICO aureo vendebatur. TOURNEFORT apud POMET testatur, nullum prostare medicamentum, tam certo & tam cito quam Ipecacuanha curans, & primus gryseam tanquam mitiorem præferendam esse monet: WEDEL plures observationes adducit de egregio ejus in dysenteria usu, & multas addit, ubi vi sua emetica etiam in aliis morbis egregie profuit, GOHL, STOSCHIUS & BERGMANN eandem multis dysentericis cum successu se dedisse perhibent, SCHEUCHZER in dysenteria anni 1728 virtutem ejus expertus est laudatissimam, nonnullos sola hac radice curavit BUCHNER, KRAMER in multis millibus militum ejus efficaciam est expertus, mirabiles in dysenteria Neomagenti effectus edidit, DEGNER teste, incantamenti instar, sæpe intra unius diei spatium, dysenteriam curare, asseverat GEOFFROI. Evincent hæc observationes, quibus vel plures adhuc potuissent adjici, Ipecacuanham eximum ad curandam dysenteriam medicamentum esse, num autem specifica quadam vi agat, ut vulgo solent credere, num illi modo opem ferat, quæ a fordibus sustentatur, & num illam unice curet, sordes, ejus causam, e corpore eliminando, nondum confectum est, id autem constat omnino, alia emetica in alvi fluxibus tempestive exhibita magnæ virtutis esse,

observationibus probante KRAMER, & in dysenteriis, a sordibus non excitatis. Ipecacuanham sine succellu adhiberi, imo etiam in reliquis, eam solam ad curam crebro non sufficere, experientia creberrime evicit. Caveant saltem Medici, ne se magnifico specifici titulo patiantur seduci, ut medicamentum vomitum excitans exhibeant, quando inflammatio instat, sive jam præsto est, quicquid etiam de leni ejus indole venditent, ista tamen nunquam poterit impedire, quin fiant ea, quæ ratio mechanica vomitus non potest non causari. GEOFFROI, grana sex perbelle vomitum excitare, monet, & grana decem non minus valide, quam duos scrupulos operare, PYE copiosissimos casus adducit, ubi duo grana in omni ætate aliquot vomitus excitarunt, ego creberrime etiam sum expertus, quod grana decem vel quindecim æque valide ventriculum subverterint, quam grana triginta. Illustris PRINGLE ratio optime mihi, vomitoria nunquam nisi partitis dosibus exhibenda esse reputanti, placet, qui singulis horis Ipecacuanhæ grana quinque præbet, usque dum vomitus surgat, & hunc ut plurimum post tertiam dosin secutum fuisse, monet.

§. 57.

IV. PURGANTIA Barb. καθαρτικά sensu strictissimo sunt medicamenta, quæ excretionem alvinam crebriorem reddunt. Eorum ope eliminantur non modo sordes, quæ in primis viis hærent, sed etiam humores canali cibario inquilini, imo cum eidem tres magni Aortæ inferioris rami prospiciant; hinc hujus canalis excretionem aucta, etiam sordes ipsi massæ humorum inhærentes, sive in eadem generatæ fuerint, sive per vasa resorbentia eo delatæ, e corpore eliminantur. Quam schola, præeuntibus HIPPOCRATE & GALENO, de propriis substantiis, proprios

humores attrahentibus & per alvum ducentibus, co-
 lebat hypothefin & ortam inde diftinctionem Pur-
 gantium in *Hydragoga*, *Phlegmagoga*, *Melanogoga*,
 quibus media ætas *Panchymagoga* adjecit, fanior
 Physiologia jam diu expunxit; fed majoris momenti
 eft diftinctio in *Cathartica Mitia*, & *Fortiora*, illa
 GALENI ætate *Ἐκροπρωϊκὰ* dicebantur, medio ævo
Minorativa, *Lenitiva*, *Benedicta* appellata. Purgantia
 optime diftingui videntur pro varia, qua in primas
 vias agunt ratione: quædam vi, qua gaudent, fapo-
 nacea, inquilina æque ac peregrina, in primis viis
 hærentia, diffolvunt, attenuant & leni ftimulo ca-
 nalem cibarium follicitant, hæc licebit *Eccoprotica*
 appellare; alia contenta primarum viarum attenuant,
 & eas evidentius, quam priora ftimulant, hæc cum
 Recentioribus *Digestiva* nominamus; funt præterea
 alia, quæ alvum ducere, experientia evincit, qua
 ratione agant, nondum clare liquet, *Specificæ*;
 omnibus hætenus dictis fortius irritant alia, & id,
 ratione refina, quam vehunt, præftant, hæc *Resinofor-
 rum* nomine veniunt.

§. 58.

Indicantur Purgantia, ab heterogeneis in primis
 viis hærentibus, ifta fi acria funt, præter *Eccopro-
 tica*, non confultum eft alia purgantia exhibere, fi
 vifcidam indolem habent, *Digestiva* funt exhibenda;
 fed purgantia quoque in ufum trahenda, cum hete-
 rogenea in mafla humorum obtinent, imo cum in
 remotioribus quoque a primis viis vifceribus, hu-
 mores præter naturam collecti funt (§. 57.), pro
 hoc fcopo, fi per reliquas ægroti circumftantias licet,
 validiora, ut plurimum, folent in ufum trahi; inter-
 dum etiam ufus cathartorum per aliquot dies conti-
 nuandus, ut vitiofum paulatim educatur, & non

una modo vice exhibitum purgans, sive non satis evacuet, sive nimis debilitet, hanc evacuandi rationem, quæ fit per continuatum catharticoꝝ usum, præeunte GALENO, per *Επίκρᾶσιν* fieri, dicere solent; sed nec male purgantia adhibentur, quando impetum humorum a superioribus ad inferiora revellere consultum ducimus, & tunc illa frequentissime sub forma Enematum ano injicimus, sed nec intus data, spem frustratura facile liquet.

§. 59.

Cum Purgantia, sine discrimine quicquid in intestinis hæret, aut ad ea ex omni corpore confluit, ejiciant, hinc locum non habent, cum vires multum prostratæ sunt, aut fluidorum ratio in massa humorum deficit; nec ea quæ evidentius irritant exhibere licet, cum topicum quoddam in primis vis obtinet vitium, aut ex morbi, qui adest, indole constat, irritabilitatem fibrarum in universum auctam esse, nunquam ideo in febrium paroxysmis eadem licet exhibere, hinc Græci & Romani, qui nostra Eccoprotica ignorarunt, non ausi fuerunt purgantia in febribus acutis exhibere; Resinosa, cum stimulus, quem excitant, propius ad illum, quo vomitoria intestina sollicitant, accedat, hinc creberrime vomitum excitant, nec ea licet exhibere, cum vomitoria exulare jubentur (§. 55.), cum etiam circulationem sub eorum usu intendi, compertum sit, hinc ab eis in febribus continuis omnino est abstinendum.

α. ECCOPROTICA.

CASSIA FISTULA Barb. Est Siliqua cylindroidea rectissima interdum, interdum incurva, quæ pedis circiter longitudinem æquat, unciam crassa, ex spadiceo

nigra, lignosa, fragilis, intus multis septis transversalibus distincta, quæ in superficie externa, tanquam totidem circelli eminent, inter septa hæret medulla nigra, ad mellis consistentiam accedens, sapore dulci instructa, & cui femina subrotunda, dura, fulva, nitida innidulantur. Adducunt etiam non raro siliquas rugosas, crassiore putamine vestitas, medullam acriorem includentes, has Occidentales esse, GEOFROI tradit, sed MONARDES & RUMPH testantur, Americanas, ex Insulis sancti Dominici & S. Johannis de portu divite, Orientalibus præstare; Belgas nullam Cassiam ex India in Europam vehere, & omnem, quæ ab aliquot retro annis Massiliam venit, ex Insula Martinica afferi, relatum accepi. In universum siliquas multum rugosas, acri aut qualicumque alieno sapore instructa medulla foetas, nec non eas, quarum femina, dum concutiuntur, ob deficientem medullam, resonant, rejiciendas esse præcipiunt.

CASSIA. Corollam pentapetalam irregularem habet, calice quinquefolio sustentatam, diplosantheram, monogynam, fructum oblongum, dissepimentis distinctum.

Fistula BLACWELL 381. Foliis quinque vel septem jugatis, ovato-acuminatis & petiolis nudis distinguitur.

Crescit in Æthiopia, Ægypto, India, China & insulis Philippinis, ab Hispanis in Americam transplantatam fuisse, testatur MARTYR apud SLOANE.

Pulpa tam ab aqua, quam a spiritu Vini dissolvitur. NEUMANN.

Primi Arabes nostrum medicamentum in usum traxerunt, ACTUARIUS primus illud Cassiam dixit, pulpa ex siliquis exempta & a feminibus liberata, tanquam mitissimum medicamentum, exhibetur, nec male in minori dosi illis datur, quibus alvus tarda est, eandem etiam specificè in renes agere, sunt qui

contendunt ; urinam inde tingi experientia non confirmat. Dosis pulpæ est ad uncias duas vel tres , ea cum majori aquæ quantitate diluenda est, ne in primis viis fermentet & flatus excitet, illis quibus modo animus est alvum apertum servandi, ad unciam unam vel drachmas sex exhibetur.

* *Electuarium Diacassie cum Mannæ* Nostrat. Medicamentum eccoproticum, quod ad uncias duas & ultra potest exhiberi: *Pulpa Cassie* SCHROEDER ope sacchari conditur, ut ætatem ferat, Parisini illam *Cassiam coctam* appellant, & ipsi varia adjiciunt.

MANNA ab Arabibus *Mam* dicta, est Succus inspissatus albus, cujus frusta variæ figuræ & magnitudinis nobis afferuntur, evidenti dulcedine instructus, odoris expers, totus in aqua & spiritu Vini solubilis.

Varia ratione Mannam solent distinguere, mitto distinctiones secundum arborum, unde colligitur, genera; nec non illam, qua in spontaneam & coactam, quam *Forzata* vel *Forzatella* appellant, solent dividere; porro eam, qua Mannam in foliis collectam, ab illa, quæ a truncis abraditur, distinguunt, illam *di Fronde*, hanc *di Corpo* denominant; illam denique qua, pro varia quam habent figura, in *grumosam*, *en Marous*, *bombycinam* & *granulatam* solent distinguere, hæ omnes enim distinctiones, hodie in commercio ignorantur. Solent autem hodie quatuor genera Mannæ in officinis asservare: *Canellatam*, *Mannam longam* Paris. quæ frustis purissimis aliquot pollices longis, unum circiter latis, una facie concavis & ita in figuram canalis actis, unde denominationis ratio surrexit, efformatur; *Vulgarem*, *Mannam granulofam* Paris. quam frusta variæ magnitudinis, figuræ, crassitie constituunt, dimidium circiter pollicem crassa, plus minus fordibus inquinata, ea, quo minus humida, magis alba & pluribus granis cylindræis

efformata est, eo reputatur melior, hanc ipsam pro varia patria denuo distinguunt, optima habetur ad Giraci Calabriae ulterioris urbem lecta, hanc illa de Capachi, Siciliae urbe proveniens excipit, ad hanc proxime accedit Calabrina & ea, quae in Neapolitana provincia Puglia colligitur, nec non a tractu Maremna in Ducatu Florentino desumpta, minus alba est a Ciæqui denominata, quae a Sinesi nomen habet, sordida est & in majores massas concreta, ea autem, quam Romandiola Romagnae largitur, facile accescit: ex Manna vulgari grana magis alba & majora ferigere, & sub nomine *Mannae Electae* asservare solent: *Mannam Crassam, Mannam spissam & sordidam* Paris. denique talem appellant, quae magis ab albo colore recedit, evidentius sordida est, multum humet, ita, ut quoque interdum pastae consistentiam habeat, surgit sive ex antecedentibus senio vel aliis rationibus corruptis, sive evidenter ex saccharo vel melle, quibus aliquid Mannae, non raro etiam Scammonei adjiciunt, arte parata est, hinc omnino ex officinis proferibenda.

Exsudat Manna ex variis *Fraxini* L. speciebus, summa aestate, & inde deraditur, aere pluvioso, vel paucam vel nullam arbores fundunt, hinc messes pluvioso caelo pressae parcae solent esse, ut Mannam Canellatam obtineant, ex arboris cortice solent frustra excindere, eorum locum succus exsudans occupat, & in vulneris figuram efformatur.

Aliae quoque arbores succum dulcem, in grana alba concrecentem, solent largiri, is quoque sub nomine Mannae venit. *Hedysarum Alhagi*, Persiae civis, *Mannam Persicam* largitur, valde sordidam, & teste TOURNEFORT, Fraxinea omnino inferiorem, *Pinus Larix* L. & aliae arbores coniferae ex foliis *Mannam Lariceam, Briguntinam, de Briançon* exsudant: *Manna liquida*, quam in Arabia & Syria obtinere

Auctores Seculi XVI retulerunt, hodie ignoratur omnino.

Medicamentum non ingratum, quod primi Arabes arti nostræ intulerunt, cum sine irritatione agat, in omni morborum genere, in topicis quoque primarum viarum vitiis, cum catharsis indicatur, sine ullo periculo potest dari, ejus ope in febribus acutissimis, in ipsa quoque dysenteria, corpus sordibus possumus liberare, idem medicamentum, minori quam qua alvum movet dosi exhibitum, ad massam humorum penetrat, vi sua saponacea spissos humores attenuat & acres demulcet, hinc in morbis pectoris cum successu solet præscribi.

Datur ad uncias tres usque, pro dosi, sed cum ex suo genio facile fermentet, hinc multa aqua dilui, debet, nec male ipsi aliquod medicamentum carminativum adjicitur, ut flatu præcaveantur. Id denique adhuc addo, Mannam cum aqua coctam, dum refrigeratur, consistentiam solidam induere.

Electuarium seu Pulticula de Manna Nostrat. Infantibus pro educendo meconio exhibetur, Wurtembergenses eidem, non malo consilio radices ireos adjiciunt: *Manna liquida* SCHROEDER, non placet Mannam in fermentationem pronissimam, diutius solutam asservari: *Syrupus de Manna* ECKHOLZ a Wurtemberg. varia ratione mutatus, ob Folia Sennæ, quæ recipit, Manna validius, & non sine irritatione, purgat, datur infantibus in primo ætatis anno versantibus, ad unciam unam.

ROSARUM PALLIDARUM FLORES v. *Roborantia.*

SACCHARUM THOMÆ vid. *Resolventia.*

TAMARINDI Rec. Hoc nomine ad nos adducitur Pulpa nigra, sapore acido instructa, cui varia filamenta & semina ex rotundo angulata, spadicea, nitida commixta sunt.

Rejicitur exsucca, quæ situm contraxit, carne prunorum adulterata

Defumitur pulpa ex fructibus

TAMARINDI L. BLACWELL 102. Corolla tripetala, calyce tetraphyllo sustentata, isanthera, monogyna, legumine oblongo, compresso, cum acumine obtuso, ad semina toroso, duplici cortice vestito, exteriori sicco, interiori membranaceo, inter utrumque pulpa molli instructo, gaudentis.

Indiæ, Ægypti, Arabiæ nec non Americæ, quo transplantata fuit, civis; pulpa ex America allata minus sordida & minus acida est.

Etiam hoc medicamentum Arabibus debemus, ob indolem, qua gaudet, saponaceam eccoproticis rectissime adscribitur, & ad tres usque uncias exhibetur; ob evidentius, quo scatet acidum, in morbis acutis maxime & biliosis cum magno fructu datur, sive aliis eccoproticis junctum, sive largiori lactis quantitati adjectum, quod inde in Serum, his morbis maxime appropriatum, vertitur; Tamarindi, mannæ adjecti ejus flatulentiam egregie moderantur, & efficiunt ut minus facile vomitum excitet.

* *Eleazarium Tamarindorum* HORSTII, inconcinna compositio: *Pulpa Tamarindorum* SCHROEDER, non placet medicamentum coctione & saccharo debilitatum.

β. INCIDENTIA.

Huc pertinent Aquæ amaræ & Salia, quæ ex iis parantur (§. 21.) indicata.

γ. SPECIFICA.

ALOE, Ἄλόν. Est Succus inspissatus niger, proprio & nauseoso odore instructus, sapore gaudens amaro, cum aliqua acrimonia: pro varia, qua gaudet, puritate varie denominatur, purior & propius ad rubedinem accedens, a *Succotra* sive *Socotra*, insula ad

Arabiam felicem sita, nomen accepit; magis flavescens *Aloes Hepatica* dicitur; carbonacea nigredine instructa, arida, minus odorata *Caballina* vulgo appellatur: hanc Aloes distinctionem Arabes invexerunt, cum apud Veteres duplex modo ejus genus, unum quod hepatis colorem habet, & alterum quod fæcem refert, occurrat.

ALOE, Corollam sexfidam habet, isantheram, monogynam, capsulam triangularem & trilocularem: *Perfoliata Vera* L. BLACWELL 333. foliis spinosis, maculatis, planis, & habitu caulescente distinguitur.

Crescit in Europa Meridionali, Asia & Africa.

Succus ex foliis expressus inspissatur, pro varia ejus depuratione, varia etiam ratione qua inspissatur, variam puritatem induit, & ita eundem succum plurimum differentes Aloes species posse exhibere, evidens est.

Vix non tota in aqua ebulliente dissolvitur, sed menstruo refrigerato, multum resinæ inde secedit. Succotrina $\frac{1}{4}$ resinæ, $\frac{3}{4}$ Extracti aquosi largitur; Hepatica $\frac{1}{3}$ resinæ, Extracti aquosi $\frac{2}{3}$; Caballina resinæ $\frac{1}{5}$, Extracti aquosi $\frac{4}{5}$. LEWIS. NEUMANN ex Aloe $\frac{1}{2}$ Extracti resinosi, $\frac{7}{8}$ circiter Extracti aquosi obtinuit. Extracti aquosi fere $\frac{5}{8}$ CARTHEUSER.

Leniter ab Aloe ventrem duci, GALENUS docet, & ventriculum roborari, addit, eandem vulnera & ulcera abstergere & ad cicatricem perducere; sed monet simul, eandem in temperie sicca & calida noxiam esse. Edit in universum validas vires resolventes, & in obstructionibus viscerum abdominalium cum successu usurpatur, sed valide præterea in vasa sanguinea agit, ita ut BORRICHIVS mictum cruentum inde surrexisse viderit, maxime in hæmorrhoidalia, quæ, MESUE jam monente, & FALLOPIO plurimis exemplis confirmante, inde irritari, experientia evicit, qua teste etiam novimus, a principio resinoso maxime hunc effectum causari, hinc semper Extractum aquosum, ab omni resina liberum, loco integræ Aloes ad usus internos

adhibendum est; medicamentum resolvens & amarum, cum successu quoque vermibus opponi, ÆGINETÆ facile largimur; ejus vis antiseptica etiam a vetustissimis retro temporibus nota est.

Scopo purgandi ad duas drachmas, scopo resolvendi autem ad scrupulum unum præscribitur.

Extus cum successu ad arcendum sphacelum adhibetur, & observante FORESTO, ad lippitudinem.

* *Aloes Insuccata* Wurtemb. * *Aloes lota* Wurtemberg. * *Aloes Rosata* FALLOP. * *Aloes Violata* Wurtemb. Hæc quatuor sunt extracta aquosa Aloes, ubi per adjectos succos vegetabiles Aloes caliditatem corrigere tentarunt, mediævi Auctores: * *Aqua generalis* Parisiensi ratione farraginis ingredientium, optime Theriaca liquida dicenda: * *Aqua Ophthalmica* Nostrat. ad lippitudinem conducit: *Balsamum Commendatoris* de PERNE polychrestum ad vulnera leviora medicamentum: * *Balsamum FIORAVENTI* vulnerario quoque scopo adhibetur: * *Balsamum Vulnerarium* vid. *Cuprum*: * *Electuarium de Hierapicra* a GALENO tanquam ab aliis usitatum describitur, ipse vult, ut ad nonaginta partes Aloes, quinque Croci & sex reliquorum aromatum recipiantur, a Veteribus crebro ad obstructa viscera abdominalia usurpabatur, hodie ad clysmata interdum adhibetur: * *Colyrium Roborans* Parisiensi viribus ad aquam ophthalmicam accedit: * *Elixir Proprietatis* PARACELSI describit, & pro more suo extollit, sed retinet menstruum, CROLLIUS illud spiritum Vini & Acidum Vitrioli esse contendit, eum plures sequuntur, Parisini solum spiritum Vini recipiunt, & cum adjiciunt spiritum sulphuris, medicamentum * *Elixir Proprietatis cum Acido* appellant: Spiritus vini, inde juxta HELMONT destillatus, * *Elixir proprietatis album* dicitur & si ante destillationem varia aromata addita fuerunt, & spiritus destillatus edulcoratur, surgit claretum, quod * *Elixir*

de *Garis* Parisini appellant: BOERHAAVE loco acidæ Vitriolici, siue acetum recipit, siue tartarum tartarifatum, surgunt ita * *Elixir Proprietatis cum Acido* BOERHAAVE & sine Acido EJUSDEM, si oleum Tartari per deliquium adhibetur, ad præcepta MAETS, *Elixir Proprietatis dulce* exoritur; omnia hæc Elixiria resolvendi & roborandi ergo ad vitia digestionis corrigenda, commendantur, BOERHAAVIO quoque laudata, cum autem multum calefaciant & maxime sanguinem hæmorrhoidalem commoveant, hinc inter nos saltem, parcius cum eis erit mercandum: si ingredientia *Elixir Proprietatis* cum aqua, sale alcali foeta, extrahuntur, *Elixir Aperitivum* CLAUDEUR surgit, antecedentibus omnino præferendum, Hamburgenses principiis *Elixir Proprietatis Rhabarbarum* & Salem Tartari adjiciunt, Vinum generosum pro menstruo adhibent, & ita * *Elixir Proprietatis Rhabarbarinum* parant, in quo Wurtembergenses Alkali, spiritum salis substituunt: *Elixir Proprietatis HELVETII*, tincturam Tartari pro menstruo, & aliquid olei Cinamomi recipit: * *Emplastrum contra Vermes* Wurtemb. validiora drastica habet, caute adhibendum: *Extractum Aloes* VAL. CORD. ut obtineatur ab omni resina plane liberum, nonnisi aqua frigida præparandum est: * *Extractum Catharticum* Londin. multum resinofum, datur ad grana quindecim, ejus in locum inter nos propinare moris est *Extractum Catholicum*, quod $\frac{1}{2}$ Aloes, $\frac{1}{2}$ Extracti Hellebori nigri, $\frac{1}{3}$ Colocynthid. $\frac{1}{3}$ circiter resinæ Jalappæ & totidem resinæ scammonii vehit: * *Extractum Marocostinum* vid. *Costus*: *Extractum Panchymagogium* CROLLII correct. Wurtemb. propius ad Augustanos, Nostrates ad ZWOELFFER accedunt, ex purgantibus resinosis & specificis consarcinatum medicamentum ad scrupulum unum pro dosi præscribitur, ex eodem in spiritu vini dissoluto surgit * *Elixir Polychrestum Hallensium*,

quod ego saltem nostris hominibus commendare nollem: * *Flores Sulphuris compositi* inconcinni: * *Opiata Mesenterica* Paris. inconcinna: * *Pilula Aloetica emollientes* Paris. non placent: * *Pilula Aloophanginae* earum dimidium Aloe, reliquum omne genus aromatum, Myrrha, Maltix, Crocus &c. efformant: * *Pilula Angelica* seu *Francofurtanae*, ad imitationem earum, quarum ope FABRICIUM AB AQUAPENDENTE vegeta sanitate usque ad octuagesimum secundum ætatis annum pervenire dicitur, & quarum parandi ratio in familia Zschorschanorum latuit, ab HARTMANN BAYER Medico Francofurtano concinnata, ad drachmam dimidiam pro doli solent dari: * *Pilula Aperientes* STAHL limaturam Martis recipiunt, in affectibus hypochondriacis non spernendæ, aperiendi ergo ad scrupulum unum possunt exhiberi: *Pilula de Ammoniac* vid. *G. Ammoniacum*: * *Pilula Aurea* NICOL. absurda compositio, quæ Aloes & Diagyridii de singulis $\frac{1}{4}$, Trochisc. Alhandal $\frac{2}{7}$ vehit, ad drachmam dimidiam usque possunt exhiberi: * *Pilula Cachectica* Wurtemberg. ad obstructions viscerum abdominalium & mensium referendas proficua esse videntur: *Pilula Cephalica* KUFFER, & * illæ quas Wurtembergenses habent, in affectibus capitis serosis, evacuandi sine præscribuntur, neutrae placent, dantur ad drachmam dimidiam: * *Pilula Chalybeatæ* vid. *Ferrum*. * *Pilula Cochiae* RHASIS, ipsilimis RHASIS verbis a Nostratibus receptæ, parum a Parisiis mutata, inconcinna omnino, ad drachmam dimidiam purgandi sine dantur: * *Pilula Emmanuelis* August. formantur ex speciebus Elixir Proprietatis: * *Pilule fetidæ majores* MESUE absurda compositio circiter $\frac{1}{4}$ radicem Esulæ, $\frac{1}{11}$ Colocynthidis, $\frac{1}{10}$ Euphorbii, $\frac{1}{6}$ Diagyridii habent: * *Pilula de Hieracum Agarico* JUNGKEN jure eviluerunt: * *Pilule Hydropicæ* BONTII $\frac{1}{2}$ circiter *G. Guttae* & $\frac{1}{2}$ Diagyridii habent, exhibentur ad

drachmam dimidiam, magis placet præscriptio Parientium, quæ Gummi Guttæ $\frac{1}{3}$ continet: * *Pilule Lacis majoris*, Wurtembergensium compositio, compendiosior est illa, quam MESUE dedit, nec tamen ab ipsa aliquid proprii ad curandos oculorum morbos expecto: * *Pilule Mastichina* vid. *Mastix*: *Pilule Polychrestæ balsamicæ*, pilulis obstructions viscerum abdominalium aperientibus, & maxime mensium hæmorrhoidum negotio prospicientibus, magnam famam comparavit BECCHER, plures dein Medici Germani, STAHL, HOFFMANN, RICHTER eius vestigiis insistentes, talibus pilulis auctoritatem fecerunt, & suo quæstui consuluerunt, earum compositionem arcanam servando; variæ præscriptiones illis analogæ hodie profant, Nostrates illam, quam BURCKHARDT publicavit, receperunt, reliquis omnino præferendam, Parisini & * *Pilulas balsamicas* STAHL, & * *Pilulas balsamicas* BECCHERI habent, Nostrates * *Pilulas Polychrestas* evidenter balsamicis inferiores adhuc retinuerunt: dantur *Pilule polychrestæ balsamicæ* ad grana quindecim pro dosi, & earum usus per septimanas continuatur: * *Pilule* seu *Extractum Ruidii* proxime ad *Extractum Panchymagogum* accedunt: * *Pilule* RUFII, ab ÆGINETA, qui formulam RUFII describit, differunt Londinenses & Parisini, pilulas EMANUELIS hoc nomine tradunt: * *Pilule sine quibus in Luninare Majori* occurrunt, absurda compositio, sine qua omnino esse possumus: * *Pilule Solares* WILDEGANS. vid. *Opium*: * *Pilule splenicæ* Wurtemb. non ineptæ ad vitia systematis venæ portarum videntur esse: * *Pilule stomachicæ* MESUE: *Pilule de succino* vid. *Succinum*: * *Suppositorium* Brandenburg. *Tinctura Aloes* Vienneis, a Chirurgis scopo mundificandi adhibetur, ex ejus usu interno facile diarrhœas excitari, Cl. PLENCK annotat: * *Tinctura Proprietatis* MYSICHT inconcinna compositio: *Unguentum de Arthanita* vid. *Cy-*

clamen : * *Unguentum ad Vermes* Wurtemb. antecedente & emplastro cognomine mitius.

* *CARTHAMUS* Barb. *κνικ*⊙, *Cnicus* Veterum, *Saffren batard*, *Safflor*. Flores & Semina recipiuntur.

Flores aservantur calyce exempti tubulosi, rufi, eminente columna antherarum flava, odoris nullius, aquam, cum qua infunduntur, rubro colore tingunt, & ipsi saporem salinum conciliant.

Semina oblonga sunt, uno extremo crassiore, rufescente, altero angustiore, quatuor angulis distincta, alba, splendentia, nucleum album dulcem, in quo ego saltem nil acris detegere possum includunt.

CARTHAMUS. Florem compositum, tubulosum habet, calicem ex squamis foliaceo appendiculo acutis imbricatum, receptaculum pilosum, semina nuda: *Tinctorius* L. Folius ovatis, margine serrato aculeatis distinguitur.

Sponte in Ægypto crescit, hodie passim per Europam colitur.

Color, quem aqua ex floribus extrahit, ope acidorum pulcherrime roseus fit, quo lintea tinguntur, qui autem injurias acris non fert.

Cnicum Veteres purgandi ergo, teste GALENO adhibebant, multa etiam apud Arabes de seminum Carthami vi alvum ducendi mentio fit, eorum succisores ad unciam unam sub forma emulsionis illa exhibuerunt, hodie prorsus eviluerunt, nec perspicio quomodo medulla omnino dulcis, alvum multum commovere queat: num planta in Oriente crescens semina acriora subministrat, quam illa, quæ in Europa colitur?

* *Electuarium de Carthamo* ARNOLDI DE VILLA NOVA: * *Extractum Diacarthami* ANDERNACI, utrumque medicamentum inconcinnum eviluit.

COLOCYNTHIS, *κλοκωνθις*. Prostat hoc nomine Pulpa rotunda, varix magnitudinis, quæ non raro

ad pugnum accedit, candida, sicca, fungosa, levis, ex multis cellulis efformata, quibus semina compressa, oblonga, flavicantia, modice amara inhærent, sapore gaudet amarissimo, acri, fauces adurente.

Cucumis Colocynthis ELACWELL 441. foliis multidis & pomis globosis distinguitur.

In Archipelago & Syria occurrit.

$\frac{1}{2}$ Extracti aquosi visceri largitur. LEWIS. $\frac{1}{18}$ Extracti spirituosoli, $\frac{1}{11}$ circiter Extracti aquosi BOULDUCE inde obtinuit: NEUMANN Extracti spirituosoli $\frac{7}{32}$ & aquosi $\frac{1}{32}$; Extracti aquosi fere $\frac{1}{2}$, spirituosoli $\frac{1}{6}$ CARTHERSER.

Pulpani Colocynthis fortiter alvum ducere, & paulo majori dosi exhibitam adeo valide agere, ut gravissima tormina excitet, & ipsum sanguinem ex vasis intestinalibus exprimat, HOYER, STALPART VAN DER WIEL, TULPII & PLAFER observationibus patet. Græci & Arabes ad duos scrupulos usque ejus dosin extenderunt, hodie non nisi stimuli loco pilulis ad aliquot grana adjicitur; cum ejus virulentiam a tenacitate, qua gaudet, pendere, creditum fuerit, hinc eandem cum mucilage Tragacanthæ subigi jussit MESUE, & in Trochiscos, quos *Alhandal* dixit, efformari, sub hoc nomine hodie adhuc ejus pulvis proflare solet.

Extus ab HIPPOCRATE utero ulcerato injiciebatur, convenienti vehiculo excepta a quibusdam, scopo anthelmintico, umbilico infantum imponitur, aut ad drachmas tres, enematibus, quibus validius stimulare volumus, adjicitur.

* *Extractum aquosum* ZWOELFFER: * *Extractum ex aquoso & spirituosum mixtum* Wurtemberg. * *Oleum compositum* GRULING abdomini illinitur, cum vermes obtinent, aut in pertinaciori alvi obstructione: * *Resina* ZWOELFFER.

* *CUSCUTA* Barb. ἐπίθυμον, καδύτας, *Casuta* Barb. *Epithymum*. Hoc nomine asservantur Filamenta longa, tenerrima, variis tuberculis obfesa, sapore lenissime acriusculo instructa.

CUSCUTA. Corolla quinquefida, simili calice sustentata, isanthera, digyna, fructu carnoso, biloculari gaudet: *Europa* L. BLACWELL 554. floribus sessilibus distinguitur.

Planta paralytica, variis herbis adnascens, unde olim varie denominata fuit, inter nos creberrime variis Euphorbiæ speciebus adhærens occurrit.

Vires purgantes ipsi a Veteribus adscriptæ, hodie negliguntur, cum certiora & efficaciora purgantia habemus.

* *CYCLAMEN*, κυκλάμιον, *Tuber terre*, *Pain de porceau*, *Schweinbrodt*. Radices sistit tuberosas, sphaeroideas, leviter depressas, foris nigricantes, intus candidas, fibris nigris instructas, inodoras, sapore in recentibus cum quadam acerbitate acri, in exsiccatis fere nullo gaudentes.

CYCLAMEN. Corollam monopetalam quinquefidam, cujus limbus deorsum flexus est, isantheram, monogynam, & baccam globosam habet: *Europa* L. BLACWELL 147. foliis cordatis distinguitur.

Crescit in Europa Orientali & Meridionali.

HIPPOCRATES & GALENUS Cyclamen tam interne, quam externe, scopo resolvendi exhibuerunt, radix a variis Auctoribus cathartica annumeratur, id quod quidem de recenti, vix de exsiccata valet. Dosis in substantia ad drachmam unam, in infuso ad unciam dimidiam solent extendere, incertum medicamentum non amplius adhibetur.

* *Unguentum de Arthanita* MESUE. Plura medicamenta drastica recipit, umbilico illitum vermes necat & alvum ducit, medicamentum drasticum apud infantes maxime, quibus tamen præcipue commen-

datur, non nisi maxima cum circumsp̄ctione auderem exhibere.

HELLEBORUS NIGER ἡλίβορος , *schwarze Nieswurzel*. Radices largitur, quæ ex crasso capitulo copiosissimas fibrillas, aliquot pollices longas, emittunt, extus nigras, intus albas, nullo odore, sapore leniter acerbis instructas; nec recenter ex terra effollæ, multum odoris habent.

HELLEBORUS. Corolla pentapetala, polyanthera, nectariis multis, capsulis quinque aut sex gaudet: *Nigra* L. BLACWELL 506. scapum pauciflorum & folia pedata habet.

In Pyrenæis & Apenninis crescit, apud nos passim in hortis colitur.

Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, Extracti resinosi $\frac{1}{2}$ largitur. LEWIS: Extracti aquosi $\frac{3}{8}$, Extracti spirituosi $\frac{1}{8}$ NEUMANN. Utraque adeo firmiter cohærent, ut semper conjuncta, ab utroque menstruo extrahantur.

Veteribus Helleborum in frequenti usu fuisse, neminem latet & eos, quoque eundem tanquam medicamentum multum commovens adhibuisse, sed Majorum monumenta circa Elleborum evolventi probe observandum est, eos crebro non modo album intelligere, sed & diversissimarum plantarum radices sub nomine Hellebori nigri ipsis venire, cui addendum, ejusdem plantæ radices, ratione variæ patriæ, varium virium gradum habere, Helveticas radices hellebori nigri validiores esse, quam Anglicas GEOFROI est expertus, easdem in Oriente cultas a nostris diversas & eis validiores esse TOURNEFORT testatur; hinc vix patrum observata de viribus Hellebori ad nostras radices licet applicare. Id autem, experientia teste, novimus, radices, quas descripi, album ducere, & quidem cum quadam vehementia, gaudere præterea, si minori doli dantur, eminenti vi resolvendi. MEAD, illas vix unquam spem

in referendis menstruis sefellisse, testatur, hodie solæ aut in substantia, vix dantur, sed adjiciuntur stimuli loco infusis laxantibus.

Dantur in infuso ad drachmas tres.

Extractum VAL. CORD. datur scopo purgandi ad drachmam dimidiam: * *Syrupus de pomis helleboratus* vid. *Malum*: * *Tinctura Hellebori composita* WURTEMB. est *Tinctura Melampodii* BATEI parum mutata, quæ ad drachmam unam pro dosi maniacis commendatur: * *Tinctura Martis Helleborata* WEDEL vid. *Ferrum*.

* HERMODACTYLUS, *Ἡρμόδακτυλος* ÆGINET. Hodie hoc nomine prostat Radix ad figuram triangularem accedens, utrinque contracta, una facie plana, sulco longitudinali notata, altera convexa, extus flavicans, intus alba, friabilis, odoris & saporis expers.

Affertur ex Turcia.

Nil certi de planta, unde desumitur, audeo proferre, cum *Iris tuberosa* L. quam MATTHIOLI fide, plurimi huc referunt, radices digitatas a nostra diversissimas habeat, *Colchici Illyrici* autem character, unde a RAUWOLFF desumi dicitur, nondum determinatus sit.

Extracti resinosi $\frac{1}{11}$ circiter, ultra $\frac{1}{4}$ aquosi exhibuit NEUMANN.

Cum ipsa vox, qua Veteres suas radices denominarunt, eas oblongas fuisse denotet, nostræ autem potius rotundæ sunt, nulla etiam fida observatio proftet, nostras radices alvum ducere, imo ALPINUS testetur, mulieres plures earum, in modum castanearum, ut pingues evadant, comedere, sine ulla alvi perturbatione, hinc male vires, quæ Veteres Hermodactylis adscripserunt, a nostris radicibus expectamus, jure omnino ex indice medicamentorum delendis.

IRIS vid. *Aromata*.

LILIUM CONVALLIUM vid. *Aromate*!

PERSICI FLORES vid. *Fructus horæi.*

PEUCEDANI RADICES vid. *Resolventia.*

POLYPODII RADICES vid. *Resolventia.*

* PSYLLIUM, ψύλλιον. Ejus recipimus Semina, quæ a figura *Flohsiamen*, *Herbe aux puces* appellantur, sunt enim oblonga, nigra, convexo-concava, præterea odoris & saporis expertia, sub dentibus lentescunt.

Plantago Psyllium L. BLACWELL 412 & 513. Caule ramoso, herbaceo & foliis dentatis distinguitur. In Europa Meridionali sponte crescit.

Spiritum Vini, cum hoc semine infusum, acrem fieri, LEWIS tradit: Mucilaginis siccæ $\frac{1}{8}$ inde obtinui.

Semen evidenter mucilaginosum, nonnisi mucilaginosas & relaxantes videtur vires editurum, & tales quæque GAIENUS inde pollicetur; Arabes demum & quidem ex theoria magis, quam ex observatione idem medicamentis purgantibus adscripserunt, hinc jam FALLOPIUS asseverat: *hoc semine nullius doctum virum ad lubricandam alvum usum esse*, & si quis hodie ejus adhuc obtinet usus, is unice circa mucilaginem demulcentem, relaxantem, refrigerantem versatur.

* *Electuarium de Psyllio* MESUE. Inconcinna compositio.

RHABBARBARUM, ῥάββαρον, ῥάββα. Est Radix, quæ sub majorum frustorum forma ad nos adducitur, extus flava, intus in modum Nucis Myristicæ variegata, odore proprio & sapore amaro, cui aliquid austeri accedit, instructa.

Frustra, quorum flavedo vestigium rubri admittit, & quorum rubedo, qua intus variegantur, ad colorem roseum accedit, & quæ ponderosa sunt, reliquis præferuntur.

Rhabbarbari & Rhapontici primus ÆGINETA meminit; post renatas in Europa litteras valde solliciti fuerunt Auctores in detegendo Rheo Veterum, sed

omnes quas adduxerunt radices, evidenter a Rheo DIOSCORIDIS diversæ sunt, quippe quod nigrum, fungosum & inodorum fuit. Radices, sub nomine Rhabbarbari ex Oriente allatas, defumi a planta, quam CRASSUS RHAGUSINUS, sub initia Seculi XVII ex Thracia accepit, fuerunt, qui contendebant; est autem ea

RHEUM, Corolla sexfida irregulari instructum, enneanthera, trigyna, semine nudo triquetro, marginato: *Rhaponticum* L. foliis integris & subtus sulcatis gaudens.

Thraciæ civis, nostras hyemes optime ferens.

Cum autem has radices a vero Rhabbarbaro, figura oblonga, lutescente magis colore, nec non odore & sapore viderint differre, hinc eas *Rhaponticum* appellarunt; ipsis vulgo substituere solent radices.

Rumicis Obtusifolii L. foliis cordato-oblongis grenatis & valvulis dentatis graniferis instructi, in Europa minus frigida & in Borussia adhuc occurrentis:

Hujus plantæ in Sibiria crescentis radices *Rhaponticum Moscoviticum* largiri, GMELIN testatur, sunt illæ Rhapontico vulgari crassiores, magis rotundæ, intus pulchrius variegatæ, extus minus luteæ.

Cum semel receptum fuit, radices extus flavicantes, intus rufescentes, amaro & quodam austero sapore instructas, pro succedanis veri Rhabbarbari habere, hinc monachi Carthusiani & Franciscani, TRAGI temporibus, radices *Rumicis Aquatici* L. valvulis integerrimis nudis & foliis cordatis angustis distinguendi, vulgatissimæ per Europam plantæ, pro *Rhabbarbaro* adhibuerunt, hoc ut a reliquis distingueretur, a *Monachis* denominarunt; alii eodem nomine, teste LOBELIO, radices *Rumicis Patientiæ* L. valvulis integerrimis, unica granifera, foliis cordatis instructi, Italiæ indigeni, nostræ hyemis patientis, designabant,

sed eodem nomine etiam alii, radices *Rumicis Alpini* L. valvulis integerrimis nudis & foliis cordatis obtusis distincti, Gallix & Helvetix indigeni, nec non *Centaurea Rhapontica* L. calicibus siccis inermibus, foliis ovato oblongis, petiolatis, tomentosis gaudentis, Alpium Helvetix & Italiæ civis indigitarunt.

Varium hinc, *Rhapontici* & *Rhabarbari Monachorum* nomine, prostat plantarum genus, quarum radices colore extus sive nigricante, sive lutescente, figura oblonga, odore nullo, sapore evidenter alieno a Rhabarbaro vero differunt.

Cl. HOPE fide constat, verum Rhabarbarum desumi a *Rheo palmato* L. quod foliis palmatis distinguitur, & abhinc aliquot annos in Anglia & Palatinatu colitur. Ulteriora experimenta docebunt, num plantæ in Europa cultæ radices omni dote, cum illis, quas Asia alit, convenient. GMELIN testis oculatus refert, Rhabarbarum verum, nullum ad Wolgam fluvium aut ad murum, ut vulgo asseri solebat, crescere; sed omne in China & ipsi vicina regione Tangutica, inter 26 & 39 gradum latitudinis borealis obtinere, inde per Calnuccos & Calmuccicos Buccharos, qui itinera, mercaturæ ergo, secundum Wolgam fluvium instituunt, in Siberiam & Russiam duci, magnæ Buchariæ incolas illud per omnem Persiam venale circumferre, unde ad portus Maris Mediterranei venit, Buccharos Sinenfes autem idem per omnem Chinam, Cantonum usque ducere, patet hinc Chinense, Perlicum & Russicum Rhabarbarum semper idem esse.

Ex Rhabarbaro Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ fere GMELIN obtinuit: Extracti spirituosii $\frac{3}{8}$, aquosi $\frac{2}{7}$ NEUMANN, qui quoque optime annotat, a partibus volatilibus omnem virtutem catharticam pendere; ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi adducit CARTHEUSER: Ego inde $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi & totidem resinosi separavi, quod autem

tot adhuc mucilaginis habuit, ut aqua illud ex spiritu Vini non deiecerit. Id præterea adhuc annotandum esse duco, Rhabarbarum, quo melioris notæ est, eo minus coloratam tincturam cum aqua largiri, & eo minorem Extracti aquosi quantitatem.

Cum nostrum Rhabarbarum a Rheo Veterum omnino differat, hinc quæ Veteres de hoc annotarunt, illi minus bene adscribuntur; Primi Arabes nostrum Rhabarbarum ad usus medicatos adhibuerunt, & rectissime illud omni ætati, in omni morbo, tanquam mite purgans exhiberi posse, asseruerunt; MESUE quoque jam observavit, hanc ejus vim catharticam a principio volatili pendere, & eam coctione resolvi; sed Rhabarbarum non modo alvum ducit, sed spissos quoque humores chylopoieticos, bilem maxime, attenuat & primas vias roborat, hinc tam ad obstructions abdominales referandas, quam ad vires digestionis roborandas, & ad sistendos nimios alvi fluxus cum successu adhibetur, cum autem ab eo, flavedine quoque urina tingi soleat, non raro etiam, observantibus MENZEL & TILLING, sudor & odoratus & coloratus sub ejus usu surgat, hinc, quod & ad secundas vias penetret, evidens fit, & ad affectus renum, præcunte PARACELSO, a multis commendatur.

Dosis est ad drachmam unam in substantia, ad drachmas duas in infuso.

* *Extractum* a MESUE sub titulo Trochiscorum descriptum, vix alias quam roborantes vires habet: * *Rhabarbarum tostum* apud Arabes jam obtinuit, præparationem, qua Rhabarbarum vi purgante privatur & majori acrimonia instruitur, prudentiores hodie negligunt: *Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro* vid. *Cichoreum*: * *Syrupus de Rhabarbaro* DEODAT. priori postponendus: * *Tabella de Rhabarbaro* Paris. *Tinctura sive Anima Rhabarbari* MESUE ad libram aquæ Wurtembergenses unciam unam, Nostrates

dimidiam recipiunt, Salem Tartari sine necessitate solent adjicere, medicamentum egregium, quod scopo roborandi, vias bilianas aperiendi, alvum leviter ducendi, per cochlearia exhibetur: * *Tinctura Rhabarbari composita* Edinburg. inde frustra Rhabarbari vires propriæ expectantur.

SAMBUCUS vid. *Resolventia*.

* SPINA CERVINA Barb. *Nerprun, Keutzbeer*. Exhibet baccas rotundas, quæ majorum pisorum magnitudinem habent, nigræ sunt, aliquot feminibus instructæ & succum fovent cum quadam adstrictione acriusculum, nauseosum, colore lurido, nigro, cum vestigio viroris tinctum.

Rhamnus Catharticus L. BLACWELL 135. spinis terminalibus & floribus dioicis gaudet.

Occurrit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Baccæ exsiccatae ad usus baphicos adhibentur, vix ad medicatos; succus inde expressus, alumine acuatus & inspissatus, modo ab Illultri DU HAMEL tradito, in pigmentum vertitur, quod *Saftegrün, Verd de l'essie* appellant.

Syrupus Domesticus August. ad unciam unam datus alvum movet, hydropicis maxime, præeunte SYDENHAM, commendatus: * *Rob Paris*.

VIOLARUM FLORES vid. *Fragrantia*.

♁. RESINOSA.

ACACIARUM FLORES vid. *Adstringentia*.

* AGARICUS, Ἀγαρίκιον, *Lerchenschwamm*. Est substantia fungosa, non raro in varia tubera divisa, mox majore, mox minore volumine instructa, levis, nivea, digitorum affricu friabilis & ipsis adhærens, sapore gaudet acri, amaro, nauseoso.

Reji-

Rejicimus massas ponderosiores & quæ non exquisita albedine gaudent, a Veteribus *Mares* appellatas.

Boletus fungus horizontalis, poris pertusus, *fini Laricis* L. BLACWELL 477. habitu acauli, colore vario, poris difformibus gaudet.

Optimus ex Aleppo adducitur; ab eodem, officinis pharmaceuticis inferendo, cuticulam externam, diversi colorem auferre solent.

Exiguæ aquæ sunt in Agaricum vires, spiritus vini omnem ejus virtutem inde extrahit: Extracti spirituosi $\frac{2}{3}$ GEOFFROI accepit; $\frac{2}{3}$ Resinæ, Extracti aquosi ultra $\frac{5}{8}$ GMELIN; Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{11}$ circiter aquosi NEUMANN; Extracti spirituosi $\frac{1}{2}$ sere CARTHEUSER.

Purgantes vires Agarico esse, GALENUS monet, & eum ad drachmam unam, tanquam eximium ad viscerum obstructions referendas medicamentum, commendat; vim purgantem tardam & debilem esse, jam DIOSCORIDES annotavit, hodie solus nunquam datur, interdum stimuli loco aliis purgantibus adjicitur, cum alia cathartica habeamus certioris effectus, hinc eodem non male carceremus.

Datur in substantia ad sesqui drachmam, in Infuso ad unciam dimidiam.

* *Extraction aquosum* VAL. CORD. * *Extractum resinofum*, præeuntibus Augustanis, Wurtembergenses recipiunt, & illud vi purgante admodum debili gaudere dicunt: * *Trochisci de Agarico* a MÆSUE, GALENO adscribuntur, sed jam MONARDUS locum reperire non potuit, cum nil proprii præ Agarico habeant, eviluerunt.

JALAPPA Recent. Hoc nomine ad nos adducuntur taleolæ, ut plurimum rotundæ, quæ thalerum circiter æquant, interdum etiam oblongæ, gryseæ, cortice nigricante, rugoso, substantiam gryseam, nigris strus variegatam ciungentes, odore proprio nausoso,

similique sapore, cui evidens acrimonia jungitur, instructæ.

Quo graviores sunt, & quo plures strias nigras habent, eo meliores.

MIRABILIS. Corollam infundibuliformem, quinquefidam, plicatam, calice quinquefolio sustentatam, isantheram, monogynam habet, & nucem calici inhærentem: *Jalapa* BLACWELL 404. floribus congestis, erectis distinguitur.

Crescit in Asia & America.

Primus CLOSSÆUS hanc ipsam esse genuinam Radicis Jalappæ plantam annotavit, id quod etiam eadem per aliquot annos inter nos culta evicit. MILLER propriam Convolvuli speciem adducit.

GMELIN $\frac{1}{3}$ resinæ, $\frac{1}{6}$ fere Extracti aquosi inde obtinuit; NEUMANN resinæ ultra $\frac{5}{16}$, Extracti aquosi vix $\frac{5}{16}$; CARTHEUSER resinæ $\frac{1}{2}$, Extracti aquosi $\frac{1}{2}$ circiter; Cl. SCHALLER resinæ ultra $\frac{1}{3}$, Extracti aquosi $\frac{1}{3}$, Ego resinæ $\frac{3}{17}$: cum taleolæ evidenter diversæ qualitatis sint, hinc analyses adeo inter se differre, non miror.

Sub initium Seculi superioris hoc medicamentum ex Xalapæ urbe Regni Mexicani, sedecim leucis a Vera Cruce distante, in Europam fuit allatum & tanquam eximium medicamentum purgans, frequentissime a Medicis in usum tractum, a Facultate Lipsiensi quoque, apud AMMANN, tanquam medicina tuta commendatum. Evidenter effectum evacuantem ratione resinæ, quam fovet, edit, quæ cum evidenti acrimonia gaudet, ut WEPFFER in canibus vidit, & BOERHAAVE ex faucibus ab ea exulceratis concludit, hinc recte medicamentis fortioribus adscribitur, cum autem taleolæ resinam in diversa ratione vehant, hinc circa justam ejus dosin determinandam, in diversas partes abeunt Auctores, & quæ a multis laudatur, ab aliis hypercatharsin excitasse, est observata,

cautiores eam in substantia non ultra duos scrupulos exhibent, prudentiores plane non in usum trahunt, sed ejus loco præscribunt, ob quam solam efficax est

Resinam: hæc mox, postquam ipsa radix in usum trahi cœpit, parata fuisse videtur, cum Lipsienses anno 1634 de eadem, tanquam medicamento noto, loquantur. Evidenter irritando agit, hinc facile nauseam, vomitus, tormina excitat, nec convenit, ubi fibræ intestinorum strictæ sunt, graves quoque semper noxas causatur, nisi alicui saponi juncta, & ita aptata fuerit, ut a liquoribus intestinalibus recipi, & justo tempore ex canali intestinali eliminari possit, parva enim etiam ejus portio, inter valvulas recepta, irritationem semper continuat, & ita non potest non hypercatharsin causari, non paucæ observationes prostant de damnis ex ejus usu excitatis, quarum plures BUCHNER & COI collegerunt. Infantibus, pueris & omnibus, quorum primæ viæ sive mucum spissiore, sive torporem habent, cum successu datur, nec imprudenti consilio purgantibus mitioribus, si id ægroti rationes suadent, parca dosi, stimuli loco adjicitur. Infantibus a primo ad octavum ætatis annum tot grana dantur, quot annos habent, ab anno nono ad decimum quintum grana octo ad decem usque exhibentur, apud adultos dosis nunquam ultra octodecim grana extendi debet. Id denique adhuc notandum esse duco, Pharmacopolas adstringendos esse, ut ipsi hanc resinam parent, cum ea, quæ apud seplasiarios prostat, creberrime sive non rite ab extracto aquoso liberata, sive Colophonio sophisticata occurrat.

* *Extractum aquosum* ℞ *resinosum* commixta ZWOELFFER: * *Morsuli purgantes* Wurtemb. $\frac{1}{7}$ circiter resinæ vehunt: * *Species Diagalappa* MYNSICHT. * *Specificum Jalappinum* Hafnienf. nec hoc placet.

* **MECHOACANNA** Rec. Sub hoc nomine prostant talcolæ figura & crassitie ad illas, qua Jalappa adducitur, accedentes, illis etiam majores, ambit eas gryseus cortex, ipsa autem substantia alba est, solida potius, quam fungosa, non raro circulis distincta, ad quos usque interdum gryseus corticis color penetrat, odore nullo, sapore levissime dulci gaudent.

MONARDES primus ejus mentionem facit, & eam medio Seculi XVI primum in Europam adductam fuisse, & a provincia Regni Mexicani denominatam, tradit.

CONVOLVULUS. Corolla gaudet monopetala, campanulata, plicata, quinque dentata, calice quinquefido sustentata, isanthera, monogyna, capsula subrotunda: *Mechoacanna* L. BLACWELL 571.

Crescit in America Meridionali.

Resina, quam vehit, vix ad sextam rationem ejus, quæ in Jalapa obtinet, accedere, testatur LEWIS. Extracti aquosi acris $\frac{3}{8}$, resinosi $\frac{1}{8}$ vehit. CARTHEUSER. Medicamento, quod tarde & sine ullo fere effectu agit, hodie vix ulterius utuntur Medici.

Dosis secure ultra tres drachmas potest extendi.

* *Extractum* aquosum cum spirituoso mixtum Wurtemberg.

PERSICORUM FLORES vid. *Fructus Horai*.

* **SCAMMONEUM**, *σκამμόνιον*. Est succus concretus, qui in majoribus massis ad nos adducitur, ex gryseo nigricans in pulverem gryseum reducendus, odoris valde nauseosi & saporis evidenter acris.

Duo ejus genera vulgo prostant, quæ pretio multum differunt: *Aleppense* nimirum & *Smyrnaeum*, illud quod levius & magis gryseum est, ab hoc ponderosiore & multis striis nigris, latis, splendentibus distincto differt: prostat etiam interdum *Antiochemum* totum nigricans, multis foraminibus quasi exesum, evidenter empyreuma redolens. Aleppense paratur ad Ma-

rafch, itinere quatuor dierum ab Aleppo diftans, teſte HASSELQUIST, SHERARD autem fidem facit, id quod a Smyrna denominatur, ex Galatia & Cappadocia eo atferri.

Convolvulus Scammonea L. foliis ſagittatis, pedunculis teretibus bi vel trifloris diſtinguitur.

Crefcit in Aſia Occidentali.

Autopta RUSSEL, quod hodie adhuc eadem, quam DIOSCORIDES narrat, ratione colligatur, refert: Junio nimirum menſe, caput radicis plaga obliqua vulneratur, fuccus ex vulnere defluens lacteus, conchis ſive propriis vaſis excipitur & ſole exſiccatur; fuccus per duodecim horas ſtillat, & quælibet radix ejus vix aliquot drachmas largitur, eidem vix collecto, ruſtici farinam, cineres, fabulum adjiciunt, idem Auctor autopta teſtatur, falſam eſſe, quam non pauci, DIOSCORIDE duce, alunt ſententiam, Euphorbium quoque addi.

Reſinæ $\frac{2}{3}$, Extracti aquoſi $\frac{1}{3}$ fere GMELIN inde obtinuit; ex Smyrnæo NEUMANN Extracti aquoſi $\frac{1}{2}$, ſpirituoſi $\frac{1}{3}$ ſeparavit.

Cum DIOSCORIDES, ſcamnoneum nitidum & colore glutini ſimile eſſe, dicat & illud ad drachmam unam pro doſi præſcribat, MESUE in modum gemmæ clarum & boni odoris eſſe tradat, hinc valde metuo, noſtrum ab eo, quo Veteres utebantur diverſum eſſe; Arabes primi ſcammoncum valide agere & facile turbas excitare annotarunt, hinc varia ratione ejus virulentiam corrigere tentarunt, eidem hodie prudenter, minus nauſeoſam & mitiorem reſinam Jalappæ ſubſtituimus.

* *Diagrydium*, voce qua CÆLIUS AURELIANUS ipſum ſcamnoneum denotat, labente ætate idem correctum, ut putarunt, indigitare in more habebant; *Cydoniatum* GALENI, *Glyzyrrhization* S. CLOSSÆI, *Rofatum* CROLLII, *Sulphuratum* COMITIS DE WAR-

WICH in Indicibus medicamentorum occurrunt, cum omnes hæ correctiones nullius usus sint, hinc non male ut plurimum Pharmacopolæ scamnoneum pulverisatum hoc nomine afferant: *Pulvis Cornachini* est medicamentum COMITIS DE WARWICH, etiam *Pulvis de tribus* nec non *Cerberus triceps* solet appellari, a CORNACHINO proprio tractatu Florentiæ 1619 impresso descriptus, Nostrates non male Diagydio resinam Jalappæ substituerunt, frequentissimi olim usus erat, datur ad drachmam dimidiam: * *Resina Scamnonei* ANGEL. SALÆ, ipso Scamnoneo magis acris esse dicitur, hinc prudentes ab ejus usu desistunt.

SENNA Recipiuntur Folia & Fructus, quos Folliculos dicunt.

Folia sunt ex ovatis oblonga, nervo longitudinali distincta, sine acuto terminata, lætæ viridia, cum vestigio flavedinis, proprio odore nares feriunt, sapore amaro, nauseoso, cui aliquid aeris junctum est, gaudent, talia a Medicis *Alexandrina*, a Mercatoribus *de la Palte* dicuntur, a vectigalis genere, quod omnes merces Cairo illatæ, Præfecto urbis pendere tenentur, *Apalto* dicto.

Rejicienda sunt *Tripolitana*, Alexandrinis majora, tota viridia, & obtusa, nec non *Italica*, obtusa & magnis venis distincta, *Mochana* quoque angustiora, longiora, acutiora, hæc tria genera Alexandrinis etiam minus odorata sunt.

Folliculi sunt Legumina ovata, compressa viridia, plura femina oblonga includunt, odore nullo, sapore salino, levissime folia referente, amaritie nulla gaudent, hujus generis folliculi quoque *de la Palte* dicuntur, illis quos a *Tripoli* denominant omnino præferendi, qui minores, minus virides & multo nigro & rufo colore inquinati sunt.

Cassia Senna L. tribus vel quatuor paribus pinna-
rum subovatarum distinguitur.

Crescit in India & Ægypto superiore.

Extracti spirituosi $\frac{3}{8}$, aquosi ultra $\frac{1}{2}$ NEUMANN,
CARTHEUSER Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, resinosi $\frac{1}{8}$ fere ex
foliis obtinuerunt.

Primus SERAPIO hujus medicamenti meminit,
Arabes & non pauci Restauratorum Artis nostræ
Folliculos Foliis præferendos esse suaserunt. FRAN-
CISCUS ALEXANDER crebrius observavit, Folliculos
Foliis magis alvum subduxisse; MONARDES Folia Fol-
liculis præfert, & hunc plurimi sunt secuti, optime
ALEXANDER & COSTÆUS rem videntur decidisse,
Folliculos nimirum rite collectos, Foliis omnino præ-
stare, istis autem utique inferiores esse, si vetustate
fuerint exsiccati & colore vivido privati; laudanda
itaque Gallorum industria, qui Folliculorum usum
denuo revocarunt, a foliorum nauseoso odore & sapore
immunium, & multo minus quam folia tormina
excitantium. Ex eo quod folia tormina causantur, ca-
ratione partium resinifarum agere colligimus, minus
bene itaque vulgo medicamenti eccoproticis adscri-
buntur. Stipites illis intermixti, insigniter tormi-
nales sunt, hinc semper cautissime inde separandi.
Denique adhuc probe retinendum, nec Folia nec
Folliculos coctionem ferre.

Folia æque ac Folliculi, ab uncia dimidia ad drach-
mas sex pro dosi dantur sub forma Infusi aquosi,
minus bene a quibusdam in substantia præscribuntur.

* *Extractum aquosum* VAL. CORD. iners: * *Spe-
cies pro Ptisuna Regia* Argent. pro infuso per epicra-
sin laxante olim in multo usu erant.

* TURPETHUM Rec. Hoc nomine in officinis
prostant Cortices digiti circiter longitudine & latitu-
dine, lineam crassi, striis longitudinalibus notati,
extus dilutius fusci, intus magis albicantes, striis

nigris resinosis distincti, sapore nullo præditi. Interdum ipsæ Radices prostant, seu frustra radicum, plures pollices longa, ex capite ad quatuor pollices crasso, in corpus cylindroideum pollicare terminata, rugis longitudinalibus notata, hinc inde scrobibus excisa.

Convolvulus Turpethum L. Foliis cordatis, angulatis, caule alato & pedunculis multioris distinguitur. Crescit in India.

Ultra $\frac{1}{2}$ Extracti aquosi, spirituosi $\frac{1}{8}$ obtinuit inde NELMANN; Extracti aquosi $\frac{1}{4}$, spirituosi acris $\frac{1}{10}$ CARTHEUSER.

Primi Arabes hujus medicamenti mentionem fecerunt, sed eorum descriptiones adeo inter se distant, adeo breves sunt, ut, quid eorum *Turpeth* fuerit, neutiquam possit confici, radices hodie usitatæ de reum a GARCIE AB ORTO tempore obtinent: medicamentum incertum, & de cujus effectibus nullæ fidæ observationes prostant, jure exolevit. Dabatur in substantia ad draohmam unam, in Infuso ad unciam dimidiam.

* *Extractum* gummosum & spirituosum commixta Wurtemberg. * *Resina* SCHROEDER. * *Species Diaturpeth* Hamburg. inconcinna compositione optime caremus. *chic*

§. 59.

V. DIURETICA.

Medicamenta quæ efficiunt, ut excretio urinæ copiosior obtineat, *Διυρητικά*, *Diuretica* appellantur, agunt illa, sive rationem massæ humorum augendo, sive propria sibi virtute efficiendo, ut sanguis majori quantitate ad renes ruat, hoc cum fit, necessaria Naturæ lege, major quantitas humorum quoque vasa, quæ partibus genitalibus prospiciunt, subit & hinc hæc medicamenta *aphrodisiacos* quoque, *eme*

nagogos & *aristolochicos* edunt effectus. Primum genus Diureticorum indicatur ab omni heterogeneo, per humorum massam diffuso, hinc tam in acrimonia, quam ubi Natura crisin per urinam molitur, solet exhiberi: alterum genus, quod quoque *Positivum* dicunt, in usum trahitur, tam quando aqua in aliqua corporis parte præter naturam collecta hæret, quam quando renes fordes habent, nec non quando pectus affectum est: dum hoc diureticorum genus, peregrina quæ viæ urinariæ habent, eliminat, hæc autem & originem & incrementum calculis soleant dare, hinc, medicamenta sub illo comprehensa, *Lithonriptica* quoque appellare, receptum est, & hoc sensu medicamenta contra calculum facientia statueri absolum non est, talia autem dari, quæ calculum jam induratum dissolvant, absolute contrariatur naturæ calculorum, medicamentorum ipsorum ad hunc scopum laudatorum & partium, quibus calculus continetur. Diuretica positiva debent exulare in omni casu, ubi viæ urinariæ nimis angustæ sunt, pro emittendis eis quæ ad ipsas appellunt, sive ubi spasmò constrictæ sunt, sive qualicunque angustia laborant, sive eorum diameter natus minor est volumine transmittendo; exulare etiam debent hæc medicamenta, cum viæ urinæ inflammationem aut ulcus habent. Omnis generis Diureticorum abusus mala, quæ a renibus debilitatis oriri, Pathologia evincit, producere certum est.

§. 60.

Primum genus Diureticorum Attenuantia (Cap. VI.) constituunt.

Ad alterum pertinent

a) *VEGETABILIA.*

ADIANTUM vid. *Subadstringentia*

§ §

ALKEKENGİ Arab. *أليكمون*, *Vesicaria*, *Coquerets*, *Judenkirschen*. Baccæ rotundæ, rubræ, pulpam, cui levis sapor vinosus inest, non ingratham & plurima femina continentes.

PHYSALIS. Corollam monopetalam quinquefidam, regularem habet, simili calice sustentatam, isantheram, monogynam & baccam intra calicem multum inflatum contentam, polypyrenam: *Alkekengi* BLACWELL 161. foliis conjugatis, cordatis, sinuatis distinguitur.

Crescit in Europa temperata, in Saxoniam usque ascendit.

Dum baccæ e calice desumuntur, probe cavendum ne ab eodem, amarissimo quippe, contingantur, inde enim nauseosam amaritiam contrahere solent.

GALENUS, has baccas ad ciendam urinam facere, tradit, id quod etiam omnes Medici per omnem ætatem asseverant, RAJUS observationes de hac earum virtute adducit, MARTIUS virum vidit per has baccas curatum, postquam foetentem multum urinam minxerat, frequenti in usu ad hydropem solent esse. Dantur ex aqua coctæ.

* *Trochisci Alkekengi* MESSE correcti Wurtemb. inconcinna compositio, qua olim ad dysuriam utebantur: * *Aqua destillata* NICOL. PRÆPOS.

ALLIUM vid. *Olera*.

AMMI SEMEN vid. *Aromata*.

ANANAS vid. *Fructus Horæi*.

APIUM vid. *Olera*.

ARMORACIA vid. *Olera*.

ARNICA vid. *Resolventia*.

ASARUM vid. *Vomitoria*.

ASPARAGUS vid. *Olera*.

BALS. DE COPAIBA vid. *Resinosa*.

* **CALCITRAPPA** Barb. *Chausse trappe*. Exhibet nobis Radices digitum crassas, cylindroideas, sub cortice gryseo substantiam albam, cui levissimus sapor, odor nullus est, includentes.

Centaurea Calcitrappa L. Calycibus pinnis spinosis instructis, foliis angustis pinnatis, pinnis distantibus agnoscitur.

Non ultra Saxoniam ascendit, varietas floribus albis copiose apud nos occurrit.

Lego jam apud JOHANNEM BAUHINUM, hanc plantam contra calculum fuisse commendatam, maximam autem famam assecuta est, cum D. DE LA-MOIGNON DE BAVILLE egregios ejus in affectibus renium effectus, quos in se expertus erat, publico scripto exposuit, unde TOURNEFORT sequentem remedium adhibendi modum nobis reliquit: cujuslibet mensis vigesima octava die lunari drachma una corticis radice, Septembri mense collectæ, assumitur, vino cyathis infusæ, superbibitur infusum ex Herbæ Parietariz manipulo uno, Ligni Sassafras & Seminis Anisi singulorum drachma una, Cinamomi drachma dimidia cum aquæ unciis octo per noctem maceratis, & quæ altero mane parum ebulliverunt, Sacchari Candi unciis duabus edulcoratum. PORTALEZ & TEISSONNIER annotarunt, Recentiores observasse, melius hoc medicamentum dari mane & versus vesperam, tribus ultimis cujuslibet mensis diebus; hodie multum de auctoritate, quam olim habebat, perdidit,

CARDAMOMUM vid. *Aromata*.

CARVI vid. *Aromata*.

CEPA vid. *Olera*.

CERASSORUM NUCLEI vid. *Fructus horæi*.

CETERACH vid. *Subadstringentia*.

CHÆROPHYLLUM vid. *Olera*.

CICER vid. *Legumina*.

CITRULLI vid. *Fructus Horæi*.

CUCUMIS vid. *Fruſtus Horai.*

CYNOSBATI vid. *Adſtringentia.*

DAUCUS vid. *Olera.*

EQUISETUM vid. *Adſtringentia.*

ERYNGIUM vid. *Reſolventia.*

FILIPENDULA vid. *Aromata.*

FRAGA vid. *Fruſtus Horai.*

* GENISTA, *Genêt, Pfrimmen.* Flores recipimus papilionaccos, flavos, qui exſiccati evidenti amaritie, odore nullo gaudent: Semen cylindroideum eſt, ſuperne leviffime incifum, ſplendens, flavum, includit medullam flavicantem, ſapore dulci, ut alia ſemina leguminofa, inſtructum.

SPARTIUM. Florem papilionaceum habet, calice in duo ſegmenta abeunte ſuſtentatum, quorum ſuperius integrum eſt, inferius in quinque dentes ſecedit, vexillum corollæ totum reflexum eſt; legumen cylindraceum obtuſum: *Scoparia* L. BLACWELL 144. foliis ternatis & ſolitariis, ramis angulatis, inermibus gaudet.

Creſcit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem, vulgare noſtrorum montium ornamentum, verſus Helvetiam deficit.

Gemmas florum ſale & aceto conditas in modum Capparum apud Germanos in uſum tractas fuiſſe, SCHROEDER monet & apud Brabantos & Anglos LOBEL, hic ipſe quoque, eaſdem Averniæ & Aquitaniæ populos, copioſe ad acetaria recipere, nec inde incommoda ſentire, teſtatur. Floribus hydropicum curatum, MEAD adducit. Cineres totius plantæ aperientes & hydragogos eſſe, ex indole cineri omni propria, evidens, & ODELIUS expertus eſt.

Semina LOBELII fide, dicuntur emetica eſſe, ignoro num recte.

* *Conſerva* VAL. CORD. * *Oleum coctum* LEMERY.

JUNIPERUS vid. *Aromata.*

LAMIUM, *Γαδικις*; *Urtica* CORD. *Ortie blanche, Nefſel.* Folia & Flores recipiuntur.

* *Folia* cordata sunt, acute terminata, levi hirsutie obsessa, levi omnino odore & sapore instructa.

Flores labiati sunt, albi, odoris & saporis expertes.

LAMIUM. Corolla labiata, cujus labium superius integerrimum est, inferius utrinque denticulo notatum, calice quinquefido sustentata & feminibus nudis gaudet: *Album* L. folia habet petiolata, cordata, acuminata & verticillos multifloros.

Crescit in omni Europa, præter maxime Septentrionalem.

Proprias huic plantæ medicatas vires inesse, hactenus non est evictum, apud nos flores in frequenti usu ad fines diureticos & emenagogos, nec non ad lochia promovenda; si hic aliquid præstant, laxando agere videntur.

LAMIUM PLINII hoc nomen inter nos maxime obtinet, improprium valde, cum *Lanium*, a *PLINIO* ad morbos laudatum, sit *Lanium Maculatum* L. a nostra planta diversissimum, ista vulgo *Melissophyllum*, *FUCHSIO* præeunte, dicitur: Recipimus ejus *Folia*, quæ ex ovatis acuta sunt, petiolata, hirsuta, odore & sapore non ingratis, evidenter aromaticis instructa.

MELITIS L. Corolla labiata, labio superiore integro, inferiore trifido, lacinia media majore, calice campanulato sustentata, evidenter bilabiato, feminibus nudis gaudet.

Crescit per omnem Europam, ad Borussiam usque.

Cl. KOENIG, oleum destillatum & saleem essentialem inde se obtinuisse, refert.

Jure vires plantarum aromaticarum inde expectantur, eam egregie, ad purgandos a sabulo & mucosities, facere, nec inertem in pellendis mensibus esse, iteratis, inter nos maxime, observationibus constat. Datur sub forma Infusi Theæformis.

LINARIA vid. *Emollientia*.

- LYCOPODIUM vid. *Subadstringentia*.
- MELO vid. *Fructus Horæi*.
- MENTHA vid. *Aromata*.
- MEU RADIX vid. *Incidentia*.

* MILIUM SOLIS Barb. *Λιθόσπερμον*, *Lithospermum*, *Gremil*, *Herbe aux Perles*, *Meer-Hirs*. Exhibet nobis femina quæ rotunda sunt, inferne contracta, alba, nitida, sub cortice crassiusculo includunt medullam fuscam, odoris & saporis expertem, cum acidis effervescentem.

LITHOSPERMUM. Corolla gaudet infundibuliformi quinquefida, simili calice sustentata, isanthera, monogyna & feminibus nudis, glabris: *Officinale* L. corollis, calicem vix superantibus, & foliis lanceolatis distinguitur.

Crescit per omnem Europam, præter maxime Septentrionalen.

Vis lithonriptica ipsi a DIOSCORIDE & vulgo Medicorum adscripta, evidenter ejus similitudine cum lapillis nititur, nec ulla fida observatione confirmata est, a Syrupo inde parato, cui a DIVO AMBROSIO nomen est, egregias ad dysenteriam vires KRAMER est expertus.

NASTURTIUM vid. *Olera*.

* NEPHRITICUM LIGNUM Recent. In majoribus frustis ad nos adducitur, ex flavo-pallescentibus, extus dilute fuscum, medullis spadiceo fusco instructum, odoris nullius, saporis leniter adstringentis, aquæ, cum qua infunditur opalinum colorem conciliat, qui, si lumini obvertitur vitrum, quod tincturam continet, aureus apparet, cæruleus autem, si vitrum inter & lumen oculus collocatur.

A *Guilandina Moringa* subministrari, Illustris LINNÆUS asserit, sed hæc arbor Orienti indigena est, nostrum autem Lignum ex Regno Peruviano ad nos

mittitur, apud Auctores quoque, qui Asiaticam arborem describunt, nullam hujus Ligni reperi mentionem.

Extracti aquosi $\frac{1}{12}$ spirituoſi $\frac{1}{5}$ circiter obtinuis
CARTHEUSER.

MONARDES & HERNANDEZ hoc lignum præcipue ab ejus virtute organa uropœa fordibus depurandi laudant hanc virtutem cum nulla fide digna inter Europæos observatio confirmaverit, hinc evilit.

ONONIS vid. *Resolventia.*

PAREIRA BRAVA vid. *Amara.*

PERSICA vid. *Fructus Horai.*

PETROSELINUM vid. *Olera.*

PIPER vid. *Aromata.*

POLIUM vid. *Aromata.*

PORRUM vid. *Olera.*

RAPA vid. *Olera.*

RIBESIA NIGRA vid. *Fructus Horai.*

RUSCUS vid. *Resolventia.*

RUTA vid. *Aromata.*

SABINA vid. *Aromata.*

SCHOENANTHUM vid. *Aromata.*

SENEKA vid. *Resolventia.*

SESELI vid. *Aromata.*

SPICA NARDI vid. *Aromata.*

SQUILLA vid. *Amara.*

TEREBINTHINA vid. *Resina.*

VINUM vid. *Uva.*

VIOLARUM SEMEN vid. *Fragrantia.*

β) ANIMALIA.

CANTHARIDES vid. *Acrida.*

COCCIONELLA vid. *Animalia.*

LUMBRICI vid. *Animalia.*

MILLEPEDES vid. *Attenuantia.*

2) FOSSILIA.

* NEPHRITICUS LAPIS Recent. ex squaminis e nigro virescentibus, splendidibus compositus, tornum admittens, ferri & cupri vestigia vehit, & aliquid quasi pinguis, digitis cum tangitur, sistit. Pro variis heterogeneis, quæ ipsi accreverunt, variæ puritatis est, & vario pretio venditur. America pulcherrimum dicitur largiri. Passim in Europa occurrit. Est *Talcum Nephriticum* L. proxime ad Serpentinum accedit, cum quo in eo etiam, quod magnesiâ vehat, convenit, Acida ejus aliquid dissolvere, ipsum destillatione salem Ammoniacalem & oleum empyreumaticum fundere, NEUMANN annotavit.

Eum in America occurre, primus est, qui tradit, MONARDES, illumque vel solummodo gestatum, multum ad affectus nephriticos facere monet, plures Auctores id ipsum quoque observationibus stabilire conati sunt, sed experientia constans eas futiles & merum figmentum esse demonstrat; unde recte eundem e syllabo medicamentorum expungi patet.

NITRUM vid. *Incidentia*.

§. 61.

Mensium & Lochiorum fluxus cum a diversissimis causis ita imminuuntur, ut Medicina opus habeant, hinc absoluta *Emenagoga* & *Aristolochica* non dantur; ea autem medicamenta, quæ sanguinis ad uterum impetum augent, passim & præcipue §vo antecedente recensita fuerunt.

LOCA AUCTORUM.

A.

- A**BANUS Conciliator. *Venet.* 1565. fol.
ABBATIUS de admiranda Viperæ natura. *Hagæ Comit.* 1660. 12.
ACOLUTHUS *Joh.* in *Ephemerid. Naturæ Curios.*
Dec. II. A. 9. 4.
- - - *Joh. Carol.* in *Act. Academ. Natur. Curios.*
Vol. X. 4.
ACRELL in *Abhandl. der Schwed. Academie.* 1754. 8.
Act. Helvetic. T. V. Basil. 1762. 4.
ACTUARIUS cum *Artis Medicæ Principibus.*
ÆGINETA cum *Artis Medicæ Principibus.*
AETII *Tetrabiblos cum Artis Medicæ Principibus.*
AGRICOLA de *Re Metallica.* *Basil.* 1657. fol.
ALBERTI *Systema Jurisprudentiæ Medicæ.* *Halæ* 1725-
1742. *Tomi VI. 4.*
- - - *Observationes de Arnicæ usu. Respond. DE*
LA MARCHE. *Halæ* 1719.
- - - de *Belladonna Respond. OETTINGER.* *Halæ*
1739.
- - - de *Singulari Mercurii dulcis usu in desperatis*
quibusdam morbis Respond. HAVIGHORST.
Halæ 1745.
- - - de *Valeriana Resp. STANTKE.* *Halæ* 1732
ALBERTINI in *Commentar. Instituti Bononiens.* *I.*
1731. 4.
ALBERTUS MAGNUS de *Mineralibus & Rebus metal-*
licis per JYFF. *Argent.* 1541. 8.
ALBRECHT *Joh. Petr.* in *Ephemerid. Natur. Curios.*
Dec. III. A. 5. & 6.
- - - *Joh. Sebast.* in *Commerc. litterar. Noric.*
1734. 1735. 1738. 1740. 4.

LOCA AUCTORUM.

- ALEXANDER *Benedictus* apud SCHENCK Observat.
 - - - - *Francisc.* Apollo. Venet. 1565. fol.
 - - - - *Guilielm.* Cantharidum historia & usus.
Edinburg. 1769. 8.
 - - - - *William* Experimental Effais. London
 1770. 8.
- ALEXANDRINUS apud SCHENCK observationes.
 ALEXIUS *Pedemontanus* de Secretis per WECKER.
Basil. 1603. 8.
- ALLION de Origine Miliarium. *Taurin.* 1758. 8.
- ALPINUS *Prosper.* de Medicina Ægyptiorum. *Lugd.*
Bat. 1745. 4.
- ALSTON Effais & Observations de Medicine de la So-
 ciété d'Edinbourg. *T. V. Paris* 1743. 12.
 - - - Disertation on Quicklime. *Edinburgh* 1754,
 1757. 8. 3 Vol.
 - - - Lectures on Materia Medica. London 1770.
 2 Vol. 4.
- AMATUS LUSITANUS in DIOSCORIDEM. *Argentor.*
 1554. 4.
 - - - - Curationes Medicinales. *Basil.* 1556. fol.
- AMMANN *Medicina Critica.* *Stade* 1677. 4.
- AMOUREUX in *Journal de Medecine.* 1760
- ANDOVILLE in *Hist. de l'Académie Roiale de Chi-*
rurgie III. Paris 1757. 4.
- Antidotarium Bononiense. 1615. 4.
- APINUS *Febris epidemica annorum* 1694 & 1695.
Norimb. 1697. 8.
- APOLLODORI *Bibliotheca per COMMELINUM.* 1599. 8.
- d'APPLES in *Act. Helvetic. T. III. Basil.* 1758. 4.
- ARCÆUS de *recta curandorum vulnerum ratione.*
Amstelod. 1658. 12.
- ARDOYNUS de *Venenis.* *Basil.* 1762. fol.
- ARETÆI *Opera per BOERHAAVE.* *Lugd. Bat.* 1735. fol.
- ARISTOTELIS *Opera per DU VAL.* *Paris.* 1619. fol.
 2 Vol.

LOCA AUCTORUM.

- Artis Medicæ Principes. 1565. fol.
 ASTRUC de Morbis Venereis. *Lutet. Paris.* 1740.
 4. 2 Vol.
 ASVERUS *apud* SCHARFF de Junipero.
 ATHENÆUS *per* CAUSABONUM. *Lugd.* 1657. fol.
 AVICENNA *per* RINIUM. *Venet.* 1582. fol.
 AURELIANUS *Calius* de Morbis acutis & chronicis *per*
 AMMANN. *Amstel.* 1755. 4.
 AURELIQUE in *Journal de Medecine.* 1762. 8.

B.

- BADI Anastasis Corticis Peruviani. *Genev.* 1663. 4.
 BAUMLIN in *Commerc. litter. Noric.* 1741
 BAGLIV Opera. *Lugd.* 1710. 4.
 BAIER de Artemisia. *Altdorf.* 1720
 BAKER in *Philosoph. Transact.* 1748.
 BALDINGER *apud* REISIG.
 BALLONIUS Epidem. & Ephemerid. *Paris.* 1640. 4.
 BANCROFFT *Naturgeschichte von Guiana.* *Leipzig*
 1769. 8.
 BARBETTE Opera. *Genevæ* 1688. 4.
 BARBEYRAC Formulæ Medicamentor. *Lugd.* 1751. 12.
 BARCHUSEN Elementa Chymix. *Lugd. Bat.* 1718. 4.
 BARON in *Memoires présentés à l'Académie. Tom. I.*
 Paris 1750. 4.
 BARRY in *Essais & Observations de Medecine de la So-*
 cieté d'Edinbourg. T. IV. Paris 1742. 12.
 BARTHUS in *Memoires présentés à l'Acad. T. III.*
 Paris 1760. 4.
 BARTHOLD Terræ sigillatæ variæ. *Francof.* 1583. 8.
 BARTHOLETTUS Encyclopædia. *Bonon.* 1619. 4.
 BARTHOLINUS Caspar. *Exercitationes miscellanæ.*
 Leidæ 1675. 8.
 - - - - - de Unicornu. *Amstel.* 1678. 12.
 - - : - - *Thom. Acta Hafniensia.* 1673-1680.
 5 Vol. 4.

LOCA AUCTORUM.

- BARTHOLINUS *Thom.* Dispensatorium Hafniense.
1658. 4.
- - - - - Epistolæ Medicinal. *Hagæ Com.*
1740. 4 Vol. 8.
- - - - - Medicina Danorum domestica.
Hafniæ 1666. 8.
- BASTER Opuscula. *Harlem.* 1762 & 1765. 4.
- BAUDERON Pharmacopée per VERNY. *Lyon* 1681. 4.
- BAUDRY Eaux de Bourbon. *Dijon* 1736. 8.
- BAUHINUS *Caspar.* de Lapide Bezoar. *Basil.* 1631. 8.
- - - *Joh.* Historia Plantarum per CHABRÆUM.
Ebrodun. 1650. 3 Vol. fol.
- BEAUMÉ Elemens de Pharmacie. *Paris* 1762. 8.
- BAYER Enchirid. de medendis humani corporis malis.
Lugd. 1565. 12.
- le BEAU in Journal de Medecine. 1759.
- BECCARIUS in Comment. Institut. Bononiens. T. II.
P. I. 1745. 4.
- BECHER vom Carlsbad. *Prag.* 1772. 8.
- van der BECK in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. I.
- BEGUINUS Tyrocinium Chymicum. *Amst.* 1669. 8.
- BEHR Materia Medica. *Straßsburg* 1748. 4.
- BEHRENS in Schlesiſch. Sammlung von Natur- und
Kunstgeschichten. *Leipz. u. Budiffin* 1724. 4.
- - - *apud* BRUCKMANN Epilt. Itiner. XXIX.
- BEIER in Schlesiſch. Samml. von Natur- und Kunst-
geschicht. 1723. *Leipz. und Budiffin* 1725.
- BELLOSTE Traité du Mercure. *Berne* 1742.
- BENVENUTO *Dissertat ad* BECCARIUM qua Epidemic.
Febris in Lucensi Dominio &c. *Lucca* 1754. 8.
- BERCKLEY Recherches sur les vertus de l'Eau de
Goudron. *Amsterd.* 1745. 8.
- BERGMANN in Act. Medic. Berolinens. Vol. VI.
- BERGER *Joh. Gothofr.* Chinchina ab iniquis judiciis
vindicata. *Vitemb.* 1711.
- - *Joh. Sam.* in Commers. litterar. *Noric.* 1735.

LOCA AUCTORUM.

- BERNITZ in Ephem. Nat. Curios. *A.* 2.
 BERTRAND in Hist. de l'Académie Royale des Sciences
 1737.
 BETTUS *apud* GALLO.
 BIANCHI Il vitto Pittagorico di soli vegetabili. *Venez.*
 1752. 8.
 BIESHAAR in Journal de Medecine. 1763. 8.
 BINET in Journal de Medecine. 1761. 8.
 BINNINGER *apud* KOENIG Regn. Vegetabil.
 BLACWELL Herbarium emendatum & auctum. *Norimb.* 1740. *Possideo tabulas 580, explicatio ad 560 pertingit.*
 BLAIR Pharmaco-Botanologia. *London* 1723-1727.
VI. Decad. 4.
 BLAU in Ephem. Nat. Curios. *Dec. III. A.* 7.
 BLEGNY Le remede anglois publié par ordre du Roi
 pour le guérison des fievres. *Paris* 1682. 12.
 - - - Zodiacus Medico-Gallicus ab anno 1674 ad
 1683. *Geneva* 1680. 4.
 van den BLOCK in Journal de Medecine. 1761.
 BOEHM de variis Siphylidis therapiis. *Argent.* 1771.
 BOEHMER *Joh. Benjam.* de Radicis Rubiæ tinctorum
 effectibus in corpore animali. *Lips.* 1751.
 - - - *Philipp. Adolph.* de salutari usu Extracti
 Aconiti *Resp. ANDREÆ.* *Lips.* 1768.
 BOENNEKE Biga casuum medicorum. *Werth.* 1744. 4.
 - - - in Fränkisch. Sammlung. *T. V. Nurnb.*
 1760. 8.
 - - - in Nov. Act. Nat. Curios. *Norimb.* 1761. 8.
 BOERHAAVE Elementa Chemiæ. *Lugd. Bat.* 1732. 4.
 2 Vol.
 - - - de Morbis Nervorum *per VAN EEMS.*
Lugd. Bat. 1761. 8.
 - - - de Viribus Medicamentorum. *Paris*
 1723. 12.
 BOESEL in Commerc. litterar. *Noric.* 1736.

LOCA AUCTORUM.

- BOMARE DE VALMONT Dictionnaire raisonné universel d'histoire naturelle, *Iverdun* 1768 & 1769. 8. 12 *Vol.*
- BONNET Anatomia Practica. *Genev.* 1672. fol.
- - - Medicina Septentrionalium *Genev.* 1684. fol.
- BONTEKOE van The, Coffy und Chocolate. *Haag* 1685. 12.
- BONTIUS Hiltoria naturalis & medica Indiæ Orientalis. *Amstel.* 1658. fol.
- BORELLUS Historiæ & Observationes. *Frif.* 1670. 8.
- BORRICHIVS in BARTHOLINI Actis Hafniens.
- - - - *apud* - - - - *Epistol. Medic.*
- BOSWEL *apud* CRANZ *Mat. Med.*
- BOUCHARD in *Ephem. Natur. Curios. A. 3.*
- BOUDV in *Mem. de l'Académ. de Chirurgie. T. I. Paris* 1743. 4.
- BOULDUK in *Histoire de l'Académie Roïale des Sciences.* 1705, 1719, 1734.
- BOURDELIN in *Memoires de l'Académie depuis 1666 jusqu'à 1699.*
- BOURDIER in *Memoires tirés des lettres édifiantes. T. I. Paris* 1672. 12.
- BOUVART in *Hist. de l'Académ. Roïale des sciences.* 1744.
- BOYLE Opera omnia. *Genevæ* 1714. 4. 3 *Vol.*
- - *apud* RAJUM.
- BRASSAVOLA Examen omnium simplicium. *Lugd.* 1556. 8.
- - - - Ratio victus in morbis acutis. *Venet.* 1546. fol.
- BRENDEL Chymia. *Lugd. Bat.* 1671. 12.
- BREYN in *Ephem. Nat. Curios. A. 3.*
- - Plantarum Exoticarum Centuria. *Gedan.* 1678. fol.
- BRIDAUT in RICHARD *Recueil d'Observations de Medecine, T. II. Paris* 1772. 4.

LOCA AUCTORUM,

- BRISSON Ornithologie. *Paris* 1756-1760. 4. 6 Vol.
 - - - Regne Animal. *Paris* 1756. 4.
 BROGIANI de Veneno Animantium. *Florent.* 1752. 4.
 BROSSARD in Journal des Sçavans. 1751. 4.
 BROUZET in Mem. présentés à l'Académie des Sciences T. II. *Paris* 1755. 4.
 BROWN Hiltory of Jamaica. *London* 1756. fol.
 BRUCH *Carl Ludwig* de Anagallide. *Argent.* 1758.
 - - *Frid. Daniel* Observaciones quædam practicæ de Radicis fruticis Juniperi decocto. *Arg.* 1736.
 BRUCKMANN Epistolæ Itinerariæ. *Wolfenbbuttelt & Brunsvig.* 1742-1756. 4. 3 Centuriæ.
 BRUCKNER in Select. Medic. *Francofurt.* I. *Francof. ad Viadr.* 1739. 8.
 BRUNFELS Novum Herbarium. *Argent.* 1539. fol. 3 Vol.
 à BRUNN in Act. Academ. Natur. Curios. Vol. I.
 BRUNNER in Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. A. 6.
 BRUNSVICENSIS *Hieron.* de Arte destillandi. *Argent.* 1512. fol.
 BRUYERINUS de Re cibaria. *Noriub.* 1659. 8.
 BUCHNER *apud* SCHULZ Mater. Medic.
 - - - in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. V.
 - - - Miscellanea Physico-Medico-Mathematica. *Erford.* 1727, 1728, 1729.
 - - - de Curcuma Resp. LOEBER. *Hale* 1748.
 - - - de remediis Mercurialibus spinæ ventosæ medicandæ interdum idoneis Resp. NIEMANN. *Hale* 1754.
 - - - de genuinis Opii effectibus Resp. SCHWARZ. *Hale* 1748.
 - - - de genuinis viribus Tabaci Resp. FRAUENKNECHT. *Hale* 1746.
 BUDEUS in Ephem. Nat. Curios. Dec. III. A. 7. & 8.
 du BUISSON *apud* DEGNER.

LOCA AUCTORUM.

- de BUFFON Histoire naturelle générale & particulière, *Paris* 1749 - 1771. 4. 17. Vol.
- BURCKARD de Radice Senecka. *Argent.* 1750.
- BURCKEL de Gratiola. *Argent.* 1738.
- BURGGRAF in Act. Acad. Nat. Curios. *Vol. V.*
- BURGHARD Destillirkunst, *Breslau* 1747. 8.
- BURGMANN in Commerc. litterar. *Noric.* 1733.
- BURMANN *ad PLUMIER.*
- BUXBAUM Plantarum minus cognitarum, *Centuriæ V.*
Petropol. 1728 - 1740. 4.

C.

- CADET Analyse des Eaux minerales de Calsabigy. 8.
- - Hist. de l'Académie Royale des sciences. 1766.
- CÆSALPINUS de Plantis. *Florent.* 1583. 4.
- CAMERARIUS *Joachim* Hortus Medicus & Philosophicus. *Francof.* 1588.
- - - - *Joh. Rudolph.* Sylloge Memorabilium Medicinæ. *August. Trebacc.* 1624. 12.
- CAPPEL *apud* SPRINGSFELD Iter Medicum.
- CARL in Commerc. litterar. *Noric.* 1736.
- CARTHEUSER Fundamenta Materiæ Medicæ. *Francof.* 1749 & 1750. 2. Vol. 8.
- - - - de Eximia Myrrhæ genuinæ virtute. *Resp. FALLEBORN.* *Francof.* 1745.
- CASTRO *A.* Muliebrium morborum medicina. 1617. 4.
- CATO de Re Rustica in Scriptoribus Rei Rusticæ *ed.* GESNER. *Lips.* 1774. 4. 2. Vol.
- le CAT in Recueil Périodique. 1755.
- CÆLSUS de Re Medica *per* KRAUSE. *Lips.* 1766. 8.
- CHABRON in Recueil Périodique. 1755.
- CHAMBERS de Ribes Arabum & Ligno Rhodiæ. *Lugd. Bat.* 1724.
- CHARAS Opera. *Genev.* 1683. 4.

LOCA AUCTORUM.

- CHEMIN in *Journal de Medecine*. 1768.
 du CHESNE *Histoire des Fraisiens*. *Paris* 1766. 12.
 CHEVALIER in *Hist. de l'Acad. Roïale des sciences*.
 1709.
 CHOMEL *Dictionnaire Oeconomique*. *Commercy* 1741.
 2. *Vol.* fol.
 CICERO *Opera Epistolica*. *Berol.* 1747. 8.
 - - - *Opera Philosophica*. *Berol.* 1745. 8. 2. *Vol.*
 CLEPHANE *Observations by a Society of Physicians*.
T. I. London 1763. 8.
 CLAUDER *Ephem. Natur. Curios. D. II. a. 6. & 7.*
 le CLERC *Histoire de Medecine*. *à la Haye* 1729. 4.
 CLOSSÆUS *apud HORST.*
 CLUSIUS *Curæ posteriores*. *Antwerp.* 1611. fol.
 - - - *Exotica*. *Antw.* 1605. fol.
 - - - *Historia Plantarum rariorum*. *Antwerp.*
 1601. fol.
 - - - *Rariorum aliquot Stirpium per Hispaniam*
observatorum Historia. *Antw.* 1567. 8.
 Codex *Medicamentarius*. *Paris*. 1758 4.
 COEURDOUX in *Mem. tirés des lettres édificantes*.
T. I. Paris 1767. 12.
 COHAUSEN in *Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VII.*
 - - - in *Commerc. litterar. Noric.* 1742.
 - - - in *Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VI.*
 COLBATSCH *Collection of Traits chirurgical and me-*
dical. *London* 1719. 8.
 - - - - *Dilertation concerning Missetoc*. *London*
 1719. 8.
 COLLIGNON in *Journal de Medecine*. 1761.
 COLLIN *Nosocomii Annus Medicus tertius*. *Vindob.*
 1764. 8.
 - - - *Observationes circa morbos acutos & chro-*
nicos. *Vienna* 1772. 8.

LOCA AUCTORUM.

- COLUMELLA *cum* Scriptoribus Rei Rusticæ *ed.* GESNER. *Lips.* 1735. 2. *Vol.*
- COLUMNA *apud* RAJUM.
 - - - $\varphi\upsilon\tau\omicron\beta\acute{\alpha}\sigma\alpha\nu\omicron\varsigma$ *per* PLANCUM. *Mediol.* 1744. 4.
 de la CONDAMINE in *Hist.* de l'Acad. Roïale des sciences. 1737, 1738.
- CORDUS *Valerius* Annotationes in Dioscoridem & Historia stirpium *cur.* GESNER. 1561. fol.
- - - Dispensatorium. *Norimb.* 1592. fol.
- COSNIER An Rachitidi Rubia tinctorum *Resp.* ROBERT. *Paris* 1758.
 - - - in *Recueil Periodique.* 1755.
- COSTÆUS in MESUEN.
- COSTE in *Journal de Medecine.* 1764 & 1769.
 de COTES in *Journal de Medecine.* 1762.
- COURTIVRON & BOUCHU Art des Forges & Fournaux *dans la* Description des Arts & Metiers.
- CRAANEN Lumen rationale Medicum. *Mediob.* 1686. 8.
- CRAMER Elementa Docimaliæ. *Lugd. Bat.* 1744. 8.
 2. *Vol.*
- CRANZ de duabus Draconis Arboribus. 1768. 4.
 - - *Materia Medica.* *Vienn.* 1765. 8. 3. *Vol.*
- CRATCHOWILL de Radice Colchici Vulgaris. *Francof.* 1764.
- CRATO Consilia & Epistolæ Medicinal. *Francof.* 1654
 8. 7. *Vol.*
- CRELLIUS de Cortice Simaroubæ *Resp.* LEINCKER. *Helmst.* 1746.
- CRESCENTIENSIS de omnibus agriculturæ partibus. *Basil.* 1548. fol.
- CROLLII Basilica Chymica. *Genev.* 1631. 8.
- CRUGER in *Ephem. Nat. Curios.* *Dec. II. a. 7. Dec. III. a. 2. 3. 7.*
- CULLEN Lectures on *Materia Medica.* *Lond.* 1772. 4.
- CUMENIUS in *Ephem. Nat. Curios.* a. 3.

LOCA AUCTORUM.

D.

- DARLUC in *Journal de Medecine*. 1759.
- DECKER *Exercitat. Practicæ. Lugd. Bat. & Amstel.*
1673. 8.
- DECKERS in *Recueil Périodique*. 1755.
- DEGNER de *Dysenteria biliosa. Traject. ad Rhen.*
1755. 8.
- DELIUS *Amœnitates Medicæ. Lips.* 1747. 8.
- - - in *Frænkische Sammlungen. T. II.* 1757.
- - - de *Peucedano Resp. WAGNER. Erlang.* 1753
- - - de *Taraxaro Resp. SCHROEDER. Erl.* 1744.
- DESMARS in *Recueil Périodique*. 1757.
- DESMILLEVILLE in *Journal de Medecine*. 1761.
- DETHARDING de *Aquæ calcis vivæ usu interno Resp.*
KEMNA. Rostoch. 1746.
- - - - in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 7. & 8.*
- DICKSON in *Observations by a Society of Physicians.*
T. II. London 1762. 8.
- DIEMERBROECK *Opera. Geneva* 1688. 4.
- DIETRICH *Observat. de Usu Corticis Peruviani in*
cancro mammarum. Ratisb. 1746. 4.
- DILLENIIUS *Joh. Jac. in Ephem. Nat. Curios. Cent.*
III. & IV. & Act. Acad. Nat. Curios. Vol. I.
- - - - *Just. Frid. in Ephem. Nat. Curios. Dec. III.*
a. 9. & 10.
- DIOCLES *apud MACRUM.*
- DIOSCORIDIS *Opera per SARACENUM.* 1598. fol.
- DIPPEL *Christian. Democrit. Krankheit und Arzney*
des menschl. Lebens. Fyf. u. Leipz. 1736. 8.
- Dispensatorium Brandenburgicum. Berol.* 1731. fol.
- Dispensatorium Noricum.* 1666. fol.
- DOBOLENSKY in *Ephem. Nat. Curios. a. 2.*
- DODONÆI *Stirpium Historiæ Pemptades. Antwerp.*
1616. fol.
- DOEDERLIN in *Commerc. litterar. Noric.* 1744.

LOCA AUCTORUM.

- DOERING *Ufus Opii. Jenæ 1620. 8.*
 VAN DOEVEREN de Vermibus Intestinalibus. *Lugd. Bat. 1753. 4.*
 DOLÆI Opera. *Francof. 1703. fol.*
 DONDUS Promptuarium Medicinæ. *Venet. 1576. fol.*
 DORNCRELLIUS Empirica. *Francof. 1601. 8.*
 DOUGLASS An Account of mortification and of the effect of the barck. *London 1732. 8.*
 DUPUY de la Porcherie in *Journal de Medecine. 1765.*
 DÜRR in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 7.*
- E.
- EHRHARD in *Commerc. litterar. Noric. 1736.*
 EHRHART de Cicutâ. *Argent. 1763.*
 ELLER in *Hiltoire de l'Academie R. des sciences de Berlin. 1753.*
 ELLIS *Essais towards a natural history of the Coralines. London 1755. 4.*
 ELSHOLZ in *Ephem. Nat. Curios. a. 6. & 7.*
 ELSNER in *Ephem. Nat. Curios. a. 1.*
 ENCKELMANN de Sale Alcali de Segnette. *Arg. 1755.*
 ERASISTRATUS *apud PLUTARCHUM.*
 ERASTUS de Medicina nova Paracelsi. *Basil. 1572. 4. 2. Vol.*
 ENGELBERG *apud STOERCK.*
 ERNDEL *Warsavia physica illustr. Dresd. 1730. 4.*
 ERNIUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 4.*
 ETTMÜLLER *Michael Opera per WESTPHAL. Franc. 1697. fol. 3 Vol.*
 - - - *Michael Ern. in Ephem. Natur. Curios. Cent. III. & IV.*
 EVERARD *Elaterium magnis mortalium usibus &c. Altdorf. 1722.*
 EVERARDES de *Herba Panacea. Antwerp. 1687. 12.*
 EUGALENUS de *Scorbuto. Amstel. 1720. 8.*

LOCA AUCTORUM.

F.

- FABER *Joh. Matth.* Strychnomania. *August. Vindel.*
1677. 4.
- - *M. Joh.* apud SCHENCK.
- FABRICIUS de Ichtyocolia *Resp.* STOLZE. *Helmst.* 1756.
- FABUS in *Journal de Medecine.* 1762.
- FAGOT in *Philos. Transact.* 1751.
- de la FAILLE apud GUETTARD *Memoires.*
- FALLOPIUS *Opera. Francof.* 1584. fol.
- FARR in *Observations by a Society of Physicians in London IV.* 1771.
- FASCH de Castoreo *Resp.* KRAUSOLDT. *Jena* 1677.
- FEHR in *Ephem. Natur. Curios. a. 9. & 10. & Dec.*
II. a. 4.
- FERBER *Briefe per von Born.* *Prag* 1773. 8.
- FERGUSON apud HALLER *Elem. Physiol.*
- FERNELIUS *Opera Medicinalia. Paris.* 1638. 2. *Vol.*
- FERRARI *Hesperides. Rome* 1646. fol.
- FINANT NEVEU in *Journal de Medecine.* 1764.
- FIORAVENTUS *Chirurgia. Venet.* 1679. 12.
- FISCHER apud BUCHNER *Miscell. Phys. Medic. Ma-*
them. 1730.
- FLOYER *ουροδυστασις, London* 1687. 8.
- FLUDD *Robert* apud LANGELOTT.
- FORD in *Philosoph. Transact.* 1755.
- FORESTUS *Observat. & Curationes. Rothomag.* 1653.
fol. 2. *Vol.*
- FORDYCELL in *Observationes by a Society of Physi-*
cians in London. T. I.
- FORMIUS apud RIVERIUM.
- FOTHERGILL in *Observations by a Society of Physi-*
cians in London. T. I. II. & III.
- FOUGEROUX de BONDAROV in *Hist. de l'Académie*
Roiâle des sciences. 1766.
- du FOUR du Caffée, du Thé & du Chocolat. *Lyon*
1668. 8.

LOCA AUCTORUM.

- FRACASTORIUS Opera. *Genev.* 1671. 8.
 FRANCUS *Joh.* Vera Antiquorum herba Acetofella.
August. Vindel. 1717. 12.
 - - - - - Descriptio Momordicæ Ulmæ 1720. 8.
 - - - *Georg.* de Malo Citreo *Resp.* NEBEL. *Heid.*
 1686.
 - - - - - apud BRUNNER in *Eph. Nat. Curios.*
Dec. II. a. 6.
 FRASER in Observations of Physicians in London.
T. II. 1762,
 FRENCH in Observat. by a Society of Physicians in
 London. *T. I.*
 FULLER Pharmacopœa extemporanea. *Lond.* 1714. 12.
 FURSTENAU de Antimonio crudo *Resp.* HEISENIUS.
Rintel. 1748.

G.

- GABER in Miscellan. *Taurin.* *T. III.* 1766.
 GALE in Philosoph. Transact. 1765.
 GALLO del' uso di Latte. *Parigi* 1753. 8.
 GALEATI in Comment. Inst. Bononiens. *Tom. III.*
Bonon. 1755.
 GALENI Opera. *Venetis* 1625. fol. 8. *Vol.*
 de la GARAYE Chymie Hydraulique. *Paris* 1746. 8.
 GARCIN in SAVARY Dictionnaire de Commerce.
 GARIDEL Histoire des Plantes. *Aix* 1715. fol.
 GARCIAS ab HORTO Aromatum historia per CLU-
 SIUM. *Antwerp.* 1597. 8.
 GARMANN in *Ephem. Natur. Curios.* a. 1.
 GASER apud WELSCH.
 GASSENDUS apud GARIDEL.
 GATAKER on the internal Use of Solanum. *London*
 1633. 8.
 GATENARIA apud SEVERINUM.
 GAUB Adversaria varii Argumenti. *Lugd. B.* 1771. 8.
 GEBAUER apud SCHULZ *Mater. Medic.*

LOCA AUCTORUM

- GEISLER** Animadversiones de Ufu Vomitoriorum. *Lipf.*
 1746.
- GEOFFROI** *Claud. Joseph.* Hist. de l'Academ. Roïale
 des sciences. 1740.
- - - *Steph. Francisc.* Mem. de l'Academ. Roïale
 des sciences. 1715.
- - - - - de Materia Medica. *Paris*
 1741. 8. 3 Vol. Suite de la Matiere Medicale
*par M**** 1750. 12. 3 Vol. Suite de la Ma-
 tiere Medicale *par* Mffrs. ARNAULT DE NOBLE-
 VILLE & SALERNE Regne Animal. *Paris* 1756.
 & 1757. 12. 6 Vol. Les Figures des plantes &
 animaux *par* Mr. de GARSULT. 4. 5. Vol.
- GERBER** in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 9.*
- GESNER** *A. J.* Beschreibung des Wildbads. *Stuttg.*
 1745. 8.
- - - *Conrad* apud *J. B.* Historia Plantarum.
- - - - - Epistolæ Medicinales. *Tiguri* 1577. 4.
- - - - - Historia Animalium. *Francof.* 1620.
 fol. 4 Vol.
- - - - - de omni Kerum fossilium genere.
Tigur. 1565. 8.
- - - *Joh. Albert* de ZINZIBERE. *Altdorf* 1723.
- - - *Joh. August.* *Phil.* in *Nov. Act. Natur. Cur.*
T. IV.
- - - - - in Fränkisch. Sammlung.
T. VII. Nürnberg. 1765.
- - - - - Sammlung von Beyträgen
 aus der Arzneygelahrtheit u. Naturkund. *Nördl.*
 1771. 8.
- GIBSON** in *Medical Observations by a Society of Phy-*
sicians in London. T. IV. 1771. 8.
- GIRARDI** de Uva Ursi. *Patav.* 1764. 8.
- GLAUBER** Opera. *Frankf.* 1658. 6. 2. Vol.
- GLAUBRECHT** Analeccta de Odontalgia. *Argentor.*
 1766.

LOCA AUCTORUM.

- GLEDITSCH in Mem. de l'Acad. Roïale des sciences de Berlin. 1748.
- GLISSONIUS de Rachitide. *Lugd. Bat.* 1671. 12.
- GMELIN *Joh. Conrad* in *Commerc. litterar. Noric.* 1733.
- - - *Joh. Georg.* *Flora Sibirica. T. I. Petropol.* 1749. 4.
- - - - - *Reise durch Siberien.* 1751 & 1752. 8. 4. *Vol.*
- - - - - *Rhabarbarum Officinar. Resp. BENGEL. Tubing.* 1752.
- - - *Phil. Frider.* *specifica Methodus recentior Cancrum sanandi Resp. GÄRTNER. Tub.* 1757.
- GOECKEL *Eberhard* Beschreibung des Anno 1694-1696. durch das Silberglätt verführten Weins. *Uhn* 1697. 8.
- GOERITZ in *BUCHNER Miscell. Physico - Medico-Mathemat.* 1728.
- GOETZ *Joh. Christian.* de *Glycyrrhiza. Altdorf. sine anno.*
- - *Joh. Christoph.* in *Act. Nat. Curios. Vol. II.*
- GOHL *Acta Medicorum Berolinens.* 1715 - 1731. 8. 21. *Vol.*
- GORIS *Medicina contempta. Lugd. Bat.* 1700. 4.
- GOULARD *Oeuvres de Chirurgie. Pezenus* 1766. 12. 2. *Vol.*
- GRAINGER in *Essais* read before a Society in Edinburgh. *T. II.* 1756. 8.
- GRANGER in *Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc.* 1735.
- GRASHUYS in *Act. Acad. Nat. Curios. Vol. VIII.*
- GRASSIUS in *Ephem. Natur. Curios. a. 3, 4 & 5.*
- GREDDING in *Adversariis Medico-Pract. Lips.* 1771. 8.
- GRONOVIVS *Flora Virginica. Lugd. Bat.* 1762. 4.
- - - - - in *Commerc. litterar. Noric.* 1743.
- GRUBEL in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 4.*
- GRUNFIELD *Safe internal use of Cantharides. Lond.* 1706. 8.
- GRUN-

LOCA AUCTORUM.

- GRUNWALD in *Ephem. Nat. Cur. Dec. III. a. 9 & 10.*
 GUERIN *apud* EHRHART.
 GUETTARD in *Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc. 1754.*
 - - - - *Memoires sur différentes parties des Sciences & des Arts. Paris 1768 - 1770. 4. 3. Vol.*
 GUIDO *apud* FORESTUM.
 a GULDENKLÉE *Epistolæ & Consilia. Lipsf. 1655. 4.*
 - - - - *Responfa Medicinalia. Lipsf. 1688. 4.*
 GULLMANN in *Act. Physic. Medic. Vol VI.*
 GUYOT in *Prix de l'Académie Roïale de Chirurgie. T. II. 157.*

H.

- HAARTMANN in *Abhandlungen der schwedischen Academie. 1762. 8.*
 de HAEN *Ratio medendi. Vind. 1757-74. XV. Vol.*
 HÆNEL de *Camphora. Lugd. Bat. 1739.*
 HAGENDORN in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. a. 1.*
 - - - - de *Catechu. Jenæ 1673. 8.*
 HAGG de *Ufu Mercurii in Hydrophobia. Argent. 1761.*
 HALE le *Gentilhomme Cultivateur par Dupuis Demporte. Paris & Bourd. 1761 - 1764. VIII. Vol.*
 HALES *Statique des Végétaux. Paris 1735. 4.*
 de HALLER *Beschreib. der Salzwercke. Bern 1765. 8.*
 - - - - *Elementa Physiologiæ. Lausann. & Bern 1757-66. 4. 8 Vol.*
 - - - - *Historia Stirpium Helvetiæ indigenarum. Berna 1768. fol. 3 Vol.*
 - - - - in *Commercio litterar. Noric. 1736.*
 du HAMEL in *Traité des Arbres fruitiers. Paris 1768. 4. 2. Vol.*
 - - - - *Art de raffiner le Sucre 1764. dans la Description des Arts & Metiers.*
 - - - - in *Histoire de l'Académie Roïale des Sciences. 1739, 1748 & 1767.*

LOCA AUCTORUM.

- HAMILTON in *Essais* read before a Society in Edinburgh II. 1756.
- HANNÆUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 4 & 5.*
- HANNEMANN in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 1.*
- HANNES de puero epileptico foliis Aurantiorum sanato. *Vesal. & Lipsf.* 1766. 8.
- HARDER *Theſaurus Observationum. Baſil.* 1736. 4.
- HARTMANN *Joh. Opera. Francof.* 1682. fol.
- - - - *Peter Innuan. Observationes ad Cicutæ, Mercurii ſublimate & Phoſphori hiftoriam Reſp.*
- HUDEMANN. *Helmſt.* 1763.
- HASSELQUIST *Reiſe nach Palæſtina per LINNÆUM. Roſtoch.* 1762. 8.
- - - - in *Abhandl. der ſchwediſch. Academie.* 1751. 8.
- HAUSMANN de *Acidulis Sulzbaceniſibus Arg.* 1764.
- ab HEERS *Observationes Medicæ. Lugd. Bat.* 1685. 12.
- HEIMREICH in *Act. Nat. Curios. Vol. II.*
- HEINZELMANN in *LINNÆI Amœnit. Academ. T. VII.*
- HEISENIUS in *Act. Nat. Curios. Vol. IX.*
- HEISTER de *Aurantiis Reſp. WILBERDING. Helmſt.* 1741.
- - - de *Pipere Reſp. PFEFFER. Helmſt.* 1740.
- van HELMONT *Opera per VALENTINUM. Hafniæ* 1707. 4.
- HELVETIUS *Traité des Maladies. Paris* 1724. 8. 2. *Vol.*
- HELWICH *Chriſtian.* in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 5. & 6.*
- HELWIG *Chriſtoph. Caſus & Observationes. Lipsf.* 1711. 8.
- de - - in *Ephem. Nat. Curios. Cent. V. IX. & X.*
- HENCKEL in *Act. Natur. Curios. Vol. II.*
- - - von der *Bergſucht und Huttenkatz. Freib.* 1728. 8.

LOCA AUCTORUM.

- HENCKEL Pyritologia. *Leipz.* 1725. 8.
- HENNING *apud* BUCHNER in Miscell. Physic. Medic. Mathematic. 1729.
- HERACLIDES *apud* CÆLIUM AURELIANUM.
- HERCULES SAXONIÆ Prælectiones practicæ. *Franc.* 1610. fol.
- HERISSANT in Philo'soph. Transact. 1751 & 52.
- HERMANN *Benedict.* in Ephemerid. Natur. Curios. Dec. 11. a. 4.
- - - - *Gottl. Ephraim* in Primitiis Physico-Medicis ab iis, qui in Polonia Medicinam faciunt, collectis. Vol. III. *Zullichau* 1753. 8.
- - - - *Paul.* in Cynosura Materiæ Medicæ, continuata *per* BOECLER. *Arg.* 1726-31. 4. 3 Vol.
- - - - - *Paradisus Batavus.* *Lugd. Bat.* 1705. 4.
- HERNANDEZ in Nova Plantarum, & Minerarum Mexicanorum Historia *per* RECCHUM. *Rome* 1601. fol.
- HERTODI Crocologia. *Jenæ* 1671. 8.
- HESSE in Commerc. literar. *Noric.* 1737 & 39.
- HEURNIUS in Aphorismos HIPPOCRATIS. *Amstelod.* 1688. 12.
- - - - *Praxis Medicinæ.* *Lugd.* 1658. fol.
- de HEYDE Centuria Observationum Medicarum. *Amstel.* 1686. 8.
- HILDANUS Opera. *Francof.* 1646. fol.
- HILLEFELD Experimenta circa Venena. *Gott.* 1760.
- HIPPOCRATES Opera *per* FOESIUM. *Francof.* 1659. fol.
- HIRSCHEL in Berlinisch. Sammlungen. T. III. 1771.
- Historia Morborum Vratislaviensium. *Lausann. & Genevæ* 1746. 4.
- HODGES *Λοιμολογία.* *London* 1672. 8.
- HOECHSTETTER Observationes Medicæ. *Francof.* 1674. 8.
- HOEPER Hercules Medicus. *Viennæ* 1657. 4.

LOCA AUCTORUM.

- HOFER in Act. Helvet. T. II. Basil. 1755.
 HOFFBERG in schwedisch. Akademie. 1762 & 1765
 HOFFMANN Caspar Opuscula Medica. Frf. 1767. 4.
 - - - - Frid. Clavis pharmaceutica SCHROEDER.
 Hala 1675. 4.
 - - - - - Thesaur. pharmaceut. Hala 1675. 4.
 - - - - - de Chinæ Chinæ modo operandi Resp.
 SCHÖNDORFF. Hala 1704.
 - - - - - Medicina Rationalis systematica. Frf.
 1737-1740. 9 Vol.
 - - - - - de Balsamo Peruviano Resp. LEH-
 MANN. Hala 1703.
 - - - - - de Millefolio Resp. PEZSCHUS. Hala
 1719.
 - - - - - de Infusi Veronicæ efficacia Resp.
 SATTLER. Hala 1694.
 - - - - - Nota ad POTERIUM.
 - - - - - Observationes Physico - Chymicæ.
 Hala 1722. 4.
 - - - - - Opuscula Medica varii argumenti.
 Hala 1739. 4.
 - - - - - Opuscula Medico - practica. Hala
 1736. 4.
 - - - - - Opuscula Physico - Medica. Ulmæ
 1736. 8.
 - - - - - Maurit. in Ephem. Nat. Curios. Cent. V,
 VI & X.
 - - - - - Syntagma pathologico - therapeu-
 ticum. Altdorf 1719. 4.
 - - - - - apud GÖRZ de Glycyrrhiza.
 HOMBERG in Hist. de l'Académie Roiale des Scien-
 ces. 1712.
 HONESTUS ad MESUE.
 HOPE in Philosophical Transact. 1765.
 HOPPE in Mantissa Exoticorum apud VALENTINII
 Histor. simpl.

LOCA AUCTORUM.

- HORNUNG *Cista Medica. Norimb. 1626. 4.*
 HORST *Georg Opera. Norimb. 1660. fol.*
 HOYER in *Ephemerid. Nat. Cur. Dec. III. a. 7 & 8.*
Cent. I. & II. Cent. VI.
 HUCK in *Observations by a Society of Physicians in*
London. T. III. 1753
 HUEBER de *zucca culinaria supellectile. Arg. 1766.*
 HUNAULD in *Hist. de l'Académie Royale des Sciences.*
1737.
 HUNERWOLFF in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II.*
a. 5. & Dec. III. a. 2.
 HUNTER in *Observations by a Society of Physicians*
in London. T. I.
 HUXHAM *Opera per REICHEL. Lips. 1764. 8.*

I.

- JACOBI in *Nov. Act. Nat. Curios. Vol. I. & II.*
 - - - in *Act. Acad. Moguntin. T. I. Erf. & Goth.*
1757. 8.
 JACQUIN *Selectarum stirpium American. Historia.*
Vindob. 1763. fol.
 de JÆGER *Herbert in Ephem. Natur. Curios. Dec. II.*
a. 3.
 - - - - - *apud VALENTINI Oost-Indisch.*
Schreiben.
 - - - de *Cantharidibus Resp. KAISER. Tub. 1769.*
 JÆGERSCHMID der in denen durch Silberglætt bestrichenen
 Weinen verborgene Mercurius. *Ulm*
1699. 8.
 IMLIN de *Soda. Argent. 1760.*
 IMPERATI dell' *Historia Naturale. Napoli 1599. 4.*
 JOEL *Opera. Amstel. 1663. 4.*
 JOERDENS in *Commerc. litterar. Noric. 1740.*
 JOUBERT *Pharmacopœa. Lugd. 1579. 8.*
Journal Oeconomique caput Parisiis 1751. singulis
mensibus Volumen in 8. prodit.

LOCA AUCTORUM.

- JUCH de Radice Chinæ *Resp.* ERMEL. *Erford.* 1753.
 JUNCKER *Conspectus Therapiæ generalis.* *Hale* 1736.
 JUNGKEN *Corpus Pharmaceutico-Medicum.* *Francof.*
 1697. 4.
 de JUSSIEU in *Hist. de l'Académie Royale des Scienc.*
 717, 1729 & 1740
 - - - - *An inveteratis Alvi fluxibus Simaruba?*
Paris. 1730. *recusa à CAPET HUGO & FUMÉE.*
 1758.
 JUSTI *Grundriß des gesammten Mineral - Reichs.*
Göttingen 1757. 8.

K.

- KAAS *Observationes de Borace.* *Traj. ad Rhen.* 1769.
 KÆMPFFER *Amœnitates Exoticæ.* *Lemgov.* 1712. 4.
 KÆMPFF in *Act. Societat. Hassiac. T. 1. Giffæ* 1771. 4.
 KALDE *Dispensatorium Hamburgens.* 1716. fol.
 KALM *Reise nach Nord - America.* *Götting.* 1754-
 1764. 8. 3 *Vol.*
 KENTMANN *Nomenclatura Fossilium in* GESNER *de*
omni rerum fossilium genere.
 KÆRKRING *Opera Anatomica.* *Lugd. Bat.* 1729. 4.
 KERNER *apud* HASSELQUIST.
 KESSELMEIER *quorundam Vegetabilium principium*
nutriens. *Argent.* 1759.
 KETELAER de *Aphitis.* *Genev.* 1727. 4.
 KHON in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. III. a. 5. & 6.*
 KHUNRATH in *Medulla destillatoria.* *Hamb.* 1405. 4.
 KINNEIR in *Philosoph. Transact.*
 KLAUNIG in *Ephem. Nat. Curios. Cent. V. & VI. 3*
in Act. Acad. Nat. Curios. Vol. II.
 KLEIN *Descriptio tubulorum marinorum.* *Gedan.*
 1731. 4.
 - - - *Historia Piscium.* *Gedan.* 1740 - 1749. 4
 5 *Vol.*
 - - - *Tentamen Herpetologiæ.* *Götting.* 1754. 4.

LOCA AUCTORUM.

- KLEINKNECHT de Scordio. *Ulma* 1720. 8.
 KOEHLER in *Commerc. litterar. Noric.* 1740.
 KOENIG *Emmanuel* in *Ephemer. Nat. Curios. Dec. II.*
a. 10.
 - - - - - *Regnum Vegetabile. Basil.* 1708. 4.
 - - - *Samuel Frid.* de *Lamio Plinii. Arg.* 1742.
 KOELICHEN in *Act. Hafniens. Vol. II.*
 KRAMER *J. Geo. Heinr.* in *Commerc. litterar. Noric.*
 1733, 1738, 1739.
 - - - *Theodor. Valent.* in *Act. medic. Berolinens.*
Dec. II. Vol. VIII.
 KRAPFF de nonnullorum *Ranunculorum venenata*
indole. Viennæ 1766. 8.
 KRIELE in *Mem. de l'Acad. Roïale des Sciences de*
Berlin. 1763.
 KUNCKEL *Laboratorium Chymicum. Hamb.* 1738. 8.
 KÜRSCHNER de *Fonte medicato Castanacensi. Argent.*
 1760.

L.

- LAMBERGEN *Ephemerides perfanati carcinomatis in*
Göttinger-Anzeigen von gelehrt. Sachen. 1755.
 LANDEUTTE in *Journal de Medecine.* 1761.
 LANG *Epistolæ medicæ. Hanov.* 1605. 8.
 LANGE *Dubia Cicutæ vexata Respond. MÜLLER.*
Helmst. 1764.
 - - - de *Remediis domesticis Brunsvicensibus.*
Brunsv. 1765. 8.
 LANGELOTT in *Ephem. Nat. Curios. a. 5. & 6.*
 LANZONUS in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 10.*
Dec. III. a. 2. & 7. Act. Nat. Curios. Vol. I.
 - - - - *Opera. Laufam.* 1738. 4. 3 *Vol.*
 LARROTURE in *Journal de Medecine.* 1764.
 LAUTH *apud ERHART.*
 LEBENWALD in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a. 8.*
 LEDEL in *Ephem. Nat. Curios. Dec. I. a. 9. Dec. II.*
a. 2. Dec. III. a. 1.

LOCA AUCTORUM.

- LEIBNITZ in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 3.*
- LEMERY *Louis* in *Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc.*
1720 & 1739.
- - - - in *Traité des Alimens per BRUHIER.*
Paris 1755. 8.
- - - *Nicolas* in *Cours de Chymie per BARON.*
Paris 1756. 4.
- - - - in *Pharmacopée Univerfelle. Bruxell.*
1689. 4.
- - - - in *Traité de l'Antimoine. Paris*
1707. 8.
- LENTILIUS in *Ephemerid. Nat. Curios. Dec. II. a. 3.*
9 & 10. *Dec. III. a. 1, 3, 4, 5 & 6.*
- - - - *Eteodromus Medico - Practic. Stuttg.*
1711. 4.
- - - - *Miscellanea Practica. Ulm* 1698. 4.
- LETSOME in *Natural History of the Tea tree. London*
1772. 4.
- LEUCHSENRING de *Fonte medicato Niederbronnensi.*
Argent. 1753.
- LEWIS in *Experimental History of the Materia Med.*
London 1761. 4.
- LIE in *Drontheimer Gesellschaft Schriften. Tom. III.*
- LINDERN *apud ROUSSY.*
- LINNÆI *Amœnitates Academicæ. Holm.* 1749 - 1769.
8. 7 *Fol.*
- - - *Flora Suecica. Holm.* 1755. 8.
- - - *Genera Plantarum. Holm.* 1764. 8.
- - - *Mantiffa plantarum altera. Holm.* 1771. 8.
- - - *Materia Medica per SCHREBER. Lipf. & Erl.*
1772. 8.
- - - *Species Plantarum. Holm.* 1762. 8. 2 *Vol.*
- - - *Systema Naturæ. Holm.* 1766-68. 8. 3 *Vol.*
- LISCHWITZ de *ordinandis rectius Virgis aureis Resp.*
TETTELBACH. Lipf. 1731.
- LISTER *Exercitat. Medicinales. Frf. & Lipf.* 1696. 8.
- - - de *Morbis chronicis. Genev.* 1727. 4.

LOCA AUCTORUM.

- LOBB de Dissolventibus calculum. *Basil.* 1742. 8.
 LOBEL Balsami, Opobalsami exploratio. *Londin.*
 1698. 4.
 - - - & PENÆ Adversaria stirpium. *Antw.* 1576. fol.
 LOBSTEIN *apud* SPIELMANN de Vegetabilibus vene-
 natis Alfatix.
 LOCHER Observat. Practic. *Vienn.* 1762. 8.
 LOCHNER in Ephemer. Nat. Curios. *Cent. V & VI.*
 - - - de Pareira brava. *Norimb.* 1719. 4.
 LOEFLING Reise *per* LINNÆUM. *Berlin u. Stralsund*
 1766. 8.
 LOESECKE in Abhandlung der aufserlesensten Arz-
 neymittel. *Berlin* 1773. 8.
 LOEW in Ephemerid. Nat. Curios. *Dec. III. a. 5 & 6.*
 LONICER Kræuterbuch *per* ERHARD. *Ulm* 1737. fol.
 LORRY de Melancholia. *Parif.* 1765. 8. 2 Vol.
 LOSS de Nuce Vomica *Resp.* GEORGI. *Witteb.* 1683
 LOTTINGER in Journal de Medecine. 1768.
 LOWER, BEHR &c. vollstændige Haberbefchreibung,
Beuthen 1755. 8.
 LUCAS in Philos. Transact. 1746.
 LUDOVICI Opera *per* MICHAEL. *Francos.* 1712. 4.
 LUDWIG Terræ Musæi Regii Dresdenfis. *Lips.* 1749.
 fol.
 - - - in Comment. Lipsiens. *T. VIII. & XI.* 8.
 LUISINUS *Aloys.* de morbo gallico quæ extant omnia
per BOERHAAVE. *Lugd. Bat.* 1728. fol.
 Luminare majus. *Venet.* 1553. fol.

M.

- MACBRIDES Experimental Essais. *London* 1764. 8.
 MACCAULAY in Observations by a Society of Phy-
 sicians in London. *T. I.*
 MACER de Virtutibus Herbarum *per* RANZOVIUM.
 1596. 8.
 MAGNENUS de Tabaco. *Amstel.* 1669. 12.

LOCA AUCTORUM.

- MAINARDES** *apud* BRUNFELS.
MALLEBRANCHE in Histoire de l'Académie Roïale des Sciences. 1702.
MALOUIN in Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc. 1746.
MANARDUS Epistolæ. *Basil.* 1540. fol.
MACQUER Dictionnaire de Chymie. *Paris* 1756. 8.
 2 Vol.
 de **MANLIIS** Interpretatio Simplicium *apud* BRUNFELS.
MAPPUS de Potu Caffée *Resp.* WENCKER. *Arg.* 1693.
MARANTA *Barthol.* Methodus cognoscendi simplicia.
 Venet. 1559. 4.
MARCELLUS de medicam. simplicibus. *Basil.* 1536. fol.
MARCHANT in Hist. de l'Acad. Roïale des Scienc. 1706
MARGGRAF in Hist. de l'Acad. Roïale des Sciences
 de Berlin. 1747 & 48.
 - - - - Chymische Schriften. *Berlin* 1761 & 67.
 8. 2 Vol.
Maris Baltici nova litteraria. *Lubec.* 1698 - 1708. 4.
MAROLDUS Practica medicea. *Francof.* 1650. 4.
MARTEAU in Journal de Medecine. 1762.
MARTIALIS Opera. *Paris* 1754. 8.
MARTINI *apud* S. PAULI.
MARTIUS *apud* WELSCH Curat. Exotic.
MARTYN Philosoph. Transact. abridged. Vol. VII.
MASSE *apud* TRONCHIN Traité d'Epilepsie. -
MATTHIOLI Kræuterbuch *per* CAMERARIUM. 1600.
 fol.
 - - - - Opera *per* C. B. 1698. fol.
MAUCHART in Ephem. Nat. Curios. Cent. I. & II.
MAUPERTUIS in Histoire de l'Acad. Roïale des Scienc.
 1731.
MAUTT de Cortice Peruviano. *Lugd. Bat.* 1760.
MAZEAS in Journal des Sçavans. 1769.
MAZARS DE CAZELLE in Journal de Medecine. 1770.
 Supplément.
MEAD Monita medica. *Lond.* 1751. 8.

LOCA AUCTORUM.

- MEAD Opera. *Gætting*. 1748. 8. 2 Vol.
- MEDICUS in Bayrisch. Acad *T. II. Vol. II. Münch.*
1764. 4.
- MELCHIORIUS *Joh. Odoric. apud MATTHIOLUM.*
- MELICHIUS *apud SCHENCK* Observationes.
- MENGHINI in Comment. Institut. Bononienf. *T. II.*
P. III. 1747. & *T. IV.* 1755. 4.
- MESUE Opera. *Venet.* 1589. fol.
- MENZEL in Ephemerid. Nat. Curios *a. 6. & 7.*
- MERCATI de Essentia, causis, signis & curatione fe-
bris malignæ. *Valladol* 1574. 8.
- MÉYER Chymische Versuche. *Hann. u. Leipz.* 1764. 8.
- MICHAEL Opera. *Norimb.* 1688 4.
- MILLAR Observations on the Athm. *London* 1767. 8.
- MILLER Gärdner Dictionnary. *London* 1759. fol.
- MINDERER de Calcantho. *August. Vindel.* 1617. 4.
- - - Alcedarium Marocottin. *Augnst. Vindel.*
1622. 12.
- MISSA in Recueil Périodique. 1755.
- M. M. L ** Essais sur les effets de l'Écorce de Garou,
Paris 1767. 8.
- MODEL Fortsetzung seiner chymischen Nebenstun-
den. *Petersburg* 1768. 8.
- - - Versuch über einen natürlichen Salmiack.
Leipzig 1758. 8.
- MOEHRING in *Commerc. litterar. Noric.* 1735 & 36.
- MOELLENBROECK in *Ephem. Natur. Curios. a. 2.*
- - - - - de *Varis.* *Lipsf.* 1663. 8.
- MOLINARIS Epistola. *Vindob.* 1761. 8.
- MOLINELLUS in Commentat. Institut. Bononienf.
T. V. P. I. 1767. 4.
- MOLITOR de Febre continua maligna & intermitten-
te ad *Rhenum.* 1731 & 35. Epidemica. *Heidelb.*
1736.
- MONARDES Simplicium Medicamentorum ex novo
Orbe historia. *Antw.* 1682. 8.

LOCA AUCTORUM.

- MONTAGNANA Opera Selectiora. *Norimb.* 1652. fol.
- MONTANUS de terra sigillata Strigonienti. *Vratislav.* 1610. 8.
- - - - Metamorphosis eorum quæ ad Medicamentorum doctrinam attinent. *Putav.* 1550. 8.
- MONTET in *Histoire de l'Académie Roïale des sciences.* 1757 & 62.
- MONTINUS *apud* HILLEFELD.
- MORAND in *Memoires de l'Académie de Chirurgie.* T. II. *Paris* 1753. 4. J. B. *Historia botanico-practica.* *Mediol.* 1744. fol.
- MOREALI delle febri maligni & contagiosi. *Mtin.* 1739. 4.
- MOREL Mineralwasser zu Watweiler. *Colm.* 1765. 8.
- MORCY *apud* BIRCH *History of the royal Society of London.* T. II. & III. 1756 & 57. 4.
- MORGAGNI de sedibus & causis morborum. *Venet.* 1761. fol.
- MORGENSTERN *Nov. Act. Nat. Curios.* T. IV.
- MORLEY *Collectanea Chymica Leidensia.* *Lugd. Bat.* 1684. 4.
- MORTON Opera Medica. *Geneva* 1727. 4.
- MÜLLER in *Fränkisch. Sammlung.* T. IV. *Nuremb.* 1759. 8.
- MUNDIUS *Comment. de Aere, esculentis & potulentis.* *Frf. & Lipsf.* 1685. 8.
- MUNTING *Phytographia Resp. KIGGELAER.* *Amstel.* 1727. fol.
- de MURALTO in *Ephem. Nat. Curios.* Dec. II. a. 2 & 8.
- MURRAY de *Arbuto Uva Ursi.* *Getting.* 1765. 4.
- MUSCHEL de *Moschau* in *Ephemerid. Natur. Curios.* Dec. II. a. 8.
- MUSCHENBROECK *Introductio ad Philosophiam Naturalem.* *Lugd. Bat.* 1762. 4. 2 Vol.
- MUTEAU DE ROQUEMONT in *Journal de Medecine.* 1, 63.

LOCA AUCTORUM.

MUYS Salis Ammoniaci usus ad Febres. *Franecker*
1716. 4.

MYLII Anatomia Auri. *Francof.* 1628. 4.

MYNSICHT Thesaurus & Armamentarium Medico-
Chymicum. *Genev.* 1697. 8.

MYREPSUS Opus Medicament. *Basil.* 1549. fol.
N.

NAVIER in Recueil Périodique. 1756.

NEBEL in Ephemerid. Nat. Curios. *Dec. III. a. 3.*
Cent. IX. & X. & Act. Nat. Curios. Vol. V.

NEUHOLD in Commerc. litterar. Noric. 1734.

NEUFORN de Succino. *Lugd. Bat.* 1760.

NEUMANN Chymia Medico - dogmatico - Experimen-
talis per KESSEL. *Zullichau* 1749-55. 4. 10 Vol.

NICANDER Alexipharmaca. *Paris.* 1557. 4.

- - - Theriaca. *Paris.* 1557. 4.

NICOLAUS *Præpositus* Dispensatorium. *Lugd.* 1505. 4.

NICOLSON Observations by a Society of Physicians
in London. *T. IV.*

NIGRISOLIUS Febris China Chinæ expugnata. *Jenæ*
1704. 4.

NOLANUS Comment. de Cicuta. *Neapol.* 1767.

NONNE de Secalis tosto Decocto *Resp.* SCHWANECK.
Erford 1767

NORÆUS Abhandl. der schwed. Acad. 1739

O.

O DELIUS in schwed. Academ. 1762 & 66.

OLIVER in Philosoph. Transact. 1755.

OLIVIER in Journal de Medecine. 1760.

OSBECK in Reise nach Ost-Indien per GEORGI.
Rostock 1765. 8.

OTTMANN *apud* ERHART.

OVELJAN Act. Acad. Nat. Curios. *Vol. I. & VII.*

OWEN Observations by a Society of Physicians in
London. *T. III.*

LOCA AUCTORUM.

P.

- PAARNANN Ligni Quassiaë examen. *Argent.* 1772.
- PALLADIUS cum Scriptorib. Rei Rusticæ ed. GESNER.
- PALLAS apud MURRAY.
- - - *Joh. Dietr. Diff. de Chrysofplenio. Argent.*
1758.
- - - *P. S. Elenchus Zoophytorum. Haga Comit.*
1766. 8.
- PANCOVIUS Herbarium per ZORN. *Cælli an der*
Spreë 1763. 8.
- PARACELSI Opera. *Genev.* 1658. fol.
- PARE Œuvres. *Lyon* 1641. fol.
- PARIS apud ERHART.
- PARKINSON Theatrum Botanicum. *Lond.* 1640. fol.
- PARSON in Philosoph. Transact. 1745 & 55.
- PASSERAT de la Chapelle in Recueil Périodique. 1757.
- PATOUILLART in Hist. de l'Acad. Roïale des Sciences.
1737.
- PAULI *Simon* quadripartitum Botanicum. *Argent.*
1667. 4.
- PAULINI de Theriaca cœlesti. *Francof.* 1701. 8.
- PAULINUS Observat. Medico-Physicæ. *Lips.* 1706. 8.
- - - - de Salvia. *August. Vind.* 1688. 8.
- PECHLIN de purgantium medicamentorum facultatib.
Amstel. 1702. 8.
- PELET in Journal de Medecine. 1761.
- PENICHER Collectanea pharmaceutica. *Paris.* 1695. 4.
- PETIT in Hist. de l'Académie Roïale des Sciences.
1732.
- PETRONIUS de morbo Gallico apud LUISINUM.
- Pharmacopœa Argentorat. 1757. fol.
- - - - Augustana. 1622. fol. *renov.* 1710. fol.
- - - - Bateana. *Lovan.* 1752. 8.
- - - - Edinburg. *Bremæ & Lips.* 1758. 8.
- - - - Hagientis. 1659. 4.
- - - - Londinensis. 1746. 8.

LOCA AUCTORUM.

- Pharmacopœa Lugdunensis. 1674. 4.
 - - - - Wurtembergica. *Stuttg.* 1750. fol.
 PIETSCH Erzeugung des Salpeters. *Berlin* 1750. 4.
 PISO *Guilielm.* de Aere, aquis & locis &c. Indiæ Occidentalis. 1658. fol.
 - - *Homobom.* de regimine magnorum auxiliosum. *Patav.* 1735. 4.
 PLANCHON in *Journal de Medecine.* 1763.
 PLATEARIUS *Practica brevis morborum curandorum.* *Lugd.* 1535. fol.
 PLATER *Observationes.* *Basil.* 1680. 8.
 PLAZA in *Miscell. Taurinens.* T. I. 1759.
 PLENCK *Jos. Jacob Mater. Chirurgica.* *Wien* 1771. 8.
 PLINII *Hist. Naturalis.* *Paris.* (*Basil.*) 1731. 3 Vol. fol.
 PLUMIER *Plantæ Americanæ per BURMANN.* *Amstel.* 1755-60. Vol. X. fol.
 PLUTARCHI *Opera per XYLANDER* *Frf.* 1620. fol.
 POERNER *Versuch zur Færberkunt.* *Leipz.* 1772 & 73. 3 Vol.
 POISSONIER in *Hist. de l'Académie Roïale des Scienc.* 1751.
 POMET *Histoire des Drogues.* *Paris* 1735. 4.
 PONTEDERA *Anthologia.* *Patav.* 1720. 4.
 PORPHYRIUS in *BARTHOLINI Epistolis.*
 PORTALEZ in *Consultations choisies de Montpellier.* T. II. *Paris* 1748. 12.
 PORTE in *Journal de Medecine.* 1762.
 PORZII *Anatomia Vini Rhenani.* *Heidelb.* 1672. 12.
 POTERI *Opera per HOFFMANN.* *Francof.* 1698. 4.
 POTT in *Mem. de l'Académie Roïale des Sciences de Berlin.* 1753.
 - - *Observat. & Animadvers. Chymiz Collect. I.* *Berolin.* 1739. 4.
 POUTEAU *Mélanges de Chirurgie.* *Paris* 1760. 8.
 PRANGE *Camphoræ virtus Anthelmint.* *Gutt.* 1759.
 PRÆVOTII *Remedia selectiora.* *Francof.* 1659. 12.

LOCA AUCTORUM.

PRINGLE in *Essais* read before a Society in Edinburgh II.

- - - *Diseases of the Army.* London 1764. 8.

PYE in *Medical Observations* by a Society of Physicians in London I.

Q.

QUARIN de *Cicuta.* *Vindob.* 1761. 8.

QUELMALZ de *Hydrargyri viribus a Sulphure suspensis.* *Lips.* 1748.

QUER *Observat. sur la maladie Nephritique & son spécifique le Raisin d'Ours.* *Strasb.* 1762. 8.

QUERCETANUS *apud* ETTMÜLLER.

- - - - *Pharmacopœa Dogmaticorum.* *Francof.* 1615. 4.

QUINCY in *Philosoph. Transact.* N. 365.

R.

RAHN de *Aquis mineralibus Fabariensibus seu Piperinis.* *Lugd. Bat.* 1757.

- - in *Naturforsch. Gesellschaft in Zürich II.* 1764

RAJI *Joh.* *Historia plantarum.* *Lond.* 1686. fol. 3 Vol.

- - - *Philosophical lettres.* *London* 1718. 8.

RAISIN in *Recueil Périodique.* 1756.

RAMAZZINUS de *Morbis Artificum.* *Venet.* 1743. 8.

RAMSAY in *Essais & Observations de Medecine de la Société d'Edimbourg.* T. V. *Paris* 1743. 12.

- - in *Medical Observations* by a Society of Physicians in London II. 1762.

RAMSPECK *Biga Remediorum.* *Basil* 1745.

RANSON in *Recueil Périodique.* 1760.

RAU in *Nov. Act. Nat. Curios.* Vol. III.

RAULIN *Observations de Medecine.* *Paris* 1754. 12.

RAUWOLFF *Reise.* *Frankf.* 1582. 4.

RÉAUMUR in *Histoire de l'Académie Roïale des Scienc. de Paris.* 1718.

LOCA AUCTORUM.

- RAYGER in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. I. a. 3.*
 & *Dec. III. a. 3.*
- de REBECQUE *Medicinæ Helvetiorum Prodrromus.*
Genev. 1677. 12.
- REDI *Opuscula. Amstel. 1685. 12. 2 Vol.*
- REICHARD *Gartenschatz IV. Erford 1753. 8.*
- REICHEL de *Magnetismo in corpore humano Resp.*
 LUDWIG. *Lips. 1772.*
- REIMANN *tentam. Vratislav. 1724.*
- REINHOLD de *Aconito Napello. Argent. 1769.*
- REISIG de *Sulphuris crudi usu interno. Lips. 1768.*
- KENARD in *Journal de Medecine. 1765.*
- KENEALME in *Hitt. de l'Académie Roïale des Scienc.*
 1711.
- - - - *histor. Plantar. Paris. 1611. 4.*
- - - - *apud HALLER.*
- RENODÆI *Dispensatorium Medicum. Fyf. 1631. 4.*
- KEUSNER *apud WELSCH Observat. Exotic.*
- RHAZES *Opera per GERARDUM Tolutanum &c. Eesil.*
 1544. fol.
- van RHEDE *Henric. Hortus Malabaricus per COM-*
 MELINUM. *Amstel. 686-1704. XII. Vol.*
- RHODIUS *Observationes adjectæ BORELLO.*
- - - *Joh. Analecta & notæ in Lud. SEPTALII*
animadversiones & cautelas Medicas. Putav.
 1652. 8.
- RICHARD de HAUTESIERCK *Recueil d'Observations*
de Medecine des hôpitaux militaire. Paris 1766,
 1772. 2 Vol. 4.
- RIEDLIN *Linæ Medicæ. August. Vind. 1695-1700. 8.*
- - - *Observat. Medic. August. Vindel. 1691. 12.*
- RIOLANUS *Opera. Paris. 1610. fol.*
- RISLER *Dissert. de Verbasco. Argent. 1754.*
- RITTER in *Act. Natur. Curios. Vol. X. & Nov. Act.*
Vol. III.
- RIVERII *Opera. Genev. 1737. fol.*

LOCA AUCTORUM.

- RIVINIUS *Dissert. Medic. Lips.* 1710. 4.
- ROCHARD in *Recueil Periodique.* 1755.
- ROESEL VON ROSENHOFF monatlich herausgekommene Insecten-Belustigung. *Nürnb.* 1746-61. 4 *Vol.*
- - - *Historia naturalis Ranarum. Nürnb.* 1758. fol.
- ROESZLER *speculum Metallurgiæ. Dresd.* 1700. fol.
- ROLFINCK *Chymia in artis formam redacta. Genev.* 1671. 4.
- - - *Epitome methodi cognoscendi & curandi particulares corporis affectus. Jenæ* 1655. 4.
- - - *Purgantia Vegetabilia. Jenæ* 1684. 4.
- ROSE in *Berliner Sammlungen I. Berlin* 1768. 8.
- ROSEN VON ROSENSTEIN *Anweisung zu Kinderkrankheiten per MURRAY. Gotha u. Götting.* 1766. 8.
- ROSNER *Dissert. qua nonnulla circa lactis vires notantur. Lugd. Bat.* 1756.
- ROUSSY de *Fumaria vulgari. Argent.* 1749.
- RUELLIUS *Joh. de Natura stirpium. Basil.* 1537. fol.
- RULAND *Curationes Empyric. Budiss.* 1679. 8.
- RUMPEL *Progr. de Cantharidibus. Erford.* 1767.
- RUMPH *Herbarium Amboinense. Amstel.* 1741-65. 5. *Vol.*
- RUSH in *Observations by a Society of Physicians in London. T. IV.* 1771.
- RUSSEL in *Observations by a Society of Physicians in London I. & III.*
- RUTTY in *Observations by a Society of Physicians in London III.* 1769.
- - - *Methodica Synopsis of mineral Waters. London* 1757. 4.
- de RUUSCHER *Naturlyke historie van de Cochenille. Amstel.* 1729. 8.
- ten RYNE *apud BREYN Centur. Plantar.*
- RYSER *apud WEPFER.*

LOCA AUCTORUM.

S.

- SACHS a LEWENHEIM in *Ephem. Nat. Curios. a. 1.*
 - - *Philipp Ampelographia. Lips. 1661. 8.*
 SALA *Angelus Opera Medico-Chymica. Frf. 1547. 4.*
 de SALICETO *Opus de Chirurgia. Venet. 1480. fol.*
 SALMASII *Exercitationes Plinianæ. Trajez. 1689. fol.*
 2 Vol.
 SANCTORIUS *Ars de statica Medicina per LISTER.*
Lugd. Bat. 1728. 8.
 SARTORIUS in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II.*
a. 1.
 SAUVAGES *apud BENTHEL de Animalibus venenatis*
Galliæ. Mouspel. 1763.
 - - - *Nosologia Method. Amstel. 1768. 4. 2 Vol.*
 SAVARY *Franc. Petr. de Sale essentiali Acetofell. Arg.*
1773.
 - - - *Philemon. Louis in Dictionnaire de Commerce.*
Geneve 1759-1765. fol.
 SCHALLER de *Jalappa. Argent. 1761.*
 SCHARFF de *Junipero. Jenæ 1679. 8.*
 SCHEFFLER de *Afaro. Altdorf. 1721.*
 SCHELHAMMER de *Natura. Kiel 1697. 4.*
 SCHENCK a GRAFFENBERG *Observationes Medicæ.*
Francof. 1665. fol.
 SCHEUCHZER *Hydrographia Helvetica. Zurich*
1717. 4.
 - - - *Itinera. Lugd. Bat. 1723. 4. 4 Vol.*
 SCHMID in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II.*
a. 2.
 SCHLEGER in *Berlinisch. Samml. II. 1770. 8.*
 SCHLUTER *Hüttenwerk und Proberbuch. Braunschw.*
1738. fol.
 SCHOLZ *Concilia Medicinalia. Hannov. 1610.*
 SCHRADER in *Berlinische Samml. T. II. 1770.*
 SCHREBER *Daniel Gottfrid Sammlung verschiedener*
Schriften. Halle 1755-65. Part. XVI. 8.

LOCA AUCTORUM.

- SCHREBER *Joh. Christian Daniel* Beschreibung der Græfer. *Leipzig* 1769.
- SCHREIBER *Observationes de Pestilentia Ucraniæ.* Berl. 1744. 8.
- SCHROECK in *Ephemerid. Natur. Curios. Dec. II. a. 3. & 4. Norimb.* 1705.
- SCHRIZER *apud* HORNING.
- SCHROEDER *Joh.* Pharmacopœa Medico-Chymic. *Francof.* 1668. 4.
- SCHROER *Scrutinium Trifol. fibrin. Gubin.* 1700. 8.
- SCHUCHMANN in *Ephem. Nat. Curios. Dec. III. a. 4. Lipsf. & Francof.* 1697.
- SCHULTZ *Simon* in *Ephem. Nat. Curios. a. 3. 4. & 5.*
 - - - *Joh. Heindr. de Chamæmelo Resp. HERTOG.*
Hala 1739.
- - - - - de *Helleboro.*
- - - - - de *Fructibus horræis Resp.*
 REDTEL. *Hala* 1737.
- - - - - de *Inexpectato medicamentorum effectu Resp. LANGUTH. Hala* 1739.
- - - - - *Examen Chemicum Radicis scillæ marinæ Resp. MEDER. Hala* 1734.
- - - - - de *Ægroto asthmatico usu radicis scillæ sublevato Resp. SDHROETER. Hala* 1745.
- - - - - de *Viperarum usu Medico Resp. MEYER. Altorf* 1727.
- - - - - *Mat. Medica. Norimb.* 1746. 8.
- - - - - *Prælectiones in Dispens. Brandenburg. Norimb.* 1753. 8.
- SCHUSTER in *Nov. Act. Natur. Curios. Vol. I.*
- SCHWENCK *apud* DEGENER.
- - - - - *Thom. Hæmatologia. Hag. Com.* 1743. 8.
- SCHWENCKFELD *stirpium & fossilium Catalogus. Lignit.* 1700.
- SCOPOLI *Flora Carniolica. Vienn.* 1772. 8. 2 Vol.
- SCRIBONIUS LARGUS *per RHODIUM. Patav.* 1655. 4.

LOCA AUCTORUM.

- SEBA in Act. Nat. Curios. *IV. Norimb. 1737.*
 - - locupletissimus rerum naturalium thesaurus.
T. IV. Amstel. 1735.
- SEBASTIANI in Act. Acad. Moguntin. *Erf. 1761. 8.*
- SEBIZIUS Melchior de Alimentorum facultatibus.
Argent. 1650. 4.
- SEIP Pyrmontisch Mineralwasser. *Hann. u. Pyrmont*
1750. 8.
- SENNERT Practica Medic. *Witt. 1628-35. 4. VI. Vol.*
- SERAPIO de simplicibus Medicinis per BRUNFELS.
Argent. 1531. fol.
- SERAPION apud CÆLIUM AURELIANUM.
- SERENUS SAMMONICUS de Medicina. *Amstel. 1662. 8.*
- la SERRE in Ephem. Nat. Curios. *Dec II. u. 1.*
- SETHI Simeon Syntagma de Alimentorum facultate,
1561. 8.
- SEVERINUS de Vipera pythia. *Pata. 1651. 4.*
- SEUTER Diss. de Nuce Vomica. *Lugd. Bat. 1691.*
- SHARP in Philosoph. Transact. *XLVIII. 1752.*
- SHAW Travels. *London 1757. 4.*
- SHERARD apud GEOFFROI Mat. Med.
- SHORT in History of the mineralwaters. *Lond. 1734,*
1740. 2 Vol. 4.
- SIMON Joh. Christ. Kunst Salpeter zu machen. *Dresd.*
1771. 8.
- SIMSON in Recueil d'Observations de Medecine par
 la Societé d'Edinbourg *V. Paris 1743.*
- SLEVOGT Progr. de Arsenico. *Jenæ 1719.*
- SLOANE on account of a most efficacious medicine for
 forenens, wickness and other distempers of the
 eye. *London 1745. 4.*
- - - Voyage at Jamaica. *London 1707. fol.*
- - - in Philosoph. Transact. *N. 417.*
- SOLLENANDER Consilia Medica. *Hanov. 1609. fol.*
- de SORBAIT Opera *Norimb. 1672. fol.*
- SPIENBERG in Ephem. Nat. Curios. *u. 1.*

LOCA AUCTORUM.

- SPIELMANN in Mem. de l'Académie Roïale des Sciences de Berlin. 1758.
- - - - de Cardamomo *Resp.* Joh. HERMANN. 1762.
- - - - Diss. de fonte Rippelsvienti *Resp.* BOECLER. *Argent.* 1762.
- - - - de Hydrargyri præparatorum internorum usu *Resp.* EHRMANN *Argent.* 1761.
- - - - de venenatis Alsatix plantis *Resp.* GUERIN. 1766.
- - - - Instit. Chemicæ. *Argent.* 1766. 8.
- SPIES *apud* WERLHOFF.
- SPRINGSFELD Iter Medicum. *Lips.* 1748. 8.
- - - - Abhandlung vom Carlsbad. *Lpz.* 1749 8.
- SPROEGEL Experimenta circa venena. *Getting.* 1753.
- STACHER in Naturforschende Gesellschaft in Zürich II. 1764.
- STAHL G. E. *medicamenta composita ab eodem recepta Dispensatorium Brandenburgicum recenset.*
- - - - *Materia Medica.* *Dresden* 1731. 8.
- - - - *Opuscul. Chymico-Medic.* *Hal.* 1715. 4.
- - - - *Juon. Joh.* Diss. de usu & effectibus potus Caffee *Resp.* WOYWODE. *Erford.* 1731.
- STECK de Sagu. *Argent.* 1757.
- STEDMANN in *Essais & Observations de Medecine de Societé d'Edinbourg T. II. Paris* 1742. 8.
- STEINMEYER de Rubia tinctorum. *Arg.* 1762.
- STELLA *Erasmus apud* GESNER *Historia Animal.*
- STENO *apud* BARTHOLINUM *Epistol. Medic.*
- STISSER *Joh. Andr.* Act. Laborat. Chymic. *Helmst.* 1701. 4.
- STOERCK *Ant.* Annus Medicus. *Vind.* 1759. secundus 1761. 8.
- - - - - libellus qua demonstratur Cicutam &c. *Vindob.* 1760. 8. libellus secundus 1771. Supplementum necessar. 1771.
- - - - - libellus quo demonstratur Stramonium Hyoscyamum, Aconitum &c. *Vindob.* 1772.

LOCA AUCTORUM.

- STOERCK *Ant.* libellus quo demonstratur Colchici
Autumnal. Radicem &c. *Vindob.* 1773.
- - - - - libellus quo continuantur Observatio-
nes & Experimenta circa nova sua medic. *Vind.*
1765.
- STOSCHIUS in *Act. Med. Berol. Vol. 6.*
- STRUVE in *Commerc. Noric.* 1732.
- STURM *Roland.* Corticis Chinæ Descr. *Antw.* 1659. 12.
- SULZER in *Nov. Act. Nat. Curios. Vol. III. & IV.*
- SWAINE in *Essays* read before a Society in Edinburgh.
1756.
- van SWIETEN *Commentarii* in Aphorismos Bœrhaave.
Lugd. Bat. 1741-72. 5 Vol.
- SYDENHAM *Opera.* *Lugd. Bat.* 1741. 8.
- SYLVATICUS *Benedict.* Consilia & Responsiones. *Gen.*
1662. fol.
- - - - - *Matth.* Opus Pandectarum Medicinal.
Turin 1526. fol.
- SYLVESTER in *Observations* by a Society of Physic.
in London I.
- SYLVIVS de le BOE *Opera.* *Genev.* 1681. fol.
- SYLVII *Jacob* *Opera* per MOREAU. *Col. Agr.* 1630. fol.
T.
- TABERNEMONTANUS *Jac.* *Theod.* Kræuterbuch per
BAUHINUM. *Basel* 1687. fol.
- TACHENIUS *Echo* ad vindicias Chirofophi. *Venet.*
1656. 4.
- - - - - *Hippocrates Chymicus.* *Brunsv.* 1668. 12.
- TACITUS de *Moribus Germanorum* per ERNESTI.
Lips. 1752. 12.
- TARZAGUS *apud* LANZONIUM.
- TAUBE *apud* MURRAY.
- TEISONNIER in *Consult. choisies* de Montpelier. T. II
Paris 1748. 12.
- TENENT *Epistole* concerning the efficacy of Seneca
snackervot *Edinburg.* 1742. 8.

LOCA AUCTORUM.

- TESTI** in *Ephem. Nat. Curios. Cent. I. & II.*
THALIUS *Sylva Hercinia cum CAMERARII horto.*
THEBESIUS in *Nov. Act. Natur. Curios. I.*
THEODORICUS *apud FORESTUM.*
 - - - - *Chirurgia. Venet. 1502. fol.*
THEOPHRASTI Opera *per HLINSIUM. Lugd. B. 1613. fol.*
THILEMANN *Diff. de Abusu medicamentorum Mercurialium. Argent. 1715.*
THORNHILL in *Philos. Transact. 1755.*
TILING *Rhabbarologia. Francof. 1679. 4.*
TISSOT *apud DEGENER.*
 - - - *Avis au peuple. Paris 1772. 12.*
 - - - *sur la santé des gens de lettres. Lauf. 1768. 8.*
 - - - *Traité de l'Epilepsie. Paris 1770. 12.*
TORACEA *specimen experimentorum quibus Corticis Peruviani vis antiseptica &c. comprobari videntur. Romæ 1765. 4.*
TORTUS *Franc. Therapeutica. Venet. 1743. 4.*
TOURNEFORT in *Hist. de l'Acad. Roïale des Sciences depuis 1666 jusqu'à 1699. T. II. 4.*
 - - - - *Histoire des plantes qui naissent aux environs de Paris. 1725. 2 Vol. 12.*
 - - - - *Relation d'un voyage du Levant. Paris 1717. 2 Vol. 4.*
TRAGUS *de Stirpibus. Argent. 1552. 4.*
TRALLIANUS in *Medicæ Artis Principibus. 1567. fol.*
TRALLES *Examen rigorosus virium terreis medicamentis tribuuntur. Vratisl. & Lipsj. 1740. 4.*
 - - - *Ufus Opii. Vratisl. 1757-63. 4 Vol. 4.*
TRAMPPEL in *Berlinisch. Samml. I. 1768.*
TREW in *Commerc. litter. Noric. 1734, 35, 43.*
TRIEWALD in *schwed. Acad. Abhandl. 1744.*
TRILLER *Dispensatorium Pharmaceuticum universale. Francof. 1764. 4.*

LOCA AUCTORUM.

TRILLER de Morte subitanea ex nimio Violarum odore
Resp. RENSCH. *Witteb.* 1763.

TRONCHIN de Colica Pictonum. *Genev.* 1757. 8.

TULPIUS Observationes Medicæ. *Amstel.* 1672. 12.

V.

VALCARENGHI Medicina rationalis constitutionum
 epidemic. *Cremonæ* 1737 & 1742. 4. 2 Vol.

VALENTINI *Basil.* Chymische Schriften *ed.* PETRÆO.
Hamb. 1740. 8.

- - - - *Michael Bernh.* Historia simplicium *per*
 BECKER. *Francof.* 1716. fol.

- - - - - Ostindische Sendschreiben.
Frf. 1705. fol.

VALISNERIUS *apud* LENTILIUM in Ephem. Nat.
 Curios. *Cent.* III. & IV.

- - - - - *apud* PISO Homobom.

- - - - - Opere Fisico Mediche. *Venet.* 1733. fol.
 3 Vol.

VALLERIOLA *Observat. Medicæ.* 1588. 8.

VATER *Abrah.* de Antidoto novo adversus viperarum
 morsum præstantissim. *Resp.* GENSTER. *Vit.* 1736.

VAUGHAN *apud* RAJI Philosoph. lettres.

VENEL in Memoires présentés à l'Académie Roiale des
 Sciences. *T. II.* *Paris* 1755.

VERATTI in *Comm. Instit. Bononiens.* *T. II.* *P. II.*
Bonon. 1746. 4.

du VERNEY in *Hist. de l'Acad. Roiale des Scienc.* 1703

VERNY *ad* BAUDERON.

Verfuch einer neuen Mineralogie. (CRONSTADT.)
Köppenhagen 1770. 8.

VESALIUS *Epist.* de Usu Radicis Chinæ. *Basil.* 1546. fol.

VICARIUS in *Ephem. Nat. Curios.* *Dec.* III.

VIGO *Practica.* *Venet.* 1561. 8.

VITALI *Bonafede* lettera & risposta sopra le maladie
 contagiosa. *Veron.* 1743. 8.

LOCA AUCTORUM.

- de VILLA NOVA *Arnold. Opera per TAURELLUM.*
Bafil. 1585.
- UNZER de Renum Calculo. *Magdeb. 1623. 4.*
- VOGEL *apud MURRAY.*
- - Programm. Dubia contra nocivum linimentorum sulphureorum usum in scabie. *Gett. 1765.*
- - de insigni quorundam venenorum virtute medica *Resp. WICHMANN. Getting. 1762.*
- - Historia Materiæ Medic. *Lugd. Bat. & Lipsf. 1758. 8.*
- VRATISLAVIENSIIUM morb. Hist. *Lauf. & Lpsf. 1746. 4.*
W.
- WAGNER in *Commerc. litter. Noric. 1737.*
- - - *Observat. Clinicæ. Lubec. 1737. 4.*
- WAINEWRIGHT *apud HALLER Elem. Physiol. T. III.*
- WALDSCHMIDT *Opera. Lugd. 1736. 2 Vol. 4.*
- WALL in *Philos. Transact. 1744.*
- WALLERII *Mineralogie per DENSO. Berlin 1750. 8.*
- WALPOLE in *Philosoph. Transact. 1751.*
- WALTHER *Progr. de Nitroso plurium fontium Sale.*
Lipsf. 1744.
- WARNER *Cases in Surgery. London 1754.*
- WATSON in *Philosoph. Transact. N. 437. & 1755.*
- WECKER *Antidotarium generale. Basil. 1585.*
- WEDEL *G. W. Amœn Mat. Med. Jenæ 1684. 4.*
- - - - *Compendium Chymix. 1715. 4.*
- - - - *de Allio Resp. EMHARD. Jenæ 1718.*
- - - - *in Eph. N. Cur. D. I. a. 2. & 3. D. II. a. 2.*
- - - - *de Ipecacuanha Resp. LEINCKER. Jenæ*
1705.
- - - - *de Medicament. facultat. Jenæ 1696. 4.*
- - - - *Pharmacia in artis formam redacta.*
Jenæ 1693. 4.
- - - - *de Serpentina Virginiana Resp. GOE-*
CKEL. Jenæ 1710.
- WEISMANN in *Act. Nat. Curios. Vol. I.*

LOCA AUCTORUM.

- WEITBRECHT de febrili constitutione. *Regiomont.*
1736. 4.
- WELSCH de Ægagropilis. *August. Vind.* 1668. 4.
- - - Curationum propriarum *Decades. August.*
Vind. 1680. 4.
- - - Hecatoltea. *August. Vind.* 1675. 4.
- - - Mictomimeta. *Lips.* 1676. 4. & in *Ephem.*
Nat. Curios. a. 4. & 5.
- - - *Sylloga Curationum & Observat. Medicin.*
Ulme 1667. 8.
- WEPFER *Historia Cicutæ aquaticæ per ZWINGER.*
Basil. 1716. 4.
- - - *Observat. Medico-practicæ. Tigur.* 1745. 4.
- - - *apud KOENIG Regnum Vegetabil.*
- - - - - HALLER *Historia stirpium.*
- - - - - SEVERINUM.
- WERLHOF *Cautiones Medicæ.* 1734. *Hannover.*
- - - - *apud CRELL de Simarouba.*
- - - - - MURRAY.
- - - - *apud VOGEL de insigni venenor. quorundam*
virtute medica.
- - - - *Observat. de Febris.* *Hann.* 1745.
- - - - *de Variolis & Anthracib.* *Hann.* 1735. 4.
- WESTPHAL in *Act. Phys. Med. Vol. VIII.*
- WHYTT in *Essais the virtue of Lime. water Edinburgh*
1761. 8.
- - - *apud PLENCK Mat. Med.*
- van der WIEL *Observationes. Lugd. Bat.* 1687. 12.
- WILLIS *Opera. Amstel.* 1682. 4.
- WILLIUS in *Acta Hafniens. T. III.*
- WINTER *Tentam. Vratisl.* 1724.
- WOLFF *Jac.* in *Ephem. Nat. Curios. Dec. II. a.* 8.
- - - *Joh.* in *Comm. litter. Nor.* 1740, 41 & 43.
- - - in *Act. Natur. Curios. Vol. V. VIII. & IX.*
- WORMII *Epistolæ. Hafnia* 1757. 8. 2 *Vol.*
- WURZ *Felic. Practica der Wundarzney. Basil.* 1687. 8.

LOCA AUCTORUM.

X.

XENOPHON Opera. *Francof.* 1596. fol.

Y.

YONGE Currus triumphalis e Terebintho. *London*
1679. 8.

- - - in Philosophical Transactions. N. 280.

Z.

ZACUTI LUSITANI Opera. *Lugd.* 1694. fol.

ZANETTI in Nov. Act. Nat. Curios. *Vol. V.*

ZORN apud PANCOVIVM.

ZUCKERT Beschreib. aller Gesundbrunnen Deutsch-
lands. *Berlin u. Leipzig* 1768. 4.

ZWELFFER Discursus Apologeticus. *Norimb.* 1668. fol.

ZWINGER Theodor. in Ephemerid. Natur. Curios.
Dec. III. a. 2, 7, 8.

- - - Examen Plantarum Nasturtina-
rum Resp. MIEG. *Basil.* 1714.

- - - *Joh. Rud.* in Act. Helvet. *IV. Basil.* 1760.
& *V.* 1762. 4.

ZWOELFFER Animadvers. in Pharmacop. August.
Norimb. 1661. Appendix 1667. Pharmacopœa
Regia. 1668.

SYLLABUS RERUM.

A.

<i>Aal</i>	169	Acidulæ	184
<i>Abrieots</i>	79	Alcali fossili (scaten- tes)	185
Abrotanum	235	Martiales	ibid.
<i>Abfinthe</i>	195	Acini uvacei	97
Abforbentia	596	Acipenser	164 & 472
Animalia	697	Aconitum	503
Fossilia	600	Acorus L.	243
Abstergentia	530	veri Radices	ibid.
Absynthium	195	Acria	5 & 475
Acanthe	450	<i>Αδίαρτον</i>	371
Acanthus	450	Adiantum	ibid.
Acer	574	Album	371
Acerba	5	Americanum	372
Acetaria	36	Aureum	ibid.
Acetofa	37	Canadense	ibid.
Acetofella	531	Capillus Veneris	373
Acetum Calendulæ	203	Nigrum	372
Destillatum	103	Pedatum	ibid.
Dracunculi	54	Rubrum	372
Lavendulæ	275	Verum	373
Lithargyrii	441	Adstringentia	371 & 194
Papaveris	520	Adurentia	475
Ror. marini	29	Ægagropylæ	457
Rutæ	292	Ærugo	500 & 502
Salviæ	194	Nativa	500
Sambuci	577	<i>Ἡρόγγιον</i>	559
Saturni	441	Æs	499
Scilliticum	230	viride crystallifatum	592
Simplex	103	ustum	500 & 501
Theriacale	522	Æthiops Antimonialis	589. 593
<i>Ache</i>	40	Mineralis	593
Achillea	385	<i>Ἀγδαλλοχον</i>	306
<i>Ἀχιλλεος</i>	ibid.	Agallochum	ibid.
<i>Ἀχιλλεος</i>	10	Agaricus	640
Acida	5		

SYLLABUS RERUM.

Ἀγαρικόν	640	Ἀλέκτορ	ibid.
Agates Chelidonium Mine- ralis WALLER	157	Aleluja	531
Ἀγχεσα	375	Alexipharmaca	605 & 235
Agley	452	Alica	27 & 419
Ἀγλιές	38	Ἀλακάνιαθρον	650
Agneau	137	Alimenta	2. 10 & 12
Ἀγνος	373	Alkana	375
Agnos	ibid.	Ἀλκη	525
Agnus castus	373	Alkekengi	650
Agresta	98	Allermanns - Harnisch	582
Agrimonia	374	Allium	38
Ἀγριος	140	Allraun	513
Agrireaume	203	Ἀλόη	625
Αἰγίδαλος	158	Aloe	ibid.
Aigremoine	374	Caballina	626
Ail	38	Hepatica	ibid.
Ἀίλωρος	141	Infuccata	627
Airelles	106	Lota	ibid.
Αἰθιοπικόν	236	Rofata	ibid.
Ajuga	202	Succotrina	625
Αἰξ	136 & 160	Violata	627
Αἰξων	580	Ἀλώπηξ	147
Ἀκανθίς	149	Alofa	164
Ἀκανθος	430	Aluette	148
Ἀκκιπήσιον	164	Ἀλφίτον	19
Ἀκόνιτον	503	Alpschoz	499
Ἀμορος	242	Ἀλσίνη	450
Ἀκτι	576	Alline	ibid.
Alabaster	603	Althæa Officin.	451
Alabastr tes	ibid.	Ἀλθία	ibid.
Ἀλαβαστήτης	ibid.	Ἀλθία	ibid.
Alabastrum	ibid.	Alterantia	529
Alant	534	Alumen	433
Alauda	148	Catinum	434 & 552
Alaun	433	Fiffile	434
Album græcum	136	Gemma pretiosa cœ- ruleum	369
Albumen ovorum	152	Liquidum	434
Alce	525	Nativum	433
Alchemilla	375	Petrofum	434
Alchymilla	374	Plumosum	ibid.
Alcyonium	599	Rotundum	ibid.
Ἀλκυονίς	151	Saccharinum	435
		Tinctum	436

SYLLABUS RERUM.

Alumen ustum	436	<i>Andorn</i>	219
<i>Alun</i>	433	<i>Andouilleres</i>	141 & 143
<i>Amandes</i>	111	<i>Ἀνδραχνη</i>	64
<i>Amara</i>	5 & 191	<i>Ἀνδραπέλας</i>	44
<i>Ἀμαράκων</i>	277	<i>Andropogon</i>	299
<i>Ambubeja</i>	50	<i>Anemone</i>	381
<i>Ameise</i>	492	<i>Anet</i>	238
<i>Amentacea</i>	7	<i>Ἀνήθου</i>	ibid.
<i>Amidon</i>	28	<i>Anethum</i>	ibid.
<i>Ἀμμι</i>	236	<i>Fœniculum</i>	257
<i>Animi</i>	ibid.	<i>Graveolens</i>	238
<i>Creticum</i>	237	<i>Angelica</i>	531
<i>Anmlung</i>	28	<i>Archangelica</i>	532
<i>Ammoniacum Gummi</i>	197	<i>Anguilla</i>	169
<i>Anmodytes</i>	495	<i>Anguille</i>	ibid.
<i>Ἀμμύμων</i>	237	<i>Anguriæ</i>	82
<i>Amomum</i>	ibid.	<i>Anima Rhabbarbari</i>	639
<i>Cardamomum</i>	245	<i>Animum</i>	308
<i>Grana Paradisi</i>	269	<i>Anis</i>	239
<i>Zinziber</i>	304	<i>Ἀνισον</i>	ibid.
<i>Amphibia</i>	174	<i>Anisum</i>	ibid.
<i>Amfel</i>	156	<i>Anis de la Chine</i>	240
<i>Ἀμύδρα</i>	111	<i>Anisum stellatum</i>	ibid.
<i>Amygdalæ</i>	111 & 308	<i>Ἀνώδυνα</i>	449 & 503
<i>Amaræ</i>	12	<i>Ἀνώγης</i>	566
<i>Barbaricæ</i>	ibid.	<i>Anser</i>	148
<i>Dulces</i>	ibid.	<i>Anthelmintica</i>	195
<i>Hispanicæ</i>	ibid.	<i>Ἀνθιμις</i>	207
<i>Jordanicæ</i>	ibid.	<i>Anthemis Cotula</i>	ibid.
<i>Amygdalus communis</i>	ibid.	<i>Pyrethrum</i>	485
<i>Perfica</i>	94	<i>Ἀνθος</i>	290
<i>Ἀμύλων</i>	28	<i>Antihæcticum Poterii</i>	589
<i>Amyris Elemifera</i>	314	<i>Antimoine</i>	567
<i>Opobalsamum</i>	319	<i>Antimonium</i>	ibid.
<i>Anagallis</i>	198	<i>Diaphoret.</i>	589
<i>Ananas</i>	78	<i>Antirrhinum Linaria</i>	460
<i>Ἀναπίνουρα</i>	546	<i>Antiseptica</i>	305
<i>Anas</i>	161	<i>Antispasmodica</i>	449 & 503
<i>Anchois</i>	173	<i>Antophylli</i>	248
<i>Anchusa Official.</i>	355	<i>Aper</i>	140
<i>Tinctoria</i>	375	<i>Aperientia</i>	530 & 449
<i>Ancken</i>	133	<i>Apffel</i>	76
<i>Anckentröster</i>	132		
<i>Ancoline</i>	452		

SYLLABUS RERUM.

Aphrodisiaca	194. 648	Aqua dest. Bugulæ	203
Aphronitrum	544	Catendulæ	ibid.
Ἀπιον	109	Caponum	153
Apiacon	46	Card. Bened.	205
Apiastrum	279	Mariæ	556
Apis	584	Cari	247
Apium	40	Carminativa	208
Graveolens	41	spirit.	209
Petrofelinum	63	Caryophyllor.	249
Apocyna	6	Cascarillæ	250
Ἀποφλεγµατισµός	606	Centaur. min.	206
Apophlegmatizantia	ibid.	Cerasor. nigr.	82
Apricosen	79	e corde Cervi	144
Ἀψίνθιον	195	C. C. citrata	ibid.
Aqua	180	e typhis Cervi	ibid.
Aluminis	436	Chærophylli	50
Aquæ amaræ	184. 186. 187	Chamæmeli	208
Aquisgranenses	187	Chamomillæ	ibid.
Badenses	ibid.	Cheiri	557
Benedicta	602	Chelidonii	558
Bourbonnensis	187	Cephalica	291
Cæmentatoriæ	500	Cichorii	52
Calcis vivæ	602	Cinamom.	257
Carolinenses	187	Citri corticum	76
Castonacenses	ibid.	Citrullorum	83
Aqua destillata	193	Cochleariæ	533
Absynthii	196	Cochlearum	180
Acetosæ	38	Consolid. regal.	211
Acori	243	Convallium Lilior.	277
Alkekengi	650	Cordialis	257
Aloes ligni	307	Coriandri	260
Anagallidis	199	Cornorum	104
Angelicæ	532	Cucumer	85
Anisi	239	Cumini	263
Apii	42	Cyani	213
Armoraciæ	41	Cyperi	265
Artemiliæ	242	Endiviæ	55
Aurant.	110	Euphrasiæ	214
Bardanæ	555	Fabarum Fl.	30
Bellidis	377	Fœniculi	268
Bergamotte	76	Fragariæ	90
Betonicæ	378	Fragorum	ibid.
Borraginis	355	Fumariæ	216
Buglossæ	356	Galegæ	379

SYLLABUS RERUM.

<p>Aqua dest. Graminis 561</p> <p>Hederæ terrestr. 381</p> <p>Helenii 515</p> <p>Hepaticæ nobilis 382</p> <p>Herniariæ 564</p> <p>Hirundinum 257</p> <p>Hyssopi 270</p> <p>• Hyterica 520</p> <p>Ireos 271</p> <p>Juglandum 121</p> <p>Juniperi baccar. 273</p> <p>Lactis alexiteria 132</p> <p style="padding-left: 2em;">Seri ibid</p> <p>Lactuæ 57</p> <p>Lavendulæ 275</p> <p>Lauri 276</p> <p>Lentisci summit. 317</p> <p>Lepidii 58</p> <p>Levitici 536</p> <p>Ligutri 383</p> <p>Lilior. 459</p> <p style="padding-left: 2em;">convall. 277</p> <p>Magnanimitatis 493</p> <p>Majoranæ 278</p> <p>Marrubii 220</p> <p>Mastichina 318</p> <p>Matricariæ 220</p> <p>Mei 537</p> <p>Meliloti 279</p> <p>Melissæ 280</p> <p>Mellis 585</p> <p style="padding-left: 2em;">odorata reg. ibid.</p> <p>Melonum 91</p> <p>Menthæ 281</p> <p>Millefolii 35</p> <p>Myrrhæ 222</p> <p>Myrti 284</p> <p>Naphæ 81</p> <p>Nasturtii 60</p> <p>Nymphææ 46.</p> <p>Pæoniæ 515</p> <p>Panis 15</p> <p>Papaveris 520</p> <p>Parietariæ 567</p> <p>Perficariæ 540</p>		<p>Aqua dest. Perficorum Fl. 95</p> <p>Petroselini 63</p> <p>Plantaginis 389</p> <p>Portulacæ 65</p> <p>Prunellæ 390</p> <p>Pulegii 290</p> <p>Querci fol. 423</p> <p>Ranar. Sperm. 175</p> <p>Raphani 67</p> <p>Reginæ Hungar. 291</p> <p>Roris marini 290</p> <p>Rosarum 426</p> <p>Rubi Idæi 97</p> <p>Sabinæ 293</p> <p>Salviæ 294</p> <p>Sambuci 577</p> <p>Saniculæ 392</p> <p>Santali citrini 393</p> <p>Sassafras 295</p> <p>Scaviofæ 395</p> <p>Scordii 226</p> <p>Scorzoneræ 68</p> <p>Serpilli 298</p> <p>Sigilli Salom. 466</p> <p>Solani 524</p> <p>Symphyti 467</p> <p>Tanaceti 231</p> <p>Theriacalis Bezo-</p> <p style="padding-left: 2em;">ardica 523</p> <p>Trifolii 232</p> <p>Tussilaginis 468</p> <p>Valerianæ 302</p> <p>Verbenæ 232</p> <p>Veronicæ 395</p> <p style="text-align: center;">W I N T E R A N I</p> <p style="padding-left: 2em;">cort. 303</p> <p>Zedoariæ 304</p> <p>Aqua Dulcis 181</p> <p>Ferina 188</p> <p>Fluviatilis 182</p> <p>Fontana 186</p> <p>Fortis 547</p> <p>Fundi 185</p> <p>Generalis 520 & 627</p> <p style="text-align: center;">Y y</p>
---	--	--

SYLLABUS RERUM,

Aqua Grandinis	183	Aranza di Sina	80
Gryfea	593	Arbutus Uva ursi	433
Lacuum	182	Arcana	8
Marina	184 & 188	Arcan. Corallin.	594
Martialis	186	duplic.	448
Mercurialis	594	Archiocco	52
ad usus ex-		Arctium	555
ternos	593	Ardea	161
Mineralis	181 & 184	Arecca	217
Niderbronnenfis	188	Argent	365
Nivalis	183	Argentum	366
Ophthalmica	627	vivum	590
Sapphi-		Argenti mineræ	ibid.
rina	603	Argilla	436 & 437
Palustris	182	^{ἄργυρον}	365
Petrina	186	Aries	137
Phagedænica	593	<i>Aristolochæ longæ</i>	199
Piperina	188	<i>menue</i>	201
Plumbaria	187	<i>petite</i>	ibid.
Pluvialis	182	<i>ronde</i>	200
Putealis	181	<i>de vigne</i>	201
Pymontana	186	Aristolochia	199 sq.
Regis	547	Clematidis	201
Rippelsaviensis	186	Cretioa	ibid.
Roris	183	Fabacea	ibid.
Salinæ	187	Longa	199
Schwalbacensis	ibid.	Mas	ibid.
Sedlicensis	187	Pittoloch.	ibid.
Selterana	ibid.	Rotunda	ibid.
Spadana	ibid.	Serpentaria	297
Stagnans	182	^{Ἀριστολοχία κληματίτις}	201
Styptica	448	^{μακρά}	199
Sulzbacensis	187	^{σρογγύλη}	200
Sulphurea	186	Aristolochica	656
Tophacea	184	^{Ἀρκείον}	554
Vegeto-mineral.	442	^{Ἀρκουδος}	272
Viva	181	^{Ἀρκετιον}	554
Wadwilensis	187	Armeniaca Mala	79
Wisbadensis	188	Armoise	241
Aquilæ Lignum	307	Armoracia	42
Aquilegia	452	Arnica	27. 553
Arack	24	^{Ἀρνόγλωσσον}	388
^{Ἀρκιωτικά}	529	^{Ἄρνας}	137
		Aromata	194 & 235

SYLLABUS RERUM.

Aromatica	5	Attich	576
Ἄρον	477	Attrahentia	475
Ἀρβένιον	497	Avellanæ	113
Arrêt de Bauf	566	Avena	16
Ἄβιν	199	Auerhahn	156
Arroche	44	Aves	147
Arsenicum	497	baccis aut cerealibus	
Ἄρσενιον	ibid.	vescentes	148
Artemisia 54. 195. 210.	236	Ichtiophagi	161
	& 241	Infectis viventes	157
Artichaut	52	Augentroft	213
Artififen	70	Aunée	534
Artischock	52	Avoine	16
Ἄρτος	13 & 146	Aurantia	80 & 110
Arum	47	Auriculæ	376
Arundo	574	Auripigmentum	497
Afa foetida	505	Aurone	235
Ἄσπερον	609	Aurum	363 sq.
Afarum	ibid.	Auster	180
Ἄσπίς	600	ultera	5
Ajche	168	Ἄυρόπυρος	13
Ajchenrælein	109	Axungia Anatis	161
Asclepias nivea	574	Anguillæ	169
vincetoxicum	583	Anserina	149
Afellus	172	Canis	136
Aspalathi lignum	307	Castorei	526
Asparagus	43	Cati	142
Asperge	ibid.	Coturnicis	150
Asperifolia	6	Cuniculi	145
Asperula	570 & 382	Gallinæ	153
Ajpic	274	Leporina	146
Asplenium Ceterach.	371. 371	Lunæ	437
	& 378	Porci	139
Ἄσπιλας	162	Taxi	146
Astragalus	467	Thymalli	168
Athamanta Cretensis	53	Viperæ	496
Meum	537	Urli	147
Atlas - Erz	500		
Atramentum futorium	445	B.	
Atriplex	44	Babeurre	134
Atropa Belladonna	507	Baccæ	71
Mandragora	513	Bachbungen	555
Ἄτλαγᾶς	150	Bach - Müntze	280
Attenuantia	529		

SYLLABUS RERUM.

<i>Bachfeltze</i>	157	<i>Bardana</i>	554
<i>Bachwasser</i>	182	<i>Barg</i>	138
<i>Bacilli de Liquiritia</i>	458	<i>Baroques</i>	362
<i>Badiani Rufforum</i>	241	<i>Bartavelle</i>	154
<i>Badfchwammie</i>	585	<i>Basilic</i>	289
<i>Βαχικὰ</i>	449	<i>Baliticum</i>	ibid.
<i>Βάχιον</i>	468	<i>Βασιλικόν</i>	ibid.
<i>Bähr</i>	146	<i>Βάτινα</i>	96
<i>Bährlappe</i>	384	<i>Βάτραχος</i>	174
<i>Barbele</i>	165	<i>Baurauch</i>	542
<i>Barenklau</i>	453	<i>Βοείδιον</i>	202
<i>Barthel</i>	454	<i>Bdellium</i>	ibid.
<i>Barwurzel</i>	536	<i>Beccabunga</i>	555
<i>Βάκκινον</i>	67	<i>Beccafine</i>	159
<i>Βαλλάνια ξηρά</i>	189	<i>Βιχικὰ</i>	607
<i>Βάλανος</i>	118.421	<i>Bedeguar</i>	452
<i>Βαλαύσια</i>	90	<i>Bedezahar</i>	358
<i>Baldrian</i>	301	<i>Beifus</i>	241
<i>Balenæ</i>	473	<i>Beinbruch</i>	604
<i>Balnea</i>	189	<i>Belemnites</i>	599
<i>Laconica</i>	ibid.	<i>Belier</i>	137
<i>Sicca</i>	ibid.	<i>Belladonna</i>	507
<i>Sudatoria</i>	ibid.	<i>Belle Dame</i>	44
<i>Balf. Arcæi</i>	315	<i>Bellis</i>	377
<i>Cinamomi</i>	258	<i>Benedicta</i>	619
<i>Commendatoris de</i>		<i>Benedictenwurzel</i>	247
<i>PERNE</i>	627	<i>Benoite</i>	ibid.
<i>Fioraventi</i>	ibid.	<i>Benzoes</i>	308
<i>Hypnoticum</i>	520	<i>Berberis</i>	72
<i>Hystericum</i>	ibid.	<i>Berca</i>	453
<i>Lavendulæ</i>	275	<i>Bergamotte</i>	75
<i>Magicum Pforzh.</i>	183	<i>Bergkork</i>	366
<i>Majoranæ</i>	278	<i>Bergkummel</i>	298
<i>de Mecca</i>	319	<i>Bergmüntze</i>	242
<i>Nucis moschatæ</i>	283	<i>Berfing</i>	167
<i>Odontalgicum</i>	520	<i>Bertram</i>	485
<i>Rutæ</i>	292	<i>Berus</i>	495
<i>Saturni</i>	442	<i>Beta</i>	44
<i>Sulphuris anifatum</i>	240	<i>Betoinc</i>	377
<i>Viride Metenf.</i>	502	<i>des montagnes</i>	553
<i>Vulnerarium</i>	315	<i>Betonica</i>	377
<i>Barbe</i>	165	<i>Betonien</i>	ibid.
<i>Barbeau</i>	ibid.	<i>Βιτροικὴ</i>	377
<i>Barbe</i>	ibid.		

SYLLABUS RERUM.

Betula	574	Blitum	453
Beuric	132	Bluet	212
<i>fondu</i>	133	Bón	125
Bezaar	358	Bock	136
Bezarahat	76	Bockshorn	455
Bezoardicus Lapis	ibid.	Bœuf	125
Bezoardica Medic.	605	Bohnen	31
Bezoardicum Minerale	589	Bohnenkraut	296
Bezoar Caman.	358	Bois Couleuvre	210
de Goa	360	de Garou	483
Occident.	358	Gentil	ibid.
Orient.	ibid	Bolchen	172
Bibergeyl	525	Boletus	641
Biberklee	231	Boll	27
Biche	142	Βῶλος	436
Bieren	109	Bolus	ibid.
Bigarottes	81	alba	437
Bilsam	512	flava	ibid.
Binetsch	69	Bonette	390
Bingelkraut	565	Bonne Dame	44
Birckhahn	156	Bonus HENRICUS	453
Birnen	109	Βόραξ	542
Biscuit	13	Borax	ibid.
Bitterwasser	184	Gemma	369
Bitumen	7	Granatus	368
Βλήχων	289	Boretzsch	354
Βλήχρον	378	Borrago	ibid.
Blaireau	146	Bos	125
Blattel - Erz	366	Botaurus	162
Blaukohl	46	Bouc	136
Blanchette	57	Bouillon blanc	468
Blanc de Baleine	473	Bouquetine	568
de Plomb	441	Bourage	354 & 568
Blé	12	Bourgene	613
ergotte	26	Boufferole	433
d'espagne	21	Bovist	417
noir	17	Bovista	ibid.
de Turquie,	21	Boyerbrod	572
Blète	453	Brachvogel	158
Bletzer	120	Βράδυ;	292
Bley	439	Brama	165
Schweis	76	Eranca Ursina	453
Weis	440	Italic.	450
Bliccken	165	Branche Urfine	ibid.
Βλ. τὸν	453	Υ γ 3	

SYLLABUS RERUM.

<i>Brandmeise</i>	158	<i>Bugle</i>	202
<i>Brandvogel</i>	162	<i>Bugloffje</i>	355
<i>Bratlica</i>	45	<i>Βάγλασσοσ</i>	ibid.
<i>Aricinia</i>	46	<i>Buglossum</i>	ibid.
<i>Botrytis</i>	ibid.	<i>Bugula</i>	102
<i>Capitata</i>	ibid.	<i>Büking</i>	173
<i>Cumana</i>	ibid.	<i>Βάκκρας</i>	455
<i>Eruca</i>	482 & 531	<i>Bupleurum</i>	388
<i>Gongylod.</i>	46	<i>Burfera</i>	227
<i>Napus</i>	66	<i>Burzel</i>	64
<i>Oleracea</i>	45	<i>Bās</i>	125
<i>Rapa</i>	65	<i>Butor</i>	162
<i>Braunwurzel</i>	579	<i>Butten</i>	425
<i>Brebis</i>	137	<i>Butter</i>	132
<i>Breitwegerich</i>	389	<i>Milch</i>	134
<i>Brème</i>	165	<i>Βάτυρον</i>	112
<i>Bresme</i>	ibid.	<i>Butyrum</i>	127 & 132
<i>Brocard vieux</i>	141	<i>Antimonii</i>	589
<i>Broccoli</i>	46	<i>Cacao</i>	115
<i>Brochet</i>	166	<i>Coctum</i>	133
<i>Brocheton</i>	ibid.	<i>Saturni</i>	442
<i>Brombeeren</i>	96		
<i>Bromelia</i>	79	C.	
<i>Brosame</i>	33		
<i>Βρώτων</i>	ibid.	<i>Cabaret</i>	609
<i>Broye</i>	454	<i>Cabliau</i>	172
<i>Bruchkraut</i>	563	<i>Cacao nuces</i>	114
<i>Brücke</i>	171	<i>Cachalot.</i>	473
<i>Baignon</i>	94	<i>Cachou</i>	217
<i>Brunnkressen</i>	60	<i>Cæruleum montan.</i>	500
<i>Brunnwasser</i>	181	<i>Caille</i>	150
<i>Bruscus</i>	571	<i>Calabaffe</i>	85
<i>Brustbeeren</i>	91	<i>Calambuc. Lign.</i>	307
<i>Leim</i>	458	<i>Calament</i>	242
<i>Brutorum indicia</i>	4	<i>Calamintha</i>	ibid.
<i>Βρύαι</i>	386	<i>Calamus Aromat.</i>	ibid.
<i>Βρυονία</i>	611	<i>Calcatrippa</i>	211
<i>Bryonia</i>	ibid.	<i>Calcareorum qualitates</i>	7
<i>Bubenviſt</i>	417	<i>Calcareus</i>	600
<i>Bubon Macedon</i>	63	<i>Calcitrippa</i>	651
<i>Buchweizen</i>	17	<i>Caldauen</i>	126
<i>Bufo</i>	175	<i>Calcutiſcher Mohn</i>	151
<i>Bufo nes exſec.</i>	176	<i>Calcfacientia</i>	235

SYLLABUS RERUM.

Calendula	203	Caput Mortuum Vitriol.	442
Callarias	17	Carannæ Gummi	312
Callaris	ibid.	Cardamomum	243. sq.
Calmus	242	Cardenbenedicten	204
Calva	111	Cardiaca	194 & 203
Calx	600	Cardon	52
extincta	601	Cardopatium	205
viva	600	Carduelis	149
Cambogia	614	Carduus Benedictus	204
Cameel - Heu	296	Mariæ	556
Camellus	214	Caricæ	87
Camillen	207	Carlina	205
Camomille	ibid.	Carminativa	194
Camphora	309	Carneolus	369
Camphorabaros	ibid.	Caro	123
Canard	161	Carobes	465
Cancer	177	Carotta	53
Pagur.	179	Carottes	ibid.
Canella alba	303	Carouges	465
Canelle gerofflée	250	Carpe	170
Cane	161	Carpse	ibid.
Canis	135	Carthamus	631
vulpes	147	Carum	246
Cannabis	454	Carvi	ibid.
Cantharides	489	Carocostinum BAYRI	212
Capaun	151	Caryophyllata	247
Capillaire	371	Caryophylli	ibid.
Capillus Veneris	ibid.	Cascarilla	249
Capito	166	Caseus	127 & 134
Capo	151	Cassepierre	566
Capparis	47	Callia Caryophyllata	250
Cappus	46	Cocta	622
Capra	136	Fistula	620
Capra Bezoardica	359	Lignea	251
Rupicapra	357	Senna	647
Capreolus	341	Cassonade	572
Capres	47	Castanea	118
Capri	136	Castanie	ibid.
Caprificatio quid	87	Castoreum	525
Capfic. annuum	288	Casuta	633
Capucine	61	Catagamber	218
Capuctnerlein	ibid.	Cataputicæ Semen	479

SYLLABUS RERUM.

Cataria	252	Καλλός	499
Cathartica	619	κεκευμένος	501
Catus	141	Chalottes	38
Caviar	164	Chamædris	206
Caulis	45	Chamæmel.	207
Cauteria Actualia	47	Chamæpitys	209
Celeri	40	Χαμαιάκτη	576
Centaurea Benedicta	20.	Χαμαιάκθη	396
Calcitrappa	651	Χαμαιδρος	206
Cyanus	212	Χαμαιάρωψ	ibid.
Rhapont.	638	Χαμαιμήλον	207
<i>petite Centaurée</i>	205	Χαμαιπίτυς	209
Centaureum minus	ibid.	Chamaras	226
Lepton	ibid.	Χαμελιών	205
Centrifcus	169	Χαμελίνα	483
Centumnodia	390	Chamomilla	207
Cepæ	48	Champignon	55
Cephalica	194	Chanvre	454
Cerasa dulcia	81	Chapon	151
Actiana	ibid.	Charadrius Pluvialis	158
Duracina	ibid.	Charbonniere	ibid.
Cerasi	73	Chardon benit	204
Cerat. amygdal.	113	Marie	556
Ceratonia	465	Roland	559
Ceratum de Ammon.	198	Chardonneret	149
Cerberus triiceps	646	Χαρούβα	465
Cerealia grana	16	Chassis	78
Cerevisia	20	Chat	141
Cerf	142	Chataigne	118
Cerfeuil	49	d'eau	122
Cerises	73	Chausse trappe	651
Cerneaux	120	Chaux	600
Cerussa	440	Cheiranthus	556
Native	43	Cheiri	ibid.
Cerva	842	Chelidoine	557
Cervus	ibid.	Χελιδών	157.
Capreolus	141	Χελιδόνιον	557
Alces	525	Chelidonium	157 & 557
Ceterach	378	Χελώνη	176
Cetus	473	Chemiæ usus in Mat. Med.	1
Chærophyllyum	49	Chemiæ analysis usus in de-	
Χαλασικα	449	terminandis viribus Med.	4
Chalcites	445	Chêne	421
Χαλιανθου	445		

SYLLABUS RERUM.

Chenopod. bonus Henr.	453	Cinamomum	256
Cherm. mineralis	589	Cinara	52
Chervi	68	Cinchona Officin.	252
Chevalier rouge ¹	160	Cineres bufon.	176
Cheveau	136	Cioutat	97
Chevre	ibid.	Cissampelos pareira	223
Chevrette	141	Cistus Cretica	315
Chevreuil	ibid.	Citreum Malum	74
Chicon	57	citron	ibid.
Chicorée	50	Citronade	76
<i>blanche</i>	55	Citrulli	82
Chien	135	Citrus Aurantium	80
Chiendent	561	Citrus Medica	75
Chinæ Cortex	252	Civetite	353
Radix	558	Cloporte	540
Χήν	148	Cloux des Geroffes	247
Χίνον	317	Clupea	173
Chocolata	115	Alofa	165
Chocolat de Santé	ibid.	Encrafolus	173
Χοίνα άνθος	296	Clyff. Antim.	589
Χοίρος	138. & 140	Cnicus	631
Χόνδρον	27	Coagulantia	596
Choux	45	Cobaltum testaceum	497
<i>leurs</i>	46	Cobitis	170
<i>de Milan</i>	46	Cochlea	179
<i>Raves</i>	ibid.	Coccionella	398
Χρυσός	363	Coccus nucus	119
Chryfocolla	500	Cocculi	480
Vet.	543	Cochenille	398
Χρυσομίτρης	149	Cochlearia	532
Chryfoplenium	565	Armoracia	42
Χύλισμα γλυκυρρίζης	457	Coronopus	61
Ciboule	64	Cochon	138
Cicera	28	Cochon de Lait	ibid.
Cichorien	50	Coffea	115
Cichorium Endiva	55	Coing	104
Cico	90	Colchicum	481
Cicuta	508	Illyric.	635
Cihre	77	Colcothar	448
Cigué	508	Colle de Poiffon	472
Cinnabaris	593	Collyr. album	444
Antim.	589 & 594	detergens	448
Factitia	ibid.	exficc.	603
Cinæ semen	209	roborans	627

SYLLABUS RERUM.

Colocynthis	631	Conserva Borræg.	355
<i>Colophonien - Erz</i>	366	Bugloss.	356
<i>Coljat</i>	66	Calendulæ	203
Colubrin. Ligu.	210	Cent. min.	206
Columba	149	Cheiri	557
Colymbus	162	Fl. Cich.	52
<i>Commisbrod</i>	17	ex pulpa Citri	76
Composito flore instruct. vires	6	Cochlear.	533
Concha	597	Convall.	277
<i>Concombre</i>	83	Cynarrhodon.	429
Condit. Acori	241	Eryng.	560
Aurant.	110	Ephraf.	214
Berberid.	73	Fumar.	216
Caryophyll.	249	Genistæ	652
Ceraforum	74	Hed terrestr.	381
Rad. Cich.	52	Helenii	535
Cortic. citri	76	lavend.	275
Cydon.	105	Malvæ	ibid.
Eryng.	560	Meliss.	280
Helenii	535	Menthæ	281
Jugland.	121	Millepedum	541
Ribes	78	Nasturt.	60
Rub. Id.	97	Nymph.	462
Satyr.	465	Pæon.	515
Scorzon.	68	Papav.	520
Zinzib.	305	Ped. cati	377
Conf. Anisi	240	Fl. Persic.	95
Cinam. Regia	258	Ror. Mar.	291
Coriandri	260	Rosar. pallid.	428
Cubeb.	262	rubr. solida	ib.
Fœnic.	267	Vitriol.	ibid.
de Hyacintho	370	Salviæ	294
Rebeche	458	Satyr.	465
Sem. Cinæ	210	Scabiosf.	395
Sinapeos	488	Tussilag.	468
Conium Maculatum	508	Veronic.	395
Conserva Absynth.	196	Consolidantia	306
Acetosæ	38	Consolida Major	466
Acetosellæ	531	Media	202
Angelicæ	532	Minor	390
Apii	42	Regalis	211
Fl. aurant.	81	Sarracenic.	396
Bellid.	377	Contrajerva	258
Beton.	378		

SYLLABUS RERUM.

Convallaria Majalis	277	<i>Chou-brun</i>	46
Polygon.	466	<i>Couleuvrée</i>	611
Convolvulus Mechoac.	644	<i>Courbaril arbor</i>	308
Scammon.	645	<i>Courge</i>	85
Turpeth.	648	<i>Craie</i>	600
Copaiba Balf.	312	<i>Crapaud</i>	175
Copaifera	ibid.	<i>Crassifolia</i>	7
Copal Gummi	313	<i>Crax</i>	159
<i>Coq</i>	151	<i>Crecca</i>	161
<i>Coq de Bruyere</i>	156	<i>Crème</i>	127
<i>à queue four-</i>		<i>d'orge</i>	19
<i>chue</i>	156	<i>Cremor Hordei</i>	ibid.
<i>Coq d'Inde</i>	151	<i>Lactis</i>	127
<i>Coquelicot</i>	515	<i>Tartari</i>	103
<i>Coquerets</i>	650	<i>Crepitus Lupi</i>	417
<i>Coquille</i>	597	<i>Cresson d'Eau</i>	60
<i>Corallen</i>	598	<i>de Roche</i>	565
<i>Corallia</i>	360	<i>Sauvage</i>	60
<i>Corallina</i>	598	<i>Creta</i>	600
<i>Coralline</i>	ibid.	<i>Crocoma</i>	263
<i>Cordia</i>	465	<i>Crocus</i>	260
<i>Coriander</i>	259	<i>Æris</i>	502
<i>Coriandre</i>	ibid.	<i>Metallor</i>	589
<i>Coriandrum</i>	ibid.	<i>Sativ. Offic.</i>	260
<i>Corinthen</i>	97	<i>Solis</i>	365
<i>Cornaline</i>	369	<i>Croton Benzoe</i>	308
<i>Cornel</i>	104	<i>Cascarilla</i>	249
<i>Cornes</i>	104 & 109	<i>Tiglium</i>	489
<i>Gorni</i>	104	<i>Crues</i>	143
<i>Cornichons</i>	84	<i>Croute</i>	13
<i>Cornouilles</i>	104	<i>Crusta</i>	ibid.
<i>Cornu cervi ustum</i>	144	<i>Crystallus</i>	366
<i>philos præp.</i>	ibid.	<i>Acenteta</i>	367
<i>auratum</i>	ibid.	<i>Lunæ</i>	366
<i>Cornus Mas</i>	104	<i>Mediolan.</i>	367
<i>Corpus pro balsamo</i>	283	<i>Mineral.</i>	547
<i>Corruda</i>	41	<i>Montan.</i>	367
<i>Corylus Avellana</i>	113	<i>Præpar.</i>	ibid.
<i>Cotus</i>	24	<i>Cubebæ</i>	262
<i>Cotignac</i>	106	<i>Cucumer</i>	83
<i>Cotonea</i>	104	<i>Cucumis</i>	ibid.
<i>Coturnix</i>	150	<i>Colocynthis</i>	632
		<i>Melo</i>	93

SYLLABUS RERUM.

Cucurbita	85	Cyprinus Gobie	171
Citrullus	83	Jeses	166
Melopepo	85	Leuciscus	ibid.
Pepo	ibid.	Nafus	167
Plebeja	ibid.	Rutilus	165
Cucurbitacea	7	Tinca	172
Cuiffot	141	Cytinus	419
Cuire	499	D.	
Cul blanc	160	Dachs	146
Culilawan. cort.	262	Dactyli	85
Culiola	120	Dæmonum fuga	382
Cumana Brass.	46	Dagues	141
Cumin	263	Daguet	142
Cuminum	ibid.	Δαμάλαι	125
Cunila bubila	285	Δαρούρις	245
Cupressus	417	Daphne Mezereum	483
Cuprum	499	Daphnoides Vet.	ibid.
Armenum	368	Δάφνη	175
Læzulus	367	Dattes	85
Nicolai	497	Dattlen	ibid.
Curcuma	263	Datura Stramon.	524
Cuscuta	633	Daucus	53
Cyanus	212	Δαύκος	ibid.
Cyca	35	Decoctum album	144
Cyclamen	633	Antiven. laxans	589
Cydonia	104	Avenæ LOWERI	17
Cynara Dracunculus	52	Febrifug.	256
Scolymus	ibid.	Hordei	20
Cynips	427	Defenses	140
Rosæ	425	Defrutum	99
Cynoglossum	455	Δελφίνιον	211
Cynogloss. Officinal.	ibid.	Delphinium Conf.	ibid.
Cynorrhoda	425	Staphis agria	488
Cynosbatus	ibid.	Dens Leonis	70
Cyperis Indica PLIN.	263	Dentes Apri	140
Cyperus Longus	264	Dents du Cheval Marin	471
Rotundus	ibid.	Derivantia	449 & 476
Cypres	417	Δέρμα	31
Cypressen	ibid.	Detergentia	530
Cyprinus	170	Detonatio	544
Ballerus	165	Diacodium	519
Barbus	ibid.	Diacydon.	105
Brama	ibid.	Aromatifat.	ibid.
Carpio	170	Jalappin.	106
Do bula	166		

SYLLABUS RERUM.

Diacyd, laxativ. pelluc.	106	Δρυς	421
simpl.	105	Ducia	189
Diagryd.	645	Dulcium Qualitates	5
Cydon,	ibid.	Dünckel	27
Glycirr.	ibid.	Durchwachs	388
Rosat.	ibid.	Dyslyta Medic.	10
Sulphur.	ibid.	Dyspepta alimenta	ibid.
Diaphoretica	605	Dyll	238
Διαφορητικὰ	529 & 605		
Diaphor. Martiale	589	<i>E.</i>	
Diapnoica	605		
Diafcardium FRACAST.	227	Eau	180
Liquid.	226	Aigre	184
Diæta La&ca	129	Amere	ibid.
Diatrion Santalon	393	des Carmes	280
Dictamnus	265	de Grèle	183
Digerentia	306 & 449	de Lacs	182
Digestiva	619	de Marais	ibid.
Διγλαμνον	265	de Mer	184
Diluentia	529	Mere	545
Dindon	151	de Neige	183
Dintenhölzel	383	de Pluie	182
Discutientia	194	de Puits	181
Distelfinck	ibid.	de Rivieres	182
Diuretica	648	de Roche	181
Διυρητικὰ	ibid.	de Rosée	183
Διυρητικὰ	449	de Sources	181
Δόλυκος	31	Eber	138
Domptevenin	583	Ebertswurzel	205
Δορκαδία	141	Ebulus	576
Δορκας	ibid.	Ebuli Eaccæ	576
Dornschwamm	55	Ebur	469
Doronicum	266	fossile	470
Pardalianches	ibid.	fine igne præpt.	ibid.
Dorstenia Contrajerva	258	ustum	ibid.
Dosten	285	Eccoprotica	619
Draberen	96	Ἐχίδνη	494
Dracæna Draco	429	Ἐχίνος	399
Drachenblut	ibid.	Ecorce de Canelle	256
Dracunculus	54	Ecreviffe	177
Dragun	ibid.	Eiletkrebs	ibid.
Dræfel	161	Ἐρχιδος	169
Drossel	155	Ehrenpreis	395
Drosera Rotundifolia	486	Eiche	421

SYLLABUS RERUM.

<i>Eichelhaber</i>	16	Elixir Balsam. stom. temp.	
<i>Eicheln</i>	421	perat.	110
<i>Eidex</i>	472	de GARUS	627
<i>Einhorn</i>	528	HELVETII	628
<i>Eisenhütlein</i>	533	Juniper. Malvat.	274
<i>Eisenkraut</i>	232	SCHROED. ib.	
<i>Ἐκδύρεα</i>	475	Pector Reg. Daniæ	548
<i>Ἐκκοπρωτικά</i>	619	RINGELM.	549
<i>Elæofacch. Anisi</i>	240	Polychr. Hallens.	628
Aurant.	111	Prop. Anis.	240
Cinam.	258	PARACELS.	627
Citri	76	c. acido	ibid.
Fœnic.	268	BOERH. ib.	
Macis	283	sine acido	628
<i>Ἐλαίαι</i>	107	album	627
<i>Elan</i>	525	Rhabarb.	628
<i>Ἐλαφοί</i>	142	Vitrioli	448
<i>Ἐλατήρια</i>	612	<i>Ἐλέβορος λευκός</i>	614
<i>Ἐλατήριον</i>	ibid.	Elops	164
<i>Elaterarium</i>	ibid.	Embrocatio	189
<i>Electricæ Concussiones</i>	476	<i>Ἐμβροχή</i>	ibid.
<i>Electuarium de Acoro</i>	243	<i>Emeraude</i>	369
de Carthamo	631	Emetica	608
Cathol.	96	Einmenagoga	194 & 648
de Citro	76	posit.	649
Diacass. c. Manna	622	Emollientia	449
Diaphænic.	86	Animalia	469
Diaprun	96	Vegetab.	450
Diafatyrii	464	Emplastr. album coctum	442
de Hierapicra	627	de Ammon.	198
Lauri baccarum	276	Antipodagric.	442
de Manna	624	ex Argenti spuma	
de Ovo	233	& Oxalæo	445
de Pfyllio	636	Ceroneum	442
de Succo Rosar.	427	de Cicuta	511
Tamarind.	625	ad Clavos & veruc.	
<i>Flemi Gummi</i>	314	pedum	442
<i>Elend</i>	525	ad Clav. pedum	561
<i>Ἐλεφας</i>	469	contra Vermes	628
ορυκτός	470	Cumini	263
<i>Elephas</i>	ibid.	Defensiv. FEL.	
<i>Elixir. antifebr.</i>	256	WURZ.	375
<i>Aperitiv.</i>	628	rubr.	442
		Diabotonon	443

SYLLABUS RERUM.

Emplastr. Diachalciteos	120	Emplastr. Triapharmac.	444
Diachylon	443	Vesicat.	492
c. Gummat ib.		<i>Encens</i>	318
magnum ibid		<i>Encrasiolus</i>	173
Diamponiph.	ibid	<i>Ende</i>	141 & 143
Diapalmæ	120 & 443	<i>Endivia</i>	54
Divinum	443	<i>Endivie</i>	55
ad dol. dent.	520	<i>Engelfjús</i>	569
Epispast,	492	Ἐγκραυλος	173
Frigidum	443	<i>Ens Veneris</i>	549
de Galb. crocat.	561	<i>Ente</i>	161
Gryseum	443	Ἐντερα τῆς γῆς	527
de Hyosc.	513	<i>Enrich</i>	161
Incognit.	393	<i>Entvogel</i>	ibid.
de baccis Lauri	276	<i>Enula campana</i>	534
de Linimento	442	Ἐνυδρίς	146
Magnetic.	499	<i>Enzian</i>	216
Lumin. Maj.	378	<i>Epautre</i>	27
Mamillare	443	<i>Epheu</i>	309
Manus Dei	ibid.	<i>Epidendron</i>	302
de Meliloto	279	<i>Epinars</i>	69
simpl. ibid.		<i>Epine Vinette</i>	72
Mercur.	594	Ἐπισπαστικά	476
de Minio	443	<i>Epithymum</i>	633
Miraculosum	444	Ἐπιθυμον	ibid.
Nicotianæ	519	<i>Eponges</i>	585
Noricum	444	<i>Epouvantail</i>	163
Odontalg.	520	<i>Eppich</i>	40
Opodeldoch.	444	Ἐψeron	100
Oxycroc.	261	Ἐψημα	99
Panis	14	<i>Epulotica</i>	306
de Plumbo	442	<i>Equisetum</i>	418
de Ranis. Merc.	594	<i>Erbfen</i>	32
VIGON. 175		Ἐρίβινθος	28
de Sperm. Ranar. ibid.		<i>Erdbeeren</i>	88
Resolvens	444	<i>Erdäpfel</i>	33
Santalinum	393	<i>Erinaceus</i>	399
Saponaceum	444	Ἐρίφες	136
Saturni GOUL.	442	Ἐρμολάκηλος	635
Saturnin. MYNS.	443	Ἐρωδιός	161
de Scrophul.	580	<i>Erpel</i>	ibid.
de Sperm. Ceti	474	<i>Errhina</i>	606
Stipticum	444	Ἐρβίνα	ibid.
Stomach.	520	<i>ErUCA</i>	481 & 533

SYLLABUS RERUM.

Eryngium	559	Essent. Myrrhæ Alcalif.	222
'Ερύσσιον	534	Pareir. Prævæ	224
Erysimum	ibid.	Pimpinell.	569
'Ερυθρόδανον	569	Sassafr.	295
Eſchallottes	38	comp.	296
'Εσχάριον	476	Scillit.	230
Eſchenbaum	215	Scord.	226
Eſtkürbſenſaft	612	Comp.	ibid.
Efox Lucius	165	Serpent.	297
Eſquina	558	Spic. Nardi	300
Essent. Abſynth.	190	Trifol.	232
Alexiph.	227	Vincetox.	583
Aloes	307	Effigroſen	423
Angelicæ	532	Eſtragon	54
Anodyna	520	Eſturgeon	164
Arthrit.	528	Étoupe	454
c. Opio	ibid.	Étourneau	159
temperat.	227	'Εθίς	137
Aurant. ex cort. rec.	110	Étuves	189
ex cortic.		Eufragia	213
ficcis	ibid.	Eufraiſe	ibid.
Balaſam.	545	Eulyta Medic.	10
Benzoës compoſ.	309	Eupatoire	213
ſimpl.	ibid.	'Ευκατώριον	ibid.
Bezoard. HORM.	302	Eupatorium	ibid.
Camphor.	312	Eupepta alimenta	10
Cardamomi	246	Euphorbia	480
Card. Bened.	205	'Ευφώβιον	488
Caſcarill.	250	Euphorbium	ibid.
Caſtorei	527	ſucco Citri	
Catech. terræ	218	corr.	483
Cent. min.	206	Euphraſia	213
Chinæ	256	Evacuantia	529 & 605
Dulcis	575	Reſinoſa	640
Fumar.	210	Specific.	609 & 625
Galangæ	269	Exedentia	475
Gentian.	217	Expectorantia	607
Leviſtici	536	Externa Med.	9
Macis	283	Extr. Abſynth.	197
Menthæ	281	Acori	243
Millefol.	385	Agaric. aquoſ.	648
Milleped.	541	reſinoſ.	ibid.
Myrrhæ	222	Aloes	628

Extr.

SYLLABUS RERUM.

<i>Farine de blé</i>	27	Flores Ammon. sal. Hæmat.	549
<i>de bourgeois</i>	ibid.	Mart.	ibid.
Farina Hordei	20	Simpl.	ibid.
<i>Farren</i>	378	Flores Antim.	589
<i>Fasun</i>	155	Nivei & Splend.	
<i>Faulbaum</i>	613	Rubri	549 & ibid.
<i>Faule Fuden</i>	481	Æris	502
Febri fug. Anglic.	254	Balaustiorum	90
<i>Federerz</i>	365	Benzoës	309
<i>Federkohl</i>	46	Fabar.	30
<i>Feige</i>	87	Naphæ	80
<i>Feigbohnen</i>	31	Perfic.	94
Fel Lucii Pisc.	167	Sulphur. compos.	629
<i>Feldhuhn</i>	154	Fluor spatof.	369
Felis Catus	141	<i>Flusswasser</i>	182
<i>Feldkressen</i>	60	Fœniculum	267
<i>Feldlerche</i>	148	Fœnugræcum	455
Fel Tauri	127	<i>Fœnugrec</i>	ibid.
Terræ	205	Folium	278
<i>Fenchel</i>	267	Fonticuli	476
<i>Fenouil</i>	ibid.	<i>Forelle</i>	169
Fera	140	Formica	492
<i>Fercklein</i>	138	Fossilia Nutrientia	180
Ferula Afa foetid.	506	<i>Fougere</i>	378
Festuca	21	<i>Foulque</i>	162
Ficedulæ	157	<i>Fourmi</i>	492
Ficus	87	Fraga	88
Carica	ibid.	Fragm. Spong.	585
<i>Fieberrinde</i>	252	Lapid. pretios.	168
<i>Figue</i>	87	Fragrantia	194 & 475
<i>Filet</i>	141	Fragrantium virtus	6
Filicum qualitates	6	<i>Fraises</i>	88
Filipendula	266	<i>Fraiser Ananas</i>	89
Filix	378	<i>Ecarlate</i>	ibid.
Finis Mat. Med.	1	<i>Fresant</i>	ibid.
<i>Fischerlein</i>	163	Frangula	613
<i>Fifitz</i>	160	<i>Franzosenholz</i>	561
<i>Flachs</i>	460	<i>Frauendistel</i>	556
Flavedo mali citrei	75	<i>Frauenhaar</i>	371
<i>Fleur de Farine</i>	27	<i>Frauenmantel</i>	374
<i>de Muscade</i>	282	Fraxinus	215 & 623
<i>Flohkraut</i>	540	Frefa	28
<i>Flohsaame</i>	636		
<i>Liegenstein</i>	497		

SYLLABUS RERUM.

<i>Frefne</i>	25	<i>Γαλιξία</i>	171
<i>Fringillago</i>	148	<i>Galium Aparine</i>	570
<i>Fringilla Carduelis</i>	149	<i>Mollugo</i>	ibid.
<i>Domeltica</i>	154	<i>Verum</i>	ibid.
<i>Spinus</i>	149	<i>Galitzenstein</i>	447
<i>Frischlunge</i>	140	<i>Gallæ</i>	421
<i>Fromage</i>	127	<i>Gallina Corylorum</i>	150
<i>Fronent</i>	26	<i>Gallinula</i>	162
<i>Fröfche</i>	174	<i>Minor</i>	ibid.
<i>Fructus Horæi Acidi 71. 72.</i>	78	<i>Gallo Pavo</i>	151
<i>Adstring.</i>	104	<i>Gallus</i>	ibid.
<i>Amari</i>	110	<i>Domest.</i>	ibid.
<i>Rofarum</i>	425	<i>Gamanderlein</i>	206
<i>Frumenta quid</i>	12	<i>Gambetta</i>	160
<i>Frumentum Saracenicum</i>	17	<i>Gans</i>	148
<i>Frumentum Turcicum</i>	21	<i>Ganfekæthig - Erz</i>	366
<i>Fuchs</i>	147	<i>Garance</i>	569
<i>Fulica</i>	162	<i>Garde robe</i>	236
<i>Fumaria</i>	201 & 215	<i>Gartenwaar</i>	36
<i>Fumeterre</i>	215	<i>Galteroiteus Aculeat.</i>	169
<i>Fünffingerkraut</i>	423	<i>Gauchheil</i>	198
<i>Fungus</i>	55	<i>Gedrehter Windzucker</i>	574
<i>Rofarum</i>	425	<i>Geis</i>	136
<i>Fungi Sambuci</i>	370	<i>Geisbäckgen</i>	ibid.
<i>Verni</i>	55	<i>Geislein</i>	ibid.
<i>Furcarius</i>	142	<i>Geisrauthen</i>	379
<i>Furfures</i>	12	<i>Gekærn</i>	12
<i>Fultigationes</i>	476	<i>Gelatina Cornu Cervi</i>	143
G.			Sicca 44
<i>Gabellurſch</i>	142		Citra-
<i>Garo Lign.</i>	307		ta ibid.
<i>Gadus Ægelfinus</i>	172	<i>Gelatum Berber.</i>	73
<i>Lota</i>	171	<i>Malorum</i>	77
<i>Morhua</i>	172	<i>Viperarum</i>	496
<i>Γάλα</i>	127	<i>Γάλας</i>	38
<i>Γαλαγγας</i>	268	<i>Gelinotte</i>	150
<i>Galanga</i>	ibid.	<i>Gemjenkugel</i>	357
<i>Γαλαξίας</i>	164	<i>Gemjenwurzel</i>	266
<i>Γαλβάνη</i>	560	<i>Gemüs</i>	36
<i>Galbanum</i>	ibid.	<i>Generofa Med.</i>	7
<i>Galega</i>	379	<i>Genet</i>	652
<i>Γαλιψίς</i>	652	<i>Genevre</i>	272
<i>Galena</i>	439		

SYLLABUS RERUM.

Genifa	652	Γογγύλη	65
Gentiana	216	Gold	363
Centaarium	206	Goldengunfel	202
Lutea	216	Goldemwiederthon	372
Rubra	217	Gomme Adraganth	467
Γεντιάνη	216	Lacque	400
Germaniéc	206	Turique	458
Gerſt	18	Gottes Gnadenkrautel	613
Geröllte Gerſt	19	Goujon	170
Gerſtenſchleim	ibid.	Gouſſes	28
Gerſt kleine	18	Graine de Paradis	269
Getreide	12	Grains de l'Epurge	480
Geum Urbanum	247	Gramen	561
Geweih	143	Graminum proprietates	6
Giditroſe	514	Großer Grammetsvogel	155
Ginſemwurzel	356	Grana Actes	577
Γίντζα	97	Cerealial	12
Gilla THEOPHR.	445	Cnid.	483
Gingembre	304	Paradiſi	269
Ginſingwurzel	356	Granatum	90
Giroſſée	556	Granatus	368
Gith	284	Grande Conſonde	466
Glac. Mariæ	603	Grande Hironnelle de Mer	163
Gladiolus Communis	582	Gratia Dei	613
Glandes	421	Gratiola	ibid.
Glaserz	365	Grebe à Oreilles	162
Glaskopf	403	Gremil	654
Glasköpfen	366	Grenouille	174
Glaskraut	566	Gries	27
Glechoma	386	Grindwurzel	564
Gleditſia	574	Grive	155
Γλεύκος	99	Groſſeilles	78
Glob. Moſchati	575	à Maquerau	104
Glouteron	554	Groſſula	76
Glucklein	151	Groſſus	87
Glue	398	Grualdum	17
Gluten Pectorale	458	Gruau	12 & 27
Glycyrrhiza	456	Grünkraut	69
Γλυκίτζα	ibid.	Grünſpan	502
Γλυκύμη	ibid.	Grütz	12 & 27
Γλυκύριζα	ibid.	Grundbieren	34
Γλυκισθή παιωνία	514	Grundel	170
Gnaphal. Dioicum	376	Grundlein	ibid.
Gobio	171	Grundwaſſer	181
		Guajac. Oñ.	562

SYLLABUS RERUM.

Gui	397	<i>Hauhechel</i>	566
<i>Guignette</i>	160	<i>Hausblas</i>	472
<i>Guilandina Moringa</i> 463 &	654	<i>Hauswurzel</i>	580
<i>Guimauve</i>	451	<i>Hechel</i>	454
<i>Guinetta</i>	160	<i>Hecht</i>	166
<i>Gummi Anime</i>	307	<i>Hedera</i>	379
<i>Arabic.</i>	458	<i>Hedvfar. Alhagi</i>	623
<i>de Baffora</i>	467	<i>Heidelbeeren</i>	106
<i>Ceraforum</i>	82	<i>Heidenkorn</i>	17
<i>Guttæ</i>	614	<i>Heidnijch Wundkraut</i>	396
<i>Senegal</i>	458	<i>Heizlein</i>	138
<i>Serapionis</i>	ibid.	<i>Ἑλένιον</i>	534
<i>ex Ægypt. Spina</i>	ibid.	<i>Helenium</i>	ibid.
<i>Tragacanthæ</i>	467	<i>Helfenbein</i>	469
<i>Turis</i>	458	<i>Helianthus tuberosus</i>	33
<i>Gundelrebe</i>	380	<i>Ἑλλέβορος</i>	634
<i>Guttæ Anglic. Anod.</i>	521	<i>Helleborus Albus</i>	614
<i>Lavend.</i>	275	<i>Niger</i>	634
<i>Gypsophila Muralis</i>	579	<i>Helminth. Belemn.</i>	599
<i>Gypsum</i>	603	<i>Judaic.</i>	ibid.
<i>H.</i>		<i>Ἑλίον</i>	566
<i>Haarstrang</i>	567	<i>Helxine</i>	ibid.
<i>Haas</i>	145	<i>Henne</i>	152
<i>Habern</i>	16	<i>Hepar Anguillæ</i>	169
<i>Haberschlehen</i>	95	<i>Antim.</i>	589
<i>Haberwurzeln</i>	70	<i>Canis Rabidi</i>	136
<i>Hædus</i>	136	<i>Hepatica Fontana</i>	381
<i>Hering</i>	173	<i>Nobilis</i>	ibid.
<i>Hagelwasser</i>	183	<i>Stell.</i>	382
<i>Hagenbutten</i>	425	<i>Hepatique d'Eau</i>	381
<i>Hahn</i>	151	<i>Heracleum Sphondyl.</i>	453
<i>Halbewahr</i>	367	<i>Herba Pedicularia</i>	488
<i>Ἁμῆδες</i>	107	<i>Herbe aux Chats</i>	252
<i>Halonitrum</i>	544	<i>Cuillerées</i>	532
<i>Hammel</i>	137	<i>Perles</i>	654
<i>Hanf</i>	454	<i>Puces</i>	636
<i>Harang</i>	173	<i>de la Goutte</i>	486
<i>Harengus</i>	173 & 164	<i>Potagère</i>	36
<i>Haricots</i>	31	<i>Herisson</i>	399
<i>Harnkraut</i>	459 & 563	<i>Hermodaetyl.</i>	635
<i>Harriegel</i>	383	<i>Herinaceus</i>	399
<i>Haselhuhn</i>	150	<i>Ἑρμῆβοτάκιον</i>	565
<i>Haselnüsse</i>	113	<i>Herniaria</i>	563
<i>Häselwurzel</i>	609	<i>Herniole</i>	ibid.

SYLLABUS RERUM.

Heroica Med.	7	Ἰδράργυρον	590
<i>Herou</i>	161	Ἰδρόμηλον	77
Ἐξυλλος & ον	298	Hydromel	585
<i>Herzgespann</i>	203	Hymenæa	307
<i>Herzkirſchen</i>	81	Hypnum Triquetr.	387
<i>Heuerling</i>	166	Hyoſcyamus	512
Hinnulus	142	Ἰοσκύμιος	ibid.
Ἰππυρις	418	Hypericum	382
Hippopotami dentes	471	Hypnotica	503
Hircus	136	Hypocistidis ſuccus	419
<i>Hirs</i>	22	Hypoleucos	160
<i>Hirondelle</i>	157	Ἰύρος	127
<i>Hirſch</i>	142	Ἰώπερα	138
<i>Hirſchtalb</i>	ibid.	<i>Hyſſope</i>	269
<i>Hirſchkuh</i>	ibid.	Ἰσσωπος	ibid.
<i>Hirſchzunge</i>	383	Hyllopus	ibid.
Hirundinaria	583		
Hirundo	157		
Historiæ Naturalis utilitas inMat. Med.	1	I.	
<i>Hollandiſche Cichorien</i>	51	<i>Jacobs - Zwiebel</i>	49
<i>Holder</i>	576	Julappa	641
<i>Holderſchwammchen</i>	376	<i>Ibiſch</i>	451
<i>Holwurz</i>	201	Ἰβίσκος	ibid.
<i>Holzbiere</i>	109	Ichtyocolla	472
<i>Hönig</i>	583	Ἰχθυοκόλλα	ibid.
<i>Hopffen</i>	58	Ἰδρωτικά	609
Hordæ	125	Ἡερώνησια	79
Hordeatum	20	<i>Igel</i>	399
Hordeum	18	Illicium	241
<i>Houblon</i>	58	<i>Inber</i>	304
<i>Huile d'Oeillet</i>	519	Imperatoria	535
<i>Hündin</i>	142	Incidentia	530
<i>Hünerdarm</i>	450	Animalia	540
<i>Huitre</i>	180	Evacuantia	625
Humulus	59	Fossilia	542
<i>Hund</i>	135	Vegetabilia	530
<i>Hundsbrod</i>	13	Incrassantia	595
<i>Hundszung</i>	455	<i>Inguer</i>	304
Hyacinthus	364	<i>Inngrün</i>	396
Ἰόωρ	180	Inflecta Nutrientia	177
Hydragoga	619	Infectorum qualitates	7

SYLLABUS RERUM.

Inspidorum effectus	5	<i>Ivoire</i>	469
Intubus	50	Ἰξίε	397
Sativus	54	Ἰξός	398
Inula	534		
Inviscantia	449		
<i>Johannisbeeren</i>	78	<i>K.</i>	
<i>Johannishrod</i>	465		
<i>Johanniskraut</i>	382	Καδύρας	633
Ἰωνία	204	Καη-pferia Rotunda	303
Ἰός	502	<i>Kafs</i>	127
<i>Joubarhe</i>	580	Καλαμίνθη	242
<i>Ipecacuanha</i>	615 & 616	Κάλακες	423
<i>Iris</i>	270	<i>Kalb</i>	126
Florentina	ibid	<i>Kalch</i>	600
Nobilis	360	Καλλίκερωσ	455
Nostras	270	Καλλίτριχον	371
Pseudacor.	271	Καλίφυλλον	ibid.
Tuberosa	615	<i>Kaninichen</i>	145
<i>Irritantia</i>	475	Κάνναβις	454
Animalia	489	Κανθαρίδες	489
Fossilia	497	Κάντιον	574
Vegetabilia	477	Κάπνος	215
<i>Isope</i>	269	Κάππαρις	47
<i>Judaicus Iap.</i>	599	Κάπρος	140
<i>Judenkirschen</i>	650	<i>Karagni</i>	15
<i>Juglandes nuces</i>	120	Καρδαμίνη	60
<i>Juglans alba</i>	574	Καρδάμαν	59
<i>Jujubæ</i>	91	Καρδάμμωμον	243
<i>Jujubes</i>	ibid	Καρκίνος	177
<i>Julepus Rosar.</i>	427	Κάρνα	111
de Rosis ficcis	428	Κάρον	246
Sambuc.	578	Καρτοβάλλισαμον	320
<i>Juncus Odor.</i>	296	Καρποί τῆς λευκίδης	480
<i>Juniperus</i>	272	τῆ βαλάνου μυρεψικῆς	462
Lycia	318	Καρπός κνίδειος	483
Sabina	292	τῆ κρότωνος	479
<i>Jus Carnium</i>	124	Κακίως	ibid.
Viperar.	496	Καμβύβια	455
<i>Jusquiamo</i>	512	<i>Kartoffen</i>	34
<i>Jusquiamus</i>	ibid.	Κάρνα	120
<i>Juvenci</i>	125	Βασιλικά	ibid.
<i>Ivette</i>	209	ἤρακλευτικά	113

SYLLABUS RERUM.

Κάρυος μυρσινικός	281	Κόγχη	597
Καρώται	85	Kohl	46
Καρύριον	525	Kohltraben	ibid.
Καθαριστικά	475	Κόκκοι	121
Καθαριστικά	447 & 605	Κοκομύλα	95
Katze	141	Κόκκωνες	90
Katzenapfelein	376	Kolben	143
Katzenkraut	252	Κολχικόν	481
Katzenwadel	418	Κολοκυνθίς	631
Kaulbarsch	167	Κολοκύνθη	85
Καυσικὰ	475	Κολυμβάδες	107
Kayser - Sallat	54	Κόμμα τῶ ἀπὸ τῆς	458
Κέγχρος	22	θεβαϊκόν	ibid.
Keiri	556	Κέμπεβα	262
Keller-Efel	540	Κώνειον	508
Κενταύριον μικρὸν	205	Κονίξ	602
Κεραδωνία	465	Kopf - Sallat	57
Κέκροι	72	Kopp	166
Kern	27	Koppel	160
Kernel	161	Κοράλλια	360
Keste	118	Κορίανδρον	259
Kibitz	160	Κορίαννον	ibid.
Kichererbsen	28	Korn	24
Κιχώρη	50	Kornblumen	212
Κιχώριον	ibid.	Kornzapfen	26
Κικίδες	421	Κορωνόσπης	60
Κικίνον	479	Κόρεδος	148
Κινάβαρι	430	Κόσος	211
Κινάμωμον	256	Κοτίνας	90
Κιννάβαρι	593	Κότρυφος	156
Kirschen	73	Krahenaugen	212
Κισσός	379	Κράμβη	45
Κισός	ibid.	Krammetsvogel	156
Klapprosen	515	Κράνεια	104
Kletten	554	Κράνεια	ibid.
Kleyen	1.	Kraushalsjam	280
Kleyenbrod	11	Kraut	45
Κνήκος	556	Krebs	177
Κνίκος	631	Krebsaugen	178
Knitsch	454	Kreide	600
Knoblauch	38	Kresse	171
Κοχλίας	179	Kressen	59
Κοδύμυλα	104	Kresson	ibid.
Korbelkraut	49	Κριός	137

SYLLABUS RERUM.

<i>Krifelheeren</i>	104	<i>Lacerta Agilis</i>	472
Κριση	18	<i>Stincus</i>	542
<i>Kreutzbeer</i>	640	Λαχων	36
<i>Kröte</i>	175	<i>Lachenknoblauch</i>	226
Κρόκος	260	<i>Lachs</i>	168
<i>Kropfwurzel</i>	579	<i>Lachsforelle</i>	169
<i>Krott</i>	175	<i>Lactescentium effectus</i>	7
<i>Krume</i>	11	<i>Lactuca</i>	56
Κρύμμα	48	<i>Agnina</i>	57
Κρύσταλλος	366	<i>Altylida</i>	ibid.
<i>Kuh</i>	125	<i>Eunuchion</i>	ibid.
Κυμπίτι	262	<i>Laconica</i>	ibid.
<i>Kunigle</i>	145	<i>Romana</i>	ibid.
<i>Kunnigundskraut</i>	213	<i>Kotundicaul.</i>	ibid.
<i>Kupfer</i>	499	<i>Sativa</i>	ibid.
<i>Kupfer - Kies</i>	500	<i>Ladanum Gummi</i>	315
<i>Kupfernicket</i>	497	<i>Barbar.</i>	ibid.
<i>Kürbis</i>	85	<i>Hisp.</i>	ibid.
Κυράλια	360	<i>in tortis</i>	ibid.
<i>Kutt</i>	167	<i>Liquid, ex Canad.</i>	ibid.
<i>Kuttelfleck</i>	126	<i>Ladres</i>	145
Κυανός	367	<i>Lagopus</i>	150
Κυδόνια	104	<i>Bonasia</i>	151
Κυκλάμινας	633	<i>Urogallus</i>	156
Κύμιον	236 & 263	<i>Λαγως</i>	145
Κύναρα	52	<i>Lait</i>	127
Κυνογλωσσον	455	<i>Lait caillé</i>	134
Κυνόσβατι	425	<i>Coupé</i>	129
Κυπάρισσος	417	<i>de Poule</i>	153
Κύπειρον	264	<i>Laitue</i>	56
<i>Υδακόν</i>	263	<i>Pommée</i>	57
Κύπειρον	264	<i>Lakritzholz</i>	456
Κυπρίνος	170	<i>Lamium</i>	652
Κύων	135	<i>Album</i>	ibid.
		<i>Maculat.</i>	653
		<i>PLINII</i>	ibid.
<i>Laberdan</i>	172	<i>Lamin</i>	137
<i>Lac Ebutyratum'</i>	114	<i>Lampetra</i>	171
<i>Lunæ</i>	600	<i>Lampret</i>	ibid.
<i>Schiftum</i>	112	<i>Lamproie</i>	ibid.
<i>Vaccinum</i>	127	<i>Lana Succida</i>	138
<i>Virgin.</i>	309 & 442	<i>Langue de Cerf</i>	383
<i>Jacca Gummi</i>	400	<i>Chien</i>	455
<i>Lacerta</i>	472		

SYLLABUS RERUM.

Lapathum	564	Lawsonia Inermis	376
Lapis	145	Laye	140
Lapis Armenus	500	Lazulus	367
Atrament.	446	Leger	101
Carpion.	170	Legume	36
Divinus	448	Legumes egrugés	28
Medicamentof.	448	Legumina	12 & 28
Hystricis	233	Leguminof. Virtutes	7
Malacc.	ibid.	Lein	460
Spurius	235	Λείωμα	28
Zeilan.	231	Lenientia	503
Infern	366	Lenitiva	619
Percar.	167	Lentes	30
Porcinus	233	Lentilles	ibid.
Specul.	601	Lentisci Lign.	317
Spong.	586	Leontodon Tarax.	70
Lappa	554	Leonurus Cardiaca	203
Lapraux	145	Λευκίδιον	58 & 59
Lard	139	Lepidium	58
Lardum	ibid.	Lepus	145
Laserpitium Siler.	298	Cuniculus	ibid.
Lattich - Sallat	56	Levisticum	536
Lauch	64	Lerche	148
Laucke	166	Lerchenschwamm	640
Laudanum	521	Leuciscus	166
Hystericum	ibid.	Leucojum Luteum	556
Liquidum	ibid.	Λευκόδιον	ibid.
Opiatum	ibid.	Levat	66
Urinarium	ibid.	Levraults	145
Laureola	443	Lezard	472
Laurier	275	Λιβανός	318
Laurus	275	Λιβάνωτις ἡ ἑξ ἄνωματικῆ	290
Benzoin	308	Lichen Caninus	387
Camphora	310	Plicatus	386
Cassia	251	Prunastri	ibid.
Cinamom. 256.278&	309	Pulmonarius	391
Culilaban.	262	Pyxid.	387
Saffafr.	295	Licorne	528
Lavande	274	Lignum Guajacum	561
Lavatera Arborea	461	Liebstockel	536
Lavendel	274	Lierre	379
Lavendula	ibid.	terrestre	380
stœchas	300	Lieure	145
		Lignum Copryl.	114

SYLLABUS RERUM.

Lignum Sanctum	561	Lixivium uvarum	99
Ligurinus	149	Λόβοι	28
Ligusticum	536	Loch ad Asthma	230
Λιγυστικόν	536	de Farfara	468
Ligustrum	383	de Ovo	153
Liliaceorum agendi modus	6	de Pulm. Vulpis	147
Lilium	459	Loche	171
Convallium	276	Locusta	57
PARAC.	589	Læffelkraut	532
Limaçon	179	Lomentum	28
Λιμναίον	205	Lora	101
Linon	74	Lorbeer	275
Lin	460	Lothperlen	362
Linaire	459	Lotte	171
Linaria	ibid.	Loutre	146
Lingua Avis	215	Lucius	166
Bovis	126	Lumbrici	527
Cervina	383	Lumpenzucker	572
Λιγυστικόν	206	Lungenkraut	391
Λιγυστικόν	565	Lungenmoos	ibid.
Λίνον	460	Lupini	31
Linsen	30	Lupins	ibid.
Linum	460	Lupulus	58
Liquam. Verbasci	469	Lutra	146
Liquidambar. Styracifl.	316	Luxstein	599
Liquiritia	456	Lycoperdon Bovista	417
Liquiritiæ Succus	457	Cervin.	ibid.
Liquor Anod. mineral.	448	Tuber.	56
Marin. fixus	547	Lycopodium	384
Oleof. SYLV.	549	Lyncis Lap.	599
Terræ fol. Tartar.			
per deliq.	103	<i>M.</i>	
limpid. ibid.			
Λιθόσπερμον	441	Macaroni	15
Litharge	ibid.	Mache	57
Lichargyrium	ibid.	Macis	282
Lithontriptica	649	Madrepora Oculata	361
Λίθος Ιουδαϊκός	599	Magister Corall.	ibid.
Λιθοσπέρμον	654	Margarit.	363
Lithospermum	ibid.	Matris perl.	ibid.
Litourne	156	Ocul. cancror.	178
Liveche	536	Saturni	444
Lixivium Nitri	545	Magnes Arsenicalis	499
		Magnesia Alba	547

SYLLABUS RERUM.

<i>Magsaamen</i>	515	<i>Margaritæ Occid.</i>	362
<i>Majalis</i>	138	Orient.	ibid.
<i>Majorana</i>	277	<i>Μαργαρίται</i>	ibid.
<i>Mala</i>	76 & 92	<i>Margalita Vet.</i>	445
<i>Malabathrum</i>	278	<i>Marguerite</i>	377
<i>Μαλακβάθρον, Φύλλον</i>	ibid.	<i>Mariæ Magdalena Blum.</i>	299
<i>Μαλάχη</i>	461	<i>Mariolaine</i>	277
<i>Malachites</i>	500	<i>Marmelata</i>	106
<i>Malagetta</i>	269	<i>Marmor</i>	600
<i>Μαλακτικαί</i>	449	<i>Marons</i>	119
<i>Malicorium</i>	90	<i>Marrubium</i>	219
<i>Malum</i>	76	<i>Maruette</i>	158
<i>Medicum</i>	74	<i>Massa althææ alba moll.</i>	152
<i>Terræ</i>	200	<i>Liquir. alba</i>	458
<i>Malva</i>	461	<i>fusc.</i>	ibid.
<i>Arborea</i>	420	<i>Masticatoria</i>	606
<i>Rosea</i>	419	<i>Μασίχη</i>	316
<i>Rotundifol.</i>	461	<i>Mastliche</i>	ibid.
<i>Sylvestris</i>	ibid.	<i>Mastyx</i>	ibid.
<i>Malvaceorum proprietates</i>	6	<i>Maszlieben</i>	377
<i>Man</i>	622	<i>Materia Medica quid?</i>	1
<i>Manati Lap.</i>	471	<i>Mater Perlar.</i>	363
<i>Mandibulæ Lucii Pisc.</i>	167	<i>Materies Perlata</i>	589
<i>Mandlen</i>	111	<i>Matricaire</i>	220
<i>Mandragora</i>	513	<i>Matricaria</i>	ibid.
<i>Μανδράγορα</i>	507 & 513	<i>Chamomilla</i>	207
<i>Mangold</i>	44	<i>Parthenium</i>	220
<i>Μάννα</i>	318	<i>Matrifylva</i>	382
<i>Manna</i>	622 sq.	<i>Mattenkümmel</i>	246
<i>Berliner</i>	21	<i>Maueresel</i>	540
<i>Cereale</i>	ibid.	<i>Mauer - Raute</i>	371
<i>Frankfurter</i>	ibid.	<i>Maulbeeren</i>	93
<i>Liquid</i>	624	<i>Mausdorn</i>	571
<i>Polnische</i>	21	<i>Mauve</i>	461
<i>Mannheimer Wasser</i>	240	<i>Mauvis</i>	155
<i>Mannstreu</i>	559	<i>Mayenblümlein</i>	276
<i>Marantha</i>	268	<i>Mayfish</i>	164
<i>Μάρραθρον</i>	267	<i>Mays</i>	21
<i>Marcasins</i>	140	<i>Mechoacanna</i>	644
<i>Marchantia Polymorpha</i>	381	<i>Medicamenta</i>	2
<i>Mare</i>	99	<i>Alimentosa</i>	. 2
<i>Marga Lemnia</i>	436	<i>Interna</i>	8
<i>Margaritæ</i>	362	<i>Magnetica</i>	ibid.
<i>Coronaræ</i>	ibid.	<i>Mechanica</i>	2

SYLLABUS RERUM.

Medicamentorum modus		<i>Melon</i>	ibid.
agendi	23	<i>Melons d' Eau</i>	82
Medulla Caudicum	35	<i>Melone</i>	92
Ostium	127	<i>Melten</i>	44
<i>Meerballen</i>	567	<i>Menispermum Coccus</i>	400
<i>Meerhirs</i>	654	<i>Menning</i>	441
<i>Meermoos</i>	598	<i>Mentha</i>	280
<i>Meerrettig</i>	42	<i>Aquatica</i>	ibid.
<i>Meertrauben</i>	98	<i>Crispa</i>	ibid.
<i>Meerzwiebel</i>	228	<i>Pulegium</i>	289
<i>Meyer</i>	453	<i>Menyanthe</i>	231
<i>Meise</i>	158	<i>Mercin</i>	143
<i>Meisterwurzel</i>	535	<i>Mercurialis</i>	565
Mel	583	<i>Mercurius</i>	590
Anthosaf.	291	<i>Liquid.</i>	594
Cucumerin.	613	<i>Præc. albus</i>	ibid.
Despumat.	585	<i>Flavus</i>	ibid.
Mercuriale	565	<i>per se</i>	ibid.
Rosarum	428	<i>Ruber,</i>	ibid.
Laxativ.	429	<i>Virid.</i>	ibid.
Sambuc.	578	<i>Sacchar.</i>	ibid.
Scilliticum	230	<i>Subl. Corros.</i>	ibid.
Virgineum	584	<i>dulc.</i>	ibid.
Melampodium	615	<i>Violaceus</i>	ibid.
Melanteria	44	<i>Virgin.</i>	590
<i>Μελάνθιον</i>	284	<i>Vitæ</i>	589
Melanogoga	619	<i>Meres de Gerofles</i>	248
<i>Melasse</i>	572	<i>Mere goutte</i>	99
<i>Meleagris</i>	151	<i>Merises</i>	81
Meles	146	<i>Merlan</i>	172
Zivetta	353	<i>Merle</i>	156
<i>Μέλι</i>	583	<i>Merluche</i>	172
<i>Μελία</i>	214	<i>Mesange</i>	158
<i>Μελίλωτος</i>	271	<i>Mesembryanth Nodifl.</i>	557
Melilotus	ibid.	<i>Coptic.</i>	ibid.
Melis	572	<i>Μίσπιλα</i>	100
Melissa	279	<i>Mespili</i>	ibid.
Calamintha	242	<i>Mespilus German.</i>	ibid.
Nepeta	ibid.	<i>Mesplen</i>	ibid.
Officin.	279	<i>Metram</i>	220
<i>Μελιπόφυλον</i>	ibid.	<i>Meule</i>	143
Melitis	653	<i>Meune</i>	536
Meloe Vesicat.	489	<i>Meures de Renard</i>	05
Melo	92	<i>Mexicanischer Lausfaam.</i>	486

SYLLABUS RERUM.

Ninſing	356	<i>Ochs</i>	125
<i>Niſea</i>	161	<i>Ochſenzunge</i>	355
<i>Nitron</i>	543	<i>rothe</i>	375
Nitrum	543	Ocimum	285
Antimoniat. 547 &	589	Oculi Cancror.	178
Cryſtalli Mont. L.	367	Citr.	ibid.
Crudum	545	<i>Odermenning</i>	374
Depurat.	547	Odor & Sapor quid pro de-	
Embryonat.	544	terminandis Medicam.	
Fixum	547	viribus faciant	5
Fluor purpureo		Oenothera biennis	67
fulv.	369	<i>Oignons</i>	48
Perlat.	547	<i>Oivos δευτεριας</i>	101
Rofat.	ibid.	<i>Οισσπος</i>	138
Saturnin.	ibid.	<i>Οκκνον</i>	285
Tabulat.	ibid.	Olea Europæa	107
<i>Noifette</i>	113	Oleæ	ibid.
<i>Noix</i>	120	Oleum deſt. Abſynth.	196
<i>Noix Muſcade</i>	28.	Acori	243
<i>Vomique</i>	232	Anethi	239
<i>Noyau</i>	111	Angelic.	532
Nuces	ibid.	Animale DIPP.	144
Behen	462	Anifi	239
Græcæ	111	Artemiſiæ	242
Ind. Cond.	283	Aurant.	110
Ponticæ	113	Benzoes	309
Vomicæ	232	Cajapœt.	245
Nuciperſica	94	Camom.	209
Nuclei	111	Camph. Bezoard.	312
Nuclei Allii	38	LEMERY	ibid.
Ceraforum	82	ROLFINC.	ibid.
Malor. Armeniac.	79	Cardamomi	246
Nucum	111	Cari	247
Perſic.	94	Caſtor.	527
Pinei	121	Chæroph.	50
<i>Nudlen</i>	15	Cinamomi	258
<i>Nüſſe</i>	120	Corticum Citri	76
Numida	152	Coriandri	260
<i>Νυδαρον</i>	462	Cubeb.	262
Nutrimētum	10	Cumini	263
Nymphæa	462	Elemi	315
<i>Νυμφαία</i>	ibid.	Fœnic.	268
O.		Galban.	561
Objectum Mat. Med.	1		

SYLLABUS RERUM,

Oleum dest. Guajac.	563	Oleum Expr. Fœnic.	268
Heracleotic.	114	Hyosc.	513
Hyssopi	270	Jugland.	121
Juniperi bacc.	273	Laurinum	275
ligni	274	Lini	464
Ladan.	316	Macis	281
Lavendulæ	275	Napar.	66
Laurin.	276	Olivar.	107
Macis	283	Ovorum	153
Majoranæ	278	Palmarum	120
Mastic.	317	Papav. ex Se-	
Melissæ	280	min.	519
Menthæ	284	Persic. nucl.	95
Milletolit	385	Pistac.	122
Mosch nucis	281	Ricini	479
Myrrhæ	222	Sem. a frigid.	83
Neroli	81	Oleum inf. aut coct. Abrot	236
Nicot.	539	Absynth.	195
Olibani	219	Ammon. Gummi	198
Origani	286	Anagall.	199
Philosoph.	108	Aneth.	239
Piperin.	288	Camom.	209
Pulegii	290	de Cappar.	48
Roris marini	291	Caster. simpl.	527
Rosarum	426	comp.	ibid.
Rutæ	290	Catellorum	136
Sabinae	291	Chæroph.	50
Salviae	294	Cheiri	557
Sassafras	195	Cicutæ	512
Santali	393	Coloc. compos.	632
Saponis	108	Costinum	212
Saturejæ	296	Croc.	261
Serpilli	298	Cydonior.	106
Spicæ	275	Euphorbii	483
Tanacet.	231	Formic.	493
Thymi	301	Galbani	561
Zedoariæ	304	Genistæ	652
Zinzib.	305	Helenii	515
Oleum Expr. Amygd. amar.	113	Hyosc.	513
dulc. ibid.		Hyperic.	383
Aneth.	239	simpl.	ibid.
Anisi	240	Irinum	271
Avellanar.	114	Lacert.	473
Behen Nucum	462		
Cari	247		

SYLLABUS RERUM.

Oleum inf. aut coct. Laurin.	276	Ὀνίσκος	540
Lini	419	Ὀνος	ibid.
convall.	277	Ononis	566
Lumbr.	528	Ὀνος	172
Majoran.	278	Ὀνωρίς	566
Mandragoræ	514	Opiata Mesenterica	594 & 629
Mastich.	317	Salomonis	521
Melilot.	279	Opium	516
Menth.	284	Ὀπιοβάλασμον	319
Momordicæ	386	Opobalsamum	ibid.
Myrti baccar.	284	Ὀπιοπέπληξ	223
fol.	ibid.	Oporonax	ibid.
Nicot.	539	Oř	363
Nymph.	462	Oranges	79
Ranarum	175	Orcanette	375
de Sperm.	ibid.	Ὀρχις	464
Rosarum	426	Orchis Satyr.	ibid.
Rutæ	292	Oreilles de Judæ	376
Salviæ	294	Orge	18
Sambuci	577	de Mars	18
Scorpion. simpl.	494	Mondée	19
compof. ib.		Quarrée	18
Solani	524	Orgeate	20
Stramon.	ibid.	Ὀρίστιος	285
Verbasci	469	πρόκλητα τῶν	ibid.
Viperar.	496	τραγορίγιας	ibid.
Vulp. simpl.	147	Origanum	285
Oleum	108	Creticum	286
Myrrh. per deliq.	222	Dictamnus	285
Tartari per deliq.	103	Hispanicum	286
Olera	36	Majorana	277
Oleraceorum vires	6	Marum	286
Olibanum	318	Vulgare	285
Olivæ	107	Orpiment	497
Oliven	ibid.	Ortie blanche	652
Olivæ	ibid.	Ortygometra	159
Ὀλόκυρον	209	Ὀρνιξ	150
Olus	45	Orvietanum	521
Ὀλυθες ἕρπας	87	Oryza	23
λας	ibid.	Os de cordæ cervi	144
Ombre	168	Oseille	37
Ὀμφακίδες	422	Osteocolla	604
Ὀμφάκων	98	Osterlucy runde	200
Ὀις	137	Osterlucy wurzel lange	199
Onifens Afellus	540	Oſtea	180

SYLLABUS RERUM.

Ostrutium	535	Panis Squarrosus	13
Ὄστρυς	459	Papaver	515
Otis	153	Erraticum	ibid.
Ὄτις	ibid.	Rhœas	520
Otter	146	Sativum	ibid.
Ours	ibid.	Somniferum	ibid.
Outarde	153	Pappel	461
Ovis	137	Paradies - Karner	269
Ὄβελος	37	Παρηγορικὰ	503
Oxalis Acetosella	531	Paragon	362
Ὄξυγὰλξ	134	Πάρδαλος	160
Ὄξυλάπαθον	37 & 564	Pareira prava	223
Oxymel scillitic.	230	Parietaria	566
simpl.	585	Παρήθιον	220 & 565
Ὄξυμυρσίνη	571	Patus	158
Oxys	531	Pas d'Ane	468
Oxyfacch. vom. contra pest.	589	Passer	152
Oye	148	Passerage	58
sauvage	149	Pastulæ Laxativæ	98
P.		Majores	98
Παχοντικά	595	Minores	97
Pæonia	54	Pasta Althææ	452
Pain de Munition	13	Epispalt.	492
Pourceau	633	Liquiritiæ	458
Recoupe	13	Pastill. Mercurial.	594
Panacea	7	Pastinaca	61
Panac. Antimon.	589	Opoponax	223
Mercurii	594	Paradies - Holz	306
Panais	61	Paters	15
Panax quinquefol.	357	Pates d'anandes	113
Panchymagoga	610	americe	564
Panicum	22	Παρτάλιξ	142
Panis Acerosus	3	Parot	515
Ater	ibid.	Peckblende	365
Biscoctus	ibid.	Peches	54
Buccellatus	ibid.	Petto del Porco	233
Cibarius	ibid.	Peintade	152
Confusaneus	ibid.	Peræa Sarcocolla	463
Cydon.	100	Περτάφυλλον	423
Furfuraceus	11	Pentaphyllum	423
Gregarius	ibid.	Πέπερι	286
ex Hordeo	19	Pepo	85
Nauticus	11	Perca	167
Secundarius	ibid.	Perce-feuille	288
Sordidus	ibid.	A aa 2	

SYLLABUS RERUM.

<i>Perce - mouffe</i>	372	<i>Pfaff</i>	162
<i>Perche</i>	143 & 167	<i>Pfaffenhütel</i>	85
<i>Percis</i>	167	<i>Pfaffenrohrlein</i>	70
<i>Πέρδιξ</i>	154	<i>Pfeffer</i>	286
<i>Perdix</i>	150 & 154	<i>Pfefferkraut</i>	58
<i>Græca</i>	154	<i>Pfirfching</i>	94
<i>Gryfea</i>	ibid.	<i>nacketo</i>	ibid.
<i>Rubra</i>	ibid.	<i>Pfifterlein</i>	160
<i>Perdrix</i>	ibid.	<i>Pfaumen</i>	95
<i>Perée</i>	170	<i>Pfzimmen</i>	652
<i>Perfoliata</i>	388	<i>Πγνύρις</i>	27
<i>Περιστρά</i>	149	<i>Φάκοι</i>	30
<i>Περιστρώων</i>	232	<i>Φαλαρίς</i>	162
<i>Πέρκη</i>	167	<i>Phallus Esculentus</i>	55
<i>Perlæ</i>	362	<i>Pharmaca</i>	2
<i>Perlhuhn</i>	152	<i>Φάρμακα</i>	607
<i>Perlen</i>	143	<i>Phaseoli</i>	31
<i>Perles à l'Once</i>	362	<i>Φασόλια</i>	ibid.
<i>Perles de compte</i>	ibid.	<i>Φασιανός</i>	155
<i>Perlures</i>	143	<i>Phasianus</i>	ibid.
<i>Perfica Mala</i>	94	<i>Φιλιπεόβαλα</i>	266
<i>Perficæ Nuces</i>	120	<i>Phlegmagoga</i>	619
<i>Perficaria</i>	540	<i>Φλεγγογόνα</i>	545
<i>Perfil</i>	62	<i>Φλόμος</i>	468
<i>Peruvianische Gifzwurzel</i>	258	<i>Φλόνος</i>	ibid.
<i>Peruvianischer Balsam</i>	320	<i>Phœnix</i>	86
<i>Peruv. Cortex</i>	252	<i>Φοινιγμοί</i>	475
<i>alb.</i>	ibid.	<i>Φοίνικες</i>	85
<i>Perwenche</i>	396	<i>Φοινοβαλάνοι</i>	ibid.
<i>Pes Cati</i>	376	<i>Φοινοκοβαλάνοι</i>	42
<i>Pestilenzwurzel</i>	224	<i>Φοίνικος ελάτης</i>	119
<i>Pestnagel</i>	61	<i>Phyllanthus Emblica</i>	420
<i>Πετασίτης</i>	224	<i>Φυλλίτης</i>	388
<i>Petalites</i>	ibid.	<i>Φύλλον Ινδικόν</i>	278
<i>Peterfilien</i>	62	<i>Physalis Alkekengi</i>	650
<i>Petit Houx</i>	571	<i>Physeter Macrocephal.</i>	473
<i>Lait</i>	127	<i>Physiologiae usus in Mat.</i>	
<i>Petite Grive</i>	155	<i>Med.</i>	1
<i>Petromyzon</i>	171	<i>Phytheuma Spicat.</i>	67
<i>Πετροσίλινος</i>	68	<i>Φρύνος</i>	175
<i>Petroselinum</i>	ibid.	<i>Πιάρ</i>	127
<i>Peucedanum</i>	567	<i>Pickling</i>	173
<i>Silvaus</i>	579	<i>Pied d'Alouette</i>	215
<i>Πεucedανόν</i>	567	<i>Pied de Chat</i>	376

SYLLABUS RERUM.

<i>Pied de Lion</i>	374	<i>Pillulæ Tartaræ</i>	198
<i>Loup</i>	384	<i>Pilofella</i>	376
<i>Pigeon</i>	149	<i>Pimpernell</i>	63
<i>Pignons</i>	121	<i>Pimpinella</i>	ibid.
<i>d'Indes</i>	488	<i>Anisum</i>	239
<i>Πικρία</i>	50	<i>Saxifrag.</i>	568
<i>Pierrures</i>	143	<i>Pimprenelle</i>	63
<i>Pilæ Marina:</i>	567	<i>Pineæ Nuces</i>	121
<i>Pillulæ ad omn. morb. ca-</i>		<i>Pinguedinum proprietates</i>	7
<i>tarrhal.</i>	455	<i>Pinien</i>	121
<i>Aloëtic. emollient.</i>	629	<i>Pinus Larix</i>	623
<i>Aloephanginæ</i>	ibid.	<i>Pinca</i>	121
<i>de Ammoniaco</i>	198	<i>Πίνον</i>	127
<i>Anglicæ</i>	629	<i>Πήγανον</i>	291
<i>de Aquileg.</i>	452	<i>Piper</i>	286
<i>Auræ</i>	629	<i>Album</i>	287
<i>Aperientes STAHL</i>	ibid.	<i>Hispan. f. Ind.</i>	288
<i>Balsamicæ BECCH.</i>	630	<i>Longum</i>	286
<i>STAHL</i>	ibid.	<i>Nigrum</i>	ibid.
<i>Cachecticæ</i>	629	<i>Piquette</i>	101
<i>Cephal.</i>	ibid.	<i>Pisa</i>	32
<i>Cochiæ</i>	ibid.	<i>Πίσσα</i>	ibid.
<i>de Cynogloss.</i>	455	<i>Pisces</i>	163
<i>cum</i>		<i>Fluviatiles</i>	164
<i>Croco & Cast,</i>	ibid.	<i>Limo inhab.</i>	169
<i>EMMANUELIS</i>	629	<i>Marini</i>	172
<i>Fœtid. Major.</i>	ibid.	<i>Pissenlit</i>	70
<i>Francofurtanæ</i>	ibid.	<i>Pistaches</i>	122
<i>de Hiera c. Agarico</i>	ib.	<i>Pistacien</i>	ibid.
<i>Hydropicæ BONTII</i>	ib.	<i>Pistaciæ Nuces</i>	ibid.
<i>Lucis maj.</i>	630	<i>Pistacia Lentisc.</i>	316
<i>Mastich. de ABANO</i>	318	<i>Πιστάκια</i>	122
<i>c. Mercurio vivo</i>	594	<i>Pivoine</i>	514
<i>dulci</i>	ibid.	<i>Πλάσμη</i>	221
<i>Polychr.</i>	630	<i>Plantago</i>	388
<i>Balsam.</i>	ibid.	<i>Coronopus</i>	61
<i>RUDII</i>	ibid.	<i>Psyllium</i>	636
<i>RUFII</i>	ibid.	<i>Plantain</i>	388
<i>Sapon.</i>	108	<i>Plomb</i>	439
<i>Scillæ</i>	230	<i>Plumbago</i>	ibid.
<i>Sine quibus</i>	630	<i>Plumbum</i>	ibid.
<i>Solares</i>	522	<i>Basalticum</i>	ibid.
<i>Spleneticæ</i>	630	<i>CrySTALLIFATUM</i>	ibid.
<i>STARCKEY</i>	522	<i>Pauperum</i>	ibid.
<i>Stomachicæ</i>	630		

SYLLABUS RERUM.

Plumbum Rhombeum	439	Pomme	76
Spatofum	ibid.	<i>Epineuse</i>	ibid.
Stibiatum	ibid.	Pommes de Terre	34
Ustum	444	Pompejana Brass.	46
Virens	439	Porcus	138
Pluvialis	158	<i>orrau</i>	64
<i>Fluvier doré</i>	ibid.	Porrum	ibid.
<i>Poires</i>	109	Portulaca	ibid.
<i>Poirée</i>	44	Potentilla Anserina	423
<i>Fois</i>	32	Reptans	ibid.
<i>Chiches</i>	28	Poterium Sanguisorba	63
<i>Goulus</i>	32	<i>Poulardes</i>	152
<i>Foivre</i>	286	<i>oule</i>	151
<i>à gueue</i>	262	<i>Foule d'Eau</i>	162
Polenta	19	<i>Poulets</i>	151
<i>Poley</i>	289	<i>Pouliot</i>	289
Πόλιον	ibid.	<i>Pourpier</i>	64
Polium	ibid.	<i>Pouffins</i>	151
Creticum	ibid.	Præcipitantiæ	597
Montanum	ibid.	Prænestinæ nuces	113
<i>Pollen</i>	27	Πράσιον	219
Polygala Senega	581	Πράσον	64
Πολυγονον	390	<i>Prelec</i>	418
Polygonum	18 & 390	Πρέβαντον	137
Amphibium	540	Πρότροπον	99
Aviculare	390	Προύμια	95
Hydrop.	540	Pruna	ibid.
Persicaria	ibid.	Laxativa	96
Πολυπόδιον	569	Prunella	390
Polypodium	569	<i>Prunes</i>	95
Felix mas.	39	Prunus Armeniaca	79
Fragile	372	Cerasus	74
Polyrrhiza	201	Domestica	95
Πολύρριζον	371	Institiya	ibid.
Polytrichum Commune	372	Ψάρι	159
Polytropa	10	Pseudacorus,	270
Poma	71	Pseudo Adamantes	367
Terræ	33	Psidium	90
Pomatium	77	Ψιμόδιον	410
Fl. Aurant.	81	Ψύδιον	636
Fl. Lavend.	275	Psyllium	636
<i>Pometanzen</i>	80	Ραρνικα	553. & 606
Pomiferarum proprietates	71	Πταρίς	378
Pomum	76	Πτισσάνης χυλός	19
		Πτισσάνη	ibid.

SYLLABUS RERUM.

Wifana	12 & 19	Punicum Malum	90
GALENI & HIPPO-		Purgantia	618
CRATIS	19	Purgierkærner	479 & 488
Pulegium	285	Pusmoventia	419
Pulmonaire	391	Pyra terræ	34
de Chêne	ibid.	Πύρη	111
Pulmonaria	ibid.	Pyrethrum	485
Pulmones Vulp.	147	Πύριθρον	ibid.
Pulp. Caff	622	Pyri	109
Tamarind.	625	Pyrites Crystall. fig. ferri	446
Pulvic. de Manna	624	Cupri	ibid.
de Tragac.	467	Pyrola	302
Pulvis ad omnes ventric.		Πυρός	26
affect. mirabilis	479	τραμνιάδος	ibid.
Anodyn. LUDOV.	522	σιτάνιος	ibid.
Antarthr.	528	Pyrus Communis	109
Antilyff.	388	Cydonia	105
Antispasm. Hall.	547		
Ari compos.	479	Q.	
Aurat. German. seu		Quadrupeda	125
ZellenL	258	Cicura	ibid.
Cervinus	144	Fera	140
Comitiffæ	253	Quarz. Crystall.	367
Contraerwæ comp.	259	Quassia Lign.	225
Contra Vermes	210	Queckfilber	590
CORNACHINI	646	Quellwasser	181
de Tribus	ibid.	Quendel	298
Diaireos	271	Quercus	421
e Chelis cancr.	179	Querquedula	161
in-		Queue de Cheval	418
compl.	179	Pourceau	567
Erysipelatodes MYN-		Quinquefolium	423
SICHT	15	Quinte feuille	ibid.
Jesuit.	253	Quinquina	252
LUGOS. Card.	ibid.	Quitten	104
Santal.	393	Quitten-Lattweg	106
Scill. composit.	230		
Sternut.	539	R.	
Stomach. BIRCKM.	479	Ra	636
Strumal.	587	Radices	33
Sympathet.	448	Radicula	67
Temperans	547	Radis	67
Viperar.	496		
Punica Granatus	90		

SYLLABUS RERUM.

Radix ari e. aceto prap.	479	Reg. Antim.	489
Radix dulcis	416	Mart.	ibid.
Rahn	12-	Medic.	ibid.
Raisfort	42	Reh	141
Raiponce	67	Rehkitzlein	ibid.
Raisin	97	Reib	454
Raisins aux Rubis	98	Reiger	161
de Corinthe	97	Reisgerst	18
de Damas	98	Relaxantia	419
Rallus	158	Renard	147
Aquaticus	ibid.	Renorcée	390
Porzana	ibid.	Repellentia	449
Rana	174	Requies NICOLAI	522
Bufo	175	Resinz	194 & 305
Esculenta	174	Retina Aloes	307
Temporaria	ibid.	Coloc.	632
Ranunculus Ficaria	558	Guajaci	562
Rapa	65	Jalappæ	643
Raphanica	67	Ladan.	316
Ραφανίς	ibid.	Scammon.	646
αίψια	24	Turpethi	648
Ραφανός	67	Vegetabilis	306
Rapum	65	Resinosa	619
Rapunculus	67	Resolventia	529 & 553
Rapunzel	ibid.	Animalia	583
Raste d' Eau	158	Fossilia	587
de Genet	159	Rettich	67
Radura Cornu Cervi	141	Revellentia	476
Eboris	470	Rhabarbar.	636
Rataffia	82	Monach.	617
Rave	65 & 67	Tostum	639
Rauken	481 & 533	Rhamnus Cathart.	640
Rauschgelb	497	Frang	613
Raute	291	Zizyphus	92
Rebluhn	154	Rhapontic. Moscov.	637
Rebkressen	57	Rheinjarn	231
Rehs	66 & 258	Rheum. palmat.	638
Recocta	134	Rhapontic.	637
Refrigerantia	449	Rhodomel PALLAD.	428
Regenwasser	182	Rhus	430
Regenwürmer	527	Rhus Coriaria	410
Regiz Nucis	120	Coballinum	314
Reglisse	456 & 458	Ribes	78
Regolitia	456	Nigrum	ibid.

SYLLABUS RERUM.

Rubes Rubrum	78	Rosinlein	97
Uva crispa	104	Rosmarin	290
Ricinus Communis	477	Ῥοσμάρινον	ibid.
Ringelblume	203	Rosmarinus	ibid.
Ῥίνον	636	Rosshub	468
Ritterspornlein	211	Rosschwamme	585
Rob Corn.	104	Rothheinel	160
Cydon.	105	Rother Steinbruch	266
Cynosbat.	429	Rothgülden - Erz	365
Ebuli	578	Rottan	367
Jugland.	121	Rottel	165
Juniperi baccar.	274	Rotulæ contra Vermes	594
Moror.	94	Diaireos	271
Ribesior.	78	ex Succo Citri	76
Rub. Id.	97	man. Christ.	427
Sambuci	577	Rouir	454
de Spin. Cerv.	640	Roy des Cailles	159
Uvarum	99	Rübe	65
Roborantia	193	Rüben französische	65
Adstringentia	370	Rüben gelbe	53
Animalia	398	Rübsaamen	66
Fossilia	433	Rubefacientia v	475
Specifica	363	Rubeta	175
Subadstring.	300	Rubi	96
Rocca	434	Rubia	569
Rocambole	38	Tinctor.	570
Rochetta Alexandrina	552	Rubi mora	96
Rodentia	475	Rubus Cæsius	ibid.
Ῥόδον	423	Fruticosus	ibid.
Ræmische Haselnüsse	113	Idæus	ibid.
Ræmischer Kümmel	263	Rue	291
Ræschgewachs	366	Ruffolck	171
Ræjen	454	Rumex	564
Ræthe	569	Acetofæ	37
Roggen	24	Acutus	564
Rohrdummel	162	Alpin.	638
Rohrhütlein	150	Aquat.	637
Ῥοή σιδæ	30	Obtusifol.	637
Romarin	290	Patientia	564 & 637
Roquette	481 & 533	Sanguineus	564
Ros Solis	486	Ruprechtsauer Kirschen	81
Rosa	423	Ῥοπτικὰ	510
Rose	143	Ruscus	571
Rosen bleiche	154	Rusicht Erz	365

SYLLABUS RERUM.

Ruta	291	Sal Lumbr.	528
Muraria	371	Marinum	550
*Purū	291	Matris perlar.	363
*Pūr	430	Mirab.	551
		Ocul. cancr.	178
	S.	Oleof. SYLV.	549
r		Perlar.	363
<i>Saane</i>	127	Perfic.	540
<i>Saatperlen</i>	362	Polychr.	547
Sabina	292		SEIGNETTE 103
Sabatilli semen	486		& 553
Saccharum	571	Prunellæ	547
Hordei	20	Sedat. HOMB.	543
Lactis	127	Tamarisc.	230
Perlarum	427	Tartari	103
Rofar.	428	Volat.	ibid.
Rofatum	427	Vitrioli	448
Saturni	442	Viper.	496
Vermifug.	594	Volat Aromat.	549
<i>Safflor</i>	631	Oleof.	ibid.
<i>Safran</i>	260	<i>Salbey</i>	293
<i>Safran batard</i>	631	Salep Rad.	464
<i>Saftgrün</i>	640	Salicornia	552
Sago	15	Salivantia	606
<i>Sainthois</i>	483	<i>Salm</i>	168
<i>Saindoux</i>	139	Salmo	ibid.
Σάκχαρ	571	Fario	169
Σάκχαρον	ibid.	Salar.	168
Sal Abfynth.	190	Thymallus	ibid.
Acetof.	511	Trutta	169
Ammoniac.	547	<i>Salpeter</i>	543
Angl. Volat.	549	<i>Salpêtre</i>	ibid.
Card. Benedict.	205	* <i>de Houffage</i>	544
Cent. min.	206	Salforum vires	5
Commune	549	Salfaparilla	575
Corall.	361	Salfifi	70
Decrepit.	551	Salkola	552
Depurat.	ibid.	Salvia	293
Digest.	ibid.	Sambucus	576
Fabarum	30	<i>Sammiet-Erz</i>	500
Febrifug.	551	Σάμδιον	277
Fontan.	550	Sandaracha	497
Fossil.	ibid.	Sandarax f. Sandarachæ	
Gemmæ	ibid.	Gummi	272

SYLLABUS RERUM.

Σανδράχνη	497	Scaglia	433
Sayg de Dracon	429	Scajola	ibid.
Sanglier	140	Scammoneum	643
Sanguinaria	390	Scandix Cerefolium	49
Sanguis Draconis	429	Scarificationes	476
Hirci inspiss.	137	Scariola	54
Tauri	127	Schaaf	137
Sanguiforba	63	Schenoprasum	64
Sanicula	392	Schafgarben	385
Santalum	ibid.	Schafkuzzen	425
Santolina Chamæcypar.	236	Schlotten	38
Santonica. fem.	209	Schellack	400
Sapa	99	Schieferweis	441
Σαπφειρος	369	Schierling	508
Sapphirus	ibid.	Schiffen	28 & 32
Sapo	108	geschrotene	28
Saponaria	575	Schildkröte	176
Sapor Medicam. quid indi-		Σισός	136
cat	5	Schistum fissile	434
Sarcelle	161	Schlafapfel	425
Sarcocolla	463	Schlagkrautlein	209
Sardelle	174	Schlangenholz	210
Sardina	ibid.	Schlegel	141
Sardine	ibid.	Schley	172
Σαρδίων	369	Schneck	179
Σαρπίος λιθός	ibid.	Schneegans	149
Sardus	ibid.	Schneewasser	183
Sariette	296	Schnittlauch	64
Σαρρακόννη	463	Schneefisch	166
Sarrasin	17	Schwellkraut	557
Sassafras Lign.	295	Schoenanthus	296
Satureia	296	Scharten	127
Satyrinum	464	Schwaben	497
Sauerampfer	37	Schwaden	21
Sauerklee	531	Schwamme	585
Sauerwasser	184	Schwalbe	157
Sauge	293	Schwalbenwurzel	583
Saumon	168	Schwamm	55
Saumonnaux	168	Schwarze Brustbeeren	465
Saurauch	72	Schwarzer Kummel	284
Σαυρος	472	Schwarze Nieswurzel	634
Sauve vie	371	Schwarzwurzel	466
Saxifraga	565 & 579	Schwein	138
Scabiosa	394	Schweinbrod	633

SYLLABUS RERUM.

<i>Spiessglas</i>	587	<i>Spiritus Menth.</i>	284
<i>Spiessurfeh</i>	142	Myrrhæ	222
<i>Spina Cervina</i>	640	Nitri	547
<i>Spinachia</i>	69	Anticolic.	ibid.
<i>Spiræa Filipendula</i>	266	dulcis	ibid.
<i>Spiritus Absynth.</i>	196	Roris Mar.	291
Aluminis	436	Rosar.	428
Ammon. Gummi	198	Rub. Id.	97
Sal. Anifat.	240	Salis	551
Aromat.	249	Sal. Ammon. Anif.	240
cum Cal-		Aro-	
ce viv.	549	mat.	549
cum Sale		Salis dulc.	552
Tart.	549	Salviæ	294
Vinof. ibid		Samb. Baccar.	578
Volatil		Florum	ibid.
urinof.	ibid.	Serpilli	298
Angelic.	532	Theriacalis	523
Antiscorb.	448	Camph. ib.	
Anifi	240	Thymi	301
Aperitiv.	448	Trifol.	232
Arthr.	539	Veneris	502
Aurant.	110	Vini	103
FL	81	Camphoratus	312
Bezoardic. Bussi	549	Rectific.	103
Castor.	527	Tartarif.	ibid.
Ceraforum	82	Viperar.	496
Citri Cort.	76	Vitrioli coagul.	448
Cochlear.	533	Phil.	552
Convall.	277	Volat. arom. oleof.	
Cornu Cervi ext.	144		549
Cydon.	105	<i>Splizwegerich</i>	389
Ehuli	578	<i>Σπλαγχνον</i>	386
Formicar.	493	<i>Σπογγιαί</i>	585
Fragor.	90	<i>Σπογγιοί</i>	ibid.
Galban.	561	<i>Σπένδουλος</i>	52
Guajac.	563	Spongizæ	585
Junip. e baccis	274	præpar.	587
Lavend.	275	Spongiola	425
Lumbr.	528	<i>Springkærner</i>	480
Maltich.	318	Spuma Argenti	441
Marricar.	220	Spires	163
Mellis	585	Squilla	228
Melissæ	280		

SYLLABUS RERUM.

Squinanthos	396	Strongylum	434
Staar	159	Στρώθος	158
Stabwurzel	235	Strychnos Colubrina	210
Στάκτη	221	Στρυχνος κηπουαίας	528
Stalactitæ	184 & 600	μανηκός	507
Stange	143	Strychnos Nux vomica	232
Staphis agria	488	Stuckelrüben	65
Σταφίς άγρία	ibid.	Stuphæ	190
Σταφυλι	97	Στυπηρία	438
άγρία	433	Sturnus	159
Σταφυλίνος	61	Subadstringentia	371
Στάχος	274	Subjectum Mat. Med.	1
νάσθος	299	Subulo	142
Stechapfel	524	Succisa	394
Steckerüben	65	Succus uvarum immaturar.	98
Steinbeer	433	Succe	571
Steinbeisser	170	Royal	572
Steinbrech	579	Sudorifera	605
Steingallel	160	Süsholz	456
Steinkrebs	177	Sulphur. aurat. antim.	589
Steinkressen	565	Samach	430
Steinleber - Kraut	381	Sumpfwasser	182
Στιλιόφυτον	388	Suppurantia	449
Στιφυλλα	99	Sureau	576
Stendelwurzel	464	Sus	138
Stercus Caminum	116	Συκάμινα	93
Suillum	137	Σύκη	87
Stern-Anis	240	Σύκον	ibid.
Sterna Nigra	163	Sympatetica Med.	8
Στίβι	587	Σύμφυτον	466
Stibium	587	Symphytum	ibid.
Στιχάς, Στορχάς	300	Syrop de Suere	572
Stichling	169	Syrupus Absynth. compos.	196
Stiere	125	simpl.	196
Στίμμυ	587	ex succo Acetosæ	38
Stincus	541	Acetosellæ	531
Stockfisch	172	Acetosie. citri	76
Stocklack	400	Acetosus	803
Stœchas	300	de Agrestæ	99
Stoer	164	Alexandr.	427
Stomachica	194	Alth.comp.FERN.	451
Stramonium	524	simpl.	ibid.
Στρώβιλα	121	de Ammon.	198
Strobili Lupuli	58	Apii	42

SYLLABUS RERUM.

Syrupus Rosat.	417	Tartarus Emet.	103 & 589
Rub. Id.	97	Tartarif.	103
Saccharin.	572	Vitriolatus	448
Sassafr.	296	Tartufflen	34
Scilliticus	230	Taube	419
Scordii	225	Taubenkropf	215
Sempervivi	514	Tauche	172
Symphyt.	467	Tauch - Entlein	162
simpl.	ibid	Taureaux	125
Tussilag	468	Τάυροι	ibid.
de Testud.	177	Taurus	ibid.
Veronic.	395	Tausend Gulden Blumen	205
Viperar.	497	Taxus	146
T.		Teinte	172
Tabacum	537	Tela GUALDIERI	444
Tabellæ de Althea	451	Terra Arsenicalis	497
f. igne	452	Fol Tartari	103
Becchicæ	457	Gyps. pulver.	603
de Cancr. ocul.	179	Japonica	217
contra Verm.	210	Lemnia	436
Corall.	351	Merita	263
Diacreos	271	Plumbi	439
de Margar.	363	Sigillata	437
de Matre perlar.	ibid.	Viridis	500
Manus Ch.	427	Vitrioli dulcis	448
Pæon.	515	nigra	446
de Rhabarb.	639	Testaceorum agendi modus	7
Strumal.	587	Testæ ovorum	153
Symph.	467	Testudo	176
Terræ Catech.	218	ad Tetradynamiam perti-	
Tag und Nacht Kraut	566	nentium effectus	6
Talcum Nephrit.	656	Tetrao Bonasia	151
Tamarindi	624	Coturnix	150
Tamaris	210	Perdix	154
Tamariscus	ibid.	Rufa	ibid.
Tamarisken	ibid.	Tetrix	156
Tamarix	ibid.	Vrogallus	ibid.
Tanacetum	231	Teucrium Chamædris	206
Tanais	231	Chamæp.	209
Taraxacum	70	Creticum	289
Tarette	380	Polium	ibid.
Tartarus	101	Scordium.	226
Chalyb.	ibid.	Teufels Abbiss	394
		Teufelsdreck	505

SYLLABUS RERUM.

Τιότλιν	44	Tinctura Benzoard. MICH.	ibid.
σσημακόν	45	Canthar.	492
Thapsus Barbatus	468	Castor.	527
Θιάσις	111	Chine	256
Thauwasser	183	TALBOT	ibid.
'Ihea	430	Cinam.	258
Viridis	ibid.	Contrajervæ	259
Roe	ibid.	Corall.	361
Theobroma Cacao	114	Croci	261
Theriaca ANDROM.	522	Vinosa	ibid.
Celestis	522	Hellebor. comp.	635
Thernæ	184 & 187	Hyperic.	383
Θηλεία	200	Junip. baccar.	254
Θμελαία	481	Lavend.	275
Θόμβρα	296	Martis Hellebor.	635
Θριδάκιν	56	Melampod.	635
Θριδάξ	ibid.	Metall.	589
Θρύμμα	11	Myrrhæ	222
Thas	318	Alcalif.	ibid.
Orobæzum	ibid.	Odont. HOFFM.	523
Thym	300	Papav.	520
Thymallus	168	Propr. MYNS.	630
Thymian	300	Rhabarb.	639
Thymus Vulg.	301	compof.	640
Serpillum	298	Ror. Mar.	291
Θύμαλλος	168	Rofarium	429
Θυμιακόν αμμωνιακόν	197	Rutæ	292
Θύμον	300	Salviæ	294
Tiglia Grana	488	Scordii	226
Tinca	172	Stomach.	549
Tincar	542	Tartari	103
Tinctura Aloes	610	acris	ibid.
Antim. acr.	589	Τίτανος	600
Tartar.	ibid.	Τυρτικόν	510
Antiptifical	444	Tobac	537
Aquileg.	452	Tonica	594
Afari	611	Tophi	184 & 600
Aurant. FL.	81	Topinambours	33
Auri	365	Tormentilla	412
Balf. Peruv. albi	313	Tortue	176
Bellidis	377	Totanus ruber	160
Benzoes	309	la Touche	189
Bezoard. LUDOV.	523	Tourdelle	156

SYLLABUS RERUM.

<i>Tourquette</i>	563	Trochisci Eschar.	595
Τρωακανθα	467	c. minio	ibid.
<i>Tragant</i>	ibid.	ex nitro & Cinnab.	547
Tragea granor. Actes	578	Hermet.	594
Ophthalm.	214	de Myrrha	222
Tragemata	85	Scillitici	230
Τραγοπωγιον	70	Terræ Catech.	218
Tragopogon	ibid.	de Vipera	497
Τραγος	136	<i>Troesne</i>	318
Tragus	ibid.	Tropæolum Minus	61
<i>Trainasse</i>	390	<i>Tropfbaad</i>	189
Trapa	122	<i>Truffe</i>	56
<i>Trappe</i>	153	<i>Truis</i>	138
<i>Traube</i>	97	Trutta	169
<i>Trauben spanische</i>	ibid.	<i>Truitte</i>	ibid.
Traumatica	306	<i>Saumonée</i>	ibid.
<i>Treberen</i>	99	Tuber	56
Tremella auricula	376	Terræ	633
Τριβελος Ήυδρος	122	<i>Türkifchkorn</i>	21
Tribulus Aquat.	ibid.	Turdus	155
Τριχας	156	Turiones Lupuli	59
Trichechus Manatus	471	Turpethum	647
Τριχίαις	174	Mineral.	448 & 594
Trichites	414	<i>Turbith</i>	648
Τριχομανις	371	Tuslicularis	468
Trichomanes	372	Tusilago Petaites	274
Trifol. fibrin.	211	<i>Farrara</i>	468
Melilotus	279	Typhi	143
Trigonella fœnugræc.	456	Τυρός	127
Tringa	160	<i>U.</i>	
<i>Trippes</i>	126	Ovæ	109
Triticum	26	Umbelliferæ quo modo	
Æstivum	ibid.	agant.	7
Hybernum	27	Unguent. Ægypt.	502
Repens	561	Alabastr.	604
Spelta	27	Album	445
Trimestre	26	Camphor.	ibid.
Trochisci Actes	578	de Akh.	452
de Agarico	641	Ad ambusta	445
Albi	444	de Arthan.	633
Alkekengi	650	Aurant. EL	81
Anthelm.	594	Cardiac.	204
Bocchici nigri	457	Diapomphol.	445
citriini	457	Epispast.	492

SYLLABUS RERUM.

Unguent.	Epispast. alter.	488	Urogallus	156
	Fuscum	445	Urfus	146
	Helenii	535	Urtica	652
	ad Fiff. labior.	99	Urticationes	476
	Deficcativ. Rubr.	445	Ufneæ	386
	Hæmorrh. extemp.	ib.	Ufnea cranii humani	387
		& 523	Uftiones	476
	Hyofcyami	513	Uterina	194
	de Linaria	460	Uva	97
	de Liquir.	458	<i>crifpa</i>	104
	de Litharg.	445	<i>Taminea</i>	488
	Majoranæ	278	<i>Urfti</i>	433
	Malvæ	462		<i>V</i>
	Mercuriale citr.	595	Vacca	125
	<i>gryf.</i>	ibid.	Vaccinium Myrtillus	106
	de Minio Camph.	445	Vache	125
	Mundificans	ibid.	Valantia Cruciatâ	570
	<i>de Apio</i>	42	Valeriana Celtica	299
	Neapol.	595	<i>Officin.</i>	301
	Nicot.	539	<i>Olitoria</i>	58
	<i>compof.</i>	ibid.	Valerianella	57
	Nutritum	445	Vandoife	166
	de Panno linteo	44	Vanellus	160
	Pedic.	595	Vaniglia	302
	Pomatum	78 & 427	Vanneau	160
	<i>rubr.</i>	78	Veau	125
	Potab. rubr.	133	Vegetabilia	195
	<i>viride</i>	133	Velar	534
	Purpur.	502	Velurum	ibid.
	Rofat.	427	Venena	2
	<i>finpl.</i>	ibid.	Ventriculi Bovini	126
	Rubrum ex ficcans	447	<i>Gallinar.</i>	152
	Sambuc.	578	Veratrum	614
	Santalin.	394	<i>alb.</i>	615
	ad Scabiem	595	Verhafcum	468
	de Solano	524	Verbena	232
	Tripharmac.	445	Verd de Gris	502
	de Uvis	99	Verd de Veffie	640
	ad Vermes	631	Verge d'or	396
Ungues		308	Verjus	98
Unicornu		528	Vermes Testacei	179
<i>Foffile</i>		470	Vermicelli	15
Uniones		362	Veronica	395
			<i>Beccabunga</i>	555

SYLLABUS RERUM.

<i>Veronique</i>	396	Vitellus ovorum	153
<i>Verrat</i>	138	Vitex agnus castus	374
<i>Verres</i>	138	Vitis alba	611
<i>Vers de Terre</i>	527	Apyrena	98
<i>Verticillatorum virtutes</i>	6	Laciniata	97
<i>Verveine</i>	232	Vinifera	ibid.
<i>Vervex</i>	137	Vitrescentium vires	7
<i>Vesicantia</i>	475	Vitriolum	445
<i>Vesicaria</i>	650	Album	447
<i>Vesou</i>	572	Atrament.	446
<i>Vesse de Loup</i>	417	Commune	447
<i>Vicia</i>	29	de Cypro	446
<i>Victorialis</i>	582	Martis	448
<i>Vieux Cerf</i>	142	Nativ.	446
<i>Vinacea</i>	97 & 95	Oleum	448
<i>Vinca</i>	396	Phlegma	ibid.
<i>Vincetoxicum</i>	583	Spiritus	ibid.
<i>Vin cuit</i>	99	Viride	447
<i>de Palma</i>	119	Vitrum Antim.	589
<i>de Pressurage</i>	99	Cerat.	ibid.
<i>Vini secci</i>	101	Emetic.	ibid.
<i>Vins de Liqueurs</i>	101	Vitulus	125
<i>Vinum Absynth.</i>	197	Viverra Zibetha	353
Ceraforum	82	<i>Vogelkraut</i>	450
Cydon.	105	<i>Vogelleim.</i>	398
Emetic.	589	<i>Vogelneß</i>	53
Febrifug.	250	Vomicæ nuces	232
Granator.	91	Vomitoria	607
Hippocrat.	258	<i>Vorlauf</i>	99
Rub. Id.	97	Vulpes	147
Scilliticum	230	Vulvæ Suillæ	139
<i>Viola Ipecacua</i>	616	<i>IV.</i>	
<i>Violen gelbe</i>	556	<i>Wachholder</i>	272
<i>Viohwurzel</i>	270	<i>Wachtel</i>	150
<i>Vipera</i>	492	<i>Wachtelkanig</i>	159
<i>Virga Aurea</i>	397	<i>Waitzen</i>	26
<i>Viride Montan.</i>	500	<i>Waldmeister</i>	382
<i>Virulento odore præditorum</i>		<i>Wallrath</i>	473
vis	6	<i>Wallrosßzähne</i>	471
<i>Visceralia</i>	194	<i>Wasser</i>	180
<i>Viscum</i>	197	<i>Wasserbrefem</i>	165
Album	ibid.	<i>Wasserhühlein</i>	162
Coryl.	114	<i>Wassermelonen</i>	82
Opobalsam.	320	<i>Wassernüße</i>	122

SYLLABUS RERUM.

Wasserfchneepfe	159	Yeux d'Escrivistes	178
Wegerich	388	Υδ. η. ι. ε. τ. ρ. ι. κ. η	1
Weggras	340	Υπερικον	382
Wesjenf	534	Υπερα	366
Wegweis	50	Υς	138
Weihrauch	318	Z:	
Weindroitel	155		
Weinkernel	158	Zahlperlen	362
Weinicus	99	Zapfenholz	613
Weifer Senf	481	Zaunrübe	611
Weisforell	169	Zea	574
Weisguldig Erz	366	Mays	22
Weiswurzel	466	Zedoaria	303
Weisse Nieswurzel	614	Zehen von Knoblauch	38
Welche oder türkische		Ζηζ. δ. ι. κ. ο. κ. ο. ς	27
Bohnen	31	Zeifig	149
Welcher Hahn	151	Zeitlofen	377
Welche Kirschen	104	Zeolites cœruleus	367
Welcher Sallat	57	Zerocarpus Calamus	429
Werk	454	Zibebæ	98
Wermuth	195	Zibeben	ibid.
Widder	137	Zibet	353
Wildschwein	140	Zibethum	ibid.
Winterania	103	Ziege	141
Winteranus Cort.	301	Zieger	134
Wintergerst	18	Zickelchen	136
Wintergrün	392	Ziemer	141
Wirsing	46	Zimmet - Rinde	256
Wolgernuth	285	Zingiber	304
Wollkraut	468	Ζιγγιβερικ	304
Wolverley	553	Zinzib. coct.	305
Wurmsaamen	209	Zizel	149
X.		Zittwer	303
Χυλοβλαστακιον	320	Zostera marina	567
Χυλοκαρσια	251	Zucker	571
Y.		Zuckerwurzeln	68
Υδου	56	Zwecken	561
Υδρ. ε. μ. κ. λ. ο.	105	Zwetschen	95
Υδρ. ο. ρ. ο. σ. α. τ. ο.	428	Zwieback	13
Zehle	576	Zwiebeln	48
		Ζιγγιβερικ.	372.

CORRIGENDA & ADDENDA.

*P. 7. l. 12. leg. balsamica. l. 14. leg. determinanda. p. 10. l. 2. leg. tenetur. l. 32. pro Medicamentorum leg. alimentorum. p. 12. l. 23. post pestibus add. solent inquinari. p. 13. l. 19. leg. fermentationis. p. 17. l. 5. leg. BRUYERINO. l. 25. leg. temulenti. p. 28. l. 27. leg. cui. l. 32. leg. CICERA. p. 29. l. 14. leg. ut. p. 31. l. 6. add. BLACWELL 283. p. 32. l. 17. leg. siliquarum. p. 34. l. 12. leg. album. p. 41. l. 15. leg. 443. p. 42. l. 6. leg. PRÆP. p. 43. l. 18. add. BLACWELL 332. p. 46. l. 14. leg. Gongyl des L. p. 52. l. 15. leg. Dracunculus. l. 23. leg. folia. l. 34. leg. Cardunculo. p. 55. l. ult. leg. volva. p. 56. l. ult. add. * p. 57. l. 33. leg. levidime. p. 58. leg. 448. p. 59. l. 30. ad Semina add. * l. 32. add. BLACWELL 312. p. 60. ad l. 15. add. BLACWELL 260. p. 62. l. 7. leg. 379. p. 65. l. 10. ad Aqua add. * p. 67. l. 16. leg. egregiam. p. 69. l. 25. add. BLACWELL 49. l. 24. fig. hortos. p. 77. l. 2. leg. proprii saporis. p. 81. l. 24. ad Tinctura add. * p. 83. l. 7. add. BLACWELL 157. p. 89. l. 8. leg. Vesca. l. 12. leg. Frausier Fresant. p. 93. l. 50. leg. * Aqua destillata. p. 94. l. 20. add. BLACWELL 101. l. 27. leg. Persea. p. 95. l. 29. add. BLACWELL 305. l. 33. add. BLACWELL 494. p. 96. l. 19. post tertium add. Pramboises. p. 102. l. 24. leg. multam. p. 107. l. 22. leg. 199. p. 108. l. 19. leg. POUFFAU. l. 21. leg. BROGIANI. p. 109. l. 30. leg. 174. p. 113. l. 24. add. BLACWELL 293. p. 114. l. 3. leg. Corylini. l. 23. leg. Brasilienses. p. 116. l. 16. del. habet. & add. BLACWELL 337. p. 118. l. 26. leg. mucronem. p. 119. l. 15. præfig. * p. 121. l. 28. leg. 189. p. 122. l. 23. leg. Trapa. p. 123. l. 7. leg. requirunt. p. 134. l. 1. leg. evidenter. l. 8. leg. affuso. p. 135. l. 23. del. obtinet. p. 136. l. 15. leg. * Axungia. p. 139. l. 8. leg. gignunt. p. 141. l. 6. del. circa finem Aprilis. p. 147. l. 22. præfig. * p. 148. l. 22. leg. æquinoctium. p. 151. l. 2. leg. Bonasia. l. 19. leg. Escandata. l. 34. leg. adductæ. p. 152. l. 18. leg. OVELGUN. p. 159. l. 3. leg. Crax. p. 169. l. 1. leg. duas. p. 180. l. 15. leg. illæ. l. penult. leg. illa. p. 181. l. 25. pro terra leg. stratum quod scaturiginem emittit. p. 184. l. 4. leg. majoræ. p. 186. l. 8. leg. quem. p. 187. l. 10. leg. petrolei. p. 187. l. 3. leg. Sulzbacenses. p. 194. l. 17. leg. Tonica. p. 195. l. 26. add. BLACWELL 527. p. 198. ad l. 28. add. * l. 14. pro resinos. leg. aquosum. p. 201. l. 38. add. BLACWELL 534. p. 204. l. 17. add. BLACWELL 476. l. penult. leg. exesa. p. 206. l. 1. add. BLACWELL 452. l. 12. leg. maligna. p. 207. l. 5. leg. CHAMÆMELUM p. 209. l. 22. pro antecedens leg. Chamædryes. p. 213. l. 20. add. BLACWELL 110. p. 215. l. 6. præfig. * p. 219. l. 19. præfig. * p. 224. l. 11. leg. LOCHNER. p. 226. l. 22. leg. recludenda. p. 228. l. 13. leg. illum. l. antepen. leg. nauseam. p. 230. l. 24. præfig. * l. 31. add. BLACWELL 331. l. 32. leg. Panonia. p. 231. post l. 8. add. Taracetum Corollis tubulosus compositis, calyce hemisphærico comprehensis, seminibus & receptaculis nudis gaudet: Vulgare L. BLACWELL 464. folia bipinnata & habitum lævem habet. p. 233. l. 7. leg. curatas. p. 239. l. 17. del. & p. 240. l. 20. leg. affectus. p. 241. l. 24. add. BLACWELL 431. p. 249. l. 8. leg. oriundos. l. 13. del. * p. 250. l. 31. præfig. * p. 256. l. 21. del. idem quoque Wurtembergenses habent.*

l. 30. leg. prælongos. p. 260. l. 3. pro illud leg. Cotiandrum. l. 34. pro
 $\frac{2}{3}$ leg. $\frac{3}{4}$. p. 261. l. 26. leg. * Tinctura. l. 27. leg. * Oleum. p. 264.
 l. 29. leg. antecedentes. p. 267. l. 23. leg. non marginatis. p. 269. l. 9.
 leg. * Confectio. l. 29. add. BLACWELL 296. p. 270. l. 26. add.
 BLACWELL 414. p. 271. l. 26. add. BLACWELL 261. p. 272. l. 13.
 del. includunt. l. 22. del. trigynæ. l. 23. leg. 197. p. 281. l. 1. del.
 omnino. p. 283. l. 5. leg. LOBEL. p. 288. l. 11. add. BLACWELL 129.
 p. 290. l. 18. leg. 159. l. 33. leg. SCHULZ. p. 292. l. 25. leg. * Ex-
 tractum. p. 293. l. 2. add. inde obtinuit. p. 294. l. 1. add. BLAC-
 WELL 10 & 71. p. 294. l. 22. leg. CULLEN. p. 296. l. 19. post eosdem
 add. usus. p. 297. l. 19. add. BLACWELL 359. p. 307. l. 4. del. sunt.
 l. 13. leg. Calambac. p. 308. l. 5. leg. illam. p. 311. l. 4. leg. BAR-
 THES. l. 24. leg. TRAMPPEL. l. 28. leg. PRANGE. p. 317. l. 2. leg.
 * Lignum. l. 7. leg. quarum. l. 29. post reddendo add. usurpare.
 p. 319. pro lignum leg. linguam. p. 321. l. 28. præfig. * p. 324. l. 4.
 præfig. * p. 325. l. 33. præfig. * p. 328. l. 6. leg. hæc. p. 331. l. 32.
 leg. Tolocianum. p. 332. l. 22. leg. planus. l. 28. leg. antherarum.
 p. 337. l. 3. leg. calore. l. 34. leg. scateat. p. 389. l. penult. leg. duritie.
 p. 343. l. 16. post monent add. & p. 346. l. 2. leg. suaveolentia & gra-
 veolentia. p. 350. l. 16. pro CLOSSIUS leg. SCHOLZ. p. 356. l. 28.
 leg. uncia. p. 357. l. 2. leg. hanc. l. 3. leg. Radicis. p. 362. l. 12. leg.
 lingua. p. 363. l. 30. leg. χυρός. p. 377. l. ult. add. spicam habet
 interruptam. p. 374. l. 3. add. BLACWELL 193. p. 379. l. 5. add.
 Non raro *Pteris Filix* cujus fructificationes in lineas, margini
 frondis subjectas ordinatæ sunt: *Aquilina* L. BLACWELL 325. fron-
 dibus multum divisis, pinnis integerrimis, ultimis lanceolatis, ubi-
 que per Europam occurrens radices subministrat. p. 380. l. 17. leg.
 92. l. 29. add. BLACWELL 225. p. 384. add. *Asplenium Scolopen-
 drium* L. BLACWELL 138. frondibus simplicibus cordato-lingui-
 formibus, integerrimis gaudet. p. 385. l. penult. præfig. * p. 393.
 l. 5. leg. albumen. p. 398. l. 24. leg. RUUSCHER. p. 415. l. 30. leg.
 CULLEN. p. 454. leg. MAINARDES. p. 466. leg. CULLEN. p. 472.
 l. 11. post genuina add. paratur. p. 490. l. 27. leg. CULLEN. p. 498.
 l. 4. leg. BOESZLER. p. 507. l. 31. leg. CULLEN. p. 509. l. 4. leg.
 GUYOT. l. 32. leg. MAZARS DE CAZELLE. p. 510. l. 2. leg. CUL-
 LIEN. p. 519. l. 4. leg. FARR. p. 521. l. 25. leg. * Opiata. l. 27. leg.
 * *Orositanum*. p. 526. l. 20. leg. FASCH. p. 543. l. 21. leg. KAAS.
 p. 577. l. 3. leg. GUYOT. p. 580. l. 12. leg. HEERS. p. 592. l. 27. leg.
 ERNIUS. p. 610. l. 29. leg. SCHEFFLER. p. 630. l. 15. leg. BUR-
 GHARD. l. 35. del. & p. 647. l. 12. leg. MANARDUS.

